

LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo

Zveze lovskih društev v dravski banovini
in Jugoslovenskega kinološkega saveza

LETNIK XXVI

1939

Uredil

ING. MIRKO ŠUŠTERŠIČ

Ljubljana 1939

Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Sp. R 103-26-1939/1

Jur. št. (PI) 74/1981

KAZALO

Članki.

Bevk Stanko dr.:	
Iz moje zbirke	52
Bižal Drago:	
Lov in lovci na Kočevskem	184, 229
Gluhonemi lovec na Mirni gori	438
Bračun Franc:	
Morana	41
Burger Fric:	
O naših brakih-jazbečarjih	274
Burger Ivan:	
Predprsk	270
Prsk	306
Cvenkel Franc:	
V zimski noči	107
Doma	435
Dolinar Ivan:	
Kljunač	449
Frko (Franc Kovač):	
Iz notranjskih lovišč	322
Gagern Ivan:	
Boj proti zajcu	91
Gartner Janez:	
Ko se srnjak ženi	309
Ko sije lunica	468
Hanzlowsky Miroslav:	
V jelenjem lovišču	56, 95
Kako se divjad plodi	148
Kako in kje prezimuje divjad	209, 266
Za gamsovim čopom	462

Hrovat Joža:

Jesenska	308
--------------------	-----

Justin - Matajc - Sežun:

Spomladanske tekme psov ptičarjev	239
---	-----

Kajtimar (ing. Jak. Jesih):

»Še ruševca...«	169
Vodeče srne ne	337

Kappus Anton:

Zapis	278
Na Stogovo	418

Krejčič Dimitrij:

Nocoj je en lep večer	436
---------------------------------	-----

Krejčič Viljem dr.:

Jasnih ciljev in smotrnega dela nam je treba	1
--	---

Kralj Drago:

Moj dopust 1939	502
---------------------------	-----

Kristen Jože:

Učenje braka	356
------------------------	-----

Lap Stane:

O naših vranah in fosfoginu	432
---------------------------------------	-----

Lapuh Stanko (Slap):

Moji spomini na tirolske »gamse«	466
»Žena na Poljanah«	511

Lavrič Janko dr.:

Tekma brakov 23. oktobra na Slivnici	21
Naš program — izučeni brak	350

Lovrenčič Ivan dr.:	R (dr. Ivan Tavčar):
»Sjedi — pa slušaj!« 345	Varstveno zavarovanje 150
Lukan Mitja dr.:	O letošnjih dražbah »Divje kože« 151
Nekaj o divjem petelinu 177	Skale Janko:
Lovec danes in nekdanj 297	Spomin 315, 424, 496
Lupša Ferdo ing.:	Sparrer Hans — Mitja
V pragozdih in džunglah malaj- skega polotoka . 11, 97, 234, 311	Krejči:
Makarovič Ado:	O 123. uporabnostni tekmi in 165. mladinski vzrejni tekmi prepe- ličarjev 152
Lovski izvor dualizma v sloven- skem bajeslovju . 44, 84, 142, 189, 225	Šavli Andrej:
Marn Rudolf dr.:	»Zakon« 192
Smola na Pustem rovtu 58	Šivic Anton ing.:
Snežni vitezi 222, 268	Nekaj lovne statistike 401
Smešnosti in nedostojnosti v lov- skem življenju 470	Šušteršič Mirko ing.:
Medved Jakob:	Gojitev srnjadi 5, 48, 87, 132, 172, 217, 262, 300, 341, 412, 456, 500
Moji lovski spomini s Ponikve od 1891 do 1896 473	Poročilo o strelski tekmi Zveze lovskih društev v Ljubljani . . 427
Mišič Fran dr.:	Teržan Ivan:
Savinjski polhi in polharji . . . 105	Nekaj spominov 144
Obračunč Drago:	Izpod Kuma 276
Ilijanka 272, 317	Volc Alojz:
Ogris Krispin:	Lovski prizori 17, 62, 138
Sončne in senčne strani zvitorepke 429	Žibert Sime dr.:
Paulin Justina:	Psevdotuberkuloza ali redencioza pri zajcih 181
Zimsko in poletno spanje živali 320	
Petelin Ivan:	
Odstrel srnjadi 257	
Ali so naše brakade lovsko pra- vične 489	
Predan Drago:	
Na moziški planini pojo ruševci 212	
Primožič Alfred:	
Koča nad Malo pečjo 514	

Razno.

Izpisek banovinske uredbe drav- ske banovine. IX. poglavje . . 324
»Naj prejme« 108
Pasemski znaki brakov Jugoslavije 366

Pravilnik za preizkušnje lovskih sposobnosti brakov	381
Pravilnik za telesno ocenjevanje brakov	378

Iz lovskega oprtnika.

Albinistična vrana	483
Ali znajo fazani tudi plavati?	329
Beg kragulja iz ječe	518
Bo li to držalo?	68
»Breja« zajka	288
Čebele valilke ptičjih jaje	281
Čudna razsodba	66
»Čudnovat članak«	30
Divja rasa	329
Divje race v zimi 1938/39 v okolici Ljubljane	250
Domač srnjak	249
Dvoboj med vrano in podlasico	519
Grozno je delo psov-volčjakov	197
Hrabre srne	70
Izrazoslovje	517
Iz ribniške doline	70
Jelenji ruk pod Košuto na Gorenjskem	65
K članku	246
Kaj je na Kočevskem novega	284
Kaj vse lovci dožive	328
Kako leže kukavica svoja jajca	517
Kako obravnavajo vprašanje zajčje zaščite v drugih krajih	196
Kako stoji v našem kraju s predlaganim lovskim izrazoslovjem	158
Kanja	115
Kragulj se loti tudi kanje	521
»Krivolovec« ali »divji lovec«	282
Kronisti	70
Lisica v zanki	249
Lovske novice s Pohorja	520
Medved je zakopal ovco	69
»Mlin na Dravi«	443
Na Notranjskem	197
Ne streljaj čapelj!	483

Nekoliko odgovora g. inž. E. Puschmannu	67
»Nevarnost slinavke in parkljevke«	67
»Nevarni zajci«	521
Nezgodno zavarovanje lovcev	283
Nov način basanja nabojev za šibre	288
Novomeški lovci ne pomnijo že dvajset let	69
Običaj imenovanja »kralja lova«	70
Obnašanje živali v stiski	444
Oborožitev gozdnih in lovskih čuvajev	158
Odlok kralj. banske uprave dravske banovine III/7 šte. 2867/1: Prispevek za banovinski lovski sklad	478
Opazovanja	444
Opazovanja v loviščih ljutomerskega okraja	441 477
Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem za leto 1938	31, 67, 113
Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti za leto 1938	244, 283, 327
P. M. v Ptuj	69
Pasja zgodba	246
Petelin-spaček	249
Petinštirideseta razstavna prireditel Ljubljanskega velesejma	251
Pižmovke v ptujski okolici	198
Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. — 46. razstavna prireditel Ljublj. velesejma	394
Popravi	327
Poročilo o aukciji krzna	114
Postopek s kavcijami pri oddaji lovišč v zakup	516
Pozna gnezda fazanov	483
Predpisi za motorna vozila glede divjadi	230

Prejel je plačilo	329
Prepoved uvoza lovskega strel- nega orožja	196
Prsk srnjadi v kamniškem oko- lišu 1939	479
Prsk v kočevskih revirjih 1939	517
Race domačinke	393
Razpis literarnih nagrad	245, 281
Razsodba po § 87. z. o l.	245
Redek plen	485
Reja lisic	69
S Kočevskega	248
Sadjarji nadaljujejo zajčjo pravdo	31
Sto dvajset kilogramov težkega divjega prašiča	443
Še o »kralju lova«	246
Štoklja	245
Štoklje v Novem mestu	393
Teta in zajček	519
To je paznik	197
Tovarišem sodelavcem	516
Tragedija ob jezeru	115
Tudi podlasica pride na jerebji klic	116
Tudi rekord	115
Ugotovitev teže jelenjega rogovja po predpisih CIC	114
Uredništvu	244
Usmiljeni poveljnik	393
Usodna eksplozija	442
Uvoz malodimnega smodnika	245
V našem lepem rogaškem okraju	116
V ujetništvu skotena srnjačka	444
Varovalni naočniki	287
Vidre	285
Za napredek lovstva v Bosni in Hercegovini	329
Zajčja pravda gospoda Dru-bla	109
Zakasnele lastovke	287
Zapoznelo vaško lastovico	517
Zastrupljanje vran v ljutomer- skem srezu	485
Zgodnja selitev divjih gosi	485

Društvene vesti.

Aužlaker Miha iz Sidraža	445
Benko Josip petdesetletnik	332
Bolčin Jaka	484
Burkeljca Tone	33
Deisinger Ivan šestdesetletnik	251
Dolžnost	34
»Dunav«, zavarovalna d. d. v Za- grebu, podružn. Ljubljana	523
Glavarstveni tajnik Franjo Babič sedemdesetletnik	289
IV. glavna skupščina Zveze lov- skih društev v dravski banovini	121
Iz I. okrožnice Zveze lov. društev	289
Izpisek iz zapisnika XIV. letnega občnega zbora Osrednje zveze lovskih združenj	35
»Jugoslavija«, splošna zavarovalna družba, ravnateljstvo za drav- sko banovino v Ljubljani	523
Lovsko društvo Celje	200
Lovsko društvo Maribor	122, 445
Lovsko društvo v Krškem	34,
291, 332, 445	
Lovsko društvo v Ptuj	164
Lovsko društvo v Ribnici	34
Lovsko nagradno tekmovanje za odstrel ptic roparic	332
Lovski večeri L. d. Ljubljana	485
Načelstvu Sadjarskega in vrtnar- skega društva	201
Občni zbor L. d. Maribor	201
Občni zbor L. d. v Krškem	122
Obč. zbor L. d. za Notranjsko 75,	163
Občni zbor L. d. v Ribnici	75
Opozorilo	485
Opozorilo članom	523
Poročilo predsednika Zveze l. d. o delovanju Zveze	198
Poročilo s IV. rednega obč. zbora L. d. za Gorenjsko	121
Poročilo s III. rednega obč. zbora L. d. Ljubljana	162

Poročilo s VI. rednega obč. zbora	
L. d. v Krškem	165
Razpis nagrad za pokončevanje	
ujed in škodljivih ptic	253
Savez lovačkih udruženja za Bos-	
no i Hercegovino u Sarajevu	394
Seja širšega banovinskega odbora	
za propagando gozdarstva	202
Skupščina Zveze lovskih društev	
dravske banovine	73
Sporod lovske strelske tekme v	
Ljubljani	291
V članku	73
V poročilo	485
Vsem članom	251, 523
Zasavsko lovsko društvo	73

Umrli člani.

† Anton Agreš	161
† Franci Bleiweis	523
† Fric Burger	331
† Anton Deleja	522
† Martin Fajs	72
† Viktor Flerè	160
† Franc Grizold	72
† Alojz Hauzer	198
† Franjo Jošt	445
† Zvonko P. Juvančič	33
† Josip Kaufman	162
† Alojzij Klešin	162
† Alojz Krainz	116
† Janez Kramar	522
† Avgust Lavrenčič	118
† Dr. Miroslav Lukan	484
† Franc Mastnak	331

† Anton Mihelčič	119
† Davorin Modrej	445
† Potokarjev oče (Jože Šimenc)	71
† Ivan Rus	25
† Mihael Snobe	117
† Miljutina dr. Trampuževa	445
† Franc Ulm	119
† Ivan Valentinčič	117
† Jože Verdnik	288
† Geza Vezar	162
† Ivan Železnik	119

Književna poročila.

Herfort Joža: Živa mavrica	36
Anton Schuster priredil: Jugoslo-	
venska rodovna knjiga psov	37
E. T. Seton: Rolf Gozdovnik	78
Ing. Viktor Novak: Dečji dan za	
pogozdovanje	205

Kinološke vesti

stran: 36, 74, 122, 164, 205, 252,	
292, 333, 395, 446, 485, 524	

Dražba lovišč

stran:	38, 126, 524
------------------	--------------

Lovski koledar

stran: 38, 75, 125, 164, 205, 254,	
292, 334, 397, 446, 486, 526	

Oglasi

stran: 38, 78, 126, 166, 206, 254,	
294, 334, 398, 447, 486, 526	

Dr. Viljem Krejči

Jasnih ciljev in smotrnega dela nam je treba

Ob razdobjih se vesten delavec, ki mu je zaupano vodstvo velike in važne skupnosti, razgleda po doseženih uspehih, uravnava smer svoji bodoči poti in pripravi sredstva za dosego svojih ciljev.

Če z doseženimi uspehi v našem lovstvu ni vse tako, kakor smo hoteli, nam to ne sme jemati poguma in dobre volje — da nam le čut odgovornosti ne dela očitkov. Važneje je, da vemo, kaj hočemo, in da je to, kar hočemo, po vseh izkustvih in po najboljšem znanju, po pošteni vesti in iskrenem prepričanju najboljše ter da potem to skušamo po svojih močeh in z dobro voljo tudi uresničiti.

Gotovo je, da izkazuje naše lovstvo v zadnjih letih prav izdaten napredek, četudi je pri nas — pa tudi drugod — še vse v razvoju. Najsi je lov star, kakor je star človeški rod, ne bomo pri svojem stremljenju za izboljšanjem nikdar dosegli vrhunca, ker so tudi dobro urejena lovišča vedno potrebna naše neprestane brige in naše velike ljubezni. Naše lovstvo se pa ne razvija in ne napreduje tako hitro, kakor se odigravajo nekateri dogodki, ki imajo tudi svoj vpliv na naše delo. V lovstvu nas žal prehitevajo čas in dogodki. Tako se dogaja, da postanejo stvari, o katerih smo mnogo razpravljali in razglabljali in za katere smo se dolgo in srdito borili, kar preko noči godne in rešene, včasih na naše

zadovoljstvo, včasih v našo škodo, včasih z našim sodelovanjem, včasih pa tudi brez nas. Kljub temu pa se zaradi važnosti stvari, ki je nam lovcem poverjena, ne smemo »predati vetru, da gre, kamor hoče«, temveč si moramo preudarno izoblikovati svoje cilje, svoje delo pa moramo urediti tako, da bo sicer sistematično in dosledno, vendar pa tako gibčno, da moremo vsak čas upoštevati na hip izpremenjene razmere in jim prilagoditi svoje ravnanje.

Danes lov ni več vesela zabava objestne gospode, temveč plemenito udejstvovanje, ki krepi telo in bodri duha, a predstavlja tudi važno panogo našega narodnega gospodarstva. Vprav zato zasluži posebno pozornost in zaščito. Po vsej pravici smo dobili zakon, ki primerno pospešuje lov in ščiti interese tistih, ki imajo z njim neposreden ali posreden opravek. Državna in samoupravna oblastva naj se zavedajo, da bi nazadovanje lova pri nas ustvarilo v širokem svetu kaj slab dojem. Poleg tega ne smemo prezreti, kako važen vir javnih dohodkov predstavlja danes lov. Težko in s trnjem posuto pot hodimo s svojim prizadevanjem, da bi vse občine in občani končno uvideli velike koristi, ki jim jih nudi smotrna gojitev divjadi in pravilno izvrševanje lova. Če je lovišče prazno in zanemarjeno, ni zanj zanimanja in ne za občino visoke zakupnine, pač pa so tem večje občinske doklade; tam ne zasluži niti lovsko nadzorovalno osebje, niti domačini, na katere pri dobrem lovu tudi marsikaj odpade. Škoda, ki jo dela zaščiteni divjad, je zvečine manjša kakor pa škoda roparic, ki se množe v lovišču brez pravega nadzorstva. Kjer ni lov v pravih rokah, opravi najprej lovski upravičenec svoje kvarno delo, pri katerem mu pomagajo še premalo preganjani tatinski lovci, tako da je lovišče v dveh, treh letih temeljito pospravljeno. Ko zverjad v praznem lovišču ne najde več potrebne hrane, gre v škodo kmetijam: lisice čez mero pobirajo perutnino, jazbec poljske pridelke, vrane pa koruzo, da jo je treba dvakrat saditi, — ko pa dozoreva, jo črna svojad obere do golih storžev. Škode po zaščiteni divjadi se posestnik uspešno ubrani s primernimi sredstvi. Zakon mu pa tudi daje zadostno zaščito, da more zahtevati povračilo od lovskega upravičenca. Pri iskrenem upoštevanju in priznavanju obojestranskih pravic in dolžnosti ter pri potrebni uvidevnosti ne trpi škode ne posestnik, ne lovski upravičenec. Toda tu je treba vzgoje, in sicer vzgoje lovca in vzgoje kmeta. K taki vzgoji pa kaj malo prispeva brezglavo hujskanje peščice demagogov, ki iz kateregakoli razloga ščuvajo narod proti lovskim upravičencem in razdirajo red, ki ga je glede na lov ustvaril zakon. Do spoznanja, da je smotrno vzdrževano lovišče zanesljiv vir občin-

skih dohodkov, so prišli občinski možje že v mnogih občinah, čeprav niso lovci in hočejo ščititi samo koristi občine in občanov. Prej ali slej bo to spoznanje prodrlo povsod. Zato je tudi sveta dolžnost občinskih činiteljev, da budno pazijo, v čigavih rokah se nahaja lov, kako ga upravičenec izvršuje in neguje. Pravičnega lovca taka brižljivost občine prav nič ne moti. Vsi lovci si moramo na vso moč prizadevati, da naše ljudstvo, zlasti pa tudi odločilni činitelji v občinah pravilno spoznajo važnost lova.

Brezpogojno spoštovanje vseh zakonskih predpisov, ki se nanašajo na lov, je pa tudi za vse lovce prav tako potrebno kakor upoštevanje vseh nepisanih pravil, ki jih veleva lovska pravičnost. Če je kje treba reda, ga je treba pri lovu, kar ne velja samo za lovskega sosedu, temveč za slehernega lovca. Svoje dobre namene bomo mogli uresničiti samo tedaj, če se bomo vsi ravnali po moralnih in državnih zakonih ter jih brez izjeme spoštovali.

V naši skupnosti pa je treba rešeta, ki bo izločilo pleve iz vrst pravih in pravičnih lovcev. Ni lovska strast vse, česar je treba za lov. Lovec mora dobro poznati divjad in sredstva, ki mu služijo pri lovu, zavedati se mora, da izvrševanje lova ne obstoji samo v streljanju, temveč tudi v gojitvi divjadi in zatiranju škodljivcev; poznati mora predpise, brez katerih ni potrebnega reda, niti ne zaščitite lastnih lovčevih interesov. Lovec mora pa tudi vedeti, kakšne so njegove zapisane in nezapisane dolžnosti do sočloveka in do prirode. Za uspešno gojitev divjadi so potrebna čim večja in čim bolj zaokrožena lovišča. Onkraj meje ima lovec prav tako malo pravice kakor sosed tokraj mejnika; tudi njemu ne bi bilo ljubo, če bi sosed ob meji zagrešil nevšečnosti. Zahteva po strelu s kroglo na parkljato divjad ni kaprica in jo prav razume tisti, ki ima srce na pravem mestu in ki je videl posledice lahkomišelnega strela. Kot sramoto moramo ožigosati streljanje s šibrami na prevelike razdalje, kot brezvestneža pa osramotiti strelca, ki strelja na nekaj, o čemer z gotovostjo ne ve, kaj je. Lov ne sme služiti niti sami strasti in tekmi za rekordi, niti ne golemu izkoriščanju v materialistične svrhe.

Naše neprestane zahteve po izpopolnitvi nadzorstva lovišč in zlasti po zadostni lovski izobrazbi, obenem pa tudi po primerni socialni zaščiti lovovarstvenega osebja, niso prazne besede. V naših loviščih ne bo napredka in ne bo reda, dokler naši lovski čuvaji — pa tudi naši lovski upravičenci — ne bodo o lovstvu bolje poučeni. Častne izjeme potrjujejo pravilo in kažejo razliko. Tudi bo treba urediti socialne razmere naših lovskih pomočnikov, da se bodo mogli posvetiti brigi za lovišče mimo tistih nekaj jesenskih nedelj tudi takrat, ko lov zahteva svojega zaščitnika.

Treba je pa tudi še znanstvenega delovanja na področju našega lova. Zlasti bomo morali še temeljito obdelati domače lovne razmere, da nam potomci ne bodo očitali brezbržnosti in ničvredne dediščine v potrebnem gradivu za nadaljnje delo ter nemarnosti v vzgoji naših lovcev in naraščaja. Naš naraščaj! Smatram za svojo dolžnost, da ponovno opozorim vsa lovška društva na veliko važnost tega problema. Kako naj zahtevamo od svojih članov, da so dobri lovci, če nimajo zadostne in potrebne strokovne izobrazbe in če so postali neizvežbani mladeniči kar čez noč lovci.

Načrti so torej obsežni in dela v naši skupnosti ne bo nikdar zmanjkalo. Treba je samo, da se ga res lotimo in da ga opravimo na vreden in dostojen način. Osebni prepiri in prazna razpravljanja ne vodijo do uspeha in cilja. Samo v vztrajnem in smotrnem delu je moč in uspeh!

Veliki lovski ples

na Taboru v Ljubljani vso noč pred svečnico

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi¹

1.

Naša najpomembnejša velika divjad je brezdvomno srnjad, ki po številu in razprostranjenosti v Sloveniji tako prevladuje nad staležem druge parkljate divjadi, da ji moramo iz lovskih kakor gospodarskih ozirov posvečati največjo skrb in pozornost. Razen tega je to naša velika, po zakonu zaščitena divjad, ki je, rekel bi, najbolj sprejemljiva za napredujočo gospodarsko kulturo, kateri se hitro in znošljivo prilagaja.

Zato je važno, da posvetimo v bodoče gojitvi srnjadi več pozornosti, zlasti odkar nam je dal moderni zakon o lovu, če ga bomo izvajali v pravem lovskem duhu, možnost, da dvignemo naše lovstvo na sodobno višino.

Mnogo nismo do sedaj pisali in razpravljali o tem vprašanju in še to leži raztreseno po pestrih straneh našega tiska, zlasti v strokovnem glasilu »Lovcu« in prvi naši poučni knjigi »Naš lov«. Za mnoge lovce, predvsem za lovski naraščaj, je to razmetano čtivo težko dostopno. To me je napotilo, da sem iz raznih virov in svoje prakse zbral v skromen snopič tisto, kar naj bi tvorilo morda kašipot in temeljno znanje mladim lovcem, ki so s srcem lovci in ki bodo imeli v rokah bodočnost in usodo najdražestnejše divjadi naših temnih gozdov in vse slovenske zemlje.

¹ Razprava je bila napisana, razen poglavja 7., že leta 1936.

Stalež srnjadi glede količine, kakovosti in spolnega razmerja je v naših loviščih dokaj različen, kakor so različne razmere v teh. Lovna okrožja in tudi posamezna lovišča se razlikujejo po višinski legi, po legi glede na nebne smeri, po geološki zgradbi tal, padavinah, povprečni letni toplini, po kulturnih vrstah rastlinstva in njihovega razmerja, obljudenosti kraja itd. Glede kulturnih vrst je za stalež najvažnejše razmerje med gozdom in poljem. V Sloveniji imamo okraje, v katerih gozd zavzema do treh četrti vse površine, pa zopet take, ki jih gozdovi ne pokrivajo niti do ene petine in so glavna kultura zemlje polja. Gozdoviti so predvsem gorati kraji Slovenije, kjer mnoga lovišča pokrivajo domala samo gozdovi s svetlozelenimi otoki gorskih travnikov (rovtov) in ob naseljih z malimi njivicami, ki za srnjad pridejo komaj v poštev. Za srnji stalež v velikih, strnjenih gozdovih je zopet važno, če so gozdovi čisti ali mešani, to je, če sestojе zgolj iz iglastega ali listnatega drevja ali iz obojega, medsebojno pomešanega. Od tega je močno odvisna možnost prehrane, ki je navadno odločujoč naravni činitelj za količino in kakovost staleža. Čisti iglasti gozdovi, predvsem smrekovi in borovi, nudijo najslabšo pašo, zlasti če predstavljajo moderna skladišča lesa, ki so bila vzgojena po načelih odurnega dobičkarstva, zračunana za pisarniško mizo, brez srca in smisla za naravo. Najbolj ustrezni so mešani gozdovi, v katerih je nekako polovica listnatega drevja raznih vrst in polovica iglavcev, ker ti zadnji nudijo pozimi dobre zaklone. Glede prehrane same so pa čisti listnati sestoji z raznimi vrstami drevja, mnogim grmičjem, malinjem, kopinjem, livadami in travniki gotovo najboljši. Vendar je teh v Sloveniji razmeroma malo, ker so to navadno tvorbe toplejših ravnin in porečij. Ideal za srnjad glede prehrane so torej mešani gozdovi, pretrgani po travnikih in ki jih obkrožajo polja, dostopna tej divjadi. Kajti srnjad je izbirčen preužitkar, ki potrebuje za dober razvitek posebnih hranilnih zelišč in zato mnogo izbire v prehrani. Pri nas so najprikladnejši kmečki gozdovi s prebiralnim načinom sekanja, ki so primerno zanemarjeni, da raste mnogo grmovja, malinja in drugih sočnih zelišč, kakor ga je ljubi Bog ustvaril. Če je torej srnjad v lovišču preštevila, je jasno, da ni mogoče vsem izbirčnejšem postreči in jih zadostiti s takšnimi izbranimi zelišči. Zlasti ne v izključno gozdnatih loviščih, ki niso tako ugodna za prehrano kot lovišča, kjer se menjujeta gozd in polje. O čisto poljskih loviščih, kjer pride srnjad v poštev, mi ni treba govoriti, ker jih pri nas skoraj ni in je za nas tako zvana poljska srnjad neznana.

Za razne vrste lovišč malega lova bi bil torej ustrezajoči stalež za površino 1000 ha povprečno in na splošno nekako tale:

Za gozdna lovišča	30—40 srnjadi
„ mešana „ (gozd-polje)	60—70 „
„ poljska „	40—50 „

To bi bil nekako normalen stalež, ki ga lovišče lahko in dobro redi, ne da bi pri tem nastajala občutna škoda na raznih gozdnih in poljskih kulturah in ne da bi srnjad trpela na kakovosti. S tem pa ni rečeno, da bi za kak okoliš normalni stalež zaradi posebnih razmer ne šel pod ali nad podano povprečje.

Pri dvojni površini lovišča, to je pri 2000 ha, bi znašal normalni stalež za gozdna lovišča 50—70, za mešana 100—150, za poljska 60—80. Čim večje je lovišče, tem manjše je sorazmerno število divjadi na enoto. Ta odstotni upadek je utemeljen v naravi stvari same, ker odpade razmerno več na kraje, kjer se srnjad ne drži.

V lovnem okrožju, kjer so si razmere močno podobne, ni stalež srnjadi v vseh loviščih enak. Nekje je večji, drugod manjši, kakor so pač pašne razmere po letnih časih, ki povzročajo, da divjad bolj ali manj prehaja iz kraja v kraj. Razen tega so še drugi vzroki, ki za naše tope čute skoraj niso zaznavni, ki vplivajo, da je v nekih predelih stalež divjadi stalno večji kakor v drugih, za nas, po razmerah enakih ali vsaj močno podobnih. Te možnosti so tudi pri posameznih loviščih in zlasti razsežnejših, kar je po zdravem preudarku dejanskih okoliščin brez nadaljnjega razumljivo in kar je treba pri določitvi normalnega staleža upoštevati. Ustrezajoči stalež se torej ravna čisto po krajevnih individualnih okoliščinah. Zato je nemogoče postavljati na splošno veljavne številke za stalež srnjadi. Vendar bi za oslon in navodilo smatral, da bi za naše razmere ustrezal povprečni srnji stalež 4—6 na 100 ha. Pri tem se razume seveda stalna divjad, ne prehajajoča.

Zgoraj sem poudaril lovišče malega lova, kajti v loviščih velikega lova, z dobrim staležem jelenjadi, je srnjad pastorka, ker jo jelenjad zatira in je skupna gojitev brez znatne škode za srnjad nemogoča. Sicer je pri nas malo teh primerov, koder pa so, je treba gojitev urediti čisto krajevno, individualno za vsak primer posebej, če narava tega vprašanja sama in najbolje ne reši.

Ravno tako je velika razlika med srnjimi staleži v lastnih loviščih in zakupnih, občinskih loviščih. V zakupnih loviščih igra važno vlogo vprašanje škode po divjadi in že zato mora biti stalež manjši, tem bolj spričo novega zakona o lovu, ki glede na

škodo štiti kmetovalca do največje mere. Poleg tega so najemna (občinska) lovišča neprimerno bolj vznemirjana kot pa lastna, kamor nima vsakdo dostopa. Zato so tudi najemnine za lastna lovišča navadno znatno višje, ker tu nudijo več udobnosti lovcu, divjadi pa miru ki je temelj vsake smotrne gojitve.

Spolno razmerje v naravnem srnjem staležu je približno 1 : 1, to je, da se v lovišču nahaja toliko srnjadi moškega kot ženskega spola. To razmerje je v prosti naravi tudi najugodnejše in nam lahko služi za kažipot, po katerem skušamo doseči svoje cilje. Razmerje 1 : 2 ali 1 : 3 v korist ženskega spola je že manj ugodno, če stremimo za kakovostjo staleža, ki pri gojitvi more biti edino merodajen in odločilen. Vse preko tega je pa gotovo slabo in ne more roditi onih uspehov, ki si jih želimo tako glede moči posameznih živali kakor glede krepkega in lepega rogovja.

Kar se tiče razčlenitve staleža, predvsem srnjakov po starosti in kakovosti, je to sicer hvalevredna reč, a vsaj za naše razmere bolj ali manj — teorija. Ker se stalež zaradi raznih vplivov (bolezen, zima, slabi sosede, roparice itd.) menja, je izvedba praktično silno težka in, upoštevajoč naše razmere, mnogokrat docela nemogoča. Še v lastnih loviščih, če pri nas kdo to dela, so številke take razčlenitve bolj osebna zabava in igračkanje, ali pa hišne številke, ki jim je dejansko stanje tuje. Zato je istotako načrt za odstrel le ideal, ki si ga postavimo, praktično je pa prečestokrat docela neizvedljiv, predvsem v zakupnih loviščih.

Za naše razmere za enkrat zadostuje, če smo si na jasnem, da je najugodnejše spolno razmerje tisto, ki se čimbolj približuje naravnemu, to je 1 : 1 ali vsaj 1 : 2, in da naj bo v staležu srnjakov vsaj polovica po kakovosti od že lovnih pa tja do plemenjakov, to je na višku razvoja stojećih, medtem ko naj drugo polovico staleža srnjakov tvori mladina od kozličev do šilarjev in ostalih mladeničev dveh, treh pomladi. S tem bi bila razčlemba staleža podana po starosti, ne pa po kakovosti rogovja. Zdi se mi, da je opredelitev po starostnih stopnjah lažja in za prakso koristnejša, ker je taka ocena še nekako dobro izvedljiva. Saj gre tu prav za prav samo za tri starostne stopnje, to je za naraščaj do kakih 3 let, srednjo starost, v kateri so všteti plemenjaki in lovni srnjaki do kakih osem ali deset let, in starine, ki so že v upadanju, torej okrnjujejo tako telesno kakor v rogovju. Teh starin v pravilno gojenem lovišču ne bi smelo biti. Toda tudi tukaj je teorija eno, a praksa drugo.

Po prej omenjeni razdelitvi spadajo vsi plemenjaki in za gojitveni odstrel določeni srnjaki v ono polovico, ki obsega srednjo

in višjo starost. Stalež je pa tem boljši, čim več mladih srnjakov kaže nadejo na bodoče krepke plemenjake.

Na drugi strani moramo staležu srn posvečati istotako pozornost in jih starostno spraviti v čim ugodnejše medsebojno razmerje. To bi bilo vzpostavljeno, če zavzemajo polovico staleža srn srne-plemenke, to so srne, ki so zrele in dobre za zarod (razplod), eno četrtno srne mladoletnice (mladice) in eno četrtno srnice-kozice. K tema četrtinama prištejemo še one srne, ki iz kakega vzroka pridejo v odstrel, tako da kozice, srne mladice in za odstrel zrele srne zavzemajo večjo polovico vsega staleža ženske srnjadi.

Pri tem je pa potrebno stalno in skrbno opazovanje ženske srnjadi zato, da moremo določiti in ugotoviti, katere srne so najboljše za priplod in krepko potomstvo. Brez takega opazovanja in skrbne izbire se ne nadejajmo, da dosežemo kakovostno nadpovprečje, ker je samo najboljše komaj dobro za ohranitev ali celoboljšanje bodočega staleža. Brez truda se niti čevelj ne obuva, pravijo, in gojitev ni samo zabava, temveč resno, trudapolno delo, zvezano z velikim znanjem in potrpljenjem, — življenjsko delo lovcev in vseh njihovih rodov.

Da v zeleni praksi ne gre vse tako in gladko kakor v knjigi, si moramo biti v svesti. Vedno gre kaj navzkriž, ker je srnjad pač živa stvar. Vse nevšečnosti in tegobe pa moramo vzeti v zakup in se s smotrnim neutrudnim delom približevati stopnjema postavljenim ciljem.

Zgoraj podana razčlemba staleža po starosti in gojitev po teh vidikih bo ohranjala stalež zdrav in krepak in obenem, kar je odločilne važnosti, vedno mladosten, ker le tak ima plemensko vrednost.

Če sem do sedaj govoril o staležu, kakšen naj bi bil in kakršnega si želimo, moram na kratko tudi opisati staleže, kakršni v resnici so ali do kakršnih v praksi pridemo po napačni gojitvi oziroma negojitvi.

Stalež je lahko prevelik, premajhen ali nezdrav. Prevelikih staležev zlasti v zakupnih loviščih, pri nas navadno ni. Dogodi se pa to večkrat v lastnih loviščih, če lastnik ni lovec, če je brez zanimanja za lov in divjad ter prepušča lovške zadeve drugim, ki prav tako nimajo pravega smisla. Večkrat so lastniki boleštni ljubitelji živali, da ne puste streljati, zlasti ne srn. Takemu »gojitelju« je ideal, če mrgoli srnjadi ne glede na kakovost, spolno razmerje in drugo. Pri nas še nismo docela prebrodili dobe, ko je bil lovec, ki je streljal srne, postavljen na sramotni oder kot mrhar in mesar, čaščen pa pobijač samih srnjakov

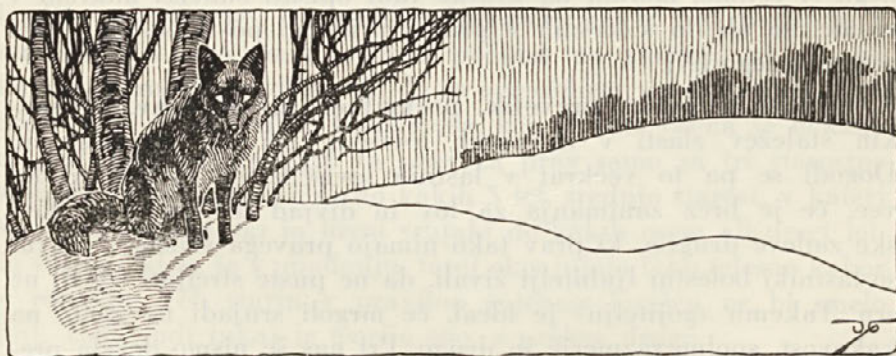
kot lovski vzor. Ker je za pravilno in racionalno gojitev srnjadi najvažnejši odstrel mladičev, štejem v pomembno hibo odredbo novega zakona o lovu, ki to na splošno zabranjuje.

Pri prevelikem staležu srnjadi se pojavljajo tudi občutne škode po srnjadi tako v gozdu, predvsem na gozdnih pomladkih, kakor na polju, ker srnjadi primanjkuje prave hrane. Zaradi picle prehrane zopet stalež oslabi (postane kržljav, degenerira), kakor pri načelnem lovopustu (neodstrelu) srn, ki ostare ter imajo slabotno potomstvo.

Pri tem nedostatku pridemo že do drugega pojava, to je do nezdravega staleža, ki je v prvi vrsti posledica napačne izbire, to je napačnega odstrela, bodisi da mlatimo samo srnjake ali da predčasno postrelimo za priplod sposobne in močne plemenjake, puščamo pa slabiče in premlade. To se konča v kržljavem, slabotnem, neodpornem staležu, s preštevilnimi starikavimi srnami. Naš zakon tega neposredno ne onemogoča.

Najpogostejši pojav v naših zakupnih loviščih je pa premajhen stalež srnjadi. Če je lovec brez smisla in znanja, kar je pri nas le prevečkrat, ali imajo lovišče mrharji in mesarji, ki se ženo za kosom mesa, pobijejo vse, kar pride pred cev in povrhu še s šibrami, je lovišče kmalu prazno in srnjad redka prikazen. Zaradi pogostih pogonov s psi in pobijanja trpe še sosednja lovišča.

Večkrat pa stalež zmanjša ali uniči bolezen, kakor je pojav zajedalcev na jetrih in prebavilih, obad, driska in podobno. Vendar so taki pojavi prehodni in večkrat posledica prevelikega staleža, ki ga potem narava sama z izrodom (degeneracijo) in boleznijo zdesetkuje. Vse to se da s smotno gojitvijo in razumevanjem popraviti in dvigniti po spredaj izraženih načelih. (Se nadaljuje.)

Ing. Lupša Ferdo

V pragozdih in džunglah malajskega polotoka

(Po beležkah v dnevniku.)

I.

Doživetje z leopardom.

V siamskem delu malajskega polotoka sem iz Nakon Sritamaraja z majhno karavano potoval v zahodni smeri in v dveh dneh dospel v divjeromantično, z džunglo preraščeno gorsko sotesko. Taborili smo ob živahno žuborečem potoku v goščavi divjega bambusa. Običajnih šotorov tokrat nismo postavili, ampak moji kuliji so zgradili iz bambusa na hitro roko primerno kočjo in jo pokrili z vejevjem in zelenjem. Ta naj bi nam služila za nočišče nekaj dni. Moje ležišče pod svežo streho zelenja je bilo kaj preprosto, kuli ga je naredil prav po gozdovniško; v zemljo je zabil štiri viličaste kole, nanje položil palice, ki jih je obložil danemu položaju primerno z vejami in zelenjem. Vsi ostali spremljevalci, to je moj osebni tajnik Nai Dey in deset Malajcev, ki so kot kuliji nosili prtljago odprave, so v tej primitivni koči imeli svoja ležišča kar na peščenih tleh, ki so jih prav tako kakor moje ležišče postlali z zelenjem.

Nočevanje je bilo polno romantike kljub temu, da so nas vso noč neusmiljeno pikali tisočeri moskiti. Prav v tem položaju je bila neka nepremagljiva sila, ki prevzame lovca in ljubitelje prirode na malajski zemlji in jih povrne skrivnostni, čudoviti naravi. Jaz sem se na trdem vejevju in zelenju malajske džungle počutil prav tako kakor danes v srečnem domovanju, v zeleni Prlekiji. V tej zemlji je priroda čudno šepetala, skrivnostno šušljala in vse, kar je pripovedovala, je bil zame najlepši roman.

Nekaj minut od taborišča je bilo naselje Tung Song, osem iz bambusa spletenih koč, v katerih je domovalo toliko pol golih, a zelo rodovitnih malajskih družin. Gola deca in tudi starejši domačini so radovedno opazovali vsa naša početja. Ves čas bivanja sem čez dan bil večinoma na pohodih po okolici, proučeval sem najdišča cinove rude, ki je na malajskem polotoku najvažnejši eksportni produkt. Ob takih prilikah sem doživel marsikatero lovsko idilo in občudoval prirodne posebnosti. Vse pa sem beležil v dnevniku, ki me spominja na tiste prelepe čase.

Posebno romantično se mi je v tem taborišču videlo prirodno življenje in vrvenje, ko je naselje s svojo divjo okolico tonilo v

tistem čarodejnem somraku, katerega so bile polne tropične noči takrat, kadar je iz zemlje dvigajoča se megla zgoščala pragozdne sence, da bi zakrila divjino s srebrnomodrim malajskim vzduhom.

Vsak večer smo pred taboriščem kurili in bedeli pozno v noč kljub tisočerm moskitom. Slednji večer so nas obiskali domačini iz naselja. Govorili smo o dnevnih doživetjih, o izrednih dogodkih v pragozdu, o divjadi in zverinah, ki so se klatile po okolici, o roparjih in hudobnih duhovih. Od časa do časa so nam napravili koncert z malajskimi bambusovimi piščalkami, glasbenimi palicami in svojevrstnimi bobni.

Kakor v našem taborišču, tako so v sosesčini vsak večer goreli običajni ognji pred kočami domačinov, katere so se v magičnem siju plamenov videle kakor pravljični domovi. Od časa do časa je tam zalajal paria-pes, ki je hitro spet utihnil. Od časa do časa je prišel s temnega gozda kakor bajna prikazen na pol goli domačin in stopil k plapolajočemu ognju pred domačo kočo. Tako se je zbralo vsak večer staro in mlado pri večernih ognjih in v brezskrbnem življenju doživljalo idilo tropičnih noči prav kakor jaz v krogu svojega spremstva. Kje naj najdem besede, da opišem vso to romantiko? — V temnih sencah se je pretakal in klokotal meni neznan potok, glasna slika tisočernih tajnosti. Z vseh strani so prihajali čudni glasovi, žvižgi, prasketanje, brenčanje žuželk, šumenje vejevja, divje vreščanje opic, ki je polagoma spet utihnilo. Potem je iz džungle odmeval smrtni krik živali, ki je postala žrtev roparice. Iz daljave se je slišalo votlo rjojenje tigra, kralja džungle, ki je naznanjal svoj roparski pohod. Vse to ni vznemirjalo naših živcev! —

Ko se je ogenj v taborišču le še žaril, ker je običajna nočna straža zadremala, tedaj so že tudi vsi moji tovariši vsak na svojem ležišču smrčali in morda sanjali o svojih malajskih ljubezenskih epizodah. Take so bile eksotične malajske noči v naselju Tung Song.

Neko jutro pred odhodom v pragozd smo s strehe koče potegnili skoro štiri metre dolgo kačo, lepo pisano kraljevsko ngu lam (Python regina): priplazila se je čez noč in si med vejevjem strehe poldrugi meter nad mojim ležiščem poiskala svoje skrivališče.

Neko jutro sem se v spremstvu treh tovarišev odpravil na daljše potovanje. Na čelu je korakal Tan Liang kot kažipot, ki ga je določil pujaj ban (poglavar naselja) zato, da me povede do dva dni oddaljenega najdišča cinove rude. Bili smo pripravljeni za nočevanje v džungli. Kmalu za naseljem smo šli skozi dva metra visoko lalang-travo. Svilaste pajčevine so se leske-

tale, gibale in zgubliale v vlažnih sencah. V prirodi je bilo vse živo, tisoč živih bitij se je oglašalo in veselilo prelepega jutra. Čudovito nastrojenje malajske divjine!

Potem smo prišli v džunglo bambusa. Gosto trnjevo vejevje, ki je štrlelo iz bambusovega grmovja, nas je v hoji močno oviralo. Z džungelskimi noži, ki jih imajo domačini vedno pri roki, smo od časa do časa morali izsekati prehod. Ta čas je odpadalo rži podobno bambusovo zrnje. Bambus, ki spada v družino gramineae, je velikanska, grmičevju podobna trava s kakimi 30 stebli, ki so do 10 metrov dolga, 10—15 centimetrov debela, kolenčasta in votla kakor ržena slama. Ko dorase, se spremeni vrh stebela v velikanski lat s cvetjem, ki je slično cvetju navadnih trav. Ko dozorelo zrnje odpade, se steblo te čudne tropične trave posuši. Domačini radi zbirajo odpadlo zrnje za moko, ki jo kot primes uporabljajo za svojevrstne slaščice »kanom«. To zrnje pa je tudi iskana hrana divjim bankiva-kuram »kai pa« (Gallus bankiva), ki je z domačo kuro pač v najbližnjem sorodstvu. Ta je v obliki in barvi precej podobna »štajerki«, vendar precej manjša, izredno divja in previdna.

Med potjo smo v omenjeni bambusovi džungli slučajno prepodili družino bankiva-kur. V svojem lovskem poželenju sem sledil lepo rdečega petelina, ki je po polurnem zasledovanju padel v vejevju trnjevega bambusovega grma. Kakih posebnih lovskih namenov na tem pohodu nisem imel. Od časa do časa sem streljal le divjad, ki smo jo med potjo prepodili in nam je bila potrebna za hrano.

Sledil je pragozd po valovitem in hribovitem ozemlju. Trideset in več metrov visoko, kakor sveča ravno drevje so krasile velike krošnje, ki so se med seboj z vejami dotikale, da nam je ostalo nebo ves čas zakrito in smo hodili v temnozelenem pragozdnem somraku. Kakor človeška noga debele lijane so oklepale debela in se spenjale v krošnje, kjer so razvijale svoje veliko rdeče in belo cvetje. Od časa do časa je kuli s svojim džungelskim nožem nasekal kako steblo lijane in iz zaseke se je kmalu pricedila dobra pitna voda, s katero smo si gasili žejo. Kaj čuden vrelec krepčilne pijače za izmučenega lovca in raziskovalca tistega sveta. Aroide, araceje, trnjevi rotang in druge ovijalke so v temnozelenem somraku pragozda ovirale naše prodiranje. Po drevesnih deblih in vejah so rasle epifitične praproti, ki so tvorile tam prava humozna gnezda (*Asplenium nidum*), kjer je črpala rastlina potrebno hrano in jo nudila tudi drugim sostanovalkam. Orhideje so s svojim, metuljem podobnim cvetjem razvijale prijetno aromatičen vonj v pragozdnem ozračju. Večkrat so orhideje in pra-

proti, ki so se odtrgale od svoje podlage, kakor priklenjene pravljíčne Najade visele z drevja in s svojimi zračnimi koreninami in mamljivim vonjem vabile k objemu.

Tan Liang me je opozoril na kakih 55 cm dolgo stonogo, skolopendra, ki se je boril z veliko večjo zeleno drevesno kačo (*Chrisopelea ornata*). Kača je bila zvita krog skolopendra, ki jo je grizel s svojimi kleščam podobnimi čeljustmi na tilniku. Morda deset minut smo gledali zanimivo borbo, končno pa je kača zaradi skolopendrovega strupa onemogla in podlegla.

Po džungli smo popoldne prišli do živahno žuborečega potoka. Tan Liang, ki je vedno hodil prvi in z jastrebjim pogledom opazoval džunglo, je pokazal s svojo temnozagorelo roko v smer čez majhno, z meter visoko travo obraščeno livado onkraj potoka. »Link«, je dejal. In že smo tudi ostali opazili, kako je po drevju plezala in skakala vznemirjena opičja družina in trosila veje. Kaj vendar je vznemirjalo nagajivo pragozdno druhal? Morda se je klatila tam po džungli kaka roparica, morda je bila kje velika kača, pravi opičji strah, ki se je plazila med grmičevjem ali prežala na plen, ovita okrog kake drevesne veje, in jo je bistro opičje oko pravočasno izsledilo.

Ker mi čas za potovanje ni bil odmerjen, sem hotel pogledati: kulija sta odložila prtljago in se ulegla v senci divje banane. Le s Tan Liangom sva prebredla potok in se po ovinku podala proti tistemu delu džungle, kjer so nemirne opice še vedno nekoga zmerjale, kakor da ga hočejo preplašiti. Oprezno sva se pomikala skozi trnjeve zapreke, a kmalu sva se znašla v taki goščavi, da sva korak za korakom mogla premotriti najino okolico le največ dva metra globoko v džunglo.

Ko sva bila že v bližini opic, je Tan Liang splezal na drevo, da bi džunglo lažje pregledal. Kaj hitro so ga zapazile opice in so se zaradi tega vznemirjene oddaljile, a le za nekaj dreves iz krošnje v krošnjo. S čvrstim pogledom je moj spremljevalec od zgoraj hitro pregledal okolico in se naglo spustil spet na zemljo, kjer mi je nekoliko razburjen šepnil. »söa kin ikeng« (leopard žre ikenga, srni podobnega siamskega jelena).

Nepričakovana prilika za lovsko doživetje svoje vrste!

Tedaj sem tudi jaz splezal na drevo, da vidim dejansko stanje. Nekaj trenutkov je poteklo, preden sem v orumeneli travi morda osemdeset korakov tik pred goščavo trnjevega rotanga videl, da neko rumenkasto truplo na nečem leži... Bil je leopard (*Felis leopardus*). Splezal sem z drevesa, da bi ne vzbudil pozornosti zverine. —

Da bi mi bila mila lovska sreča! — Dvomljivo bi bilo streljanje s tega mesta. Najbrž bi s tem dosegel le to, da bi zver naglo pobegnila in zginila v džungli. V džungli zasledovati preplašeno roparico pa je vsekakor brezuspešno početje. Treba je bilo poiskati drugo ugodnejše mesto, če pa bo medtem leopard pobegnil, sem storil vsaj to, kar je bilo v danem slučaju najbolje.

Dospela sva dalje v travno goščavo, ki nama je segala le do pasu. Pred dva metra visoko piramidasto krtino termitov sva se ustavila in poslušala. S te kamenotrde tvorbe, v kateri kraljuje milijonski roj svojevrstnih živalic v čudovito nežno in umetno narejenih celicah, sva videla jasno, kako se je zver, ležeč ob pobitem ikengu, po mačje gostila. V istem hipu naju je zver že tudi opazila; o najinem namenu pač ni bila v dvomu, ker je vstala in se obrnila proti goščavi. Že sem mislil, da bo zginila, še preden dvignem puško, a premislila se je, se obrnila proti nama, stopila nekaj korakov naprej in naju mirno gledala...

Razdalja je bila sedaj morda le petdeset korakov. Mogel bi streljati, toda zaradi še večje sigurnosti sem se s puško pri licu polagoma bližal leopardu, ki se je sedaj kaj čudno obnašal. Gotovo sta se v njegovem srcu borila strah in trma, morda so ga še mikali ostanki krvave pojedinke, od katerih se ni rad odstranil. Tedaj je mogočno zarjovel, da je odmevalo daleč po džungli. Z uprtimi očmi v mene se je po mačje počasi odmikal proti goščavi in še enkrat se vrnil nazaj k razmesarjenemu ikengu. Medtem sem prišel dovolj naprej, še en korak, in sprožil sem...

Leopard je grozovito zarjovel, se vzel na zadnji nogi in dvakrat zavrtel, potem pa zginil v džunglo...

Zadet — toda ne zadet tako, da bi obležal! To me je jezilo. Nevarno je slediti ranjenega leoparda v džunglo, toda lovska strast me je vendar gnala naprej. Bil sem pripravljen na burno lovsko doživetje. Previdno sem stopal korak za korakom. Šele sedaj sem opazil, da mi je od krtine termitov sem sledil tudi Tan Liang.

Pozorno opazujoč okolico, sem s pripravljeno puško v roki dospel po krvavi sledi kakih 200 korakov naprej, ko me je Tan Liang prijel za roko, da postojim. V ospredju na nevidnem mestu v goščavi sva slišala šumenje, od časa do časa kratko stokanje in hropenje in od časa do časa se je lomila suhljad, kakor da se je nekaj velikega valjalo po zemlji. Nedvomno je bil težko bolen leopard...

Plazila sva se še dalje, s puško pri licu sem iskal ranjeno zver... Tam skozi zelenje sva končno zagledala nekaj rumenkastega. V domnevi, da je zver, sem sprožil puško... V istem

trenutku sva skočila vsak na svojo stran, da naju zakrije grmičevje džungle za slučaj, če bi leopard le še imel toliko moči, da bi napadel. Toda zver ni planila kvišku, pač pa je še enkrat zašumelo, slišala sva tudi hropenje, potem pa je bilo vse tiho...

Nekaj časa sva stala mirno, vsak na svojem mestu. V zraku je tedaj z glasnim šumom letela velika rinoceros-ptica, ki jo je odmev strela nekje prepodil.

Četudi leopard nima tiste moči kakor tiger, vendar je mišičast, posebno vitek in izboren skakač. Njegova krvoločnost ne pozna meje. V teh krajih se večkrat priklati v naselje, kjer trga in mori vse, kar mu pride pod kremplje. Tudi človeka se loti, posebno taka zver, ki je že okusila človeško meso; izrazit ljudožerec kakor tiger pa vendar ni. Človeka se boji in ogiblje, dokler ga smatra za močnejšega, obstreljen pa je vselej bojevit in zelo nevaren.

Domačini so mnogokrat neprevidni kakor neizkušena deca, ne verjamejo v nevarnost. V svoji neprevidnosti in radovednosti je tudi Tan Liang pohitel k leopardu, ko ta ni kazal nobenih znakov življenja. Zaman sem ga svaril in klical nazaj — —

Kaj je sledilo v naslednjih trenutkih? — Dospevši do leoparda, ki je mirno ležal brez znakov življenja, ga je Tan Liang v svoji neprevidnosti hotel po navadi domačinov potipati. Toda zver še ni bila mrtva, s silo svojih zadnjih moči se je še enkrat dvignila, pograbila in podrla moža na zemljo in se mu silovito zagrizla v prsi, kremplje pa zasadila v rame. Leopard in Tan Liang sta se pri tej borbi valjala po zemlji. V nekaj hitrih skokih sem bil na okrvavljenem pozorišču in šele po nekaj težkih trenutkih se mi je posrečilo previdno nastaviti puško na glavo zverine, ker v zmedbi bi mogel zadeti nesrečneža. Takoj po tem strelu je zver omahnila, se iztegnila in izdihnila. — Mož pa je ležal na zemlji v strašnem stanju, globoke rane na prsih in rokah so silno krvavele. S tovarišema, ki nista bila daleč proč in sta slišala moje klice, smo ga za silo obvezali, naredili nosilnico, ki smo jo povezali z lijanami in postlali z zelenjem. Na tej nosilnici sta ga prinesla pozno v noči nazaj v naselje, kjer je četrti dan po tem podlegel poškodbam.

Ta leopard je meril v dolžino 1.65 m, a zaradi nesreče smo ga morali čez noč pustiti na mestu v džungli. Drugi dan, ko smo prišli ponj, pa smo ga našli že načetega. Sicer lepa koža ni bila več uporabna. Le njegova skeletirana lobanja me je kot lovska trofeja pozneje spominjala na to tragično lovsko doživetje v džunglah malajske zemlje.

Lovski prizori

Resnica ne rabi lepotila

Istina nema zagovora, pravi Hrvat. Resnica ne rabi lepotila. Zato nič ne škoduje, če lovec odkrito pove, kaj je doživel, pa naj je bilo pravilno ali ne, bilo srečno ali nesrečno. Lovca ne sme slepiti sreča, ker je opoteča. Sreča nas le sreča. Nemec trdi: Das Glück ist rund, den einen macht's zum Hasen, den andern zum Hund. Lovca pa tudi ne sme strašiti nesreča. V vsaki nesreči je nekaj sreče. Male nesreče so svarilo pred večjimi. Lovca uči doživetje, ne knjiga. Ob palici izkušnje je najbolj varna lovčeva hoja.

Evo nekaj mojih izkustev!

1.

Logar Helko in njegova skrb.

To se je zgodilo v tistem času, ko se srnjaki domislijo ukaza Gospodovega: Rastite in množite se in napolnite gozdove z mladiči;

v času, ko veliki srpan podeli srnjemu rodu spregled oklicev in pravico ženitovanja;

ko po srnjadnih loviščih poželjivost gospodari in pamet tlačani;

ko polténost srnjake oslepi in ogluši, da ne vidijo lovca in ne slišijo strela;

ko ne razločijo več lovčevega vabljivega fipa od mamljivega srnjega pivka;

ko jih pohotnost spremeni v junake in — osle obenem.

Takrat zadoni po hostah Horacova pesem: Nocet dolore empta voluptas. Polténost se šali, pa udari po glavi.

Takrat mnogim rogljačem zastane srce, zadeto od lovčeve krogle.

Takrat je prikrevsal v pisarno gozdnega urada Helko, logar s Fužine.

Takle je bil:

Po videzu hostno govedo, v resnici dobrodušen značaj. Mož skoraj čeznaravne velikosti. Njegova puška je bila starejšega kova. Obleka rjava, zeleno našita. Pipa lesena, obsežna. Duh tobakove žlindre je hodil za njim. Za zelenim klobukom se mu je zibal ruševčev krivec, obrnjen naprej, za trakom klobuka sta se tiščala dva krivčka divjega racaka. Žob je bil rumenkastih, različnih, daljših in krajših. Brkov pod nosom ni strigel. Rastli so mu bohotno po svobodni volji. V srednje dolgi bradi so visele redke rjave kocine, katere je od časa do časa zadovoljno pogladil. Ni brada vse; sicer bi bil tudi kozel možak. Toda nekaj je le! Ko raste brada, pamet zori. V vseh časih so nosili brade le modri možje. Brada je dajala Helku videz bojovite narave. Nikakor ni pustil, da bi mu kdo drugi posegel v brado. V jezi je zabrundal v njo in nasršil košate obrvi.

Okoli trebuha ga je oklepal močan in širok usnjen pas. Hudo-mušni ljudje so rekli: Poln sod rabi močne obroče. — Ročaj lov-skega noža je gledal izza pasu.

Težke, močno okovane čevlje je vlačil za seboj. Več ko usnja je bilo železa na njih.

Gola dlakava kolena je pokrivala od sonca in mraza ustrojena koža. Ločila je pedenj na široko debele volnene nogavice od osmoljenih irhastih hlač.

Ob skrbno umerjeni hoji ni nosil teže telesa pokonci, marveč nekam naprej. Po lovski oprezni naravi je metal oči na desno in levo, sluteč nevarno zasedo za deblom ali zajca v grmu.

Klel ni, razen v nujni potrebi. Le kadar je drvil za divjim lovcem in lomil za njim po debrih in rebrih, je grmel in preklinjal tako, da bi hudiču nogo iz zadnjice vrglo. Pravili so, da je ob neki taki gonji zazvonilo pri cerkvi sv. Petra na gori kar samo od sebe.

Pil je, kakor se za logarja spodobi. Ne preveč, ne premalo. Voda v naših krajih ni dobra. Ni dobra v čevljih, še manj v želodcu. Zato je Helko ni veliko porajtal. Ogibal se je kapnic, sodov pa ne. Res je sicer, da najbolje diši vino iz lastnega soda. Toda Helko ni imel vinograda, zato tudi ne soda ne vina. Kaj zato? Najlaže je nastavljal pipo v drugega sod. In Helko je bil prijatelj vseh poštenih vinogradnikov. Službena pot ga je rada speljala mimo zidanic in hramov. Logarska služba ni lahka, ponajveč

mokra, malokdaj suha. Redkokdaj je logarjevo grlo gladko in zdravo. Tudi Helko je kašljal, ko je štorkljal mimo hramčkov, v katerih je vedel, da je še kaj mokrote v sodih. Radoveden je pokukal vinogradnik iz hrama in povabil logarja v družbo. Pri vinu pa potekajo ure kakor minute. Vino ne pravi: Hôdi! Pravi: Posêdi! Kaj čuda, da se je tudi Helko včasih vračal domov, ko je že sijalo fantovsko sonce. Kolovratil pa ni. Več ga je nesel v želodcu, ko drugi na plečih. Marsikdo pije, da se potí in dela, pa ga mrazi. Helka vino ni zlepa razgrela. Njegova gorkota sta bila gora in hrib.

Krivotogi jazbečar Muki se je poganjal za njim. Ob dolgih korakih logarja ni nikamor utegnil na stran. V sili je kar na vseh štirih stojé opravil malo potrebo.

Govoril Helko ni rad. Kàdar je moral, je besedoval dolenjsko s hripavim basom in češkim naglasom.

Dokler je bil Helko še samski in mlad, so ga lovile oči pretkanih deklin. Sedaj je bil star in malce nadušljiv, pa varen pred mamilom vihravega ženstva.

Tak je bil Helko, fužinski logar.

Helkov predstojnik — gozdar Robávs — je bil kratko urezan. Ostro in glasno sta se menila. Ko mu je logar poročal, kako je kraguljem nastavljal, je gozdar dostavil: »Pa nobenega ujel.« — Ko je Helko razlagal, kako je zanke pobiral, je Robávs pripomnil: »Pa nobenega zankarja zgrabil za vrat.« — Helko: »Sem pálil po srakah in šojah.« — Gozdar: »Pa nobene zadel!« — »Sem sledil divje svinje.« — »Pa nobene zagledal!« — »Sem podil divje lovce.« — »Pa nikogar dohitel!«

Skoraj vsako logarjevo besedo je presekala brezobzirni gozdar.

Ko je Helko končaval službeno poročilo in pravil, kako so preteklo nedeljo kočevski tatinski lovači priredili kar celo brakado nad Dvorom in okrog Sv. Primoža pókali, da so šklepetale šipe na fužinskih oknih, on pa da zaradi mrzlice ni mogel za njimi — tedaj je Robávs vzrojil, skočil pokonci, gledal kakor vrag iz grmovja in pričel s kozjo molitvo, s hudičem in z dušo.

Hladen veter je vlekel po gozdnem uradu.

Po prestani gozdarjevi vihri sva se z logarjem sešla zunaj pisarne.

Zaupljivo je tožil: »Gospod, eno prošnjo imam. Moje tri ovce so se mrkale. Bobenčkov Miha mi je posodil koštruna. Saj vejo, da drugače ne gre. Zaprl sem ga k ovcam v hlev. Otroci so ga hodili gledat in mrkač jo je unesel na prosto. Zašel je gor na pešiviške senožeti in že več mesecev se skriva v ondotnih gozdovih. Je velik in kocast, od vrha do tal opažen s kodrasto volno.

Rogov je debelih ko tur, prsi opetih ko lev. Oči ima velike in svetle kot ploščniki na konjskem komatu. Gleda kakor avto ponoči. Že večkrat ga je kdo videl. Je popolnoma divji. Pred človekom beži in ne pride k rokam. Kako naj ga plačam lastniku? Zaslužek je pičel, družina številna. Krušnikov dosti, delavcev malo. Sedaj pa še ta zguba povrh! Naj mi kako pomagajo, lepo jih prosim za to. Oni imajo tam gori na Pešivici lov v najemu. Če ga narajmajo, naj ga kar ustrelé. Dobil bom vsaj nekaj nazaj in Bobenčka laže poplačal.«

Brez upanja na uspeh sem obljubil.

Ko so srnjaki plesali svatovski raj, sva z visokošolcem Albinom tihotapila po Pešivici. Zaradi bolezni na pljučih je moral Albin prekiniti študij. Vrnil se je domov. Sklenil sem, da ga ozdravim. Jemal sem ga s seboj na lov in hodila sva po gozdovih neprimerno več, kot bi bil hodil sam. Nič mu nisem še pravil o logarjevi prošnji.

Cele dneve sva prebila v prosti naravi in v zdravem gorskem ozračju. In zrak na Pešivici je zajamčeno čist. Čvrst ko macesen slušbuje danes Albin tam ob Tihem oceanu. V lovu je zdravje.

Pomikala sva se nekoč ob srninem prsku nad lipovškimi Dulari in od časa do časa klicala. Noben rogljač ni prihropel na klic.

Greva drug za drugim naprej. Večkrat sem karal Albina, ker je hodil po hosti s plosko nogo in delal nemir.

Prišla sva na rob pragozda, ki je tiste dni še stal na severni strani Pešivice.

Kar zagledam tik bukve belo butico, debelo ko zeljnata glava. Nepremično je štrlela izza orjaškega drevesa. Prvi hip sem domneval, da se je goba zglavila na piravem lesu. Spomin na logarjevo prošnjo me je prešinil. Dvignem karabinko in merim. Pritajeno šukne Albin za mojim hrbtom: »Saj ni nič!« — Ni bilo časa za pojasnilo. Pritisnem na jeziček in po strelu ni bilo več gobe na bukvi. Po gosti podrasti hitiva pogledat na mesto, kjer se je zrušila glava. Pred nama je ležal mrkač s prestreljeno glavo. Tudi mignil ni več. Kroglja mu je predrla možgane in izstopila zadaj za polzasto krivimi rogovi. Ko ga odprem, vidim, kako je vse črevje zalito z mastjo. Večmesečna paša na sočni senožeti ga je zdebelila. Iztrebljenega sva vlekla h koscem na senožeti. Ti so ga oddali logarju.

Nisem nabral lavorik, ko sem ustrelil koštruna namesto srnjaka in napravil logarju malo uslugo. Pa dobra volja dar pozlati. Logar je bil rešen mučne skrbi, jaz pa vesel kosa bravine, ki ga je Helko poslal v zahvalo. Koštrun s sladko repo je pa jed, ki je nima svet.

Tekma brakov 23. oktobra 1938 na Slivnici

Lovišče: Občina Cerknica. — Vodja tekme: dr. Pušenjak, zdravnik, Cerknica. — Zastopnik JKS: tajnik Drenik, Ljubljana. — Sodnik: dr. Ivan Lovrenčič, advokat, Ljubljana. — Sod. pripravniki: Lado Lovrenčič, Ljubljana, Adolf Ivanc, Sodražica, dr. Lavrič Janko, Ribnica.

»Lepo je bilo,« tako je rekel marsikdo zvečer po končani tekmi; malo-kdo pa je to upal istega dne zjutraj. Huda slana je bila, po Slivnici je brila burja; dopoldne sta sonce in burja posušila zemljo, tako da so psi težko delali. Vendar so psi pokazali, da jim tudi tako vreme ne dela posebnih neprilik.

Lovišče, ki ga je dal na razpolago dr. Pušenjak, je zares idealno, da boljši prostor za preizkušnjo lovskih sposobnosti psov težko kje najdemo. Slivnica je gorski greben nad Cerknico in Martinjakom, z najvišjo točko 1115 m nadmorske višine, a nima prehudih strmin, ter se dviga nad Cerkniškim jezerom. Tekma se je pričela pod Gradiščem (859 m) na severozapadnem pobočju Slivnice. Tla so poraščena z nizkim grmičevjem, deloma zasajena z mladim iglastim drevjem. S ceste med Cerknico in Martinjakom ali pa z vrha Gradišča prav lahko opazuješ, kako pes išče in dvigne zajca, gonjo pa zasleduješ, kakor da bi imel vse na dlani. Pod vznožjem in na vrhu sta poslovali obe sodniški komisiji. — Zajcev je bilo v lovišču zadosti, tako da je vsak pes, ki ima nos in je razpoložen, prav lahko dobil svojega zajca. Zahvala gre v prvi vrsti zakupniku lovišča, dr. Pušenjaku, da je ta del svojega lovišča odstopil JKL B za tekmo. Priprave in organizacijo je vodil učitelj Kristen, ki ni štedil s časom in delom, da je tekma potekala brezhibno. Tudi njemu bodi izrečena najtoplejša zahvala. Na tekmo je prišlo lepo število kmečkih lovcev, ki so deloma kot vodniki, večinoma pa kot strelci pokazali, da smisel za dobro izvežbanega braka prodira v široke lovske plasti. Graje vredno pa je dejstvo, da je zakupnik sosednjega lovišča v času tekme priredil v svojem lovišču brakado, čeprav je za tekmo vedel, in tudi prošnje, naj tega ne stori, niso zalegle; to vsekakor ni lovsko tovarištvo.

Tekme so pokazale, da braki niso tista toliko zaničevana in neubogljiva ščeneta, ki ne zaslužijo drugega, kakor da se postreljajo, kakor se je ravno v nedeljo pred tekmo izrazil mestni gospod — lovec. Braki so potrdili svoj sloves, da imajo izboren nos, saj so kljub neugodnemu vremenu izdelovali zajčje kljuke tako, da bi jim ljubitelji drugih pasem to gotovo zavidali. Znaajo tudi ubogati, saj so večinoma bili že v nekaj minutah po odpoklicu pri vodniku, da, celo od gonje zdrave divjadi so se dali odpoklicati, kar znači pri vseh psih višek poslušnosti. Brak zna zaustaviti roparico, obstreljeno zadaviti, obstreljenega zajca ujeti in umoriti, ne da bi ga trgal. Brak je poraben za vse panoge lovstva, saj je eden od njih izdelal 150 m dolgo vlečko prav dobro. Škoda, da na tej tekmi ni bilo tistih lovcev, ki našega braka obrekujejo, omalovažujejo in žele njegov pogin; po tekmi bi svoje mnenje morali spremeniti.

Za letošnje tekme je veljal pravilnik, po katerem se je ocenjevalo: nos (10), iskanje (8), glas (4), čas in način gonje (10), vztrajnost (6), sledovernost (3), poštenost (glede na kresanje, 5), poslušnost (4); kot posebni pred-

meti pa še vedenje ob mrtvi divjadi, ostrost na roparice in delo po umetni krvni sledi. Ti slednji predmeti so se ocenjevali le na posebno prijavo. Za prvo oceno je bilo treba od 200 dosegljivih doseči 160 točk, najmanjši red za vsak predmet pa »dobro«, za drugo oceno 150 točk, a najmanjši red »zadostno«, za tretjo oceno 100 točk.

K tekmi je bilo prijavljenih 10 psov. Ob 7 zjutraj je bila na dvorišču restavracije Žumer smotra, nato pa smo vsi odšli pod Slivnico in so bili psi izpuščeni po izžrebanem vrstnem redu takole:

1. J a z o n Podgorski, vandeški baset, JRB 257, telesna ocena prav dobro, lastn. Zora dr. Lovrenčičeva, vodnik lovski čuvaj Novak Andrej.

Pes, izpuščen ob 8.55, išče lepo, počasi, a smotrno. Njegovo iskanje in gonja sta bila zanimiva zlasti za tiste, ki dela basetov ne poznajo, in je bilo prav lepo videti razliko med delom baseta in braka. Pes je namreč kmalu

Udeleženci na tekmi brakov 25. oktobra 1938.
na Slivnici (Notranjsko).

prišel na sled in dosledno izdeloval kljuko za kljuko jutrnjega zajčjega tira. Ob 9.05 vzdigne zajca in ga goni z nizkim glasom dobro minuto, nakar utihne in išče točno po sledi, a je daleč za zajcem. Po štirih minutah se pes zopet oglasi in glasno goni, nakar utihne in to se ponavlja, dokler zajec ni streljan. Ko zajec pade ob 9.50, je pes odpoklican, a goni še stiri minute, nakar se vrne k vodniku. Pes ima dober nos, je absolutno pošten, tudi sledovernost je odlična. Dosegel je 148 točk — II. č) oceno.

2. B e l a (Kristen), kratkodlaka istrijanka, JRB 295, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik učitelj Jože Kristen.

Ob 9.54 spuščena psica išče počasi, a še živo, in pogleda vsak grm. Ob 9.40 da avizo in po štirih minutah vzdigne zajca ter ga lepo goni. Prvo kljuko izdelava odlično, sredi druge kljuke pa se spotakne in gre izdelovati kljuko ponovno. Po poldrugi minuti je zopet na sledi, da avizo; ob 10 skoči zajec, a psica je blizu vodnika, ki jo dene na sled, nakar psica goni dalje. Psica ima srednje visok, pojoč, čist glas. Po šestih minutah gonje postane le-ta bolj živa — strelec javijo, da je psica preskočila od zajca na lisico.

katero goni preko Slivnice in nazaj dalj kot eno uro, ko jo strelec nedomačin sredi gonje odpokliče in naveže. Med gonjo lisice je zajec streljan, a psica drži lisico dalje. Psica pokaže, da je izrazita lisičarka; tudi obstreljeno mačko popoldne zadavi. Psica ima odličen nos in zelo lep glas.

Popoldne izdela psica štiri ure staro, 150 m dolgo umetno krvno srnino sled brezhibno.

Psica je dosegla 170 točk in I. b) oceno, za delo po umetni krvni sledi oceno dobro, vodnik pa je zato prejel plaketo DLP.

3. L e d a, resasta istrijanka, JRB 284, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik de Toni Milan.

Spuščena ob 10.20 išče v večjih krogih živahno in smotrno. Po 11 minutah vzdigne zajca in goni z visokim, pojočim glasom proti vrhu. Prav pod vrhom izdela zajčjo kljuko odlično in goni zajca preko vrha Slivnice, obkroži vrh in goni zajca proti dolini. Ob 10.50 je zajec obstreljen, a psica gre glasno za njim, ga po dveh minutah ujame, strese in vrže ob tla. Zajec zbeži, a psica ga po nekaj skokih ujame, umori in mrtvega tišči k tlom, dokler ne pride strelec-nedomačin, pred katerim psica zbeži, zajca pa pusti. Psica je nato odpoklicana in navezana. Psica je v vseh ozirih odlična. Dosegla je 196 točk od 200 dosegljivih ter I. a) oceno.

4. S a v a, kratkodlaka istrijanka, JRB 165, telesna ocena dobro, lastn. psarna Sodražica, vodnik lovski čuvaj Škapin Franc.

Psica je bila spuščena dvakrat, a je zaradi vožnje očitno indisponirana. Drži se vodnika in noče daleč od njega, zajca ne dvigne, zato ni ocenjena.

5. M u s t a f, resasti istrijan, JRB 515, telesna ocena dobro, lastnik in vodnik lovski čuvaj Šemič Jože.

Pes, spuščен ob 11.45, išče precej daleč, hitro, a s pametjo. Po štirih minutah pride na gorko sled srne, katero so sosednji psi pognali iz sosednjega lovišča. Srno goni dve minuti, nakar je srna ustreljena. A že v naslednji minuti psica vzdigne zajca, ki ga goni deset minut z visokim, čistim, pojočim glasom. Nato je odpoklicana in se vrne k vodniku v dveh minutah. Spuščeno mačko, ki takoj uide, glasno goni, obstreljeno pa lepo zadavi. Dosegla je 156 točk — II. a) oceno.

Pes je dosegel 154 točk in II. b) oceno.

6. K a r a, kratkodlaka istrijanka, JRB 281, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Kristen Jože.

Psica, spuščena ob 12.10, išče previdno, a še zadosti živo. Po desetih minutah pride na gorko sled srne, katero so sosednji psi pognali iz sosednjega lovišča. Srno goni dve minuti, nakar je srna ustreljena. A že v naslednji minuti psica vzdigne zajca, ki ga goni deset minut z visokim, čistim, pojočim glasom. Nato je odpoklicana in se vrne k vodniku v dveh minutah. Spuščeno mačko, ki takoj uide, glasno goni, obstreljeno pa lepo zadavi. Dosegla je 156 točk — II. a) oceno.

7. Z i v a, kratkodlaka istrijanka, JRB 272, telesna ocena odlično, lastnik in vodnik Kristen Jože.

Spuščena ob 12.59 išče daleč, pretakne vsak grm, a njeno iskanje je premalo smotrno. Po 11 minutah vzdigne zajca, katerega kmalu pusti. S pomočjo vodnika pride zopet na sled, nakar goni gladko nekaj časa, pozneje v malih presledkih. Po odpoklicu se še zadosti hitro vrne k vodniku. Dosegla je 150 točk — II. c) oceno.

8. Bela, kratkodlaka istrijanka, JRB 244, telesna ocena prav dobro, lastnik psarna Struge, vodnik lovski čuvaj Kralj Jože.

Psica, spuščena ob 14.05, išče živalno ter s pametjo. Po 14 minutah vzdigne zajca, ki ga goni proti burji do gozda nad Martinjakom, kjer se zaobrne in goni z burjo na vrh. Zajca drži 21 minut, pri čemer zajca, ki je daleč pred psico, dvakrat za minuto ali dve izgubi. Med gonjo je odpoklicana in ko zasliši vodnika, preneha goniti ter z vrha Slivnice hiti naravnost do vodnika, ki jo naveže. Mačka, spuščena pred psico, takoj uide, a ko je obstreljena, jo zagrabi. Psica ima odličen nos, zlasti hvale vredna je njena poslušnost, ker se da odpoklicati od gonje zdrave divjadi. Le glas ima prenizek in nekoliko raskav.

Dosegla je 168 točk — I. c) oceno.

9. Zora, kratkodlaka istrijanka, JRB 288, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik posestnik Rok Mihael.

Spuščena ob 14.42 išče dokaj živalno. Po devetih minutah vzdigne zajca in ga goni pet minut, nakar utihne in se vrne k vodniku. Nato psica zopet išče in ob 15.06 vzdigne drugega zajca, ki ga skraja goni živo, pozneje pa se ji zatika. Glas ima psica visok; na odpoklic se vrne k vodniku šele po šestih minutah, kar ji pokvari oceno v poslušnosti.

Dosegla je 141 točk — II. d) oceno.

10. Zarko, resasti istrijan, JRB 246, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik lovski čuvaj Pišek Pavle.

Pes je očitno indisponiran in velja zanj isto kakor pod 4.

Že se je jelo mračiti, ko smo zapuščali to lepo lovišče.

Zvečer je klubov predsednik razglasil rezultat; klub je dal vodnikom, katerih psi so dobili I. oceno, po 100 din, vodnikom, katerih psi so dosegli II. oceno, po 50 din nagrade; vsi vodniki pa so prejeli tudi priložnostna darila.

Sodniki na Gradišču pri tekmi brakov 23. oktobra 1938.
na Notranjskem

† Ivan Rus, ustanovni član SLD

Na državni praznik Zedinjenja, dne 1. decembra 1958, je v Žagi pri Ribnici za vekomaj zaspal eden prvih ustanovnih članov SLD Rus Ivan, znan pod domačim imenom Žagni Johan. Od mladih nog do sivih las (umrl je v 76. letu svoje starosti) je plamtel, ne samo gor, za — lov. Nobene večje lovske prireditve v ribniški dolini ni bilo, da bi se ne bila na njej pojavila vitka, visoka, elegantna postava Žagnega Johana. Njegova delovna soba je bila pravi muzej lovskih trofej. Tako krasne zbirke rogovja ni bilo zlepa najti. Dasi mojster v vsaki panogi gozdnega lova, je vendar njegova

Iz leta 1907

lovska strast udarjala največ na — srnjaka. V klicanju srnjaka je bil zares vele mojster in nekaj sto jih je gotovo priklical in mnogo podrl, saj njegovemu risjemu vidu je težko kaj ušlo; kadar je odjeknil pok njegove risanice po Veliki gori, je streljana divjad gotovo obležala.

Tudi kot jerebar je bil odličen in njegove piščalke so slovele med ribniškimi lovci; sam prof. Valentinitsch jih je, ko se je mudil v Ribnici, pohvalil.

Ko se je leta 1907. pričela organizacija slovenskih lovcev, je bil pokojni Rus med prvimi ustanovniki, ves vnet za stvar.

V zasebnem obče vanju je bil izredno priljuden, imel je lep, uglajen nastop, jasno, odločno besedo, veder duh, plemenito srce in kremenit značaj. Cel mož in fin mož!

Ob njegovi 75 letnici je prineslo »J u t r o« dne 15. julija 1937. toplo pisan članek, ki zasluži, da ga tu ponovimo:

Zagnega očeta v Ribniški dolini se danes mnogi spominjajo v hvaležnosti in radosti.

Kako vodnat kraj je Ribniška dolina, nam pove že samo njeno ime. Ob njenih potokih stoji poleg mlinov tudi blizu 30 vodnih žag. Vendar Žaga kot krajevno ime je in ostane le ona, ki je najstarejša in stoji tam ob prijaznem griču, kjer se Bistrica približuje prvim rupam vedno žejne Male gore.

Ta Žaga je dom moža, ki ga pozna po naši dolini vse, staro in mlado, pod imenom Zagnega Johana ali očeta. Za odličnjaka je bil vpisan že v slavne »zlate bukve« ribniške ljudske šole. Trije razredi ljubljanske realke

Zbirka trofej † Ivana Rusa

pa so mu dali v letih 1875—1879 zlasti v realijah toliko večšine in znanja, da se je mogel pokazati odličnjaka tudi v svojem poznejšem življenju, odkar mu je bil oče prepustil gospodarstvo v Žagi, pa vseskozi do danes, ko praznuje na tem svojem idiličnem domu pod Brežami, blizu žlebiških Rok, 75 letnico svojega rojstva, a dobrega pol stoletja javnega dela.

Njegovo javno delo se ni kazalo po govorniških tribunah Ljubljane, Dunaja ali Beograda. Bilo je to trdo podrobno delo za gospodarski prosep bližnjih in daljnih sosedov Ribniške doline in še daleč čez, vsakega posebej in vseh skupaj, delo, ki ga tako malokdo opazi, še manj pa prizna.

Svoji mali bivši občini jurjeviški, središču slavnega ribniškega rešetarstva in krošnjarstva, je vestno in nad vse ljudomilo županil brez tajnika kakih 30 let. Spisal je na tisoče prošnjá ljudem, ki po večini niso imeli niti za kolek. Razsojeval je kočljive spore med zemlje lačnimi kočarji ter bil pri tem v eni osebi sodnik, geometer in advokat, vse brezplačno, največkrat celo na svoje stroške.

Njegova nesebičnost in požrtvovalnost skoraj ni poznala mejá. In ko omenjamo še brezmejno gostoljubnost njegove privatne hiše, ki je pogostila nešteto gospode in kmetov, kočarjev in ubožcev, se ne moremo ubraniti tudi spominu na njegovo že 20 let pokojno družico, ljudsko dobrotnico, ki je imela plemenito tekmovalko le še v Cenetovi mami v Trgu.

Najprijetnejše čase svojega življenja je jubilant preživel pač v Veliki gori na lovu. Pri tem se je izkazal umnega gospodarja že v letih, ko o Slovenskem lovskem društvu in njega stremljenjih še ni bilo nobenega sledu. Zato ni čudno, da spada g. Rus med skromne, vendar najbolj zaslužne usta-

novitelje tega društva. Lovske trofeje mu je občudoval Dunaj že pred 30 leti. Njegova stara lovska soba pa je znamenitost, ki jo pride ogledat vsak gost Ribniške doline.

Dragi Ivan, pred par leti Ti je skleroza upihnila luč desnega očesa. In zdaj se mi zdiš ko enooki orjak Kiklop. Sicer zdrav in čil, gledaš ta lepi svet od griča orteneškega pa do kočevske meje ter od Male goré do Vélíke. Obujaš in pišeš spomine na lepe in žalostne dni svoje toliko ljubljene ožje domovine. Ribnica ima v svojem grbu ribo, menda ščuko. Vendar v Bistrici, pred zastavnicami Tvojega mlina in žage, ni te vrste rib, ampak samo plemenita postrv. Ti, ki si rojen in živ ob tej vodi, nisi prav nič manj plemenit človek. Saj si ljubil svojega bližnjega brez ozira na levo in desno celo bolj kakor samega sebe. Zato smeš biti na tri četrť stoletja svojega življenja ponosen kakor redek Tvoj rojak, ponosen v trdni zavesti, da je Tvoja

Zbirka trofej † Ivana Rusa

moška beseda držala vselej in povsod in da si delal in storil zmerom več kot si bil storiti dolžan. Naj Ti ob tej priliki Tvoji čistilci, najsi so v Tvoji bližini ali pa raztreseni po božjem svetu, voščijo iz globin hvaležnega srca še lepo vrsto tako zdravih let. Čast in slava Ti!

Spremili smo ga dne 5. decembra 1958. k Sv. Križu nad Jurjevicó in ga ob veliki udeležbi domačinov položili k večnemu počitku. Njegov lovski tovariš dr. Lovrenčič, s katerim ga je nad 40 let vezalo tesno prijateljstvo, se je ob odprtem grobu poslovil z nastopnim govorom:

Dragi Ivan!

»Grob se za grobom vrstí, z visoko travo zarastel, eden med njimi še ni bilke zelene rodil.«

S temi besedami pričanja pesnik Stritar, ki je tudi blizu tukaj doma, svojo nagrobnico prijatelju pesniku Simonu Jenku in na te stihe sem se spomnil, ko so mi povedali žalostno vest, da so se ure Tvojega življenja iztekle. Da, grob za grobom! Komaj dober teden je tega, ko smo spremili k Svetemu Križu na ljubljanskem polju Tvojega blagopokojnega svaka Mihajla, že nas danes zopet vodi pot k Sv. Križu, toda ne na ljubljansko polje,

ampak k Sv. Križu pod Tvojo ljubljeno Velikogoro, kjer čaka na Te »jamica tiha, kotiček miru«. Kakor takrat, se tudi danes solzi nebo, kakor takrat, se nam tudi danes rosi — oko. In kako tudi ne! Bil si vse življenje utelešena dobrota in plemenitost srca. Koliko dobrega si storil svoji okolici kot dolgoletni župan in član najrazličnejših javnih ustanov, bodo povedali ali napisali drugi. Ni bilo v zadnjih letih v Ribniški dolini niti enega podviga bodisi na prosvetnem, bodisi na gospodarskem polju, kjer bi Ti ne sodeloval z vso vnemo in ljubeznijo do stvari. Povsod si stal v prvih vrstah, pa ne morda v prvih vrstah onih, ki samo gledajo, Ti si stal v prvih vrstah onih, ki — delajo.

Vse svoje življenje si prav za prav delal za — druge! In baš to delo za — druge Ti je nakopalo marsikatero grenko uro, saj pestra pot Tvojega življenja ni vodila le skozi dehteče cvetje, vodila je tudi skozi trnje, ki je zbadalo. Ali kljub vsemu temu Ti nisi — klonil.

V težkih urah je splaval Tvoj pogled tja proti Veliki gori, ki je bila prav za prav Tvoja duhovna mati. In ko si upiral vanjo svoje oči in se opajal ob njeni krasoti, najsi je bilo spomladi, ko se je odela v sveže zelenje, ali pozimi, ko se je zavila v belo snežno odejo, je dih njene romantike in poezije segel v Tvojo dušo in prinesel tolažbo in mir v srce. O Ostri vrh, ti biser njen, ali pač veš, s kakšno nepopisno ljubeznijo je na tebi viselo to vroče srce, katero sedaj polagamo v hladni — grob? Kakor sin ljubi svojega očeta, tako si ljubil Ti njega. Če je bila Velika gora Tebi duhovna mati, Ti je bil tajinstveni Ostri vrh duhovni oče. Ostri vrh in puška, to sta bila Tvoja dva neločljiva prijatelja, dragi Ivan!

Mi, lovski tovariši te doline, ki se sedaj poslavljamo od Tebe, razumemo to Tvojo ljubezen, saj Veliki gori in njenim čarom ne more nihče odoleti, komur bije lovska žila, čim ga je enkrat samkrat stisnila v svoje toplo naročje. Mi lovci sicer nismo stan zase, ali smo zato ena sama velika družina, ki se ljubi med seboj, kakor se ljubijo otroci ene matere, saj nas je vse dojila in še doji ena mati, mati — narava. In Ti, predragi Ivan, si bil zares velik lovec pred Gospodom! Svoja lovišča si ljubil in čuval kot najdražji zaklad. Poznal si vsako jaso, vsako dolino, vsako poseko, da, vsak grm Velike gore; nič ni ušlo Tvojemu bistremu očesu. Bil si mojster vsaki divjadi od viteškega petelina do kralja naših temnih gozdov — godrnjavega medveda. In Tvoji tovariši smo uvaževali v polni meri Tvoje dragocene nasvete. Pogrešali Te bodo vsi težko, ali najteže Te bomo pogrešali mi lovci, kajti bil si nam ne le veren drug in tovariš, bil si naš učitelj. Ko smo

pred 50 leti ustanovili svojo lovsko organizacijo, si Ti postal takoj njen ustanovni član in ji ostal zvest do groba. V imenu vseh članov-lovcev, posebno pa še v svojem imenu se Ti zahvaljujem tu ob odprtem grobu za vso vnemo, s katero si pomagal graditi to našo lepo stavbo.

Dragi I v a n, končano je! Zapel je mrtvaški zvon in njega trepetajoči glas je plul tja na O s t r i v r h, oznanjajoč vsej V e - l i k i g o r i pretužno vest: Žagnega Johana ni več!

Še malo in zazvene le lopate, prst in kamenje se bo vsulo na Tvojo rakev, da se izpolnijo besede molitve: »Vzemi zemlja, kar je Tvojega!« In zemlja bo vzela, kar je njenega, duh Tvoj pa ostane v srcih nas, dokler nas ne poneso, kakor danes Tebe, k večnemu počitku.

Predragi tovariš! Kako naj se mi, Tvoji lovski tovariši, poslovimo od Tebe, dostojno nas, častno — Tebe? Rok si ne moremo podati, zakaj Tvoja roka je že mrzla, objeti se ne moremo, ker Ti že počivaš v objemu mrtvaške krste. Naj tedaj še enkrat zapoje lovski rog in odmeva od Tvoje ljubljene V e l i k e g o r e, naj še enkrat odjekne lovski pok od višin O s t r e g a v r h a in ta smrekova vejica, ki Ti jo polagamo v svežo gomilo, bodi naš zadnji — lovski pozdrav!

Ob zadnjih besedah govornika se je oglasil lovski rog, odjeknila lovska salva in marsikomu je zdrknila grenka solza po bledem licu...

Foto dr. M. Dular

Iz lovskega oprtnika

»Čudnovat članak.« Šele sedaj mi je prišel v roke neki »Čudnovat članak« neznanega pisca v bratskem Lovačkoribarskom vjesniku št. 4 iz leta 1938. Ker je pisan z neznansko visokega piedestala, ki ga v današnjih časih ne moremo doumeti, in ker so še druge živali v gozdu kot volkovi, kakor pravi lovski pregovor, naj podam vsaj nekaj ugotovitev v obrambo stvarnosti. Omenjam, da mi gre le za lovstvo in meje, ki so postavljene lovski stroki in njenemu glasilu, ter da ne morem slediti očitkom in vzporejanju kriminalnosti v savski in dravski banovini niti po kakovosti niti po količini, ker bi sicer prekoračil temeljni namen lovskega lista.

Važno je le to, da »čudnovat članak« pripušča in priznava možnost navedenih podatkov iz sodobnosti lovstva savske in dravske banovine in niti enega ne spravlja s sveta. Pogubnost takih razmer, kjer so, je za lovstvo na dlani in izven diskusije. Prav divjina pa nam je dala dokaze, da so nekatere vrste živalstva danes že iztrebljene. O varnosti niti ne govorim. Nisem navedel vseh podatkov, ki so še znani in ki se pač ne dajo utajiti. Ne bom govoril o lovskih dražbah tam okoli Samobora, o čemer je poročalo dnevno časopisje, omenim naj le nekaj besed o tako zvanem sistemu logarstva, ki je v savski banovini z njenimi zemljiškimi zajednicami povsod udomačen, ter ni mogoče trditi, da generaliziram, ako govorim o njem. Dejstvo je namreč, da savska banovina nima kmečkih gozdov, ki bi bili v privatni individualni posesti, razen malih izjem. V teh gozdovih in loviščih zemljiških zajednic pa so logarji, ki jih lovski zakupnik ne nastavlja in redoma ne plačuje, obenem tudi njegovi lovski čuvaji. Lovska puška spada k bistvu logarjevega službenega položaja in znano je, da vse napredno lovstvo savske banovine stremi za odpravo tako zvane lovske »Lugarenwirts-

schaft«. Položaj lovstva tam ne more biti idealen in tudi ne zavidljiv.

Poleg vsega navedenega ugotavljam, da moj članek v »Lovcu« 1938, št. 3, govori izrecno o položaju lovstva le ponekod v savski banovini, s čimer je vsako generaliziranje že vnaprej izključeno. »Čudnovat članak« pa seveda te besede ne vidi in je tudi ostala reprodukcija prvotnega članka netočna in svrhi zaokrožena. Tako noče razumeti, da so pod lovskimi svati brez kart in orožnih listov mišljeni le divji lovci in ne svatje. Izpušča ona mesta, kjer se omenjajo odlike lova v savski banovini. Spričo tega moramo tudi mi odpreti usta svojemu začudenju, ako se brez lovske kolegialnosti in takta išče nekaj, česar ni, in naprtuje onemu, česar nismo storili. Še bolj pa me kot lovca čudi tendenca, da se taki primeri, ki razodevajo naravnost porazno sliko za lovstvo, sploh zamolčijo. Tu nobene kolegialnosti ne morem razumeti, ako hočemo napredovati. In take primere bi najtežje ožigosali tudi v loviščih dravske banovine ter nam zamolčanja nikdo ne more imputirati. Ponosni smo enako kakor bratje Hrvatje na svoja, tudi mi na naša slovenska lovišča, ker jih obiskujejo inozemski lovci. Laska nam, da štejemo precej tukajšnjih zakupnikov med lovci iz savske banovine, ki so nam dobrodošli bratje tudi v lovstvu. Ne morem pa žal trditi, da ima tudi savska banovina toliko zakupnikov iz dravske banovine, kakor bi sicer po lepoti nekatereh svojih lovišč in predelov zaslužila. Mnenja sem torej, da je lovska civilizacija in sodobno lovsko gospodarstvo tukaj v splošnem le za korak intenzivnejše, pri čemer seveda izvemam vsa velika lovišča Podravine in Srema, ki so svetovno znana in so večinoma tudi v varnih rokah veleposestva ali javnih ustanov, katerih uprava more biti nam vsem vzor in ponos. Pomanjkanje takta bi bilo vsekakor, če takih

ugotovitev ne bi prenesli brez škode in če ne bi računali na »današnja neobičajna vremena«.

Ker se rad bavim z vso znamenitejšo literaturo o lovu, rad priznam, da se bom z vnemo in s pridom bavil tudi z vsem, kar bo zaznamovano zanimivega in poučnega iz naše širše domovine, kar pa tudi naj kot starejšim lovcem ne bo v sramoto. Saj se tudi lovec vsak dan nauči kaj novega, ako ima odprte oči in ušesa.

C. Poklukar.

*

Prinašamo ta članek našega lovskega tovariša banskega svetnika C. Poklukarja. Gotovo ne želimo nikakršnih nesoglasij med lovci savske banovine in člani v naši Zvezi združenih lovskih društev; prav tako tudi ne želimo nikakršnih polemik med Lovačko-ribarskim vjesnikom in našim listom. Vendar pa nočemo odreči tovarišu Poklukarju možnosti, da reagira na članek, ki ga je prinesel — izpod peresa neznanega pisca — Lovačko-ribarski vjesnik v svoji 4. številki na strani 186, s čigar vsebino in načinom pisanja se nikakor ne strinjamo. Če smo pisali v svojem glasilu o lovnih razmerah v drugih državah in celo o lovu v Ameriki, ne vemo, zakaj ne bi smeli priobčiti člankov, ki jih prinesejo naši dopisniki s polnim svojim imenom in ki opisujejo način lova in razmere v naši neposredni sosesčini, zlasti če piše o pripoveduje o svojih lastnih opazovanjih.

Sadjarji nadaljujejo zajčjo pravdo. V julijski številki »Lovca«, v letniku 1938, sem s člankom »Zajčja pravda, ki presega vse meje« reagiral na nekatere članke, ki so jih zaradi lovskega zakona, zaradi odškodninskih razsodišč in zaradi divjega zajca, pa tudi zaradi marsičesa drugega, kar se nanaša na lov, obelodanili nekateri anonimni in neanonimni dopisniki v »Sadjarju in vrtnarju«. Šele v pravkar izišli decembrski številki tega lista se je oglasil zopet naš neznani — pisec

pod znano šifro »Dr. Bl.« s člankom, ki me v njem osebno napada in žali.

Več naših društev je predlagalo za zadnjo glavno skupščino naše Zveze sklep, da naj zaradi »Sadjarjevega« tendencioznega pisanja o lovskih zadevah vsi lovci, ki so člani »Sadjarskega in vrtnarskega društva«, izstopijo iz tega društva, ki izdaja ta list, ki dopušča tako pisanje in z njim kaže svoje nerazpoloženje napram lovcem, četudi ve, da jih je med člani SVD prav izdatno število. Jaz sam sem preprečil, da bi bil tak sklep sprejet, ker sem bil uverjen, da se bo ta zajčja pravda enkrat zlepa nehala, ali pa da bo vsaj ostalo pri zmerni, dostojni in strokovni borbi dveh organizacij, ki pač ščitita vsaka svoje interese. Nisem pa seveda računal s tem, da bo naš neznani — dopisnik postal oseben in žaljiv, še manj pa sem pričakoval, da bo gospod odgovorni urednik »Sadjarja in vrtnarja« in predsednik »Sadjarskega in vrtnarskega društva« dopustil tako pisanje v svojem strokovnem listu, saj tudi jaz doslej nisem dopustil, da bi kdo v »Lovcu« osebno napadel kakega funkcionarja SVD. Spričo vsega tega sem pač prišel do spoznanja, da nas lovcev »Sadjarsko in vrtnarsko društvo« ne želi več šteti med svoje člane. Zato sem sočasno temu društvu javil svoj izstop.

Ljubljana, dne 14. dec. 1938.

Dr. Viljem Krejči,

predsednik Zveze lovskih društev
v dravski banovini.

Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za leto 1938. Izmed ptic selivk so se vrnili letos v naše kraje, kolikor sem mogel dognati, najprvo škorci. »Slovenec« z dne 15. februarja je poročal, da so prve videli pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah dne 12. februarja. Vendar pa mislim, da so se vrnili gotovo že prej, pa jih morda ni nikdo opazil, ali vsaj ne sporočil v časopise. Saj se pojavljajo včasih že ob koncu

januarja ali vsaj prve dni februarja, kakor mi je to dobro znano iz večletnega opazovanja, posebno iz Bele Krajine. Pa so se letos najbrž tudi, posebno ko smo imeli v drugi polovici januarja tako nenavadno ugodno vreme in včasih kar lepe spomladne dni. Pri nas, v okolici Št. Lovrenca, so videli dne 22. febr. prvih šest na Veliki Loki. Dne 24. marca pa kakih 20 do 30 v Št. Lovrencu. Dne 4. jul. jih je letelo 20—30 pod Martinjo vasjo. Zadnjega pa sem opazil 11. novembra na nekem drevesu pod Martinjo vasjo. Vendar sem ugotovil letos dosti manj škorcev kakor zadnjih par let, posebno lani in predlanskim. Morda so v zadnji tretjini februarja poginili, ko smo imeli občutljivo zimo, zjutraj ob 5. uri celo po 10 do 12° C mraza. Da huda zima pokonča precej škorcev, čeprav so proti njej precej odporni, nam spričuje posebno nenavadno huda zima pred devetimi leti, t. j. leta 1929. O tem sem slišal lani v Novem mestu, da so našli namreč spomladi omenjenega leta kosci, ko so kosili travo, še takrat v travi več mrtvih škorcev, ki so poginili zaradi zime in lakote. Da bi zvedel kaj natančnejšega o tem, sem se obrnil na msgr. prof. dr. Ažmana Cirila v Novem mestu, znanega velikega prijatelja ptic, in ga prosil za morebitne podatke. In res mi jih je poslal. Ker so ti podatki prav zanimivi, čeprav segajo nazaj za devet let, t. j. v l. 1929., ko je pri nas vladala strašna in dolgotrajna zima in uničila tudi veliko živali, posebno ptic, kar se še dandanes pozna, posebno na nekaterih vrstah, mislim, da bo primerno, če priobčim tu ta poročila, posebno še, ker takrat ni nikdo nič natančnejšega poročal o tem. Gospod profesor piše: »Bilo je leta 1929., menda marca. Sneg je bil že izginil. Ptice selivke so se že vračale. Tedaj se je pa zima znova začela. Padel je visok снег, suh kakor moka, in je temeljito vse zagnil. Ne pod grmovjem, ne ob bregovih ni bilo pedi kopne zemlje. Če je ptica hotela sestiti

na streho, je kar izginila v moki. Tedaj so pritiskale k hišam razne ptice, zlasti škorci, drozgi, kosi itd. Pomagati se je dalo samo škorcem, ki jim je lakota vzela ves strah. Prišli so na moje okno naravnost beračiti, ker sem jim leto prej postregel z rozinami; pa takrat ni bilo preveč hudo. Leta 1929. je bilo drugače. Vsak dan sem bil dal skuhati lonc krompirja, nasekljal sem kepo loja, pridejal še perišče vamprlov, vse to sem dobro pregnetel in trikrat na dan naložil v hišico pod oknom. Škorci so uživali s tako strastjo, da so nekateri kar na mestu zasпали. Medtem ko so zobali, sem jih božal, jemal v roko, pa se niso prav nič zmenili ali bali. Drug drugemu so sedali na hrbet, da bi prišli blizu. Moje okno se je videlo z mosta kot ogromen čebelnjak. Vedno so prihajale nove jate. To krmljenje je trajalo skoraj teden dni. Ko se je pa začelo sonce uveljavljati in se je pokazalo kopno, so škorci odšli. Poginilo pa jih je mnogo. En sam šolarček jih je pobral na poti z Kandije v Šmihel 12. Po strehah sem videl tudi mrličke, in ko je sneg skopnel, smo jih našli tudi po vrtičku. Huje so bili prizadeti drozgi, ki se še do danes niso dvignili do prejšnjega števila, kar še preprosti ljudje opažajo. Kosi so si sicer opomogli, jih pa vendar še zdaleč ni toliko, kakor jih je bilo prej.«

Tudi divji golobi (grivarji) so navadno med prvimi selivci, ki se vračajo spomladi k nam. Letos sem prve sicer opazil precej pozno, šele v drugi polovici marca, pa so bili gotovo že prej tukaj. Navadnih golobov (duplarjev) je pri nas vsako leto manj in jih je opaziti navadno le posamezno, po dva do tri, redkokdaj v večjih jatah, kakor jih je bilo videti pred več leti. Videl sem jih: 24. marca dva nad Št. Lovrencem, 24. maja dva prav tam, 30. maja dva pod Zaplazom, 4. julija pet nad Št. Lovrencem, 29. julija tri nad Martinjo vasjo, 21. avgusta tri nad Št. Lovrencem, 15. oktobra šest pod

Muhobranom, 18. oktobra 10 do 12 nad Potokom. Večkrat pa sem videl velike golobe (grivarje) in navadno tudi v večjih jatah, posebno v jeseni, ko se pasejo skupno po njivah pod Muhobranom in Kačjim gričem, kjer jih nič ne vznemirja. Tako sem jih videl: 17. marca kakih osem pod Muhobranom in 18. marca prav tam kakih deset. Prav tam sem jih videl zopet: 25. marca 30 do 40, 7. aprila 10, 9. aprila do 25, 15. marca sedem, 12. julija osem, 22. julija sedem do osem, 29. in 30. julija osem do deset, 1. avgusta osem do deset, 5. avgusta pet, 8. avgusta sedem pod Malo Loko, 14. oktobra šest do osem pod Muhobranom. Tudi okoli Male Loke so jih videli večkrat v jatah po grajskih njivah.

Postovke so se vrnile k nam sredi marca. 15. marca sem opazil prvo pod Kačjim gričem, 23. marca eno na Vrhovem, 25. marca dve na Koreniti, 27. marca dve na Veliki Loki. V aprilu sem opazil nekatere, pa le posamezne, pod Muhobranom; v Št. Lovrencu prvo šele 24. aprila, 28. aprila pa sem videl štiri skupaj nad Št. Lovrencem in prav toliko tudi 7. junija in 18. junija; 9. julija jih je pa letalo šest nad Št. Lovrencem, največ, kar sem jih videl naenkrat skupaj. 3. avgusta so letale še tri nad Temenico in zadnja 5. avgusta. Tako malo postovk, kakor jih je bilo letos, jih pri nas še ne pomnimo. Želani jih je bilo malo, a letos še dosti manj. Včasih, še pred malo leti, smo jih videli večkrat, posebno kadar so se mladiči izpeljali, kar po 12 do 16 ali morda še več skupaj, ki so letale po naši okolici. A letos tega ni bilo. Tudi cerkovniki naših cerkva so mi potrdili, da so opazili letos dosti manj postovk po cerkvah in zvonikih kakor druga leta. Posebno mi je to zatrdil cerkovnik z Velikega Gabra, kjer gnezdi vsako leto po več parov, a letos sta gnezdila komaj kaka dva para. Namesto njih so si napravile letos gnezda na cerkvi in zvoniku kavke, katere je pa cerkovnik preganjal s tem, da jim

je razdiral gnezda ter pobijal mladiče in jajca. — I. Šašelj. (Konec sledi.)

Lovskim društvom in tovarišem lovcev. Naše glasilo bi hotelo čitatelje obveščati o lovskih dogodkih v prvi vrsti z območja Slovenije.

Zato uredništvo prosi za kratka poročila o opažanjih v naravi, tako o pojavih redkih živali, pojavih in spremembah staleža divjadi in morebitnih vzrokih za povečanje oz. upad tega, o opažanjih pri selitvi ptic, pri parjenju divjadi, kako je zarod uspel ali zakaj ni, o povprečnih lovnihi uspehih te ali druge lovne dobe, o jelenjem roku, o gamsjem prsku, rasti petelinov itd.

Sedaj bi bila dobrodošla poročila o selitvi ptic, zlasti kljunačev, o opažanjih na preteklem srnjem prsku, v katerih okoliših je stalež divjadi v preteklem letu nazadoval ali se zboljšal, tako zlasti glede jerebov, jerebic, zajcev, kak je in v čem se najbolj kaže učinek zastrupljanja vran, koliko je bilo škode po divjadi in sl.

V poročilih ni treba navajati kakih števil o staležih ali plenu, temveč izraziti samo z označbo slabo, dobro itd. v primeri s prejšnjimi leti oz. z danimi pogoji in okoliščinami.

Društvene vesti

† **Zvonko P. Juvančič**, zaslužni naš lovski tovariš, znani strokovnjak za puškarstvo in balistiko, dolgoletni sodelavec in pisatelj v »Lovcu«, je preminul 11. decembra 1958.

O pokojnem tovarišu spregovorimo obširneje v prihodnji številki.

*

Tone Burkeljca — šestdesetletnik

5. dec. 1958. je poteklo 60 let, odkar je Tone Burkeljca zagledal luč sveta v prijaznih Lazah v lepi Tuhinjski dolini ter postal njen največji ljubitelj in oboževatelj.

Preko sedla je hodil na lov v Motnik, h Kramarjevemu očetu Francu, kjer je pravično lovil in ujel — zalo in brhko dekle Amalijo in jo kot

brhko ženico odpeljal na svoj dom »k Videtu« v Laze. Mlada sta dobro gospodarila, spretno trgovala in v svoji znani gostilni postregla gostom po naši stari pošteni navadi, da je hiša zaslovela.

Ko je zdrazil domače lovišče v Tuhinju, ki sega gori v Menino, se je šele začelo pravo njegovo lovsko udejstvo-

vanje. Z družabnikom sta gradila na Osekih prijazno lovsko kočo, ki je že mnogim služila za najprijetnejše domovanje.

Tone je hodil v Menino na petelina in srnjaka, na Krvavec in v Grintovce na ruševce in gamsa.

Izvolili so ga tudi za župana, a je Tone s svojo dobrosrčnostjo pravično rezal občinski kruh in skrbel za napredek svojega domačega kraja. Skromen, resen mož je v družbi raje bolj tih ko glasen, a vedno zabaven in prijeten. Dostikrat je »krščeval« lovške »pogane«.

Mnogo boljše od jezika mu teče pero. Na tem polju je mojster in najraje zaokroži in poveže misli v verze!

Sedaj praznuje Tone šestdesetletnico svojega življenja, polnega dela in

uspehov, pa tudi lovskih podvigov, katerih se gotovo najraje spominja.

Ob številnih čestitkah prijateljev sprejmi, dragi Tone, tudi voščila svojih lovskih tovarišev, ki ti kličejo na svidenje zopet ob veseli sedemdesetletnici v krogu svoje ljubljene družine in Tvojih lovskih pobratimov!

*

Dolžnost vsakega slovenskega lovca je, da si nabavi knjige: »Naš lov«, priredil ing. Mirko Šušteršič, založila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celju, kjer se naroča; dr. Bevkov »Lovski vodič« in dr. Lokarjev »Lovsko-ribiški slovar«. Obe knjigi prodaja Zveza lovskih društev v Ljubljani, Trdinova ulica 8, prvo po 10, drugo po 20 din.

Lovsko društvo v Ribnici bo imelo 8. januarja 1939 ob 14. uri svoj občni zbor v Ribnici, v gostilni pri »Miklovih«.

Lovsko društvo v Krškem bo tudi leta 1939 zastrupljevalo vrane, srake in šoje s fosfigenom zastrupljenimi jajci. Strup bo nabavilo društvo ter ga dalo svojim članom brezplačno na razpolago. Reflektanti naj si pravočasno, t. j. januarja oziroma v prvi polovici februarja preskrbe zadostno število jajc ter jih dostavijo lovskemu društvu v roke g. Franceta Bizjaka, stanujočega na dvorišni strani Okrajne posojilnice v Krškem. Stroške za prepariranje jajc nosi zakupnik sam in znašajo do 200 jajc po 15 par od kosa, nad 200 jajc pa 10 par od kosa. Kdor želi, da mu izvrši preparator to doma, plača sporazumno dogovorjene potne stroške preparatorja.

Zakupniki naj si v smislu banove uredbe št. 160 čl. 15 iz leta 1935, Sl. list 22. kos, pravočasno preskrbe pri pristojnem okrajnem načelnstvu potrebno dovoljenje za polaganje vab. V prošnji je navesti: 1. ime in bivališče prosilca ter označbo lovišča, na katerem izvršuje lovsko pravico; — 2. katero vrsto divjadi namerava zastrupljati in s kakšnim strupom; — 3. točno navesti

kraj, kjer namerava polagati strup (oddaljen mora biti najmanj 400 m od hiš, 250 m od javnih potov).

Zakupnik mora vabo sam nastavlјati ali polaganje vsaj osebno nadzirati. V prošnji naj se omeni, da bo strup preskrbelo lovsko društvo.

Najbolj ugoden čas za polaganje vabe je mesec marec in prva polovica aprila, v slučaju mile zime je ugodna tudi druga polovica februarja.

Izpisek iz zapisnika XIV. letnega zbora Osrednje zveze lovskih združenj kraljevine Jugoslavije, 16. oktobra 1938. v Mariboru — kot dopolnilo k poročilu v 12. št. »Lovca« 1938.

Navzoči so bili: od izvršnega odbora: predsednik Vasilije Jovanović, I. podpreds. dr. Milovan Zoričić, III. podpreds. dr. Viljem Krejči, glavni tajnik dr. Juraj Tomičić, blagajnik Milosav Stekić. — Kot delegati: od belgrajske zveze: Božidar Protić, Milan Bogdanović, Dačo Milanović; od zagrebške zveze: ing. Ivo Čeović, dr. Alfonz Šemper, Mato Zuvičić; od ljubljanske zveze: dr. Viljem Krejči, Bogdan Pogačnik, dr. Ivan Tavčar; od splitske zveze: Ante Vuković, Jakov Radonić; od novosadske zveze: mr. ph. Joca Divild, Viktor Rupp, ing. Marko Šebetić; od cetinjske zveze: Danilo Pajević; od sarajevske zveze: Rista Avramović. Za ministrstvo gozdov in rudnikov: inspektor ing. Marko Pečina; za bansko upravo dravske banovine: načelnik dr. Filip Orel; za sreski načelstvi Maribor levi in desni breg oba načelnika. Overovljenih delegatov sedmih zvez je bilo torej 16 in zbor sklepčen. Zbor odpošlje brzojavne pozdrave članom visoke kralj. hiše in kralj. vlade ter zlasti priredi ovacije mlademu našemu vladarju.

Iz poročila glavnega tajnika posnemamo, da je Osrednja zveza priredila prvo lovsko razstavo v Beogradu, ki je dobro uspela in pokazala poleg drugega vse to, kar je obsegala naša drž. lovska razstava v Berlinu. Osrednja zveza je sodelovala na spremembi lov-

skega zakona potom finančnega zakona in ji je uspelo neugodne predloge za lovstvo odstraniti.

Medtem je pa ministrstvo za gozdove in rudnike pozvalo O. z., da izdela predloge za izmenjavo in dopolnitev zakona o lovu in vseh pravilnikov, ki so s tem v zvezi, kar je morala izvršiti do 15. novembra t. l.

O. z. je tudi opozorila na neskladnost novega ribarskega zakona, ki je v opreki z nekaterimi določbami zakona o lovu in je predlagala tozadevno popravo.

K uredbi o pospeševanju turizma je O. z. tudi zavzela svoje stališče z zahtevo, da lovska organizacija zlasti sodeluje pri določanju krajev za postavljanje novih planinskih domov ter gradbo novih potov in steza, ker je za gojitev divjadi, posebno v gorah, prvi pogoj mir. Zato naj bi soodločevale krajevne lovske organizacije in posebej še pri določitvi zaklonišč za gorsko divjad, katerih posečanje bi bilo vsem zabranjeno. Zveza planinskih društev je pristala na predlog sodelovanja v teh vprašanjih. O. z. je stavila tudi predloge, da bi se onemogočilo divjim lovcem, da zaplenjene puške pridobe zopet nazaj. Pobrigala se je tudi, da se je po prestanku tularemije takoj zopet dovolil prevoz in promet z inozemstvom z divjadjo, zlasti z zajci in zajčjo dlako. Ministrstvo je izdalo tolmačenje zak. predpisa glede prepovedi lova na $\frac{1}{4}$ površine v zadnjem zakupnem letu v tem smislu, da to velja za vse zakupne pogodbe, četudi so sklenjene pred uveljavljenjem novega lovskega zakona. Zavarovanje lovcev povoljno napreduje. Splošnega obveznega zavarovanja za nezgode je deležnih vsega 22.436 članov, a od tega v ljubljanski zvezi 5500; od teh je 894 članov s povečano temeljno zavarovalnino in to v ljubljanski zvezi 261. Prostovoljno zavarovanje proti jamstvenemu poškodovanju je vzelo vsega 1206 članov in od teh iz ljubljanske zveze 507.

Do letnega zbora je bilo v tek. letu prijavljenih že 19 nesreč in od teh 2 smrtni in 17 invalidnosti. V jamstvu je prijavljenih šest primerov škode. Do sedaj je bilo izplačanih skupno 33.540 dinarjev za 10 nesreč, ostali primeri pa še niso rešeni. Iz tega je razvidna važnost zavarovanj, če pomislimo, da je glavni lovni čas jesen, ko so nesreče na pogonih številnejše.

Iz blagajniškega poročila sledi, da je gmotna stran O. z. v ravnotežju. Proračun za bodoče poslovno leto znaša 17.500 din.

Iz poročila dr. A. Šemperja je razvidno, da so znašali skupni stroški za lovske razstave v Novem Sadu, Sarajevu, Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in v Berlinu 646.633,25 din, medtem ko je O. z. prejela vsega 609.846,50 din in je torej neplačanega še 36.786,75 din.

Zbor je sprejel Pravilnik za strelske tekme z lovskim orožjem.

*

V počastitev spomina pokojnega inspektorja Karla Sajovica so darovali člani lovske družine Stepič za »Zeleni križ« 500 din. Iskrena hvala!

Zelenemu križu je naklonil 100 dinarjev odvetnik dr. Lokar France v Ljubljani iz neke kazenske zadeve. Hvala!

Kinološke vesti

Legitimacije za sodnike in ocenjevalce. Po sklepu načelstva JKS na svoji seji dne 17. novembra t. l. dobe vsi overovljeni sodniki in ocenjevalci nove legitimacije.

Vse do sedaj izdane legitimacije so torej neveljavne in jih je treba izročiti Savezu. Pripravniki ne dobe legitimacij; legitimacije, ki so jim bile

eventualno izdane, so sedaj tudi neveljavne.

Nove psarne: JKS prijavlja zaščito psarn:

a) **M o s t e**, za ilirske ovčarje. Lastnica Juh Milka, Ljubljana, Kolodvorska ulica 6.

b) **T r n o v o**, za ilirske ovčarje. Lastnica Štefica Siardova, Ljubljana, Trnovski pristan 2.

c) **D e r n e v a**, za foksterijerje. Lastnica Nevenka Der, Ljubljana, Gajeva ulica 3.

Občni zbori: 10. januarja 1939 ob 20. uri v verandni dvorani restavracije hotela »Union« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 1 — Jugoslovanski klub ljubiteljev športnih psov.

10. februarja 1939 ob 20. uri v restavraciji hotela »Štrukel« v Ljubljani, Dalmatinova ulica 15. — Društvo ljubiteljev ptičarjev.

Jugoslovenska rodovna knjiga, ki jo je založil JKS in jo je uredil g. Anton Schuster, se dobi za ceno 50 din pri: Jugoslovenskem kinološkem savezu v Ljubljani, Cesta v Rožno dolino 36, Zvezi lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani, Trdinova ulica 8, dalje v trgovinah: Feliks Urban v Ljubljani, Sv. Petra cesta 1, in Albin Šifrer, puškar v Ljubljani, Gosposvetska cesta 12.

Savezni tajnik.

Književno poročilo

Joža Herfort, Živa mavrica. Založilo društvo Razvoj, Videm - Dobrepolje. Strani 159, cena 50 din.

Bralcem »Lovca« dobro znani pisatelj dr. Jože Herfort, šef-zdravnik Zdravstvenega doma v Ponikvah pri Dobropolju, je pod gornjim naslovom dal lovcem in ljubiteljem prirode sploh, pa tudi vsem onim, ki jim je mar lepa slovenska beseda, s to knjigo nekaj povsem novega, ljubkega in pri kupnega, kar se čita z naslodo in užitkom.

Knjiga obsega 70 krajših in daljših esejev, v katerih opisuje avtor živ-

ljenje naših domačih živali v prosti prirodi, ter dodaja za konec — kakor v nasprotju s tem — v 71. sestavku sliko življenja ujetih živali, živali »za železnimi prečkami«.

Značilni nadpisi posameznih sestavkov vpeljejo bralca najprej v košček prirode, tu v gozd, tam v polje, tu na poseko, tam na travnik, v bičevje, skalovje, v domači vrt in na barje, to pot ob žarkem soncu, drugič ob mrzli luni, enkrat v jasnem jutru, drugič v večernem mraku, ob času, ko cveto češnje ali zori žito, ko rumeni listje ali škriplje sneg pod okovanci. In, ko se je bralec uživel v ta delček prirode, se mu prikaže žival, stanovka tega okoliša, v njenih bistvenih in značilnih življskih pojavih.

Takih slik, ki so — rekel bi — izbrani filmski snimki iz narave, je podanih nad 80. Obsegajo torej večino onih živali, ki jih pazen človek, zlasti lovec na svojih pohodih srečuje, živali, ki oživljajo gozd, polje in vrt, te podnevi, one ponoči. Iz skupine sesalcev so prikazani dehor, gams, jazbec, jež, kepen, krt, kuna zlatica, lisica, netopir, polh, srna, veverica, vidra, volk in zajec, iz skupine ptičev pa kramlja pišec o bobnarici, brglezu, brinovki, drevesni cipi, čaplji, čigri, črno-glavki, čuku, detlih, drozgih, fazanu, golobu grivarju, grlici, jerebu, jerebici, kalinu, kobilarju, črnem in vodnem kosu, kotorni, kozači, kozomolzi (legenu), kragulju, kraljičku, krivokljunu, kukavici, labodu, liski, martinčkah, planinskem orlu, pastirčici, pegamu, penicah, divjem petelinu, skalnem plezalcu, postovki, prepelici, priba, racah, ruševcu, sinicah, skobcu, slavecu, sloki (kljunaču), sokolu, lesni sovi, sraki, srakoperju, strnadu, ščinkavcu, stržku, škrjančkarju, škrjancih, škurhu, šoji, taščici, uharici, malem viru, vodomcu, zeleni vrani, zelenčku in žolnah.

Knjiga kaže, da je pisatelj natančno opazovalec dogajanj v prirodi, ki se je vanjo resnično in z vso ljubeznijo užil,

ki živi z njo in se čuti njen del. Obenem vidimo v piscu pravega lovca, ki ne uživa sam zase, kar nudi priroda lepega, ampak nastopa tudi vzpodbudno, tu in tam s poukom, kritiko in opominom. Morebiti knjiga izobražencu ne prinaša bogve kaj novega, novih ugotovitev ali nazorov, toda nova je v načinu podajanja snovi pristrčnost, ki prevzame tudi bralca, pa naj je še tako zakrknjen prozaist. Ne rečem, da knjige ne moreš dati iz rok, preden je nisi prečital do konca, trdim pa, da je taka, da jo boš čital ponovno. In to je prednost Herfortove Žive mavrice.

V tekstu je vtisnjenih 50, po večini avtorjevih risb opisanih živali in mnogo čednih okraskov; uvezanih je pa še 9 slik po fotografijah v naravi (divji petelin, vidra, sinica, labod, taščica z mlado kukavico, srna in srnjak, zajček, srnjak na ležišču, jelen na krmišču) in risana srnjakova glava.

Knjiga spada na mizo vsakega lovca; toplo jo priporočamo, ker je tudi njena vnanja oprema prav lična, cena pa jako nizka.

St. B.

Jugoslovenska rodovna knjiga psov, izdal Jugoslovenski kinološki savez (JKS), priredil Anton Schuster, I. zv.

Knjiga obsega 375 strani malega tiska, kar jasno priča o ogromnem delu, vztrajnosti in potrpljenju prireditelja, ki mu čestitamo in posebej še JKS, čigar delovanje in sijajen uspeh se jasno zrcali iz brezkončnih imenikov psov in njihovih rodovnikov.

Našteti so 70 pasem s 5044 psi, med katerimi je 3441 lovskih.

V »Uvodu« podaja predsednik JKS dr. I. Lovrenčič kratek pregled razvoja in sedanjega stanja kinologije Jugoslavije, jasno in jedrnat, kakor zna samo on in kakor je jedrovito in zmagovito njegovo delo na tem polju in na polju lovstva. Milostno nebo samo je nekoč našemu lovstvu poslalo organizatorja, borca in voditelja, posebej še JKS, ki je s silo svoje vere, volje in dela pričaral iz puste ledine cvet in

sad, kakor Mojzes vodo iz puščavske skale.

Obenem je pa ta knjiga dokaz, da se Jugoslavija na brzem pohodu napredka na vseh poljih uvršča med kulturne narode zapadne Evrope.

Poleg visokih pokroviteljev, katerih slike so na prvih straneh, prinaša knjiga seznam načelstva, rednih članov, sodnikov in ocenjevalcev JKS.

Za tem slede pravila in pravilniki in potlej izkaz pasjih pasem, prvakov svetovnih in jugoslov. tekem, rodovne knjige, nakar našteva po pasmah vse pse z imeni, rodovniki, naslovi lastnikov psov, psarn itd. Med tekst je vrinjenih tudi 14 značilnih slik zastopnikov posameznih pasem, ki so zlasti kot lovski psi deloma domačega porekla. Končno je navržen po pasmah še imenik vseh psov, ki so v rodovni knjigi JKS, in to po abecednem redu.

Z vzorno preglednostjo in natančnostjo je podana vsa razsežna statistika, ki dela čast organizaciji in vsemu članstvu, posebej pa še tihim delavcem, ki so temu delu posvetili čas, glavo in srce!

M. Š.

*

Dražba občinskih lovišč

za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1939 do 31. marca 1951, bo v ponedeljek, dne 2. januarja, ob 9. uri v sobi št. 3 okrajnega glavarstva v Ljutomeru, in sicer: lovišča občine Štrigova. Izmera lovišča znaša 3310 ha 90 a 50 m², izklicna cena znaša 438 dinarjev (računano za enoletno zakupnino), varščina 438 dinarjev. Takoj nato lovišča občine

Lovski koledar za januar

Sonce vzhaja: dne 11. ob	7.42 ^h
„ zahaja: „ 11. „	16.45 ^h
„ vzhaja: „ 21. „	7.37 ^h
„ zahaja: „ 21. „	16.58 ^h
„ vzhaja: „ 31. „	7.27 ^h
„ zahaja: „ 31. „	17.11 ^h

Mesec je 5. v mlaju, 20. v ščipu.

Razkrižje. Izmera lovišča znaša 1747 ha 63 a 90 m², izklicna cena 520 dinarjev (računano za enoletno zakupnino), varščina 520 dinarjev.

Podrobni zakupni pogoji so zainteresentom na vpogled do dražbe pri okrglavarstvu v Ljutomeru.

Ako bi dražba navedenih lovišč ne uspela, se vrši brez posebnega oklica ponovna dražba v ponedeljek, 9. januarja 1939, ob isti uri in na istem kraju. Pri tej dražbi se bosta oddali lovišči eventualno tudi pod izklicno ceno.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vklj. 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Vse strokovne posle lovstva in gozdarstva vrši pooblaščen gozdarski inženjer Mirko Sušteršič, Ljubljana, Mariborska ulica 17a, telefon št. 48-12.

Prav lepo, dobro in koristno darilo daš svojemu lovskemu čuvaju za novo leto, ako mu pokloniš Lokarjev Lovsko-ribiški slovar, ki ga je izdala naša Zveza in velja 20 din, ali dr. Bevkov Lovski vodič za 10 din.

Dražba vseh vrst krzna divjadi v Ljubljani bo 23. januarja 1939. Pošiljke naj bodo naslovljene na »Divja koža«, Ljubljana — Velesejem.

Po znižani ceni 45 din je članom lovskih društev na razpolago v trdi karton vezana knjiga: »Lovski zakon — Zbirka lovskih predpisov z razlago«. Ta ugodnost velja le za lovce in lovske čuvaje, ki si naroče knjigo po lovskem društvu, pri katerem so včlanjeni. — Zveza.

Lovski čuvaj z izpitom, večš vseh panog nižinskih lovišč, dober lovec, želi spremeniti službo. — Naslov pri upravi.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manifakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Kumer Franc, preparator, Celje, Breg 50. Prepariram živali vseh vrst, montiram rogovje itd. Delam po najnovejšem sistemu in jamčim za izvršena dela v vsakem oziru. Delo izgotavljam vestno, strogo po naravi in po nizki ceni. Se priporočam za obilen obisk!

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Prodajam 3 pse, čistokrvne nemške kratkodlake, 6 tednov stare. Perhaj Anton, Velike Lašče.

Zalokar Jože iz Rovišč je izgubil konec novembra 1958 na poti Šmarjeta-Kronovo-Bela cerkev-Št. Peter-Novo mesto dveletnega psa braka. Pes ima črne lise, pol glave črne, pol bele, rep košat, dolg, pol črn, pol bel, ušesa klapasta, ima znamko občine Studenec nad Sevnico št. 17 iz leta 1958.

Prosi lovske tovariše iz imenovanih krajev, da mu proti nagradi sporoče, kam se je pes zatekel, oziroma kje se sedaj nahaja.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Tana Dravska, od psice Dore po Polu Krškem I. R. P., poležena 2. aprila 1958. Ima sobno dresuro po »Oberländerju«, prvovrsten nos, stoja pred pernato divjadjo odlična (v praktičnem lovu ni izvežbana). Zaradi bolezni lastnika se ugodno proda. Naslov pri Zvezi v Ljubljani, kjer je na ogled tudi slika psice.

LUKLEIN podplati za lovce
ŠPORT-KMET

Ljubljana. Aleksandrova cesta 7

Angleške setre, stare sedem mesecev, z rodovnikom, dobrih staršev, dva v dresuri, eden brez dresure, zelo lepe postave in barve, ugodno prodam. Ponudbe na: Ulčar France, gozdar, Slivnica pri Mariboru, grad.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gospodarski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm.
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

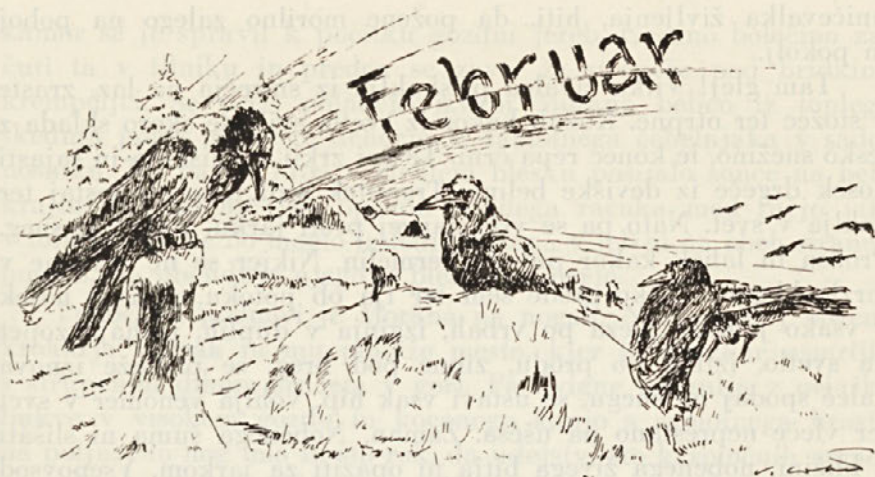
Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Fr. Bračun

Morana¹

Snežilo je, pa ne kakor do sedaj v obilnih, težkih kosmih, temveč v drobnih, ostrih kristalih, ki so se iskrili kakor biseri ter zbadali kakor igle. Sneg je padal na trden skrlup, brez prestopanka od zgodnjega jutra do poznega večera. Pokril je povsod na debelo skrknjeno podlago. Izravnal je luknjice in jamice ter zakril vse stare sledi in manjše järke. Vmes je bučala burja kakor za stavo. Pripogibala je vrhe dreves, stresala je veje ter stepala oledenele mladike, da so žvenketale kakor iz stekla, se lomile in padale na tla. Proti večeru pa je potihnil veter. Ponehalo je snežiti. Nebo se je zjasnilo.

Nem in otrpel leži gozd v bledi mesečini. Dolge, komaj vidne sence meče drevje na lesketajoče se ogrinjalo, ki oklepa mehko in voljno zemljo, a škriplje in rožlja pod nogami. Kakor silne sive pošasti se dvigajo listovci na desni strani jarka po pobočju, na levi grozijo temni velikani smrek in jelk. Vmes pa še šušlja tu in tam potoček. Nad njim se polje tenka meglica.

Orjaška bleda žena v prosojnem krilu se dvigne iz hlapa in zgane roke. Nemirno ji valovijo lasje daleč čez pas. Strupeno mrzel dih ji veje iz ust ter ledeni kri v žilah. Za hip se je pokazala zračna prikazen nad potokom, da izgine na mah kakor duh med temne hruste na levem bregu jarka. Morana, neizprosna

¹ Pri starih Slovanih boginja zime in smrti.

uničevalka življenja, hiti, da požene morilno zalego na poboj in pokolj.

Tam glej! Vitka živalca priskaklja iz smrečja na laz, zraste v stožec ter otrpne. Kožuh kakor iz svetle svile se skoro sklada z lesko snežino, le konec repa črni. Temni zrkli se bliskata in sajasti nosek drgeče iz deviške beline. Trenutek sedi tako gornostaj ter vohlja v svet. Nato pa se vije naprej proti jarku. Rahel je sneg. Prožen in lahek kakor puh je hermelin. Nikjer se ne vgrezne v mrzlo blazino. Tako prede sem ter tja ob potoku, potisne nosek v vsako jamico, pleza po vrbah, izginja v duplih, prihaja zopet na svetlo, iztika po produ, zibne pod breg, se prikaže iznova daleč spodaj na snegu, se ustavi vsak hip, vohlja venomer v svet ter vleče neprestano na ušesa. Zaman. Nobenega šuma ni slišati v bližini, nobenega živega bitja ni opaziti za jarkom. Vsepovsod le duh po snegu, trohnobi, lesu, prsti in kamenju.

Brez miru kakor živosrebrna kroglica teka gornostaj po bregu sem ter tja, da bi naletel na kako sled. Toda vse je zameteno. Kakor daleč seže oko, je snežišče nedotaknjeno. Nemo in brez življenja je krajina. Še potoček je utihnil pod ledenimi okovi.

Stoj! Topel živalski vonj je udaril podlasici v nos. Hlastno ga vsrkava vase, nato pa se sproži neslišno in oprezno z mesta. Kakor žoga se krogli in debeli, kakor kača se tanjša in daljša. Na mah pa obstane pred brinovim grmom ter se povzpne s prednjim koncem nekoliko kvišku. V pohlepni krviželjnosti se ji bliskata zrkli. Nemirno se giblje črni čopič konec repa. Mrzlično se stresajo brki. Žrtev je pred njo. Na pomoč, Morana!

Gornostaj se potuhne, se zgrbi ter vztraja za hip negibno na mestu, kakor da se hoče pomiriti in zbrati vse sile za napad. Nato pa se požene v prožnem skoku pod grm. Z ropotom se dvignejo jerebice v gluho noč. Le kratko frfotanje je še slišati z mesta...

Morana pa brzi po gozdu, požene lisice iz rogov ter jih naščuva na srno. Globoko se vgreza živalca, preplašena do smrti, v ostro ledeno gmoto. Noge ji krvavijo. Čimdalje večje rdeče pege kaže sled. Strahovito odmeva bevskanje sestrane tolpe po gozdu. Še grozoviteje se glasi obupni smrtni krik v gluho noč...

Kruta morilka vsega življenja iztira zlatico iz veveričjega gnezda. V dolgih skokih, zdaj po tleh, zdaj po drevju, prehodi tihotapka ogromno sveta, dokler ne zasači zajca, ki se je ravnokar povrnil s kratkega sprehoda nazaj v smrečje. Zopet jeka grozonosna smrtna pesem v sivo jutro.

Zločestnica prepodi skovirja iz dupla, ga tira v neslišnem poletu po gozdu ter mu razodene na koncu mesto na smreki,

kamor se je spravil k počitku gozdni jereb. Grozno bolečino začuti ta v tilniku in preden se zave, že strepeče pod bridkimi krempljci. Še pred polnočjo izvabi Morana belico iz toplega skednja poleg mlina in dehorja iz samotnega čebelnjaka v sadonosniku. Ko pa bo jutri v medlem blesku posijalo sonce na belo krajino, ne bo nič več opazilo mladega racaka med račjo jato v tolmunu in ne bo moglo izslediti fazana v jelšju na obeh straneh potoka, da občuduje njegovo bleskotno perje.

Ponoči in podnevi je Morana na nogah. Navsezgodaj požene krokarja v zrak in mu pokaže mesto, kjer je pravkar usmrtila s strupenim dihom srnčeta v gori. Pa dvigne kragulja z orjaške bukve v visokem gozdu in koconogo kanjo s samotnega hrasta na polju. Sto nog ima in sto rok, da udejstvi sto krvoločnih namer na polju in v gozdu. Venomer sklicuje prav vse na okup, kar nosi bridke kremplje na prstih in kaže zakrivljen kljun ali ostro zobovje. Neredke krvave madeže kaže blesteča se preproga, ki pokriva polje in gozd.

Morana poskakuje od veselja. Vsepovsod umor, smrt in propast...

Lovski izvor dualizma v slovenskem bajeslovju

Bajka o lovcu Lampretu in kmetu Perku je za lovsko, pa tudi za slovensko bajeslovje velike važnosti. Zapisal jo je Kocbek (Savinjske Alpe, št. 96., po Andrejku z Jezerškega), razlaga jo pa prof. Kelemina v svojih »Bajkah in pripovedkah slovenskega ljudstva« v mitološkem uvodu. Vsebina je kratko tale (Kelemina, št. 24.): »Tam, kjer je sedaj Perkova puša, je bila včasih Pušnikova kmetija. Pred mnogimi leti je živel Pušnik, ki se je pisal za Lampreta. Ta Lampret je bil čarovnik.« Znal je čarati, da je vselej zadel, divjad je celo prisilil, da je prišla na njegovo dvorišče. »Bil je dober lovec, pa slab kmet.« Njegov brat Perko pa narobe: dober kmet, pa slab lovec. »Pri Perku je bil hlapec, ki je bil tudi čarovnik in je o sebi mislil, da zna bolj čarati od Lampreta.« Ko sta se poizkusila, je odločilno zmagal Lampret. »Hlapec je priznal njegovo premoč in dejal: Vidim, da si modrejši od mene!«

Kamničani so dali nekoga študirat, da bi premagal Lampreta. Tekmovanje obeh čarovnikov je pokazalo spet premoč Lampreta, ki pravi študentu: »Toliko si slabši od mene, kolikor je železo od jekla.«

Tretji nasprotnik Lampretov je »ljublanski grof«, ki ga hoče ubiti, streljajoč iz Ljubljane na Okrešelj. »Grof je bil namreč tudi čarovniški, dasi manj kakor Lampret. Takoj je vedel, da ga ni zadel. Zato je šel brž k procesiji, ki se je vršila prav tisti čas v Ljubljani. Lampret pa je nabil ono kroglo v svojo puško in ustrelil. In grof je padel, prav ko je šel za procesijo.«

Nekega dne sta šla Perko in Lampret skupno na lov. Lampret je kmalu ustrelil gamsa in ga odnesel domov. Perko pa zopet ni imel sreče. Ko je šel proti domu, je hotel med potjo še stopiti k bratu in pogledati, da li je on kaj dobil. Ta je baš drl gamsa, ko je Perko šel po polju proti hiši. Tedaj ga je zagledala Lampretova žena, ki je možu pomagala, in je rekla: »Perko gre k nam in zopet bo hud, ker si ti dobil, on pa nič.« Lampret vzame s stene puško in ustreli brata skozi okno. Potem je šel iz hiše in izginil. Lampret postane »divji lovec«, nočni lovec, zeleni lovec!

Kelemina je v opazkah napisal tole: »Povest nam kaže Čaro-strelca Lampreta kot zlohотно bitje in kot bratovega in grofovega protivnika (obojica mogoče prvotno eno ter isto).

Tudi grof je čarostrelec« (s. 381.). Škoda, da je vmes »mogoče«, ker bajka res kaže s svojimi imeni jasno, da je dualistična in da sta prvotno samo dva nasprotnika: Lampret in Perko. Ker Lampret premaga vse svoje nasprotnike, so nujno vsi ti prvotno eno bitje, namreč Perko (t. j. Perkov hlapec, študent in grof). Dalje so pa vsi ti trije tudi čarovniki, samo slabši od Lampreta, ki mu je lov poglavitno pečanje, dočim je hlapec poljedelec kakor Perko, ostala dva pa tudi nista izključno lovca. Zato je Perko, v bajki »kmet«, prvotno tudi lovec in v bajki tudi večkrat lovi, a malokdaj zadene. Oba brata sta torej lovca, in sicer predstavljata dualistično razcepljenega boga iz samolovske dobe. Perko je postal kmet šele v poljedelski kulturi. Bajeslovec se pa ne sme držati zadnje redakcije bajke, ampak mora za njo in skozi njo pogledati v preteklost, v njen izvor in smisel.

I.

Verski dualizem ima svoj izvor v praveri lovca in ta edina nam pojasni tudi dualizem staroslovanske vere. Lovec je ločil dobro in zlo, ko je začel opazovati živali in njih medsebojno razmerje. Najprej je moral ločiti živali v dve veliki skupini: v mesojede roparice in v travojede, plahe živali. Za človeka imajo travojede živali največjo važnost, ker mu lov nanje donša hrano (meso, mast, kri), surovino za orožje in orodje (kosti in rogovje), obleko (kožuh), dočim je žival roparica bolj slabega mesa, često neužitna, daje slabše vrste surovino za orožje, kvečjemu da dá boljši kožuh. Prva skupina, ki je za existenco lovca mnogo nujnejša kakor druga, je predstaviteljica dobrega pola v naravi, v svetu, medtem ko je skupina roparic zlo, ki uničuje dobrino, od katere lovec živi. Pasoč se žival je lovec vzljubil, krvoločne pa se je bal. Zato je prva dobro, druga, ki jo je mnogo teže nadvladati, kakor da bi imela neke posebne magične sile v sebi, izrazito zlo v naravi!

Dualizem v naravi je človek našel spet na nebu, kjer je iskal božanstvo in umrle. Tako si je skušal pojasniti boj med svetlobo in temo na luni. Svetla luna je stopila v stike s pasočim se živalstvom, dočim se je temna luna primerjala roparski živali. Leo Frobenius je n. pr. ugotovil, da je stopil v kulturnem ozemlju okrog Sredozemskega morja na mesto svetle lune kot njen predstavnik bik, na mesto sonca (?) — v resnici temne lune — kot sovražnik lune

pa lev. Ta bik je v mezolitiku (v dobi med paleolitikom in neolitikom) še divja, svobodno živeča žival, ki pa ostane tudi v starih zgodovinskih kulturah zapadne Azije kot domača žival istega značenja. Leva je Frobenius razložil kot sonce, ker mu je izrazito sončna žival, vendar se skupina, kakor je tisti znani motiv med reliefi Darijeve palače, kjer lev napade od zadaj bika, ne more tako razložiti, ker se sonce ne ujeda v luno, ampak tako grize luno samo temna luna. Frobenius navaja še relief z nekega groba iz Etrurije, kjer napada lev jelena, pa risbo na skali iz Wadi Aba Sibera iz Nubijske puščave, kjer je napadena gazela. Lev v tej skupini ne more biti sonce tudi zato, ker je simbolično prvotno luna, kakor nam dokazuje H. Kunicke (Die Quadranten-Theorie, Der Erdball, 1930.) z levom kot simbolom boga Nergala, ki je bog polumeseca, in pa z levom, ki ga je zadušil Heraklej, in ki je bil sin lune in je z lune padel na zemljo. Še iz leta okrog 60. pr. Kristusom je ohranjena podoba nebesnega znamenja leva s polumesecem na vratu. Tudi Siecke ima za leva = luno dokaze (Indogermanische Mythologie, str. 65.), in sicer, ker nastopa v zvezi z luninimi bitji kakor: Dionizom, Hekato in Seleno. Siecke piše: »Anderwärts kommen Tiger (und in Amerika Jaguar) als mondhaftes Wesen vor. Als indogermanisch kann das Bild vom Löwen wohl nicht gelten. Um so sicherer ist dies anzunehmen vom Wolf und seinem Geschlecht, Hund und Fuchs.« Leva, ki napada pasočo se žival, bomo imenovali kot predstavnika temne lune, ki grize in požira dobro, svetlo luno, in videli bomo, da je pri Slovanih stopil na mesto leva, ki ga sever ne pozna, zares volk, dočim predstavlja tu dobro žival koza ali kozel. Risb iz indoevropske praverne žal nimamo nobenih, zato pa prav jasne živalske pravljičice o volku in kozah (Grimm).

Verjetno je, čeprav še ne popolnoma gotovo, da je človek imel svetla nebesna telesa najprej za živali, potem šele za bogove v človeški podobi in človeške duhove umrlih. Potemtakem je pomenila svetla in temna luna najprej kozo in volka, šele pozneje »kozjega« in »volčjega boga«!

Na ta način je pa tudi pasoča se žival postala sveta in identična s svetlim božanstvom na nebu, dočim je zver roparica postala zlo v naravi = temna luna. Ker pa pozna lovec takoj iz začetka stroge zakone glede na določene redke ali dragocene ali izumirajoče živali, da se sveta žival ohrani, postane svetli del lune baš tista žival, ki predstavlja za lovca dobri element, življenje, svetlobo, hrano, izobilje na zemlji, dočim je temna luna njena

sovražnica roparica. Obe sta nekako materi roditeljici obeh skupin živali: svetla luna rodi krave, gazele, srne, košute, koze, ovce, temna pa leve, tigre, leoparda in volkove. Zanimivo je, da temna luna nima »rogov«, dočim je svetla luna rogata in kot taka predstavlja baš rogate pasoce se živali.

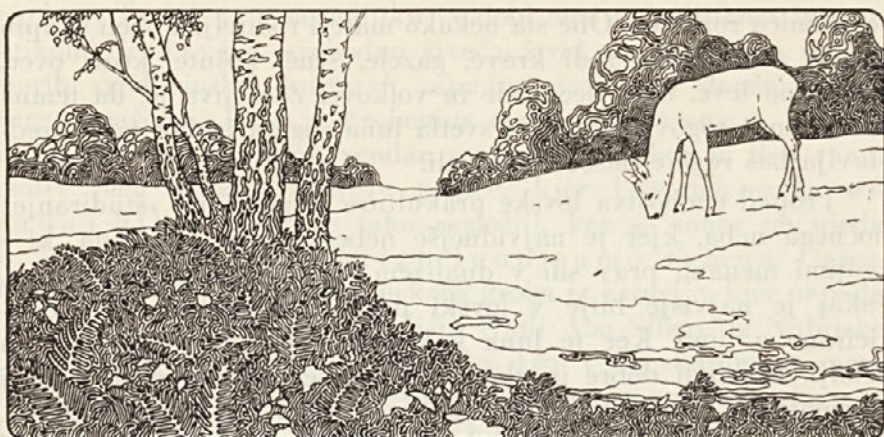
Propad enoboštva lovske prakulture je zakrivilo »študiranje« nočnega neba, kjer je najvidnejše nebesno bitje baš luna, ki s svojimi menami prav sili v dualizem. Tako si lahko razlagamo, zakaj je najvišje bitje v lovski prakulturi bumeranga identificirano z luno. Ker je luna kakor živa podoba dogajanja na zemlji, ker rodi dobre in zle živali in vsebuje oba nasprotna si elementa na zemlji, ki se bojujeta med seboj kakor dobro in zlo, je postala podoba boga, vladarja dobrega in zlega, ki se je končno sam razcepil v dva; v svetlega, dobrega in temnega, zlega boga, pri čemer je pasoca se žival postala isto bitje z dobrim bogom, krvoločna zver pa ista z zlim bogom.

Tu imamo razlago verskega dualizma tudi v staroslovanski veri, kjer se pa jasni sledovi lovske vere in lovske miselnosti v znanosti zatajujejo, oziroma omalovažujejo in popolnoma napačno razlagajo! Posebej pa nas zanimajo slovenske bajke, kolikor nam jih je še ostalo. Zato bom moral precej globoko poseči, da postavim sovražna si lovca Lampreta in Perka v pravo luč!

(Se bo nadaljevalo.)

Foto dr. M. Dular

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

V naslednjem hočem obravnavati **ukrepe in pogoje za uspešno gojitev in dvig staleža** ali ki vsaj pospešujejo ta stremljenja. Prvi pogoj je mir v lovišču! Pri tem ne gre morebiti za promet na cestah in voznih potih ali za delo na polju in v gozdu, pri čemer so ljudje glasni in razno orodje povzroča ropot. Vsega tega se srnjad hitro privadi in spozna, da ji ni nevarno. Kar srnjad ne prenese in močno zameri, je to, če vedno lazimo za njo, se tihotapimo po zaklonih, kjer počiva in jo tako stalno vznemirjamo. Sem spadajo iskalci gob, nabiralci jagod in drugih gozdnih sadežev, suhljadi ter pripravljalci stelje. Zato naj lovec le redko in z vso previdnostjo in obzirnostjo pregleda zaklonišča, če sumi kake zanke in slično. Brez tehtnega povoda naj ne moti miru v srnjih zakloniščih in če vodi s seboj psa, mora ta biti brezpogojno oprčen. Kakor v zakloniščih, srnjad tudi na paši ne prenese stalnega vznemirjanja, da jo na primer tiho zalezemo zaradi ocene, potem pa splašimo. S streže (odra) ali sploh opazovališča se mora lovec ravno tako tiho in previdno odstraniti, kakor je prišel, da ga srnjad ne opazi. V mraku in sploh zvečer se vrnimo po najkrajši smeri do pota in po potu domov. Na potih je srnjad navajena na srečanje z ljudmi in jo to ne vznemirja kakor nenadno srečanje sredi gozda, kjer navadno ni ljudi in je dah po človeku zanj zato tembolj sumljiv. Pri srečanju, zlasti izven obljudenih potov, je potrebno, da počakamo, da srnjad odide, če ne moremo neopaženo naprej, dokler je divjad na vidiku in bi se prestrašila in oplašila. Prav tako moramo po

oddanem strelu že zato počakati, da preostala srnjad odide in tako ne spozna zveze med strelom in lovcem.

Načelo torej bodi, da zaklonišča, kjer se srnjad najraje drži in kjer se pase, čim manj vznemirjamo ter skrbimo, da so taka zavetišča tudi pred tujimi in nedovoljenimi obiski čim varnejša in obvarovana. Predvsem spadajo med take obiskovalce lovski tatovi vseh vrst, loveči, klateči se psi in slično. Gojitelj mora skrbeti za to, da ima v takih mirnih zatišjih nekako zalogo divjadi, od koder se razširja na vse strani in na novo naseljuje izpraznjene predele.

Drugo važno delo pri gojitvi je **zatiranje roparic**, oziroma njihov stalež držati v znosljivih mejah. Predvsem moramo dognati, kdo je v dotičnem lovišču največji škodljivec za srnjad in kako se ga uspešno branimo ali ga zatiramo. Med to bratovščino štejem na prvem mestu lovske tatove in zlasti zankarje, ki svoj zlohotni mračni posel vrše potuhnjeno in zavratno, brez šuma in poka in nesrečni srnjadi in divjadi sploh pripravljajo najgrozovitejšo, muke polno smrt. Druga taka nesreča za lovišče so psi ovčarji (imenovani volčjaki) in razni križanci, ki so silno vztrajni in močni ter gonijo tiho. Lahko rečem, da je to sodoben volk, ki mesari in kolje po loviščih bolj kot divji stric, ker nima strahu pred človekom. Tiho goneči psi presenetijo počivajočo srnjad, lovec jih pa težko zasleduje in preganja, ker se pri gonji ne glase. Le po sledovih pasjih stopinj, po odtisih divjega dira srnjadi ali njeni plahosti lahko sklepamo, kaj se godi v lovišču. In četudi taki psi vsega ne pokoljejo, se srnjad umakne in izseli zaradi vednega strahu in preganjanja. Zato mora biti lovec na svojih pohodih po lovišču vedno čuječ, tankoviden in tankoslušen, da mu ne uide noben pojav o dogodkih med divjadjo. Tudi podivjane mačke, ki se klatijo, razen v trdi zimi, vse leto po gozdih, nimajo nedolžnih krempljev nad srnjimi mladiči. Za klateče se domače mačke je najprimernejši oster pes, ki jih izsledi in brez hrupa zadavi. Najlepše to opravimo s psom na jutrnjih in večernih sprehodih, ker so tedaj tudi mačke na lovu po polju in v gozdu. Toliko manj je nedolžna prava divja mačka, koder pri nas še je in kateri mora biti lovec zaradi splošne škodljivosti neodjenljivo za petami. Celo jazbec ne redi svoje tolšče od samih kobilic in postnih sadežev. Ko ima sam mlade, so mu srnji mladiči prav dobrodošli poleg jajc, ki jih pleni po gnezdih kuretine, in je zlasti fazanerijam velik škodljivec. Ni sicer krvolok kakor volk, da bi ga bilo treba uničiti, vendar moramo primerno redčiti njegove vrste. Bolj na kratko je treba držati tudi lisico v srnjem lovišču, ker je lisica, ko krmi nenasitne

mladiče, nevarna mladi srnjadi ter vsemu drugemu dlakastemu in pernatemu naraščaju. Na drugi strani je pa lisica zopet zdravstveni stražnik, ki pospravi vse slabotno in bolno in tako pomaga pri kakovostnem zboljšanju srnjega staleža. Zato je odvisno od krajevnih razmer, koliko svobode puščamo lisici. Nikakor je ne kaže docela uničiti in je tudi tukaj srednja pot zlata pot.

Iz rodu kun je zlasti kepen (velika podlasica) krvoločna roparica, ki ga zaradi majhnosti podcenjujemo in radi prezremo.

Za srnjerejca tudi orel in velika uharica nista nič kaj prijazna prikazen v lovišču, ker sta huda roparja in mladi srnjadi jako opasna. Vendar je teh ujed pri nas malo in jih zaradi redkosti deloma ščiti zakon pred uničenjem.

Sicer pa uničenje ene ali druge vrste divje roparske živali, ki pride pri nas navadno v poštev, ni nobena težava, še manj junaštvo in zasluga. Do neke meje imajo vse svojo pravico in upravičenost do obstoja, in to zaradi koristi kot zdravstvena policija, ki skrbi, da se stalež divjadi ne poleni in ne osmradi. Roparice vzdržujejo naravno izbiro, ker v boju za obstanek uplenijo v prvem redu vse bolno in slabotno ali zastreljeno, ter tako dvigajo kakovost staleža. Če bi roparice čisto iztrebili in bi sami postrelili vedno najboljšo srnjad (kar se žal prečesto godi), bi srnjad kakovostno propadla. In če v nekaterih krajih še ni, se moramo zahvaliti roparicam, ki jim mnogokrat delamo veliko krivico s prehudim zatiranjem.

Poglejmo divjad v še kolikor toliko naravnih loviščih, kjer so gojitelji srnjadi in jelenjadi medved, volk, ris, divja mačka. Divjad, ki sicer ni gosto naseljena, je krepka, odporna, ker le taka odoli vsem napadom zveri in zime. Zato se učimo iz narave, ki je neprekosljiva modrica in stvariteljica.

Razen tega ne smemo pozabljati, da gojitev divjadi ni lov za dobičkom, temveč ljubezen do narave, zabava in srčna zadeva pravega lovca ter njegovo zadoščenje in veselje, če vidi, da mu gojenci in varovanci dobro uspevajo.

Poleg opisanega imamo še druga sredstva tehnične narave, ki nam pomagajo pri gojitvi.

Tehnične naprave so: lovske steze, čakališča, visoke streže (odri) za opazovanje divjadi z visokega, od koder je pregled in nas ne izda veter, zakloni za divjad in sledišča.

Pogoj za pravilno gojitev je neprestano opazovanje divjadi. V ta namen si postavimo streže (odre), v katerih smo pred vetrom, ki bi nas izdal, in pred ugledanjem po divjadi varni. Z visoke streže neovirano opazujemo vsak kos divjadi posebej in ga lahko ocenimo, kar je neobhodno potrebno za gojitev s puško, ne da

bi divjad vznemirjali. Zato je potrebno, da do streže pelje dobra, gladka steza, po kateri neopaženo in tiho prihajamo in odhajamo. Razen tega na gladki stezi presledimo, če ni prišel na obisk nezazelen gost. Zaradi namena torej, ki mu streža služi, je tudi nepravilno, da od tod vršimo odstrel, da streljamo na divjad. To je opravičljivo le tedaj, če od drugod strel ni mogoč in smo prisiljeni, da se za kak kos srnjadi, ki ga je treba odstraniti, v takem primeru poslužimo streže kot čakališča za odstrel. To po mojem občutku velja za srnjad, ne pa za jelenjad, na katero je večkrat lov brez strež (čakališč na odrih) skoroda nemogoč.

Tudi zaklone in kôče na tleh delamo skoro izključno za opazovanje srnjadi, da se moremo v zaklonu zaradi ocenjevanja primerno gibati. Toda zakloni na tleh pred vetrom niso varni; vendar so boljši kot nič. Malo častno se mi pa zdi za lovca, ki ne more brez streže ali kôča upleniti srnjaka tako, da se stisne ob deblo ali se malo zastre z odrezano vejo, če je le prehudo izpostavljen zapazitvi po srnjadi.

K pripomočkom gojitve spadajo tudi lovske steze za zalaz srnjadi. Mnogi kraji v lovišču so brez steze potihoma nedostopni in zato k dobremu lovišču in lovskemu običaju spadajo pravilno izpeljane lovne steze. Na robu posek, travnikov in polj izpeljemo stezo, kakih 20—40 korakov odmaknjeno od roba v gozd, da nas divjad pri zalazu in bližanju ne opazi. Kdor ima količkaj smisla za lov in lovec ga mora imeti, mu ne bo težko pravo zadeti pri izpeljavi steza, ki jih med drugim opisuje tudi knjiga »Naš lov«.

Za nadzor lovišča so važna sledišča. To so kraji, katerih površina je taka, da se odtisnejo tiri živali, ki tam prehajajo. Na stečinah najdemo vlažna pota ali mehka peščena tla, ali pa jih umetno napravimo s tem, da zemljo prekopljemo, odstranimo rušo in steljo in grudasto površino razbijemo, zravnamo in zrahljamo. Dokler ni snega, so taka sledišča knjiga, v katero piše srnjad in vsa živa okolica, ki uporablja noge, dnevne dogodke. Sledišča pouče lovca o staležu srnjadi, o prisotnosti klatečih se psov, ljudi in vsega, kar tam leze in gre.

Naprava tehničnih pripomočkov je večkrat težavna zadeva, ki pa pravega lovca in gojitelja ne sme oplašiti. Brez teh pripomočkov sta gojitev in pravilno izvajanje lova nemogoča in ne sme noben izdatek biti prevelik, če je smotrni in vodi do cilja, kajti pravi lov je dandanes — luksuz in je po svoji plemenitosti zabave vreden tega imena.

Vendar so ti stroški spričo koristi in veselja, ki ju gojitelju donašajo, in spričo drugih nelovskih izdatkov navadno skromni.

(Se nadaljuje.)

Iz moje zbirke

Staremu lovcu se poleg trofej naberejo sčasoma še drugi spominki na njegovo lovsko udejstvovanje. Nekateri ga spominjajo lepih lovskih doživljajev, da mu ob pogledu nanje radostno zalvalovi kri, drugi mu obujajo spomin na žalostne pripetljaje ali razburljive dogodke, ki še po letih povzročajo slabo razpoloženje, ali pa so zagonetni, da jih še danes ne moreš razvozlati.

Kakor lovske trofeje si tudi take spominke lovec od časa do časa rad pogleda, še raje pa pokaže lovskemu tovarišu, da mu z glasno besedo pove zgodbo, ki jo je sam sebi v mislih že često ponovil.

O nekaj takih spominkih naj povedo bralcem »Lovca« nastopne vrstice.

Slika 1. kaže dvakrat pomanjšano obščipano vejico bele omele, ki pri nas rada raste po jelkah in tudi po nekaterih listovcih. To rogovilo je pobrala košuta, pa je ni mogla zdrobiti, zato jo je hotela z jezikom izriniti iz gobca. Pri tem sta skrajna konca predrila lično kožo in tako zastavila rogovilo, da je košuta ni mogla ne izriniti ne iztresti. Košuta se zaradi rogovile v gobcu ni mogla pasti, je jako omršavela in jo je končno lovski čuvaj rešil smrti od gladu. Spravljeno imam obeljeno glavo te košute in rogovilo, ki kaj točno izpolnjuje prostor med zobmi. O tem dogodku sem svoj čas že poročal v »Lovčevem« oprtniku.

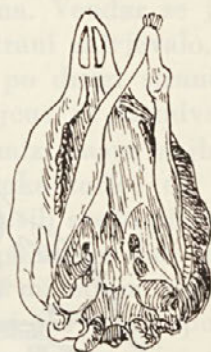
Na drug način bi od gladu poginil srnjaček, ki kaže njegovo lobanjo od spodaj slika 2. Kakor je iz slike razvidno, ima leva spodnja čeljust nabrekli, kalus, ki običajno nastane, kjer se celi zlomljena kost. Ker ob času celitve leva čeljustna veja ni rasla, pač pa desna, se je vsa čeljust ukrivila na levo stran in so zaradi tega sekalci prišli izpod zgornje čeljusti. Dokler je srnjaček sesal, mu ta potvorba ni baš delala neprilik, ko pa ga je mati-srna za prska odbila, zaradi okvare ni mogel muliti in trgati zelenja. Tako je revež lačen taval po gozdu in klical svojo nebržno mater, ki jo je zapeljeval kdo ve kje stasiti kavalir. Ko so se nekoč tamošnji lovci baš hoteli raziti v posamezne dele revirja, da bi poskušali priklicati pred cev kakega rogača, priskače k njim naš srnjaček, kakor da bi iskal pri njih pomoči. Dal se je prijeti in kmalu potem so lovci ugotovili vzrok te neobičajne priljudnosti. Ker so uvideli, da bo srnjaček gotovo poginil gladu, če ga izpuste, so ga te grozne muke rešili na kratek način. Ta dogodek nam priča, da se tudi sicer jako plašna žival v sili zateče

celo k človeku po pomoč. Podobnih primerov je znanih več, zlasti pa jih mnogo vemo o psih. Skoraj vsak lovec, ki ima psa, bi mogel povedati, kako mu je pes molil šapo, da mu izdere trn, ali gobec, da mu odstrani med zobe vklenjeno kost in podobno.

Tretja slika je lobanja srnjaka iz kočevskih revirjev. Z lovskim čuvajem sva bila na zalazu. Dasi je bilo v dotičnem lovišču precej srnjadi, vendar vse jutro nisva zalezla nič »pametnega«. Vračala sva se že k lovski koči, ko zagledam kos za redkim grmom. Čuvaj, ki je nosil daljnogled, mi pravi: »Šesterak je, pa ima slabe roge in ni vreden, da ga streljate. Jutri dobiva gotovo

Slika 1.

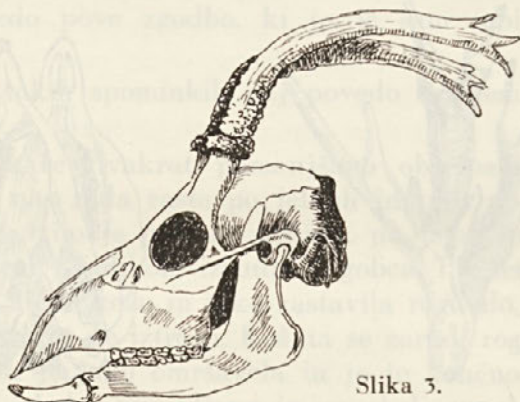
Slika 2.

boljšega.« Ko pogledam še jaz skozi daljnogled, zagledam »kozje« roge in z mislijo, baš tak mora pred prskom v hladilnico, ga položim na dlako. V koči in pozneje pri raztelesenju smo ugibali, kaj bi bilo vzrok tem nakaznim rogem, pa nismo našli ne na spolovilih ne drugod kake poškodbe. Od lastnika lovišča sem si izprosil celo glavo srnjaka. Ko sem jo skeletiral, sem našel na levi čeljustni veji nabreklino in ko sem odstranil pokostnico, je čeljust ob zarastlini počila in iz razpokline sta se izvalili dve šibi ri zajčarki! Ker v revirju nihče upravičenih lovcev ni streljal srnjadi s šibrami, je jasno, da je srnjaka obstrelil lovski tat. Zaradi šiber v čeljustnici, ki so povzročile zlom in zadrževale zacelitev, se srnjak ni mogel prehranjati tako, kakor bi bilo treba, in je zato dobil nakazne roge. Tudi to »dobro« stran ima pokanje na srnjad s šibrami!

Šibram se je imela zahvaliti za svoje muke polno življenje tudi srna, katere hromo, kljukasto zaraslo prednjo nogo hranim iz črnovrškega lovišča. Uboga srna se je morala več mesecev mučiti opiraje se na kratko, navzad ukrivljeno nogo, ki ima na spodnji

strani podplatasto kožo. Kaj je morala reva prestati pred psi, če so zašli v lovišče! In takih cuckov, ki so »stražili« kmečke domove stikaje za divjadjo po gozdovih, je bilo tam na pretek. Končno so najbrž tudi to revico razmesarili, kajti našli smo njene ostanke v bližini hiše, kjer so imeli za »stražo« kar dva psa »volčjaka«. Če takega psa klateža pošlješ v krtovo deželo, nastane v vsej soseski hrup in prav dobro odrežeš, če te sodnik ne obsodi na odškodnino. — Šibre in psi ne spadajo v srnje lovišče!

Lisičja šapica, ki jo imam v svoji zbirki, me spominja na lisico, ki se je ujela v past stopalko. Železje je bilo nastavljeno

Slika 3.

na njivi ob kupu gnoja in z verigo priklenjeno na kol, zabit v zemljo. Ker ujeta lisica s pastjo ni mogla nikamor v kritje, si je odjedla šapo in pobegnila. To lisico smo potem v snegu sledili dve leti, zdaj tu, zdaj tam, v velikih razdaljah, tako da smo ocenili njen lovni rajon na več nego 5000 ha. Tretjo zimo nismo več našli njenega sleda. Najbrž je njeno kožo za bolj ali manj koncentrirani alkohol zamenjal lovski tat.

Da se za nogo ujeta lisica često izgrize, je znana stvar. Vendar napravi to le, če je kost strta in če se ne more zavleči v kako skrivališče. Zato se stopalka ne sme pričvrstiti, ampak veriga naj ima mačka, trivejnato sidro, ki se potem v grmovju zaplete. Tam se čuti lisica varnejšo in se ne skuša z vso obupnostjo rešiti iz železja. Sicer pa obziren lovec lisice ne lovi v male stopalke, ampak kvečjemu v velike skopce, ki zgrabijo žival za vrat in jo takoj zadušé.

Od zank, ki sem jih v teku let pobral po raznih loviščih, je ena posebne vrste. Spletena je prav umetno iz konjske žime. Zanka ima tole zgodovino. V pijavškem lovišču smo se vračali

po kolovozu s stojišč zadnjega zagona. Kar nas opozori lovski čuvaj, ki je hodil prvi, na zajca. Kakih 30 korakov pod kolovozom v gozdni jasi ga res zagledamo, kako je tičal v nizki detelji, ki je rasla na jasi. Ploskali smo z rokami in klicali, da bi pognali zajca v beg. Res se je dvignil, pa bežal le v krogu po jasi. V tem je počilo in zajček je iztrepetal. Čuvaj, ki ga je šel pobrat, nas začuden kliče, naj pogledamo, zakaj je zajec tekal v krogu. Bil je ujet v zanko, pa zanka ga ni zadušila, ker je bila prožna in je odstopala od vratu, če ni bila nategnjena. Tako si je ubogi zajček podaljšal za nekaj ur svoje borno življenje; ni bil obešen, ampak padel junaške smrti pred puško.

Ker je bila zanka spletena iz bele žime, je lovski čuvaj prav hitro uganil, v kateri hiši je bila izdelana. Vendar se je zgodba končala brez tragike, ker se je po eni strani zatrjevalo, da so še drugod po svetu konji z belim repom, po drugi strani pa razlagalo, da »omejitev telesne svobode zajcu« ni kazniva.

Za sklep še eno o zajčku. Na pisalni mizi imam majhno zajčjo šapico, kakor so svoj čas bile vedno take tačice ob tintnikih, odnosno skledicah za sipo, s katero smo sušili svežo pisavo. Zajčja noga je služila kot omelo za raztreseno sipo ali pa tudi za brisanje pisalnega peresa. Ta moja zajčja šapica mi obuja lepe spomine na ponoviško lovišče, ki sem ga imel svoj čas v zakupu. Pogosto sem tja zahajal s prijateljema Jožetom in Petrom, ki — žal — že šari po večnih loviščih. Imeli smo tam sredi lovišča v graščinskem prostorno kolibo na razpolago. Upraviteljstvo veleposestva nam je dalo tri posteljnjake, posteljnino pa smo si prinesli z doma. Tako smo ostajali v lovišču po več dni ter prenočevali v kolibi. Tam smo si tudi kuhali zajtrk in večerjo, obedovat pa smo hodili v grad. Prav imenitno smo se imeli in tudi »Pero« je bil dobro razpoložen, saj je imel lovski čuvaj strog nalog, da ne sme biti steklenica na polici nikoli prazna. Ampak Peter je imel smolo, da ni nikoli nič ustrelil. Z Jožetom sva se že bala, da mu poide dobra volja. Pa glej, še preden je izbruhnilo neurje, je sv. Hubert pomagal tudi Petru do lovskega užitka. Bilo pa je to takole. V naš vrt se je vtihotapil zajček in se potuhnil med smrekove sadike. Čuvajev jazbečar ga je izvohal in pričela se je gonja po gredicah in stezicah. Nastopil je Peter kot suveren v svoji obori ter pokal po zajčku in ga končno zadel. Zajčka smo povečerjali; njegov repek je dobil za klobuk Peter, jaz pa sem si vzel za spomin levo zadnjo šapico. Če si je Joža vzel kakšen spominek na ta dan, ne vem.

V jelenjem lovišču

Po dolini je ležala prava ljubljanska megla, katera je bila videti še bolj gosta zaradi teme. Nič ni pomagalo. Ven sem moral in korakati proti Sv. K. Ura je kazala pet. Le-ta ura pa je v mescu februarju še precej zgodnja. Torej še klobuk na glavo in hajd. Korakam po slabi cesti že dobro uro, nagiblje se že na pol-drugo, ko je napočil dan. Toda mlado jutro se je komaj poznalo v tej megli. Pot se je začela dvigati. Čim bolj sem se vzpenjal, tem jasneje je bilo. Naenkrat začutim hladnejše pihljanje vetra. Komaj sem stopil še nekaj sto korakov naprej, me je že objelo sonce, ki je zlatilo mogočne vrhove s svojo zlato barvo. Bil sem pri predelu, kjer gre cesta, skrita pod steno. Obstal sem, kajti tu se naužije človek, ki živi z naravo! Mogočno je divje skalovje, ki se vzpenja kvišku. Ob vznožju tega skalovja teče močno zožen potok, potoček, ki zavihra, kadar divja nevihta v gorovju. Ko tako občudujem stvarstvo, mi nehote padejo oči na črno točko v skalovju. Točka se je kmalu zganila in s prostim očesom sem lahko ugotovil, da je to lep gams, s precej mogočnim rogovjem. Saj vem, da me je že videl, da ga opazujem, toda ni se zmenil dosti zame. Vidim, da zro njegove zvedave oči name, kakor bi mi hotel reči: »No, če si lovec, le pridi sem gor.« In odkril sem se mu, da vidi mojo plešasto in od življenja pobeljeno glavo. Ne vem, če me je razumel, kajti prišel je na greben, se ogledal malo okrog in v naslednjem trenutku že izginil. Še nekaj. Tu so bili namreč prvotno naseljeni tudi kozorogi; ko je pa umrl stari gospodar baron Born, je bilo posestvo razdeljeno in tako je prišel ta del pod občinsko upravo. Zato so morali kozoroge preseliti v stene Košute.

Ta prelep kos skalovja je sedaj le gamsji dom in spada k lovišču Glanzmana iz Tržiča.

Pot me vodi skozi predor, ki ima v skalo izklesane luknje. Ko pridem na drugo stran, se mi nudi nova slika. Tu je navalila ogromna moč granitno skalovje v velik in visok labirint in po tem skalovju pada voda, raztresena v večjih in manjših curkih. Vsa ta voda se potem zopet združi ter nameri pot med skalovje, kjer si jo je izjedla v teku stoletij. Da pa ta voda ni prazna, se vidi, kako stoje navidezno leno na preži manjše in večje postrvi. V dveh vijugah se vzpne cesta mimo skalovja in kmalu zagledam na levi strani vasico. Tudi tu se je usidral človek s svojo preprosto umetnostjo. Napravil si je lesen žleb, vanj obrnil potok in si na čvrsti granitni skali zgradil žago samico, ki priča, da je človek gospodar

neugnane sile in dela. Toda naprej! Kmalu sem v drugi gorski vasi. Cerkev, šola in še nekaj koč, ki so deloma skupaj, deloma pa raztresene naokrog. To je druga vas. Do tod sem naštel pet znamenj o nesrečah. Pred menoj je gorska skala; ko grem okrog nje, sem v raju barona Borna. Tu je staromodna žaga, skladišče za rezani les in okroglo blago, nekaj stavb za delavce. Za vodjo žage stoji kraj ceste precej lična stavba; tudi šofer ima tu svojo hišo in nasproti je elektrarna. Malo naprej stoji lepa zgradba za gozdnega upravitelja. Še nekoliko dalje na gričku pa je prav lep gradič s stranskimi poslopji. Name je napravila vsa naselbina veličasten, a vendar jako domač vtis. Ko stopiš v grad, vidiš ob straneh na zidu raznovrstno rogovje, ki se nahaja po vseh hodnikih in pisarnah. Pri neki drugi priliki me je povabil gospodar na kosilo in reči moram, da sem strmel nad veličastnostjo raznovrstnega, tudi večkrat odlikovanega rogovja in nad nagačeno divjadjo. Tu najdete vse do najmočnejšega rogovja srnjaka, gamsa, jelena, divjega kozla i. t. d. iz tu- in iz inozemstva. V prostorih vise prelepe slike, obdane od rogovja in nagačenih divjih petelinov ter ruševcev v najrazličnejših pozah rasti. Toda kdo bi opisoval bogastvo, ki je tu nakopičeno; kajti k takemu delu spada že poseben strokovnjak, ki bi lahko napisal debelo knjigo. Enako je okrašena ravnateljstva sprejemna soba. Kar je manjših, sicer neizrabljenih prostorov, povsod je rogovje. Občuduješ in strmiš, vprašuješ: Od kod se je vse to moglo vzeti?

Toliko raznolikosti je v rogovju, da ne veš, katero bi si prejel ogledal, ali mogočne roglje gamsove koze, ki ima gotovo 95—100 točk še po starem obrazcu, ali rogove bastarda, divjega kozla, ali mogočna jelenja rogovja ali pa srnjačja. S takimi trofejami se lahko postavi pravi lovec!

Lovišče dr. barona Borna obsega okrog 5.000 ha in je po veliki večini ograjeno s 3 m visoko žično ograjo. Ta revir je po večini bolj lovski nego gospodarski. V ograjenem prostoru se neguje jelenjad, srnjad in gamsi. Videl sem nešteto jelenjadi; so nekoliko slabejši od drugih, ki živijo prosto. Degeneracija? Kar se pa tiče rogovja, moram reči, da je tu odlično, čeravno je gladko in slabo gabričavo. Seveda najdeš tudi tukaj nekaj takih kakor v kokrških loviščih, da imajo na konicah trhlo rogovje. Tudi srnjaki imajo močno in dobro razvejeno rogovje, vendar je tudi gladko. Rogovje gamsov izpod Stegovnika, Košute, Kladva in Mecesnovca je pa lepo. Gamsi se ločijo od onih iz Julijskega pogorja po tem, da so daljši po telesu, imajo močnejše roglje in tudi boljso gamsovo dlako. To so v kratkem posebnosti tega lovišča.

(Konec prihodnjič.)

Smola na Pustem rovtu

Izmed lovišč, kamor vedno rad zahajam, je tudi Golica in njeno območje proti vzhodu: Tičji vrh, Lepi vrh, Kočna itd.

Na Tičjem vrhu sem večkrat čakal ruševca; vsako leto so gotovo gori, prav tako na Kočni. Gamsov na tej strani poleti ni, pač pa so pozimi, zlasti sem jih dosti videl v Jurjevcih. Srnjadi v prejšnjih letih, zlasti po vojni, ni bilo skoraj nič, v zadnjih letih se je pa njih stalež zelo povečal in lahko rečemo, da je prav dober. Odstreli se pa srnjadi tako malo, da ni vredno govoriti.

Lansko leto, 29. julija, mi je na klic pridrl pod spodnjo kočo na Golici prav dober srnjak, ki sem ga tudi podrl. Mislil sem, da bo letos tudi tako, zato sem bil prav na ta datum v lovišču. Popoldne sva s poklicnim lovцем Derničem, ki od njega nobenega boljšega ne poznam, že klicala od Savskih jam proti Malemu in Velikemu Zrtniku. Nič ni prišlo na najino milo klicanje, le na enem mestu je pritekel letošnji srnjaček prav do naju. Ko je odskočil, se je na ponovne klice zopet vračal, da sva imela res obilo zabave z njim. Pod Velikim Zrtnikom leži planina Pusti rovt, kjer stoji planinska koča S. K. Bratstva z Jesenic. Ta koča naju je za tisti večer gostoljubno sprejela pod svojo streho. Oskrbnica in oskrbnik sta mladi, inteligentni, silno postrežljivi osebi, in ne bom pozabil oskrbnice, ki mi je dala soprogovo srajco in me ogrnila z lastnim plaščem. Prav toplo priporočam turistom to kočo, človek se počuti kakor doma.

Skoraj istočasno je po prejšnjem dogovoru prispel v kočo moj dobri prijatelj Franc, ki služi pri Svetem Križu za dušnega pastirja.

S prijateljem sva morala uničiti neko stavo, zato se je zadevščina precej pozno zavlekla, zlasti še, ker se nisva dalj časa videla in si morala pripovedovati zadnje lovske doživljaje. Prijatelj Franc je tudi navdušen lovec, a ima to prednost pred menoj, da je že večje živali uplenil, kot sta srnjak in gams.

Ko me je ob tretji uri zdramila budilka, je sicer brundala glava, a mož je pokorno vstal in lepo posrebal od skrbne oskrbnice pripravljeno kavo.

Sredi med kravami, junicami in junci, ki prebijejo vsako noč na Pustem rovtu, sva jo z Derničem mahala proti Kočni. Skozi gozd nisva dosti pazila, a prišle so jase, zato sva tem bolj oprezno stopala. Nisva ne videla, ne spodila živega bitja in šele, ko sva prišla pod sedlo Kočne, sva opazila na levi strani poti poseko,

kjer se je v mračnem jutru pasla srna. Ustavila sva se na robu poseke in čakala. Kmalu se je iz gozda nad poseko iztisnila lepa rjava žival, ki sva jo oba po ponosni hoji in dvignjeni glavi označila za srnjaka. Daljnogled je to potrdil. Srnjak se ni prav nič ustavil, ampak je takoj našel srnino sled. Začel se je pasti nekaj korakov proč od nje.

»Kot nalašč,« sem si mislil, »lahko delo bom imel!«

Srnjak je bil oddaljen od mene kakih 75 do 80 korakov, torej najlepša daljava za strel.

Zleknil sem se v rosno travo na trebuh, komolec leve roke vtisnil v zemljo in na roko položil puško. Niti nisem poprej pritisknil za naprožilo (naprožnik), ampak takoj, ko sem dobil srnjaka v križ na puškinem daljnogledu, sprožil.

Nič se ni pokadilo, nič spremenilo! Srnjak se je mirno pasel dalje, srna nekaj korakov vstran tudi.

Jezen repetiram. Tudi ta ropot nima učinka pri srni. Dobro pomerim in sprožim. Še zmenita se ne, kar naprej se mirno paseta. Zopet repetiram, dobro merim, poženem tretjo kroglo. Isti učinek, kot bi bila sama na tem božjem svetu. Repetiram tretjič, vržem v dobro pomerjenega srnjaka četrto kroglo. Srnjak in srna, kot bi ne bilo na svetu nikogar razen njiju, travo, ali kar je že, mulita mirno naprej. Nisem si upal pogledati v stran, kjer je nekaj korakov proč na nahrbtniku sedel lovec. Z vso silo repetiram četrtič, dolgo merim skozi daljnogled v srnjakovo pleče — saj mi je ves čas nudil celo desno stran — in poženem peto kroglo.

Niti najmanjšega učinka ni napravilo to na srnjaka, ki je mirno naprej mulil travo. Toda srni se je zdelo menda to b o m - b a r d i r a n j e preneumno, zato je odskočila in se v počasnih skokih posmulila v gozd. Srnjak takoj za njo in, preden sem mogel petič repetirati, sta izginila v gošči, toda jezno srnjakovo boka-nje v gozdu sem še precej časa slišal.

Sicer imam že naravno rdečo barvo v obrazu, toda takrat se je obračala že bolj na škrlat, ko sem rekel DERNIČU: »Pojdiva, tu se zalaz ni obnesel.«

Dernič je napravil še bolj majhne oči, kot jih ima, molče pobral nahrbtnik in šel naprej. Nobene besedice nisva zgubila na tej zgubi.

Skoraj sva prišla na sedlo Kočne, kjer je koroška meja, ko izpregovorim: »Morda je pa srnjak le kaj zadet, ker je toliko bokal in robantil v gozdu; mislim, da bi bilo dobro iti na nastrel in dalje v gozd.«

»Po mojem mnenju ni ničesar dobil, če pa hočete, se pa vrniva,« je odgovoril lovec.

»Pojdite sami nazaj,« sem rekel, »sam grem pa po poti s sedla Kočne okrog Tičjega vrha do postaje obmejne straže, kjer se dobiva.«

»Potem pa mi dajte puško,« mi reče, ker je sam ni imel, »da morebiti ustrelim srnjaka, če je ranjen.«

Dal sem mu puško in odšel v naznačeno smer.

Dernič se je s puško vrnil proti Pustemu rovtu, z menoj je pa šla gospa Smola; sam ne vem, ali ob moji desni ali levi. Ker sem vedno kavalir in če bi jo videl, bi gotovo hodila ob moji desnici, rajši bi pa videl, da bi zdrknila preko pečin na lepo koroško stran.

Po dobro izhojeni poti mi pride nasproti žvižgajoč obmejni stražnik. »Kam?« — »Na sedlo Kočne,« in gre naprej. Komaj dvajset korakov dalje se pokaže na levi strani travnata jasa in deset korakov pod menoj za grmom rdeča lisa. Hodil sem kakor običajno kot miš tiho, zato obstanem in oprezam. Srna se pripase okrog grma in moje oči uzro dobrega šesteraka v oddaljenosti komaj deset korakov.

»Figo lahko napneš v roki, puške ne moreš, ker je nimaš,« si tolažilno rečem, požrem tiste slince, ki so se mi pri opazovanju nabrale, ter rahlo stopicam dalje. Niti deset minut nisem hodil naprej, pa zopet vidim nekaj rdečega skozi vejevje. Neslišno se splazim okoli grma in, zakrit po drevesu, uzrem dvajset korakov pod seboj mirno se pasočega srnjaka, ki je imel cel grm rogovja nad glavo in ušesi. Kakor onemel gledam visoki, debeli, črno jago-dičasti stebli, precej razkrečeni, vsako z daljšimi parožki. Kazalec desne roke se mi krivi, tudi ostali prsti se krive, dokler palec ne zaide mednje in se napravi poštena kranjska figa, ki pa noče ustreliti in podreti srnjaka. Izbulim oči in če bi sršči moji pogledi mogli prikovati srnjaka na mestu, bi se to zgodilo.

Saj sem užival, imenitno užival, gledajoč našo najlepšo lovno divjad, ki se je mirno pasla ob razoroženem lovcu. Občutil sem to kot nekako kazen božjo za toliko življenj, ki sem jih vzel srnjakom.

Oči se kar niso hotele ločiti od te lepe božje stvari. In ko sem tako izza drevesa opazoval nič slutečo, v polni krasoti življenja se pasočo divjad, se mi je prvič v lovskem življenju porajala misel, kako krut in krvoločen je človek, ki more uničiti najlepši okras narave. Silen greh se mi je zdelo tako uničevanje in začel sem že obujati kes nad temi grehi, ki sem jih zakrivil skoraj brez števila.

Do trdnega sklepa pa ni prišlo, ker je v tem hipu srnjak dvignil krasno glavo in dobro moje uho je tudi že zaslišalo lomast

v gošči pod srnjakom. V prožnih skokih je srnjak zavil navzgor, tik pred menoj prečkal pot ter izginil v gošči.

Preko jase pa, kjer se je pasel srnjak, se pripodita v največjem diru srna in srnjak, ki je nosil sicer krajše, toda silno močno in črno rogovje.

Pozabljen je bil kes ob živi želji, da bi imel puško, da bi s piskom ustavil srnjaka in mu pognal kroglo v pleče.

Gospa Smola, ki me je že od kočee dalje po precej naporni poti ves čas z lahkoto spremljala, se je osmič zlobno nasmehnila, ko pri Sv. Križu še niti peta jutranja ura ni odbila.

Nisem tako krvi željen kakor se kažem, oziroma kakor pišem, in bi bil v vseh drugih okoliščinah silno vesel, da se mi nudi toliko opazovanja divjadi. Toda ta nezaslišana smola, ki se mi je rogala vse jutro in tako visoko v gorah, kjer naj bi bil ustrelil v potu svojega obraza dovoljenega srnjaka, je izbila sodu dno.

Ko sva se sešla z Derničem, sva potepeno drsela proti Savskim jamam k Sv. Križu in uporno molčala.

Vrnila sva se pa še isti dan na Pusti rovt, tam zopet prenočila in zjutraj poskušala lovsko srečo.

Ko sva prišla do poseke, kjer sem prejšnje jutro obstreljeval srnjaka, mi je Dernič rekel: »Ali daste danes meni puško?«

Temna rdečica mi je zalila obraz in nisem mu odgovoril. Nekaj minut za tem sem položil na dlako srnjaka iz prejšnjega jutra, vsaj Dernič pravi tako. Ima pa vedno prav, saj se pri prijatelju Francu uči lovske latinščine.

Foto dr. M. Dular

Alojz Vole

Lovski prizori

2.

Usoden strel.

»Na lov?« je vprašal stari Zorán, ko sva s pasjim gonjačem Grabom hitela mimo. Zoran je cepil drva, prenehal in pljunil v roke, da znova poprime.

»Bolj na sprehod ko na lov,« sem odvrnil. »V takem sončnem jutru kar ni moč strpeti doma.«

»Megla je davi lezla iz Krke proti Malemu dolu in napovedala dež,« je oporekal Zoran.

»Imate prav! Kadar gredo megle v gorico, zavleci voz v kolnico.«

*

Pot je lezla ob robu gozda polahno navkreber. Na obronku je rastlo leševje in ločilo kolovoz od spodaj ležečih njiv. Po vlažnem listju je bila hoja skoro neslišna.

Doli na njivah čepita dve ženski, pulita korenje pa obravnavata ženitno zadevo.

»Kaj bo res vaš Tone pobral tisti oklešček?« je zbadla Završnica sosedo Górnico. — »Po prvem otroku bo tista preklasta Manca tenkà ko olupek,« je skušala Završnica — na vse strani obilna ženska — izpodnesti Tonetovo nevesto ter mu vriniti svojo hčer.

Górnica molči, s kopavnico ostrgava koren in prisiljeno prikimava, dobro vedoč, kam pes taco moli.

»Kaj se tak ogôrek štuli v zakon? Saj je ni nič pred hišo in nič za hišo. Kakor jermenček, s katerim se veže gožka na cepcu. Ampak fantovska in zatreskana v moške, da cvili. V vsake hlače se zamakne. Ni čudno, da se dedci dandanes norčujejo: Laže dobiš nevesto ko pet dinarjev na posodo. — A si vendar hoče postlati na mehko! — ‚Mar pes kotí denar?‘ ji je zabrusil stari, ko ga je natiskala za večjo doto,« Završnica zmagoslavno dodene.

»In jezik ima, da se ga za cel vatel vleče za njo!«

Hosta vidi in sliši.

*

Grab nategne povodec in rine pod pot. Sveža sled ga moti. Nočem ga odvezati. Prava stečina je daleč naprej, prav tam ob Turkovi drči.

Ondi raste na eni strani drče zrela in redka gabrina z močno podrástjo, na drugi pa poganja po opuščenem vinogradu skoro neprodurna brinjeva gošča. Divjadi tod ni treba iskati kot šivanko v senu. Redko je ta šikara brez zajčjega loža. Lisica semkaj kar sama od sebe prišari. Celo srna mi je že večkrat tod dol pridrsela pred cev.

Izpustim psa. Strastno se požene ob drči navzdol in izgine. Kmalu kratko zajavka. Zajec brzne iz grmičja, plane na svetlo in za trèn obstoji. Po strelu vrže ušesa po sebi ter jo ucvrè v smer, od koder je prišel. Ne vidim ga več.

Kmalu zaslišim njegov vèk, znamenje, da ga je Grab dohitel in davil. Zajec kmalu utihne.

Zadrevim se po bregu navzdol. Plena sem bil gotov.

Ko pridem na bojno ravnico, vidim, da ležita zajec in pes drug ob drugem za meter vsaksebi. Zajec se nič več ne gane, pes pa počasi dviguje glavo in jo zopet poklada nazaj.

Ostrmim nad nenavadnim prizorom. Sta se li zajec in pes -- oba še pravkar smrtna sovražnika — domenila, da me s to skupno prijateljsko ležo presenetita?

Pokličem psa po imenu. Le s težavo se skoleha pokonci in upré na prve noge. Milo me pogleduje.

Na njegovih prsih opazim dve rdeči piki, iz katerih kipita kaplji krvi. Spoznam, kaj sem napravil.

Ko sem ustrelil na zajca, je v gosti podrásti v istem trenutku skočil tudi pes v strelno črto in s prsi prestregel dve šibri. Dasi sam smrtno zadet, je vendar še skočil za zajcem in ga potlačil. Zajec je odnesel glavni zadetek, pes pa ostanek.

Ko vidim polzeti kri iz Grabovih prsi, me zgrabi srčna tesnoba. Močno mi je čez glavo. Ne vem, kaj storiti. Hlastno pobere mrtvega zajca in se po stezi odpravljam domov.

Še enkrat se ozrem. Grab stoji na vseh štirih in kakor omrl strmi za menoj. Suhi jezik mu visi daleč iz gobca. Žeja ga tare. Željno se liže po prsih, z lastno krvjo si žejo gasi. Odrevenel leže na tla in hrope od bolečin. Svetlo pogleda in zopet zapre oči.

Omahovaje vstane in s poslednjo močjo koracá za menoj. Na debelo požira in sline lovi. Od slabosti zdrsne pod stezo in se vnovič skoplje nazaj.

Moči ga zapuščajo. Opoteka se. Življenje pojema. Kri se pokaže na smrčku. Težka sapa mu poje slovo. Pade in obleži. Izhiral je. Glavo položi na stezo in tožno zré za menoj.

Ne morem prenesti teh očitajočih oči. Na splav jo uberem
čez grive domov.

Da bi vedoma lastnega psa streljal? Nikoli!

Kri je namreč različna. Vsaj zame. Kri divjadi me prav nič
ne moti. Večkrat mi je kri zajca ali srnjaka prodrla skozi platno
oprtnika v zunanje žepe in pordečila kruh in slanino, pa mi ni
ustavila teka. Kri domačih živali se mi pa studi. Strašim se je.

Pripodim se domov in ukažem pastirju: »Nejko! Vzemi motiko
in pojdi na stezo pod Turkovo drčo. Tam leži Grab in poginja.
Če je še živ, ga prinesi domov; če ne, ga zagrebi!«

Pastir je odšel.

Zbudi se mi vest. Vprašuje: Kaj, če se nisi v vihri prenaglil
s strelom? Pestí me: Zravnaj, kar si zagrešil!

Za sv. Petrom je završala nevihta. Zamolklo grmenje se sliši.
Mrak lega na zemljo. Tudi v moji duši je temno.

Kos otresuje z repkom na češnji in draži: Kje si pa bil? Si
psino pobil?

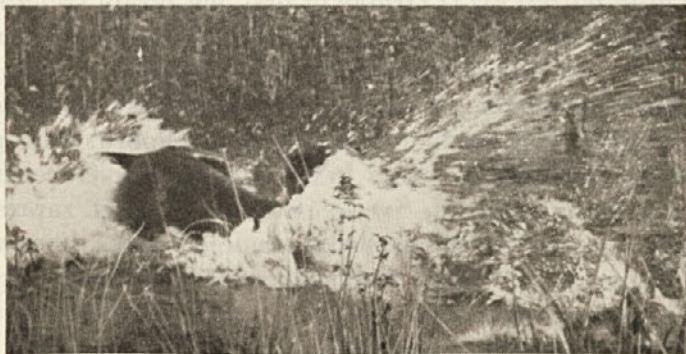
Nestrpno čakam, kakšno novico prinese pastir. Že teče po
rebri. Tik doma pade čez mejo. S klobuka mu odleti dolgo faza-
novo repno pero, s katerim je rezal meglo. Ta dar ljubljanskega
lovca je njegovo bogastvo. Dolgo ureja to zanj važno zadevo.
Slednjič pokuka izza hlevnega zida in brezčutno pripomni: »Je
že zakopan!«

*

Ta usodni strel me sicer ni vrgel iz lovske kolotečine. Toda
spomin na ljubega psa me tlači ko mora. Če sedim pri pisalni
mizi, leži Grab poleg nje. Če hodim po gozdu, me spremlja.

Nimam ga več.

Kar ima človek najraje, najprej izgubi.

Prinesi!

Foto dr. M. Dular

Iz lovskega oprtnika

Jelenji ruk pod Košuto na Gorenjskem 1938. Lansko toplo vreme je občutno vplivalo na rukanje, in sicer v neugodnem smislu, tako da kak dan v sicer najboljšem času skoraj ni bilo čuti glasu.

Svetle mesečne noči so to še poslabšale, ker so jeleni večkrat vse noči do

Slika 1.

poznega jutra rukali, čez dan se pa niso ni malo oglasili.

Navzlic temu je bilo uplenjenih 20 dobrih lovnih jelenov kakor tudi nekaj kapitalnih.

Z zadoščenjem smo ugotovili, da je bilo rogovje vseskozi prav dobro. Parožki so bili prav lepo in krepko izoblikovani, konice sveteče se, belo zguljene in rogovje v celoti zdravo, prav plemenite rasti. Oblika in razkremenost sta bili izredno lepi. Domala je tehtalo vse rogovje preko 5 kg in nekatero celo 5.75 in 6 kg.

Slika št. 1 kaže 6 kg težko rogovje dvanajsteraka, ki ga je uplenil predsednik J. Luckmann iz Ljubljane. Dolžina vej je 90, oziroma 105 cm.

Glede teže rogovja naših jelenov moram pripomniti, da so to visokogorski jeleni, doma med 800 do 1600 m nadmorske višine, ne pa nižinski jeleni s podolij in obrečnih logov. Naš jelen je mnogo bolj izpostavljen vremenskim neprilikam. Je trdnjši in odpornejši in, rekel bi, v svojih gorskih višavah ponosnejši kakor njegov pomehkuženi tovariš nižin. Tudi plašnejši je in lov nanj težji, ker zahteva mnogo več vztrajnosti. Zato je pa uspeh tem lepši, če srečen strelec po

Slika 2.

napornem zalazu končno le upleni orjaka in mu more lovec izročiti rušev vršič.

Vse drugačen je lov v naših lepih gorah, kjer je poleg jelenjadi doma plemenita divja koza in se čestokrat zgodi, da se ne daleč od jelenjadi pase lep trop gamsov, tako da moremo oboje hkrati opazovati.

Tak pojav in pogled, kakor dvigne srce in razveseli opazovalca, je pa lovcu lahko toliko neprijeten, da po težavnem zalazu jelenjadi, gamsov trop postane nemiren in piskajoč prasne v beg. Tako pač narava varuje in brani svoja stvarjenja sama. Pravemu lovcu nič ne pomeni, če se včasih vrne z zalaza brez uspeha, pa se mu je zato

nudila prilika, da je opazoval toliko divjadi. Tak dan v božanski krasoti planinskega sveta nudi človeku, ki ljubi in pravilno razumeva naravo, toliko drugih vrednot, ki ga notranje osveže in telesno okrepe, da gre tem odločneje in veseleje na vsakdanje delo.

Ne more biti pravi in pristen lovec, kdor nima smisla in srca za čudovite lepote prirode in njena stvarstva.

Gotovo razveseli vsakega lovca, če sreča v lovišču po odstrelni dobi tam in tod še kakega kapitalnega, ki se je znal skriti pred kroglo.

Slika 3.

Ob tej priliki naj rečem še besedo o modernem orožju, to je o risanici s strelnim daljnogledom. V teku teh let sem ugotovil, da odkar so v rabi take risanice, je mnogo manj slabih strellov, to se pravi, neprimerno manj divjadi se zastrela in zgubi. Moj dobri Fredi, ki je zraven na sliki, nima skoraj nobenega dela več (sl. 2).

H koncu naj na sliki (št. 3) pokažem še roglje gamsove koze, ki je bila v preteklem lovnem času uplenjena v Košuti. Višina (ne dolžina) rogljev je 22 cm! Starost cenim na 16 do 17 let. Takih gamsjih babic je v Košuti še več in jih bo vedno nekaj. Saj tudi ni umetnost, imeti take starine v lovišču, samo če vzdržujemo mir in če divjadi pustimo, da se postara.

Zgolj temu načinu se moramo zahvaliti, da so naši karavanški gamsi po moči svojih rogljev znani in zaželeni

po vsej srednji Evropi. Na to smo lahko ponosni.

Gojimo in varujemo to plemenito divjad tudi za naprej, kolikor je sploh v naših močeh! — Lovski zdravo!

Ing. Sonnbichler. — Š.

Čudna razsodba. V nekem lovišču je lovski čuvaj ustrelil psa nemškega ovčarja (volčjaka), ki ga je zasačil tam brez nadzorstva. Gospodar pa je tožil čuvaja za odškodnino, ki mu jo je sodišče na obeh instancah priznalo. Svojo razsodbo je med drugim utemeljevalo prizivno sodišče s tem, »da se pes ni oddaljil od ceste več kot 15 m, da ni lovil nobene divjadi, temveč tekkel le tako kot pes navadno teče«.

Ta utemeljitev se nam lovcem-nepravnikom ne zdi v smislu lovskega zakona, kajti tam nikjer ne stoji, da smeš psa samo takrat ustreliti, če je več kot 15 m oddaljen od javne poti ali da mora loviti divjad ali drugače teči kot pes navadno teče. Po našem mnenju je hotel zakonodavec v §§ 38. in 39. zakona o lovu dati lovskemu upravičencu pravico samoobrambe po lovskih čuvajih pred psi, ki delajo škodo v lovišču. Znano pa je, da največ škode napravljajo v loviščih baš nelovski psi, predvsem nemški ovčarji, tako zvani volčjaki, ki ne love (gonijo) glasno divjadi, ampak jo zalezujejo tiho in raztrgajo. Zlasti mladim tako dlakaste kakor pernate divjadi in pa zajcem so te vrste psi nevarni.

Pri preceni, ali je bil lovski čuvaj upravičen ustreliti psa, ne gre torej za to, če je pes gonil divjad in drugače tekkel kakor pes navadno teče, tudi ne, koliko daleč je bil od javne poti, ampak edino le za to, če je mogel delati škodo lovišču. Tega pa v našem primeru ni mogoče zanikati, kajti zlasti v poljskih loviščih — in to je v našem primeru — je divjad često blizu cest in potov. O nelovskem psu, ki se oddalji od gospodarja 400—500 korakov, se lahko reče, da se klati po lovišču.

Sklicevanje prizivnega sodišča na Šivic-Znidaršičev komentar k lovske-mu zakonu je tudi pogrešno. Ta dva avtorja pravita (str. 87.) pri § 39.: »Če pes uide svojemu lovske-mu go-spodarju v lovišče, ne da bi preganjal divjad po lovišču, je lastnik psa sicer kazniv, vendar pa lovski upravičenec ne sme ubiti takega psa.« Povsem jasno je, da je tu mišljen lovski pes, ki v lovnem času uide lovcu ob izvr-ševanju lova v tuje lovišče, ne pa ne-lovski pes, ki stika za divjadjo po tu-jem lovišču, četudi je njegov gospodar v bližini. Saj § 39. izrečno pravi, da je prepovedano po tujem lovišču voditi pse razen po javnih potih, in Šivic-Znidaršič komentirata to tako, »da jim ne uha-jajo s pota«. V na-šem primeru je nelovski pes ušel s pota, gospodar ga ni imel v oblasti, pes je stikal za divjadjo — kaj dru-gega je hotel iskati izven ceste? — zato je bil lovski čuvaj po lovske-mu zakonu popolnoma upravičen, da ga je ustrelil in s tem zabranil škodo v lovišču.

B.

»Nevarnost slinavke in parkljevke v dravski banovini se širi tudi na divjad, zlasti na srne in divje koze. Nemogoče je preprečiti, da bi divjad ne prišla v kak stik z domačo živino ali narobe. A popolnoma nemogoče je, da se enkrat obolela divjad zdravi. Divjad res da ne poginja od te nevarne okužbe, ali močno oslabi, pa je v oblastih, kjer se je ta bolezen razvila, odrejen lovo-pust.« Tako poročajo zagrebške »Novosti« v šte. 352. od 23. dec. 1938!

O kakem lovopustu v Sloveniji za-radi te bolezni med parkljato div-jadjo nam ni nič znano. Glede okužbe po parkljevki in slinavki pa poroča »Forst- und Jagdzeitung« št. 51. od 23. XII. 1938, da so po opazovanjih v Nemčiji prišli do mnenja, da je jele-njad in srnjad za to bolezen — imuna!

M. Š.

Nekoliko odgovora g. inž. E. Pusch-mannu. Na izvajanju g. pisca v lanskem »Lovcu«, št. 3, odgovarjam sledeče:

1. Okrnjeno zobovje je v mojem članku tako razumeti, da so dotični srni že manjkali nekateri sekavci v spodnji čeljusti, kar je nepobiten znak starosti. Kot kmečki sin vem iz svoje mladosti, da so oče dali zaklati vsako staro kravo, ko so ji začeli sekavci izpadati, kot za nadaljnjo rejo nesposobno. In le na sekavce so pred 53 leti gledali takratni lovci, ne pa na obrabljenost kočnikov, ker pač ni bilo med njimi nobenega lovskega stro-kovnjaka.

Da je bila srna dobra v mesu, pa je naravno, ker je bila uplenjena tik pred zimo po bujni pohorski paši, kjer je prišla tudi s svojim pomanjkljivim zobovjem še vedno na svoj račun. Potemtakem tudi nisem menil, da mora srna zaradi okrnjenega zobovja takoj poginiti, ampak sčasoma bi bilo gotovo po njej, ko se po izpadanju zob ne bi mogla več primerno hraniti, posebno v zimah z debelim snegom, kakršne v Pohorju niso redke.

2. Jokati in solze točiti sem videl sam na svoje lastne oči srno, ki sem ji prestrelil hrbtenico. Ne vem, kaj je rajnkega barona Moscona napotilo, da je neko zimo dal ob meji odstreliti par starih srn, ki niso vodile mladičev. Po običajnem naziranju smo jih ta-krat — bilo je še pred svetovno vojno — smatrali za jalovke, upravičeno ali ne, je danes postransko. Ko bi tega ne bil videl in doživel sam, ne bi bil tudi o tem pisal, kajti držal sem se v vseh dopisih strogo resnice in poročal sama doživlja.

Jakob Medved, Pišce.

Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in nje-govo okolico za leto 1938. Lastovke so se vrnile letos v naše kraje nekaj dni kasneje kakor druga leta. Kakor je pisal »Slovenec« 1. aprila, so opa-zili v Ljubljani prve 28. marca, pri nas pa prvih pet zadnjega marca na Korenitki. Jaz sam sem videl dve šele 17. aprila. Pri nas jih opazujemo že nekaj let sem le posamezne, redko-

kdaj pa po več skupaj v jatah, to navadno le v spomladi ali pa v jeseni pred izselitvijo. Več skupaj sem jih opazil: 10. maja jih je letelo po Temeniški dolini kakih 40—50, 15. jul. sem jih videl na brzozavnih žicah pod Vrhovim 7, 18. avg. v Št. Lovrencu 12, 20. avg. ravno tam 15—20, 29. avg. nad Št. Lovrencem 40—50 in 2. sept. 30 do 40. Ko sem se pa peljal 5. sept. z vlakom v Ljubljano, sem opazil, da so se zbirale k selitvi. Tako sem jih videl z vlaka v Stični na brzozavnih žicah na kolodvoru kakih 200 skupaj, na postaji v Višnji gori pa zopet čez 100. Septembra pa sem jih opazil v Temeniški dolini še: 6. okoli 20, 7. do 25, 11. 6—8, 13. zadnje 4. Zanimivo je, kar je pisal »Slov.« 21. sept. glede letošnje selitve lastovk iz naših krajev v dopisu iz Dobropolj. Pisal je: »V soboto zjutraj, dne 17. sept., se je nudil našim faranom nenavaden pojav. Ko so šli od jutrnje sv. maše, so opazili na strehah cerkve, župnišča in šole ter na elektrovodih in telefonskih žicah ogromne jate lastovk, ki so se zbirale, da odlete na jug. Gotovo jih je bilo več desetisočev. Naši najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi se kdaj zbirale lastovke v naši dolini v tako velikanškem številu in nas tako zgodaj zapustile. Očanci prerokujejo, da je to znak dolge in mrzle zime.«

Pegani. Okoli srede jan. so videli pri nas na Velikem Vidmu neko popoldne veliko jato, več sto peganov, kakor sem bil poročal »Lovcu« na strani 213. Zanimivo pa je, kar je bil pisal »Slov.« dne 9. aprila še o peganih: »Iz Hrvaškega poročajo, da se tam še vedno mude, v naših krajih redke ptice svilorepke ali pegani, ki žive po navadi v okolici severnega tečajnika. Te ptice je k nam prignal hud mraz pozimi, očitno pa jim je pri nas zelo všeč, tako da jih ne mika, da bi odletele proti severu. Ptice imajo krasno pisano perje. Videli so jih tudi že v Sloveniji.« — Res nenavadno, da se tako dolgo niso vrnili na sever in

da so ostali na jugu celo še v prvi tretjini aprila, če ne morda še dalje, kar pa časopisi, kolikor je meni znano, niso sporočili.

Brinjevke se vidijo pri nas redkodaj. 12. in 14. febr. so jih videli v okolici Male Loke po kakih 15—20, 15. marca sem videl dve in 17. marca tri pod Kačjim gričem.

7. aprila so slišali prvič kukavico v Trebnjem, 18. aprila v Mirni peči, pri nas pa 22. aprila. 30. junija sem jo slišal v hosti nad Št. Lovrencem in v Razborih. Zadnjikrat sem jo slišal 8. julija nad Vel. Vidmom.

Prvi dve modri taščici sem opazil 15. marca pod Kačjim gričem, 13. aprila dve pod Muhobranom. Ko sem maševal 13. maja na Zaplazu, sem videl, da je letos zopet gnezdil en par v cerkvi pod korom kakor lani. Samica je sedela na gnezdu. Tudi 17. maja je še sedela na gnezdu in valila, eno pa sem videl na cerkveni strehi, najbrž je bil samec. 30. maja je bilo gnezdo že prazno; ena je letala po cerkvi, najbrž je bil letošnji mladič, a druga je bila nad cerkveno streho. 13. junija sem videl eno na cerkveni strehi. 11. julija pa je sedela samica zopet na gnezdu — to že drugič; samec sem videl na cerkveni strehi. Ko sem 13. julija zopet maševal, je sedela samica na gnezdu, dve pa sta letali po cerkvi in cvrčali. V gnezdu so bili štirje mladiči, kakor mi je pravil cerkovnik. 18. julija sem videl dve nad cerkvijo. 19. avg. sem videl dve v grmu nad Št. Lovrencem. 28. okt. sem jo opazil na njivi pod Martinjo vasjo. (Konec sledi.) I. Šašelj.

Bo li to držalo? Mariborski ribiči nameravajo baje, ker jim trnkanje na sulce in ščuke ne nudi dovolj užitka, začeti v kratkem z lovom na vidre. Ta svojevrsten šport bodo izvrševali seveda s pastmi, ki so že naročene. Kot najpripravnější teren za nastavljanje železja kožuharjem smatrajo pritoke in otočje med Vurbergom in izlivom Dravinje v Dravo. Nadzorstvo nad je-

klo in plenom bo za enkrat poverjeno čolnarju Karlu Princu iz Zabo-vec. Uspeh je že v naprej zagotovljen.

Tako pravijo ribiči, lovozakupniki pa...? Vseeno menda ne bo nobenemu, kdo šari po njegovem lovišču. Drugje kakor na suhem, se past ven- dar ne more nastaviti. Pa še to, kaj tedaj, ako zaide lovski pes v njo, ali se zaveže ribič, da bo jamčil za škodo? Da je tisti hip po njem, ko se je ujel, športniki najbrž ne mislijo. Še nisem prav prebolel izgube dveh dobrih psov in naj na ljubo nekemu žrtvujem še tretjega? Ne, preveč dragocen je za- me, da bi kaj takega dovolil. Ni pa samo ta zadržek, je mnogo divjadi, ki bi istotako žalostno končala v železu.

P. M.

*

P. M. v Ptuj. Na Vaše vprašanje glede vidre Vam pojasnimo: Z novim ribarskim zakonom z dne 27. okt. 1937 je zakonodavec res posegel v pravice lovskih zakupnikov, zajamčene v zakonu o lovu. Po zakonu o lovu (§ 2., II.) spada vidra k nezaščiteni dlakasti divjadi, ki jo sme po § 3. lastnik, zakupnik ali užitnik posestva v svoji ograjeni naselbi ali na ograjenem dvorišču ujeti in ubiti, ki pa pripada lovskemu upravičencu in jo ima torej uplenitelj odrajtati lovskemu upravičencu. V smislu § 43., odst. 2., ribarskega zakona pa je posestnikom oz. zakupnikom ribarskega okraja in njih zapriseženim čuvajem dovoljeno, tudi če nimajo pravice za izvrševanje lova, loviti in ubijati živali, škodljive ribarstvu, v njih ribji vodi in v njeni neposredni bližini ob vsakem času in z vsakim sredstvom razen s strelnim orožjem, oz. s posebnim dovoljenjem banovine tudi s strelnim orožjem. Lovskemu upravičencu gre vsa na ta način nalovljena ali po- bita zverjad, razen vidre, ki pripada posestniku ribolova. Pasti se nastavljajo vidram navadno v vodi in jih je tam treba napraviti nevidne in z okolico vred nesumljive. Neposredna

vodna bližina je kvečjemu par kora- kov od vodne gladine. Da bi bili pri tem izpostavljeni lovski psi veliki ne- varnosti, ne drži. Slučaj, da bi se pes ujel v past, je sicer mogoč, vendar tako redek, da do sedaj ni bilo čuti o kakem takem dogodku. Ker je ribar- ski zakon novejši, veljajo njega do- ločbe in je v toliko lovski zakon raz- veljavljen. Za sedaj ni videti, da bi se dosegla sprememba teh določb. M.

Novomeški lovci ne pomnijo že dvaj- set let. Dne 21. novembra 1938 dopol- dne sem se sprehajal s svojim koker- španielom nad novomeškim kolodvo- rom po kapiteljskem gozdu, kjer mi je pes spodil kljunača. Popoldne grem v isti gozdiček s puško in psom in pes mi zopet spodi kljunača. Kmalu za tem pa zleti pred psom drug, ki po- stane moj plen.

Dne 24. novembra 1938 mi prinese dijak V. razreda kljunača z besedami: »V tega ptiča so se srake na travniku za Kapiteljskim hribom zaletavale in ga kljuvale, pa sem ga jaz ujel.« Klju- nač (*Scolopax rusticola*) je bil po hrb- tu ranjen od sračjih kljunov. Najbrž je na poletu onemogel in padel na travnik, kjer so ga našle srake in ga je nato dijak iztrgal njihovim klju- nom.

A Grom.

Reja lisic. Aprila meseca 1938 je neki kmet ujel dve mladi lisici. Ko sem to zvedel, sem mu ju vzel in ju redim doma v pripravi kletki. Postali sta že tako domači, da se dasta prijeti in božati. Hranim ju z mesnimi in dru- gimi odpadki, ustreljenimi šojami, vra- nami, srakami in vrabci. Zanimivo pa je, da vranam odgrizneta samo glavo, drugo pa pustita nedotaknjeno. Ver- jetno, da tako delajo lisice tudi v na- ravi.

Medved je zakopal ovco. Dne 4. ok- tobra je javil posestnik Martin Konte s Smuke, da se mu je v razlaščenih gozdovih Karla Auersperga izgubila ovca. Po daljšem iskanju so jo našli umorjeno in zakopano v zemlji v go- zdu blizu meje veleposestva. Po zna-

kih in sledovih se je ugotovilo, da je to storil medved, ki je ovco umoril, ji požrl drob, ostanek pa zakopal v zemljo, tako da je iz zemlje gledal le še smrček in konci zadnjih nog. Na to skrivališče je navlekel še vej.

Pripominjam, da se medved v teh krajih redko loti žive ovce. Enak primer se je zgodil pred tremi leti v vasi Draga nad Borovcem.

Kronisti. Pred nekaj meseci sem čital v nekem našem dnevniku zopet slavospev nekemu lovcu. Prišla mu je pred cev medvedka z dvema, še jako majhnima mladičema. Dotični »lovec« jo je ustrelil, mladiča pa sta pobegnila. Ne bi zameril dopisniku, da je ta dogodek zabeležil le kot kronist. Da pa je na kraju pripisal še tole: »Lovec N. N. je pač lahko ponosen na svoj plen,« to ne gre. Jaz mu pripišem: »Klavrni ponos, da je mladičema tik pred zimo ubil mater in rednika.«

Iz ribniške doline. Jelenjad je postala stalna v Veliki gori; saj prehaja že preko doline v pogorje Male gore, kjer je lansko leto že rukal jelen. To potrjuje pravilo, da se glasi jelen ob času pojatve tam, kjer je poležen. Uplenjenih je bilo lansko sezono deset kapitalnih jelenov.

Skoraj pa sem prepričan, da spremelja jelenjad nosni obad, ki sicer ne naredi pri isti vidne škode, pač pa pri srnjadi. Vsako leto bolj, kolikor je več jelenjadi, se množe primeri, da se najde po nosnem obadu poginula srnjad. Bolna srnjad pride celo v bližino vasi, kakor da bi iskala pomoči. Srnjadi je več v Veliki gori kakor v Mali, a predvsem bolne. Glavni vzrok je, kot rečeno, nosni obad. Da ne koristi, ako se nikdar ne prerediti srne, je jasno; enako škodi, ker odbijamo vsako leto najboljše srnjake.

Nesrečni medved, ki uživa s polnim pravom toli napadano zaščito, je kriv vsej škodi, ki jo napravi četveronoga in dvonoga svojad na njivi. Kot bi vedel, da je zaščiten, se kaže celo podnevi. Ker skoti medvedka šele vsako

drugo leto, se komaj malo pozna pičli prirastek.

Prašičev je precej; najbolj po Kostelu. Moraš pa imeti dozo potrpljenja in dosti sreče, da ga dobiš. Uplenjenih je bilo precej.

Bolezen, ki je že četrto leto med zajci, kar slabo popušča. V Veliki gori jih ni skoraj nič, enako ne v Laščah in Sodražici. Zboljšanje pa je opaziti v Mali gori in na Blokah. Ker je pred letom zelo obrodil žir, so se razmnožile gozdne miši. To, bolezen pri zajcih in srnjadi, je bil precejšen vzrok izrednemu številu lisic. Saj jih ni bilo toliko uplenjenih, kar pomnim; sam sem jih ustrojil 259.

Divjih rac in jerebic je vedno enako malo, ker se ne posveča pažnja smotrni gojitvi. Prepelice je vedno manj. Čudno pa je to, ko se vendar odstrelili zelo malo gozdnih jerebov, da se vendar ne razmnože; pač pa je bilo več divjih petelinov. Ivan Burger.

Hrabre srne so doma v medvodskem lovišču. Dne 27. nov. 1938. je bil na brakadi v Lomu tudi mlajši in manjši pes. Nasproti so mu prišle po strelah prepodene tri srne, na katere je takoj navdušeno navalil. Toda svoj ugled pri srnah je precejšnjeval, kajti srne so se brez oklevanja postavile v bran in so presenečeno sčene napadale z udarci nog in ga preganjale, da se jim je le težko umikal.

Naposled mu je zlezel strah v noge, da jo je jadrno odkuril in s podvitim repom pritekel k lovcu po varstvo. Dve srni sta kmalu odskočili, tretja, dozdnevno srnjak, je pa ostala na bojišču v znak zmage in zvedavo gledala za bežečim sovražnikom. Š. — Š.

Običaj imenovanja »kralja lova«, piše Zoričič v 1. številu (1939, stran 5.) »Lovačko ribarskega vjesnika«, je neumesten, iz nemških krajev prinešena navada, katero Nemci sami opuščajo. Ta običaj pospešuje kvečjemu nered na pogonih, budi netovariške nagibe do nelovskega obnašanja in kviri

zgolj lovski užitek na lovu, kjer se strelci ženo za rekordnimi številkami plena. Končno je pa čast »kralja lova« odvisna čisto od sreče, ne pa toliko od večnosti lovca, kakor bi to moralo biti, če naj bi bil ta običaj utemeljen. Zato in še zaradi mnogih drugih okoliščin Zoričič upravičeno odklanja ta običaj. Vsem tovarišem priporočamo, da ta članek preberejo. Š.

Društvene vesti

† Potokarjev oče. Kdo izmed ljubljanskih in okoliških lovcev, ki so lovili po obsavskih livadah in prijaznih gričih Dola in Dolskega, se ne bo spominjal simpatičnega, vedno se smehljajočega Potokarjevega očeta, recte Jožeta Šimenca iz Podgore pri Dolu — možakarja vedno vedrega lica, izrazite dobričine, najpoštenjšega slovenskega oratarja? Le kadar so Potokarjev oče sledili v snegu za kakim nepoklicanim gostom tudi preko meje lovišča, takrat se jim je obličje zresnilo. In običajno niso sledili zastonj, prišla sta skupaj, ako ne danes, pa jutri...

Tega vzor-lovca smo položili v večna lovišča dne 5. decembra preteklega leta v 80. letu starosti. Od svoje rane mladosti, 18. leta, do svoje smrti, torej polnih 62 let, je opravljal posel lovskega čuvaja z neumorno ljubeznijo, z izrednim lovskim umevanjem in tako redko poštenostjo in zvestobo. Potokarjev oče bi opravljali službo lovca in čuvaja tudi brez prisega prav tako zvesto in pošteno, ker so legli v grob brez slehernega lovskega greha. Spremljali sta jih kot lovca le dve »hibi«: lovske latinščine niso umeli in pa zadnjega pogona niso nič kaj ljubili. Ko so imeli ostali lovci že pol zadnjega pogona za seboj in so se kosali v latinščini, takrat so se nepričakovano pojavili oče v njim lastni pokončni stoji, z navpično stoječo puško na rami in pozdravili: »Zdelo se mi je, da je na tem stojišču počilo, četudi so go spod tajili. Pa ker so psi utihnili, je

morala žival pasti ali se je pa kam potaknila. Komaj streljaj od tu sem našel zajca, srno, lisico. Gospodje vse premalo pazijo in se ne brigajo za obstreljeno divjad. Ako ne bi pobral, bi imele lisice svoj delež. Jutri bom še ves dan pregledoval. Vzel bom s seboj psička, če bi naletel še na kako obstreljeno žival. Ampak takih gospodov ne kaže postavljati na dobre štante...« Tako so brali Potokarjev oče »levite« nedeljskim lovcem...

Potepajoče se pse, mačke, ujede, lisice, dehorje in podlasice so vzeli oče posebno na piko. Lovišče so imeli očiščeno golazni, a divjadi vedno dovolj. Saj še ni minulo pet let, ko je možakar izsledil mlade lisice, splezal na bližnje drevo ter čakal in pričakal mater, ki jo je z leglom vred uničil. In četudi so imeli oče puško starejšega kova, niso streljali v stran. V mladih letih so jabolko v zraku s kroglo zadeli.

Šestnajst let sva lovila in se nena-povedano sestajala v dolskih gričih. Neopaženo, v stasiti pokončni hoji se je pojavilo oko varuha in čuvaja. »A so oni streljali? Mislil sem, da se je prikradel kak lhanc čez mejo. Ti so nevarni, domači ne.« In te, danes tako redke lovske korenine, oplojene s srčno ljubeznijo do Gospodarja večnih

lovišč, najemnika, lova in narave, izumirajo. Danes zastoj prisluškujem po gozdu, kdaj bodo pridobile njegove brze stopinje, kdaj bom zopet deležen kramljanja o dogodivščinah izza 60 let nazaj, ko so še domžalski »Tirolci« imeli v zakupu štiri lovišča in so Potokarjev oče bili kašipot, mentor in čuvaj starinam in naraščaju. Sredi lovišča sniva na pokopališču v Dolu. V ozadju gozdni paradiž, kjer je vodil lovski rog ubrano godbo brakov, pred njim slikovit prod ob deroči Savi. Tu počiva čuvaj lovske morale.

In očeta Potokarja obraz se nam bo milo odražal še naprej, ako bomo i mi preživeči lovci lovili in hodili po njegovih stezicah. Pokoj njegovi blagi duši!

Č.

† **Franc Grizold.** Ko smo se poslavljali od l. 1938., se moramo posloviti tudi od nestorja pohorskih lovcev, bivšega posestnika, vnetega lovca in daleč na okrog znanega rodoljuba Franca Grizolda. Njegov pogreb je bil očitno dokaz, kako je bil rajni priljubljen med pohorskim prebivalstvom.

Z vso dušo je bil navezan na domačo grudo, na krasne pohorske gozdove, kjer je bil v tesni zvezi z divjadjo. Trofeje, ki jih najdemo v njegovem bivšem domu, na visokem hribu Smolnika, kažejo, da je rajni Grizold pravilno pojmoval lovstvo in že od mladih let sledil za temi načeli. Pred mnogimi leti mu je usoda skoraj ugrabila življenje in njegov sin, danes posestnik v Smolniku, je le po golem naključju rešil očeta. Pregarjan in upehan gams se je zatekel v Grizoldov ribnik. Ko se je gams hotel rešiti na drugi breg, ga je Grizold naglo zagrabil za roglje. Med ruvanjem sta oba padla nazaj v vodo, kjer sta se dalje borila. Grizoldu so pošle moči ter se je jel potapljati. Zadnji trenutek je prihitel njegov sin, ki je pobil gamsa in rešil tonečega očeta. Po tem razburljivem dogodku so našemu »pohorskemu kralju« mirno in srečno tekli jesenski dnevi življenja.

Do visoke starosti je hodil na lov, ves predan divotam temnega Pohorja in ljubezni do divjadi. Naj Ti bo lahka zemlja slovenska, ki si jo tako ljubil v besedi in dejanju.

I. J.

† **Martin Fajs.** V šmarskem okraju, tam blizu hrvaške meje ob Sotli, je lani 29. avgusta umrl Martin Fajs, dolgoletni lovski čuvaj in ribič veleposestva grofa Atemsza iz Podčetrčka. Celih 43 let je na Tinskem skrbno pazil na zaupani mu lovski okoliš,

umno gojil divjad in modro rabil puško. To pa vedno v veseli družbi svojih številnih prijateljev, ki dragega Martina in njegove vedre, zdrave in šaljive narave ne morejo pozabiti. Doma vzoren gospodar, številni družini najboljši oče, se je rad in nesebično posvečal tudi javnim službam ter bil 19 let župan občine Tinsko in celih 23 let cerkveni ključar idilično ležečih obeh cerkvic na Tinskem, tam sredi prekrasnih vinskih gor. Te skromne vrstice naj bodo posvečene spominu vrlega moža, ki je odšel od nas v večna lovišča, ko še ni bil dosegel 70 let, in ki se je mnogo pre-rano poslovil od svojih prijateljev in znancev, ki blagega in značajnega člana zelene bratovščine ne bodo nikdar pozabili.

F. G.

† Ulm Franc. Dne 15. jan. t. l. je odšel v večno lovišče graščak na Klevevžu pri Šmarjeti g. Franc Ulm. Ponesrečil se je v lastni žagi.

Čili, zdravi in priljubljeni lovski tovariš je bil neumoren odbornik našega lovskega društva.

Ko polagamo tovariši zeleni venec na ta prerani grob, želimo, da bi usoda dala divjadi le take plemenite lovce, kakor ji je bil naš umrli član, kateremu hočemo ohraniti trajen spomin.

*

Skupščina Zveze lovskih društev dravske banovine se bo vršila dne 2. aprila v Ljubljani. Delegati dobe posebna vabila.

Na predvečer skupščine se bo vršila seja širšega odbora Zveze.

Občni zbor Lovskega društva v Ljubljani bo dne 25. februarja 1939 ob 20. uri v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in gospodarja. 2. Poročilo blagajnika (obračun in proračun). 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Določitev članarine in morebitnih izrednih prispevkov. 5. Volitve: a) predsednika (za 3 leta), b) šestih odbornikov, c) dveh preglednikov računov in dveh namestnikov, č) štirih kandidatov za Zvezin odbor ter štirih namestnikov, d) desetih delegatov za Zvezino glavno skupščino. 6. Sklepanje o samostojnih predlogih in morebitnih pritožbah. 7. Slučajnosti.

Zasavsko lovsko društvo bo imelo redni občni zbor v nedeljo, dne 26. februarja t. l. ob 9. uri dopoldne v dvorani Ane Forte v Trbovljah. Poleg običajnega dnevnega reda bo tudi predavanje urednika »Lovca« ing. Sušteršiča Mirka o srnjadi, njeni prehrani, škodi in gojitvi glede na gozld.

Vse člane lovce, ki so zavarovani pri zavarovalnici »Jugoslavija«, pozivamo, da plačajo svoje zavarovalne premije za l. 1939. neposredno zavarovalnici in ne preko svojih društev.

Občni zbor Lovskega društva za No tranjsko bo 19. febr. t. l. ob 15. uri v gostilni Karla Kovača v Starem trgu.

Občni zbor Lovskega društva v Ribnici se je vršil 8. januarja 1939 pod predsedstvom tov. Ivana Kluna ob navzočnosti 26 članov. Društvo je v preteklem letu izgubilo dva ustanovnika, inž. Rudeža in Rusa. V odbor so bili izvoljeni tovariši: dr. Siegmund, Kosler, inž. Žagar, inž. Jug; za revizorja tov. Erkovnic in Debeljak, za njihova namestnika tov. Arko in Pakiž; za delegate na občni zbor Zveze tov. Klun, Burger, Rudež, namestniki tov. Klavs, dr. Lavrič, inž. Žagar. Za kandidata v Zvezin odbor se določi tov. Burger, za namestnika tov. Rudež.

Za jamstveno zavarovanje se zviša članarina za 7 din.

Po tajniškem poročilu ima društvo 152 rednih članov, všteta ustanovnika in 110 članov-čuvajev. Zvezi je društvo na članarini plačalo 14.860 din. Na področju društva se po cinitvi nahaja vsega še 18 medvedov. Bolezen med srnjadjo in zajci še vedno ni prenehala.

B.

V članku »Zasedanje Osrednje Zveze lovskih združenj kraljevine Jugoslavije v Mariboru« v decembrski številki »Lovca«, l. 1938., je v predzadnjem odstavku pomanjkljivost, ki jo je zagrešil pisec članka zaradi naglice in zaradi nje zmanjšane pozornosti. Zagrebško delegacijo je namreč v svoje lovišče »Sv. Lovrenc na Dravskem polju« povabila dotična lovska družba (načelnik g. mag. pharm. Ivica Vidmar), kjer so bili nimrodski uspehi, kakor drugod, odlični. S. A.

*

Namesto venca na grob pokojnega Franca Ulma, graščaka v Klevevžu, poklanja njegov prijatelj in lovski tovariš Galle Karel, notarski pripravnik iz Ljubljane, Tavčarjeva ulica 5, 150 din za Zeleni križ. Najprisrčnejša hvala!

Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) v Zagrebu priredi letos svojo mednarodno razstavo psov vseh pasem v dneh 6. in 7. maja 1959 v Zagrebu. Poslovnica: Zagreb, Tuškanac, Gvozd 21.

Mednarodne razstave. Do sedaj so prijavljene CACIB razstave, in sicer: Berlin v dneh 4. in 5. februarja, Monte Carlo v dneh 25. in 26. marca, Mannheim v dneh 1. in 2. aprila, Bruxelles 23. aprila in Budimpešta 30. aprila t. l.

Nova psarna. JKS prijavlja v zaščito sledečo psarno:

»Zlatorog« za ptičarje vseh pasem. Lastnik inž. Oskar Dračar, tovarnar v Mariboru. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Klubove vesti — občni zbori.

Jugoslovenski klub ljubiteljev športnih psov je imel dne 10. januarja t. l. svoj XVII. redni občni zbor v restavraciji hotela Štrukel v Ljubljani. Predsednik poroča o delovanju kluba, o sporazumu z mestno občino glede občinjske takse na pse in glede postopanja konjača. Svet. dr. Grošelj je pojasnil stališče mestne občine glede pasjih taks. Občina pripravlja gradnjo krematorija za mrhovino in bo tudi podpirala ustanovitev ambulance za živali. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca kapetana Teodorja Dreniga je razvidno, da šteje klub vsega 156 članov ter ima 475 vpisanih psov (28 pasem) v Jugoslovensko rodovno knjigo športnih psov, v vzrejni register pa 741 psov. Izvoljeni so bili: za predsednika inž. Stane Premelč, za

podpredsednika fin. nadsvet. Ivan Roštan, za tajnika in strokovnega poročevalca Teodor T. Drenig, za blagajnika Ciril Vašl, za gospodarja Ivan Klemenčič. Za odbornike: dr. Josip Cepuder, Bojan Drenik, dr. Janko Koren, dr. Franjo Kovač, Ivan Podobnik in Lojze Smerkol. Za pregledovalca računov: dr. Robert Blumauer in Alojzij Možina. Mesečne odboroze seje se bodo vršile vsak prvi torek v mesecu v restavraciji hotela »Štrukelj«. Poslovnica kluba: Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Občni zbor: 6. februarja 1959 ob 20. uri v restavraciji »Slamič« v Ljubljani, Gosposvetska 6 — Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev.

Savezni tajnik.

19. redni občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani se bo vršil v petek, dne 10. febr. 1959 ob 20. uri v hotelu »Štrukelj« v Ljubljani, Dalmatinova ulica, z dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročila: a) tajnika, b) strokovnega poročevalca in vodje društvenih vzrejnih registrov, c) gospodarja, d) blagajnika, e) računskih preglednikov. 3. Odrešnica odboru. 4. Volitve: a) novega odbora, in sicer predsednika, podpredsednika, 10 članov odbora in 2 preglednikov računov, b) 2 delegatov in 2 namestnikov za JKS in 6 delegatov za občni zbor JKS, c) načelnika, vodje rodovnih knjig JRP, JRŠ in JRPr ter 2 svetovalcev za vodstvo rodovne knjige ptičarjev, španijelov in nemških prepeličarjev. 5. Slučajnosti.

Tečaj »O dresuri in vodstvu ptičarjev« se bo tudi letos priredil v mesecu

marcu, če se bo prijavilo zadostno število udeležencev. Opozarjamo na to predavanje in nazorni pouk posebno poklicne lovce in lastnike mladih psov. Prijave je poslati čimprej na naslov: Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. Natančen spored objavimo pravočasno v »Lovcu«.

Pomladanske vzrejne tekme za vse pasme ptičarjev, ki so bili poleženi v l. 1958, se bodo vršile kakor običajno aprila meseca, in sicer prva v nedeljo, dne 16. aprila 1959 v okolici Ljubljane, druga pa v območju naše podružnice v Mariboru ev. v savski banovini. Za to pa še ni določen termin.

Prijavljeno leglo ptičarjev psarne »Metlike«. Dne 2. dec. 1958 je polegla nem. kdl. psica »Selma v. Fuchspass« JRP 95 B po »Risu Dravskem« JRP 103 A pet (4—1) mladičev; lastnik psice je g. Leopold Weiss, Metlika. A. Sch.

X. redni občni zbor Društva Brak-jazbečar se bo vršil v sredo 8. februarja t. l. v gostilni Činkole v Ljubljani ob 8. uri zvečer.

Lovski koledar za **februar**

Sonce vzhaja:	dne	1. ob	7.26 ^h
„ zahaja:	„	1. „	17.12 ^h
„ vzhaja:	„	11. „	7.13 ^h
„ zahaja:	„	11. „	17.26 ^h
„ vzhaja:	„	21. „	6.58 ^h
„ zahaja:	„	21. „	17.40 ^h

Mesec je 4. v ščipu, 19. v mlaju.

Poročilo o uporabnosti in brakirski tekmi brakov-jazbečarjev v revirju občine Šmartno pod Šmarno goro, dne 9. oktobra 1958.

Vreme je bilo na dan tekme že zjutraj ugodno in je tako ostalo tudi pozneje, tako da psom ni bilo težko najti zajcev, ki so se vrnili s polja v gozd, in tudi umetna krvna sled je ostala sveža še ves dan.

Zreb št. 1. Ajbiš (Lavrič), DVR 566/j JRBj 239. Vzreditelj, lastnik in vodnik dr. Janko Lavrič, Ribnica. — Odstopil. — Telesna ocena prav dobro.

Zreb št. 2. Davor (Ivanc), DVR 576/j. Vzred. in lastnik Vilko Ivanc, Sodražica, vodnik Franc Škulj, Ortnek. Telesna ocena povoljno. — Dvakrat pripuščen k iskanju. Prvič je način iskanja dober, pozneje pa postane brez pravega smisla. Na klic se takoj vrne k vodniku in se pusti mirno navezati. Drugič spuščen spodi po dveh minutah zajca, ki ga sedem minut dobro in glasno goni, nakar se zopet vrne k vodniku. Krvno sled poprime z vneom in prvo polovico dobro izdela. Pri kljuki se pa zmoti, preskoči vijugo in se dolgo ne znajde. Vodnik ga na povelje spusti in po prostem iskanju najde Davor kmalu srno, kjer se pravilno vede. Mačko zaustavi. Apel ima dober in se pusti pri zalazu na migljaj z roko prosto odložiti. — III. b ocena s 162 točkami.

Zreb št. 3. Czibi-Pernerhof, KZR 1949/ö, JRBj 205. Vzred. Klub Dachshbracke, Ostmark, last. Društvo Brak-jazbečar; vodnik Jože Plaznik, Hrastnik. Telesna ocena prav dobro. — Po mirnem in dobrem iskanju najde zajca, ki ga ostro in glasno goni do sodnikovega stojišča, kjer zgubi sled, napravi krog, najde ponovno sled in pride do zajca, ki je bil malo prehitro ustreljen. Na žvižg se vrne takoj k vodniku in se pusti mirno navezati. Krvno sled prime takoj, se pa kmalu zmoti, zato jo vodnik odnese. Pri ponovnem poskusu dela bolje, se še ved-

no nekajkrat zmoti, vendar se popravi sama in pride do kljuke, katero sigurno izdelata. Spuščena se dvakrat zateče mimo srne. Ko jo končno najde, se vede sicer pravilno, vendar pa ne pokaže zanjo dosti zanimanja. Mačko zaustavi brez posebne ostrosti. Apel ima dober in prosto odložena vzdrži tudi po strelu tako dolgo na svojem mestu, dokler je ne zmoti drug pes, ki priteče mimo nje. — II. c ocena z 200 točkami.

Žreb št. 4. Dečko (Bračko), DVR 361/j, JRBj 215, JUBj 18. Vzred., lastnik in vodnik Alojzij Bračko, Trzin. Telesna ocena prav dobro. — Išče zelo lepo, vendar se zadržuje preveč v bližini vodnika. Po četrtturnem iskanju najde zajca, katerega krepko goni deset minut, nakar je bil zajec ustreljen. Na klic se takoj vrne in se pusti lepo navezati. Po krvni sledi gre na jermenu mirno in sigurno, ne da bi se zmotil. Ko ga vodnik sprči, pride naravnost k srni, vendar ne po sledu, ker je najbrž z vetrom dobil srno v nos. Pri srni se vede popolnoma pravilno in ne pusti k nji tujih oseb. Mačko zaustavi brez posebne vneme. Pokaže zelo dober apel, se pusti odložiti, ko pa priteče mimo drug pes, sicer vstane, vendar prostora ne zapusti. — II. b ocena z 202 točkama.

Žreb št. 5. Contax-Kumska, DVR 347/j. Vzred. Fritz Hofbauer, Hrastnik, last. Fritz Burger, Hrastnik, vodnik Jože Plaznik, Hrastnik. Telesna ocena prav dobro. — Contax je prijavljena samo k brakirski tekmi. Spuščena ob 10. uri 25 minut išče lepo in temeljito, vendar ne more najti divjadi do poteka določenega časa. Ob 15.30 je vnovič pripuščena k iskanju in po štirih minutah najde zajca, ki ga s presledki goni do 16.08. V splošnem je zelo ubogljiva, vendar pri odložitvi odpove in tudi pri delu na roparice ne pokaže nikake ostrosti. — Doseže le 74 točk.

Žreb št. 6. Ulla - Gerbin, DVR 198/j, JRBj 182, JUBj 12, GHKR 152. Vzred. Josip Strzelba, Gerbin, last. in

vodnik Josip Hornitzky, Stična. Telesna ocena odlično. — Ta stara, izkušena psica kljub temeljitemu iskanju ne more ničesar najti v njej določenem času. Popoldne še enkrat spuščena najde šele po 22 minutah zajca, ki ga goni toliko časa, dokler je vodnik ne odpokliče, nakar se takoj vrne. Pri krvni sledi ne pokaže posebnega veselja, pač pa napravi vtis, kot da to delo že dovolj dobro zna. Prvo sled — dobi namreč dve v izdelavo — drži dobro, dokler ne pripelje ta sled na odprt travnik, močno obsijan od sonca. Tu ne more dalje. Ker tudi drug kontrolni pes odpove na istem mestu, dobi Ulla drugo sled. Pri tej najprej zavije v stran in se bolj zanima za bližnji lisičji brlog. Ko jo vodnik ponovno postavi na sled, gre dobro za njo, vendar prereže prvo vijugo in preskoči drugo. Spuščena najde po daljšem prostem iskanju srno, kjer se sicer dobro vede, vendar brez posebnega zanimanja. Mačko, ki pa je bila zelo mlada, zadavi. Apel ima prav dober in se pusti pri zalazu na migljaj odložiti. — I. ocena z 218 točkami.

Žreb št. 7. Olly - Smledniška, DVR 370/j, JRBj 242. Vzred. H. baron Lazarini, Smlednik, last. Oskar Kosler, Ortnek, vodnik Anton Škulj, Ortnek. Telesna ocena prav dobro. — Ta, še mlada psica išče živahno in z vnemo, a premalo temeljito, da bi našla divjad. Ko je popoldne še enkrat pripuščena k iskanju, tudi ničesar ne najde. Ko jo vodnik odpokliče, pokaže svoji mladosti primerno poslušnost. Za kontrolo po krvi dobi tisto sled, na kateri je Ulla delno odpovedala, a tudi ona ne more na kritičnem mestu naprej. Sodniki zato odločijo, naj se Olly odnese do mesta, kjer preide sled v gozd, ker je na travniku najbrž pomanjkljiva. V gozdu sledi Olly lepo in najde srno, ki jo pa skuša trgati. Mačko zaustavi in jo skuša zgrabiti. Apel, odložitev in strelomirnost je pokazala zadovoljivo. — Posebno pohvalno priznanje s 150 točkami.

Zreb št. 8. Donat-Marovški, DVR 555/j, JRBj 245. Vzred. in lastnik Ivan Göderer, Ortnek, vodnik Franc Škulj, Ortnek. Telesna ocena prav dobro. — Po deset minut trajajočem natančnem iskanju vzdigne zajca, ki ga goni proti strelcem glasno in vztrajno. Ker zajca nihče ne ustreli in ker je gonja že trajala deset minut, vodnik psa odpokliče. Ta se takoj vrne in se pusti mirno navezati. Krvno sled izdelava pravilno do druge kljuke, katero preskoči in zaide pri tem na sosednjo sled. Ko sodnik to opazi, da povelje, naj se pes spusti. Donat spodi takoj zajca, ki ga dolgo dobro goni. Ker je primanjkovalo časa, ni bilo mogoče psa še enkrat preizkusiti na krvni sledi. Mačko zaustavi z vnemo. Poslušnost bi sicer lahko bila boljša, vendar je treba poudariti, da ga vodnik pri zalazu na rahel migljaj z roko odloži, kjer pes vzdrži tudi po več streljih, ki jih vodnik skrit odda. — Posebno pohvalno priznanje s 148 točkami.

Zreb št. 9. Ajda (Lavrič), DVR 568/j, JRBj 240. Vzred. in last. dr. Janko Lavrič, Ribnica, vodnik Josip Kralj, Podtabor. Telesna ocena prav dobro. — Po desetminutnem dobrem in natančnem iskanju vzdigne zajca, ki ga najprej krasno goni proti strelcem in pozneje zopet v obratni smeri. Zajec priteče do sodnika, ga zapazi in napravi kljuko. Ko pride psica do tega mesta, se zmoti, a se takoj znajde in goni dalje, dokler je vodnik ne pokliče, pri čemer pokaže strogo poslušnost. Po krvni sledi dela mirno in z gotovostjo. Ko jo vodnik spusti, najde po prostem iskanju srno, ki jo le povoha in se zopet vrne k vodniku. Mačko ostro zaustavi. V poslušnosti, odložitvi in strelomirnosti se dobro izkaže. — II. a ocena z 204 točkami.

Zreb št. 10. Drog-Marovški, DVR 555/j. Vzred. in last. Ivan Göderer, Ortnek. — Ker je tip braka, se ne oceni, in tako ne more tekmovati.

Zreb št. 11. Duxi-Pernerhof, KZR 2216/ö, JRBj 217, JUBj 17. Vzred. Klub

Dachsbracke, last. Društvo Brak-jazbečar, vodnik Filip Jarc, Zavrh. Telesna ocena dobro. — Po petminutnem iskanju spodi zajca in ga dobro goni do bližnjega polja, kjer nenadoma preneha goniti. Ko se vrne k vodniku, spodi drugega zajca, ki ga tudi goni samo do polja. Ko jo vodnik kliče, ni preveč poslušna. Po krvni sledi gre najprej mirno in sigurno, drugo kljuko pa preskoči. V krogu pride na že izdelani del sledi in gre po njej nazaj. Vodnik jo odnese in ponovno dene na sled, ki jo potem psica dobro izdelava. Na sodnikovo povelje jo vodnik spusti, pri tem se pa Duxi popolnoma zmede in se dolgo ne znajde. Končno pa le pride do srne, kjer se vede pravilno. Na roparice je zelo ostra in takoj zadavi — sicer res mlado — mačko. V poslušnosti, odložitvi in strelomirnosti je dobra. II. d ocena s 188 točkami.

Zreb št. 12. Ingo-Bacherwald (še ni vpisan). Vzred. Wolfgang Waldherr, Linz, lastnik in vodnik Johann Wittreich, Nove laze. Telesna ocena prav dobro. — Po šestminutnem iskanju spodi zajca, ki ga glasno goni. Sodniki so stali na gozdni poti, ko je pritekel najprej zajec in za njim pes mimo njih. Po približno 100 korakih napravi zajec dvojno kljuko in pride zopet do sodnikov; sedaj jih pa opazi in odskoči v grmovje. Pes je sledil zajcu do kljuke, od tam naprej se pa ni več znašel. Ingo na vodnikov klic ne pokaže nikake poslušnosti in ga mora vodnik eno uro iskati, preden ga najde. Krvno sled izdelava mirno in sigurno, kar je znak, da ima pes v tem že veliko prakso. Ko obide sled v vijugi nek jarek, jo Ingo enostavno prereže in sledi na nasprotni strani jarka mirno naprej. Spuščen najde takoj k srni, ki jo pa, žal, poskuša trgati. Poslušnost ni najboljša. Mačko zaustavi in jo skuša zgrabiti. Odložiti se sicer pusti, vendar po strelu vstane in zapusti svoje mesto. Ingo napravi vtis dobrega, v praksi zelo uporabnega.

vendar za tekmo premalo pripravljena psa. — II. a ocena s 166 točkami.

V splošnem je pokazala ta tekma velik napredek, in sicer prvič glede števila k tekmi prijavljenih psov in drugič glede števila povprečno doseženih — 180 — točk. Ker morajo to število doseči tisti psi, ki se potegujejo za II. oceno, je uspeh kar razveseljiv. Psi so torej dobro delali. Tudi vedenje vodnikov je od tekme do tekme boljše in bi jim ob tej priliki svetovali samo to, naj na krvni sledi puste delati psa čim bolj počasi. Prvič napravi tak pes, ki gre po sledi mirno in počasi, na sodnika veliko boljši vtis, in drugič se ne more tako hitro zmotiti kakor tisti, katerega vodnik pusti drveti za sledom.

Za sodnike: Viljem Fürer, m. p.

Književno poročilo

E. T. Seton, Rolf gozdovnik. Založba Sled Jugoslovanske gozdovniške lige, Maribor, Jezdarska ul. 20. Cena 84 din (tudi na 4 zapor. mesečne obroke po 21 din). — Ernest Thompson Seton je idejni ustanovitelj taborniškega pokreta in znan pisatelj ter risar. Številne knjige, ki jih je spisal, so znane po vsem svetu in je prejel zanje mnogo odlikovanj ameriške, angleške, francoske in drugih vlad. Njegovi spisi so polni ljubezni do prirode, v prvi vrsti do gozda in njegovih prebivalcev. Piše skrajno ljubko, naravno in obenem zanimivo, da se bralec popolnoma uživi v opisani položaj in spremlja dogodke z največjim zanimanjem. Značilne risbe oživljajo besedilo in ga deloma pojasnjujejo.

»Rolf gozdovnik« je namenjen v prvi vrsti doraščajoči mladini, ki naj vzljubi prirodo in v stikih z njo krepi duh, telo in predvsem svoj značaj. V knjigi je opisano življenje mladega Rolfa, ki v družbi izkušenega Indijanca Kvonaba daleč od človeških naselbin živi gozdovniško življenje, polno zanimivih dogodivščin. Kvonab ga uči spoznavati

gozd in živali, zlasti kožuharje, ga uči streljati, nastavljati pasti, pa mu cepi mlado srce tudi z nauki za pošteno življenje. Po angleško-ameriški vojni, v kateri služita Amerikancem za vojhuna, se vrne Rolf v civilizirani svet ter postane bogat in jako spoštovan trgovec.

Dasi je »Rolf gozdovnik« mladinska knjiga, jo bo z veseljem in zanimanjem čital tudi vsak starejši, zlasti lovec ali drug ljubitelj prirode. Često si poželimo po dnevni skrbeh in naporih ali v lovski koči lahkega čtiva in za take primere je »Rolf gozdovnik« kakor nalašč. Kdor podobnih del še ni čital, pridobi obenem tudi nekaj znanja o ameriški divjadi in življenju lovec pred nekaj desetletji v severno-ameriških gozdovih.

Knjiga je prav lepo opremljena, tisk lep, žal, da tudi o jeziku ne moremo tega trdit. Balcem »Lovca« knjigo priporočamo. B.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vklj. 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Vse strokovne posle lovstva in gozdarstva vrši pooblaščen gozdarski inženjer Mirko Šušteršič, Ljubljana, Mariborska ulica 17a, telefon št. 48-12.

Lovski čuvaj, star 30 let, samski, z večletno prakso, popolnoma zdrav ter vsestransko zanesljiv v svojem poklicu, želi menjati službo, najraje v gorske kraje. Naslov pove uprava »Lovca«.

Ekonom-lovec, samski, z večletno prakso v vseh gospodarskih panogah, prosi gozdno-lesna podjetja, da bi ga za skromni honorar sprejela v prakso k lesni stroki. Vešč nemščine in pisarniških poslov. Cenj. ponudbe na upravo »Lovca«.

Po znižani ceni 45 din je članom lovskih društev na razpolago v trdi karton vezana knjiga: »Lovski zakon — Zbirka lovskih predpisov z razlagom«. Ta ugodnost velja le za lovce in lovske čuvaje, ki si naroče knjigo po lovskem društvu, pri katerem so včlanjeni. — Zveza.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Iščem službo gozdnega in lovskega paznika. Imam večletno prakso v velikem in malem lovu ter izpit za obe stroki. Naslov pove uprava »Lovca«.

Schönauer - puško, zelo precizno, z daljnogledom, kal. 6.5 mm, ugodno prodam. Keglovič V., Krumperk, p. Dob pri Domžalah.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Na prodaj so nemški kratkodlaki mladiči od Selme v. Fuchspass po Risu Dravskem. Interesenti naj se obrnejo na lastnika psarne »Metlika«, Leopolda Weissa v Metliki.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Prodam eno leto starega, krasnega irskega seterja. — Falter Georg, Jurkloster.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Puško polrisanico (Büchsfllinte), kal. 16 × 9.3 × 82, zelo dobro ohranjeno, prodam ali zamenjam za puško brezpetelinko, kal. 12—16 ali 20. Malavašič Ivan, Podlipa št. 121, p. Vrhnika.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnjke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

Mauser repetirka, kal. 8 mm.	
z daljnogledom	2000 din.
dvocevka petelinka, kal. 16,	
za brezdimni smodnik	1400 din.
dvocevka petelinka, kal. 16,	
za brezdimni smodnik	1250 din.
dvocevka petelinka, kal. 20,	
za brezdimni smodnik	1600 din.

»HIMALAJA«

olja in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovske psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Ado Makarovič

Lovski izvor dualizma v slovenskem bajeslovju

(Nadaljevanje.)

II.

Kakor vidimo iz »Uvoda« v »Bajke« prof. J. Kelemine, je naš mitolog o izvoru lovskih bajk mnenja, da imajo svoje lovsko obeležje slučajno, t. j. ker so se tako preoblekle v lovskih krogih in od lovskih pripovedovalcev. Tako mu je izraziti lovec in čarostrelec Lampret (prav za prav Pušnik) »zastopnik vročega, nasilnega letnega sonca, ki zada konec milejšemu, pomladnemu« in je samo kot ubijalec brata Perka simbolično »lovec«. Če pa vprašamo po prvotnem pomenu bajke, bomo morali ugotoviti prav nasprotno: lovec, čarostrelec sodi v lunarno mitologijo in nikakor v solarno in lovec je ta zločinski brat »milejšega« Perka od začetka. Prav lovstvo te mitološke figure bo rešilo to vprašanje.

Sovražna brata pomenita oba dela luninega bitja: dobri in zli bog, svetla luna in njen sovražnik, ki ji svetlobo jemlje. To jemanje svetlobe je mitološko različno izraženo: kot rezanje, grizenje, odiranje, požiranje, ubijanje in slično. Grizenje in požiranje je menda prvotnejše, ker tako se kaže nadmoč roparice nad pasočo se živaljo. Rezanje in ubijanje pa že znači, da se je žival »izpre-

menila« v človeka. Pri kosanju je lahko zli element človek-lovec, dobri element pa žival. Isto razmerje nam kaže pojmovanje pojemanja svetlobe kot odiranje kože. Odrti more samo lovec, odrta pa je prvotno samo žival. Vse bajke in pravljice o odiranju so lovske in lunarne, pa naj se odira tudi človek, ker je v resnici le odrto božanstvo, ki je prvotno žival. Zmaga teme in nerodovitnosti nad svetlobo se nam pokaže popolna v temni = odrti luni. Zato pa temna luna ni kar identična z zlim bogom, ampak je ali odrti ali ujeti, zaprti, oslepljeni dobri bog! Medtem ko Lampret odira gamsa, ubije tudi brata! Odrti gams in ubiti Perko je prvotno mitološko istovredno. Pa tudi bog v človeški podobi se odira v naši bajki, in sicer v tisti o svetem Jerneju-Jarniku, ki ga prof. Kelemina istoveti z Lampretom. Tu se pripoveduje, da je sv. Jernej »na meh odrt«, je torej prav za prav dobri del, ki je bil izpremenjen (odrt) v zlega (temna luna je istočasno še odrti dobri bog, ampak kot temni pol na nebu tudi že hudobni bog)! Tako je Jarnik res isti z Lampretom in vendar še vedno tudi stari dobri bog. Tako moramo sklepati tudi iz staromeksikanske bajke o odrtem bogu, ki ga imenuje »naš gospod«, kateremu gredo žrtve!

Naša bajka pa takole: »Na sv. Jerneja dan se ne sme orati; kdor pa le orje, tega sreča sv. Jernej in mu reče: 'Ti me ne spoštuješ, jaz sem že dosti dolgo na meh odrt; zdaj bom pa tebe odrl in nosil tvojo kožo.' In ga odere (na Cerkljanskem, Goriško).« (Kel., št. 20.)

Temna luna se je smatrala za božansko žival, ki je bila okradena svetlobe. Ta svetloba kakor da je izhajala od kože, kožuha svete živali. Temna luna, ki je komaj vidna na nebu, je torej najprej odrta žival, potem odrti bog lovec. Taka primerjava se je morala roditi samo v lovskem miljeju, ker le lovec ve, kako je ves sijaj lepe živali proč, kadar jo odere. Bajka o zlategem kožuhu je izrazito lovska, in torej prastara. Tukaj je namesto svete živali = lune odrt sam bog = luna. Pojemajoča luna, ki je vedno manj svetla, se je človeku-lovcu zdela kakor bi jo kdo odiral, in če je ta luna predstavljala boga samega, je pač nekdo odrl samo božanstvo, ki je postalo v krščanstvu svetnik Jernej (Bartolomej). Čudno, kako je mogel spričo tako jasnega lunarnega znaka slovenski mitolog misliti na — sonce. Siecke citira Selerja (»Einiges über die natürlichen Grundlagen mexikanischer Mythen«): »Rdeči in beli bog Xipe Totec, naš gospod, odrti, ki nosi v nosu zlati polumesec, je najprej bog meseca, potem spomladanski bog; njemu na čast so praznovali praznik odiranja ljudi.« Praenotnost meksikanske stare

vere z najstarejšo nam znano astralno mitologijo starega sveta je dokazal Kunicke s svojo »Quadrantentheorie« (»Erdball«, 1930). Odiranje kmetiča pomeni žrtev, ki jo bog zahteva, kar dokazuje spet meksikanska boginja luna, »mati bogov«, ki nosi »novo kožo«, namreč kožo odrtega, žrtvovanega človeka (Siecke, Indogerm. Mythologie) — odrt (»krvav«) je tudi Vidovina (Kel., 42.). Da je bog, ki zahteva odiranje, samo lovec, nam dalje različne bajke jasno govorijo: Herakles, ki je odrl nemejskega leva in nosil njegovo kožo, je najbolj znan. V »kože«, kožuhe ubitih živali so n. pr. oblečeni: Rudra, Siva, Aman-Ra, Pan, Argos, Panoptes. Znan je kožuh merjasca Gulinborstija, ki je bil lunarna sveta žival, itd.

Važno je, da se ta dobri (odrti) bog brez svetlobe ne kaže več tako naklonjenega človeku, ampak nastopa kot vampir (n. pr. Kresnik), kot terjajoč žrtve (glej odrtega Jarnika!), kot pošastni lovec (Lampret). To se pravi, da postane enak bogu teme. Tako je tudi umevno, da se pomešajo podobe med seboj, ker je ta dualizem nastal iz enoboštva, kjer se je Najvišje bitje enačilo luni in ta enobožna tendenca tudi v dualizmu nikdar ni popolnoma izumrla. To najvišje bitje je lovec gromovnik (Jupiter tonans), ki je do krščanstva ostal »najvišji bog«. Tako bi n. pr. lovec Kresnik ne smel imeti psa, ki je znamenje zasledujočega, napadajočega, lovečega boga, ker dobri bog lovec prvotno ne lovi, ampak čuva, kar je ostalo značilno vsem dobrim lovskim božanstvom do danes. Ker je pa zli temni bog (Lampret), ki je prvotno uničujoči element, dobil v kmetški kulturi vse lovske znake in značilnosti, dočim je dobri bog lovec (Perko) postal — kmet, je moral na prehodu v tako kmetško pojmovanje lovskega boga dobiti lovske znake od lovskega pripovedovalca in bajnika tudi dobri lovec, ki je bil samo zato tukaj, da svojim otrokom-lovcem nudi čim boljše in čim bolj bogato divjad. Kresnik je dobil kot dobri lovec psa, čeprav ima tropo psov tudi divji lovec. Psi nasproten je prav za prav volk, ki je isti z Jarnikom (Jernejem). Doba pa, ki je rodila ta mit, ni poznala še psa kot spremljevalca dobrega lovca, saj nastopa pes kot pomočnik na lovu malo pred pastirsko dobo. Pastir ga je zato za razliko od pradedu volka pridružil bogu, ki čuva zverjad, ker se je ta pes rabil na lovu, pa že tudi na paši. Udomačeni pes Indoarijcev, ki se je potem križal s starejšim evropskim (šotnim psom?) in drugimi (egipčanski lovski pes, ki baje izhaja od abesinskega volka), je postal kot spremljevalec človeka sovražnik volka, ki mu je sovražstvo vrnil v dvojni meri! V tej dobi torej,

ko je postal lovec že pastir, je nastala bajka o Kresniku lovcu s psom in dobri bog Chors je dobil pasjo glavo. Zato treba ostro ločiti pasjeglavca od volkodlaka.

V bajki (Kel., št. 64.) se volkodlak (= volk) »izpremeni v Zelenega lovca«, pasjeglavec pa postane zlo bitje v dobi izključno kmetijske kulture, torej zelo pozno!

Nasproti volku, ki je na severu postal izraziti zastopnik živali roparic in zlega boga teme, divjega lovca, je Slovan opremil svojega dobrega boga s psom. Poljedelska kultura še ni popolnoma zmagala. Dobrega lovca je simboliziral pes in pes je pomenil tudi samo dobro božanstvo lova, tako da je lunin bog lovec v Slovanih, imenovan Chors (= slovenskemu Kresniku, ki ima tudi psa kot vednega spremljevalca!), dobil — pasjo glavo in bil tako upodobljen! Kaj visoko je torej dvignil Slovan psa, in sicer kot sovražnika krvoločnega volka!

Odrti (ali ujeti) dobri bog lovec je bil torej v resnici še vedno dobri bog, zato se nam kaže Jarnik, ki nastopa (po Kelemini) kot nasprotnik dobrega Zelenega Jurija, pravilno v volčji podobi, vendar jahajoč kozla, ki je žival, ki jo čuva dobri bog! Tu je Jarnik imenovan Volčko ali »volčji pastir«! Kakor čuva dobri lovec svojo čredo, človeku dragoceno, tako vlada živalim roparicam — divji lovec! Takoj moram pripomniti, da naziv »pastir« stoji v bajki zaradi nepoznanja stvari, ki govori o lovcih, nepastirjih. Ker je pa čuvanje lovskega božanstva po današnjih pojmih kakor pasti živali, so naši mitološki lovci postali večinoma — »pastirji«. Tako pase slovanski Veles, imenovan »skotji bog« (v Nestorjevi kroniki) = »bog živali«; slovenske vile na Triglavu (bele koze in Zlatoroga); predсловenska Dagana (bele ovčice in zlato srno) i. dr. Kakor Jarnik volkove, »pase« divji lovec ali hudič polhe, mačke (spomin na velike divje mačke?), ribe (Kel., št. 29.). Divji lovec, imenovan tudi Šent, pase »volkove«: »Tiho prišepa k hramu in odžene svoje služabnike. Ti morajo plavati preko velike vode, potem jih pa spremeni v volkove« (št. 29., V.). Ti »služabniki« so hudobni ljudje, ki jih Šent izpremeni v volkove, torej volkodlake! Šent je »hudobni duh s sekiro« (Kelemina), torej isti z divjim lovcem, ki rad na divjem lovu zasaja sekiro v hrbet človeku, ki mu takoj ne gre s poti! Ta sekira ga označuje za boga gromovnika, torej tistega, iz katerega je dualizem nastal! Tudi slovanski Chors ima nasprotnika volkodlaka, ki mu zastavi in zastopi pot (»Slovo v polku Igorovem«). Tako se nam torej volkodlak pokaže kot temna luna, oziroma kot temni del lune, ki se kod vč, včdomec, Vidovina, ujeda v svetli del lune.

Včd ali vampir se kot zastopnik božanskega volka imenuje tudi Volčko. To ujedanje traja tako dolgo, dokler ni vsa luna temna in postane dobri bog ali odrti Jarnik ali vampir, kakor Kresnik! Kresnik je torej prvotno lovsko božanstvo, in sicer čuvajoči del, ki postane pozneje bog zemeljske rodovitnosti, kakor sv. Jernej-Jarnik (oranje!) in, kakor bomo videli, Perkun — Perko! Jarnik ali »Jurij s pušo« (Kelemina) je prvotno z enobožnega stališča isti z »zelenim Jurijem«, kakor je meksikanski Xipe Totec odrti bog, vendar pa tudi bog pomladanske rodovitnosti! Tako je tudi sv. Jurij, ki je postal kmet, le dobri bog, dobri lovec, ki jaše ognjenega kozla (= Zlatoroga), vendar obenem — Volčko, »volčji pastir«. Zaradi takega dualističnega enoboštva, če smem tako reči, je to vprašanje tako težko! Za slovanski dualizem pa lahko postavimo nasprotje dveh živali: ●

kozel : volk

in mitološke sovražne pare kakor jih je ugotovil prof. Kelemina:

pomladni Sv. Jurij : Sv. Jurij Volčko

zeleni Jurij : Jurij s pušo

Kresnik : Vidovina

in pristavimo: Chors : volkodlak

kozji Triglav : Jarovit

Perkun : perkel (Jarnik)!

V bajki o Lampretu in Perku si stojita nasproti dva človeka, brata, in o živali ni (razen gamsa) ne duha ne sluha več! Zato je tu glavni motiv, oziroma greh divjega lovca, bratomor. Divji Lampret ubije »kmeta« Perka! Če si dovolimo rekonstruirati prvotno bajko, imamo v Lampretu nezakonitega lovca, ubijalca, dočim nam je Perko (Perkun) dobri čuvar — gamsa, ki ga je ubil Lampret. Ker Perko temu nasprotuje (to je: uporabi sebične magije na lovu?), ga Lampret ubije. Poudarjanje bratstva med obema poloma lune je še ostanek enobožnega nazora, češ: Bog je ustvaril dobro, pasočo se žival kakor roparico. Tako se torej identificira dobri brat odnosno dobri bog s čuvano sveto živaljo. Zato ima prof. Kelemina zelo prav, ko piše: »V Zlatorogu se prikazuje starejši brat v podobi zlatorogega jelena (hotel je menda zapisati: kozla), ki biva v zemeljskem raju. Prvotni nasprotnik Zlatorogov je pošastni Zeleni lovec, ki ga je v naši povesti že spodrinil Trentarski lovec« (14). Samo v tem se pisatelj moti, da je Zlatorog »bog v živalski podobi«, ker je, narobe, prej žival, ki postane bog. Ubiti žival je tu isto kar ubiti

brata, ker prvotno med človekom in živaljo ni razlike. Jar-nik je volk, Perkun pa zlatorogi kozel. Zadnjič sem že pokazal, da je Triglav prav za prav troglavi kozel! Na tej podlagi se ponekod razvije kultura totema: »vera v mistično sorodstvo ene skupine ljudi z eno vrsto živali (ali rastlin), izvirajoč iz skupnega potomstva. Na podlagi tega sorodstva nastanejo medsebojne obveznosti: medsebojna zaščita, prepoved zauživanja« itd. (Ehrlich.) »Bratomor nam torej v bajki lovske kulture pomeni uboj svete živali, ki ima v luni svojega voditelja in svoj izvor. Luna se časti celo v najmlajši dualistični veri Zaratustre še vedno kot »tista, ki hrani semena (živalskih) čred« (Himna luni, Yasht, VII.). Zločinski lovec, ki je ubil svojega brata, je torej ubil sveto lunino bitje, ki je istočasno žival in bog. V lunarni mitologiji je konec enoboštva in bog je žival in žival bog. Vzlic temu pa zna človek ohraniti misel in vero v prvotnega edinega vsevladajočega Boga, ki ostane gromovnik (Perkun). Človek je videl v dobri luni razne živali: kozla (Zlatoroga), kravo, ovna, jelena, konja (kakor potrjujejo indoevropske bajke), kakor se je pač izpreminjala okolica in lovna divjad. V naših zapiskih sta idealni lovski plen: srnjak (zlata srna) in (zlatorogi) kozel. Njuna rogova sta vidna na nebu v »luninih rogovih«. Naša bajka o Kresniku nam pripoveduje o kozlu z zlato brado. V mitu se po dve lunarni živali med seboj bojujeta, n. pr. v Kresnikovi bajki oziroma ciklu: vran in nerest, dva prasca, kača (kačji kralj) in kozel, češče je en del človek, drugi žival. Tako nam postanejo razumljive vse tiste neštete bajke, pripovedke, pravljice, kjer nastopajo živali kot dobra ali kot zla bitja. Če junak, ki je prvotno lovec, ubije zlo zverino, predstavlja dobrega boga, če pa ubije dobro, je on sam hudobno bitje, kateremu se ubiti na koncu maščuje, ko zopet oživi! (Konec sledi.)

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

Temelj za uspešno gojitev srnjadi, za njen krepek razvoj tvori **prehrana**. Kakor sem že pripomnil, je srnjad izbirčna Metka med divjadjo in zahteva najrazličnejših rastlin in sadežev za svoj obstoj in zdravje. Zato ji najbolj ustrezajo lovišča, ki so prepletena z gozdom, travniki in polji in poleg tega, da so gozdovi mešani, zlasti z mehkolesnim listnatim drevjem, z obilnim grmovjem, jagodičjem in sličnim gozdnim plevelom. Apnenčasta tla še posebno ustrezajo srnjadi glede na krepek razvitek rogovja in kosti, ki vsebujejo kot glavno tvarino apnenec.

V naših kmečkih gozdovih srnjadi navadno ne primanjkuje različnih hranil. Ni pa rečeno, da bi ji ne moglo primanjkovati kake posebne snovi. Kajti obilica ene vrste hrane ne more nadomestiti manjkajoče, čeprav je morda ta potrebna le v majhni količini. Na drugi strani se pa srnjad enolične hrane ravno tako preobje kakor človek, čeprav je najboljša, ter hoče spremembe.

Enostranska in enolična prehrana je navadno posledica slabe, revne zemlje, ki nastane, če je na travnikih in poljih slabo gnojeno. Takim razmeram primerna je tudi kakovost srnjadi, ki je slabotna in v rogovju krhljava. V enoličnih smrekovih ali borovih gozdovih, kjer ni paše ali raste le kaka revna pusta trava, kjer ni jas in listnatega grmičja, ne moremo pričakovati krepke

in številne srnjadi. Trda, kislavica, šaš ali bilnica po jasad, ni za srnjad, ki se takih krajev ogiblje. V takih razmerah ne more pomagati niti izbirni odstrel, ker je temelj vsemu vendarle prehrana in ki je v prvem redu odločilna.

Pri prehrani nas mora torej voditi načelo, da ne dodajamo tega, kar nudi naravna paša v izobilju, temveč to, kar manjka. Le to nam daje izgled na dober razvitek srnjadi, kajti snov, ki je primanjkuje ali manjka, odločuje! Če imamo n. pr. v gozdnem lovišču močne in kapitalne srnjake, bi bili morda še močnejši, če bi bilo med gozdovi tudi polje. Kajti samo mešana in raznolična hrana daje možnosti najboljšega razvitka in gotovost, da prehrani ne manjka nobena potrebna snov.

Enostranost v prehrani leži n. pr. na dlani v modernih, čistih gozdovih, kjer si je človek ustvaril obupno pusta lesna skladišča, kjer požene komaj kaka travica med steljo in mahom ali kaka goba, ki jo srnjad, če je je sploh kaj, použije kakor puščavnik krokarjev svetopisemski hleb kruha. V zakupnih loviščih je takim razmeram težko odpomoči. Na jasad moremo kvečjemu zasaditi kake kostanje, divje sadje, to je lesnike, jerebiko, kar da v prehrani majhen priboljšek, čeprav to ne zadostuje, da bi srnjad ne bila slabo hranjena in bi se dobro razvijala. Toda vsaj nekaj je in divjad je hvaležna za vsako perišče druge in boljše paše v takih okoliščinah.

Laže je pomanjkanju paše odpomoči v lastnih loviščih. To dosežemo s travniki in njivami za srnjad, koder enoličnost gozdov ne nudi ustrezne paše.

Povsod v gozdu najdemo zamočvirjene jase s kislavico. Tudi v zakupnih loviščih bo lastnik takih delov sveta rad dovolil pod pametnimi pogoji, da take zamočene krpe in luknje v gozdu osušimo, kjer potem vzgojimo vsaj dobro sladko travo, zajčji lakotnik, papeževo repico (topinambur), lupino in slično, ali pa posadimo razno grmičje, vrbe, topole, hrast, kostanj, jesen, in pustimo, da malinje in kopinje podraščajo.

Lesnike in listnato, mehkolesno drevje posadimo tudi ob potih, na robu gozdov in povsod, kjer je kaka jasa in tla nudijo možnost za tako zarast.

Na njivah, ki jih posebej za pašo srnjadi pripravimo, ali pa na obrobni poljih, ko požanjemo žito, posejemo rastline za zeleno krmo, kakor jaro rž, volčji bob (lupino), gosenčnik, katerega sejejo v Nemčiji, ajdo, sončnice, oves, graščico, grah, ogrščico, krompir, korenje, peso, lucerno, ječmen, razne okopavine. Spomladi to podorjemo. Najlaže delamo to na posebnih njivah za pašo, ki jih pa moramo slično obdelovati in gnojiti kot naše polje

ter trebiti plevel, sicer so izdatki in trud zastonj. Njive naj nudijo čim raznovrstnejšo pašo.

Podrobnejša razprava o vzdrževanju in napravi njiv za divjad se mi zdi spričo naših razmer za enkrat nepotrebna, ker srnjad v celoti ne trpi na pomanjkanju paše (glej knjigo »Naš lov«). K paši nekako spadajo tudi razne vrste solnic. Razni »gojitelji« važnost solnic zlasti za srnjad radi pretiravajo ter skrivajo svojo dejansko brezbržnost ali nerazumevanje za množico solnic, ki jih napravijo po lovišču, češ, poglejte, kako skrbim za ljube živalce. Pod označko solnica pa ne smemo razumeti zgolj kuhinjske soli, marveč vsakovrstne soli, ki vsebujejo v svojih spojinah snovi, ki jih živalsko telo potrebuje za svojo zgradbo in zlasti za kosti in rogovje, kakor apnenec (kalcij) in fosfor ter še mnogo prvin v večjih ali manjših množinah (kalij, dušik, železo, natrij itd.). Lovce predvsem zanimajo one soli, ki pospešujejo rast kosti in predvsem rogovja. Če je živalsko kostno ogrodje krepko razvito, bo tudi žival sama velika in močna in s tem rogovje, to je lovčeva trofeja. Lovcu gojitelju tudi ne gre za to, katere soli so to in katere prvine in v kakšnih kemičnih spojinah pridejo v poštev. S tem naj se ukvarjajo kemiki in podjetja, ki take soli izdelujejo. Za nas je važno vprašanje, da li srnjad, zlasti srnjaki, redno dnevno in toliko ližejo solnice, da bi z lizanjem zaužile soli mogle pospeševati rast rogovja in kosti. Na podlagi opazovanj moramo to zanikati! Ugotovljeno je, da srnjad razmeroma malo liže in tudi zelo neredno. Razen tega vplivi podnebja, zlasti mokrota in sončno obsevanje, odvzamejo umetnim solnim kamnom hranilne snovi.

Srnjad se v prosti naravi hodi k solnicam le bolj oblizovat in igrakat ter pri tem polize bore majhne količine soli. Večkrat za daljše dobe sploh izostane. Kadar pa obiskuje solnice dnevno, pride enkrat, dvakrat, redko večkrat na dan. Če pride večkrat, navadno mimogrede, že iz navade malo oblizne, potem gre pa ležat ali na pašo. Le redko se pomudi dalj časa pri lizanju. Zato male množine zaužitih soli gotovo ne morejo kaj posebno vplivati na razvoj kosti in rogovja. Mislim, da bi si srnjaki morali oguliti jezik na soli, če bi hoteli imeti od te kaj haska in uspeha za kosti in rogovje. Ne dvomim, da bi ne mogli zaprtega srnjaka bolje nakrmiti s solmi, ki bi vplivale na vzrast rogovja. Zato morejo solnice pri srnjadi kvečjemu malo pospeševati tek in prebavo, v ostalem so pa le za oči, kakor sem zgoraj omenil. Pa še prebavi in teku morejo koristiti le, če je zraven dobra pašo. Pri nas tudi redkokje pokladajo drugo kot navadno jedilno, kuhinjsko sol v obliki sipe ali kamna.

Ako imamo v lovišču mešane (kmečke) gozdove ali celo polja in travnike, ki so primerno in dobro gnojeni s kalijem in fosforno kislino in so zaapnenjeni (z apnenim prahom posipani), če je paša v gozdu raznovrstna, kisli travniki spremenjeni v sladke, ali so za srnjad narejene celo njive in zaklonišča z mehkolesnim drevjem, so solnice in vsi solni kamni — odveč, ker srnjad na paši dobi vseh snovi dovolj. Iz tega torej sledi, da za srnjad solnice in solni kamni v bistvu niso važni!

Drugače je to morda pri jelenjadi, kjer imajo solnice lahko zato več vpliva, ker jelenjad, koder jo gojimo, stoji pozimi na krmiščih.

Če pa solnice so in se jih srnjad privadi, potem se more dober vpliv pokazati neposredno ali posredno glede zdravja, ki omogoča pravilen krepek razvitek staleža, in v tem, da srnjad privežejo na kraj.

Za kakovost srnjadi torej solnice nikakor niso odločilne, temveč prehrana — paša!

Vsekakor pa moramo krajevno s poskusi ugotoviti, kje srnjad rada liže, v katerih področjih pa ne in kak vpliv ima lizanje na srnjad.

Preparatov raznih soli v obliki kamnov ali prahu je mnogo kakor je tudi mnogo oblik in načinov solnic. Pri opisu teh se ne bom mudil, ker je to zadostno popisano v knjigi »Naš lov«. Omenim le, da sol v obliki kamnov polagamo v drevesne rogovile ali precepe. Če ni pripravnega drevja, zabijemo v tla kol ali uporabimo votle šture.

Zmlete soli ali v prahu, apneno, fosforno (kostno) moko zmešamo s čisto ilovico in to zmes nabijemo v šture, izdolbena debela ali korita. Če sami prirejamo zmes in ne kupimo že gotovih preparatov, je dobro primešati janeža, ki po svojem duhu in okusu privlači srnjad. Solnice pa namestimo ob stečinah, v zakloniščih, ob robu gozdov, polja in na podobnih krajih. Treba pa jih je redno obnavljati, predvsem spomladi in zlasti tam, kjer jih pastirji, gobarji in drugi obiskovalci gozdov izpraznijo ali uničijo.

(Se nadaljuje.)

Boj proti zajcu

Bojno vpitje proti zajcu noče prenehati. Boj se celo poostruje, ker zapuščajo nasprotniki zajčjega rodu splošno veljavna pota stvarne izmene misli in nazorov in ker mislijo nekatera glasila, ki si prisvajajo v tem pogledu vso pristojnost, da se bodo svojim bralcem prikupila, če spuščajo s tega žalostnega bojnega polja svoje strupene, deloma osebne puščice. Tak postopek je nevreden strokovnega glasila, ki računa z resnimi bralci. Vsi ti veliki in mali strokovnjaki v vrtnih in drevesnih zadevah naj bi si rajši prihranili svoj strup za milijone in milijone škodljivcev, ki se vesele dan in noč pod zemljo in nad njo nekaljenega

življenja, katerih uničevanje ni z lovopustom omejeno, ki pa na žalost ne dajejo okusne pečenke. Tu se nudi tem strokovnjakom čudovito, zelo razsežno torišče za njihovo uničevalno poželjenje. Ker so strokovnjaki, nam jih ni treba opozarjati, da delajo milijoni teh škodljivcev tisočkrat več škode kot zajec. Po uspešno dokončanem boju s temi škodljivci lahko napovedo vojsko zajcu, ki ga smatramo lovci za koristno žival. Na žalost bijejo že danes pridno po bojnem bobnu in nabirajo bojevnike z mrzlično vnemo.

Zato se hočem tudi jaz že danes dotakniti tega predmeta, dasi sem ga nameraval obravnavati šele pozneje kot posebno poglavje lovskih posebnosti.

Med lovčeve pravice in dolžnosti ne spada samo lovljenje in streljanje, ampak tudi gojenje, to pa v prvi vrsti. V prejšnjih časih je gledal lovec na to, da se ni divjad v škodo človeka preveč razmnožila, sedaj pa mora zaradi popolnoma izpremenjenega okolja paziti, da se v svoji eksistenci ogrožena divjad ne iztrebi. Dovolj žalostno je, da mora lovec dandanes svoje gojitveno delo vedno bolj predstavljati iz lovišča na pisalno mizo, k peresu, k pisalnemu in tiskarskemu črnilu, in sicer zaradi spoznanja, da mu je zrasel najnevarnejši sovražnik divjadi v človeku, na žalost

celo v inteligentnem človeku, ki s pisano in tiskano besedo ruje in ščuje proti divjadi in napravlja s tem zlo.

Zato prosim na tem mestu vse lovske tovariše, naj se v korist lovstva ne strašijo nobenega truda in naj s primernimi članki osvetlujejo namere in metode naših nasprotnikov. Naše glasilo Lovec je priobčilo v tem pogledu že nekaj prav dobrih člankov. Omenjam le izvrstna izvajanja I. S., ki je s številkami razkril smešnost in drznost odškodninskih zahtevkov v nekaterih občinah, na osnovi katerih zahtevajo potem smrt zajca.

Udejestvujem se kot lovec več kot 50 let, pa nisem nikjer še naletel na tako požrešne zajce, da bi škoda po njih ogrožala blagostanje celih občin in da bi požrli fižola na vozove, ne da bi bili številčno jaki. Bil sem sam lastnik lovišča z dovolj velikimi sadovnjaki in tudi fižola ni manjkalo na vrtu in polju, da bi pa pokazali zajci tak tek, kakor trdijo nekatere občine, nisem doživel. Tudi sem lovil v krajih, kjer je padlo na dan do 300 zajcev, o njihovi škodi se pa sploh ni govorilo, dasi je bilo polje zelo dobro obdelano in so bili zajci prav dobro rejeni.

Škoda pa ni ono, kar dela vrtnarja, sadjarja in poljedelca za smrtnega sovražnika zajca, ampak je kriva njegova dobra pečenka, da stegujejo prste po njem. Ko bi bila škoda v resnici vzrok sovraštva zoper zajca, bi se lastniki vrtov, sadovnjakov, vinogradov in njiv drugod, kjer gre za njihovo škodo, drugače obnašali in ne bi dajali s svojo malomarnostjo lovcem orožja v roke. Naj pojasnim to trditev z nekoliko primerov!

Nikakor ne moremo tajiti, da ne napravi toča v nekaj minutah na vrtovih, vinogradih itd. tisoč- in tisočkrat več škode kakor je morejo napraviti vedno toženi zajčji želodci, četudi bi si hotele legije zajcev utešiti v kaki občini glad. Vprašajmo pa, koliko onih, ki kažejo neprestano na zajca kot hudičevega grešnika in ki vidijo edino ljudsko premoženje v fižolu, smatra za potrebno, da bi zavarovali svoj dragoceni pridelek pred točo? Odgovor bo skoro čisto negativen in pomenja za naš mlin dobro vodo. Ker si niti ne marajo ustvariti odškodninske možnosti, dokazujejo, da sami ne cenijo tako visoko svojih vrtnih in poljskih pridelkov kakor skušajo to lovcem dopovedati.

»Čemu bi le plačeval zavarovalnino? Nazadnje toče niti ne bo. Bolj preprosto je zahtevati povračilo za škodo po divjadi. Ako imam srečo, da oskubem neizkušnega ali dobrohotnega lovskega najemnika, napravim lahko dobro kupčijo.«

Tako mislijo oni, ki napovedujejo zajcu boj, na tihem pa cede sline po njegovi pečenki.

Majhna slana — in vsa letina fižola je v mnogih občinah hkrati uničena. Če bi bil fižol v resnici tako dragocen ljudski dohodek, kakor ga predstavljajo lovcem, potem bi se izplačale tudi varnostne mere. Toda dobre volje za to ni, do lovske odškodnine se pride bolj poceni. Da ni tu sledu o logiki, je jasno.

Še par besed sadjarjem! Priznavam, da more napraviti zajec občutno škodo na mladih drevescih, toda le takrat, če se ne poslužimo med zimo znanih, čisto preprostih zavarovalnih naprav. O tem samem na sebi jasnem vprašanju se je prelilo že toliko črnila, da ni treba meni izgubljati besed. Gotovo ne bi škodilo, če bi se pisalo v strokovnih in drugih listih o pravih škodljivcih, med katerimi smatram voluharja za najhujšega, s tako vnemo kakor o ubogi živalci lepus timidus. Potem bi se ta golazen ne mogla tako strahovito množiti, kakor se je pomnožila v zadnjih letih in bi ne mogla tako neovirano uničevati sadovnjakov. Toda voluhar še ne stoji na nobenem jedilnem listu in naša kuharska umetnost še ni na tako visoki stopnji, da bi mogla pripraviti iz njega dobro pečenko ali sočnat guljaž. Zato se ne izplača zanimati se zanj.

Kako težko je pri srcu staremu lovcu, ki spremlja ta boj in to prerekanje o zajčji škodljivosti in neupravičenosti zajčje eksistence, in kako smešno se mu mora zdeti to početje, če vidi lahko vsak dan na levi in desni naših banovinskih cest sadno drevje, ki priča o vsem, le o kulturi in negi ne, in ki kaže vse znake popolne zanemarjenosti! Ob cestnem robu stoji čudno, skoro na pragozd spominjajoče, deloma trhlo drevje, polno mahu in štrli svoje suhe veje proti nebu kakor bi hotelo reči: »Nekoč smo bile jablane in smo hotele roditi, toda gospodar se ni brigal za nas in nas je prepustil uničujočim zajedavcem.« Tako stoje ti žalostni štori leta in leta kot gnezdišča milijonov drevesnih škodljivcev in deloma kot cestna ovira, ker se jih noče usmiliti niti sekira. Saj je mnogo važneje grmeti proti prekletemu zajcu, ki ni sicer storil nič žalega temu staremu sadnemu drevju, a vendar ogroža življenjske pogoje kmeta. Ker predstavlja to drevje v resnici posebno znamenitost za našo vnemo pri povzdigi sadjarstva, sem si napravil par fotografskih slik.

Vsega tega ne bi omenjal, če se ne bi vmešavali naši nasprotniki nepoklicani v zadeve lovstva, in sicer v domnevi, da lovci ne razumejo ničesar o sadjarstvu in da imajo sadjarji pred svojimi vrati vse lepo in čisto pometeno, da smejo iti s svojo metlo tudi pred vrata drugega.

Zdi se mi, da sem s tem, kar sem tu povedal, razjasnil, da se išče zaradi pomanjkanja objektivnosti ter prave logike in vse-

kakor tudi zaradi želodčnega poželjenja zlo tam, kjer ga ni in da se prelagajo korenine zla po starem receptu bitja homo sapiens tja, kjer kličem lahko na odgovornost svojega ljubega bližnjega in ga lahko prijemljem za odškodnino, ne pa tja, kjer bi morala trkati lastna odgovornost na grešne prsi.

Povedati pa moramo sadjarjem in vrtnarjem, da se ne da tako lahko iztrebiti zajca, kakor si morda predstavljajo. Gospodje bodo stali naenkrat pred enakimi problemi kakor mnoge evropske dežele v vprašanju Židov. Tudi dvomimo, da bi ne bilo omenjenim gospodom znano, da so potrošile vse dežele, kjer so kadar koli pokončali zajca, pozneje neverjetne vsote, da so zajca zopet zaredile v svojih gozdih in poljanah. Enega pa ti gospodje ne vedo ali se vsaj tako delajo, tega namreč, da hudo otežujejo s svojo nesmiselno, slepo propagando lastno vest. Ali so se kdaj vprašali, kaj bo, če potisnejo, ako postane zajec prost, skoro vsakemu kmetu puško v roke? Ali ne beremo že danes dnevno dovolj o grozodejstvih, da ubija zavoljo malenkosti sin očeta, oče sina, brat brata, mož ženo, žena moža? Kake krvave statistike moramo pričakovati, če bo visela skoro v vsaki hiši na steni puška, in sicer največkrat stalno nabasana?

Drugače kakor s puško se pa zajec po mojem mnenju ne more iztrebiti, če nočemo priti v navzkrižje z zakonom o varstvu živali (trpinčenje živali). Zajci namreč, kakor je znano, ne tečejo sami v kuhinjo.

Izguba časa, ki ga bo porabil kmet pri preganjanju zajca, stroški za nabavo puške, orožnega lista itd. pa gotovo ne stojе v nikakem razmerju s tako imenovano škodo. Zato naj se sadjarji in vrtnarji dobro premislijo, ali delajo res s svojo ofenzivo proti zajcu kmetu kaj dobrega ali pa ga na koncu koncev ne vlečejo v škodo. Jaz bi ostal rajši pri starem reku *suum cuique* (vsakemu svoje) ali pri izvrstnem južnoameriškem reku: vsaka opica na svoji veji!

Gospodom, ki vedre pri nas na polju sadjarstva in vrtnarstva, bi bili lovci hvaležni, če bi nam hoteli vsaj malo razložiti svoje načrte o pokončanju zajca. Dragim lovskim tovarišem kličem v tolažbo stari pregovor: nobena juha se ne poje tako vroča kakor se skuha, pa tudi zajčja ne. Zajcem naše banovine pa veljaj klic: *vivant, crescant, floreant* (naj žive, rastejo in se množe)!

V jelenjem lovišču

(Konec.)

Ko opravi v pisarni službene stvari, jo mahnem še v revir. Pri »trenarski baraki« mi žična ograja zapre pot. Odprem vrata in že stojim v lovskem svetišču. Ta del pač zasluži, da ga tako imenujem, ker je kot lovišče najlepše negovano v vsej banovini in morda celo v vsej državi. Ogledam si les v »Zalem potoku« in pod »Vetrihom«, potem grem naprej po dolini, koder vozi ob strani ceste gozdna električna železnica, ki dovaža les na skladišče k Sv. Katarini. Komaj pa stopim po cesti še nekaj sto korakov, že zagledam veliko majhnih stavb in poleg njih jelenjad. Na srečo me še ni opazila, zato se prihulim ter lezem kraj potokove struge naprej. Tako sem jim prišel za hrbet na kakih 80 do 90 korakov. Seveda me je najbolj zanimalo, če je kje kakšen mogočen rogovilar. Hitro mi je obstalo oko na enem, kmalu na drugem, tretjem, četrtem in petem nosilcu mogočnega rogovja. Tudi ob strani so bili še jeleni, toda s slabejšim rogovjem. Tretji od mene je bil »najgorši«. Leno je korakal med mulasto trumo, pristopil k temu ali onemu koritu ter vzel nekaj kostanja, tam repe in šel po blatu naprej. Ko je tako obral že precej korit, je stopil v kraj. Za njim so pa glodale težje košute. In s kakšno močjo je šlo to delo! Ko so živali zbirale v koritih kostanj in ga grizle, je ropotalo, da se je slišalo daleč naokrog. In mladiči? Revčki so stopicali ob strani in čakali, kdaj se najedo starejši, »velika gospoda«, da pridejo še oni na vrsto. Sem ter tja so povohali po blatu in po izbranem kostanju ter mimogrede zagrabili v korito, ki je bilo napolnjeno z narezano repo in korenjem, včasih so oteli tudi šop sena. Toda kaj je to pomagalo? Bili so le trenutki, da so ujeli zalogaj krme. Pa so morali biti oprezní, ker so jasli stražili starejši, ki so jih neusmiljeno odrivali in suvali v rebra. S sunki so bili šesteraki najbolj radodarni. Ko sem se nagledal, sem pričel šteti. Toda štetje sem kmalu opustil, ker se je trop tako mešal da je zmešal še meni račun. Je bila pač mešanica kot na sejmišču. Menda sem gledal ta nenavaden prizor pol ure, ko naenkrat nekaj zakrili tik mene. Ko se ozrem, vidim košuto, ki se mi je približala, hodeč po mojih stopinjah ob jarku, in me zvedavo gledala. Opazovanje je bilo kmalu končano. Košuta je skočila v stran in po glasu so spoznali tudi drugi »gostje«, da nekaj ni v redu. Pričelo se je premikanje in nekaj minut pozneje je bila pozornica prazna. Nameraval sem iti do prve staje, da bi si nekoliko pobliže ogledal

krmišče. Toda ostalo je pri namenu. Nisem mogel tja, ker bi mi ostali čevlji v visokem blatu, ki so ga zgnetli skupaj košute in jeleni. Kakor sem zvedel pozneje, je bilo pri tem krmišču čez dan okrog poldrugi sto jelenov. Krmili so jih z gorskim senom, divjim kostanjem, repo in korenjem. Dajali so jim približno po 1 kg sena, $\frac{1}{2}$ kg kostanja, $\frac{1}{2}$ kg repe in korenja na glavo.

Grem naprej! Po lepi romantični dolini me vodi pot. Tu dobiš vse, kar se tiče gorskih gozdov. Strmina se kosa z dolinsko ravnino. Z lesom poraščene strmine si podajajo roko s praznim skalovjem, ki se vzpenja v višino. Ta gozd je kot nalašč ustvarjen za gorske jelene, ki si voščijo vsako jutro in vsak večer z gamsi dobrodošlico. V Medvodah sem. Tam se dolina nekoliko razširi, ker je stočje treh dolin. Tu je lepa hiša, katero je zasedla točasno obmejna vojaška straža, ter lovska in drvarska koč, poleg tega je pa tudi zadnja oziroma spodnja postaja vzpenjače, ki vodi na »Mantovo«. Ko sem službeno opravil, me je vleklo še na Mantovo! zatorej jo mahnem po kolovozu naprej. Seveda sem šel bolj tiho, ker pravi »gošar« ne ropota s čevlji in ne bije s palico ob tla. Komaj pridem mimo vodopada, zagledam na desni ob meni pasočega se jelena. Seveda sem smuknil skupaj kot pipec. Ogledujem mogočnega dvanajsteraka, kako obira kozjo češnjo, malinovje in drugo brstje. Kmalu za njim se pa pripase šesterak, ki je imel bolj slabe paroške. V teku pol ure sem se jim že zelo približal, toda kmalu sta mi izginila za bližnjim grebenom.

Tudi v Medvodah je krmišče, katerega poseča 80 do 100 jelenjadi. Slika je ista kot za »Vetrihom«. Stari imajo prednost, mladina pa zaostaja in je navezana, da si išče hrane drugje.

Jelenjad se drži preko zime bolj v nižini in tu je tudi veliko sledov, ki te vodijo križem kražem po hribih in dolinah. Kakor sem zvedel od ravnatelja, se vrši odstrel takole: 10 do 15 močnih jelenov se odstreli proti koncu rastiave; nato se odstreli vsa bolna ali drugače hirajoča divjad in vrhu tega še letno po 15 do 20 košut. Preko tega se ne sme streljati, na to se gleda z vso skrbjo. Preteklo leto so dobili še štiri jelene iz Hrvaškega za osvežitev krvi. Bog daj srečo, da bi iz te plemenitve prišlo do prav krepkega zaroda!

Tako ograjeno lovišče stane seveda tudi mnogo denarja, zato si ga more držati le človek, ki ima primerna sredstva. Seveda ne sme gledati na gozd in na njegovo izkoriščanje; če pa gleda še na to, trpi dvojno škodo!

Ing. Ferdo Lupša

V pragozdih in džunglah malajskega polotoka

(Po beležkah v dnevniku.)

II.

Lovski pohod za sambar-jelenom na planjavi ob reki Pattani.

S kitajsko džunko sem ob vzhodni obali malajskega polotoka došel v Pattani, kjer sem pripravil znanstveno odpravo v jugo-vzhodni del siamsko-malajske zemlje, da proučim krajevne razmere za morebitno kultiviranje bombaža in kapoka in eksploatacijo bogatih zemeljskih zakladov (zlasti cinove rude). V nadi na lepa doživetja sem se poslovil od prijaznega in gostoljubnega generalnega guvernerja te province, zajahal ponija in z majhno karavano, obstoječo iz dvanajstih Malajcev, ki so nosili prtljago, in osebnega tajnika Nai Deya, krenil po močno izhojeni cesti proti jugozahodu. Prvi dan smo po napornem celodnevem pohodu pod žarki pekočega sonca udobno prenočili v uradni koči siamskih oblasti, naslednjo jutro pa krenili proti jugovzhodu in taborili ob reki Pattani v Nong Kvaj, siamsko-malajskem naselju, ki sem ga izbral za izhodišče nekaterih pohodov v razne smeri v tem ozemlju.

Pujojban (poglavar naselja) nam je ponudil za nočišče prazno kočo ob robu naselja, v senci vitkih kokosovih palm. Ta koča je bila zgrajena iz bambusa na kolih poldrugi meter nad zemljo, z dvema prostoroma in odprto verando, od koder je bil lep razgled na šumečo reko in daleč čez travnato planjavo do gorovja z džunglami in pragozdovi. V teh so živele raztresene manjše in večje skupine pritlikavih in divjih negritov Semang, ki jih Siamci imenujejo Ngo in so zadnji ostanki praljudstev te zemlje. Moja tiha želja je bila vedno, ko sem deloval v predelih tega sveta, dobiti stike s temi neproučenimi in zanimivimi ljudmi, ki so si lastili to zemljo, preden so jo zasedli Malajci in s severa prišli Siamci.

Na takratnih pohodih sem se po možnosti držal karavanskih poti, mnogokrat pa sem prodiral v divje in nepreiskane predele naravnost čez drn in strn, a le po izhojenih potih divjadi, kar sem le itinerarno skiciral s kompasom in uro. Na takih pohodih sem imel marsikatera zanimiva doživetja, ker ti kraji so kakor obljubljena dežela, bogati vseh vrst divjadi.

Pujojban mi je za kaŝipota pridobil moŝa malajsko-siamskega rodu z imenom Kong. Ta je poznal vse posebnosti deŝele in njene znamenitosti, ker je kot pravi »divji lovec« prebil polovico svojega ŝivljenja na pohodih za divjadjo po dŝunglah in je imel dobre stike z divjimi loveŝkimi skupinami po pragozdih malajskega gorovja.

Prvi dan po prihodu v Nong Kvaj smo počivali. Ko pa se je v tem boŝjem svetu druga no nesliŝno poslovila od večnih lučic na nebeŝkem svodu in se je v lepem tropinem jutru siamska boginja Phra Attit (sonce) dotaknila zemlje s svojim zlatim elom, smo Kong, kuli Di in jaz ŝe pogumno stopali med grmičevjem po zapraŝeni in od bivolv izhojeni karavanski poti proti jugu. Nekje je Di opozoril na kakih 10 centimetrov ŝiroko, sveŝo sled kae, ki se je minulo no plazila čez karavansko pot in se zgubila v goŝavi. Toda na take sledove in znamenja smo bili vajeni. Milijon rosnih kapljic je viselo na travi in listju, na visokem drevesu pa se je obiral velik jastreb. S kratkim ki-ki-ri-ki je rdeči divji bankiva-petelin oznanjal svojo navzočnost in za nekaj časa je nad naŝimi glavami letela jata velikih zelenih papig, ki so se usedle v kroŝnjo koŝatega drevesa, kjer so se med seboj glasno prepirale. Vsa priroda je dihala v novem, ozona polnem osveŝujoem jutrnjem vzduhu.

Ko smo v nadaljnjem stopali po goŝavi divjega bambusa, smo v zabavo gledali na suhem vrhu bambusove bilke ljubimkanje grlic (Turtur turtur), ki jih je bilo po teh krajih videti izredno veliko in smo jih od časa do časa tudi streljali za hrano.

»Gurr-gurr-gurr-guhrurr-gurr —«

Grlica samica je mirno sedela, samec pa je plesal po veji sem in tja, zavijal glavico, se dobrikal svoji izvoljenki in jo s kljunom poljubljal. In spet je trepetala po bambusovi goŝavi v večnem valovanju dogajanj gurr-gurr-pesem, polna hrepenenja in ljubezni v tistih čudovitih prirodnih akordih, ki segajo globoko v srce tistemu, ki razumeva dogajanja v prirodi tega sveta.

Za tem smo priŝli v dŝunglo, s tri metre visoko orumenelo slonovo travo, kjer smo po izhojenih potih velike parkljate divjadi stopali drug za drugim. Ozračje v tej dŝungli je bilo soparno in utrudljivo zaradi mone sončne pripeke.

Za nekaj časa se je scenerija deŝele spremenila. Stopali smo po svetlozeleni dŝungli s čudovito bambusovo travo (Bambusa ochlandra). Ta tropina trava ima votle in ravne, do osem metrov visoke bilke, iz katerih Semangi izdelujejo svoje pihalne cevi, s katerimi streljajo zastrupljene puŝice. Iz njih radi delajo tudi

pasti za divjad. Zemlja v tej džungli je bila vlažna, večidel močvirna in z nežnimi koreninami gosto preraščena, da smo hodili po njej kakor po kaki preprogi. To nas je tudi obvarovalo pred vdiranjem v močvirno zemljo.

Zabredli smo do neprehodnega nonga (jezera), ki ga je obdajal širok pas gostega močvirnega bičevja, v katerem smo prepodili štiri divje svinje. Po svežih živalskih sledovih sodeč, se je k jezeru hodila napajat velika divjad: jeleni, gauri, divje govedo, bivoli, pa tudi tiri šap leoparda, tigra in drugih manjših roparic niso manjkali. Iz tega sem sklepal, da je ta zemlja preživljala mnogo divjadi in bi to pokrajino lahko imenoval »raj za lovce«.

Po bičevju so visela kakor velike hruške stotera gnezda riževih ptic, ki so majhne ko sinica, žive v jatah, so pa velike škodljivke na riževih poljih te zemlje. Vsako jajčasto okroglo gnezdo, ki je bilo navadno pritrjeno ob vrhu močne travne bilke, je bila umetno iz trave spletena viseča zibelka, kjer so bili mladiči varni ne le pred deževjem in vročino, ampak tudi pred sovražniki, ker vhod je bil od spodnje strani po 50 centimetrov dolgem in le kakih 6 centimetrov širokem, rokavu podobnem hodniku. Ta gnezda so bila prava prirodna umetnina!

Morda kakih tisoč divjih rac smo preplašili v nongu, ki so se z močnim šumom dvignile iz vode, nekaj časa krožile nad nongom, potem pa odletele v daljavo. Iz naše neposredne bližine pa je odletela modropisana, vodni kokoši podobna ptica nok-i-kong in se spustila v goščavo na drugem mestu pri nongu. Ob robu vode pa je kljub naši navzočnosti po plavajočem rastlinstvu hodilo nekaj vodnih kokošk, imenovanih nok phrik.

Po velikem ovinku smo okrog poldne dospeli onkraj nonga na dvigajoče se ozemlje, obdano z redkim drevjem iz družine euphorbiacej in phong-travo, ki nam je segala do glav. V daljavi pol kilometra se je paslo osem divjih slonov. Morda uro pozneje je v slabi senci okrog 500 korakov oddaljenega drevesa kuli Di zapazil nekaj, kar je kakor dve suhi veji štrlelo iz orumenele trave in se od časa do časa zganilo. Večkrat se je zganila tam tudi trava.

»Kvang« (jelen), je rekel Kong.

Spet lepa prilika za lovski doživljaj! Toda kako priti do uspeha? V tem položaju oddati strel, ko smo do glave tičali v travi, jelenu pa se je videlo le samo rogovje, bi bilo nesmiselno, primerne drevesa ali vsaj krtine termitov, od koder bi mogel uspešno streljati, pa tudi ni bilo v bližini. Če bi splezal na kako drevo, bi me žival hitro opazila in plašna odhitela po džungli, še preden bi dosegel kako oporo za siguren strel.

Neopaženo se priplaziti, je v danem položaju obetalo še največ možnosti. Namignil sem spremljevalcema, da mi sledita le v razdalji kakih sto korakov. Gosto in zamotano travo od sebe porivajoč, sem v sklonjenem položaju prišel v bližino kakih sto petdeset korakov, ne da bi našel primerno mesto za strel. Jelen se je obrnil in kakor da se je zablislino, sem ga koj nato videl švigniti proti pol kilometra oddaljeni bambusovi džungli. Lep sambar-jelen!

Za njim!

Bambusova goščava, ki ga je zakrila, je bila močno ožgana po prerijskem požaru, ki je najbrž šele pred nekaj dnevi divjal v tem delu džungle. Suho travo, listje in manjše vejevje je uničil, debela drevesa in trde bambusove bilke ožgal, zemljo pa pokril s plastjo pepela. Zaradi tega je bilo po živalskih tirih možno zasledovanje jelena. Šele, ko sem došel v drugo polovico bambusove goščave, sem slišal njegov svarilen glas. Kakor priklenjen sem obstal in ga še tudi v istem hipu zapazil kakih osemdeset korakov dalje za bambusovim grmom. Toda strel bi bil vsekakor dvomljiv, ker so bile luknje med trdimi bambusovimi bilkami za kroglo le premajhne. Dvakrat je sambar stopil sem in tja, potem pa se pomaknil dalje za vejevje drevesa, ki je ležalo in trohnelo med bambusovim grmovjem, in videl sem le njegove zadnje noge, preden je zginil.

Nekaterikrat sem se pošteno opraskal na bambusovih bodicah, a lovska strast me je gnala dalje. Naenkrat sem slišal copotanje in silno lomljenje suhljadi na desni strani. Puško k licu, sivorjavo truplo je švignilo — strel je odjeknil — še nekaj trenutkov copotanje, pokanje suhljadi, udarjanje rogovja ob bambusova stebila, ki so bila ožgana in suha že od lani, potem je bilo vse tiho —.

Za menoj sta prihitela tovariša. Na nastrelu nismo našli nobenih znakov, da je sambar zadet, nobene kaplje krvi, nobene dlake. Kuli Di je majal z glavo: »mai tuk« (ni zadet). Vendar sem imel občutek, da je krogla le zadela. Preiskal sem bambus, toda nikjer nobenega znamenja, da bi krogla prijela v živo. Jezilo me je, da mi Diana ni bila bolje naklonjena. Po tiru v pepelu sodeč, je bil kapitalen sambar.

Iskal sem dalje, tovariša sta mi v majhni razdalji sledila. Ni še poteklo pol ure, ko je na levi strani za menoj nastal spet copot in lomljenje suhljadi. Sambar, ki je stal med dvema bambusovima grmoma, nas je vse tri pustil mimo v razdalji kakih 50 korakov. Ranjen? Ne, sledovi so bili manjši, torej je bil to drugi sambar.

Vrnil sem se na prejšnjo sled in morda dve sto korakov dalje našel na bambusovem listu prvo kapljo krvi, nekoliko dalje spet

nekaj kapljic. Za tem sem prišel na mesto, kjer je sambar padel čez trohnelo deblo drevesa. Iz tega sem sklepal, da je bil vendar le dobro zadet in težko ranjen.

Tu smo se za kratek čas usedli in okrepčali z rižem, dušenim v bambusovi cevi, in na ražnju pečeno divjo bankiva-kuro, kar nam je kuli Di nosil v svoji običajni torbi. Kot siamsko posebnost pa je Kong razdelil še konservirana jajca neke mravlje, kavijaru podobno jed, ki mi je prav ugajala.

Naprej smo šli drug za drugim in sambara iskali še dobre štiri ure. V travnati džungli z redkim drevjem je Kong porival travo z rokama narazen in s svojim izvežbanim pogledom iskal sled ranjene živali korak za korakom. Zaradi tega smo le počasi napredovali. Trava nam je segala tukaj do prsi. Nenadoma je sambar vstal pri kakih 50 korakov oddaljenem drevesu. Nekaj trenutkov sem mu nad travo sledil s puško pri licu, in ko se je jasno prikazalo njegovo truplo, sem sprožil. Še nekaj hipov sem potem videl močno rogovje — in spet ga je zakrilo tri metre visoko bičevje. Za seboj je to pot pustil močno krvavo sled.

Po tej zamotani goščavi smo se plazili dalje morda pol kilometra, ko se nam je odprla nepozabno lepa slika. Bil sem prvi, ki je stopil iz goščave. Stal sem pred kakih 150 metrov široko čistino, s precej izsušenim nongom. V kalni plitvi vodi sredi te divjeromantične okolice pa je stal ranjeni sambar. Morda izmučen od bolečin me ni opazil, ko sem stopil iz bičevja. Strel je spet odjeknil — ponosna žival z lepim rogovjem je isti hip povescila glavo, omahnila in se zgrudila v vodo — oči so ji ugasnile.

Strel je preplašil ponosnega marabuja — ptiča, ki je sedel na drevesu z redkim listjem, za prirodnim pasom bičevja, da je odjadral v daljavo. Na zahodu je zahajalo že sonce za malajske gore in daljni pragozdi so žareli v zadnjih sončnih žarkih.

V tej prirodi poplačajo lovca taki prizori pač za vse prestale napore. Nekaj čudovitega je ta malajska zemlja, kakor knjiga živih pravljic. Če zalistaš po njej v enem ali drugem kraju, se ti vsakokrat odpre nova, čisto drugačna, čudovita eksotična povest. Vse, kar srce pravega lovca in prijatelja narave poželi, je tu na izbiro. In kdor je tak božji pojav v tem svetu doživel, ne bo od tega več mogel odtrgati svojega sreča!

Zasledovanje divjadi v teh džunglah in pragozdih je vedno nevarno, ker lovec lahko pade zverini v kremplje, podleže strupeni golazni ali se zgubi. Kompas in ura naj bosta vedno pri roki. Potrebno je, da si zapomnimo vselej formacijo najvišjih bregov, potek gorskih hrbtov, potek dolin, smer potokov in da z džun-

gelskim nožem zasekavamo v drevje znamenja. To so nit Arijadne v teh krajih.

V bližini brezimenega nonga, v katerem je padel sambar, mi je za goščavo močvirnega bičevja Di pripravil na drevesu, v višini kakih štirih metrov, iz vejevja gnezdu podobno nočišče. Sosedno drevo pa sta si izbrala tovariša v isti namen. Noč je bila temna, na drevesu sem deloma spal, deloma bedel in poslušal, če je morda kaka divjad v bližini. V prvi polovici noči je bilo vse tiho in mirno, le opolnoči je nekje v daljavi tiger naznanjal z mogočnim rjoventjem svoj roparski pohod. Skoro istočasno je v razdalji kakih 60 korakov nastalo težko določljivo šumenje in praskanje, kakor da je jelen objedal skorjo mladega drevesa.

Težko sem pričakal jutranjo zarjo, da sem splezal s svojega nočišča, kar sta za menoj storila tudi tovariša. Podali smo se k sambaru, da bi vzeli trofejo. Našli smo, da ga je v noči že načela neka roparica. Na nebu so krožili v velikih zavinkih gologlavi jastrebi, ki so prava sanitetna policija v teh zemljah. S svojim bistrim pogledom so po džunglah iskali mrhovino. Prepričan sem bil, da se je hitro po našem odhodu pričela pojedina plešcev pri ostankih sambara.

Foto dr. M. Dular

Savinjski polhi in polharji

Izmed vseh naših gozdov so najlepši bukovi gozdovi. Lep bukov gozd z visokimi častitljivimi bukvami, s svetlozelenimi listnatimi krošnjami, je kakor veličastno svetišče. Ko stopiš spomladi ali poleti vanj, gre nekaj svetlega skozi tebe in ti je kakor kadar prestopiš prag posvečene cerkve. Gladka, srebrnosiva okrogla debela stojе razpostavljena kakor jonski stebri v starodavnem poganskem templju. Visoko nad njimi se bočijo v najrazličnejših dimenzijah kupole, ki tvorijo v svoji celoti edinstven strop, svetost dihaajočemu prostoru. Tajinstvena poltema leži v njem; le tu pa tam prisije skozi line, okna in okenca rahlo se zibajoče listnate strehe kak medel sončni žarek in zazdi se ti, da prižiga lučke, prav kakor v resničnem božjem hramu.

Taki bukovi gozdovi so najljubše bivališče in skrivališče savinjskih polhov. Kadar se dolge in tanke bukovе veje šibijo pod težo zrelega drevesnega ploda, kadar debeli in težki žir, prav tako težek kakor orehi ali hruške, visi na njih in začne odpadati, meseca septembra ali oktobra — v kvatrnem tednu — tedaj se moraš pridružiti savinjskim polharjem, ako hočeš natančneje spoznati nje in njihovo veselje, ako se hočeš podrobneje seznaniti z onimi polhi, nad katere ali, kakor sami pravijo, »v ktere« oni hodiyo. Le redkokdaj gredo posamič, pač pa najraje v večjih ali manjših družbah, prijatelji s prijatelji, vsak drugim in sebi v veselje, v zabavo in končno tudi v korist.

Pozimi polhov ni v svetlih krošnjah bukovega gozda, kvečjemu v votlih deblih, štorih in žlamborih, kjer spe zimsko spanje, ki traja več kot pol leta, tako da jim za pravo življenje v enem letu ne preostaja dosti več nego pet mesecev. Ko so se do pozne jeseni najedli redilnega žira in drugih gozdnih in drevesnih sadežev, lešnikov, pečkovitih hrušk in lesnik, v skrajni sili tudi želoda, se neokorno valijo, mastni, debeli in okrogli, po svojih stezicah in po drevesih in jamah. Naposled, ko se je jesen že nagnila skoraj v zimo, obnemorejo tako rekoč ob lastni telesni teži, se poizgube in »se zaližejo« v svojih zimskih spalnicah prav tako kakor medvedi in jazbeci. Savinjski polharji verujejo, da se njihovi polhi na zimo »zaližejo«, to je, da čez zimo kakor medvedi in jazbeci spijo, zviti v klopčič, tako da se njih gobec, prednji del trupa, tesno drži zadnjega, ovijajoč pri tem ves trup z dolgim košatim repom. To traja vse dotlej, dokler jih toplo pomladansko sonce ne prebudi in izvabi iz zimskega spanja in se oni zopet ne

»razližejo« ali »odližejo«. Medved je baš zaradi tega tedaj ves mršav in suh. Če ga pa sredi zimskega spanja spodiš iz brloga, skoraj ne more stopati na stopala, ker so zaradi »liženja« odprta, ranjena in skrajno občutljiva. O savinjskih polhih to ni znano; pač pa je znano, da spomladi niso tako shujšani in stisnjeni kakor medvedi ali jazbeci, dasi za zimo ne nabirajo živeža. Močno pa izgube na svoji teži prve mesece po zimskem spanju, in sicer zategadelj, ker jim pomladanski gozd nudi malo prikladne hrane.

Ko pa dozoreva žir in kadar je dosti orehov, lešnikov in pečkatih lesnik, tedaj odebele neznansko hitro in močno, skote po trikrat na leto po dvanajst mladičev in se septembra in oktobra tako zaplode in zarode, da zavlada v srcih pravih starih in pristnih savinjskih polharjev sredi jeseni pravo pomladansko razpoloženje.

Opremljeni z zvezanimi, ropotajočimi nastavami in pastmi različne vrste in velikosti, z majhnimi glasnimi zvončki v žepih, z dolgimi vrečami in oprtniki, napolnjenimi s krompirjem, oboroženi tudi s storžastimi korobači, leskovkami in drugimi šibami, se odpravijo tedaj — največ v kvatrnem tednu — lepega dne kmalu popoldne »v polhe«, 600 do 800 m in še več visoko v hribe, v bukov gozd. V strmem pobočju plezajo v bukovje nad Savinjo in Dreto preko skalnatih, prevrtanih in izpranih gozdnih tal od Žlaborja in Črnega grabna nad Kokarjami gori do Črete, do Tolstega vrha, do Golih vrtač na Krašici, tja do cerkvic sv. Jošta, sv. Gervazija in Protazija nad Vranskim. To je stara polharska stvar, da že popoldne ob dnevu in sončnem svitu poiščejo, preiščejo in določijo vsa ona, ponajveč že stara in znana mesta na tleh, kjer je treba takoj nastaviti in pritrditi nad dobro izhojenimi »polšinami« pripravljene pasti. V eni takšni »polšini«, navadno pod štorom, pod skalo ali med kamenjem, z vidno luknjo, biva po en zarod, starka-mati in mladiči »jerčki«. Starci nimajo zanje prav nobene brige. V večjih družbah spijo in lenarijo čez dan sami zase v žlamborih, v izvotljenih in izgnitih starih bukvah. Polhi so kakor mačke nočne živali; podnevi se niti iz podzemeljskih polšin, niti iz žlamborastega drevesa brez posebnega vzroka ne prikažejo. Kvečjemu jih čuješ, kako med seboj renčijo in puhajo. Čez dan tudi slabo vidijo; noč pa je zanje to, kar je voda za ribe. Ponoči hodijo iz svojih skrivališč in plezajo kakor veverice v visoko vejevje starih bukev, da tam luščijo in glodajo žir, dokler se ga ne nasitijo in se zopet vrnejo domov. Na tej poti čaka smrt; nastavljena jim je past, skozi katero morajo, ako hočejo na svoj cilj.

Sonce je že zašlo za Ojstrico; tudi žarenje ob njenih robih se je poizgubilo v neki sinjini. Nad Savinjsko dolino ležijo visoke in dolge sence. Večerni zvonovi so že utihnili v dolinah, na hribih in gorah. Kmalu je v bukovju črna noč. Tedaj zaplapola v njem brez vsakega dima, čist kakor sonce, velik ogenj, lep kres, da ga vidijo in gledajo od Vrbovca, z Mozirske planine, s koroškega Plešivca in s Pohorja. Savinjski polharji doživljajo tedaj najprijetnejše občutke v letu. Iz temne tihe noči, iz šelestečega gozda »zacinglja« zvonček, potem drugi, tretji; eden čisto blizu; drugi tako oddaljeno, da se jedva čuje; eden globoko pod rebrijo, drugi visoko nad njo tam, kjer že gozd prehaja v strmo skalovje. Vselej, kadar zazvoni zvonček, poskoči na noge polhar, odhiti in se kmalu vrne z ujetim debelim polhom. Na pasti imajo namreč pritrjene upognjene prožne leskovke z zvončkom. Ko se sproži past in zgrabi polha, bodisi da zapušča polšino ali pa se vrača v njo, se sproži in poskoči kvišku tudi leskovka; zvonček na njej naznani polharjem, zbranim okoli ognja, da je plen ujet, da je treba ponj in past znova nastaviti. Kjer imajo nastave brez zvončkov, hodijo polharji v presledkih pregledovat pasti, da poberejo plen in tudi kaj popravijo, če ni kaj v redu. Taki nočni pohodi od pasti do pasti po temnem gozdu so kaj zanimivi in poučni! »Polhovka« je zelo podobna majhnemu sodu za čebele, samo da nima čelne in zadnje deščice in da je pokrivalo, obteženo s težkim kamnom, gibljivo tako, da sproženo pade na žival, jo potlači in drži, dokler ne pogine. Past je treba na polšino tako nastaviti, da stoji luknja v njeni spodnji deski neposredno nad poljšjo luknjo. Ko prileze polh iz polšine, gre skoz luknjo naravnost v past; in sicer stopi na poševno, ob luknji pritrjeno deščico, ki je z jezičkom ali sprožilom v zvezi s težkim pokrovom. Kakor hitro žival stopi na deščico, se jeziček zaradi polhove teže sproži in pokrov pokrije ujeti plen.

Dolgo v noč, tudi čez polnoč, včasih do jutrnjega svita traja lov na polhe. Okoli ognja, v vsem okolišu, kjer so nastavljene pasti, vlada veselo vrvenje in razpoloženje, pripovedovanje, smeh, šala, pesem; v žerjavici se peče in diši krompir. Star, ugleden polhar Joža Podrižnik iz Lačje vasi ali Joža Turk iz Potoka resno razlaga, kako je v njegovih mladih letih nad takole polharsko družino nenadoma pridrvel hudič, z dolgim bičem v roki, a še daljšim jezikom v ustih, s cokljami na nogah, kako so pred njim vsi zbežali, pustili pečen krompir, štirideset ujetih mastnih polhov, zvončke, pasti in nastave in se drugo jutro še vsi prestrašeni znašli vsak v svoji postelji.

Savinjski polharji pa lovijo svoj plen tudi podnevi, in sicer one samovoljne, brezbrizne lenuhe, ki se družno potikajo po žlamborastih starih bukvah, v izgnitih in preperelih deblih in duplinah na pol preperelih dreves. Ti »starci« so redno najdebelejši in največji, imajo najboljše in največje krzno in največ masti. To pa je tisto, zaradi česar polharji poleg prijetne zabave in veselja polhe tako radi lovijo. Polhovo krzno je bolj dragoceno, gosto in toplo kot krtovo. Pečen polh je okusna in zdrava jed. Peče se v lastni masti, v kateri dobesedno plava. Poleg tega pa ostane še dosti masti na njem. Mastna, pečeni podgani podobna živalca ni za vsak želodec. Spuščena mast se ne strdi, je rumena in ostane tekoča kot olje; prodajajo jo na litre v lekarne, doma pa jo rabijo proti ozeblinam, ki so tako pogoste med drvarji, vozniki in splavarji in proti prsnemu obolenju. Dajejo jo piti konjem, če jih grize.

Ni torej čudno, če zavlada po zabavnem in obilnem nočnem lovu in plenu drugi dan v polharskih vaseh kakor v Žlaboru, v Dobladini, v Kokarjih ali v Prihovi pri Toničevih, vseobče veselje. Tedaj rastejo ali padajo cene polhom, njihovi zdravilni masti in polhovini kakor nezanesljive in nestalne cene posušenega hmelja. Istočasno pa se zaradi vabljivega zaslužka ob vročem soncu novi polharji trudijo z vrečami, nastavami in korobači v visokem bukovem lesu, da izvabijo one lenuhe — starce iz votlih dreves in duplin. V večjem votlem drevesu se skriva včasih do dvajset rejenih polhov. Ako sta v deblu dve odprtini, zamaši polhar eno ali pa drega skozi njo z dolgo leskovko v polšje skrivališče. Nad drugo pa pritrdi dolgo vrečo ali pa obesi na visoko, močno vejo posebne vrste past, k jo imenujejo »samojstra«. Vznemirjeni beže sicer leni in predebeli starci pred pretečo leskovko v vrečo ali, zapeljani od dobrohotnega puhanja, ki ga zna polhar spretno posnemati — v »samojstro« z vabljivo dišečim in okusnim sadom ter končno v želodec zadovoljnega savinjskega polharja ali njegovega prijatelja.

Ko so polhi, kar jih je preživelo savinjske polharje, zlezli pod zemljo v svoja ležišča na zimsko spanje, tulijo zimski viharji s čeri in peči Savinjskih planin čez Čreto in Krašico, skozi osamele bukove gozdove nad njihovimi zimskimi domovi. Nihče jih ne moti, dokler ne zvabi njih, savinjskih polharjev in tudi bukovega gozda nova vigred iz spanja in zime v novo življenje.

V zimski noči

»Kam pa, kam tako pozno in v tako debelem kožuha, pa z odevko na rami,« me je ogovoril Pepelov stric, ki je z bosimi nogami v coklah stal na pragu in gledal na nebo, kakšno vreme bo drugi dan.

»Stric, zajce in lisice grem čakati,« sem mu odgovoril.

»Hudirja, ali jih misliš kar pod odevko podvezniti?«

»O ne, saj imam tukaj tudi pihalnik.« Pomolil sem puško izpod kožuha. Stric je bil zadovoljen. Voščil sem mu še lahko noč in šel naprej. Zavil sem po poti proti »Dolu«, kjer sem že podnevi na stari jablani pripravil za čakanje.

Že zdavnaj so bile moje prisrčne želje, doživeti lepoto zimske noči, o kateri sta mi že toliko lepega pripovedovala Jeralov »stric« in Brčov Francelj. In ta želja se mi je danes uresničila; prišla je vendar noč, o kateri sem sanjal že tako dolgo. Sladke misli so me obhajale med potjo; bile so polne nad in želja.

Zlezel sem po lestvi na čakališče. Mesec še ni priplul izza gora, le rumenkasta zarja za Kriško goro je poljubljala zvezdnato nebo. Medla svetloba se je vedno bolj širila, končno je prilezla izza Storžiča velika rdeča obla. Medli žarki so pohiteli preko gozdov, rahlo pobožali s snegom pokrite jelkine vrhove in polzeli po zmrzlem hrapavem snegu naprej. Pošastno so se risale sence golih drevesnih velikanov na beli odeji. Tiho in sanjavo je ležala vasica na hribočku v mesečini. V hišicah, kakor pogreznjenih v sneg, so brlele še tu pa tam svetilke za rdečimi zagrinjali na oknih. Pri prvi koči je zalajal pes. Oglasili so se mu drugi na koncu vasi, z zateglim, boječim glasom. Pod lipo na vasi so zapeli fantje! Takrat mi je bila duša polna smeha; zapel bi z njimi, če bi smel.

Ko psi zalajajo...

Nisem se še nasrkal prvih kapelj lepote zimske noči, ko so me zmotili rahli skoki pod drevesom. V grlu mi je zastala sapa, čul sem udarce srca. Stisnil sem puško in boječe pogledal pod drevo. Zajček je sedel tam, prisluškovaje obračal glavico zdaj sem, zdaj tja. Menda je premišljeval, kje bi dobil kaj dobrega za pod zob. Dvignil sem puško. Ali bi te, ali ne? Janez mi je zadnjič pravil, da vas letos ni mnogo. No, ker si prvi, ki si mi prišel delat kratek čas, te ne bom. Naslonil sem se nazaj — pa oh, deska je zahreščala tako močno, da je zajčka kar vrglo z mesta. Kot veter je šel mimo kozolca, mimo drugega in potem bog ve kam... Spet je zavladal mir, srce ni tolklo več, dih se je umiril. Le v daljavi so lajali psi. Cerkvena ura se je sprožila, zahreščala in kladivo je udarjalo... Deset je bila! Spet sem začul skoke. Ga že vidim. Temu se pa mudi. Proti kozolcu jo seka. Sedaj je odskočil; proti meni hiti. Dvignil sem puško. Pritisnil sem. Pa hudirja — zakaj ne počí? — Oh, petelina nisem napel! Prepozno, dolgouhi je že pod menoj in posluša. Noč ima pa res svojo moč! Kaj sem hotel, gledal sem ga; no, pa saj je to tudi lepo. Dolgouhec se je ustavil, povohal po snegu in začel kopati. Počival je kaj malo, samo da je prisluhnil, pa je že spet kopal. Kmalu je privlekel izpod snega komaj še zelen zeljni štor in ga pokušal. Naveličal se je tega, skočil nagajivo proti kozolcu, pobral pod njim repnik in teklen naprej. Šele sedaj sem mogel napeti petelina. Rahlo sem položil puškino cev v rogovilo jablane, stisnil glavo k sebi in z na pol odprtimi očmi gledal ples rjavih listov starega hrasta, ki jih je vetrič pripodil podme. Včasih so se mi nehote zaprle oči, toda rahel šum

vetra me je spet zbudil. V strahu in preplašenosti sem zgrabil za puško. Ali nisem čul skokov? Oh ne, le listi pod menoj drsajo v krogih po snegu. Kaj je pa tamle? Ali se ni nekaj zganilo pri drugem kozolcu? Da! Zajec je skočil izpod kozolca in v dolgih, hitrih skokih meri njivo proti goščavi. Kaj ga je vendar zmotilo? Spet mir. Kaj pa tisto črno tam na desni strani kozolca? Ali se ne premika? Črna lisa se je enakomerno vlekla proti kozolcu pred menoj. Lisica! Prsti so se nehote, z nekim trepetom oklenili puške. Kopito je že pri licu. Še nekaj korakov, pa bo dovolj blizu. Krasna! Sedaj se je ustavila in gleda okoli. Dolgi so trenutki. Pa sem zastonj čakal; v velikem polkrogu se me je ognila in izginila...

Od Kamniških planin je potegnil veter, zmajal z mahom porasle veje orjaka, da so stresale s sebe ledene okove: kakor da bi se prebudile iz sanj in povpraševale, če je že prišel zanje čas vstajenja, življenja. Vedno močnejše je pihal veter, gozdovi v ozadju so vršali tako močno, da je utonilo v tem bučanju šumenje Lešnice, ki se je med ledenimi zaprekami prerivala naprej. V zvoniku je udarila ura. Polnoči! Dovolj bo za danes! Zlezel sem počasi na tla, obesil puško na ramo in odšel v spremstvu medle sence. Od Storžiča sem je suval veter. Vrhovi dreves so škripali, v ozadju pa je hrumel gozd v težkih akordih. Lepa je bila ta pesem, pesem, ki je odmevala v mojem srcu. Šel sem poln čarov in lepote zimske noči proti vasici. Pod nogami mi je škripal sneg, za klobukom pa so frfotali krivci.

Naj prejme

St. *Kubers*

Podpisci.

Vi ste povabljeni se na 5 dan maja 1868

depoldan ob 8 uri pred podpisanim Predstoinikam iznaiti,

Kir bo pogovor s dovolj v najemaljši štati
doli sruhkine jager

Predstoistvo Bistriske Soseske

na 1 dan maja 1868

Predstoinik:
Sosy K. A. T.

Na slovenskem Koroškem (sedaj v Nemčiji) so občine v preteklem stoletju uradovale slovensko na slovenskih tiskovinah, kar priča priobčeni posnetek iz leta 1865. Original hrani prof. Sever, II. drž. real. gimn. v Ljubljani, ki mi je dovolil posnetek in objavo v »Lovcu«. Značilen je pečat: »Bistriska soseska per Pliberku«. — V. C.

Iz lovskega oprtnika

Zajčja pravda gospoda Dru-bla.

Strašno se mi zdi škoda prostora, ki ga brez potrebe tratimo sadjarji in lovci v svojih glasilih za stvar, ki je dognana in ki bi se dala, če bi bila res potrebna popravila, izpremeniti na pameten in zadovoljiv način brez demagogije, brez zavajanja nepoučenih in brez osebnih napadov. Predale svojih strokovnih listov bi mogli tako uspešno porabiti za neštete važne in koristne zadeve, ki kar kriče po strokovni obdelavi pri sadjarjih kakor pri nas, pa se moramo izzvati od »Sadjarja in vrtnarja«, a proti svoji volji, baviti tudi z osebnimi zadevami, da končno odgovorimo obilici radovednih, ki hočejo zvedeti, iz kakšnih učnih virov črpajo sadjarji svoja pravniška razglabljanja o lovskem zakonu in kako je prišlo do pretirano ostrega konflikta med sadjarji in lovci. Upam, da bo potem konec tej zajčji pravdi, če še razgrnem tajinstveno zagrinjalo, ki se za njim skriva veliki prijatelj našega zajca. Saj so sadjarji v boju proti ubogemu dolgouhcu storili itak mnogo več kot je bilo treba, da so skoraj kar pozabili na vse druge sadne škodljivce, ki se tako bohotno širijo po sadovnjakih. Kako koristno bi bilo, če bi vsaj del svoje velike brige za lovski zakon posvetili voluharju, cvetožeru, kaparjem, zavijaču, škr lupu in onim dolgim sivim bradam lišaja, ki kažejo po sadovnjakih napredek našega sadjarstva. (Ali želite fotografij?).

Ko je pričel v marčevi številki 1937 SIV prinašati komentar k lovskemu zakonu, smo pravnika, ki smo ga pod šifro Dr. Bl. domnevali, prav iskreno pomilovali za njegovo razlago zakona, ker mu je dajal pomen, kakršnega resnično nima. Mislili smo si pač, da uredništvo ni imelo pri svoji izbiri najboljše roke, ko je poverilo stvar, ki so jo že dosti temeljito obdelali odlični strokovnjaki svetovnega slo-

vesa, pravniku, ki očitno ni dorasel svoji nalogi. Tem bolj smo se pa čudili, ko je SIV s svojim dozdevnim pravnikom in s še nekaterimi sodelavci zašel na pota, na katera ne sodi seriozen strokovni list. Da piscu ni manjkalo samo potrebnega strokovno-pravnega znanja, temveč tudi potrebnega poguma, dokazuje njegovo umikanje v januarski številki letnika 1939 in opravičevanje »neznanega junaka« s tem, da niso vsi ljudje tako svobodni, kot so odvetniki. Kdor ima pogum, da se spušča v znanstveno razlaganje zadev, ki jih ne razume, naj ima še pogum, povedati svoje ime, da bodo bralci vsaj vedeli primerno oceniti čtivo, ki ga jim nudi »Sadjar in vrtnar« iz lovsko-pravnega področja. Sicer pa tudi ne vem, v čem naj bi bila svoboda odvetnika večja kakor svoboda penzionista, ki je obenem še srečen lastnik posestev in ima obenem tudi še postranske dohodke iz svojega delovanja kot društveni funkcionar.

Ker na one članke gospoda Dr. Bl., ki v njih napačno tolmači lovski zakon, in še na nekatere druge sestavke, objavljene na naš račun, nismo odgovorili, so se naši lovski tovariši že izpraševali, zakaj vodstvo naše lovske organizacije ne pokaže nobenega odpora proti takemu pisanju SIV. Kljub temu nismo prišli takoj nato s članki, v katerih bi v svojem glasilu vračali milo za drago in se spustili s sadjarji v boj, temveč sem pisal gospodu predsedniku SIVD sledeče pismo:

Ljubljana, dne 12. julija 1937.

Blagorodni

gospod M. Humek,
višji sadjarski nadzornik v pok.,

Ljubljana,
Groharjeva ulica.

Velecenjeni gospod višji nadzornik!

Zaradi Sadjarskega društva in njegovega glasila bi prav rad govoril

osebno z Vami, veleecenjeni gospod višji nadzornik. Prosim Vas, da ste tako ljubeznivi in mi blagovolite nemara telefonično sporočiti, kdaj in kje mi dovolite sestanek.

Za blagohotno obvestilo se Vam vnaprej najtopleje zahvaljujem in beležim z zagotovilom vsega spoštovanja

vdani ...

Najin nato sledeči razgovor dne 2. avgusta 1937 pa žal ni imel uspeha, ker je bilo baje nerazpoloženje med odborniki SIVD nepremostljivo. Res so sledili v SIV še v mesecih oktober, november, december 1937 in januar 1938 kar zapovrstjo novi članki izpod peresa g. Dr. Bl. in drugih piscev na račun lovcev. Ko se je nato g. Dr. Bl. v marčevi številki 1938 lotil še mene osebno in me apostrofiral kot predsednika Rotary-kluba, sem zopet pisal gospodu predsedniku in uredniku SIV sledeče pismo:

Ljubljana, dne 22. marca 1938.

Blagorodni

gospod M. Humek,
višji sadjarski nadzornik,

Ljubljana,
Groharjeva 26.

Veleecenjeni gospod predsednik!

Marčeve številke »Sadjarja in vrtarja« nisem imel prej časa prebrati kakor šele sedaj, ko sem se po svoji odsotnosti vrnil in opravil najnujnejše delo. Na strani 51. berem pod šifro »dr. Bl.« in pod naslovom »Lovec!« članek, ki bi mene sicer osebno ne tangiral, ker polemizira le s člankom, ki ga je »Lovec« prinesel v februarški številki izpod peresa gospoda Skaleta. V stvar samo, ki je predmet članka, se ne spuščam, niti nočem otvarjati kake debate z Vašim anonimnim junakom dr. Bl. Zato tudi opuščam vsako podrobno kritiko njegovih pravno zgrešenih in stvarno neutemeljenih izvajanj.

Toda drugi odstavek, stavek drugi, se zadira očitno v mene, ker trdi,

da so baje odgovori Skaletovega članka »prikrojeni po modernem, a ne rotarijskem načelu, bodi brezobziren in pobijaj tudi najpravičnejše nasprotnikove zahteve, če ne gredo v Tvojo korist«. Gospod Skale, ki je pisec članka, s katerim Vaš anonimni junak polemizira, ni rotarijec in tudi med lovskimi funkcionarji, zlasti pa med pisci glasila »Lovec«, ni nikogar, ki bi bil član Rotary-kluba. Zato leti neslana opazka očitno na mene, ki sem obenem predsednik ljubljanskega Rotary-kluba. V tem svojstvu, obenem pa tudi kot član Sadjarskega in vrtnarskega društva odločno protestiram proti vsakemu vnašanju rotarijskih misli in rotarijskih načel v časopisno polemiko, zlasti kadar se spravlja rotarijstvo v zvezo s takimi načeli, kakor jih omenja Vaš anonimni so-trudnik, ki ima očitno kaj malo skupnosti z rotarijskim pokretom.

Apeliram na Vaš čut pravičnosti in Vas prosim, da blagovolite kot odgovorni urednik krivico, ki jo je zagrešil Vaš pisec, popraviti. Z anonimnim junakom pa se ne bom spuščal v nikakršno časopisno polemiko, temveč apeliram samo na Vas kot predsednika društva in kot odgovornega urednika, da popravite to, kar je Vaš list krivice storil. Če bi bil ta moj vljudni apel brezuspešen, bom, veleecenjeni gospod predsednik, pač smatral, da niti Vi niste pripravljeni popraviti krivico, ki se je zgodila v listu, za katerega odgovarjate.

Samo ob sebi razumljivo pa je, da sem Vam za osebni razgovor v tej stvari vedno rade volje na razpolago.

Pričakujem Vaš cenjeni odgovor in beležim z vsem spoštovanjem
zelo vdani...

Takrat, 22. marca 1938, mi še ni bilo znano, kdo je gospod Dr. Bl. Kopijo na gospoda Humeka naslovljenega pisma pa sem poslal istega dne tudi še gospodu prof. Verbiču, ker je bil on tisti, ki me je vpisal v SIVD. Tudi ni-

sem vedel, da je gospod prof. Verbič pri SIVD društveni blagajnik in obenem tudi »poročevalec za lovske zadeve«. Moje spremno pismo se glasi:

Ljubljana, dne 22. marca 1938.

Blagorodni

gospod prof. Josip Verbič,

Ljubljana,
Streliška 32.

Velecenjeni gospod profesor!

Oprostite mi, če tudi Vas nadlegujem in se obračam do Vas v stvari Sadjarskega in vrtnarskega društva, odnosno njegovega glasila. Ne bi naslovil na Vas tega pisma, če ne bi vprav Vi bili tako prijazni in me vpisali v Vaše društvo, ko sem Vas za to prosil.

Gospodu predsedniku in odgovornemu uredniku Humečku sem pisal pismo, čigar kopijo tu prilagam. Poznam Vas, velecenjeni gospod profesor, in visoko cenim Vaše odlične lastnosti, zato Vas o pismu, ki sem ga na gospoda Humečka naslovil, obveščam. Prosim Vas, da blagovolite tudi Vi od svoje strani kot funkcionar Sadjarskega in vrtnarskega društva skrbeti za to, da se v strokovne polemike, če jih pisci že smatrajo za potrebne, ne vnašajo osebnosti.

Prepričan sem, da se bo stvar po uvidevnosti Vaših gospodov funkcionarjev dala urediti na primeren način in da mi ne bo treba izvajati posledic, kakršne običajno slede na takšna neumestna izzivanja.

Ponovno Vas prosim, da oprostite moje nadlegovanje in beležim z zagotovilom vsega spoštovanja

Vaš vedno zelo vdani...

Na ta moja pisma nisem od gospoda predsednika Humečka dobil niti odgovora, pač pa mi je odgovoril gospod prof. Verbič:

V Ljubljani, 25. marca 1938.

Velecenjeni gospod doktor!

Po Vašem cenjenem pismu, s katerim ste me počastili dne 22. t. m.,

sem zaznal neprijetno vest, da Vas je list »Sadjar in vrtnar« žalil.

Bodite, gospod doktor, prepričani, da Vas jaz zaradi Vašega splošno znanega in priznanega delovanja za občini blagor visoko cenim. Tudi Čebelarskemu društvu, kateremu načelujem, ste storili že premnoge usluge, za kar sem Vam v resnici hvaležen.

Iz teh razlogov Vam bom rad ustregel in napel vse sile, da se v bodoče v polemične članke v Sadjarju in vrtnarju ne bodo vpletale osebne zadeve in da se Vam bo dalo vse zadoščenje.

Z najodličnejšim spoštovanjem se Vam priporoča Jos. Verbič, l. r.

Če bi ob prejemu tega dopisa vedel, kdo je oni neznani gospod Dr. Bl., bi se zelo začudil temu pismu. Zaradi obljube gospoda društvenega blagajnika in »poročevalca za lovske zadeve« Verbiča, da se v bodoče v polemične članke v SIV ne bodo vpletale osebne zadeve in da se mi bo dalo zadoščenje, sem bil tudi prepričan, da bo SIV, zlasti pa tudi gospod Dr. Bl. omilil svoje pisanje, ga spravil v okvir resnih strokovnih razprav in da bo apostrofiranje oseb prenehalo. In glej! Že aprilova številka SIV prinaša članek Oblaka Štefana, ki piše »brez pretiravanja«, da je tam v Zadolju-Lučinah, v višini 700 m nad morjem, zajcev več kot miši, da niso dosti manjši kot srnjaki, da je videl v enem samem sadovnjaku več kot 10 zajcev, da obglodajo vse slive, češplje, češnje, breskve, jablane in hruške, in konča z besedami, »da na mestu edino pravilo bi bilo: Človek pomagaj si sam in Bog Ti bo pomagal! Zajec ne jenja delati škode, kmetič odpuščal več mu ne bode«. — V isti številki pa se me zopet loti gospod Dr. Bl., češ, da je »bil njegov namen skupne vodilne osebnosti lovskega društva in rotarijcev opozoriti, da se ne ravna po povsod po istih načelih« in da bi »takega postopanja pri klubu rotarijcev gotovo ne

dopustili. Če preudarimo, da sem bil takrat obenem predsednik Zveze lovskih društev in predsednik Rotary-kluba, je več kot jasno, da je bil gospod Dr. Bl. tisti, ki je žaljivo osebno polemiko zopet vnesel med naše strokovne zadeve in to v odločnem nasprotju z vsebino pisma društvenega blagajnika g. Verbiča. Pa SIV, njegov sotrudnik g. Dr. Bl., društveni blagajnik in »poročevalec za lovske zadeve« ter pisec pisma z dne 25. marca 1938 gospod Verbič še ni prenehal z zajčjo pravdo, temveč beremo v junij-julijski številki 1938 SIV na str. 131. poročilo gospoda Verbiča, ki lovskega zakonu očita, da je »nesodoben, da nalaga sadjarjem tlako in desetino, da morajo sadjarji z osebnim (večkrat brezuspešnim) delom in z gmotnimi sredstvi podpirati koristi lovcev«, označuje določbe lovskega zakona kot pristranske, pravi, da se sadjar sam ne more braniti proti zajcu s sredstvi, ki so dovoljena, itd.

Lovci so bili ogorčeni nad tendencioznimi članki, ki jih je prinesel SIV o lovskega zakonu. Prihajali so protesti in tudi precej ostre članke so poslali dopisniki za objavo v »Lovcu«. Nismo sledili SIV na njegovi poti in nismo postali osebni, temveč sem le v julijski številki 1938 s stvarnimi navedbami ovrgel glavne trditve, ki so jih pisci SIV iznesli v boju proti našim interesom — vse to pa v okviru strokovne razprave brez vseh osebnih izpadov. Niti nisem omenil imena kateregakoli izmed društvenih funkcionarjev SIVD, zlasti ne gospoda društvenega blagajnika in »poročevalca za lovske zadeve«. Mislili smo nato, da je sedaj zajčje pravde že enkrat konec, ko se je gospod Dr. Bl. naenkrat zopet oglašil v decembrski številki 1938, kjer v štirih stolpcih polemizira z menoj, mi očita neresnico in krivično tolmačenje, logično neuravnovešeno, osoljeno z neresnico, kritizira moja »napihnjena« navajanja kot »razčepirjeno vrsto nelogično razvrščenih pod- in

nadrejenih pojmov«, mi podtika namen, da hočem sadjarje pred svetom očrniti, in mi očita, da si hočem prihraniti velike sitnosti in se izogniti vsakemu obračunu na pristojnem mestu, moje navedbe pa označuje kot gole smešne izmišljotine.

Niti na ta izvajanja nisem postal oseben, niti nisem razodel takrat mi že znane tajinstvene šifre gospoda Dr. Bl., temveč sem samo v »Lovcu« objavil svoj protest proti osebnemu obračunavanju v strokovnih zadevah in konstatiral, da nas lovce, kakor vse kaže, SIVD ne želi več šteti med svoje člane, zaradi česar sem temu društvu javil svoj izstop. Kljub temu gospod Dr. Bl. še v januarski številki SIV nadaljuje svojo zajčjo pravdo in si pri tem zopet mene privošči. Pri vsem tem je gospod Dr. Bl. imel majhno smolo, da se sklicuje na Prešernovega »kopitarja«, ker je menda že docela pozabil, da se je sam lotil zakonske razlage, za katero nima potrebnih sposobnosti.

Po golem naključju sem pred več meseci zvedel, da se pod Dr. Bl. ne skriva pravnik, temveč da pomeni tajinstvena šifra le prve črke piščevega položaja v odboru SIVD. Ker sem pričakoval, da bo stvari prej ali slej konec in ker nisem hotel kaliti pisateljskega veselja svojemu staremu gospodu učitelju, ki me je pred 40 leti na ljudski šoli učil branja, pisanja in poštevanka, nisem razodel njegove skrivnosti, temveč sem ga pustil, da pod svojo šifro še naprej objavlja pravniške disertacije o lovskega zakonu. Seveda se je pa stvar povsem izpremenila, ko me moj gospod učitelj hoče v zadnjih številkah SIV na moja zrela leta učiti tudi še pravega tolmačenja, logične uravnovešenosti, resnice in pravilnega pojmovanja o tem, kaj je protipostavno, kaznivo in kaj je žaljivo ter me naravnost izziva, češ, da si hočem s prirojenimi popravki prihraniti veliko sitnosti in se izogniti vsakemu obračunu na pristojnem mestu. Dasi bi me taki očitki vsekakor

odvezali vsake obzirnosti, sem vendar hotel gospodu Dr. Bl. spričo razlike v letih in spričo njegovega društvenega položaja, pa tudi iz hvaležnosti za njegove nauke, prihraniti majhno neprikljiko, ki mu utegne nastati zaradi razodetja njegovega imena. Toda januarska številka SIV mi dokazuje, da hoče gospod Dr. Bl. nadaljevati svoj način boja proti interesom lovcov in da hoče vnaprej ostati v tem boju oseben. Nič manj kakor 284 vrstic svojega ne prevelikega obsega posveča januarska številka SIV samo moji malenkosti, ker sem pač imel pogum, da sem članke, ki sem jih spisal, tudi s svojim imenom podpisal. Ker je iz izjav mnogih sadjarjev in tudi iz obrambe Sadjarjevega urednika (str. 7., jan. 1939) razvidno, da za članke, ki jih je spisal gospod Dr. Bl., odgovarja le odborov »poročevalec za lovske zadeve«, in da so tudi v sadjarski organizaciji zelo različna mnenja o tem, ali naj se tak čuden boj nadaljuje ali ne, padejo zadnji pomisleki proti ugotovitvi istovetnosti dr-uštvenga bl-agajnika in »poročevalca za lovske zadeve« pri SIVD, g. Dr. Bl., s piscem večkrat omenjenih člankov, g. Josipom Verbičem.

Kdor po tej ugotovitvi še enkrat prebere pismo z dne 25. marca 1938 in članke gospoda Dr. Bl., si bo sodbo o tej stvari sam ustvaril. Nemara bodo po teh ugotovitvah prišli tudi člani SIVD do zaključka, da na njihovi strani boj proti interesom lovcov ni v pravih rokah, da je temu treba napraviti konec kakor smo to mi že prej hoteli, in da imamo tako i lovci i sadjarji vzroka dovolj, brigati se za lastne zadeve in paziti, kako naj bi svoje delovne sile posvetili bolj važnim in perečim vprašanjem.

Dr. Viljem Krejči.

Ornitološki zapiski za Št. Lovrenc ob Temenici na Dolenjskem in njegovo okolico za leto 1938. (Konec.)

Prvo pastiričico sem videl dne 21. marca. 19. oktobra jih je letalo po neki njivi na Vel. Loki, kjer so orali,

12—14. 31. oktobra pa na njivi pod Martinjo vasjo, kjer so tudi orali, tudi več, ki so pobirale črve in golazen.

22. aprila sem slišal prvega grilčka.

2. maja sem videl tri čizke pod Razborami in 7. maja na neki njivi pod Muhobranom 6—7.

Prvo grlico sem slišal 2. maja. 9. julija sem jih videl na njivi nad Vel. Vidmom pet, 11. julija pod Kačjim gričem šest.

Prvega kovačka sem videl 1. aprila pod Vrhovim. 30. maja enega na Krtini, 14. junija enega na Veliki Loki. Tako malo, kakor letos, jih še nisem nobeno leto opazil.

Prvega srakoperja sem videl 6. maja pod Vrhovim.

Kobilarja sem slišal prvič 7. maja, pozno, ko se vrača k nam navadno že pred koncem aprila.

Prva dva muharja sem videl 11. avgusta na brzozavnih žicah v Pra-prečah. 14. oktobra pa pet na grmovju pod Kačjim gričem. Tako malo tudi še nobenkrat.

Prepelico so slišali letos prvič 11. maja v Marčjem dolu, 13. maja v v Stehanji vasi, jaz pa prvo šele 23. junija pod Vrhovim. Drugič sem jo slišal pa 8. julija pod Vel. Vidmom. Tako malokrat tudi še nikdar. Tudi drugi ljudje so mi pravili, da je nekateri niso slišali letos nobenkrat.

Jerebice sem videl: 7. februarja na njivi pod Martinjo vasjo kakih 10, 18. marca dve pod Muhobranom, 15. julija okoli 25 pod Vel. Gabrom, 12. novembra pod Kačjim gričem deset, 14. in 17. novembra ravno tam 8—10.

Kačarje sem videl: 23. marca dva nad Medvedjekom, 12. maja je krožil eden nad Vel. Loko, 15. maja sem videl dva nad Vel. Vidmom, 13. septembra je krožil eden nad hosto pod Vel. Gabrom, 15. septembra eden nad hosto pod Stehanjo vasjo, 9. novembra eden nad Veliko Loko.

Tudi sivih čapelj je vsako leto manj. 18. avgusta so videli dve ob Temenici, 2. avgusta eno pod Vel. Ga-

brom. Jaz sam sem videl samo eno, ki je letela 16. septembra nad Št. Lovrencem.

Divje race. 24. avgusta jih je letelo osem nad Št. Lovrencem, 4. novembra ena nad Praprečani.

Od srede januarja do srede marca pa sem opazoval ob Temenici pod šolo v Št. Lovrencu mokoške. Bila je ena, ali dve, najbrž par, ki sta plavali po Temenici, ali pa hodili po travniku ob vodi in iskali hrano, in to skoraj vsak dan. Na drugi strani Temenice sta imeli, kolikor je bilo opaziti, v suhem ločju v grmovju svoje bivališče in skrivališče. I. Šašelj.

Ugotovitev teže jelenjega rogovja po predpisu CIC. Komisija mednarodnega lovskega sveta (dr. M. Zoričič,

baron dr. Karl Born, baron Vladimir Rajačić, dr. Alfonz Šemper) bo ugotovila težo rogovja jelenov, uplenjenih v letu 1938, po predpisih mednarodnega lovskega sveta dne 9. marca t. l. v Zagrebu v prostorih Hrvatskega društva za gojitev lova in ribarstva, Gajeva ulica 6/II. — Lovci, ki žele, da se jim rogovje oceni, morajo to poslati najkasneje do 7. marca na navedeni naslov, Gajeva ul. 6/II, Zagreb.

Poročilo o aukciji krzna, ki je bila v Ljubljani dne 23. januarja 1939.

Kvaliteta krzna, ki je bila vposlana v Ljubljano skoraj iz vseh predelov naše države, je bila v splošnem srednja. Najboljše so bile kune belice in gorske lisice. Slabo je bilo krzno poljskih lisic, posebno dobro pa tudi ne kun zlatih; zadnje so kljub temu do-

Iz pradavnine:
Odstreli mi ta
list, tako zelo
ga potrebujem!

segle ceno, ki je do 35% višja od one na zadnji aukciji v Lipskem.

Naprodaj je bilo največ lisic, za katere, žal, še vedno ni zanimanja. Upoštevati je sicer treba, da se je zadnje leto v nekaterih državah trgovina s krznom preusmerila, da obstoje devizne težkoče in ostre uvozne omejitve, kar vse zelo vpliva na trgovino s krznom in na ceno. Lisic je na tujih tržiščih dovolj in doma še vedno preveč. Svoječasna visoka cena lisicam je premotila naše lovce, da so plenili v svojih loviščih lisice tudi s strupom. Morda je prav strup kriv, da je število uplenjenih lisic vsako leto preveliko in da so zato cene znatno padle in deloma sploh ni zanimanja. — Na aukciji se je prodala komaj ena tretjina lisic; ostanek pride na dražbo meseca marca, ko bo morda položaj že bolj razčiščen in izvoz olajšan.

Zanimivo je, da so kupovali kupci krzno v ponedeljek dopoldne v prosti prodaji na sejmu in ga popoldne deloma izročali v prodajo na dražbi, kjer so dosegli višje cene.

Krzno se je kupovalo za Anglijo, Francijo, Nemčijo in domačo uporabo v državi.

Dosežene cene za prvovrstno krzno so sledeče:

Lisice, poljske . . .	100 din	
Lisice, gorske . . .	140 „	
Lisice, posebni kom.	180 „	
Kune zlatice . . .	1000 do 1320 din	
Kune zlatice, posebni komadi, do . . .	1500 din	
Kune belice . . .	550 do 600 din	
Dihurji . . .	80 do 110 „	
Vidre . . .	320 do 400 „	
Zajci, zimski . . .	7 din	
Srne, zimске . . .	9 „	
Srne, letne . . .	16 „	
Jeleni . . .	40 „	
Damjaki . . .	15 „	
Jazbeci . . .	70 do 76 din	
Divje svinje . . .	10 din	
Divje mačke . . .	50 „	
Pižmovke (Bisam) . . .	25 „	

Prihodnja dražba bo 6. marca 1939.

Kanja, ki je bila uplenjena 12. januarja 1939 pri Brezovici, p. Domžale, je nosila obroček: Vogelwarte Rossitten, C, 4, 1096, Germania.

Tudi rekorder. Ob priliki brakade na Višelnici nad Gorjami na Gorenjskem v torek, dne 15. nov. pre. leta, je šel brak-jazbecar Srot, čigar lastnik je Jože Fülle, delovodja pri KID, za obstreljeno lisico v lisičino. Vse prizadevanje, da bi našli lisičino, v kateri je tičal pes, je bilo zaman. V rovu se je moral zabasati in ni ga bilo več na spregled. V petek 25. nov. pa zapazi zakupnik lovišča, da se počasi in trudno vleče pod vasjo Zasipi čez polje proti domu zgubljeni Srot. Sama kost in koža ga je bila, smrdel je kakor kuga, ves poln klopov, mrčesa in nesnage. Ko so ga temeljito okopali in očistili, si je junaški jamar počasi opomogel od prestanih muk in trpljenja. Zaradi tega ga pa strast za jamarjenje ni popustila. Deset dni je torej tičal ubogi pes v podzemski ječi, dokler ni toliko skušal, da so ga izpustile neusmiljene tesni brloga.

D.-š.

Tragedija ob jezeru. Ko je odjuga drugi dan po novem letu prekinila prvi letošnji val mraza, se je zdelo, da bo v naravi nastopilo olajšanje. Sinica se je že oglasila in vrana je odletela od hiš. Toda kmalu se je mraz vztrajneje povrnil in pritisnil usodno na plemenito divjad. Kajti srenj, ki se je sedaj naredil čez skoraj meter debel sneg, ni vzdržal močnega skoka srne. Lisicam in roparjem na smučkah je postala igra lažja, posebno če so v družbi obkoljevali slabotno in zaradi stradanja omagano srnjad.

Celo dihurja, ki je nagonsko zaslutil stisko rac zaradi ledenega oklepa, je gnal silen mraz, da je priskakljal bliže k jezeru. S poglejske gmajne sta se zatekli dve srnici, pač mati z mladičem, kakor se lahko sklepa po posteljicah, da sta prebili težko noč tik pred toplimi hlevskimi vrati v vasi Poljšica. V banovinsko hosto prav pod

blejskim gradom pa je pribežala gonjena srna in obstala ob cesti Grad-Rečica v začudenju belega dneva. Tedaj se ji je približala pošast v pasji koži in srna ni zmaknila. Le gledala jo je, pribita v strahu in mogoče računala na večni zakon džungle. Toda uštela se je, ker močni pes jo je takoj neusmiljeno zgrabil za vrat in ji ga pregriznil. Padla je in ko so jo prenesli k mesarju, je bila njena tragedija že končana.

Dolžnost poštenega lovca je, da s takimi psi brez nadzorstva obračuna ob prvi priliki. Tudi so psi v nekem stanju posebno privlačni za kune in lisice. Živalske tragedije ob jezeru, ki se večkrat ponavljajo le s to spremembo, da gre enkrat za tatinsko obstreljenega srnjaka, drugič za od psov priganega gamsa ali podobno, pa bodo tedaj prestale ali se vsaj zmanjšale.

C. P.

V našem lepem rogaškem okraju je nekdanj bilo dosti vseh vrst divjadi malega lova. Od časa do časa se je zatekel tudi kak gams s Pohorja in divji prašiči niso bili nobena redkost, ker so veliki graščinski gozdovi vezali pogorje Macelj z Bočem. Zadnji kritični časi pa so naše gozdove tako izredčili, da je sedaj že redkost, če se kak črni gost na svojem pohodu z Maclja na Boč ali obratno tu pri nas za nekoliko ur počije.

Dne 14. januarja t. l. je na pohodu skozi revir lovski čuvaj Ducman Stefan sledil merjasca, prišlega iz Maclja v revir »Ženčaj«, in takoj obvestil lovce. Napravili so pogon s psi in gonjači, toda ker so isti bili preglasni, se je črni gospod med njimi nekje ukradel nazaj ter odšel v dolinico, pod »Staro bajto« imenovano. Takoj smo sestavili drugi pogon, toda prej ko se je pričel, je merjasec že odkuril in je pritekel naravnost proti lovskemu čuvaju Brezinšku Ivanu, tako da je moral odskočiti v stran, preden je mogel ustreliti s kroglo idealno, domačega dela. Krogla mu je prebila desno lo-

patico ravno v sredini ter rebrco in so drobci krogle ranili in prebili gornji del pljuč.

Merjasec, ki je po tej težki rani po nekoliko sto korakov padel, je v tretjem letu, tehta 125 kg in so čakani dolgi izven kosti 7 cm, lobanja pa 45 cm. Merjasec je bil dosti mesnat, toda brez masti.

Ducman Zep, Sv. Florjan.

Tudi podlasica pride na jerebji klic. V pretekli jeseni sem neko popoldne klical jerebe. Poskusil sem na mestu, kjer sem do sedaj imel največ uspeha in sem tam vsako leto uplenil kakega jereba.

Po tretjem klicu se je jereb oglasil in kmalu potem se je spreletel v košato bukev, kakih petdeset korakov od mene. Takoj nato pa je priletela samica in sedla v nizek grm. Samec se je pa tudi spustil na tla, vendar ga zaradi visoke trave nisem mogel ugle dati. Samica je čebljala in tudi jereb je veselo pel. Na mah so zavpile šoje v bližnjih borovcih, samica je zaklicala svoj svarilni »pliiiii« in že se je prikazala na parobku, kakih petnajst korakov od mene, mala podlasica in se vzdigovala kvišku, pregledujoč okolico, ter je zrla v smer, kjer sta bila jereba. Takoj sem ji posvetil, jereb samec pa je zletel v bližnjo jelšo, vendar ga nisem hotel streljati od veselja, ker sem odstranil iz lovišča malega roparja, o katerem pravijo, da je samo miši. Pobral sem podlasico, za skušnjo bogatejši.

K. D.

Društvene vesti

† Alojz Krainz. Jesenskega popoldne, dne 9. oktobra lanskega leta, se je podal eden najodličnejših lovcev Ljutomerskega okoliša in nestor lovcev v tem okraju na svoje krasno lovišče v Šalincih pri Ljutomeru.

Dasi je prekoračil že 80 let, je bil še za svoja leta gibčen in vedrega duha. Omenjenega dne je bil še prav posebno živahen. Zavzel je svojo po-

stojanko. Ni čakal dolgo. Priletel je fazan in izkušeni lovec ga je odlično pogodil. Še dve minuti je vztrajal, nato pa se je zgrudil sam, zadet od srčne kapi.

Kot ljubitelj narave je umrl kot vojak s puško v roki. Kot vojak je bil

pri okupaciji Bosne l. 1878., kot ljubitelj narave pa se je izkazal nad 55 let kot zakupnik lova. Izreden lovski tovariš, ki je divjad le gojil in varoval!

Nikdar ni maral v njegovem lovišču velikega plena.

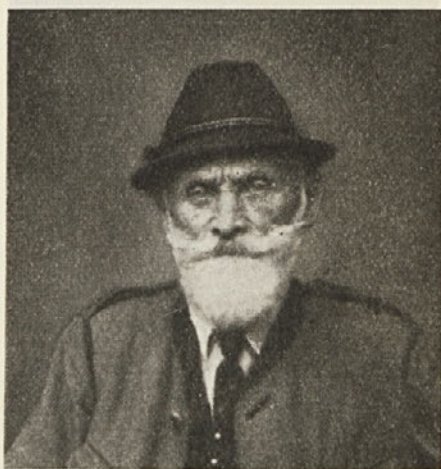
Lovski tovariši, ki so pohajali njegova lovišča, niso mogli nikdar prehvaliti užitkov, ki so jih imeli od lova, pa tudi izrednih telesnih dobrot, ki jih je nudil dobri gostitelj.

Dragi Alojz, dobri naš tovariš, ki si odšel v večna lovišča, si nam ostavil svetel vzgled pravega in pravičnega lovca! Lovski tovariši se klanjamo Tvojemu spominu in polagamo zeleno vejico na Tvoj zadnji domek.

R. C.

† Mihael Snobe. Dne 29. decembra l. l. je v Marenbergu preminil naš tovariš Mihael Snobe, najstarejši član tukajšnje zelene bratovščine. Rojen

leta 1857, v Ribnici na Pohorju, je že v mladih letih kazal svojo izredno ljubezen do gozda in divjadi. Bil je pravi lovec po svoji zunanosti, besedi in svojem lovsko pravilnem vedenju. Na staro leto smo ga izročili materi zemlji, spremljanega od velike množice ljudstva, zlasti lovcev, ki so mu izkazali zadnjo čast. — Oglasil se je na po-

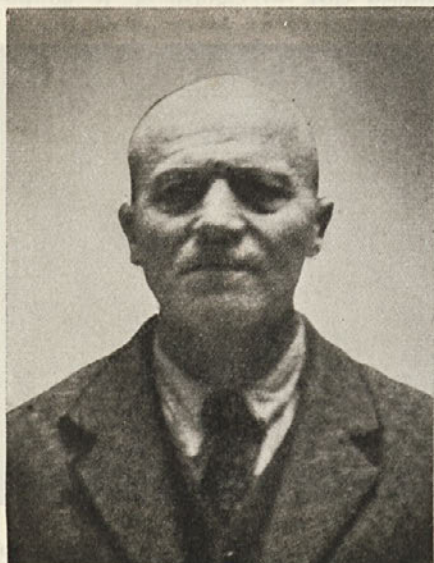

kopališču tik pred prihodom sprevoda brak, zasledujoč zajca!

Tovariša Snobeja bomo lovci ohranili vedno v prijetnem in častnem spominu!
F. P.

† Ivanu Valentinčiču. »U nedele grema u prod, poli pa na berišk pule, pa še ob Bistrc, u poune se dobema pr most, pa tku glejma, de boma že kej mel, ko pride ravnatelj!« Tako je bilo običajno vabilo lovskega »direktorja« Ivana, izbornega lovca in nad vse dobrega, plemenitega človeka. Ivan je imel dve družini, tisto, kjer so se mu rodili, rasli in dorasli otroci, ki jim je bil vesten in skrben oče, in našo, kjer nam je bil lovski nestor, neumoren in iskren lovec in prijatelj. Njegovim svetlim, živahnim očem, ki so ti tako zvesto zrle v obraz, ni na lovu nič ušlo; znale so čitati v velikem pismu narave. Ivan je bil poosebljena pozornost. Po polju, kjer je hodil, malo sklonjen, s puško na prsih, je

vselej pokalo in navadno le pri njem. Njegov strel je bil legendaren. Naj je skočil zajec še tako neprikladno, naj se je izmotal kljunač še iz take goščave, Ivanov strel je sedel s tako gotovostjo, da je bilo nam ostalim, manj izvežbanim, večkrat že kar neprijetno. Z zavistjo in z občudovanjem

smo zrlj vanj. Bil je vesten in lovsko pravičen. Iskanju obstreljene divjadi je posvečal ure. Na Ivanovem stojišču je pokalo, na naših je bil molk zavoljo nepazljivosti ali nerodne nedolčnosti. Da bi se prepričal, kako se vede Ivan na stojišču, sem ga nekoč poprosil, da bi ostal pri njem. »Zlatu je tam, kir se ga dobi inu z zajcam in z lesica je glih taku,« je pomodroval Ivan, pregledal teren, si izbral najprikladnejše mesto in že se je postavil razkoračen v negibno prežo s puško na prsih. Bliskovito mu je bilo kopito na licu in lisica, ki mu je prečkala na desni pot (jaz je nisem bil opazil), je obležala na mestu. Ivan pa, kot bi se ne bilo nič zgodilo, je v trenutku izmenjal naboj in vnovič okamenel. Padla sta na istem stojišču še dva zajca in srnjak. Sramoval sem se, če sem primerjal Ivanovo vzorno vedenje s svojim nepazljivim in nemirnim.

Pred leti, v hudi zimi, je najavil Jurič gosi. Gazili smo sneg do trebuha. V »zatonu« zašumi. Ivan strelja in pobere. Ostali smo sopihali še daleč zadaj. Ko nam pokaže strelec izmučeno, sestradano žival, skoraj zaihti: »Teh pa na boma!«

Številni lovski pohodi so naju skovali v iskrena prijatelja. Ivan je bil odličen družabnik, nič slabši pevec in prijetno hudomušen nagajivec. Če je kdo lisico zgrešil, se ga je pri zadnjem pogonu, pri svojem pevskem programu (bil je zelo obširen) prav gotovo spomnil z: lisička je 'na huda zver... Ivan je poznal vsa lovišča bližnje in daljne ljubljanske okolice, bil je povsod znan in priljubljen. Ivanov lovski lik z nerazdružnim prijateljem Juričem, kot lovskima častnima stražarjema ob vходу v prireditveno dvorano, nam je vsem, ki smo ga poznali in radi imeli, v neizbrisnem spominu.

Zdrav, kot dren, mi je večkrat govoril o smrti. Bila mu je prijateljica. Spoznal jo je v Rusiji. »Tam bo jaga, tam boja štanti!«

Ivan, prepričan sem, da Te je postavil Gospodar večnih lovišč, ki si mu bil, kot svojemu pozemskemu, vselej zvest in pošten sluga, na dobro stojišče. Tok.

† Lavrenčič Avgust. Dne 19. novembra 1938 je nenadoma preminul dolgoletni član celjskega lovskega društva g. Lavrenčič Avgust, star 43 let. Bil je vnet član ter je s svojo dobro srčnostjo, požrtvovalnostjo in avtom mnogokrat pripomogel do lepih lovskih izletov in pogonov.

Člani celjskega lovskega društva so ga v velikem številu spremili na zadnji poti.

V slovo mu je zapel lovski rog, odjeknile so lovske puške, ob odprtem grobu pa se je od njega poslovil društveni tajnik g. Zorko.

Počivaj v miru, dragi Gustl!

† **Anton Mihelčič**, lovski čuvaj, mlinar in posestnik v Dolskem pri Ljubljani, je odšel dne 9. januarja t. l. v večna lovišča.

Pokojnik je bil rojen 5. febr. 1868 na Hribu, p. d. pri Grosinu, tam kjer si oddahne skoraj vsak popotnik, namenjen na Sv. Trojico in v Moravsko dolino. Bil je od mladih nog vnet lo-

vec in ljubitelj narave in skozi vsa leta naš član društva.

Izpolnil je 70 let in se je zadnje leto potikal več okoli peči in doma kot pa po lovu. Vseeno pa ni mislil, da ga bo sv. Hubert poklical tako kmalu.

Dolga leta je vestno služil svojemu poklicu v Moravski dolini tudi kot mlinar. Bil je zelo družaben in zmeraj je vedel veliko povedati, tako da se je marsikateri od srca nasmejal. Poznan je bil simpatični Tone vsepovsod, tudi izven zelene bratovščine.

Kako spoštovan in priljubljen je bil, je pokazal veličasten pogreb. Turobno so odjeknili streli lovskih pušk in poslednji klic lovskega roga.

Vzornega lovskega čuvaja ohranimo v lepem spominu.

† **Železnik Ivan**. Kruta smrt je s svojo neizprosno roko zopet posegla v vrste celjske zelene bratovščine. To-

krat si je izbrala za svojo žrtev 41 letnega Železnika Ivana, brivskega mojstra v Celju, ki je bil od ustanovitve društva član Lovskega društva Celje. Pokojni je bil zelo agilen član. Poprijel je za delo, kjerkoli je bilo potreba. Ni bilo prireditve, da bi ne bil sodeloval, ni bilo večjega lovskega pogona, da bi se ga ne bil udeležil.

Kakor Te bo pogrešala Tvoja družina, tako Te bomo pogrešali mi, dragi Ivan, a ohranili Te bomo v najboljšem spominu. Tvoja duša se je preselila v večna lovišča. Tvoje od dolge zavrtné bolezni izmučeno telo pa naj mirno počiva v domači zemlji, ki si jo tako ljubil.

Celjsko lovsko društvo je spremilo 2. februarja 1939 v velikem številu Železnika na zadnji poti. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil društveni tajnik g. Zorko, lovski rog mu je zatrobil, lovske puške pa so odjeknile v zadnji pozdrav.

Bodí Ti, dragi Ivan, zemljica lahka!

† **Franc Ulm**. Dne 13. jan. je tragično preminul v Klevevžu pri Novem mestu Franc Ulm, veleposestnik in solastnik graščine Klevevž. Pokojnik je postal žrtev šele pred nedolгим zgrajene žage.

Pokojni gospod Franci je bil blag značaj, vedno vedrega in smehljajo-

čega se obraza, z vsakomur prijazen in domač, posebno še svojim uslužben-
cem je bil dober in skrben ter pri-
ljubljen gospodar.

Kot takega, ki je tako znal v svetu
živeti, ga je odlikovala izredna lju-
bezen do lova in narave. Naravnost
gorel je za lov in v tej ljubezni je
za svoje lovišče tudi lepo in plemenito
skrbel.

Na lovu je bil ves srečen in vedno
vesel, tako da je bila njegova družba
nad vse prijetna. Bil je več let tudi
odbornik Lovskega društva v Novem
mestu. Težko ga bomo pozabili in radi
se ga bomo spominjali.

V nedeljo 15. jan., ko smo ga spre-
mili k večnemu počitku v Slape, so
se zbrale ogromne množice ljudstva
od blizu in daleč.

Poslednjo čast so mu izkazali tudi
Sokoli in gasilci, domači lovci pa so
mu poklonili, poleg mnogih drugih
vencev in venca Lovskega društva iz
Novega mesta, venec, spleten iz samih
gorskih rož, nabranih v njegovem naj-
ljubšem lovišču — v Rteh.

V imenu lovcev se je poslovil od
njega ob odprtem grobu njegov lov-
ski tovariš Cvetko Zorko v sledečih
besedah:

»Dragi Franci, predragi nam lovski
tovariš!

Vsakdo mora umreti, smrt je oni
mejnik v našem življenju, kateremu
se nihče izogniti ne more. Smrt je ono,
česar se odkupiti ne da, česar se iz-
prositi ne more. In če kdo umrje te-
daj, ko je izpolnil svoja življenjska
leta, in če umrje tedaj, ko ga tare
bolezen ali kaka druga nadloga, in če
kdo umrje tedaj, ko je na svetu že
vse dovršil, kar mu je bilo odmerje-
nega in naloženega, potem to božjo
voljo in to božjo odločitev razumemo.

Toda Ti, predragi nam Franci, nisi
še izpolnil, nisi še dovršil vsega na
tem svetu, zato leži v Tvoji smrti tem
večja tragika. Tvoji cilji so bili veliki,
Tvoja volja trdna, Tvoje zdravje cve-
teče, Tvoja delavnost neutrudljiva,

Tvoje razpoloženje živahno, Tvoje ob-
čevanje z vsakomur prijazno. In kot
takega smo Te poznali vsi. In za takim
žalujemo vsi. Tak nam boš ostal v
naših nevenljivih spominih.

Mrkih obrazov smo se spraševali in
spogledovali: »Ali je res?« — »Kaj je
res, da klevevškega gospoda Francita
ni več med nami?« Tako je šel glas
od ust do ust. In mi še danes tega ne
moremo razumeti. Vedno še vidimo
Tvoje prijazne kretnje na lovu, doma
in drugod.

In vendar je resnica! Težka, trpka
resnica za Tvojo ljubljeno gospo in
otroka, ki si jim bil vse. Trpka res-
nica za vse Tvoje drage, ki so Te
ljubili, in nič manj težka resnica za
nas lovce in prijatelje, ki si nam bil
tako drag v naši lovski družini.

Podrobneje, predragi tovariš, naju je
spoznala in sprijateljila vojaška suk-
nja in kot tak se poslavljam od Tebe
tudi v imenu vojaških tovarišev in
v imenu rezervnih oficirjev. Lov in
vedro razpoloženje na njem naju je
povezalo še tesneje.

In za danes si nas bil zopet povabil
na lov. In prišli smo vsi. Toda, na-
mesto da se veselimo po Homu in
Jurjevcih, kakor smo se dogovorili, se
poslavljam tu od Tebe — ker odločil
je tako Gospod. Ob temle času, ko bi
nam moral lovski rog naznaniti konec
lova, Ti bo zapel še enkrat v slovo
tu ob odprtem grobu. Naj še enkrat
odjekne lovski pok od bližnjega Homa,
od prijaznih Rtov in od višin Tvojega
ljubljenega Graca! Ta smrekova ve-
jica pa, ki Ti jo polagamo tu v svežo
gomilo, pa naj Ti bo namesto krep-
kega stiska Tvoje že mrzle roke, pre-
dragi nam tovariš, v zadnji lovski po-
zdrav in v znak svidenja v večnih
loviščih.«

Ob zadnjih besedah govornika je
zatrobil tuborno lovski rog, lovci pa
so oddali lovsko salvo, ki je odjeknila
ne le od vseh bližnjih in daljnjih
vrhov, temveč tudi od srca vsakega in
marsikomu je kanila solza iz očesa...

IV. glavna skupščina Zveze lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani se bo vršila v nedeljo 2. aprila 1939 ob 10. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22. Dnevni red: 1. Otvoritev glavne skupščine. 2. Določitev članov verifikacijskega odseka. 3. Določitev overovateljev zapisnika. 4. Poročilo predsednika. 5. Poročilo tajnika. 6. Poročilo blagajnika. 7. Poročilo zvezinih računskih preglednikov. 8. Sklepanje o razrešnici zvezinemu odboru. 9. Volitev zvezinega predsednika, odbornikov in njihovih namestnikov. 10. Volitev računskih preglednikov in njihovih namestnikov. 11. Volitev delegatov za Osrednjo Zvezo. 12. Odobritev proračuna in določitev prispevkov, ki jih naj plačajo Zvezi včlanjena društva. 13. Določitev kraja prihodnje glavne skupščine. 14. Sklepanje o samostojnih predlogih. 15. Vprašanja delegatov (§ 20., točka i), nov. pravil.).

Imena delegatov je pismeno prijaviti zvezinemu odboru najmanj 15 dni pred glavno skupščino, sicer se ne smejo pripustiti h glavni skupščini.

Glavna skupščina je sklepčna, če in dokler je navzoča, odnosno zastopana najmanj polovica delegatov. Pooblastila delegata delegatu so dopustna, vendar sme en delegat zastopati največ še dva delegata svojega društva. Pooblastila morajo biti poverjena od društvenega odbora. Razen delegatov prisostvujejo glavni skupščini člani zvezinega odbora in oba računski preglednika, ki pa imata samo posvetovalno pravico.

Predlogi, ki niso bili pravilno pri- glašeni vsaj osem dni pred skupščino zvezinemu odboru, se obravnavajo le, če jim skupščina prizna nujnost z dvetretjinsko večino. O predlogih se mora vselej otvoriti debata, o odgovorih na vprašanja pa le, ako jo kdo predlaga in če se zanjo izreče skupščina.

Sklepa se z absolutno večino glasov, razen glede izpremembe pravil, za kar

morata glasovati dve tretjini navzočih, odnosno zastopanih.

Poročilo s IV. rednega občnega zbora Lovskega društva za Gorenjsko, ki se je vršil 14. januarja 1939 v Kranju.

Društvo je štelo 31. decembra 1938 11 ustanovnih članov, 413 rednih članov in 220 lovskih čuvajev, torej vsega 644 članov. V preteklem poslovnem letu je bilo izdanih 654 članskih izkaznic. Odbor je imel 5 sej. Društvo je naročilo za svoje člane razno živo divjad, za kar prispeva 40%.

Čistega premoženja je imelo društvo 31. decembra 1938 21.487 din, torej za 3810 din več kot prejšnje leto — in v poslovnem letu 117.315 din denarnega prometa. Zvezi je društvo plačalo na prispevkih 38.580 din od skupnih prejemkov 49.494 din.

Odboru je bila podeljena razrešnica.

Pri volitvah je bil za predsednika ponovno izvoljen Ciril Mohor, za 14 odbornikov pa so bili izvoljeni: Henrik baron Lazarini, Martin Podkrižnik, Rudolf Medven, Rajko Marenčič, Miha Primožič, Ivan Kališnik za kranjski okraj; Alojzij Fišer, dr. Alojzij Homan, Florijan Janc, Slavko Šušteršič, Karel Luckmann za radovljiški okraj; Ivo Hafner, Dušan Kafol in Joško Weber za škofjeloški okraj. Za preglednike računov so bili izvoljeni: Karel Ham, Franc Sieber in Rudolf Hlešč, za namestnika: Ciril Jakofčič in Rudolf Jeglič.

Občni zbor je pooblastil odbor, da določi 7 delegatov in namestnikov za glavno skupščino Zveze.

Kandidati za zvezin odbor so: Ciril Mohor, Alojzij Fišer, Niko Lenček; namestniki: Slavko Šušteršič, Rudolf Medven, Miha Primožič.

Novi odbor naj prouči: odredbo o izdajanju lovskih kart § 27, odstrel slabotnih mladičev srnjadi, možnost razstave lovskih trofej ob priliki prihodnjega občnega zbora, prireditve članskih dnevov za lovski naraščaj, vaj s strelnim orožjem lovskega naraščaja. S.

Lovsko društvo Maribor bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 12. marca, ob 9. uri v lovski sobi hotela »Orel« z običajnim dnevnim redom. Po pravilih se vrši zaradi dovršene triletne poslovne dobe volitev celokupnega novega odbora.

Lovsko društvo Maribor razglašča, da se vrši enotedenski tečaj za lovske paznike društvenega področja v drugi polovici meseca marca t. l. Prijave za tečaj naj se pošljejo najkasneje do 10. marca Lovskemu društvu Maribor.

Občni zbor »Lovskega društva v Krškem« bo v nedeljo, 26. februarja t. l., ob 14. uri v gostilni Vaniča Franca v Krškem.

*

»Zeleni križ«. Posavska podružnica Slovenskega planinskega društva Zidani most, odsek Laško, je naklonila »Zelenemu križu« od planinske lovske veselice 100 din. Iskrena hvala!

Kinološke vesti

XIV. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo v soboto, dne 18. marca t. l. ob 19.30 v restavraciji hotela Štrukel v Ljubljani, Dalmatinova ulica 15. Dnevni red: Poročila načelstva (predsednika, tajnika, blagajnika, vodje rodovne knjige, gošpodarja in računskih preglednikov); proračun za leto 1939; razstave psov v letu 1939 v naši državi; samostojni predlogi in slučajnosti. — Samostojni predlogi se morajo vložiti do 4. marca t. l. pri Savezu.

Nova psarna: J. K. S. prijavlja zaščito psarne »Dovje« za barvarje. Lastnik Josip Luckmann, predsednik

Kredičnega zavoda, Ljubljana, Aleksandrova cesta 9. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Razstava psov. Društvo prijatelja pasa v Zagrebu priredi v Zagrebu v dneh 6. in 7. maja t. l. mednarodno razstavo psov vseh pasem. Razstava se bo vršila pod okriljem JKS in FCI in se bodo podeljevali naslovi: Prvak (-inja) Jugoslavije — Zagreb 1939 in nadeja na CACIB. — Poslovnica: Zagreb, Tuškanac, Gvozdi 21.

Savezni tajnik.

Klubove vesti — občni zbori.

Iz zapisnika občnega zbora Jugoslovenskega kluba ljubiteljev brakov (JKLB), ki se je vršil 21. januarja 1939 v Ljubljani.

Predsednik je poročal, da je klub dobil v preteklem letu pravilnik za vzrejni register brakov (VRB), pravilnik za telesno ocenjevanje brakov in začasni pravilnik za tekme. Pasemski znaki so izdelani za kratkodlake in resaste istrijane. Za druge naše brake so osnutki znakov izdelani, a še ne po odboru sprejeti. Klub je imel smotri v Kamniku in Žužemberku, udeležil se je 4. drž. razstave psov v Ljubljani in priredil tekmo brakov v Cerknici. Izdana je bila rodovna knjiga prvi zvezek, drugi bo izšel prihodnje leto.

Občni zbor izvoli z navdušenjem dr. Iv. Lovrenčiča za prvega častnega člana za velike zasluge za klub in vzrejo brakov ter mu pokloni častno diplomu.

Tajnik poroča, da je klub ob koncu leta 1938 štel 37 ustanovnih članov in

61 rednih članov. Blagajnik je zaključil poslovno leto s prebitkom 2354 din.

V JRB je vpisanih vsega 320 psov, v VRB pa 126 psov.

Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika dr. Janko Lavrič, za podpredsednika Pavel Fabijani, za ostale odbornike: Venčeslav Breznik, Lado Lovrenčič, Adolf Ivanc, Lado Vanič, Ivan Klun, Jože Kristen, Tone Knez, Franc Vidmar, Milan Mravljak; za računske pregledovalce Leopold Zupančič, Marko Rudež, za namestnika Janjo Čepon.

Tekoče klubove posle bo vodila eksekutiva v Ribnici, in sicer predsednik dr. Lavrič ter odbornika Klun in Vanič.

Za stalne delegate pri JKS se izvolita predsednik in podpredsednik, za namestnika pa Breznik in Lovrenčič. Kot delegata za občni zbor JKS se določita poleg prej imenovanih še Jakil in Čepon.

Strokovni poročevalec je dr. Lavrič, v sosvetu sta Ivanc in Kristen.

Redna članarina se določi na 30 din letno, za lovske čuvaje in poklicne lovce 15 din, ustanovna na 250 din. Za vpis v VRB se plača 5 din od psa, v JRB 20 din, za izstavo rodovnika 15 din. Ostale tiskovine po nabavni ceni.

Občni zbor sprejme predlog dr. Petra Zeca, da klub vsako leto priredi razstavo in tekmo brakov, da ohrani in dvigne čistokrvnost in ugled brakov, ter predloga dr. Lovrenčiča, da se smatraj brak za uporabnostnega psa in da naj lovci love samo s čistokrvnimi braki, ki so vpisani v rodovno knjigo; člani JKLB so pa dolžni loviti s čistokrvnimi braki, v kolikor love z braki.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov. Po sklepu letošnjega občnega zbora znaša letna članarina 30 din, za lovske čuvaje in poklicne lovce pa 15 din. Prosimo one člane, ki so za letošnje plačali 20 din, da ostalih 10 din še doplačajo. Vse druge pa prosimo, da letno članarino plačajo čimprej.

Številka našega čekovnega računa je 13.847.

Ustanovna za bodoče leto je 250 dinarjev; prosimo ustanovnike, da sami prostovoljno doplačajo ustanovnino, ker je klubova blagajna precej prazna.

Lastnike brakov opozarjamo, da bo leta letošnje pomlad dve smotri, ena na Dolenjskem, druga na Štajerskem. Čas in kraj bomo sporočili v prihodnji številki »Lovca«. V jeseni bo praktična tekma v vseh panogah, ki se zahtevajo od uporabnostnega psa.

Vzreditelje brakov naprošamo, da legla redno sporočajo strokovnemu poročevalcu, da jih vpiše v vzrejni register.

Vsi dopisi za klub in strokovnega poročevalca naj se pošiljajo na naslov: Dr. Janko Lavrič, odvetnik v Ribnici na Dolenjskem.

Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev je imel dne 6. februarja t. l. svoj XIII. redni občni zbor v Ljubljani. Predsednik Bruno Hugo Stare je očrtal delovanje kluba. Iz poročila tajnika in strokovnega poročevalca je med drugim razvidno, da ima klub 40 ustanovnih in 66 rednih, vsega 106 članov, ter 283 vpisanih psov v jugoslovensko rodovno knjigo jazbečarjev in terijerjev, v vzrejni register kluba pa 415. Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika Bruno Hugo Stare, za podpredsednika Ivan Bahovec, za tajnika in strokovnega poročevalca (vodja vzrejnega registra) Teodor T. Dretnig, za blagajnika Rudolf Bužga, za gospodarja Alojzij Sekula. Za odbornike: Ivan Kenda, Ivan Klemenčič, Viktor Meden, Josip Pirc, Alojzij Se-

kula, Ana baronesa Wambolt in Leopold Zupančič. Za pregledovalca računov: ing. Vladimir Candolini in Rado Hribar. Redne mesečne odborove seje so vsak prvi ponedeljek v mesecu v lovski sobi restavracije Slamič v Ljubljani, Gosposvetska cesta 6. Poslovalnica kluba: Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino 36, tel. 25-55.

Poročilo o X. občnem zboru Društva Brak-jazbečar 8. februarja 1939. Predsednik O. Kosler se spomni zaslužnega ustanovitelja mednarodnega kluba Dachsbracke, Augusta Baumanna, ki je preminul v preteklem letu.

Iz poročil odbora je razvidno, da je društvo priredilo 9. oktobra 1938 uporabnostno tekmo brakov-jazbečarjev v revirju Šmartno pod Šmarno goro, ktere se je udeležilo 12 psov, kar predstavlja najštevilnejšo udeležbo na tekmi od obstoja društva. S tekmo je bila združena tudi smotra.

IV. drž. razstave psov v Ljubljani se je udeležilo 12 psov. Psiči Fini-Pernerhof je bil podeljen naslov »prvakinja Jugoslavije 1938« in CACIB.

Društvo je imelo v letu 1938 1 častnega člana, 9 ustanovnih, 50 rednih in 18 poklicnih lovcev, skupaj 78 članov.

V rodovno knjigo brakov-jazbečarjev je do sedaj vpisanih skupno 248 psov, v uporabnostno pa 24.

Po blagajniškem poročilu je odbor dobil razrešnico.

Pri volitvah je bil izvoljen dosedanji odbor.

Za novo predpisano rodovniško tiskovino se je določila pristojbina 10 din, za izstavitev rodovnika tudi 10 din.

Društvo bo nasproti mednarodnemu klubu Dachsbracke popolnoma samostojno, le glede pasemskih znakov in tekmovalnih določil ostane v strokovnih stikih z inozemskim.

Poročilo z 19. rednega letnega občnega zbora Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani dne 10. februarja t. l.

Predsednik Urbanc se je spomnil v l. 1938 umrlih članov Ivana Hutterja in Ivana Krakerja ter poročal o izdaji I. rodovne knjige psov, o društvenih prireditvah, o tečaju o vodstvu in dresuri ptičarjev ter tekmah ptičarjev in prepeličarjev.

V tekočem letu je na programu: tečaj o vodstvu in dresuri ptičarjev, spomladanske tekme, jesenske tekme, med njimi tudi uporabnostna tekma za ptičarje in prepeličarje. Del ljubljanskega lovišča bo članom na razpolago za vodstvo psov.

Tajnik je poročal, da so si v l. 1938 »vodniki« Zdravko Jager, conte Marin Pavlovič in Ivan Hafner pridobili društveni srebrni znak »Vodnik«.

Vodja rodovne knjige Schuster je med drugim poročal, da so člani DLP nabrali preko 14.000 din za izdajo Rodovne knjige, ki jo je on uredil. Društvo samo je prispevalo 2000 din, predsednik pa 1000 din. Društvo ima tudi lepo knjižnico, ki je članom na razpolago. — Blagajnik Jean Nagy je po dal poročilo o stanju blagajne.

Odbor je dobil absolutorij.

Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Franc Urbanc, podpredsednik Feliks Justin, tajnik Bogdan Sežun, blagajnik Jean Nagy, vodja rodovne knjige in gospodar Anton Schuster ter dr. Hubert Souvan, dr. Vilko Pfeifer, dr. Ivo Tavčar, mr. ph. Slavko Hočevan.

ing. Fran Domladiš, ing. Friderik Weinberger, ing. Ernest Puschmann, Leo Matajc, Evgen Križaj, Ivan Škofic, Mitja Krejči.

Pregledniki računov: ing. Božič, Čepon; namestnik dr. Luckmann.

Delegata za JKS: ing. Weinberger, Sežun; namestnika: Matajc in ing. Domladiš.

Delegati za občni zbor JKS: ing. Weinberger, ing. Puschmann, dr. Souvan, ing. Domladiš, Matajc, Sežun.

Načelnik vodstva rodovne knjige dr. Pfeifer, vodja A. Schuster, svetovalec: ing. Puschmann, Matajc.

Pomladanske tekme se bodo vršile po novih določilih, ki se objavijo v aprilski številki »Lovca«.

Društvo bo priredilo v dneh od 6. do 11. marca tečaj »O vodstvu in dresuri ptičarjev«. Tečaj je namenjen vsem lovcem in poklicnim lovcem, ki love s ptičarji. Tečaj bo teoretičen in praktičen. Predavanja se prične 6. marca ob 10. uri v lovski sobi hotela »Metropol«-Miklič.

Tečaj, predavanja in demonstracije v lovišču bo vodil Bogdan Sežun.

Prijave poklicnih lovcev je poslati na DLP do 4. marca t. l.

Nekaj brezplačnih prenočišč za lovce je še na razpolago.

Pomladanske tekme se bodo vršile v Mariboru 2. aprila, v Ljubljani pa 16. aprila. Natančen spored se bo še objavil.

Pomladanske tekme ptičarjev. Mišljenje nekaterih lovcev, da mlad pes ne sme na polje, dokler nima popolne sobne dresure, je zastarelo in popolnoma napačno. Mlad pes mora, čim je dorastel, ven, ker le tako je mogoče, da se bo telesno primerno razvil, postal krepak, neutrudljiv, odporen proti boleznim itd.

Na prvi pogled je mogoče razločiti mladega psa, ki se je mnogo gibal v naravi, od psa, kateremu taka prilika ni bila dana. Tak pes je živahen, zelo razvitega mišičevja, močnih prsi, telesno dobro razvit in zelo vztrajen. In

pa kar je važno: zna uporabljati nos, išče z vnemo, vztrajno in pokaže na tekmi svojo zasnovo in prirojene lastnosti v najboljši luči. Seveda mora vodnika ubogati, ker ga ta sicer ne more voditi.

Pes pa, ki do tekme še ni videl polja, ne divjadi, si na tekmi navadno ne zna nič pomagati. Nerač gre od vodnika, vedno postaja in gleda okoli sebe, če se pa oddalji, bega navadno brez glave in cilja okoli, lovi metulje, škrjance in bi se najraje igral z drugimi psi. Vse mu je novo in popolnoma neznano, nosu ne zna uporabljati, še manj iskati itd. Ima morda prav dobro zasnovo, ki še dremlje v njem in ki je ne zna dati, ker do takrat ni imel prilike, da bi se primerno razvil in se pokazal v pravi formi, kot pravimo.

Vsakdo si lahko predstavlja, s kakšnim trudom in naporom si sodniki napravijo primerno sodbo in oceno lastnosti takega mladiča, ki je na tekmi podal tako pomanjkljivo sliko svojih vrlin in prave zasnove.

Bližajo se pomladanske tekme, zato naj bi vodniki mladih psov v polni meri upoštevali to opozoritev. S tem jim je dana tudi priložnost, da si morejo že sami ustvariti sodbo o vrednosti in poznejši uporabnosti svojega psa-mladiča in se tako izognejo morebitnim poznejšim razočaranjem in morebitnemu brezplodnemu trudu z dresuro, če se izkaže, da pes zaradi nezadostne zasnove ne obeta kaj prida.

J.

Lovski koledar za **marec**

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6.25 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	18.03 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	6.00 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	18.14 ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	5.46 ^h
„ zahaja:	„ 31. „	18.26 ^h

Mesec je 5. v ščipu, 21. v mlaju.

Dražba občinskega lovišča

občine Dolenja vas za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1959 do 31. marca 1971, bo dne 15. marca 1959 ob 11. uri pri sreškem načelstvu v Kočevju, v sobi št. 7.

Površina lovišča znaša po odštetju lastnega lovišča in arondacije 4415,33 hektarov.

Izklicna cena je določena na 1500 dinarjev.

Pred dražbo mora vsak dražitelj dokazati, da ima veljavno lovsko karto za tekoče leto in položiti v gotovini vadij v višini izklicne cene. Kdor hoče dražiti za drugega, mora predložiti vodji dražbe veljavno pravilno kolokovano pooblastilo.

Podrobnejši zakupni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami.

Ako prva dražba ne uspe, se bo vršila ponovna dražba brez posebnega oklica v roku 8 dni, in sicer 23. marca 1959 ravno tam in ob isti uri ter se bodo sprejemale ponudbe tudi pod izklicno ceno.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vklj. 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Vse strokovne posle lovstva in gozdarstva vrši pooblaščen gozdarski inženjer Mirko Šušteršič, Ljubljana, Mariborska ul. 17a, telefon štev. 48-12.

Lastno lovišče Log pri Rogatcu (revirno vodstvo Log), 1282 ha, se odda v zakup za 5 let na dražbi 4. marca 1959 pri okrajnem gozd. referentu v Celju.

Razglas in informacije so na razpolago pri Začasni državni upravi razlaščenih gozdov v Ljubljani, revirnem vodstvu Log in okrajnem gozdarskem referentu v Celju.

Dražba krzna divjih živali bo dne 6. marca. To bo druga in zadnja dražba v tem letu. Priporočamo vsem lovčcem, da svoje letošnje blago pošljejo v prodajo lovsko-prodajni organizaciji »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem.

Mlado, udomačeno srno ali srnjaka kupim. Pismene ponudbe na: Avgust Duh, Pragersko, kolodvorska restavracija.

Išče se poklicni lovec, neoženjen, vojaščine prost, do 30 let star, za nižinski revir, dober vodnik psov. Ponudbe nasloviti na upravništvo tega lista.

Lovski čuvaj, vojaščine prost, star 24 let, z malo maturo, ima že 4 leta službe kot lovski čuvaj, z dobrimi spričevali, išče službo gozdnega ali lovskega čuvaja. Naslov pri upravi »Lovca«.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Prodám čistokrvnega jazbečarja-braka (z rodovnikom), lepe rasti, tri leta starega, in kupim čistokrvno jazbečarko-brako, lepe rasti, mlado, do največ tri leta staro. Dr. Ferdinand grof Attems, Slovenska Bistrica.

Istrskega braka prodám zaradi opustitve lova v dobre roke. Je čistokrven, z rodovnikom, na lovski smotri ocenjen z »odlično«, zanesljivo goni, ne predolgo, je v četrtem letu. Tomo Homar, Kamnik.

Kupim čistokrvnega psa braka-jazbečarja od pol do enega leta starega. Brus Franc, lovski čuvaj, Gorenja vas nad Skofjo Loko.

Zgubljen pes se je pojavil v Gornjem gradu konec decembra preteklega leta. Pes je kratkodlak istrijane, bel, z rjavimi ušesi, brez znamke. Nahaja se in dobi pri gozdarju Krištofu v Gornjem gradu.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptice in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Po **znižani ceni 45 din** je članom lovskih društev na razpolago v trdi karton vezana knjiga: »**Lovski zakon** — Zbirka lovskih predpisov z razlago«. Ta ugodnost velja le za lovce in lovske čuvaje, ki si naroče knjigo po lovskem društvu, pri katerem so včlanjeni. — Zveza.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloge samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:

Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

Kupim dobro ohranjeno, točno pristreljeno trocevko brezpetelinko, kaliber 16 × 16 × 7—8 mm. — Marguč J., Jurklošter.

Novo Mauser-repetirko 7 mm, z daljnogledom 4×, zamenjam za dobro ohranjeno brezpetelinko z ejktorjem. A. Ebenhöf, pošta Lovas, Srem.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Kupim dobro ohranjeno trocevko, brezpetelinko, po možnosti z daljnogledom. Ponudbe s podrobnim opisom in ceno vposlati na: Adolf Kač, Stari trg pri Rakeku.

»B o c k« - polrisanico, Hammerles, 9.5 mm $\times$ 16 kal., z daljnogledom $4\frac{1}{2} \times$, malo rabljeno, dobro ohranjeno, proda kompletno za 2400 din Franc Skasa, veleposestvo Selo pri Velenju.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dvocevka, kal. 16, primerna za lovskega čuvaja, se proda. Informacije v pisarni Zveze lovskih društev.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olja in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

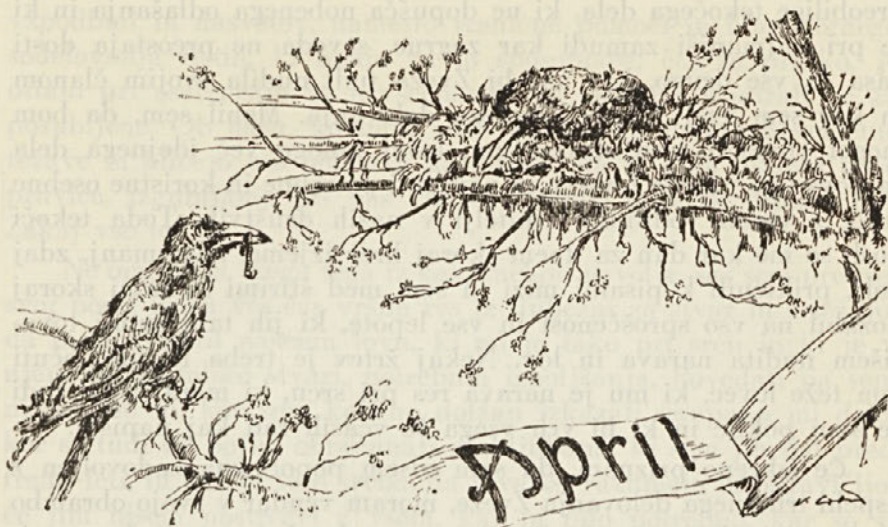
Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. Viljem Krejči

Po treh letih

Pretekla so tri leta, za katera mi je prva skupščina zaupala vodstvo Zveze lovskih društev v dravski banovini. Ves čas sem se zavedal, kaj pomeni tako zaupanje in kako važne so dolžnosti zvezinega predsednika. Čeprav sem ob prevzemu svojih poslov računal s tem, da se lotim obsežnega, odgovornega in včasih tudi neprijetnega opravila, je vendar delo, ki ga pri Zvezi nikdar ne zmanjka, vedno in v vsakem pogledu presegalo moje pričakovanje, pa tudi neprilik je bilo več kakor sem si mislil.

Ali in v koliko sem pri izvrševanju prevzetih poslov izpolnil želje svojih lovskih tovarišev in njihove nade, ne vem. Prav gotovo pa sem izpolnil svojo takratno obljubo, da bom v zaupano mi delo vložil vsa svoja izkustva, svojo dobro voljo in vso svojo razpoložljivo delovno silo. Če to ni zadostovalo, da bi ugodil vsem zahtevam, naj mi tovariši tega ne štejejo v zlo. Reorganizacija našega lova, ki jo je povzročil novi lovski zakon, še ni docela izvršena in neprestano imamo še opravka z urejanjem naših lovišč, kjer je strokovno sodelovanje naše Zveze neobhodno potrebno. Tudi delovanje naših društev še ni povsem prilagodenemu novemu položaju, v katerega je novi lovski zakon postavil našo organizacijo. Vse tekoče delo zahteva pri Zvezi celega moža, ki je v pravem in lovskem pogledu praktično popolnoma izvežban in vešč vseh administrativnih poslov ter posredovanja pri oblastvih. Zaradi

preobilice tekočega dela, ki ne dopušča nobenega odlašanja in ki te pri najmanjši zamudi kar zagrne, seveda ne preostaja dosti časa za vse drugo, kar naj bi Zveza tudi nudila svojim članom in kar sem vzel v načrt svojega delovanja. Menil sem, da bom mogel opraviti med slovenskimi lovci mnogo več idejnega dela za povzdigo našega lovstva in navezati potrebne in koristne osebne stike z vsemi vodilnimi činitelji v naših društvih. Toda tekoči posli so me kar dan za dnem skoraj brez izjeme, zdaj manj, zdaj bolj, priklenili k pisalni mizi in sem med štirimi stenami skoraj pozabil na vso sproščenost in vse lepote, ki jih tam zunaj tovarišem nudita narava in lov. Nekaj žrtev je treba in jih občuti tem teže lovec, ki mu je narava res pri srcu, ki mora vršiti tudi še svoj poklic in ki bi vrh vsega še včasih rad kaj napisal.

Če iskreno priznam, da sam nisem popolnoma zadovoljen z uspehi triletnega delovanja Zveze, moram vendar v svojo obrambo še omeniti, da so na nepovoljnem uspehu krive tudi še marsikateri neprilike, s katerimi zvezinemu vodstvu res niso prizanašali. Boj z zunanjimi neprijatelji je dosegel že skrajne meje, ki se zrcalijo ne samo v osebnem obračunavanju, temveč celo v končni zahtevi demagogije, da naj bo lov svoboden in da naj oblastva ljudstvu omogočijo čim cenejšo nabavo orožja in streliva brez vsakih težkoč. Take zahteve uveljavljajo sovražniki urejenega lova ne glede na zgražanje in pomilovanje, ki nastane po takih prečudnih izjavah v širokem kulturnem svetu, in ne glede na poboje, o katerih slišimo žal skoraj vsak dan in ki nam kaj zgovorno dokazujejo, kako kratka je pot od nedovoljene posesti orožja in od divjega lova do usmrčitve človeka.

Računal sem s tem, da bodo neprijatelji našega lova metali polena na našo pot in sem se na to tudi pripravil. Nisem pa pričakoval, da bo tudi izza domačega vogala priletel porajkelj, o katerem niti ne vem, zakaj me je po hrbtu oplazil. Vse to me sicer ni spravilo iz ravnovesja, pač pa mi je vzelo precej dobre volje in veselja za delo, pa tudi mnogo zatega časa, ki bi ga tako koristno hotel in mogel porabiti za bolj važne in nujne zadeve našega lova. So pač ljudje, ki ne morejo dati miru in ki niso srečni, če ne delajo težkoč tistim, ki so pripravljeni svoje delo požrtvovalno in brez koristi zase, v redu in pošteno opravljati. Pa če bi vsaj povedali, s čim niso zadovoljni in kaj naj bi bilo boljše!

Ko sem pred tremi leti povabil k sodelovanju vse, ki so pripravljeni k stvarni pomoči in ki jih vodijo idealni nameni, sem bil uverjen, da moj poziv ne bo ostal brez uspeha. Toda namesto

vzpodbud in nasvetov, namesto resnične pomoči in blagohotnega sodelovanja tistih, ki imajo za to sposobnost, čas in priliko, je ostalo pri osebnostih in nevšečnostih, ki smo jih smatrali že za pozabljene. Ob času, ko nam naši neprijatelji delajo neverjetne težave in kličejo vsa oblastva na pomoč, da bi nam ukinila naše pravice, izgubljam pri nas čas in trošimo delo za prazen nič. Zakaj vse to?

Ne omenjam vsega tega iz kakršnekoli nevolje, saj sem prevzel svoj posel in ga ves čas vršim res iz ljubezni za stvar in s težnjo, da bi le koristil našemu lovu, ki mi je tako pri srcu in ki je v njem žal še toliko stvari, potrebnih izboljšanja. Povedati pa sem moral vse to, ker sem končno dolžan izkazati zaupano mi delo, ker se tudi ne bojim obračunati z obljubami, ki sem jih dal pred tremi leti, in ker je tudi treba, da tovariši razumejo in opravičijo, če jim nisem postregel z vsem, kar bi bilo potrebno, kar so si želeli in kar so pričakovali in kar sem tudi sam hotel.

Dober del lovišč je v obupnem stanju. Mnogo je lovcev iz vrst lovskih upravičencev in lovsko-nadzorovalnega osebja, ki jim je zelo potrebna lovska naobrazba in pouk o pravilnem in pravičnem izvrševanju lova ter o primerni gojitvi divjadi. Za pobijanje divjega lova in za zatiranje lovskih škodljivcev smo še vse premalo storili. Čeprav je naš novi lovski zakon pravičen in dober, so vendar še naše pravice nezadostno zaščitene. Medtem ko v drugih državah vedno bolj spoznavajo važnost lova in potrebo njegove zaščite, pri nas v tem pogledu na našo škodo in na našo sramoto nazadujemo. Potrebna bi bila tudi še kontrola nad našimi lovišči in to ne samo zaradi statistike, ki je tudi za lov koristna, a je pri nas brez stvarne podlage, temveč tudi zaradi nadzorstva o pravilnem izvrševanju lovskih pravic in dolžnosti. Mislim, da se nam na teh naših preperečih vprašanjih nudi dosti prilike, da bi složno sodelovali vsi, ki so za to sposobni, in da je skrajni čas, da pozabimo na osebnosti in malenkosti. Lotimo se resničnega in stvarnega dela, ki naj ne obstoji samo v praznem kritiziranju, temveč v pozitivnem ustvarjanju. Ne mlatimo po občnih zborih in sejah prazne slame in pustimo osebne ambicije. Polnimo rajši predale svojega strokovnega glasila s koristnimi in poučnimi članki in posvetimo svojim članom strokovna predavanja. Pritegnimo jih k sistematičnemu in organiziranemu delu, da ne bodo hodili svoja napačna pota. Zanimajmo se za našo divjad in za nadzorstvo nad našimi lovišči. Na ta način bomo svoji stvari mnogo bolj koristili kakor pa s praznimi besedami — seveda če nam gre res za stvar in nam je naš lov res pri srcu.

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

Korak dalje je **krmljenje** srnjadi. Pri tem je samo ob sebi umevno, da je to zimsko krmljenje, koder in kadar je to potrebno. Lahko trdim, da v mnogih loviščih redno zimsko krmljenje ne pride v poštev, če ne pritisne izredna zima z debelim snegom. Pri krmljenju se moramo držati načela, da krmimo le toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da normalno razvita srnjad more brez posebne škode prebiti stiske in tegobe hude zime. Srnjadi ne smemo razvaditi in pomehkužiti! Na ta način se slabiči in bolni, ki so se izognili odstrelu, pretolčejo skozi zimo, namesto da poginejo. Srnjad ne sme postati lena in komodna, da bi si sama ne iskala hrane in samo čakala ob krmiščih na vsakdanji zalogaj. Ne smemo je vzgojiti za razvajeno domačo žival, ki si ne zna sama pomagati, marveč naj ostane divjad z vsemi vrlinami, s katerimi jo je obdarovala narava, ko jo je postavila v svoboden gozd.

Če so razmere take, da je pozimi krmljenje potrebno, oziroma lahko potreba nastopi, moramo vse priprave oskrbeti pravočasno, ne šele tedaj, ko srnjad že strada. To je prepozno in so stroški in delo zaman. Tudi moramo srnjad na krmljenje privaditi, sicer hrane ne vzame ali le v skrajni sili, ko navadno ni več pomoči

ali pa zaradi oslabeledosti stradanja zaužita hrana namesto rešitve prinese smrt.

Krmišča priredimo na varnih, mirnih in zavetnih krajih in kjer srnjad rada v gozdu pohaja. Priporočljivo ni v bližini ležišč, ker se sicer srnjad ne sprehodi. Srnjadi je treba gibanja. Če ostaja in polega kar na krmiščih, jo zaradi negibnosti jame zebsti ter se prehladi. Prehlad povzroča rad vnetje notranjih organov (prebavil, pljuč, mehurja), divjad pa dobi trde členke. Zato moramo skrbeti, da se srnjad primerno giblje. Če pa se pojavi kako tako obolenje, odpomoremo temu z boljšo, tečnejšo in obilnejšo krmo.

Umetne naprave za krmljenje, kakor jasli (parne) in slično, niso priporočljive, ker se jih srnjad težko privadi in nerada vzame hrano, poleg tega imajo pa še druge nedostatke. Boljše je naravno pokladanje pod kako gosto, košato drevo ali skupino dreves, na katero napravimo, če treba, še malo umetne strehe iz vej ali tudi starih, počrnelih desk. Okrog tako zavarovanega debla nasujemo v premeru treh, štirih metrov ped ali dve debelo ovsenih ali drugih žitnih plev ali rezanice, na katere namečemo nekaj korenja, repe, krompirja, kostanja, želoda in zagrebemo v pleve ali rezanico, zlasti repo in korenje, da ne zmrzne koj prvi ali drugi dan, ko srnjad to poje. S tem da mora srnjad brskati in kopati hrano, se giblje in ogreje.

Paziti moramo, da srnjad ne je zmrzle hrane (repa, korenje, krompir), ker obole prebavila in dobi drisko. Zato moramo vsaj vsak drugi dan polagati svežo krmo in le toliko, kolikor je srnjad za silo potrebuje in vzame. Če bi hrano nasuli za ves teden, bi to pomenilo našo lenobo, ki bi se bridko maščevala nad srnjadjo z obolenji.

Kot suha hrana je posebno priporočljivo neomlačeno ovseno snopje. Oves je za srnjad jako tečna hrana, ki pospešuje rast rogovja. Snopje postavimo na krmišču v kopice ali na ostrvi ali tudi okrog debla, kjer smo posuli pleve, ter snopje privežemo in povežemo še z vrvjo ali žico, da ga srnjad preveč ne razbrska.

Če pričakujemo mokrega vremena, položimo in privežemo snopje z latjem (klasjem) navzdol, da ga obvarujemo čimbolj mokrote, s tem da se slama s povezom prežame in na ven pobesi ter tako tvori nekako streho. Srnjad redno osmuka snopje, ki ga vsak drugi ali vsaj tretji dan menjamo. Istotako moramo od časa do časa menjati pleve in če zapade svež sneg, tega odstraniti. Dobro je, če pridenemo z deteljo mešane mlade otave, še bolje detelje ali lucerne. Otavo ali deteljo že lahko kar ob košnji, ko je suha, naložimo v kope, kakor je ponekod navada za shranjevanje suhe krme na prostem. Tudi suhe krme ne smemo pokladati na enkrat

več kot za dva, tri dni, izjemoma če je suho, za pol tedna, ker se sicer napije vlage in plesni, da srnjad, če jo vzame, dobi drisko. Otava ali detelja se še najbolje drži, če ju denemo med snopje.

Najcenejša in morda najnaravnejša zimska krma so pa vejniki. V juniju okrešemo mlade poganjke trepetlik, topol, lip, jesenov, hrastov, bukev, pač drevja s sočnim listjem, kakor to delamo za drobnico (za koze), ter to drobno vejevje, povezano v butarice ali svežnje, na zraku, a v senci, dobro posušimo in shranimo. Te vejnike pozimi pokladamo ob drevesa, še bolje je, če jih med tesno skupaj stoječa debela zagvozdim.

Zgoraj opisana krmišča priredimo, če le mogoče, pod iglastim, zimzelenim drevjem, ki daje dobro streho. Nikakor pa ne smemo biti pri tem površni in če ne delamo sami, moramo delo skrbno nadzorovati. Plačane osebe, brez nadzorstva, si skušajo delo olajšati in okrajšati, zmečejo in nasujejo krmo kamor koli in čimveč na kup, ne odgrebejo snega, samo da se znebe blaga in izpraznijo koš, sani ali tovor. Potem se tedne nihče ne zmeni za krmišča, da tam hrana plesni in gnije. Šele ko zapade nov debel sneg, morda nažene lovski gospodar hlapca, da obnovi krmo. Ta jo zopet enostavno zmeče v sneg in gre, pa je opravljeno. Gospodar se hvali, kako skrbi za uboge srnice in koliko ga to stane, divjad pa dalje strada, ker ne more prekopati trde plasti snega, ali pa poginja ob gnili, zmrzli in plesnivi hrani. Bolje nič kakor tako, ker je škoda truda, stroškov in srnjadi. Kdor ne zna in ne ve kako, naj se pouči, komur pa se ne zdi vredno truda in stroškov, pa ni gojitelj in ne lovec. Ta naj vse skupaj, tudi lov pusti, da ne bo delal sramote plemenitemu poklicu, ki je brez lovske krvi v žilah in brez srca, to je brez ljubezni, mrtev in le gola spaka v lovstvu.

Čuvajsko osebje je navadno jako dovzetno in požrtvovalno za krmljenje in pomoč divjadi. Vendar ga moramo natančno poučiti in v naravi pokazati, kako in kaj. Navzlic zanesljivemu čuvajskemu osebju moramo vendarle od časa do časa sami pregledati krmišča (pravemu lovcu in gojitelju ni treba prigovarjati) že zato, da čuvaj vidi, da se zanimamo, da pohvalimo, kar je v redu, in popravimo, kar morda ni dobro.

Vse te umetne naprave prekaša po svoji ustreznosti za zimsko prehrano srnjadi drug način, ki ga zlasti v lastnih loviščih, pa tudi v vseh prebiralnih in kmečkih gozdovih z največjim pridom in uspehom uporabljamo. Naš mali kmetovalec je namreč po svoji gospodarski nuji ostal s svojim kmečkim gozdom in načinom izkoriščanja še najbližje naravnemu gozdu, ki vsebuje vse vrste drevja vseh starosti, s posekami in grmičjem, gozdnim ple-

velom in sočnimi zelišči, malo gojen in za srnjad prijetno zane-marjen. V takih gozdovih raste dovolj malinja, kopinja (robi-dovja), bršljana, vresja, borovničja ter grmičja z jagodami (relike, zajčjega lakotnika), divjega sadja (lesnik), topole, vrbe, leskovja, pa tudi omelje (tičjega lima). V takih gozdovih ne primanjkuje zimske hrane, razen če zapade predebel sneg ali se naredi srenj, da srnjad ne more kopati in razgrebati snega. Tedaj razgrebemo in razorjemo sneg na krajih, kjer raste malinje in kopinje, po-tegnemo raz drevje bršljan, sklatimo z drevja omelje ali na tem zajedalcu posebno bogata drevesa v hudi sili posekamo. Srnjad poleg omelja poščiplje tudi igle ali popje in ogloje sočno mlado kožo listavcev. V to svrho posekamo kako topolo, vrbo, leskovje ali kržljivo jelko in slično.

Srnjad bo brez obotavljanja popasla odkrito malinje in oglo-dala podrto drevje, bo s tem dobila primerno hrano, se bo morala pri tem tudi dosti gibati in ostala bo sveža in zdrava.

Ob visokem snegu moramo do krmišč napraviti gazi. Če je srenj in se skorja srnjadi predira, raztrgamo z brano trdo plast ali izgazimo primerno široke tire od ležišč srnjadi do krmišč ali od izvoženih potov do krmišč. Podobno naredimo na njivah.

V naših loviščih si bomo torej v prvi vrsti pomagali z ono krmo, ki je v gozdu, ter skrbeli za to, da bo srnjadi v zadostni množini dosegljiva. Kadar ni hudih zim, itak ta skrb ponajveč docela odpade. Saj zimsko krmljenje, kolikor je umetno, je samo doklada (nameček) k naravni hrani in pomoč za silo. Zato ne smemo preveč krmiti, če že umetno krmimo, temveč po malem in pogosto, vsak dan ali vsaj vsak tretji dan, kakor so že razmere in okoliščine.

Krma naj bo čim mnogovrstnejša, zdrava, nepokvarjena, čim skrbneje ter pravilno položena in redno dopolnjevana, ako že moramo umetno krmiti. Krma ne sme gniti! Kajti vsaka površ-nost in nemarnost je lahko usodna za srnjad. Zato pretehtajmo in uporabimo prej vse druge, naravne možnosti prehrane, preden se odločimo za krmišča, ki niso brez stroškov, a pri srnjadi ne dosegajo vedno svojega namena. Naravna prehrana, s tem da v sili posekamo nekaj ustreznega drevja, odkrijemo malinje, po-tegnemo bršljan itd., ima še to prednost, da ni treba nikakih predpriprav in ni treba srnjadi šele navajati na krmišča, kar se ne da preko noči in ne preko tedna.

Pri nas, ko v večini zakupnih lovišč nimamo krmišč in jih v obliki jasli in hišic tudi ne potrebujemo, bi bila tudi na hitro narejena krmišča, kot pomoč v bližajoči se stiski, čisto jalova.

Srnjad bi se nepoznanim strašilom izogibala ter bi v strahu pred tujo prikaznijo v varni razdalji za lakoto poginjala. Če se pa z lastniki gozdov domenimo in določimo, kaj in kje smemo v sili za krmo posekati, je pomoč hitro na mestu in doseže svoj namen prav gotovo. Izbrati moramo seveda mesta, ki so dosegljiva srnjadi. Srnjad dobro ve, kaj se godi v gozdu, če poje sekira, pada drevje in se lomi vejevje. Kakor hitro bo mir v gozdu, bo srnjad na mestu, poslužujoč se gazi in tirov, ki smo jih pri tem naredili, bodisi peš ali na smučeh. Pri prihodnjem obisku prinesemo morda še kak sveženj vejnikov, ki jih potaknemo med veje podrtih dreves, ali tudi kak snop neomlačenega ovsa, ki ga na pripravnem mestu podtaknemo, ali omelo, bršljan ter posekamo, če treba, še kako sicer malo ali nič vredno drevo.

S tem načinom si tudi prihranimo donašanje ali dovažanje plev ali rezanice ter repe, korenja in sličnega, ki je težko, že lahko med potjo zmrzne in je v zmrznjenem stanju ravno tako neprikladna in nevarna hrana za srnjad, kakor če je gnilo. Na bršljanu, malinovju, iglah in vejevju dobi srnjad dovolj sveže hrane, ki jo pozimi potrebuje (glej knjigo »Naš lov«).

Pri vseh prednostih tega načina zimskega krmljenja v sili, ki se našim razmeram najbolj prilega, imamo še to dobro, da ostane srnjad to, kar mora biti, namreč utrjena in odporna divja žival, ki je naravi najlepši okras in lovčev ponos. (Se nadaljuje.)

Odmor

Foto dr. M. Dular

Lovski prizori

3.

Pri solnici.

Logar Branko ni bil več mlad. Toda hodil je strogo pokonci kakor cigan. Le kadar je nosil srnjaka na plečih ali se nalezal vinca v Gabrski gori, se je držal naprej.

Branko je bil lovec comme il faut — lovec, kakor je treba. Na prazno polževo hišico je sklical sovo, goloba-grivarja in duplarja, divjo in domačo grlico in oponašal kukavico. Kolikokrat so spomladi šteje plevice kukavičje glasove in se po njihovem visokem številu tolažile z dolgim življenjem. Tedaj se je zasmel gori v rebri Branko in plevice niso več šteje. — Pšeničnega stebila

je odrezal pičel pedanj v dolžino s kolenčkom vred, odcepil jeziček od kolenčka nazaj, ga poravnal in klical srnjake z večjim uspehom ko mestni lovci na vse umetne piščali. Kadar pa niso utripala srca srnjakov v svatovskem ognju, je na to slamnato pisko vèkal po zajčje in priklical lisico.

Lisic ni strupil. Sedeč ob mesečini na kozolcu je prevaril košatorepko, ki se je vlekla daleč ob gozdu. Stisnil je ustnice, potegoval potankem sapo v sé ter oponašal mišje cviljenje. Na splav se mu je vrgla zvituha pred cev. — Ob vodi je napravil malo mrhovišče in navlekel nanj mrtvih mačk in psov. Od finih dišav ponorele so drle lisice na pasti, skrite v plevah ob crkovini.

Brankov pasji služabnik K o s m á č je bil na višku dresure. Ni bil vpisan v rodovnik plemenitih mrcin. Resasto dlako je nosil na srednje visokem životu. Ušes ni polagal ob licu. Nekoč je v uhlje ozebel. Zato jih je držal varno od sebe. Od pasjih pobojev so bili nazobčani kot petelinji greben. Tudi rdečkasti smrček ni bil brez brazgotin. Iz šopa rjavih kocin je križasto gledal z belim

očesom. Okrog gobca je bil poraščen kakor s ščavjem in stalno umazan, kakor da žveči tobak. Povešeni rep je bil še najbolj podoben koruznemu stebelu, ki ga toča pripogne in razcefrá. Na repu je viselo blato vseh vrst. Ker je spal na skednju, se je navadno tudi še kakšna slama vlekla za njem.

Kosmač ni bil priljubljen. Vsak pobalin je lučal kamne za njim. Občutljivejše ženske so ob njegovem pogledu pljuvale v stran. Sirovi vozniki so švigali z bičem po njem.

Pod tem revnim pasjim okriljem je tolklo vdano srce. Kosmaču je bil logar edino zavetje. Zvesto je strmel v gospodarja in slušal na sleherni klic. Vrgel se je za obstreljeno raco v vodo, se splazil po jazbeca v rov in ga privlekel na plan, skočil za podivjano mačko v gozdu in jo zadavil, naznanil kuno v krošnji drevesa in stal na jereba. Le na ukaz gospodarjev je gonil zajce in srne na zmerno daljavo. Sicer se ni menil zanje. Skratka: bil je pes obsežnih vrlin kakor njegov gospodar.

Brankov revir je segal na eni strani od Koških senožeti preko Kulovih sel do Srobotnika, na drugi strani od Stisnjenege hriba preko Póvženskega hriba do Škratovca.

Po revirju je hodil Branko počasi in z bistrim očesom. Ni se mu izmuznila ne podlasica med raze skalovja in ne miška med dračje. Le takrat, ko je v Malem peklu skočil divji lovec izza debela in nameril na Brankove prsi risano cev, je bilo drugače. Razburjen je dvignil Branko svojo puško visoko v zrak in zaklical: »Ne nosim puške, da streljam ljudi! Ti pa napravi, kar hočeš!« — In divji lovec je pobesil morilno orožje. — Takrat se je seveda Branku mudilo domov. Le takrat je pospešil korak po lovišču.

Ker je bilo lovišče pretežno srnje, je skrbel Branko za napravo dobrih solnic. Imel jih je šest: Pri vosku, v Kamenškem hribu, v Cerovi loki, pri Selskem križu, ob Veliki prepadni in v Kičevem delu.

Ni tlačil soli v razšibráne šture. Trdil je, da žró srne obenem s soljo in prstjo iz štorov tudi trhlino, kar jim kvari želodec in rast. Če ni našel nizke skale s široko in dolgo razpoko, je zgradil na mali ravnici med smrečjim nasadom iz kamnov primerno koritce. Zmešal je zemljo s soljo in oboje trdo zbetál v kamnito kadunjo. Da so imele srne lepši dostop, je zravnal okoli solnice zemljo in jo očedil. Razgreb je pohodil in upodobil po njem s plosko konico lovskega noža sledove srnjadi, da je ustregel očem zadirčnih predstojnikov. Njegove solnice so bile včasih v resnici, večkrat pa tudi le na videz močno obiskane.

Brankov višji predstojnik je bil gozdarski svétnik P a v e l p l. P r g a. Človek, ki je nosil kamen v srcu in med na obrazu. Nikdar ni smeh razvedril njegovega čela. Gledal je srepo, kakor da ima že tri umore na vesti. In stopal mastito kot petelin, ko leze na gnoj.

V službenem poslu je bil pretirano strog. Da zasači logarja na malenkostni hibi, si ga videl pred dnevom daleč v Rogu ali sredi noči na Brezovi rebri. Iskal je srobot, ki bi tlačil drevesce k tlom, ali bršljan, ki ne bi bil strgan raz deblo. Prga je bil velik v malem.

Celo v domače razmere logarjev se je vtikal. Hotel je določevati število rojstev v družinah podložnih. Očeta številnih otrok je žalil z grdo opazko.

Lovskega gosta, ki je ob strelu zgrešil divjad, je kar moč osmešil. Ko pa je sam v enem poldnevu podkadil tri zajce, je brez slovesa izginil.

Ljubljanska srajca je bil, pa ni hotel znati slovenski. Vpričo njega so morali slovenski logarji tolči nemščino, takó ali takó. Pristen Nemec bi bil iz obupa skočil v Krko, če bi jih bil slišal. Celo lovski gostje, tudi sicer navdušeni slovenski narodnjaki, so se vpričo pl. Prge ogibali slovenske besede. Kajpak iz spoštljivih ozirnov ali pa v pričakovanju brezplačnega zajčjega bedra ali srnjega stegna.

Dasi je bil ta človeški vzorec netečen kakor lesnika, sem zaradi miru v sosesčini nekaj časa občeval z njim in se udeleževal graščinskih pogonov.

Nekoč me povabi na zalaz. Hodila sva v spremstvu logarja Branka po lovišču in oprezovala za srnjaki po jasah. Istočasno se je pl. Prga hotel prepričati, kako Branko skrbi za solnice.

Bilo je proti koncu svetovne vojne. Hudo je bilo takrat, da bi bila beraška palica obupala. Primanjkovalo je najbolj potrebnih živil. Rekvizicije so povzročile pomanjkanje hrane tudi na deželi. Tedaj je pl. Prga kot vojni komisar dvigal bič nad okrajem. Da si prisluži odlikovanje, je izterjaval dajatve preko predpisov. Otroci logarjev so lačni tavali po fratah ter iskali jagod, malin in robidnic, da bi si utešili prazne želodčke. Toda sadje je les, če ni kruha vmes. Otroci pl. Prge so pa z velikimi kosi najfinejšega peciva v rokah skakali po graščinskem dvorišču.

Začelo je primanjkovati tudi soli. Sol je pa tako važna začimba, da trdijo Arabci: Sladka krma je kamelam kruh, osoljena krma pa slaščica. Nemci govoré: Salz und Brot

macht die Wangen rot. Sol in kruh pobarvata lice. Slovenci pravimo točno: Sonce in sol sta revnih kost in meso.

Dasi je v vojskinem času primanjkovalo soli za ljudi, jo je bilo za graščinske srnje solnice vedno dovolj.

Logar Branko je prejel večjo količino soli z naročilom, da jo nemudoma vgnete med prst v solnicah. Toda tudi solnica na steni logarjeve kuhinje je bila popolnoma prazna. V logarjevem srcu se je vnela borba ljubezni do lastne družine z ono do srnjega rodu. Kaj naj stori?

»Danes hočemo videti, kako ste porabili sol za solnice!« je zamrmral ob postanku pl. Prga proti logarju. Potem smo rinili v smeri proti solnicam.

Spotoma pa je pl. Prgo prijelo in moral je iti tja, kamor gre celo cesar brez spremstva. Izginil je v gošči.

Tedaj se je Branko plašno vame ozrl in mi razodel skrivnost, da je v stiski porabil sol za družino, solnice pa namočil z lastno slano vodo. Pomagaj si človek, kakor si moreš in znaš!

Pl. Prga prilomi za nama. Kakor bolna sova je gledal.

Ob solnici je obstal. S strokovnjaškim očesom je premostril njeno napravo. Nič ni mogel ugovarjati. Številni odtisi parkljate divjadi so pričali, da je solnica dobro obiskana. Toda to ga še ni zadovoljilo. Sklonil se je, potaknil kazalec globoko v zmehčano zemljo in ga obliznil, da se je prepričal do dna, je li prst zadosti prepojena s soljo. Pomenljivo sva se spogledala z Brankom in čakala na nepristransko oceno.

Po ponovni poskušnji se je pl. Prga zavrnil, zadovoljen ošvignil logarja in zamomljal:

»Vendar enkrat v redu!«

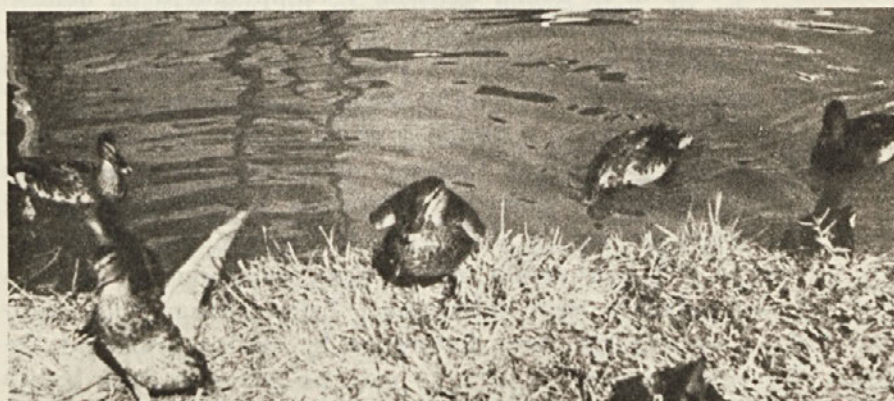

Foto dr. M. Dular

Lovski izvor dualizma v slovenskem bajeslovju

(Nadaljevanje.)

III.

Ker sta oba lunarna lovca prvotno eden, sta imenovana v bajki »brata« in imata tudi podobno gotovo istoznačno ime, ker nosita v enobožni dobi eno. Ta sorodnost se kaže n. pr. pri Kresniku in nasprotniku, »krivemu«, a tudi Kresniku; pri divjem lovcu Bertholdu in boginji Berthi. Dalje: Perkun (Perun) in Perkuna tete (Per+peruna), Jarnik in Jurij, odnosno Jurij s pušo in Jurij, Zeleni lovec in Zeleni Jurij in drugi. Tako tudi Lampret in Perko! Kelemina je sicer mnenja, da je ohranil »samo zadnji brat mitološko ime: Perko — Berthold«, pa to ni točno, ker je Lam-p-r-e-t tudi primerjati mitološkemu Bertu — Brechtu, ki je znan bolj kot Berthold, »ljubitelj Berthe« (!). Tako imata torej oba brata svoji mitološki imeni, bolje isto ime. Dalje je Kelemina mnenja, da je bajka nemška tradicija, kar seveda ugotavlja glede na nemški imeni Berthold in Lambrecht, toda za Perka, ki je slovensko in slovansko ime, imamo v mitologiji našega Perkuna — Peruna, ker je na mesto prejšnjega slovanskega imena drugega brata stopil nemški Lambrecht, ne smemo še trditi, da je tudi bajka nemška, ker z isto pravico bi lahko kdo trdil, da je n. pr. bajka o sovražni si dvojici Pegama in Lampergarja nemška. Podobnost imen Perko—Pegam (*Pergam<*Perkam) in Lampret—Lampergar ni nikakor slučajna! V Pegamu tiči Perkun in noben Behaim, v Lampergarju pa nemški graščak. Lampergar je ubil Pegama, kakor Lampert Perka. Vprašanje pa je, kakšna je prvotna pesem, kje so v prvotni pesmi simpatije naroda in kdo je prvotno triglav Lampergar ali Pegam? V pesmi o Pegamu pa je s hudiči v zvezi Pegam, ne Lampergar in vendar konča Lampergar Pegama, ne narobe. Prvotna pesem je bila torej drugačna, namreč: osovraženi nemški grof je bil čarovnik s tremi glavami in ubil — kmeta Pegama. Kelemina piše: »Iz povesti št. 253, I, ki spada tudi semkaj, spoznamo, da pomaga zločinskemu polbratu mati čarodejka.« Tako pomaga tudi mati-čarodejka Lampergarju, brez katere ne bi nikdar premagal Pegama. Navedena povest (št. 253, I,) nam pa govori o dveh bratih vitezi, od katerih je starejši dober, mlajši hudoben in se hoče polastiti zaklada bratovega. Mati mu pomaga, kakor vdova

»Rošlinka« hudobnemu Rošlinu. V tej povesti ubije mlajši brat starejšega pri Vidovem (!) studentu, dočim ubije v mlajši pesmi Verjanko (Perunko?) hudobnega Rošlina. Mitološko pravilnost je tu narod zamenil s pravičnostjo, da podleže hudobni dobremu.

Pesem o Pegamu in Lampergarju je torej prepesnitev narodne prvotne pesmi od nekega izobraženega pesnika iz viteških krogov in sicer tako, da je slava na strani kranjskega viteza, ki je imel narodnemu, nekemu mitološkemu imenu slično ime. Prvotno je bil Lampergar = Lampret čarovnik s tremi glavami, ki so znamenje temnega božanstva lune (Hekota, Triglav itd.), kateremu pomaga še mati-čarodejka. Tlačan je brez dvoma na mesto hudobnega čarovnika (temne lune) postavil svojega tlačitelja, nemškega grofa, kot ubijalca, dočim je ubiti Pegam = Perko kmet, kakor v naši bajki iz Solčave! Zato lahko trdim, da je ta grof prvotno zli lovec in kot lovec — grof.

Kelemina enači Perka Bertholdu, in sta obe imeni res enega izvora, nikakor pa ni Perko od Bertholda, ampak nasprotno, mislim, da je Berthold od pred- in praslovanskega Perkuna, kakor bom dokazal. Naša bajka je lunarnega izvora in lunin Bog je Perkun. Da so praindoevropski bogovi gromovniki lunini bogovi, je dokazal Siecke (n. d.). Tako je nujno tudi naš Perkun — Perun, ki je v poljedelski dobi postal iz dobrega čuvarja divjadi bog zemeljske rodovitnosti: ker je bil prej za žival, ki jo je čuval, da ji je dal obilo hrane — zelenja (Zeleni Jurij), je postal sedaj za kmeta, da mu je polje obrodilo! Njegovo orožje (strela) je bilo prej lovsko, za kmeta je postalo oralo (sv. Jernej)! Temeljna poteza lovske mitologije je baš gromovnik, katerega zasledujem do prakulture bumeranga, ki se imenuje v Avstraliji, ki edino ima še bumerang — parkan! Človek kot absolutni lovec je torej merilo mitologije. Opazka Kelemine, da nosi »poljedelec (!) Perko to ime po krivem«, izvira pač iz solarne mitologije, v kateri mrgoli »sončnih junakov«, ki so pa zelo poznega izvora. Glede na to je vse lovsko kar tako slučajno nelovsko, ampak simbolično, da lovec označi ubijalca ali strelca! V resnici pa lov tudi samolovcu ni golo ubijanje in brezsrčnost napram živali in — bratu, ampak prav nasprotno ljubezen do živali in s strogimi zakoni normirano lovsko življenje, ki ga vlada Perkun kot sovražnik vsakega ubijanja. Dobri bog-lovec je zato postal brez velikih izprememb dobri bog-kmet! Zločinski nezakoniti »divji lovec« pa je postal edini lovec na kmetskem Olimpu.

Ime slovanskega gromovnika Perkuna se stika na eni strani z indijskim — seveda predarijskim Parganya (Paryanya), na drugi z glavnim imenom bumeranga parkan (Weule). Ime Perkun pomeni torej »boga z orožjem, bumerangom«, kakor se pripoveduje o Wodenu, da je imel tako kladivo, ki mu je po metu prišlo spet samo v pest, kar je baš značilnost za bumerang, ki je prastaro lovsko orožje v obliki luninega srpa!

(Se nadaljuje.)

I. Teržan

Nekaj spominov

Bilo je pred kakimi petinštiridesetimi leti. Sneg je bil zgodaj v jeseni na debelo pokrtil širna brda in ravnine. Drevje je ječalo pod težo snežink, ki so se bile nabrale na še ne odpalem listju. Ptice so pritiskale k človeškim bivališčem ter si tam iskale vsakovrstne utehe za svoje prazne želodce. Potreba je gnala tudi divjad, da je zapustila svoja stalna bivališča in, ne meneč se za nevarnost, iskala hrane v bližini človeških naselbin.

Moj oče, Bog mu daj miren počitek v večnih loviščih, je bil strasten, na vse načine nabrisan lovec, a ne na pravih potih. Vsakokrat, kadar je zapadel nov sneg, je navsezgodaj obhodil in pregledal bližnjo okolico ter z večjim očesom preiskal in preštel vse sledove divjadi, ki se je slučajno zatekla v ta kraj ali, kakor je oče rekel, v »moj rajon«. Prišedši domov, je po navadi malo posedel na gorki peči ter pretehtal in izdelal načrt.

Tako je bilo tudi tistega leta. Po zajtrku pravi: »Janez, obleci se, pojdeš z menoj!« To je bilo prvič, da me je povabil na svojo grešno pot. Jaz sem bil tega vabila jako vesel. Mati je sicer svarila očeta, da naj me ne jemlje s seboj. »Še sina boš pokvaril,« je rekla. Oče je pa trdil, da brez mene danes ne more. Med tem kratkim prepirčkom je oče nabasal svojo enocevko (prednjačo). Prav spretno jo je zložil pod svoj suknjič, meni je obesil na hrbet koš, v koš pa dal sekiro. Tako napravljena sva se podala v mrzlo zimsko jutro. Oče naprej, jaz za njim. Govorila nisva nič. V obraz mi je brila tanka zimska sapica ter mi kakor oster nož rezala v mlado lice. Bolj in bolj gosto sem moral potegovati sapo v nos, da sem si uganjal nazaj tekočino, ki mi je venomer silila na zgornjo ustnico. Tu in tam sem si kar po domače pomagal z rokavom svojega suknjiča, ki se je na prizadetem mestu že sumljivo svetlikal.

Hodila sva že dobre četrte ure, ko oče zavije po strmini navzdol. Ustavi se pri stari votli bukvi. Prst je položil na usta v znak, naj molčim. Dal mi je v roko sekiro ter pokazal brez besede, naj pričnem sekati bukev. Oče je medtem vzel izpod suknjiča svoj pihalnik, ga spretno zložil in se pripravil za strel. Pljunil sem v svoje, že premre roke ter se pogumno lotil debelega drevesa. Votlo so odmevali udarci moje sekire v tiho in mrzlo zimsko jutro. Kar naenkrat počí očetova puška. Ustrašil sem se strele. Takoj po strelu mi pa pade na glavo mački podobna žival. Zavpil sem ter hotel skočiti k očetu, pa mi je spodrsnilo, da sem padel ter se skotalil po strmini navzdol. Končno se mi je posrečilo, da sem se ujel za mlado smreko ter

prišel polagoma kobacati po strmini nazaj do očeta. »Kakšna pa je ta žival?« sem radovedno vprašal. »To je kuna. Najmanj goldinar dobim za kožo.« Goldinar je bil v tedanjih časih za ubovega bajtarja že dokaj lep denar. V koš sva naložila še nekaj suhih drv. Skrbno je pobral ves okrvavljen sneg ter ga razmetal na vse strani, da je na ta način zabrisal za seboj vse sumljive sledove.

Naslednji dan sva šla v drugo smer. Oče je trdil, da je zasledil srno, kar je bilo v teh krajih nekaj zelo redkega. »Tam nekje bo, pod skalami, kjer je še dovolj zelenega srobotja.« Ni se varal. Po polurni, dokaj naporni hoji se oče nenadoma ustavi. S previdno naglico pripravi puško. Z roko mi da znamenje, da naj mirujem. Oči očetove so bile uprte na nizko, s srobotjem obrastlo smreko, ki je tvorila pravcati snežni šotor. Od tega šotora je od časa do časa odletaval sneg. Kar se je nekaj prikazalo izpod tega snežnega šotora. Žival je z zadnjimi nogami stopila izpod smreke ter na ta način pokazala pol svojega života. Takrat je oče pomeril in ustrelil. Takoj je planil na dotično mesto in mi dal z roko znamenje, naj mu sledim. Videl sem, da se je tam nekaj velikega zvalilo po tleh, pa takoj zginilo preko roba. Ko sem prišel tudi jaz na vrh, sem videl v snegu široko krvavo sled. Oče je znova nabasal puško ter se previdno podal po krvavi sledi, ki je vodila proti malemu gorskemu potoku. Prišla sva okrog ovinka. Tam se nama je nudil nekako smešen prizor. V malem tolmunu, ki ga je napravil gorski potok, je sedel na zadnjici srnjak. Seveda, ko naju je ugledal, je planil pokonci ter skušal ubežati. Zopet je zagrmel po tihem gozdu strel. Srnjak je padel nazaj v potok, vendar je še z zadnjimi življenjskimi silami poskusil, da si reši prostost. Toda prehitel ga je oče, ki je brž pograbil sekiro, ki sem jo nosil jaz v košu. Z vso močjo je v hitrici tako nerodno udaril po srnjakovi glavi, da sta odletela oba rogova neznano kam. Tudi že itak tenka nit srnjakovega življenja se je isti hip utrgala. Pobasal je srnjaka v koš, ga takoj odnesel domov, iztrebil in potisnil v vrečo.

S to vrečo v košu sva se potem napotila v dve uri oddaljeno trgovino. Trгоvec, h kateremu sva se napotila, je bil lovonajemnik sosednjega lovišča. Bil je dober zaveznik lovskih tatov, kateri so mu za mal denar prodajali razno divjad, nalovljeno v precej obilnem številu v lovišču, ki je bilo takrat last Planinske graščine. Marsikateri goldinarček je priromal iz njegove blagajne v roke takratnim lovskim tatovom.

Kakih šestdeset metrov pred omenjeno trgovino je bil most. Na ograjo tega mosta je oče postavil koš s prepovedano vsebino. Naročil mi je, da naj ostanem pri košu, katerega naj na dano znamenje prinesem za njim v trgovino. Komaj je bil oče na pol pota proti trgovini, ko stopita iz trgovine dva orožnika. Napotila sta se po cesti proti meni. Nekaka čudna toplota je takrat zaplapolala po mojih mladih žilah. Zdelo se mi je, da se mi hlače tresejo. Kaj naj storim? Ali naj bežim in naj pustim srnjaka tam? Nič, sem si mislil. Počakam, pa naj bo, kar hoče. Ako bosta pogledala v koš, jo bom pa ubral, kar se bo dalo. Oče je bil že pri trgovini. Ne meneč se za ubovega fanta, ki je počival na mostni ograji, sta jo orožnika rezala mimo mene. Globoko sem si oddahnil. Končno se prikaže oče na pragu trgovine ter mi z roko pokaže, naj mu sledim. Stopivši v trgovino, je trгоvec takoj glasno ukazal, da so slišali tudi drugi kupovalci: »Kar tja v magazin nesita fižol.« Oče je že dobro vedel za dotični »magazin«. Takoj je bil trгоvec za nama, da se na lasne oči prepriča, kakšne vrste fižol imava. Grajal je očeta, zakaj je srnjaku odbil rogovje in da ima preveč razbit hrbet. Če bi tega ne bilo, bi dal več. Tako pa ne more več dati kakor goldinar. No, pa

za fanta žemljico, za očeta pa merico žganja povrhu. Kupčija je bila sklenjena, strah je minil in najbrž smo bili vsi skupaj zadovoljni.

Nekaj dni po teh dogodkih potrka navsezgodaj nekdo na naša vrata. Oče hitro plane k oknu, da vidi, kdo tako zgodaj zjutraj kliče. S tiho kletvijo se obrne od okna, pove materi, da so orožniki in župan pred vrati. Puško je imel sicer dobro skrito. Toda preko palice nad pečjo je visela koža pred nekaj dnevi ustreljene kune.

Medtem pride iz kamrice teta, ki jo je nenavaden obisk tudi spravil iz postelje, pogleda okrog sebe in med oblačenjem spravi kunino kožo pod krilo. Orožniki so vse premetali in preiskali, a našli niso niti najmanjše sumljive stvari. Jaz sem ves preplašen čepel v kotu na peči. Orožnik se prav prijazno obrne k meni ter me nagovori: »Krajcar dobiš, ako poveš, kam ata skriva kože od raznih muck, veš, od takih hostnih muck.« Boječe sem odgovoril: »Eno tako muco imajo teta pod kliklo.« »R-res?« se je zadržal nekoliko užaljeni orožnik. »Res,« sem rekel, »taka rjava je.« Župan je takrat bušil v smeh, istotako drugi orožnik. »Pojdimo,« je rekel župan. »Prekleti smrčavec,« je še zaklel orožnik ter zaloputnil vrata. Še zunaj niso prenehali s smehom. Oče se je zadovoljno muzal za njimi. Jaz sem se pa čudil, zakaj so se smejali in zakaj nisem dobil obljubljenega mi krajcarja, ko sem vendar po pravici povedal.

Tisto poletje je ustrelil oče še enega srnjaka. Bilo je takole: Sosed pride mimo naše bajte in med raznim vsakdanjim pogovorom pove, da je videl tam v Zebičevi detelji srnjaka, kjer se pase. Takoj ko je sosed odšel, je oče poiskal svoj stari pihalnik in premenjal v njem šibre. »Da bo bolj gotovo,« je dejal. Napotila sva se proti omenjeni detelji. Prišedši tja, je bil srnjak še tam, toda predač. »Ti ostani tukaj,« pravi oče. »Skušal ga bom od druge strani zalesti.« Posrečilo se mu je. Temu pa ne bo mogel gospod G. nič ugovarjati, ko ima tako lepe roge. Za tega bo moral dati več kakor goldinar, sem modroval. Med najinim pomenkom jo primaha iz gozda proti nama sosed Aleksander, ki je bil na glasu kot velik čvekač. »Sedaj sem izgubljen, ta me gotovo naznani,« je vzdihoval oče. »Ali si ga?« se je namuzal sosed. »Tam v mojem vinogradu je pa srna, saj to je srnjak?« Očeta je skrbelo, ako ga bo Aleksander naznanil. Rad bi bil srnjaka prodal. Končno se je odločil. Dal je srnjaka iz kože in mene poslal s srnjakovim stegnom k sosedu Aleksandru. Rekel je: »Če bo vzel tole stegno in ga pojedel, sem rešen, potem me gotovo ne naznani; ako me pa, tedaj bo on tudi kaznovan.« Težko je tisti večer oče pričakoval, da sem se vrnil. »Ali ga je vzel?« je z radostjo vprašal oče, ko je videl, da sem prišel prazen domov. »O, pa še prav rad. Prav lepo se ti zahvaljuje za tako čeden kos mesa!«

Vendar je na nekak način prišlo orožnikom na ušesa, da je bil v tisti okolici od lovskih tatov ustreljen baje srnjak. Pričelo se je poizvedovanje in povpraševanje. Tudi pri sosedu Aleksandru so se oglasili v nadi, da bodo pri njem gotovo zvedeli kaj bolj natančno.

»Ali kaj veste vi, Aleksander, če je bil res tukaj v vaši bližini nekje ustreljen srnjak? Kaj pravite, kdo bi ga bil?«

»Guspud žandar,« je rekel zviti Aleksander. »Ako bi jez vedu, kdu ga je, al mislte, da bi vam puvedu. Jez bi šu sam ko gor h gršaku, pa bi mu puvedu; dobr bi blu pet gularju, ku bi joh za tu dabiu.«

To in še nešteto drugih lovskih doživljajev mi je polagoma vzbudilo in hudo podžgalo lovsko strast. Ko sem odrastel in me je usoda v borbi za vsakdanji kruh metala iz kraja v kraj, sem vedno in povsod hrepenel po raznih lovskih doživljajih. Ako sem, bodisi kjerkoli, stopil v kako gostilno

in ako sem tam ugledal na steni lovsko trofejo, sem jo z velikim veseljem ogledoval in si pri tem vzbujal spomine na nekdanje dni. Ko sem se končno za stalno naselil v Trbovljah, je bila moja prva misel, kako bi prišel med lovce. Takoj, ko sem si gospodarsko nekoliko opomogel, sem si preskrbel lovske papirje, seveda tudi novo puško.

Sedaj hodim postavno pot. Ne posnemam očeta in ne hodim po njegovih stopinjah. Marsikaterikrat mi pa koristi tudi očetov nauk. Najbolj sem si zapomnil očetove besede, ko mi je rekel: »Fant, kadar boš streljal na bežečo žival, ne meri dolgo. Kakor hitro vidiš žival na muhi, stisni pest, misleč: jo že držim.«

Največkrat se spominjam očeta v času brakad. Še ni dolgo od tega, ko, stoječ na odkazanem mi stojišču, zaslišim pasjo gonjo, ki se mi je vedno bolj približevala. Pripravljen na strel, ugledam srno, ki jo reže naravnost proti meni. Že sem pritisnil puško k licu in pomeril. Nisem pa še skrivil usodnega prsta, ko zagledam srnjačka, mladiča, ki je le s težavo sledil materi srni. Skoraj ustrašil sem se pri misli, da bi bil kmalu ubil mater vpričo otroka. Komaj pet korakov pred menoj je srna obstala. Zdelo se mi je, da vidim na njenih očeh skrb za drago dete, ki je, ne daleč od matere, trepetaje obstalo v gostem robidovju. Srna mati je toliko časa stala pred menoj, da so se ji psi približali v neverjetno bližino. Toliko da je niso ujeli. Tedaj pa, da ste jo videli. Z velikanskim skokom se je pognala po štrmini navzdol, kar preko psov. Vso pozornost psov je obrnila nase, ki so se usuli za njo in zagnali tako lepo godbo, da se mi je srce od radosti smejalo. Le s težavo se je mladič skobacal iz robidovja ter prav počasi odšel ravno v nasprotno smer kakor poprej mati srna. Mislil sem si: Ako bi bil stal na tem mestu moj oče, bi prav gotovo padla srna mati in še morda mladič. Če bi pa slučajno mladiča ne ustrelil, bi ga prav gotovo raztrgali psi. Nekako lahko mi je bilo pri srcu. Zavedal sem se, da sem podaril življenje dvema nedolžnima živalcema.

Vsem lovskim čuvajem bi polagal na srce tole: Tudi v lovopustu največkrat neopaženo obiščejo lovišča, ki so jim zaupana. Posebno naj opazujejo na samem in v bližini gozda stoječe hiše. Prepričan sem, da jim bo kmalu postalo kaj sumljivo. Vedno mora lovski čuvaj misliti na to, da lovski tat nima lovopusta, nima smisla za gojitev. On samo mori, samo da zadosti svoji lovski strasti, ki je pri marsikaterem hujša kakor pri nastavljenem in plačanem lovskem čuvaju. Marsikateri lovski čuvaj je samo zato lovski čuvaj, da si lahko preskrbi bolj poceni lovske pravice, ne izpolnjuje pa svojih dolžnosti. So pa tudi taki lovski čuvaji, ki izrabljajo svojo lovsko pravico neupravičeno v lastno korist.

Zastrupljena jajca za pokončevanje vran

Kdor izmed članov Lovskega društva Ljubljana želi zastrupljena jajca, naj pošlje poljubno število jajc lekarni pri Svetem Roku v Šiški, lekarnar Slavko Hočevar, Ljubljana, Celovška cesta 62, ki jih zastrupi. Ni treba, da so jajca sveža. Za prepariranje jajc je plačati 50 par od kosa, kakor se je društvo pogodilo z lekarno.

Kako se divjad plodi

Že večkrat se je pripetilo, da so morali lovci listati po lovskih knjigah, če so hoteli dobiti podatke o ploditvi divjadi. Da pa odpomorem temu nedostatku, sem zbral iz lovskih knjig potrebne podatke ter jih navajam v naslednjem seznamu.

Vrsta divjadi	Se pari v mesecu	Nosi tednov	Ima mladiče v mesecu	Število mladičev	Doseže starost (ocenjena)
Jelen	september, del oktobra	32—34	maj	1, redko 2	30—36 let
Damjek	oktober	32—34	junij	1, redko 2	20—25 let
Srna	od 20. julija do 20. avgusta	40	maj	1—2, redko 3	15 let
Divja koza (gams)	$\frac{1}{2}$ novembra in decembra	20—21	maj	1—2	25 let
Poljski zajec	od januarja do avgusta	4	koti štirikrat, prvi so v marcu	2—3	6—8 let
Planinski zajec	od marca do avgusta	4	povrže 3 krat na leto	3—5	6—7 let
Divja svinja	od $\frac{1}{2}$ novembra do $\frac{1}{2}$ januarja	20	april	10—12	50 let
Medved	maj, junij	34	januar ali februar	2—3	50 let
Jazbec	konec julija	32	februar, marec	3—5	15 let
Vidra	konec januarja do marca in tudi julija	9	maj (september)	5, redko 4	14—16 let
Podlasica	februar, marec	5	marec, april	4—8	10 let
Kuna zlatica	januar, februar (julij)	9	april	2—4	10—12 let
Kuna belica	februar	9	april	3—5	10—12 let
Volk	od $\frac{1}{2}$ januarja do $\frac{1}{2}$ februarja	9	marec, maj	4—6	16—18 let
Lisica	konec januarja in februarja	9	april	3—9	15 let
Divja mačka	februar, marec	9	april, maj	3—6	12—15 let

Vrsta perjadi	Kje gnezdi	Leže (jaje)	Kdaj leže	Mera in barva jajc m/m	Koliko časa vali (dnevi)
Divji petelin	v gozdu (posekah), na tleh	8—12	aprila, maja	55 × 41.5 sivozelena, fino-rjavo nabrizgana	26
Ruševec	na planjavah pod štorom ali skalo	6—12	maja	51.5 × 36.5 umazano belorumena, rjasto pikčasta	26
Jereb	v gozdu na tleh	7—9	maja	59.8 × 29 rjasta, temno pikčasta	22
Skalni jereb (kamenica)	pod nizkim grmovjem	12—14	junija	40 × 30 rumena in temno pikčasta	24
Snežni jereb (belka)	..	9—14	junija	43 × 30 rumena, črno-rjavo in rdečkasto pikčasta	24
Fazan	pod nizkim grmovjem ali pa na polju in travnikih	11—20	konec maja	45 × 35.5 olivnozelenena	24
Poljska jerebica	..	8—22	maja	55 × 27 olivnosiva	25
Golob	na drevju	2	aprila, junija	41.5 × 29.5 bela	17
Prepelica	na polju ali travniku	8—16	v začetku junija	50.9 × 23.5 zelena in olivnosivo pikčasta	19
Kljunač	v gozdu, po navadi pri štoru	3—4	sredi aprila	45 × 32.5 rumenkasta, rjavo pikčasta	20
Divja raca (mlakarica) (A. bascas)	v trstju v bližini vod	6—12	konec aprila	57.5 × 41 bela, pa tudi olivnorjava	36
Orel	v skalovju	1—2	aprila	75 × 60 bela in rjavo pobrizgana	50
Kanja	na drevju	2—4	aprila	57 × 45.5 bela in rdečkasto marmorirana	21
Sokol selec	na visokem drevju in v skalovju	3—4	v začetku aprila	53.5 × 41 umazano bela, sivo pikčasta	20
Kragulj	na visokem drevju	2—4	v začetku aprila	57.5 × 44 bela, pa tudi rdečkasta, temnorjavo pikčasta	21
Uharica	v skalovju in duplih, v drevju	2—3	konec marca	60.6 × 49 bela in okrogličasta	34
Krokar (Corvus corax)	na visokem drevju in skalovju	3—5	marca	47 × 35.5 zelenkasta z rjavimi pikami	19
Vrana	na drevju	3—5	sredi aprila	42 × 28 sivozelena, rjavo pikčasta	19
Sraka	na drevju in grmovju	4—7	sredi aprila	54.5 × 24 bela	18
Šoja	na mlajšem drevju	5—7	sredi aprila	55 × 25.5 bela	16

Jamstveno zavarovanje

Na zadnjem občnem zboru Lovskega društva v Ljubljani je bil od odbora stavljen predlog, da naj bi se članarina zvišala za 7 din in bi bili potem vsi člani avtomatično jamstveno zavarovani pri isti zavarovalni družbi, pri kateri so vsi lovski čuvaji enako zavarovani proti nezgodam. Ta predlog je bil odklonjen z motivacijo, da naj se tako zavarovanje ne izvede, češ da se ne ve, kako bi zavarovalnice zavarovalnino izplačevale. Povod za to motivacijo odklonitve je bil primer, ki ga je navedel eden tovarišev, da je namreč tovariš po nesreči obstrelil tovariša. Ta slednji je bil zavarovan in je dobil tudi od zavarovalnice izplačano zavarovalnino. Zavarovalnica pa je od storilca zahtevala povračilo izplačanega zneska, nakar je poškodovani zavarovalnino ogorčeno odklonil in tako od zavarovanja ničesar ni imel.

Mnenja sem, da zborovalci vendarle niso opisanega primera pravilno tolmačili in si tudi niso prav razlagali pomena jamstvenega zavarovanja.

Razlikovati moramo med jamstvenim in nežgodnim zavarovanjem. V prvem primeru se zavarovalnica obvezuje izplačati namesto zavarovanca škodo, ki jo ta povzroči tretjemu na telesu ali pa tudi na premoženju, v drugem primeru pa je obvezana zavarovancu plačati škodo, ki jo utрпи zaradi kake nezgode ali pa škode, ki mu jo tretja oseba prizadene.

Če vzamemo sedaj primer, ki je bil omenjen na občnem zboru, je bil položaj tak, da je bil dotični, ki je bil poškodovan, zavarovan proti nezgodam, storilec pa ni bil jamstveno zavarovan. Posledica tega je seveda bila, da je moral oziroma bi moral on zavarovalnici vrniti, kar je kot odškodnino plačala zavarovanemu. Zavarovalnica ima seveda pravico, zahtevati od storilca povrnitev onega, kar je zavarovancu morala plačati. Če pa bi bil v tem primeru storilec za jamstvo zavarovan, bi mu ničesar ne bilo treba plačevati. Tudi če bi zavarovalnica, ki je poškodovanega odškodovala, zahtevala od njega povračilo, bi morala zavarovalnica to vsoto namesto njega plačati. Že iz tega primera je očitno, da je tudi jamstveno zavarovanje za nas lovce nujno in koristno.

Izplačilo zavarovalnine tudi v primerih jamstva nikdar ni odvisno od volje zavarovalnice in zato ni mogoče trditi, da se ne ve, kako bodo zavarovalnice v teh primerih zavarovalnino izplačevale. Kakor hitro nastopi primer zavarovanja, jih bodo morale plačevati in se temu ne morejo na noben način izogniti. Če bi v gornjem primeru, da se še enkrat nanj povrnem, bil tudi storilec za jamstvo zavarovan, kakor je bil poškodovani proti nezgodam, bi bila oba zadovoljna, ker bi plačila morali vršiti obe zavarovalnici, pri katerih bi bila zavarovana.

Lovskemu društvu v Ribnici, ki je na letošnjem občnem zboru sklenilo uvesti prisilno zavarovanje za jamstvo, je le čestitati, ker je s tem napravilo veliko uslugo svojemu članstvu. Premija 7 din letno ni visoka in zvišanje članarine za ta znesek je za vsakega gotovo zmožljiva. Koristi iz tega zavarovanja so pa velike, ker ne smemo prezreti, da so poškodbe, ki jih povzroči naše moderno strelno orožje, večinoma hude in sorazmerno temu visoke tudi odškodnine, ki se od povzročitelja zahtevajo. Gmotno šibkejšega lahko plačilo take odškodnine tako zadene, da more to pomeniti zanj popoln gospodarski polom. Končno pa narekujejo tudi oziri na poškodovance sklepanje teh zavarovanj. Koliko je primerov, ko oškodovanec ne more priti do odškodnine, ker jo pri storilcu ne more izterjati in mora trpeti težke okvare na telesu.

ne da bi za to dobil zadoščenje. Tudi to bi odpadlo, če se izvede prisilno jamstveno zavarovanje našega članstva, ker bi bilo kritje v zavarovalnici.

Lovci v Nemčiji so to že davno uvideli, so uvedli tako prisilno zavarovanje in celo ustvarili lastno zavarovalno organizacijo.

Le koristno bi bilo, če bi tudi ostala lovska društva Zveze dravske banovine sledila vzgledu društva v Ribnici. Škoda je, da je Lovsko društvo v Ljubljani ta umesten odborov predlog tako na hitro roko odbilo in, kot se vidi, povsem neosnovano.

— R.

Po letošnjih dražbah »Divje kože«

Dražbe so končane. Kakšne cene so se dosegle, to je razvidno iz poročila v zadnji številki »Lovca«. Za lisice ne visoke, ker je pač malo povpraševanja za to, pri nas glavno kožuhovino; moda pač trenutno lisice ne forsira. Za kune pa so se dosegle cene, ki so bile celo 33% višje od cen na svetovnem tržišču. Vendar je bilo skoraj vse poslano blago razprodano, tako da so tisti, ki so blago poslali »Divji koži«, prišli do denarja.

Potrebno je zopet opozoriti na nepravilno postopanje naših lovcev pri prodaji kož, ki smo ga tudi letos opazovali, in to v prav veliki meri. Neumljivo je, da naši lovci še vedno kažejo več zaupanja do raznih trgovcev in prekupčevalcev s kožami kakor pa do »Divje kože«, ki je vendar ustanova naše lovske organizacije. Tako smo ob priliki letošnje prve dražbe opazili na dan pred dražbo živahno barantanje s kožami na Starem trgu in ob priliki obeh dražb na dan dražbe pred vhodom na velesejem, kjer so se dražbe vršile. Pa če bi kože prodajali le naši lovski čuvaji, bi še nekako razumeli. Povsem nezapopadljivo pa je, da to delajo tudi gospodje zakupniki lovišč, od katerih bi upravičeno mogli pričakovati več razumevanja in tudi več preudarka.

»Divja koža« je bila vendar ustanovljena v ta namen, da se prepreči izkoriščanje naših lovcev po prekupčevalcih. Vse kože, ki so poslane za prodajo, so pred dražbo vestno sortirane po izvežbanem strokovnjaku. Vzklicne cene se določijo tako, da ustrezajo ugotovljeni kakovosti, in je povsem izključeno, da bi se blago pod ceno prodalo, ker se pod tako določeno ceno blago ne oddaja. Od izkupička se odtegne le majhen odstotek (4%) za »Divjo kožo«, kamor mora tudi kupec prispevati svoj delež. Z dražbo so seveda združeni stroški in te je treba na ta način kriti. Iz tega jasno sledi, da so interesi lovcev-prodajalcev popolnoma varovani in da se na dražbi dosežejo cene, ki dejansko tudi odgovarjajo kakovosti blaga.

Kakšen pa je položaj lovca, ki proda sam kože bodisi trgovcu bodisi prekupčevalcu? Nobenega dvoma ni, da je sam tisti, ki mora biti oškodovan. Predvsem je glede ocene blaga, ki ga prinaša, izročen na milost in nemilost kupcu. Ta po svojem oceni ponujene mu kože, sklicujoč se na to, da je on strokovnjak in da le on ve, koliko je blago vredno. Ker pa seveda vsak trgovec gleda na svojo korist, ponudi in plača le tako ceno, pri kateri ve, da bo dobro zaslužil. Konkurence, ki bi mu gnala cene kvišku, kakor se to dogaja pri dražbi, nima. Čemu bi potem nudil visoke cene? Vzemimo samo letošnji primer, ko so se kože kun prodale na dražbi za 33% višje, kakor pa je bila cena na svetovnem tržišču. Da take cene izven dražbe noben kupec ali prekupčevalec ni plačal, je absolutno gotovo. Tega ni mogel storiti,

ker je zanj cena na zunanjem tržišču ono merilo, po katerem uravnava svoje cene, ker le tako more narediti svojo kalkulacijo. Če bi plačeval višjo ceno kot je na svetovnem tržišču, bi to pomenilo, da se mora odpovedati svojemu dobičku in taka kupčija je in mora biti zanj brez vrednosti. To pa pomeni, da so bili vsi tisti lovci, ki so letos prodali kune izven dražbe »Divje kože«, oškodovani za lepe denarje. Iz števila na dražbi prodanih kun moramo pa sklepati, da je bila prav velika množina teh prodana izven dražbe in tedaj v veliko škodo tistih, ki so se dali ujeti. Da so se izven dražbe prodajale kože kun za neustrezne cene, smo opazovali pri dražbi sami, ko so bile namreč tako kupljene kože potem prijavljene za prodajo na dražbi za določeno ceno in so bile prodane za cene, ki so mnogo presegale te limitirane cene.

Čas bi že bil, da lovci vendar že prenehajo z grdo navado, da vsako komaj uplenjeno kožo takoj spravijo v denar. Prvi prekupčevalec, ki se pokaže na vasi, jo že dobi, seveda za ceno, ki je po govorjenju tistega najvišja na svetu. V glavnem vendar roparice uplenjamo v decembru, januarju in februarju, torej v času, ko do dražb »Divje kože« ni daleč. Zato bi pač mogli od naših lovcev pričakovati toliko preudarka, da s prodajo kož počakajo do dražb in jih na teh prodajo. Le na ta način bodo dosegli one cene, ki so v resnici primerne pravi vrednosti uplenjenih kož, in se bodo obvarovali škode. Toliko zavednosti pa moramo tudi od njih pričakovati, da se bodo posluževali ustanove »Divja koža«, ki je bila ustanovljena zgolj iz namena, da varuje njihove interese.

Hans Sparrer—M. K.

O 123. uporabnostni tekmi in 165. mladinski vzrejni tekmi prepeličarjev

30. oktobra 1938 v Dobu pri Domžalah

Vreme ni bilo posebno ugodno, ker je na dan tekme izdatno deževalo od polnoči pa skoraj do jutra, tako da ni ostala nobena nočna sled in so bila tla in gozd zelo mokra. Pri tem je še listje močno odpadalo in tudi zajčji stalež — najvažnejše za tekme — je bil nepovoljen. Na zajca je bilo mogoče dovesti le oba k uporabnostni tekmi priglašena psa, izmed katerih je eden tekmoval tudi na mladinski vzrejni tekmi in samo pri tem je bilo mogoče z gotovostjo dognati glas po sledi.

Pri mladinski vzrejni tekmi so mogli sodniki za nadaljnjih pet prijavljenih psov dvigniti samo dva zajca. Zato tudi tu ni bilo sodnikom možno ugotoviti glasu po sledi. Mladim psom je v mokrem podmladku in v visoki gozdni travi takoj voda zalila nos, zaradi česar je bilo sledenje zelo oteženo in psi niso prišli do glasu.

Kraj za tekmo je bil kakor ustvarjen za prepeličarje; večji del ravnina z raztresenimi mešanimi gozdi in gozdiči.

Uporabnostna tekma:

Jago Hubertus 56/38, pol. 28. 6. 1937. (Oče: Avo von Steinachgrund 1649/28, JRPr 4; mati: Dornröschchen von Waldwinkel 351/34, JRPr 5.) Vzor. ing. Ernest Puschmann, šmartno pri Litiji; l. mr. Franc Peharc, Trbovlje; vodnik Jager Zdravko, Trbovlje. Pes je dosegel s 197 točkami 3. a darilo.

Je zelo lep rjav pes, srednje velik, zelo dobrega vtisa. Glava dobra, gobec bi smel biti nekoliko močnejši in daljši, hrbet je strumen, pleča dobro zaključena, dobre prsi in zapestja. Nekoliko svetlo oko se bo gotovo potemnilo, saj je pes star komaj 16 mesecev. Med sorojenci je najboljši.

Pri šarjenju visi pes nekoliko preveč na vodniku in ne kaže zadosti obširnega iskanja. Ocena je razvidna iz preglednice.

Jago je bil pri krvnem delu prijavljen kot nakazač. Pri prvi kljuki je sicer izdelal del sledi, potem pa se je vrnil k vodniku, katerega je oprčen le privedel k srni. Grmarjenje, donašanje perutnine in delo v vodi je bilo odlično.

Sijajno pa se je obnesel pri zajčji vlečki. Pes je stekel od nastrele urno po vlečki, izdelal natanko vsako kljuko, takoj pobral 4 kg težkega zajca in ga v hitrem koraku prinesel vodniku. Za 16 mesecev starega psa je to pač odlično delo.

Roparice je pa samo prav dobro ustavil. Za najboljše skupno delo je Jago dosegel častno darilo DLP.

Zera (Mocher) 376/56. JRPr 8, pol. 15. 12. 1935. (Oče: Alf v. d. Zwillingshütte 2990/30; mati: Kratzbürste v. Selberg 171/34.) Vزر. Edmund Mocher, Plavna; l. in vodnik Marin conte Pavlovič, Ljubljana. Psica je dosegla s 169 točkami 3. b darilo.

Psica napravi zelo dober vtis, je prave velikosti z zaključenim ospredjem, s strumnim hrbtom, globokimi prsi in dobro glavo. Ker je psica šele pred kratkim odstavila, menja dlako. Telesna ocena: prav dobro.

Zerino delo je bilo najboljše v vodi. Pokazala je zelo dobro glasno gonjo za zajcem in jako obsežno in premišljeno iskanje pri šarjenju. Pri krvnem delu bi psica lahko pokazala več sigurnosti in pri roparicah več ostrosti. Pri zajčji vlečki je izgubila zaradi svojega temperamenta sicer dvakrat sled, vendar je našla zajca ter ga prinesla gospodarju. Ubogljivost bi bila lahko boljša, drugače pa je Zera psica s prav dobro zasnovo in je z njo lahko loviti.

Za svoje odlično vodno delo je dobila psica častno darilo DLP.

Mladinske vzrejne tekme se je udeležilo 6 prepeličarjev, sorojencev, rjave barve, iz psarne gozdnega upravitelja ing. Puschmanna iz Šmartnega pri Litiji, kateremu gre v prvi vrsti zasluga, da so se razširili prepeličarji v Jugoslaviji, in sicer:

1. Jago Hubertus 56/58. Telesna ocena: prav dobro; l. Franc Pe-harc, Trbovlje; vodnik Jager Zdravko, Trbovlje.

2. Jodel Hubertus 57/58. Telesna ocena: dobro; l. Fric Eberle, Ljubljana; vodnik lovski čuvaj Marn, Litija.

3. Jokel Hubertus 58/58. Telesna ocena: dobro; l. in vodnik lovski čuvaj Marn, Litija.

4. Jumbo Hubertus 59/58. Telesna ocena: prav dobro; l. in vodnik okrajni gozdar Gustav Kordon, Gornji Logatec.

5. Jupp Hubertus 60/58. Telesna ocena: prav dobro; l. in vodnik ing. Fric Drolc, Hrastnik.

6. Jutta Hubertus 61/58. Telesna ocena: dobro; l. in vodnik oskrb-nik Hubert Wödingen, Jurkloster.

Jago s 121 točkami je dobil le tretje darilo zaradi slabe glasne gonje po sledi. Za najboljšo delo na mladinski tekmi je dobil Jago še bronasto svetinjo od DWK.

Drugih pet sorojencev ni bilo ocenjenih, ker ni bilo zajcev, da bi bili sodniki mogli kaj dognati glede glasne gonje. Le pri Jodlu in Joklu je bilo mogoče upoštevati sigurnost in voljo pri delu na zajčji sledi. Jupp sploh ni naletel na zajca. Odpadanje listja in mokrota sta otežkočala izdelavo sledov. Po vseh znakih sodeč, psi niso imeli dovolj opravka z zajci, saj je komaj verjetno, da bi izmed šestih sorojencev, katerih starša sta dobro ocenjena, glasno gonil en sam. V ostalih tekmovalnih strokah je vseh pet psov pokazalo dobro in tudi odlično delo. Jodel in Jokel sta precej prekašala svoje brate, zlasti v vodi. Na povelje njunega vodnika sta plavala tudi proti najmočnejšemu toku. Joklovo delo na roparicah je bilo izredno; roparico je na mah zadavil.

Sicer pa je leglo precej izenačeno. Jago, Jumbo in Jupp so najboljši v zgradbi kakor tudi v glavi. Jokel je za psa nekoliko majhen. Jodel in Jutta sta sicer večja, pa lahka v kosteh. Glava bi bila lahko pri vseh neko-liko močnejša in oko nekoliko temnejše, dlaka je zelo dobra in se tesno prilega, zadnje noge so dobre in tudi pleča so dobro zaključena. Najbolj moramo obžalovati, da se je preizkušnja z glasnim sledenjem izjalovila.

Preglednica uporabnostne tekme nemških prepelicarjev dne 30. oktobra 1938 v Dobu pri Domžalah.

[illegible]

Preglednica mladinske vzrejne tekme nemških prepelničarjev dne 30. oktobra 1938 v Dobu pri Domžalah.

Številka zreba	Številke storitve: 4i = izvršno 4 = odlično 3 = prav dobro 2 = dobro 1 = zadostno 0 = nezadostno	Ime psa	Predmeti preizkušnje												Vsota	Ocena	Smotra
			Nos (6)	Sigurnost po sledi (2)	Volja in zasnova po sledi zajca (2)	Glasi po sledi (2)	Davljenje roparice (5)	Ustavitev roparice (1)	Vodoljubnost (5)	Donašanje perutnine (2)	Splošna ubogljivost (4)	Način iskanja (2)	Obnašanje po streli (2)				
1		Jago Hubertus VRPr 15	4 24	4 8	4 8	2½ 18	— —	3 5	4 20	4 8	4 16	4 8	4 8	121	3	prav dobro	
2		Jokel Hubertus VRPr 15	3½ 21	3 9	4 8	— —	4i 20	— —	4i 20	4 8	4 16	4 8	4 8	115	—	dobro	
3		Jodel Hubertus VRPr 14	4 24	4 8	4 8	— —	2 10	— —	4i 20	4 8	4 16	4 8	4 8	110	—	dobro	
4		Jumbo Hubertus VRPr 12	3 18	— —	— —	— —	— —	1 1	4 20	3 6	3 12	2 4	4 8	69	—	prav dobro	
6		Jupp Hubertus VRPr 11	3 18	— —	— —	— —	— —	1 1	3 15	4 8	3 12	3 6	4 8	68	—	prav dobro	
5		Jutta Hubertus VRPr 16	3 18	— —	— —	— —	— —	3 5	3 15	0 0	2 8	2 4	4 8	56	—	dobro	
Vodiji tekme: Oskar Kosler, dr. Hubert Souvan.																	
Sodniki: Schuster, Sežun, Sparrer, Urbanc.																	

Vodji tekme: Oskar Kosler, dr. Hubert Souran.

Sodniki: Schuster, Sežun, Sparrer, Urbanc.

Iz lovskega oprtnika

Orožje gozdnih in lovskih čuvajev.¹

Ing. Anton Šivic, Ljubljana.

Zapriseženi organi z značajem javne straže (tudi čuvaji v privatni službi), ki pred pristojnim oblastvom položijo po veljavnih predpisih prisego za vršenje čuvajske službe, smejo v smislu čl. 16. zakona o posesti in nošenju orožja z dne 14. junija 1928, Ur. list št. 260/72 iz leta 1928., ter § 15. pravilnika k navedenemu zakonu, Ur. list št. 275/177 iz leta 1928., imeti in nositi (nositi le tedaj, kadar so v službi) orožje kakršne koli vrste po naravi svoje službe in predpisih o njihovi organizaciji.

Organi z značajem javne straže so zapriseženi gozdni, lovski, poljski, ribiški, vinogradniški, rudarski in drugi čuvaji.

Nas gozdarje zanimajo predvsem zapriseženi gozdni in lovski čuvaji.

Katere vrste orožja smejo v službi nositi ti čuvaji in kakšne dokumente morajo imeti, ki jih upravičujejo do nošenja orožja v službi?

1. Zapriseženi lovski čuvaji.

Po § 43. zakona o lovu z dne 5. decembra 1931, Sl. list št. 84/7 iz leta 1932., 202/16 in 145/19 iz leta 1935., morajo lovski čuvaji v službi nositi puško, legitimacijo o opravljeni prisegi in službeni znak. Po § 43. z. o lovu in čl. 8. pravilnika ministra za gozdove in rudnike z dne 15. oktobra leta 1935., št. 22.222, dobijo lovski čuvaji po prisegi potrdilo, ki jim služi obenem za legitimacijo in dovolilnico za posest in nošenje orožja. (V dravski banovini je ta dokument iz rumenega kartona.)

V čl. 11. cit. ministrskega pravilnika je predpisano, da sme imeti lovski čuvaj sledeče lovsko orožje: enocevko, dvocevko, trocevko, lovsko kara-

binko,² lovski revolver in pobočno orožje.

Od tega orožja nosiv službi tisto puško, ki mu jo odredi lovski gospodar.

Pripominjam, da je pri nas za lovskega čuvaja v službi najprimernejša polurisanica, ki ima eno gladko cev (za šibre) in eno risano cev (za kroglo).

2. Zapriseženi gozdni čuvaji.

Po § 136. zakona o gozdih z dne 21. decembra 1929, Ur. list št. 162/35 iz leta 1930., se mora vsakdo, ki mu je poverjeno varstvo gozdov, po predpisih zapriseči. S prisego postane organ javne straže ter uživa pravice teh organov. Po položeni prisegi prejme gozdni čuvaj posebno izkaznico, izdano na osnovi čl. 2. uredbe ministrstva za gozdove in rudnike z dne 1. aprila 1929, Ur. list št. 172/41. (V dravski banovini je ta izkaznica iz rdečega kartona.) Poleg te izkaznice prejme še posebno legitimacijo za posest in nošenje orožja (čl. 16. zakona o posesti in nošenju orožja z dne 14. junija 1928, Ur. list št. 260/72, ter § 15. pravilnika k temu zakonu, Ur. list št. 275/77 iz leta 1928.; v dravski banovini je ta legitimacija iz zelenega kartona).

Glede vrst orožja, ki jih sme nositi gozdni čuvaj v službi, je preudariti sledeče:

Gozdni čuvaj je večinoma postavljen in zaprisežen za čuvanje gozdov, pa tudi za čuvanje lova. To velja posebno za one gozdne čuvaje, ki so nameščeni na posestvih tako velikega obsega, da pripada tem posestvom pravica do lastnega lova. Takšni čuvaji so upravičeni nositi gori označeno orožje.

² Za lovske karabinke je po § 5. pravilnika k zakonu o posesti in nošenju orožja smatrati lovske puške za kroglo z eno cevjo ali več cevmi, izmed katerih sme biti ena tudi za šibre.

¹ Z dovoljenjem avtorja iz Gozdarškega vestnika 1938, št. 10.

Ako pa gozdni čuvaj ni postavljen tudi za čuvanje lova, ne potrebuje puške za šibre; nosi jo v službi navadno le tedaj, ako mu to lovski upravičenec izrecno dovoli (§ 33. zakona o lovu prepoveduje hojo s puško po tujem lovišču).

Gozdni čuvaj bi moral imeti in v službi nositi kako drugo strelno orožje, in sicer takšno, kakršno mu služi za njegovo osebno varnost in za varovanje imetja, ki mu je poverjeno v čuvanje, t.j. gozdov. S tem vprašanjem se je svoj čas bavila osrednja uprava Zvez lovskih društev. Svoj sklep je predložila ministrstvu za notranje posle, ki je z razpisom z dne 12. marca 1934, št. II-8698 odredilo podrejenim oblastvom, da naj ga upoštevajo. Ta sklep se glasi:

a) da se gozdnim čuvajem (državnim, samoupravnim, občinskim, čuvajem imovinskih občin, zemljiških zajednic, privatnim in dr.), dalje poljskim in vinogradniškim čuvajem zabrani nošenje pušk za šibre, ako niso ti čuvaji zapriseženi obenem tudi za čuvanje lova;

b) da morejo v odstavku a) navedeni čuvaji kot organi javne straže nositi od strelnega orožja samo revolverje, avtomatske pištole in puške vojaškega značaja.

Temu razpisu nasprotno pa je isto ministrstvo z rešenjem z dne 12. julija 1937, št. III-22.998 izjavilo, da soglašajo s predlogom ministrstva za gozdove in rudn. z dne 5. marca 1936, št. 5490/36, ki je zavzelo stališče, da potrebujejo »gozdarski uradniki, logarji in zapriseženi lovski čuvaji« v službi revolver ali avtomatsko pištolo, puško za šibre in puško za kroglo. (Ni povsem jasno, ali je mišljeno samo gozdarsko osebje na državnih, samoupravnih in privatnih veleposestvih ali tudi ono gozdarsko in gozdnočuvajsko osebje, ki je nameščeno, da čuva take gozdove, katerim ne pripada pravica do lastnega lova. To osebje hodi z orožjem po tujem lovišču. Zadevo bi bilo treba raz-

čistiti. Pobudo naj bi dala Zveza lovskih društev.)

Oborožitev gozdnih in lovskih čuvajev. Ministrstvo za gozdove in rudnike, oddelek za vrhovni gozdarski nadzor, št. 830/39 od 4. febr. 1939, je izdalo tole rešitev: »V zvezi z načetim vprašanjem oborožitve logarjev (gozdnih čuvajev) kot javne straže, s kako vrsto orožja se sme logarsko osebje oborožiti, z ozirom na vrsto, število in kaliber orožja, je ministrstvo za notranje zadeve stavilo pod št. P 16.310 z dne 24. junija 1938 predlog, s katerim se strinja ministrstvo za vojsko in mornarico, št. 11.933 od 30. julija 1938, in ki se glasi:

»Vrača se spis z obvestilom, da se to ministrstvo popolnoma strinja s prednim mišljenjem tega ministrstva in da smejo biti z vojaškim orožjem oboroženi samo čuvaji državnih gozdov pod pogojem, da jim je dotično orožje izdano iz vojnih skladišč, ustrezno § 51. finančnega zakona za l. 1938/39.

Kar pa se tiče oborožitve ostalega gozdnočuvajskega osebja, je to ministrstvo mišljenja, da naj bodo te osebe oborožene z dovoljenimi lovskimi puškami in revolverji 6.35 mm, manjšega kalibra, izvzemši primere, v katerih je takim osebam ogrožena osebna varnost ali varnost imetja.«

Odsek za vrhovno nadzorstvo gozdov in lovskega gospodarstva: Zast. šefa — podpis. Š.

Kako stoji v našem kraju s predlaganim lovskim izrazoslovjem? Bil sem preteklo jesen večkrat v lovski družbi in sem opazoval, če se je kaj udomačilo od izrazov, ki so bili do sedaj v »Lovcu« v razpravi. Popolnoma se je tukaj udomačil »tire« in stavek »zajec veka«. Vživel se bo najbrž tudi »lovski zdravo« za posameznika, za družbo pa »zdravo lovci«. Imajo tudi Nemci dva: »Weidmannsheil« in »Heil Weidmänner«. Poskušali smo uvajati namesto »aufgšaut«: »pazi« in »pozor«, pa ni uspelo. Hitro, če kaj zmiga, gonjaču že uide »aufgšaut«. Mogoče bi

se usvojilo pri perjadi: »pazi gor«, pri nogati divjadi pa samo »pazi«. Zanimanje vlada tukaj precejšnje, samo ne vedo, kako bi izraze pravilno uporabljali. Nekateri imajo tudi slovarje, toda učenje po abecednem redu razvrščenih izrazov najbrž ne bo spravilo v živo govorico. Ti v slovarju bi služili le kot pomožno sredstvo pri oživljanju govorice in pri sestavljanju pravil.

Mišljenja sem, da drugače ne bo šlo kakor po tisku. Toda dokler bo pri nas vladala tista jezikovna samobitnost in se vsiljevala neka čista — za navadno govorjenje neuporabljiva, slovenščina, se menda tudi tem potom ne bo nič doseglo. Naše živo narečje se spreminja in postaja že od nekdanj velika razlika med njim in našim književnim jezikom dan za dnem večja. Slovenščina naj se bolj naslanja na srbohrvaščino, če nima svojih izrazov, kakor pa da prevaja iz nemščine. To je dediščina nemškega pritiska prejšnjih časov, ker Nemci so imeli opravičen interes na tem, da na vse načine ovirajo slovensko-hrvatsko jezikovno zблиževanje. Nemški izrazi lahko služijo za podlago, dobeseden prevod v slovenščino je pa samo pri nekaterih mogoč.

Navedem nekaj primerov, od katerih so nekateri izrazi v lovskem jeziku že v uporabi, tisk se jih pa izogiblje, zato ker se rabijo tudi v srbohrvaščini.

Divje lovstvo. Zato če nekdo neopravičeno lovi, ni divji lovec, nego on lovi po krivem, je torej krivolovec. V govorici imamo »raubšic«. Če bi se v tisku uporabljalo krivolovec, bi ta izraz gotovo tudi govorica usvojila.

Lovsko pravičnost ali nepravičnost bi lahko izrazili kar z besedo »lovsko« in »nelovsko«. Kajti če ni lovsko pravično, je pač nelovsko.

Obršnjak, višnjak, visoko čakališče ali preža. Pri brakadi je lovec na stojišču, pri čakanju pa v zasedi ali na preži. Hochstand: zaseda

na odru ali na drevesu, oder za zasedo, preža. Za Hochwild se uporablja visoka divjad. Mislim, da bi bilo bolje velika divjad.

Če kaj drugega v tem dopisu nisem uganil, to pa gotovo, da Slovenija po dosedanjih sistemih lovskega jezika nikdar ne bo imela, niti toliko, da bi se odpravili nemški izrazi. Da pa se ne bo reklo, kritizira se in gondra, dela pa nič, predlagam načrt, po katerem bi se mogoče vsaj nekaj lovskega jezika spravilo v življenje. Jamstva, da bi se prav na ta način vse doseglo, pa ne prevzamem. Gotovo pa tudi nemški lovski jezik ni kar sam zrasel. Morali so tudi iskati in popravljeni, dokler ga niso tako dovršili, da se za njega zanimajo pesniki, pisatelji nelovci in celo ženske uporabljajo strokovne izraze, če so v lovski družbi.

Precejšen delež pa ima od tega jezika tudi Slovenija. Ni mogoče naprej vedeti, če se bodo posamezne oblike v govorico sprejele ali ne. Nekaj bo treba vzeti iz slovarjev, nekaj iz knjig, drugo iz govorice, nekaj bo pa društvo moralo uganiti, to je, dati izraza mislim, katere ima več ljudi in v raznih krajih v glavi, izražati jih pa ne zna.

Pri vseh oblikah pa velja načelo, da so slovanske in da je upanje, da jih bo govorica tudi izven Slovenije usvojila, pa četudi izvirajo te oblike iz Sibirije. Predlog je tale: Sestavi se besedišče, ki bo vsebovalo strokovne izraze in govore v teku enega lova. Splošne izraze, kretanje divjadi, njen opis in navade, lovske šale, zbadljivke, pričkanje, šege in navade lovske družbe. Od vsakega nekaj. V začetnih načrtih oblike, ki se na lovu pogosto pojavljajo, v poznejših pa one, ki so bolj redke. Uredništvo ta načrt razmnoži in ga pošlje morda članom, da dajo svoje mišljenje, če je upanje, da bo govorica poedine oblike osvojila ali ne. Če kak član ve za primernejše izraze, naj jih predlaga. Vrnjene načrte z mišljenjem, oziroma načrt potem uredništvo po mišljenju večine razglasi v

»Lovcu« z vabilom, naj se posamezniki priuče teh izrazov in naj jih v lovski družbi začno uporabljati.

S takimi načrti se ponavlja tolikokrat, dokler ne bo program izčrpan.

Načrti naj bi imeli približno sledeče oblike: Zdravo lovci! Danes menda ne bo veliko, kaj. Večina divjadi ima že lovopust, one, ki ima še lovni čas ali ki je še prosta, je pa v tem lovišču malo. Tam so se jerebice dvignile, preletele so onile grič, za katerim so vpadle. Lovili jih ne bomo, ker so že v lovopustu. Divjad ne hodi, ne gre, ne beži, temveč se giblje, premika, predstavlja, teče itd. Ona ne leži, ne spi in ne sedi, ampak počiva. Ni ranjena, ne živa in ne mrtva, marveč je gibljiva, zadeta, obstreljena, zastreljena, negibljiva ali pala. Tukaj počiva zajec, pa se še giblje. Glej zajca, kako opazuje, to je, da je postavil možica. Pazi! Zajec (se bliža)! Naboj je odrekel, zajec se je pa medtem odmaknil. Izraz odreči je običajen povsod, kjer se nekaj ne posreči. Deset nabojev sem imel, medtem je bil eden gluh.

Za vsako občinsko lovišče naj se določi en opazovalec (lovski nadzornik). Ta se mora obvezati, da se bo vseh predlaganih izrazov naučil in bo na lovu opozarjal članstvo na pravilno izražanje. Poleg tega beleži in nabira izraze in jih od časa do časa sporoča uredništvu, kakor tudi to, koliko in kateri izrazi so se udomačili. Šele potem, ko se bodo poedine oblike v govorici vživele, se lahko začne sestavljati pravila, ki bodo služila lovcem za obvezno izražanje, našim potomcem pa za učenje.

Besede, ki so določene za strokovne, se tiskajo krepkeje, v pisavi se pa podčrtajo.

Zvečer, ko družba začne prehajati v toplejše ozračje, predlaga nadzornik bolj pomembne pogoške sodniku v kaznovanje. Sodnik izreka kazni v imenu zelene bratovščine in ima

kot uradni znak na levi prsni strani pripet vršiček smrekove vejice. Nadzornik, če je čuvaj ali lovski gost, dobi za svoj trud lovsko izkaznico po znižani članarini. Za čas njegovega poslovanja nosi na levih prsih pripet navzgor obrnjeni vršiček smrekove vejice. Vsem zakupnikom lova se naloži obveznost, da morajo imeti takega nadzornika na lovu, če je družba večja od šestih članov. Natančnejše postopanje sodnika in nadzornika naj bi se določilo s posebnim pravilnikom.

Franc Dover,
Gerlinci, p. Cankova.

Društvene vesfi

Tovariša Viktorja Flereta ni več. Pred dvema desetletjima si, dragi Viktor, iztegnil roko in pokazal na izprehodu tajinstveno vijoličasto silhueto krimskega pogorja od Rakitne preko Krima tja do Sv. Ahaca, češ: »Vidiš,

Jankec, tam, tam so lovišča, tja, v tiste hoste me vleče srce in tam je kot v raju.« Čutil sem, da se je njegov duh dvignil in splaval preko zelenega barja v zaželeni lovski raj. Čudovito lepo je opisoval naravo tam ob Iški, pod

Krimom in Mokrcem. Ustavil se je v Sivih dolinah pod Ivanjim vrhom, kot vernik v cerkvi, in jih opisal tako lepo, da me je spreletelo hrepenenje, videti to, o čemer sanja. Te sanje so se njemu in meni uresničile. Ravno v tem predelu sva lovila skupno, vsa srečna in blažena. Sto in sto prekrasnih lovskih doživljajev sva skupno uživala in ni naju še tako slabo vreme odvrnilo od lovskih pohodov. Bil si mi, dragi Viktor, moj zvesti, nesebični lovski tovariš v dobrih in slabih časih. Bil pa nisi tovariš samo meni, bil si vsem, ker Tvoje plemenito srce ni poznalo sovraštva, temveč le prijateljstvo in ljubezen. Bil si tovariš, kakršnega polkoni usoda le redko.

Tebe, dragi Viktor, ni več, neizprosna zavrtna bolezen Te nam je ukradla in, močnega kot hrast, ugonobila. Šel si v večna lovišča in pustil tukaj trumo prijateljev, zroče v grob, ki ne verjame, da je to resnica. —

Dragi Viktor, zabučale bodo jelke tam preko barja, zabučale in prinesle Ti tisoč pozdravov iz Sivih dolin, od Tvoje preljubljene narave in od Tvojega žalostnega lovskega tovariša

J. —ta.

† Alojzij Klešin. Kdor izmed lovcev je poznal lov »na kot« na prelepem Krškem polju izza predvojnih časov, je tudi poznal vsem ljubega člana zelene bratovščine, vedno veselega in dobrodušnega Klešina.

Ni ga več. Konec septembra minulega leta, ko zvonjenje brakov poživi gozd, je izdihnil po kratki zavrtni boleznini svojo blago lovsko dušo. Dne 1. oktobra smo ga v njegovem 60. letu starosti pokopali v Rajhenburgu.

Zelena bratovščina »Lovskega društva v Krškem« je z njim izgubila svojega odbornika, lovska družba v Senovem pa enega svojih najboljših članov in moža iskreno dobre duše.

Kot lovec se je zlasti odlikoval kot izboren strelec na perjad. Stalno je vodil krila vseh večjih predvojnih in medvojnih lovov »na kot« na Krškem

polju, katerih so se udeleževali mnogi odličniki iz Ljubljane in drugih krajev.

Zelo spretno in uspešno se je bavil tudi z dresuro ptičarjev. Prav lepo je znal, posebno nam mlajšim lovcem, govoriti v lovski latinščini. Skromen kot je bil, se ni rinil nikdar v ospredje, a vendar, če ga ni bilo med nami, smo ga vedno pogrešali.

Kako priljubljen je bil rajni, je pričala udeležba zelene bratovščine, godbe, gasilstva in ostalega občinstva, ko smo ga spremili na njegovi zadnji poti in na poti v večna lovišča.

V imenu lovskih tovarišev se je ob odprtem grobu poslovil od rajnega tov. Drago Klinc.

Ko je v slovo zapel lovski rog in jeknila salva pušk, smo lovci položili na svežo gomilo še venec iz »Bohorja«.

Odšli smo žalostni, zavedajoč se težke izgube, a z zavestjo, da mu bosta večni Bog in boginja Diana dooločila v svojih večnih loviščih boljše stojišče.

—e.

† Anton Agreš. V zadnjih dveh mesecih je izgubilo celjsko lovsko dru-

štvo že tretjega svojega zvestega člana. Dne 10. februarja 1939 je namreč umrl Anton Agreš, posestnik in branjevec v Zavodni pri Celju, star komaj 49 let. Po njem ne žaluje le zvesta in dobra žena ter pet nepreskrb-

ljenih otrok, ampak celokupno naše članstvo, ki ga bo ohranilo v lepem spominu. Kako priljubljen je bil pokojni, je pokazal njegov pogreb dne 12. februarja, katerega se je udeležila tudi četa lovcev s puškami. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil društveni predsednik g. direktor Mravljak. Za slovo mu je zapel lovski rog, v zadnji pozdrav pa so mu odjeknile lovske puške. Bodi mu zemljica lahka!

† **Josip Kaufman**, član Prekmurskega lovskega društva, je v minulem letu umrl v Dolnji Lendavi. Pokojnik je bil vodni mojster za okraj Dolnja Lendava in je mnogo deloval pri delih ob reki Muri in pritokih, ki jih je v lendavskem okraju dovolj. Od svoje mladosti je bil vnet lovec ter je tak ostal do smrti.

Na pogrebu ga je spremljalo veliko število znancev in vsi njegovi lovski tovariši iz Lendave in okolice. — Naj počiva v miru ob spominu lovskih tovarišev!

† **Gezi Vezer v spomin**. V mesecu januarju t. l. smo položili k večnemu počitku Gezo Vezer, lovca in člana uprave Prekmurskega lovskega društva v Murski Soboti. Pokojnik je v starosti 50 let podlegel neozdravljivi bolezni.

Kot zaveden prekmurski Slovenec je navdušeno pozdravil osvobojenje Prekmurja ter pomagal našim oblastvom pri ustanavljanju raznih uradov. V rojstnem kraju Martjanci je ustanovil domačo posojilnico, pridobil pogodbeni poštni urad, ki ga je sam več let vodil. Organiziral je Sokolsko društvo in sodeloval pri raznih drugih gospodarskih ustanovah.

S svojim prijaznim nastopom si je znal pridobiti povsod naklonjenost in simpatije. Posebno vneto je ustanavljal gasilska društva in je z velikim zanimanjem sodeloval v gasilstvu do svoje smrti. Kot delegat je zastopal pri TOI v Ljubljani gostilničarski stan. Do svoje smrti je bil predsednik občine Martjanci, ob zadnjih državno-

zborskih volitvah pa je bil namestnik sedanjega narodnega poslanca za okraj Murska Sobota.

Uglednega moža in lovskega tovariša je spremljalo na zadnji poti ogromno število ljudstva iz vseh krajev. Zastopana so bila vsa domača in bližnja društva, gasilstvo pa v izredno velikem številu. Med drugimi se je ob odprtem grobu v ganljivem govoru poslovil od njega predsednik Prekmurskega lovskega društva Benko Josip. Naj bo dragemu tovarišu miren počitek v domači grudi in trajen spomin v naših srcih.

*

Poročilo s III. rednega občnega zbora Lovskega društva Ljubljana, ki se je vršil 23. februarja 1939 v Ljubljani.

Predsednik je med drugim poročal, da ima društvo sedaj tako rekoč v rokah »Lovsko zadruho« in z njo »Divjo kožo«. Vrše se posveti za ustanovitev lovskega muzeja. Zbor je počastil v preteklem letu umrle člane: dr. Klepec Josip, Kraker Ivan, Kucler Janez, Sajovic Karel, Valentinčič Ivan, Zalokar Alojzij, Zelenko Vekoslav, Lenger Ivan, Mihelčič Anton, Šimenc Josip. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je imelo društvo 31. decembra 1938. leta 67 ustanovnih članov, 740 rednih in 115 lovskih čuvajev, skupaj 920, torej za 31 več kakor leto prej.

Blagajnik je podal o gospodarstvu zadovoljivo sliko. Računski zaključek je pokazal 118 din prebitka. Zvezi je bilo na prispevkih plačanih 31.580 din. Zadovoljivo je v gmotnem oziru izpal letošnji lovski ples. Zbor je podelil soglasno razrešnico odboru in odobril proračun. Izvoljen je bil tale odbor: predsednik dr. Ivan Tavčar in odborniki: dr. Ferdinand Majaron, ing. Mirko Šušteršič, Milan Verovšek, Viktor Herfort star., Zorž Verovšek, dr. Fran Novak, Ivan Bahovec, Josip Paškulin, Peter Dobrila, dr. Bogdan Kurbus, Janko Pestotnik, Janko Skale, Milan Hafner, Ivan Bogataj, dr. France Lokar, Franjo M. Per, Vinko Janežič;

preglednika računov: Janko Kocjan, Josip Rösman; njihova namestnika: Evgen Sila, Avgust Jurjovec.

Za zvezin odbor so bili določeni: dr. Ivan Tavčar, dr. Fran Novak, dr. Janko Lokar, Anton Mladič; za namestnike: dr. Filip Orel, Evgen Sila, ing. Mirko Šušteršič, Vilko Turk. Za glavno skupščino Zveze je zbor določil 10 delegatov in 10 namestnikov.

Občni zbor je sklenil, da na glavni skupščini Zveze stavi tele samostojne predloge:

1. Iz principa varčevanja in stališča, da so mesta funkcionarjev pri Zvezi častna in da gre članom zgolj povračilo za dejanske stroške, naj se dnevne članom zvezinega odbora v dose-danji višini 100 din priznajo le tedaj, če so odborniki zaradi poslov pri Zvezi (seje) primorani, da prenočujejo v Ljubljani, oziroma izven doma. Ako pa jim zaradi društvenih poslov ni treba prenočevati v Ljubljani, oziroma izven doma, naj se jim prizna le polovico dnevnice, to je 50 din.

2. Iz postavke zvezinega proračuna za lovsko-kulturne svrhe ali iz druge proračunske postavke naj Zveza razpiše troje literarnih nagrad v znesku 3000, 2000 in 1000 din za lovski roman, lovsko povest ali strokovni spis, ki naj bi se priobčil v »Lovcu«. Primerni in podrobni pogoji za te nagrade naj se postavijo. Smatramo, da je treba za-interesirati za naš strokovni tisk čim širše plasti naše javnosti.

3. Zveza naj pri banski upravi izposluje spremembo uredbe glede streljanja parkljate divjadi v tem smislu, da bi se ta smela streljati izključno in vedno le s kroglo, da se s tem prepreči nelovsko izvajanje lova na to plemenito divjad. Tudi milostni strel se mora oddati le s kroglo zaradi kontrole.

Janko Skale je h koncu opisal ne-razpoloženje javnosti, zlasti kmetov, nasproti lovstvu, zaradi protilovskega hujskanja in poveličevanja metod krivolovstva v časopisju. Zbor je bil mne-nja, da bi časopisje prinašalo zgolj

stvarna poročila in ne podpiralo so-vražnega razpoloženja proti lovstvu, kar ni nikomur v korist. Š.

Občni zbor lovskega društva za No-tranjsko se je vršil v Starem trgu dne 19. februarja 1939 ob navzočnosti 38 članov. Predsednik in tajnik sta poro-čala o delovanju društva ter posebej o zadevi zaščite medveda. Gonjo sad-jarskega društva proti zajcu je občni zbor ostro obsodil ter prosi vse člane, ki so morebiti člani sadjarskega društva, da tam učinkovito protestirajo proti demagoški gonji in da event. iz tega društva tudi izstopijo.

Po blagajniškem poročilu je bila od-boru podeljena razrešnica.

Pri volitvah je bil za predsednika ponovno izvoljen Karel Kovač, za od-bornike pa so bili izvoljeni: dr. St. Pu-šenjak, Leo Schauta, Ivan Mercina, Mi-lan Lah, Fr. Bizjak, L. Furlani, J. Kri-sten, Anton Demšar in Ivan Hutter.

Za delegata na zvezino skupščino je bil izbran Karel Kovač, za namestni-ka J. Kristen.

Občni zbor je tudi sklenil, da se za-radi vedno naraščajoče poljske škode, povzročene po divjadi, obrne na Zvezo, da povpraša pri raznih zavarovalnicah, pod kakšnimi pogoji bi prevzele za-varovanje poljske škode po divjadi.

Vse zakupnike lovov opozarja društvo, da ne pretiravajo s staležem div-jadi glede na vladajočo nevoljo kmet-skega prebivalstva proti lovstvu.

Tajnik.

Poročilo s 6. rednega občnega zbora Lvskega društva v Krškem, ki se je vršil 26. februarja 1939 v Krškem.

Društvo je imelo 31. decembra 1938 287 rednih članov in 53 lovskih čuva-jev. V preteklem poslovnem letu je bilo izdanih 263 članskih izkaznic red-nim članom in 50 lovskim čuvajem. Odbor je imel štiri seje.

Cistega premoženja je društvo imelo 31. decembra 1938 din 9958.32. Tangenta centrali v znesku 20.080 din je bila zvezi v celoti odvedena. Odboru je bila podeljena razrešnica.

Ker so bili v smislu § 12. društvenih pravil izžrebani štirje odborniki, je občni zbor popolnil ta izpraznjena mesta.

Odbor je sestavljen sledeče: Žnideršič Franc, predsednik, Vidmar Ivan, podpredsednik; odborniki: Lazarini Henrik, Praznik Štefan, Krivec Josip, Medved Branko, Šoba Alojz, Janežič Ivan, Zagode Ivan ml., Szabo Ivan, Pacek Franc, Kodelja Stanko in Podjed Karel.

Kandidat za zvezin odbor je Žnideršič Franc, namestnik Vidmar Ivan. Delegati za glavno zvezino skupščino so: Pukl Alfred, Praznik Štefan in Podjed Karel. Namestniki: Medved Branko, Šoba Alojz in Szabo Ivan.

Društveni tajnik je v svojem poročilu bodril lovozakupnike, naj posvečajo večjo pažnjo gojitvi divjadi, da ne bodo naša lovišča tako revna kakor so. Društvo bo v bodoče po finančnih možnostih prispevalo k nakupu žive divjadi za osvežitev krvi. P.

Lovsko društvo v Ptuj obvešča svoje članstvo, da se vrši sobno streljanje vsak petek od 20. ure naprej v društveni sobi v gostilni Zupančič. Pridite!

Društvo poziva vse one člane, ki za lansko leto še niso poravnali članarine, da to čimprej store, ker mora društvo tudi storiti svojo dolžnost proti Zvezi. Neprijetno bi bilo društvu in zamudnikom, če bi jih društvo moralo drugače terjati.

Istočasno obveščamo članstvo, da bo imelo društvo tudi letos proti primerni

odškodnini na razpolago zastrupljena jajca za pokončevanje vran in srak.

Serše Valdek je daroval namesto venca pokojnemu tovarišu Franju Verbiču 100 din za Zeleni križ. — Iskrena hvala!

Kinološke vesti

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze (Fédération Cynologique Internationale — F.C.I.), ki ima svoj sedež v Bruslju, se bo vršila letos v Stockholmu dne 2. junija. Tej skupščini bo predsedoval g. Obent Bertif of Buren, predsednik F.C.I. Vsaka v F.C.I. včlanjena organizacija ima pravico, da odpošlje na to glavno skupščino po dva delegata. Letos preide čast podpredsednika F.C.I. na predsednika Jugoslovenskega kinološkega saveza.

Veliko mednarodno razstavo psov vseh pasem priredi Svenska Kennelklubben ob priliki 50 letnice v dneh 5., 4. in 5. junija 1939 v Stockholmu.

Mednarodno razstavo psov vseh pasem priredi letos Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) v Zagrebu v nedeljo 7. maja v Zagrebačkem zboru. Razstava se bo vršila pod okriljem JKS in FCI in se bodo podeljevali naslovi: prvak(-inja) Jugoslavije — Zagreb 1939 in nadeja na CACIB. Sodniki: prof. dr. Karl Witzelhuber, Robert Pawelek, Ernest Bernetić, Venče Jakil in Anton Schuster. Rok za prijavo je do 23. aprila 1939. Vsak razstavljalet mora prinesiti s seboj uradno živino-zdravniško spričevalo, da je pes zdrav in ni sumljiv stekline. Prijavnice se dobe pri saveznem tajniku ali pri Društvu prijatelja pasa v Zagrebu, Tuškanac-Gvozd 21. Savezni tajnik.

Covski koledar za **april**

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	5.25h
„ zahaja:	„ 11. „	18.40h
„ vzhaja:	„ 21. „	5.07h
„ zahaja:	„ 21. „	18.51h
„ vzhaja:	„ 30. „	4.53h
„ zahaja:	„ 30. „	19.03h

Mesec je 4. v ščipu, 19. v mlaju.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani bo priredilo letošnjo spomlad dve tekmi ptičarjev, poleženih 1. 1938. Prva tekma bo v okolici Maribora 2. aprila. Sestanek ob 8 pred hotelom »Orele«. Sodili bodo: Justin, Klobučar in Schuster. Vodja tekme bo dr. Kupnik. Prijave za to tekmo je poslati centrali v Ljubljani ali pa podružnici v Mariboru.

V okolici Ljubljane pa se bo vršila tekma 16. aprila. Prijave je poslati društvu do 10. aprila. Prijavnina za tekmo je 50 din. Poklicni lovci z lastnim psom so prosti. Sestanek tekmovalcev bo 16. aprila ob 7 zjutraj na dvorišču hotela Metropol (Miklič), kjer bo smotra psov, nato odhod v lovišče. Kosilo bo ob 13 pri Kovaču v Tomačevem.

Sodili bodo: Justin, ing. Weinberger in Matajč. Vodja tekme bo dr. Souvan. Denarna darila za poklicne lovce znašajo: za I. oceno 300 din, za II. oceno 200 din, za III. oceno 100 din. Izplača se od I. ocene 100 din, od II. ocene 75 din, od III. ocene 50 din, ostanek se izplača v jeseni, ako se poklicni lovec udeleži jesenske tekme, ne glede na uspeh.

Vodnike opozarjamo, da se bo tekmovalo po novih pravilih, po katerih tekmujejo tudi v Nemčiji.

Tekmovala bosta naenkrat dva psa. Soditi morajo vsako skupino trije sodniki. Delo na zadržanju sledi se ne preizkuša. Ocenjevalo se bo delo psa v splošnem, ne več po redih in točkah.

Društvo sporoča članom v Ljubljani, da si je pridobilo del ljubljanskega lovišča, ležečega med Tyrševo cesto in cesto v št. Vid. Lovišče je namenjeno vodnikom za dresuro in vodstvo proti polletni pristojbini 200 din in predhodni prijavi.

Prijavljena legla ptičarjev. (2. seznam). Dne 20. maja 1938 je polegla angleška seterka »Artemis v. Hütteldorf« JRP 22 N, ÖHZB ES 72, po »Kuno« JRP 26 M štiri mladiče (pse). Vpisani so v VRP; lastnik psice je gozdar Franc Ulčar, Slivnica pri Mariboru.

Dne 19. novembra 1938 je polegla nem. kdl. psica »Asta-Podpreska« JRP 141 B po »Krimu« JRP 118 A devet (4 — 5) mladičev; od teh so ostali trije psi in bili vpisani v VRP. Lastnik psice je dr. Josip Kavčič, s. a. s. v Zagrebu.

Dne 26. januarja 1939 je polegla nem. kdl. psica »Mala-Südwest« JRP 117 B po »Miru-Südwest« JRP 145 A deset mladičev (4 — 6); pokončani 1 — 3, ostalih šest (3 — 5) je vpisanih v VRP. Lastnik psice je psarna »Zlatorog«, ing. Oskar Dračar, Maribor. Pojasnila da g. direktor Dragotin Klobučar v Mariboru, Krekova 4.

Dne 18. februarja 1939 je polegla nem. kdl. psica »Anda-Kriška« (Jela) JRP 142 B po »Bori-Podpreski« JRP 148 A sedem (5 — 2) mladičev; pokončani dve psici, ostalih pet psov je vpisanih v VRP. Lastnik psice je dr. Ludvik Brence, odvetnik v Ljubljani, Masarykova 16.

Dne 4. marca 1939 je polegla nem. kdl. psica »Gazelle v. Schornbusch« JRP 94 B, JUP 2, po »Miru-Südwest« JRP 145 A štiri (3 — 1) mladiče. Lastnik psice je g. Franc Urbanc, veletrgovec v Ljubljani. A. Sch.

Društvo ljubitelja pasa v Zagrebu priredi 6. in 7. maja t. l. razstavo psov, na katero opozarjamo svoje člane-gojitelje brakov-jazbečarjev in jih pozivamo, da se z dobrimi psi v čim večjem številu udeležijo te razstave.

21. maja t. l. pa bo v Kočevju smotra brakov, na katero je prireditelj JKLB povabil tudi naše društvo oz. člane, da se je udeležijo z braki-jazbečarji. Ocenjevala se bo seveda vsaka pasma posebej. Vzgojitelji, pripeljite svoje pse in pokažite uspeh vašega prizadevanja!

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vklj. 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Zastrupljena jajca. V slučaju, da se javi na moj naslov do 15. aprila dovolj interesentov, nudim s fosfoginom dobro zastrupljena jajca po din 175 kos franko postaja naročnika. Stanko Lop, Litija.

Lovišče ali del lovišča vzamem v podzakup oziroma pristopim kot družabnik. Ponudbe na: Anton Vrtačnik, Ravnik, p. Planina (Rakek).

Lavrič Jože, sozakupnik lovišča obč. Višnja gora, površine 560 hektarjev, za dobo 12 let, sprejme dva družabnika. Letna najemnina 200 din. Informacije v kurilnici I. v Ljubljani ali na domu: Lavrič Jože, Sp. Draga št. 14, p. Stična.

Podzakup lovišča Dobrava se zaradi bolezni celotno ali delno odda za 2500 din letno. Vprašati: I. C. Wohinc, Ljubljana, Gradišče št. 4.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Trocevko, rabljeno, tudi starejšega sistema, in že rabljen daljnogled potrebujem za svojega lovskega čuvaja. Zanimam se za braka-jazbečarja ali foksterierja, izvežbanega v lovu na lisice. Ponudbe na: Josip D. Galovac, Osijek I., pošt. pret. 18.

Fazanja jajca vseh vrst lovskih in okrasnih fazanov, najboljše kakovosti, dobavlja meseca majnika Jugolov d.d., pošt. pret. 72, Zagreb.

Franč Kumer, preparator v Celju, Breg št. 50, preparira vse živali. Montiranje rogovja in okostja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Psa ptičarja, kratkodlakega, ki je po možnosti tudi čuvaj, kupim. Ponudbe z navedbo cene in lastnosti poslati na: Franc Cvelbar, Prekopa, Št. Jernej.

Psarna »Zlatorog« v Mariboru ima na prodaj tri pse in tri psice, nemške kratkodlake ptičarske pasme, stare 8 tednov, iz legla »Mala Südwest« JRP 117 B po »Miru Südwest« JRP 145 A. Cena za psa 600 din, za psico 500 din. Glede na odlične lovske lastnosti staršev kakor tudi na njih lepoto, podpisano društvo kar najtopleje priporoča lovcem, ki se zanimajo za pseptičarje, da si iz tega prvovrstnega legla izberejo bodoče svoje lovske pomočnike. Naročila sprejema ravnatelj D. Klobučar v Mariboru, Krekova 4. — Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Po znižani ceni 45 din je članom lovskih društev na razpolago v trdi karton vezana knjiga: »Lovski zakon — Zbirka lovskih predpisov z razlago«. Ta ugodnost velja le za lovce in lovske čuvaje, ki si naroče knjigo po lovskem društvu, pri katerem so včlanjeni. — Zveza.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Stundenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Polrisanico, Hammerles (ne Bock), 9,3 mm, 16 kal., z daljnogledom 4½×, malo rabljeno, dobro ohranjeno, prodaja kompletno za 2400 din Franc Skasa, veleposestvo Selo pri Velenju.

Dve udomačeni uharici za lov naprodaj. Informacije daje: Lovačko udruženje »Jelen«, Goražde.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
 Mauser repetirka, kal. 8 mm.
 z daljnogledom 2000 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
 dvocevka petelinka, kal. 20,
 za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Lovci, uporabljajte samo

najdo-
vršenejšo

patrono

z originalnimi Sinoxid-kapicami.

Ekspres-patrona bo izpolnila davno željo vsakega lovca

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

GUNEX

najpopol-
nejše olje
za orožje

dobite v vsaki trgovini orožja
in municije

Zastopstvo za Jugoslavijo:

Pira d. d. Zagreb, Branimirova 37

Prodaja samo na debelo

Kajtimar

»Še ruševca . . .«

Moj prijatelj z juga in z ravnine je sklatil lani že drugega petelina. To je bil nanj ponosen!

Zamikal ga je še mali, s krivci . . . Sedaj, ko je vendar tako blizu! Dom pa mu je daleč in presneto od rok.

»Ruševac«, kakor je slišal doma, in »ružovac«, mu ne dopade. Ruševac je drugo ime. Izhaja očitvidno od ruševja. — »Ta bo pravi naziv za tako lepo, redko in bojovito ptico vaših planin!« meni.

Torej še na ruševca, modrjem, ko sva se komaj vrnila z velikim! Po dobrem, močno deževnem tednu. Obupujem nad vremenom in — smolo. Toda brez mene, pravi prijatelj, da ne gre. Vidim, da zavisi njegovo veselje, sreča, uspeh, plen, prvi njegov ruševac in vse, le od mene. — Šele v pozni uri v kavarni pade odločitev: »Dobro, do sobote bova spet nazaj!« —

Vlak enakomerno sopiha proti Gorenjski.

»Bo vreme? Ali še poje? Ga li bova dobila do sobote?« se vrste vprašanja. In dalje: »Ali bo lovec doma, da naju bo spremlil? Saj je vendar danes praznik! Bog vé, kam jo je neki mahnil? — Včeraj bi bil že doma. Včeraj. Toda danes? — Raje bi mu bila pisala in vsaj za en dan preložila odhod!«

Ugibala sva vse mogoče. Razumljivo je, da se naju je lotevala tudi nervozna in razdražljiva negotovost, ki sva jo krotila s kajo.

Vlekla sva cigarete, ko dete gumo. Pri taki sapi prav za prav dobiš srčno hibo. Ne pri hoji.

Ko izstopiva, še z avtom nekaj kilometrov. Naenkrat sva pred lovčevo hišo — in kdo naju pozdravi? — On sam!

Midva pa hitiva: »Zdravo! Vreme bo tudi, ali ne!«

»Bo. Se je že zlilo za to pomlad!« odgovarja in se razgleduje okoli ne čisto gotov.

»No, vidiš!« mi pomežikne ves vesel prijatelj.

Čez pol ure že odrinemo. Mahamo jo v dobrem tempu. Nič ni časa, da bi se malo ozrli naokoli in pogledali po široki kotlini. Kar naprej! — Nad nami je srnjak preskočil pot. Drugega nismo opazili. Naprej in v breg!

Lep večer daje polno nad. V koči je divno. Toda jesti, niti piti se nama ne da. Za dve uri le naju bo sprejela postelja.

»Kratka je bila noč nocoj!« se pretegnem ob eni.

Ko smo pripravljeni: »Poldrugo uro je do rastišča.«

Pot? Sneg in zameti. Malokje снег drži. Vdiramo se zaporedoma, menjaje ali pa vsi hkrati. Ko izvlečeš nogo in se nanjo opreš na cel снег, se ti zopet vdre. Spet si do pasu ali še globlje v snegu. Včasih se kar izkotališ. Je še najboljši način rešitve na slabi skorji. Kot najtežji hodim zadnji, da onima ne delam lukenj v снег, kot najmočnejši pa, da sprednja dvigam, pobiram in vlečem iz snega.

Dobro si oddahnemo, ko lezemo v zaklon, ki ga je lovec napravil iz smrečja. Velik je, celo za tri, kakor bi vedel.

Tema. Sapica je tako neznatna, da ne premika niti najnežnejših smrekovih vejic. Pol ure mine v popolni tišini.

Še vedno čakamo. Zdi se mi, da se je tema že razpočila. Siva koprena je tudi že prekrila nebesno sinjino. Na vzhodu se polagoma pričenja svetlikati. Jutrnji mrak nastopa.

»Treba bo zapihati in zakokati potem. Sicer bo nastal dan, da sami ne bomo vedeli kdaj. Pa še hladno je.«

Ko lovec dvakrat zapiha, se že oglasi ljubosumnež z desne. Za njim še dva z leve in eden spredaj pod nami.

»To bo vasovanja, ljubimkanja in pretepanja! Kar bliže, vročerkvni sladokusci!«

Napetost narašča v zaklonu, še bolj pa zunaj. Ljubimec se preleti preko nas. Samo čutimo ga in jedva slišimo. Ljubosumnež pa šine malo niže, tudi mimo nas. Oba se spreletita spet nazaj, od koder sta se bila pripeljala. Zapeljivec in vasovalec se tudi spreletita. Zasedli so strateške točke okoli nas.

Končno se pokaže v snegu črna lisa. Premika se, gruli in zapiha. — Dobrih štirideset korakov je ruševac pred nami. Po-

mika se v desno in prečno navzgor. Od desne proti levi navzdol pa se pomika druga taka temna gmota. »Torej bosta ta dva trčila skupaj.« Spodnji ni nič kaj gotov v nastopanju, četudi velja kot favorit. Morda pa nas je opazil kot silhuete skozi zaklon. Lahko pa je opazil prijatelja, ko se je zganil. Saj ne more drugače. Premakniti je treba puško in jo vtakniti v lino. Pa nagniti se mora in zato ga je treba še močno podpreti, da ne omahne.

»Spodnjega pokrij!« šepnem.

»Bi že, pa se mi skrije in pokaže drugod. S puško pa ne gre ravnati ko na prostem.«

»Res.«

Smili se mi. Če se bo le malo preveč zganil, nagnil ali bo počilo pod nogó, pa bo konec. — Spodnji pazljivi bojevitež jo odkuri. V trenutku ga ni. Za njim zleti še desni in vsi ostali.

Ruševca vsako peró,
bistro je njega okó.

Okolica je bila prazna. Ne dolgo. Na desni se je nekaj premaknilo. Opazujemo tedaj v to smer. Naenkrat prileti in se pojavi spet isti desni ljubimec. Prva, ki se je premaknila, je bila kokoš. Petelin pa je priletel za njo.

Opazujemo dalje. Sedaj se nam ne mudi nič več. Trubadur pleše okoli nje našopirjen, brezskrben in gruli in piha, da je kaj. V njem se je na novo vzbudila pomlad. Kokoška pa kakor ne-bogljeno dete stopica sem in tja in mu daje piti vso ljubezen. — Nemotena živi narava svoje življenje. —

Ko so se vrhovi okoli nas obrobili in odločili od ozadja, ko je nastal že skoro čisto dan, ko se je že razlila zarja od vzhoda in preko sinjega svoda pobožala zasnežene orjake in velikane in ko se je ljubimec napil ljubezni pri svoji ljubici, tedaj šele pride na vrsto lovec.

Ostali ruševci so dvorili okoli svojih izvoljenk in tudi že sedali na nizke macesne, ki so bili čisto podobni grmom. Pojemalo je gruljenje in pihanje. Samo ta ruševca je ostal v bližini in se je že tudi pripravljaj, da odleti v dolino. — Puška jekne. Petelina vrže postrani. V dalji odmeva strel dva-, tri-, štirikrat. Par peres pada v loku nazaj na belo podlago. Ko priskočim, priteče iz rane kaplja tople krvi, ki pordeči sneženo skorjo.

Tako je dobil moj prijatelj prvega ruševca. Vtaknil je za klobuk vršiček. Vesel je bil in ves srečen zaradi plemenitega plena, še bolj pa zaradi okoliščin in trenutkov, ki jih je doživel in dojel v tej krasni naravi v kraljestvu Zlatoroga.

V petek popoldne sva se že vrnila domov.

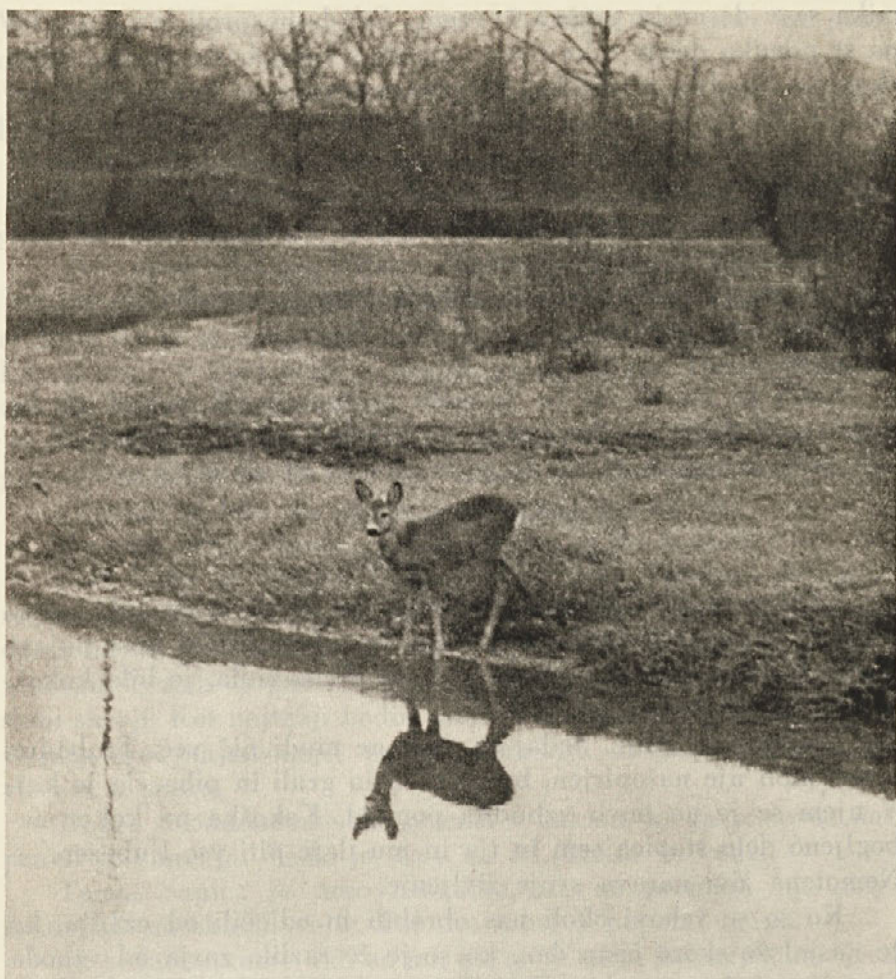

Foto Mitja Krejči

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

Najučinkovitejši pripomoček gojitve je **odstrel**, to je gojitev s puško. Pravilno mora biti ves odstrel vedno usmerjen na gojitev in izvajan iz tega izhodišča. Odstrel je sredstvo, s katerim svojevoljno lahko reguliramo stalež in pri tem vedno stremimo za številčno normalnim staležem. Zato je važno, da ugotovimo normalen stalež za tiste dejansko obstoječe razmere, kjer paša igra odločilno vlogo. Navodila za to sem dal v prvem poglavju. Pripomniti pa moram, da gojitveni odstrel prepleta vsa poglavja.

ker se sočasno izvaja kakor vsi drugi opisani ukrepi. Ker vsega hkrati ni mogoče pregledno opisati, sem to storil zaporedoma in odstrel uvrstil kot zadnje in za naše razmere tudi najvažnejše poglavje.

Kadar je stalež premajhen, nimamo z odstrelom nič ali prav malo opravka, dokler si stalež ne opomore na neko višino. Puška spregovori na srnjad pri premajhnem staležu samo v primerih, če opazimo kako očitno bolno in zakrčljano žival, ali pohabljen, ki jo rešimo muk. Navadno pa srnjad pri majhnem staležu, kolikor ga je, ni slabotna in bolehn. V nezadosten stalež niti ne posežemo tedaj, če smo ugotovili nepravilno spolno razmerje. To se do neke meje samo izravna, če nič ne streljamo, in naš namen je, čimprej doseči normalni stalež, ne glede na spolno razmerje. Pri ukrepih, ki sem jih opisal v prejšnjih poglavjih, je primerna gostota presenetljivo hitro dosežena in nam dve, tri leta lovne vzdržnosti in gojitvenega truda bogato povrnejo s sledečimi lovskimi užitki.

Ko se jame kazati primeren stalež v lovišču, začnemo previdno z odstrelom. Jako skrbno moramo spočetka izbirati. Sicer nam je to delo znatno olajšano, ker vsako žival poznamo že od početka, ker jih je bilo malo, naraščaj smo pa sami vzgojili ter ob skrbni negi opazovali vsakega, kako raste in se razvija. V nekaj letih mirovanja lova smo postali s srnjadjo tako rekoč osebni znanci in skoraj bi rekel, lahko vsako žival, ki jo srečamo, nagovorimo po imenu. To nam silno olajša pravilno izbiro, kar pri dobrem staležu, če smo ga v lovišču dobili, ni tako lahko. Na drugi strani pa kaka napaka ob dobrem staležu ni tako občutna kakor tam, kjer stalež šele dvigamo.

Prevelik stalež je treba čimprej znižati na normalno stanje. Pri tem si moramo biti predvsem na jasnem, za koliko je srnjad preštevilna, kar določimo v odstotkih. Za praktičnega lovca ne bo težko ugotoviti prevelik stalež srnjadi. Predvsem bo to očito na srnjadi sami, ki kaže v takih primerih znake telesne slabotnosti in zakrnelosti. Povprečna teža srnjakov, srn in mladičev je premajhna, rogovje slabo razvito, mnogokrat spačeno, nepravilnih oblik, slabo gabričavo, odrastki kratki, preveč pojavov vibastega (svedrastega) in gumbastega rogovja. Podobne telesne znake kažejo srne, ki imajo slabotne mladiče. Stalež kaže znake ostarelosti, v postavah ni najti tistih oblik in kretenj, ki delajo vtis klene prvobitnosti, zdrave razposajenosti in neugnane telesne sile. Srnjad je nekam medla in predomača, brez tiste napete pozornosti in opreznosti, ki je tej divjadi sicer lastna. Razen tega so povsod opazni znaki boja za pašo, na gozdnih nasadih in

drevju, kakor na travnikih in posebej na obrobnih poljih je škoda očitna. Tudi posestniki gozdov in polja se oglašajo za povrnitev škode bolj kot navadno.

V zakupnih loviščih je preobila srnjad v naših razmerah bolj izjema, ker se srnjad ob pomanjkanju paše tudi sama izseli v boljše kraje, kjer si vsaka družina ali bolje vsak starejši srnjak lahko izbere večji okoliš za svoje domovje. Ni pa redko, da so lastna lovišča preobljudena, zlasti tam, kjer je moderno gozdarstvo ustvarilo iz gozdov lesna skladišča in srnjad večkrat strada, ako ji ograde ali druge zapreke branijo, da bi v nekaterih letnih časih prišla do ustrezne in zadostne paše. Ponovno poudarjam, da nam gre pri gojenju divjadi v prvi vrsti vedno za kakovost in ne za število. V prevelik stalež posežemo torej čimprej z odstrelom. Vendar se ne smemo prenageliti in moramo izbirati z vso skrbjo in premišljenostjo ob vednem opazovanju. Vedno nam mora lebdeti pred očmi namen in smoter, torej vprašanje kaj in koliko. Spočetka je na tisti »kaj« lahko odgovoriti in tudi storiti. Najprej odstrelimo vse bolešno, slabotno, kržljivo in ostarelo, ne glede na spol. Po neustreznih postavah živali presodimo, kaj mora pasti. Pri čezmernem staležu so skoraj brez izjeme srne mnogo preštevilne in tudi njihove postave temu primerno slabotne in žalostne. Pri odstrelu je zlasti še poseči med mladiče, ki so za svojo starost premajhni in preslabotni. Ker za enkrat naš zakon o lovu na splošno odstrel mladičev prepoveduje, moramo pač prositi pristojno oblast za izjemno dovoljenje, ki ga tudi dobimo, če je predlog zadostno in stvarno utemeljen. Mladiči so namreč temelj za bodoči stalež in bo kakovost taka, kakršen bo naraščaj. Zato naj bo merilo za kakovosten stalež čim večja telesna moč naraščaja!

Tudi srne mladiče ocenjujemo pri izbiranju v prvi vrsti po telesni moči, tako da puščamo one, ki se nam zde krepke in dobro razvite. Na enak način postopamo pri plodnih (zrelih) srnah. Pri teh so stare oziroma ostarele srne vprašanje zase in prav za prav najtrši oreh praktičnega lovca in gojitelja. Kdaj je srna prestara? Pri tem vprašanju moramo vzeti v obzir, da srnjad učaka povprečno naravno starost do 16 let, kakor so opazovanja dognala. Dognano pa je tudi, da je srna plodna do svoje najvišje starosti, tako da jalovosti zaradi starosti prav za prav ni. Vendar se na mladičih pozna ostarelost matere, ki ji življenjske moči pojemajo in pešajo. Opazovanja so pokazala, da srna povprečno do kakega desetega leta starosti na svoji plemenski vrednosti nič ne zgubi. Seveda je to individualno, da namreč ena žival prej ostari, druga pozneje, kakor je slično pri človeku. Vendar na splošno lahko rečemo, da je srna do desetega leta svoje starosti pri polnih

močeh in da je tudi njen zarod do te dobe krepak in odporen ter polnoštevilen.

Samo nekaj šepa pri vsem tem. Srne ne nosijo na daleč vidnih svojih rojstnih letnic, njihovi telesni znaki starosti so pa tako negotovi, če ne gre za prav posebne starine, da lovec v oceni lahko pogreši za polovico srnje starosti. Tem manj bo mogel dognati po videzu, da li srna šteje n. pr. pet ali sedem pomladi, ali ima osem ali deset let. Če imamo enkrat spodnjo čeljust srne v rokah in smo ugotovili, da je srna za štiri leta mlajša, kot smo jo ocenili pred strelom, nam to prav nič ne koristi, ker srne ni več. Zaradi tega in ker posamezna srna ostaja dalj krepka in mladostna kot druga, nam neposredna ocena na starost ne more služiti pri izbirnem odstrelu. Na starost srne sklepamo posredno iz znakov na njenem potomstvu. Dokler srna redno rodi enega ali dva krepka, zdrava mladiča, dotlej je dobra za priplod. Če pa opazujemo, da srna rodi par let zaporedoma enega ali tudi dva slabotna, krmežljava mladiča ali da par let ni povrgla, je to za gojitelja najboljši znak, da je zrela za kroglo.

Sicer ostarela srna kaže navadno tudi telesna znamenja svoje življenjske jeseni. Telo ni več lepo zalito, marveč je mršavo, dlaka se ne sveti in je videti razmršena, barva dlake, naj bo zimska ali letna, je manj živa, bolj zamolkla, kakor bi bila umazana in oguljena, vrat je videti še tanjši in daljši, uhlji izredno dolgi, prebarvanje neredno. Brez teh očividnih znamenj odločuje pri odstrelu slab ali par let izostal naraščaj. Kajti krepka mladina je bodočnost vsemu živemu in zato naj bo pomladek glavno vodilo in razpoznavna gojitelju tudi pri srnjadi.

Ne sme nas pa zapeljati, če zapazimo krepko srno, ki je kako leto brez mladičev. Mladič je lahko zaradi kake nezgode poginil ali ga je ugrabila kaka roparica, pes ali človek. Sumljive so pa, sicer redke srne, ki so po postavi izredno močne in velike ter dobro rejene. Take po naravi jalove srne (ponovno poudarjam, da so to posebne izjeme) se telesno razvijajo preko povprečja, ker nimajo mladičev in svojih moči ne trošijo z materinstvom.

Če pri taki izbiri ostaja očividno preveč srn in bi se stalež le prepočasi normaliziral, moramo poseči tudi med vodeče srne, to je srne z mladiči. V tem primeru moramo odstreliti srne z mladiči in si za odstrel mladičev preskrbeti za enkrat oblastno dovoljenje. Tukaj zopet izberemo v prvi vrsti take, ki so manj povoljne postave in so mladiči manj krepki. Držati pa se moramo načela, da odstrelimo najprej mladiče, potem šele srno-mater!

Če sedaj omenim še srnjake, ni glede načel odstrela mnogo pridejati, razen da pri samcu igra rogovje važno vlogo in nudi

krepko oporo za lažjo razpoznavo in odločitev pri izbiri. Pri srnjakih-plemenjakih mora s krepko postavo biti v skladu rogovje po pravilni in močni vzrasti. Ideal srnjaka je združitev obeh lastnosti, to je moči v telesu in rogovju do najvišje dosegljive mere.

Spočetka, ko posežemo s kroglo med srnjake, nam ni težko po rogovju izbrati kržljavih in okrnelih v rogovju ter slabotnih po telesu in nevšečni postavi. Vsi srnjaki z razmeroma dobrim in pravilno vzraslim rogovjem ostanejo nedotaknjeni. Najprej sežemo po nosilcih zakržljanega, slabotnega, neenakomernega in nepravilno vzrastlega rogovja. To so srnjaki, ki jim ena veja kaže n. pr. šesteraka, druga šilarja, ali so veje nenaravno zavite in zveržene, s kratkimi odrasiki, s slabimi venci, ali so slabo ali nič gabričasti, z nepravilno lego rogovja, bodisi da je prestrmo nastavljeno, premajhno ali nič razkrečeno, da je ena veja neprijemno višja ali močnejša od druge, da so veje vibaste (svedrasto zavite) ali gumbaste. Vendar moramo biti ravno pri gumbarjih in šilarjih previdni, o čemer bom še govoril.

Če smo tako v treh, štirih letih na prvo roko pretrebili stalež, je storjen že velik korak k normalizaciji. Ko smo se s tem tudi številčno približali pravilnemu stanju, ki ustreza danim razmeram, posvetimo skrb ureditvi naravnega, to je pravega spolnega razmerja, ki naj bo izraženo s pravilom 1 : 1, ali vsaj 1 : 2, to je, stalež naj izkazuje toliko, ali vsaj polovico toliko srnjadi moškega spola kakor ženskega. Čim bolj se približamo temu razmerju, tem več gotovosti imamo, da se stalež ne izrodi (degenerira) zaradi sorodne, medsebojne plemenitve. Kajti če ob ploditvi odpade na srnjake približno prav toliko srn, je jasno, da si jih morajo srnjaki v prsku iskati razmeroma daleč naokrog. S tem nastane nujno in stalno premikanje divjadi sem ter tja in pri tem zdravo mešanje staležev in krvi. Med srnjaki nastanejo boji in tekme za srne in tako pridejo do razploda telesno najmočnejši in najzdravejši, ki slabejše tekmece premagajo in odbijejo. Na ta način vzpostavimo med srnjadjo naravno plemensko izbiro, ki jo je dolga tisočletja ohranila krepko in odporno do naših časov. (Se nadaljuje.)

Lovci! Preizkušanje lovskih pušk na Vojaškem strelišču v Ljubljani, Dolenjska cesta, vsako nedeljo od 7. maja t. l. dalje od 8.30 do 11. Le v slabem vremenu streljanje odpade.

Nekaj o divjem petelinu

Mnogi opevajo lov na divjega petelina, mnogo čustev in pesniškega zanosa izlivajo navdušeni lovski poeti iz polnilnih peres — kar je povsem razumljivo. Lov na to lepo in žal vedno redkejšo divjad je edinstven in sili romantično razpoložene lovce, ki čutijo malo pesniške žilice v sebi, k pisanju in opevanju tega skrivnostnega ptiča.

Vendar le malokateri se oglasi divjemu petelinu resnično v prilog, malokateri se zaveda, da je ta lepa divjad zapisana poginu, in to največ zaradi nelovskega odstrela. Res je, da je malokatera divjad tako občutljiva kakor vprav veliki petelin in da sprememba okolice, prevelika sečnja, stalno vznemirjanje revirja zaradi te sečnje, bolezni itd. na to divjad porazno vplivajo. Vendar so največkrat krivi lovci sami, da je že iz premnogih lovišč v Sloveniji, kjer je pelo še pred nekaj leti po več petelinov, popolnoma izginila ta divjad. Vsaki divjadi, bodisi parkljati bodisi drugi, se posveča več pažnje in nege kakor divjemu petelinu. Malokdo se zaveda, da slepo iztreblja krasnega, skrivnostnega pevca naših gozdov.

Ne bom se tu zadrževal pri razlogih nazadovanja petelinjega rodu, ki so tako rekoč prirodnega značaja in ki sem jih navedel že prej. Namen tega članka je, prikazati krivdo človeka-lovca za nazadovanje velikega petelina.

Mislim, da so si pravi lovci že davno na jasnem, da razni lovopusti, ki so zakonito določeni z nekim koledarskim terminom, tvorijo le okvir, v katerem pravi lovec sam določa po letnih in vremenskih prilikah čas odstrela divjadi.

Te vremenske prilike pa so, poleg drugih seveda, vprav pri petelinu odločilne važnosti! Jasno je, da mora dati lovec-gojitelj tudi divjadi priliko, da se izživi, oplodi in da si šele potem privošči svoj lovski užitek. Mislim, da more pravi lovec uživati le, če ve, da ni s strelom pretrgal niti življenja celemu rodu divjih petelinov v svojem lovišču.

Svojih spolnih dolžnosti pa ne izpolni divji petelin vsako leto ob istem času, ne ozira se na to, da je lovopust določen s 1. aprilom. Če je marec topel, poje v nižjih legah že v tem mesecu, če pa je bil ta mesec hladen in vetroven, kakor na primer letos, je bil tudi petelinu kljun zamrznjen. Greh bi bilo torej, streljati petelina pred sredino aprila v nizki legi. Čim više pa leži lovišče, tem kasneje se lahko prične z odstrelom. Vsak lovec se vendar

mora prepričati, kako dolgo petelin že poje in na podlagi tega določiti čas odstrela! Le na ta način se more izogniti popolnemu iztrebljenju te lepe divjadi v nekaterih loviščih, v kolikor je to pač odvisno od človeka-lovca.

Kako pa se godi pri nas v večini lovišč? Neredko se dogaja, da streljajo petelina takoj s početkom aprila, če poje ali ne. Ko ima lovec priliko, da ga le zagleda — je po njem. Na rastitev seveda tak petelin niti misliti ni imel prilike. To so lovci — streljači, ki za nego divjadi nimajo najmanjšega smisla, ki niso vredni, da imajo revirje s to lepo divjadjo. Druga kategorija lovcev ima za čuvaje kmečke fante, imenovane finfarje, ki dobivajo mesečno malo ali pa sploh nobeno stalno plačo, ter dobe le nagrado v obliki strelnine. Za te vrste čuvaje pomeni divji petelin le okrogel znesek 100 din, ničesar drugega! Ko ta uboga lepa divjad odpre kljun, ne glede na čas, že pridirja zvesti »čuvaj« in javi: »Že poje, sedaj pa brž, da se ne prestavi ali ne neha! Hitro, po možnosti že danes ponoči naj pridejo — če ne, bo drevje ozelenelo, ali pa ga bo sosed počil!« Pa zapojejo telefoni, zabrne avtomobili in druga prevozna sredstva in preden ima lepi ptič priliko, da se malo izpoje, malo zapleše, že pokajo puške in po njem je, če ga lovec potem pobere ali ne. Če ima »čuvaj« srečo, se oglasi nekaj dni nato na istem mestu drug, mlajši petelin, ki pomeni čuvaju zopet 100 din! In ponovi se ista pesem s telefoni itd. — gozd pa utihne, neredko za vedno!

Še huje je, če ni le čuvaj zainteresiran na strelnini, temveč tudi lovski gospodar, ki prodaja odstrel! Tedaj odpade tudi zadnji preudarek, ne odločuje več lovska vest in pravičnost, temveč gola kupčija!

Tako se godi leto za letom, padajo smrkavci, petelinčki zelenokljuni, saj zreli samci so skoraj že brez izjeme vrgli pričakovane denarje!

Tu govoriti o sistematičnem odstrelnem načrtu, o negi petelinjega lovišča — je pač odveč. Res je, da je treba v loviščih, kjer ta lepa divjad ni bila tako brezglavo zatirana, prvega petelina čimprej odstreliti. To pa enostavno iz razloga, ker zapoje najprvo star petelin, pretepač, ki mlajšim ne da peti. Ta norma pa v večini naših lovišč ne pride v poštev, ker starih petelinov več ni in se smatra 4—5 letni pevec za pravega Metuzalema. Pač pa nudi ta norma prav gori opisani vrsti lovcev najlepši izgovor!

Temu trgovskemu pojmovanju lova, kjer odstrel določa le število petelinov in pa cena, se pridružuje še ta nesreča, da mejé posamezna lovišča skoraj povsod grebeni gora. Tako smatra mnogokrat po več lovišč nekaj petelinov, ki pojo na grebenih, za

Rooster on a pine branch in a mountainous landscape. The rooster is perched on a branch of a pine tree, looking towards the right. The background shows a steep, rocky mountain slope with patches of snow or light-colored rock. A dense forest of evergreen trees covers the lower slopes of the mountain. In the foreground, the dark, gnarled trunk and branches of a large tree are visible on the left side. The sky is a light, hazy gray.

svoje in jih kratkomalo pomnoži s številom mejnih lovišč. Gre večinoma le za okoliš od 500 do 1000 korakov. Vsak lastnik si šteje v dobro, da je odstrelil na primer le dve tretjini petelinov; učinek tega si lahko predstavljamo. K temu pride še stara pesem o »mejnem petelinu« — lovska nevoščljivost in brezbriznost. Če ne poseže vmes mati narava s slabim vremenom — zadostuje že leto dni, pa je petelinji rod iztrebljen. Tako lahko en sam slab lovski zakupnik uniči lovišče za vedno!

Ne vem, s čim je zaslužil divji petelin, da služi prav on kot poskusni objekt večini lovskih začetnikov. Celo še dalje gre ta razvada. Tudi čistokrvnim nelovcem, ki nikoli niso lovili in v bodoče ne bodo več lovili, stisnejo mnogokrat puško v roke — pa jih vlečejo na petelina! Saj je vendar tako lepo in pa tako lahko! Tudi trofeja ni kar si bodi, pravi okras za gosposko sobo. Najlepše pa je vso noč prekrokat, zjutraj pa za povrh petelina zaskočiti. Ali si more človek kaj lepšega predstavljati? In rezultat? Zastreljeni petelini, ki se štejejo za zgrešene, ker se neredko takoj drugo jutro že oglasi na njegovem mestu mlajši tekmeč, če ni lovišče že brez naraščaja.

Večina neizkušenih lovcev strelja tudi prezgodaj v jutro, ko komaj šele vidi obrise petelina, kaj šele muho na puški. Največkrat so temu krivi lovski spremljevalci, ki silijo strelca iz egoizma na strel. Izkušeni lovci vedo, da strel na petelina ni tako lahek, kakor se vidi, in da je treba velike pazljivosti. Greh pa je, tako krasno divjad ugonobiti brez haska! Nesreča nikoli ne počiva, vendar dolžnost pravega lovca je, da varno in zanesljivo strelja in se zaveda škode, ki jo napravi nepremišljen, prezgoden ali predaljen strel!

Malo imamo lovcev, lastnikov in zakupnikov petelinjih lovišč, ki bi se zavedali, kaj imajo v lovišču, ki bi znali ceniti to lepo divjad in bi jo skušali ohraniti sebi in zanamcem v občudovanje in veselje. Ako že lovski zakon, ki vestno določa žalibog le odstrel parkljate divjadi, v tem pogledu ne predpisuje ničesar — naj se vendar lovci sami iztreznijo in zavedo, da so za obstanek ali uničenje te divjadi, ki nudi take užitke in povzroča vedno znova pesniške navdihe — soodgovorni!

Psevdotuberkuloza ali rodencioza pri zajcih

Po poročilih iz raznih lovišč v Sloveniji opazamo že nekaj let sem, da se najdejo v loviščih poginuli zajci in to preko vsega leta, a največ pozimi. Le malo število takih zajcev je dostavljenih v preiskavo državnemu veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani.

V pretežni večini primerov leta 1937, 1938 in prva dva meseca leta 1939 je v zavodu ugotovljena patološko-anatomsko in bakteriološko psevdotuberkuloza glodalcev ali rodencioza na kadavrih ali organih divjih zajcev, ki so poslani v preiskavo, in sicer skupno v 18 primerih, dočim je v 4 primerih ugotovljena tularemija, enkrat stafilomikoza, enkrat zajčja septikemija in enkrat metiljavost. Seveda predstavlja gornje število le neznaten del smrtnih primerov zaradi psevdotuberkuloze med zajci. Nekatera lovska društva in lovski zakupniki so leta 1937 in 1938 poročali, da jim je poginilo 50—80 % vsega zajčjega staleža.

Podobno kot v Sloveniji je uničila ta zajčja kuga ogromno število zajcev tudi po Hrvaškem in Zgornji Italiji, o čemer so pisali dnevni in strokovni časopisi. Mnogo se je govorilo in pisalo ob tej priliki o tularemiji, novi zajčji kužni bolezni, ki je bila prenesena iz Amerike v Evropo in ki je zaradi nalezljivosti za ljudi povzročila mnogo strahu in pozornosti tako v lovskih kakor tudi v medicinskih krogih. Posebno pažnjo so zbudili v zadnjih letih pogosti primeri tularemije pri ljudeh v Češkoslovaški in Avstriji, kjer je bilo javljenih blizu 600 obolenj, ki pa so se na srečo, menda z izjemo dveh, končali dobro.

S pomočjo dunajskega seruma in na podlagi živalskih in kulturnih poskusov je ugotovljena konec leta 1937 v okraju Celje v štirih primerih tularemija na divjih zajcih, a v mnogih drugih primerih tularemiji zelo slična psevdotuberkuloza glodalcev ali rodencioza. V letu 1938 in prva dva meseca leta 1939 ni bilo več tularemije, pač pa še vedno dovolj primerov psevdotuberkuloze, ki jo moramo potemtakem smatrati za najpogubnejšo kugo naših zajcev.

Ime psevdotuberkuloza prihaja od tuberkulozi sličnih nekrotičnih žarišč v notranjih organih. Olt priporoča ime rodencioza (epidemija glodalcev).

Kot rečeno, je razlika med psevdotuberkulozo in tularemijo zelo majhna. Obe bolezni povzročajo tako zvane bipolarne bakterije; pri psevdotuberkulozi so nekaj večje kot pri tularemiji in manj nevarne za ljudi. Bolezenska in sekcijška slika sta si pa pri obeh boleznih zelo slični ali celo enaki. Pri mrtvih ali tudi ustreljenih zajcih najdemo gnojna žarišča ali vozle predvsem v jetrih, pljučih, vranici in žlezah ali bezgavkah. Vranica in žleze so vedno znatno povečane. Biološki poskus s prenosom bolezenskega materiala ali umetnih kultur na miške, morske prašičke in kunce uspe redno in pri poginulih poskusnih živalcah opažamo slične patološko-anatomske spremembe na jetrih, vranici, pljučih in žlezah kot pri zajcih. Diagnoza zaradi tega ni težka.

Način širjenja zajčje kuge ali psevdotuberkuloze ni še točno dognan. Zelo verjetno pa je, da se kuživo nahaja v zemlji ubikvitaro in da so klimatske razmere (mile zime, vlažna poletja) v neki zvezi s postankom infekcioznosti bipolarnih klic, posebno kot pri kokošji koleri ali prašičji rdečici. Na rodenciozi bolen zajec izločuje veliko količino klic in okuži livade, gozd in njive, kjer se pase in počiva. Verjetno raznašajo kuživo tudi poljske in gozdne miši ter drugi glodalci, ter tudi razne ptice, kakor n. pr. vrane.

Gotovo je, da je mnogo manj zajčje psevdotuberkuloze v loviščih, kjer se nahaja večje število lisic, ki pravočasno pospravljajo bolne in mrtve zajce. Lisice so prava sanitetska policija, zato prevneto zatiranje lisičjega rodu ni na mestu.

Meso na psevdotuberkulozi ali tularemiji bolnih, odstreljenih zajcev ni pod nobenim pogojem užitno. V smislu pravilnika o pregledu živil živalskega izvora se mora vsak tak zajec zapleniti in uničiti. Imeti je treba na umu, da je lahko tudi psevdotuberkuloza glodalcev nevarna za ljudsko zdravje. Zato se priporoča previdnost pri odiranju in razkosavanju sumljivih, ustreljenih ali po psih donesenih zajcih. Prodaja zajcev z znaki psevdotuberkuloze ali tularemije je po zakonu o zatiranju živalskih kužnih bolezni prepovedana in kazniva.

Obrambne in varnostne mere proti širjenju zajčjih kužnih bolezni so precej problematične. V vsakem primeru bi bilo treba, tudi v času lovopusta, dovoliti odstrel vse vidno bolne divjadi, ki bi se pa morala poslati državnemu veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani v preiskavo. Te preiskave se vrše brezplačno in pravilno in dobro opremljen zaboj dostavi lahko občina, v katero spada dotično lovišče, ali še bolje poseben kurir

naravnost zavodu. Kadavre crknjenih zajcev kakor tudi druge divjadi, ki jih ne pošljemo v preiskavo, je najbolje sežgati ali dobro zakopati, roke, obutev in nož za odiranje pa razkužiti v lizolu, alkoholu, $\frac{1}{2}\%$ formalinu ali podobnem sredstvu za desinfekcijo. Sploh bi bilo umestno, da se lovška društva in lovski zakupniki obračajo v zadevi bolezni kakršne koli divjadi na upravo veterinarskega bakteriološkega zavoda v Ljubljani, ki rade volje sodeluje pri proučevanju in zbiranju podatkov o boleznih divjadi in rib v območju vse dravske banovine. Je pa že tudi čas, da se na tem polju prečistijo pojmi in ugotove pravi vzroki in znaki raznih bolezni in škod pri divjadi. Potem bo šele mogoče misliti na sistematsko zatiranje in odstranjevanje bolezni in nadlog divjadi v naših lepih loviščih.

Lov in lovci na Kočevskem

Prostrani kočevski gozdovi, deloma še pragozdovi, nudijo razni plemeniti divjadi, zverinam in roparicam dovolj zavetja in miru, poseke, livade, košenice in ob gozdu njive pa obilo sočne in dobre paše. V pretežni večini se nahaja v kočevskih gozdovih srnjad in ta ljuba divjad ne dela nikjer znatne škode. Razen srnjadi se nahaja na Kočevskem tudi jelen, ki se bo sčasoma zopet zaplodil, saj ima dovolj dobre prilike za obstoj. Zajcev je na Kočevskem malo, ker se ta ubogi dolgouhec ne more prav razmnožiti. Vse leze za njim, lovci, nelovci, zankarji in razne roparice, vsak si ga hoče prilastiti. Dalje je v kočevskih gozdovih še dosti lisic, kun, jazbecev, podlasic, veveric, polhov in od večje divjadi volk, ščetinar divji prašič in posebnost kočevskih gozdov, kosmatinec medved. Od perjadi omenjam velikega petelina in jereba, dočim je jerebic in prepelic vsako leto manj. Divje race so deloma stalne ob potoku Rinži, ustavljajo pa se kaj rade v jeseni in zimi pri nas. Divje gosi prihajajo k nam redkeje.

Po prevratu od 1925. do 1926. leta je bilo na Kočevskem prav veliko srnjadi. Obsežni gozdovi veleposestnika Karla Auersperga in občinska lovišča, ki jih je imel še posebej v zakupu, so nudila divjadi in roparicam ne samo dovolj zavetja, temveč tudi dovolj miru. K razmnožitvi koristne divjadi sta pripomogla v prav veliki meri tudi brata Loser Rikard in Viktor, ki sta imela več občinskih lovišč v najemu in čuvala to divjad. Žal so se v povojni dobi zelo razmnožili volkovi, ki so neusmiljeno klali in redčili srnjad. Le agilnemu Odboru za pokončevanje volkov v Kočevju gre ne majhna zahvala, da se je krdelo nevarnih krvolokov skrčilo na dva volka samca, ki še danes ogrožata kočevska lovišča in pokončata več koristne divjadi, kot jo moreta požreti. Nič manj kot 127 volkov, volkulj in mladičev je bilo ustreljenih, zastrupljenih in ujetih v nekaj letih. Velika zasluga pri pokončevanju volkov, ki so se nevarno množili in ogrožali ne samo divjad, temveč tudi govejo živino, koze in ovce, gre agilnemu predsedniku Odbora ing. Jenčiču Francetu in Loserju Rikardu, ki sta bila stalno in neumorno na delu, da se svojat zatre. Kaj bi bilo, če bi ti lovci in lovski čuvaji ne bili s puško in strupom ugonobili toliko volkov? Ne samo na Kočevskem, temveč tudi po vsej dravski in savski banovini bi se bila razpasla ta nevarna svojat in ogrožala divjad in domačo živino ter bi morda gladna napadala tudi ljudi. Koliko srnjadi je postalo žrtev vedno gladnih volkov, ni mogoče

niti malo oceniti. Zdecimirane srnjadi je ostalo še prav malo, ki pa se je po vrnitvi miru v njena domovanja znatno razmnožila. Žal, da so prešla v poznejši zakupni dobi lovišča v roke lovcev, ki so imeli za srnjad premalo srca, premalo ljubezni in lovske pravičnosti. Kar niso uničili volkovi, so uničevale vedno se ponavljajoče brakade in dovolj, da so dajala kočevska lovišča letno tudi do 1000 srnjadi. Sedaj res ni več toliko srnjadi pri nas kot nekoč, vendar dovolj, in če bomo lovili v bodoči 12 letni zakupni dobi lovsko pravično, z razumevanjem in srcem, pa se bodo kočevska lovišča v nekaj letih mogla kosati z vsakim tuzemskim ali inozemskim loviščem.

Jelen je v prostranih gozdovih dobro zaščiten in le redko se temu ali onemu posreči priti do »dobrega pogleda«. Zato so jelenje trofeje pri nas redke. Lov na jelena je našim lovcem še precej neznan in zato je dana možnost, da se bo v doglednem času mogel primerno razmnožiti.

Divji prašiči se hitro in zelo razmnožujejo ter delajo občutno škodo na polju ob času zoritve poljskih pridelkov. Škoda, ki jo povzročajo divji prašiči in plačujejo zakupniki lovišč, gre v težke tisočake. Pogoni na divje prašiče, ko ni snega, so navadno brezuspešni. Sem in tja se posreči temu ali onemu lovcu ugonobiti kakega ščetinarja, pa kaj je to spričo velike razmnožitve divjih prašičev, saj ima ena svinja do 12 mladičev, ki jim je skrbna in čuječa mati. Ko pa zapade sneg, je ugoden čas za lov na divje prašiče, in pogoni nanje se prično. Pridni lovski čuvaji rano v jutro obkrožijo predele, kjer se navadno ščetinarji zadržujejo, in če sledi vodijo v pogon in iz njega ne, se pohod na ščetinarje izvede čimprej. Pogoni na divje prašiče so ob prvem — novem — snegu navadno uspešni, če znajo lovci pravilno obračati puške. Navadno pridejo k lovcu prašiči v tropu in če jim ta strelja nasproti, se razkrope ter dobi tako možnost, da še katerega podre.

Divji prašič je v ostalem velik strahopetec in zbeži, ko zasliši najmanjši šum ali ropot za seboj. Zelo je nagel, gibčen in vztrajen. Rad menja svoje položaje; danes je v tem lovišču, jutri 40 km daleč v drugem. Divji prašič je nevaren le tedaj, če je obstreljen in če ga kdo vznemirja. Divja svinja bi napadla človeka, ki bi delal mladičem silo. Obstreljen divji prašič zna izborno uporabljati svoje edino obrambno orožje: čekane ali zobe. Na Verdrenerskem hribu, ne daleč od Mozlja, je lovski čuvaj H. obstrelil divjo svinjo ter se ji, ležeči na tleh, približal na nekaj korakov, hoteč jo s strelom popraviti. Tedaj pa se svinja zapraši

presenečenemu lovcu med noge, mu prepara gornje in spodnje hlače od kolena do kolka ter posname dodobra tudi kožo. Odskočil je hitro in, preden je mogla svinja napad ponoviti, jo je s tremi streli ukrotil.

Podobnih primerov je bilo več. No, morda je bil to povod, da me je nekoč ob priliki pogona na divje prašiče vprašal lovec, ki te divjadi še ni lovil, kje je najbolje stati pri takem pogonu. Morda smo, gredoč na lov, nekoliko pretiravali pri opisovanju lova in s tem združenih nevarnosti, pa si je možakar vzel k srcu raztrgane hlače in okrvavljeno bedro verdrengskega strelca ter za vsak primer hotel poskrbeti za svojo kožo. Resnega obraza sem mu odgovoril, da je zaradi dobrot, ki jih deli razjarjen prašič, dobro stati pri kakem drevesu, ki ima primerne veje. Zase pa stojim pri pogonih na nogah. Mislim, da je bil s svojimi, čez meča dobro opetimi jahalnimi hlačami že pred pričetkom v vejah.

Divjih prašičev je vsako leto več, ustrelili in pokončali pa se jih bore malo. Ta požrešna divjad ne uničuje le poljskih pridelkov, temveč bo s svojo nemirnostjo pregnala iz naših gozdov srnjad, ki nepokoja, ki ga povzročajo divje svinje, ne prenese. Še manj pa prenese srnjad dah divjih svinj.

Odkar je z bansko uredbo zaščiten medved, posebnost kočevskih gozdov, se je pleme copatarjev znatno razmnožilo. Računamo, da imamo v celem kakih 80 medvedov, kar je veliko. Naš medved je prijazna, dobrodušna zverjad, ki nikomur nič žalega ne stori. Človeka, ki mu menda ne diši dobro, se ogne, kjer le more. Zato se medved redko vidi. Ni bilo še slišati o našem kosmatincu slabega, razen da si je preveč privoščil hrušk, ovsa in koruze. Naš kosmatinec, ki doseže težo do 300 kg, osebenjkuje in je zadovoljen, če hruške dobro obrodijo, če imajo mravljišča velike zaloge jajc, če je dobro leto za maline in robide, želod in žir. Prav rad pobira polže in drugo tako golazen. Ne brani se mrhovine, ki se mu polaga ali ki jo je našel poginulo v gozdu. Je neke vrste »gozdni pospravljač«, ki po brakadah, kjer se je veliko streljalo, malo pobralo in več zastrelilo, pobaše in očisti bojno polje ter vzame za sebe, kar so drugi pustili. Do tega ima neoporečno pravico, saj je on gospod in gospodar kočevskih lovišč.

Človeka ali domačih živali naš medved ne napade. Če človeka morda ustraši s tem, da se veličastno dvigne na zadnji nogi in mu hoče ponuditi svojo ogromno taco v pozdrav, je pač človek sam kriv. Če pobegne, ne gre za njim, najbrž pa se potem hudo-mušno namrdne, češ: »Ali sem te nagnal, saj jo moram sam tolikrat pobrisati pred neznosnim dahom človeka!« Medvedka, ki vodi

mladiče, bo napadla človeka, ki se je drznil njenega mladiča prijeti. To je vendar naravno! Sam sem bil nekoč v neposredni bližini medvedke, ki je vodila dva, kako leto stara mladiča. Dober veter in sv. Hubert sta mi bila naklonjena ta dan. Gledal sem jih iz neposredne bližine. Ko pa je medvedka dobila v nos moj, zanjo tako zoprni dah, je zabrundala in v velikih skokih odkurila tja, kjer tega zoprnega daha ni. Mladiča sta seveda sledila materi.

Nekoč sem opazoval s preže (obršnjaka) tri velike medvede, ki so smukali maline in robide ter obdelovali z ogromnimi tacami na pol gnile smrekove šture in iz njih pobirali črve. Dobro uro je trajala ta lepa, nepozabna zabava. Na istem mestu sem kmalu nato videl zopet dva mlajša medveda, ki sta stalno brundala, preobračala na pol gnile hlode in kamenje ter izpod njih pobirala razno golazen. Zvečer ali v noči pa so se vsi ti moji ljubi znanci iz poseke v »Požarnici« podali na mlečno koruzo v rakitniško polje, ki jim je očividno dobro teknila, ker je je toliko zmanjkalo.

Moj prijatelj Ferdo ima lovišče, kjer so srne redke, zato pa ima več medvedov in divjih prašičev. Jelen tudi ni redek gost njegovega lovišča. Pravil mi je Ferdo, da je nekoč proti mraku prišel do male dolinice ter slišal v njej lomastenje in ropot. Stopil je bliže in opazil v dolinici pet medvedov, ki so se na dnu dolinice igrali, prekopicovali in metali. Medtem so se približali robu dolinice, kjer je stal Ferdo. Kar naenkrat eden od medvedov »izgobežda« nek čuden glas in vsa čedna družba jo odkuri iz dolinice na nasprotno stran, da so se kar »iskre kresale«, kot je pravil Ferdo. No, če bi bili medvedi res tako nevarni, kot včasih kdo natolcuje, bi bilo teh pet medvedov Ferda z lahkoto pohrustalo. Ferdo pa jim je iz hvaležnosti na lepe poglede podaril konja, da so se še pozneje mogli spomniti na Ferdov neprijetni dah.

Pred zaščito medveda je bil ta dobrodušni kosmatinec v resni nevarnosti, da bo iztrebljen iz kočevskih gozdov in črtan iz kočevske sedanjosti. Nič manj kot 27 medvedov je padlo v treh letih! Za toliko vemo! Za koliko pa ne vemo? Vse vprek je streljalo in ubijalo medvede. Lovci, divji lovci in kmetje. Vem za primer, ko je nek poklicni lovec streljal na medvedko, ki je vodila dva, morda kake štiri mesece stara mladiča. Težko obstreljena, brez moči in možnosti podeliti barbaru zaslužene odpuške, je medvedka pobegnila z mladiči iz nevarnega kraja ter se skrila v varno zavetje gostega grmovja, kjer je podlegla težkim poškodbam. Sirotki sta tavalii vedno v bližini mrtve mamice in slučaj je hotel, da je isti lovec vzel na muho enega mladiča in mu upihnil mlado življenje. Matere si ni upal zasledovati; bal

se je za svojo kožo. Medvedka-mati je segnila v dračju brez haska in plačila za njegovo barbarsko dejanje. Ko je ostali medvedek videl, da nima niti mamice niti sestrice ali bratca, se je podal po svetu in se sestradan in medel klatil v bližini človeških bivališč. Seveda so ga ljudje opazili, saj se ni znal skriti. Mož, kmet gre v gozd, na rami ima cepin. Opazi sestradanega, medlega medvedka, ki zaradi onemoglosti ne more več niti bežati, temveč zleze na nizko drevo in sede na vejo. Napodi ga z drevesa ter mu zasadi konico cepina v glavo, da obleži revček medvedek na mestu mrtev. Ta medvedek se nahaja sedaj nagačen v državni nižji gozdarski šoli v Mariboru.

Takih in podobnih zgodb bi mogel napisati še več. Vprašam samo, ali more biti človek res tako neusmiljen?

Želeti bi bilo, da bi zaščita medveda, te redke divjadi, trajala še preko 1940. leta, ali pa naj bi se določil pameten način za odstrel medveda.

(Konec prihodnjič.)

Foto dr. M. Dular

Lovski izvor dualizma v slovenskem bajeslovju

(Nadaljevanje.)

Poimenovanje gromovnika pri najstarejših Slovanih: Perkun »s parkanom (oboroženi)«, se torej točno sklada tudi z najstarejšimi njegovimi nazivi: Pušnik, Jurij s pušo. Perko je s Perkunom isto ime. Ime Lampret ne dokazuje torej nemštva, kakor ne Lambergar. Pa naš Lampret ima še eno ime, namreč priimek Pušnik, kar pomeni »človek s puško, lovec«. To ime nas spomni na »Jurija s pušo«, ki je menda dovolj jasno lovec, kakor je Jarnik »velik strelec in lovec«. »Zaradi zločina nad bratom je obsojen, da na veke hodi ponoči kot Zeleni lovec, ki goni volkove in se zato imenuje Volčji pastir ali Volčko. Iz njega se razvije Zelenjuh, Zeleni vrag.« — »Ime Jarnik (tako pravijo Uskoki na Gorjancih sv. Jerneju) se strinja z imenom Jarilo, čigar praznik so Rusi obhajali ob letnem kresu za časa žetve; vendar je nastopila tudi na Ruskem nekaka zmešnjava z Jurijem kakor pri nas: praznoval se je namreč Jarilo tudi spomladi ob Jurjevem« (Kelemina, 13., 14.).

Iz take »zmešnjave«, ki ne eksistira, ker je nemogoče, da bi nastopala ista »zmešnjava« na Ruskem in na Slovenskem, vidimo, da je Jarnik, Jurij s pušo imenovan, prvotno identičen z Zelenim Jurijem, kar dokazuje sam Kelemina hote ali nehotе, pišoč: »vsakdo ve, da je v slovenskih kletvicah vrag vselej z e l e n« (14.). Jarnik je od korena jar-, ki ne pomeni samo »ljut in srdit«, kakor Kelemina (»jara kača in razjarjen«), ampak tudi mlad, in to zaradi pomladnega Jurija: jaro žito, jaro leto, jara gospoda; a tudi z ozirom na mlado žival, ki se razjezi in postane »divja«, je nastalo »razjarjen«, kakor jarec, jarica! Profesor Kelemina je pravilno konstatiral dva Jurija, le njih poimenovanja ni razložil. Jurij = Jarnik je prvotno z »jarom« oboroženi bog lovec! Zeleni Jurij je prav tako strelec kakor njegov istoimenec Jurij s pušo; oba sta boga groma, kakor Perun, ki je od vseh začetkov bog-lovec in ki ima tudi svoj par v Jarovitu = Jarilu. Perun se je razcepil v dva boga, v »starejšega« (čeprav v resnici narobe) poljedelca in »mlajšega« lovca. Tako je tudi kmet-Jakob osleparil Ezavalovca za prvorojenstvo! V resnici mlajši (»jar«) ubije sta-

rejšega. Za kazen pa je vržen na zemljo. Od padca šepa: Šent — šanta! »Ubiti« pa spet oživi, ker se prikaže prvi krajec lune! Z nebes vrženi divji lovec pa vodi od tedaj na zemlji svoj »divji lov«! Pa še nekaj je, kar dela Bertholda neoriginalnega. Slovanski Jarnik-Jernej je slovanska prestava za Bartolomeusa. Kelemina: »Kako je prišlo do enačice Sv. Bartolomej: Jernej? Pomni: 1. Sv. Bartolomej je tudi pri drugih Slovanih zašel v domači Olimp kot strelec: »Kogda padaetъ molnija, to Vrtolomeja pomagaetъ svatomu Ilii brošatъ šipъ« (kopje). 2. Na god sv. Bartolomeja (24. avgusta) se prikazuje pri Nemcih pošastni nočni (divji) lovec Berthold (od tod slov. parkelj!). Berthold je sicer samostojno ime, a se pomeša s klicnim imenom Barthel. Torej je slov. pošastni lovec Jarnik ali Jurij s pušo prienačen nemškemu Bertholdu! Ime Jarnik je ostalo tipično za čarostrelca (glej našo št. 25.), nasprotno pa je v solčavski povesti dobil (pomotoma!) miroljubni kmet lovčevo ime Perk (Berthold), dočim je lovec postal Lampret.«

Vprašanje je, kako je Bartolomej mogel postati Jernej (Jarnik)?! Nemško ime Berthold je zelo podobno svetniškemu imenu, zato je razumljivo, da je postal svetnik »strelec« (Kel.), to se pravi lovec, slovansko Jernej (— Jarnik — Jarilo — Jarovit) pa Bartolomeju ni popolnoma nič podobno. To si je mogoče razlagati samo tako, da je Slovan spoznal v svetem Bartolomeju, ki je bil že pomešan z Bertholdom, svojega Jarnika! Gotovo je tudi, da je naš kmet dobro poznal in razumel Bertholda, ker je že imel svojega parkelna (Perkel — Perkun) in je zato tako lahko sprejel namesto svojih imen nemška: na mesto Jarnika je stopil Lambrecht (= Berthold > Brecht), na mesto Perperune Perthal! Svetnika, ki je bil že nemški gromovnik (Berthold), je Slovan popolnoma pravilno imenoval — Jarnik — Jernej!

Na našem Olimpu životari na pol pozabljen bog Jarovit: vsaj slovenski mitolog se ni spomnil nanj! Aleksander Brückner piše: »Swarožič, Swietowit, Trzygław, Jarovit polabskih in pomorskih Slovanov (v Wolegatu) so štiri imena istega božanstva« (Sl. mitologija, IV.). Ime samo razlaga z jary »močen (gagliardo), svež, spomladni«, kakor Kelemina Jarnika. Kronist Ebboga tolmači kot boga vojne: »Garovitus (= Jarovit) qui lingua latina Mars dicitur.« Iz teh besed moramo pa sklepati, da je bil Jarovit oborožen, kar ni treba bogu spomladanske rodovitnosti, kakršnega si predstavljata Kelemina in Brückner. Videti je, da nismo še prišli na pravo, prvotno značenje besede jaro in korena jar-. Razjariti je iz * razja ziti, torej je jar-

od j a z, ki pomeni »zbadajoče, rezoče«, nož, drog, kopje (As, slovansko Az, prva glagolska črka α , nemško Ast »drog, veja«). Zanimivo je, da je »bog z drogom« Ares < *Ases istega izvora. Ar »drog, oralo« je tudi prvotno as. Bogovi l a r i, sorodni ali identični p e n a t o m, ki so personifikacija, bolje deifikacija kamnitega orožja (pen=per=sl. per — perkun) so zapisani v Acta fratrum Arvalium: L a s e s namesto Lares. Jarovit je torej postal v poljedelski dobi o r a č, ki dela s svojim orožjem r - a z - o r e (tavtološko sest, beseda), prej pa, na lovu — r a n e (jaza > jazva »rana, zareza, jama«). Njegovo ime je mogoče torej razložiti samo kot r a n i l c a = l o v c a (večina l o v s k i h božanstev postane pozneje zaradi o r o ž j a bojno božanstvo). Perkun, ki pomeni o r o ž j e s a m o, Karaut (= Zeleni Jurij), ki pomeni »kamenito orožje«, mu drugujeta, ker Jarovit ali Jarnik, Jernik, Jurij in slično pomeni z »j a r o m« oboroženega boga. Mogoče ni brez pomena zapis kronista E b b a tega imena kot G e r o v i t u s, ki nas spominja na nemški g e r »kopje«, kakor je ital. a s »bog« z latinskim *Asma (Asta) > arma »orožje«. Nemci razlagajo s ponosom ime Germani »mit d. Ger bewaffnete Männer« in res je videti, da je tudi a r i a (arijec v Indiji) »oboroženec«, z m a n n pa beseda nima kaj opraviti, ker sodi -m- h korenu g e r m, ki mu je sorodna slovenska j a r e m, ki prvotno verjetno pomeni »*lovsko orožje«. Jarnik torej ni zato isti z Bartolomejem, ker je Bartolomej »zašel v domači Olimp kot strelec«, ampak ker je Barthel (Berthold je razširjeno od Berthel z brezznačnim obrazilom -d!) prevzeto od našega P e r k u n a, ali pa samostojno, vendar istega korena in značenja, Perkunu istovredno ime, ki pa nikakor ni bilo splošno znano pri Germanih, ker starogermanska vera tega boga ne pozna! Vsekakor je značilno, kakor za nerazložljivega Wodana, da so se nemški jezikoslovci mučili in zelo mučili s tem imenom. Med smešnimi razlagami se je najbolj uveljavila tista, ki je nategnila na Prokrustovo posteljo boginjo Pertho in naredila nesramno lažno ***Perachto »die Prächtige«, dočim je Barthel postal Berthold »der Bertha hold«! V resnici pomeni eno in drugo isto, kar Perkun »lovsko orožje«, ki je praindoevropsko, mogoče predarijsko (Oštir: »alarodsko«) p e n t < p e r t, dobro znano v grški besedi p e t r a »kamen« ali v slovanski p e r o, italški p e n n a, keltski p e n »vrh, pero; oster, špičast kamen«! Od tod je prastaro lovsko orožje: p r a č a! Bartolomej je torej »zašel v domači Olimp« zaradi nekega imena, sinonimnega Perkuna, ki so ga Germani stvorili iz praslovanskega *P e r t > P e r k. Zaradi tega imena se je tudi pomešala slovenska bajka z nemško oziroma slovanska imena z germanskimi, kakor pri ženi Bertholdovi Perthi,

kjer se je v slovenski bajki izgubilo ime Peruna (dokumentirano Perperuna), ker jo je nadomestilo nemško ime iste boginje.

O Barthelnu bi bilo še to važno, da je znan kot Spitz-Barthel, torej »z ostrim orožjem oboroženi«. Od tod Spitz-parkel, ki se spet stika s slovanskim hudičem. V istem smislu kot »ostro, naoščeno« je jaro postalo tistega značenja, ki je prof. Kelemini tako važno, ker misli na nasilno sonce: jara kača, razjarjen.

Ker imamo mi svojega Perkuna iz dobe prakulture, ne moremo seveda imenovati ga samoslovansko ime, tudi ne smemo ostati v Evropi med Indoevropejci, ker je tudi semitsko Barkas s Perkunom točno isto ime, le da tu ni postalo božje ime, kakor pri nas. Razen tega je to ime tako splošno znano med Indoevropejci, da je Berthold prav lahko »germansko«, tako važno kakor naš Perkun pri nas pa ni nikdar bilo. (Konec sledi.)

Andrej Šavli

»Zakon«

Nekaj minut pred osmo uro so prispeli sli z najugodnejšimi sporočili. Straže stoje na svojih mestih že od šeste zjutraj in niso opazile nič sumljivega. Ozračje je čisto. Vsi prehodi so zasedeni. Poročevalska služba je dobro organizirana. Postavljena je štafeta, ki bo javljala v rekordnem času vodstvu vsako izpremembo.

Kongres se bo torej lahko vršil.

Točno ob osmih se je dvignil predsednik. Otresel se je blata, popravil si je brčice in otvoril kongres z gromkim »Slavni zbor!« Pozdravil je najprej zastopnika policijske oblasti, ki je sedel poleg dopisnika znane slovenske revije. Predsednik je dopisnika ošinil s pogledom, ki je izražal kopico mešanih čustev, rekel pa ni nobene. Pričel je imenoma pozdravljati vse številne zastopnike in vse navzoče, ki so se v takem številu odzvali pozivu prireditvenega odbora. Ugotovil je, kako so se v zadnjem času prehiteli dogodki, kako se je iz dneva v dan menjavala svetovna situacija, kako so se zamajali temelji, o katerih smo mislili, da bi vzdržali svet, in kako je po vsem tem spoznal prireditveni odbor potrebo, da s sodelovanjem propagandnega odseka organizira današnjo manifestacijo, ki naj slovesno in hrupno oznani svetu upravičene zahteve »Zakona«.

Vzradoščen je še ugotovil z vsem potrebnim poudarkom, da prejšnji »Zakoni« niso ostali brez odmeva. Nasprotno! Optimizem največjih sanjačev ni bil niti senca današnje resnice. Mirovna ideja, ki je prva zahteva »Zakona«, ni več utopija, postala je stvarnost. Dopisnik znane slovenske revije je skremžil obraz v izraz, ki je obtičal nekje na sredi med obupom in posmehom. Govornik tega menda ni opazil. Govoril je dalje, kako zaključujemo zopet neki vek zgodovine in začenjamo novega. Zgodovinarji so v zadregi, kako naj ga imenujejo. Prevladuje mnenje, da bo treba poiskati imenovanju vekov novo podlago. Zelo primeren je predlog, da bi imenovali

nastopajoči vek mirni vek, ker imamo tu lepe izglede za stopnjevanje in imenovanje nadaljnjih dob; mirni, mirnejši, najmirnejši vek in končno vek nirvane.

Nato je prešel na vprašanje razorožitve. Dejal je med drugim: „Druga zahteva »Zakona« je razorožitev. Tudi v tem pogledu je nastala temeljita preorientacija. (Na dopisnikovem obrazu se je sedaj razločno bral izraz obupa!) Prej je bila v modi tako imenovana prostovoljna razorožitev. Prosim vas, kaj se to pravi prostovoljna razorožitev? Kadar ti vdere opolnoči ropar v stanovanje in ti nameri samokres, mu porečeš: »Gospod ropar, prosim vas, izvolite se razorožiti in vtakniti vrat v tole zanko!« Lepo, kaj? Tako delo ni moglo roditi uspeha. Sedaj se je svet odločil za drugo pot, za prisilno razorožitev. Na več mestih se taka prisilna razorožitev že poizkuša izvajati...“

Takrat pa je zastopnik policijske oblasti nekaj zavohal. Vstal je dostojanstveno in glasno izpregovoril:

„Na podlagi tega in onega paragrafa zakona o tem in onem odločno prepovedujem, da bi se »Zakon« dotikal političnih vprašanj. Pozivam govornika, da se strogo drži svojih stanovskih statutov, sicer bom prisiljen »Zakon« na podlagi zakona razpustiti!“

Predstavniki policijske oblasti je sedel. Nato se je nagnil k dopisniku in mu nekaj tiho dopovedoval.

»Seveda, seveda, prekoračenje delokroga!« je ta prikimal z vidnim zadovoljstvom. Govornik je obstal brez besede. Naučil se je svoj govor na pamet od besede do besede. Na paragrafe ni pomislil. Sedaj je iztiril, izgubil je nit. Tudi pravkar izrečena grožnja je nanj močno delovala. V zadnjem hipu je pograbil misel že iz konca govora in nadaljeval:

»Daleč je še do popolne razorožitve, ko bo orožje izginilo s sveta in ga bodo po previdnosti muzejskih uprav komaj rešili za večje muzeje. Daleč je še dan, ko bodo razoroženi vsi naši sovražniki. Toda priti mora! Danes pada že po Židih, ki so dovolj časa trgovali z našimi kožami, prišla bo ura, ko bo padalo po vseh naših sovražnikih!«

Prejšnja plahost ga je zopet minila. Srdito je pogledal dopisnika znane slovenske revije in govoril dalje z rastočim zanosom. Tudi navdušenje poslušajočih se je stopnjevalo. Klical je k delu in rotil, naj nihče ne miruje, dokler ne bodo izpolnjene vse zahteve »Zakona«. Zgodovina nas uči, kako neumesten je dvom in obup, kadar gre za programe. Ko je zaključil svoj temperamentni govor, je med zborovalci vrelo. Bati se je bilo, da prej tako disciplinirana množica ne zdivia in ne pride do resnih incidentov. Šele na ponovne pomirjevalne pozive vodstva se je razburjenje toliko poglelo, da se je kongres lahko nadaljeval.

Naslednja točka dnevnega reda je bilo predavanje. Odbor za pasivno obrambo je zbiral že dalj časa gradivo o lovu in lovcih. Prepustil ga je nato redakcijskemu odseku, ki je delo toliko dovršil, da je njegov predsednik lahko nastopil pred »Zakonom« z izčrpnim predavanjem.

Povzamemo nekatere misli.

Precej zanesljivo spoznaš lovca po praznem nahrbtniku. Nosi ga zadaj. Kadar se obrne, je nahrbtnik spredaj. Lovec tedaj ni nevaren in jo zajec lahko odkuri. Nevaren tudi še ni, kadar gre domov ob luninem svitu ali celo proti jutru. Ob taki priliki si navadno veselo požvižgava, še večkrat pa zaskrbljen nekaj brunda. Izmed vseh čutov je pomaknjen najbolj v ospredje voh. Ako je voh rdeč, lovec ni nevaren, je dobričina. Vid je večkrat pomanjkljiv. Včasih vidi lovec dvojno, posebno kadar našteva občudovalcem svoje žrtve. To so lovske halucinacije. Na krožnih lovih se včasih dogodi,

da manjka polovica domnevno ustreljenih zajcev. Kakor ima slab vid, tudi sluh ni boljši. To se izkaže posebno tedaj, kadar jih strelja več na eno žrtev. Vsak sliši samo svoj strel. Zaradi te pomanjkljivosti čutil nastanejo na lovih mnogokrat hudi konflikti. Dobro je, če se taki konflikti rešijo v prijateljski družbi takole ob kupici vina, huje, če morajo poseči vmes društvena častna razsodišča, najhuje pa, ako nastopijo komplikacije in mora odločati sodnija. Na tako imenovanih diplomatskih ali političnih lovih, kjer bi imeli takile konflikti lahko dalekosežne mednarodne posledice, so diplomati, ki zastopajo človeško pamet in previdnost, uvedli običaj, da domači gosti sploh ne streljajo, zlasti ne velikih kozlov.

Znano je tudi, da ima lovec zelo slab spomin, a izredno razvito fantazijo. Ni še dognano, ali je to posledica njegovega stalnega bivanja v naravi. Dobro bi bilo, če bi danes izvolili poseben odbor za sistematično zbiranje lovskih bajk. Lovec je tudi gentleman, nikoli ne ustrelji zajca v sladkem spanju, to se pravi, kadar je v sladkem spanju zajec in ne lovec. Prestopek v tem pogledu je med pravimi lovci velik greh. Pravijo, da ga zagreši marsikateri lovec, posebno če se je razgledal naokoli in je ugotovil, da ga nihče ne vidi.

Raziskava je tudi dognala, katere besede spremljajo strel. Slabo je, ako lovec za strelom sploh nič ne izpregovori, ampak se molče razgleduje okrog sebe. Najbolj navaden vzklik za strelom je: »Krucifiks!« Splošno v veljavi pa so tudi drugi vzkliki, kakor: »Dobil je!«, »Predaleč!«, »Danes je tak dan!«, »Prokleta puška!« itd. O puškah je sploh znano, da slabo nesejo, kakor kure. Dobro znamenje je, če počí puška dvakrat zaporedoma. Kadar stojijo lovci v krogu ali v ravni črti, ni dobro, če jo zajec seče pravokotno. Priporočljivo je zanj riskirati paradni tek vzdolž vse črte, kakor bi pregledoval častno četo. Čudovito je, a vendar res, da kadar pokajo drug za drugim, nobeden ne zadene. Vzroki tega čudnega pojava še niso dovolj raziskani. Morda je kriva lovska ambicija, nevarnost za prestiž, živci, strah ali pa splošna zmeda. Prav to splošno zmedo mora izrabití preplašeni zajček in jo nekje sredi ali celo proti koncu črte v naglem zavoju popihati izpred cevi.

Predavatelj je navajal še mnogo zanimivih stvari. Ob koncu svojega predavanja se je dotaknil tudi vprašanja lovskega psa. Čemu ima lovec psa? Zbrani podatki kažejo, da ga pretepa vselej, kadar strel zgreši svoj cilj. Očividno gre tu le za rešitev vprašanja krivde. Saj vemo, v kakšne stiske je zabredel svet, ko ni mislil koj na to, da bi si izbral krivca, ko se je začela svetovna vojna. Pozneje ga ni bilo mogoče več dobiti in zdi se, da bo morala ta dogodivščina preiti brez krivca v zgodovino. Danes je stvar drugačna in se slična nevarnost ne more več pripetiti. Nekdo začne vojno, tu je Društvo narodov, ki takoj ugotovi krivca in stvar je rešena. Bolj zamotana je stvar, če v mednarodnih konfliktih končno ne pride do vojne in si Društvo narodov umije roke, češ: »To pa ni več naša stvar!« In potem si v tisti deželi morajo sami med sabo iskati krivca za to, kar se je, oziroma kar se ni zgodilo. Stvar je menda sedaj že rešena. Lov je pa le še bolj zamotana zadeva kakor vojna in kakor mednarodna vprašanja. Tu ne moreta pomagati ne Društvo narodov ne razne preiskovalne komisije, zato pa jemljejo lovci s seboj pse, da nastopajo po potrebi kot neizbežni krivci.

Ko je predavatelj zaključil ob vidnem nezadovoljstvu zastopnika policijske oblasti svoje strokovnjaško predavanje, ki je ob koncu, žal, zopet poseglo v politično področje, so ga »zakonci« nagradili z obilnim ploskanjem. Predsednik se mu je zahvalil z izbranimi besedami, kakor je že navada ob takih prilikah. Nato je izrazil mnenje, da so zborovalci gotovo utrujeni,

ker so tako pazljivo sledili izvajanjem govornikov, kar je za živce zelo utrudljivo. Zato se mu zdi primerno, da se razprava prekine s krajšim odmorom. Opozarja pa »zakonce« na nekatere športne točke, ki jih bo med odmorom izvajala mladinska sekcija na bližnjem travniku. Odsek za resolucijo prosi, da medtem sestavi predlog resolucije, ki naj jo »Zakon« sprejme.

Predsednikova odločba je bila očitvidno vsem zelo pogodu. Stopili so v gruče. Zamudniki so se šele sedaj pozdravljali z znanci. Sama od sebe je prišla med množico razigrana volja. Pripomogel je k temu prav gotovo tudi krasen jesenski dan kakor tudi slovesnost sama. Nekateri so si poiskali kaj za pod zob, nakar so se zbrali na telovadnem prostoru. Načelnik mladinske sekcije je že dal znamenje za začetek športnih nastopov. Proste vaje, hitri in vztrajnostni tek, skoki, zavoji v največjem diru. Starine so se čudili okretnosti mladine. V zadnji točki so nastopili malčki in ljubko odigrali igrici »Mačka in miš« ter »Zajci in psi«. Ko so razdelili prvakom zaslužene kolajne, se je zbor nadaljeval.

Predsednik se je zopet dvignil in dejal:

„Pravkar ste videli, kako resno se naša mladina, up naš in naša nada, pripravlja na življenje, kako vneto goji telesne in duševne spretnosti. »Zdrava duša v zdravem telesu!« to mora biti naše geslo. Čestitam načelniku mladinske sekcije, vaditeljem, odlikovancem in vsem tekmovalcem in otvarjam nadaljnjo razpravo o resoluciji »Zakona«. Prosim predsednika odseka za predlog.“

Res se je ta dvignil in začel »Zahtevamo...«

V tistem hipu pa so oči vseh obstale na slu, ki se je ves zasopel preril v ospredje in zakričal ves iz sebe: »Krožni lov...!«

Vest je delovala kakor strela. Predsednik je poskočil, da so mu zamigala ušesa. Zgornja ustnica se mu je tresla in z njo so se tresle brčice. Prizadeval si je, da bi ostal hladnokrven. Pravkar je ugibal, kako bi čim krajše naznanil cenjenemu občinstvu, da se izredni »Zajčji kongres« (okrajšano »Za-kon«, kakor so ga moderno imenovali) prekine, odnosno preloži zaradi nepredvidenih ovir, ko je opazil, da so jo že vsi »zakonci« popihali. Ostala sta le zastopnik policije in dopisnik »Lovca« kot zastopnik tiska. Oblast in javno mnenje se morata vzdržati do zadnjega!

Predsednik jima je pomigal z ušesi in urnih krač izginil še sam.

Iz lovskega oprtnika

Vse tovariše sodelavce in dopisnike prosi uredništvo nekoliko strpljenja, če po proračunu omejen obseg lista priobčitev člankov in dopisov zakasni.

*

Prepoved uvoza lovskega strelnega orožja in monopolizacija izdelave tega po neki tovarni v Užicah se baje pripravlja, kakor poroča »Lovačko-ribarski vjesnik« v 4. številu, str. 200, pod naslovom »Čudnovate stvari«. Popolnoma se pridružujemo mnenju bratskega lista in Saveza ter je vse ukrepano, da bo tudi naša Zveza podvzela vsa sredstva proti taki nameri, če bi se izkazalo, da je — kar ne moremo verjeti — vendar resnica. Š.

Kako obravnavajo vprašanje zajčje zaščite v drugih krajih. Ni dvoma, da imajo tudi drugod mnogo sadnega drevja ali pa še mnogo več kot pri nas in da se tudi drugod divji zajec prehranjuje s tem, kar mu pač nudi božja narava. Toda prav nikjer ne dvigajo zaradi škode, ki jo baje povzroča zajec, takega hrupa kakor pri nas. Pri naših neposrednih sosedih na Hrvaškem pišejo listi, ki jih izdaja Seljačka stranka, vedno več v korist lova in proti uničevanju divjih zajcev. Ustanovili so na Hrvaškem že mnogo kmečkih lovskih društev, ki jim pripadajo izključno samo poljedelski interesi. Ta lovska društva pa so sama od sebe sklenila in dejansko tudi izvedla popolno zaščito zajcev in so torej sama svojim članom prepovedala vsak odstrel. Uvideli so pač, kolikšnega pomena je lov in da je prazno lovišče nezanimivo za lovskega interesenta, a tudi v veliko škodo občini. — V poljski republiki, ki je tudi agrarna in se tudi bavi s sadjarstvom, je vlada za l. 1939 odredila, da se zaradi zaščite zajca lovopust podaljša do 15. oktobra. In pri nas?

K.

Uvoz malodimnega smodnika. Na občnem zboru celjskega lovskega društva v Celju dne 25. februarja 1939 je stavil ing. dr. Jeločnik Viktor ponovno predlog, da se izposluje dovoljenje za uvoz malodimnega smodnika za municijo risanih cevi, ker monopolna uprava ne more ali noče izdelovati potrebnih vrst smodnika. Svoj predlog je utemeljil sledeče:

1. Za sedaj je dovoljen uvoz gotovih vrst municije za risane cevi določene izdelka tovarniško polnjenih patron — za puške risanice Mauser, Schönauder in nekaj patron za polrisanice in trocevke kalibra 7, 8 in 9 mm. Vse te patrone so normalizirane, to je, da se izdelujejo samo s predpisanim polnjenjem.

Za ostale puške z risano cevjo, posebno starejše izdelave, ki imajo različna polnjenja in ugodnost, da lovec lahko polni patrone sam in izstreljene tulce zopet prireja, je pa uvoz smodnika popolnoma prepovedan. S tem so prizadeti v prvi vrsti poklicni lovci in dotični lovski najemniki in njih gostje, ki iz kateregakoli vzroka — največ varnostnega — ne morejo uporabljati zgoraj omenjenih normaliziranih municijskih vrst, na drugi strani pa zakon predpisuje — po vsej pravici in lovski pravičnosti — uporabo risane cevi pri odstrelu parkljate divjadi.

Popolnoma nerazumljivo je dejstvo, da se ne izdeluje črni (rjavi) smodnik v okroglih zrnih št. 8, namenjen za risanice 8, 9,3 in 11 mm in svinčene (legirane) izstrelke, dasi ravno proti izdelavi ne more obstajati nikakršna zapreka.

Ta smodnik je slovel po smodnišnici v Kamniku do prevrata v vsej Evropi; najbolj prizadeti so zaradi tega zopet poklicni lovci.

Že v »Lovcu« 1926 je označil predlagatelj smernice in zahteve, ki naj

bi vodile merodajna mesta pri zadovoljtvu lovcev v tem pogledu, in tudi pozneje je bilo predloženo na odločujočem mestu (barutanski odsek ministrstva vojske in mornarice) ponovno in natančno, kaj je potrebno in kako tej potrebi ugoditi — do danes brez uspeha!

Podobno je z dobavo specialnih pušk, posebno polrisanic (Bock) in trocevk, oziroma z uvozom cevi za te. Z motivacijo, da se vse to izdeluje v naši državi, je uvoz zabranjen. Edina tovarna »v zemlji« pa tozadavne zahteve ali naročila odklanja pod najrazličnejšimi utemeljitvami (navadno, da je z drugimi naročili prezaoptena).

2. Glede malodimnega smodnika za gladke cevi lovskih pušk smo bili s prvim izdelkom upravičeno zadovoljni. Kmalu pa so se začele pritožbe, in to največ zaradi skrajno neenakomerne izdelave; smodnik ni dovoljno presejan in vsebuje preveč prahu (drobnega zrnja) in slabo je grafitiran. Tudi se splošno pritožujejo lovci, da ob mrzlem vremenu smodnik nima dovoljne prebojne moči, kljub uporabi specialnih vžigal.

3. Celo o navadnem črnem smodniku — drobnejši in debelejši — se čujejo v poslednjem času pritožbe. Smodnik, posebno debelejši, v ceveh pušča nenavadno mnogo ostalin, ki so na pol tekoče — mastne in izstreljeni tulci popolnoma prepojeni s to mažo in za zopetno uporabo nesposobni, kar pride v prvi vrsti zopet pri poklicnih lovcih (čuvajih) v poštev, ki so zaradi varčevanja primorani, posebno pri odstrelu škodljivcev (vran!), tulce večkrat uporabljati.

4. Končno je predlagal, da naj se sestane anketa, ki naj bi stvarno in resno predočila na merodajnem mestu upravičene zahteve glede smodnika, municije in lovskega orožja.

Mravljak.

To je paznik! V začetku aprila je srečal Scheichenbauerja in mu dejal, če bi pred dnevi imel puško s seboj,

bi na en strel dobil dve raci. Spodil jih je nekje iz mlakuže.

Opozorjen, da to ni dovoljeno, se je še začudil, češ, kaj race so tudi zaščitene? In takim ljudem je poverjeno nadzorstvo nad loviščem. M.

Grozno je delo psov volčjakov, s katerimi pa lovci navadno hitro obračunajo. Zdi se mi, da je še hujše gorje za breje srne in za srne-matere lovski pes, ljubljenec lovca, ki pusti svojega psička prosto pohajati po lovišču, ker se mu smili, da bi bil privezan, in ga opravičuje, češ saj ne trga divjadi. Tako delajo posebno radi »boljši lovci«. Tovariši jih pardonirajo, smilijo se jim tudi dobri lovski psički, da jim prizanašajo, uboga divjad, breje zajke, noseče in vodeče srne in mladiči pa morajo prenašati satanske gonje. Če bi kaj podobnega počenjali z domačo živaljo, bi nas zaradi trpinčenja zaprli. Ali se razlikuje lastnik takega psa od divjega lovca — recimo v srčni kulturi? — Tako, samo v drugi obliki, greše z »muckami«, ljubljenskimi, ki ropajo gnezda naših pevcev. Mi krmimo in negujemo v zimah ptičke, mucke pa jih, zaupljive, hrustajo. Ali ne bi bilo mogoče doseči, v zvezi z društvom za varstvo živali, da bi se lastniki, ki ne pazijo na svoje živali, pošteno kaznovali? Prosim, da priobčite te vrstice sedaj, ko je divjad pred novim zarodom. V. Müller.

Vse tovariše lovce prosi uredništvo za poročila o opazovanjih: 1. spomladanske selitve kljunačev, glede časa in množine; 2. rasti ve vel. petelinov in ruševcev, začetek, konec petja; ali je pelo razmeroma veliko ali malo petelinov; 3. kako je prezimila srnjad, kako in kdaj se je prebarvala; kakšno je rogovje, kdaj so bili oguljeni; 4. kakšen je bil učinek letošnjega strupljenja vran.

Na Notranjskem, zlasti v borovniškem lovišču in nekaterih sosednjih loviščih, stalež srnjadi stalno nazaduje, kljub temu, da je odstrel skrajno zmeren in se srne skorajda ne love. Pogi-

nule divjadi pa ni najti več kakor v prejšnjih časih, ko je bil stalež odličen. Četudi so morda v letih po vojni bolezni, zajedalci in neurejene razmere tlačile srnjad bolj kot navadno, vendar ne more v tem biti glavni vzrok, saj je znano, da si srnjad kaj hitro opomore, če pride v ustrezajoče razmere. Neka nam neopazna sprememba v življenjskih pogojih je vendarle morala nastati v teh krajih, da se ji srnjad ne more prav prilagoditi.

Podobno nazaduje vodna divjad na barju, čeprav je pri tej nazadovanje morda laže razložljivo.

Nasprotno temu pa je opaziti, da gamsi širijo svoja naselja. Tako so že stalna divjad v borovniških bregovih proti Strmcu. Jasnó je, da so »kolonisti« iz Iške. Zanimivo je, da je svoj čas V. Galle hotel prav na tem kraju naseliti gamse.

Na splošno je pa čutiti, da se divje koze sele polagoma v nižje lege. Po predzgodovinskih domovanjih sklepamo, da bi to ne bilo nič posebnega. Saj se je ta divjad umaknila v nepristopne pečine in visoke gore le pred človekom in po njem zanesenim nemirom.

Ker je pa moderni turizem okupiral gore s svojim peklenskim truščem, beži divja koza nazaj v gozdove, kjer najde količkaj skalovitega sveta.

Dr. L. — Š.

Pižmovke v ptujski okolici. Razširjajoč se vedno dalje po dravski dolini, je obtičalo lani nekaj glodalcev tudi pri kanalu, ki vodi iz klavnice v Grajeno, ter se ondi lepo udomačilo. Danes se počutijo že tako dobro, da hodijo zvečer v park na sprehod. Ljudem se niti ne izogibajo. Dne 27. marca je trg. pomočnik Hvalec moral eno s peš poti celo odriniti, sicer bi jo pohodil. Ravnal pa je tako trdo z njo, da je obležala ob zidu plinarne.

Sploh so te pižmovke zelo objestne. Zene mestnih delavcev jim nikakor ne morejo odpustiti, da sta si dve vpričo njih drznili ubiti pridno muco, ki se je spopadla z njima.

Da se mrcine lotijo tudi človeka, če lazi brez posla po lovišču, ve potrditi Princ Janez iz Zabovca. Kaj je delal tisti deževni dan v jarku, katerega obrežje je od pižmovk podminirano, ne vem. Zvedel sem samo to, da se je napadalke komaj ubranil z dežnikom.

Mogoče je eno in drugo vzrok, da ni več onih dveh bobrov v Kafrnci.

P. M.

Društvene vesti

† Alojz Hauzer, lovski tovariš in posestnik, je dne 31. januarja nenadno preminul v Marenbergu, star 70 let. Še tri ure prej je veselo in živahno govoril, kako bo šel na petelina. Pa nam je nenadna smrt vzela dragega prijatelja, ki je bil 30 let lovski čuvaj, zvest svojemu poklicu in pravičen lovec. Tovariši in prijatelji se klanjamo Tvojemu spominu in Ti polagamo na grob zeleno vejico. T. H.

(T. H. v Marenbergu, uredništvo Vas prosi za naslov.)

*

Poročilo predsednika Zveze lovskih društev v dravski banovini o delovanju Zveze v letu 1938/1939 na glavni skupščini »Zveze« dne 2. 4. 1939.

Število včlanjenih društev se ni spremenilo in jih je bilo kakor v prejšnjem letu 14 s 5748 člani ter je število članov naraslo za 248. Od tega je bilo ustanovnih članov 114, rednih članov 4185, lovskih čuvajev 1449. Na posamezna društva odpade: na Maribor 1135, Ljubljano 920, Celje 802, Ptuj 285, Ljutomer 187, Kranj 654, Trbovlje 411, Ribnica 268, Stari trg 79, Novomesto 177, Črnomelj 101, Krško 345, Mursko Soboto 238, Kamnik 150. Širši odbor je imel 3 seje, in sicer 3. aprila in 10. septembra 1938 ter 1. aprila 1939. Ožji odbor 6 članov, ki so bili isti kot leta 1937/1938, je imel 4 seje, in sicer 12. maja, 8. julija, 24. avgusta 1938 in 14. januarja 1939. Sklepi ožjega odbora so bili predloženi širšemu od-

boru v potrditev. Odseke so vodili, in sicer pravni odsek Fr. Mladič, finančni odsek dr. Orel, slovstveni dr. Janko Lokar, odsek za lovske izpite ing. Božič, odsek za poslovanje dr. Ivo Tavčar, upravo »Zelenega križa« Fr. Mladič. Dvakratna revizija blagajniškega poslovanja je pokazala, da je bilo blagajniško poslovanje v popolnem redu. Knjigovodstvo se je prvič vodilo po ameriškem sistemu.

Poklicnega tajnika »Zveza« ni imela in je večino teh poslov opravil predsednik sam. Število otvorjenih spisov je bilo 1025, ter je znatno število istih zelo obširnih.

Mnenje, da je sedanji lovski zakon dober in da ga ne kaže spreminjati, se je zdelo pravnemu odseku in širšemu odboru pravilno, vendar je bilo treba na izrecno zahtevo banske uprave. Osrednje zveze in Zveze lovskih društev v savski banovini izdelati neke spreminjevalne predloge, pri čemer pa je »Zveza« ostala neomajno pri načelih zaščite in pravilne gojitve divjadi. Zaradi nesoglasja lovskega zakona in novega ribarskega zakona je bilo treba tudi staviti neke izpreminjevalne predloge k ribarskemu zakonu, ki jih bo skušala Osrednja zveza uveljaviti. Boj s sadjarji se je nadaljeval, vendar za nas ni rodil nobenega neugodnega uspeha.

Pobijanje krivolovstva se bo moglo le tedaj uspešno vršiti, če bo z zakonom dovoljena lovskim čuvajem obsežnejša pravica rabe orožja. Tozadevna prizadevanja še niso rodila uspeha. Kronika krivolovstva beleži v zadnjem času dva strahovita poboja lovskih čuvajev, Skapina v Sodražici in Odlazka v Dolah, in je zaradi tega nujno potrebno, da se naše kmečko ljudstvo od lovcev inteligentov, šolskih, duhovnih in drugih prosvetnih oblasti primerno pouči, da v lovskih zadevah ne izgubi vse morale.

V vprašanju zaščite medveda se je po vsestranskem razmotrivanju in anketi pri banski upravi dosegel dokaj

razveseljiv uspeh, tako da ostane medved še nadalje zaščiten in da dá banska uprava le v posebnih, nujnih primerih in samo po zaslišanju interesentov in »Zveze« dovoljenje za omejen odstrel.

Glede jamstvenega zavarovanja dopuščajo gmotne razmere »Zveze« sklep, da se s 1. januarjem 1940 uvede obvezno jamstveno zavarovanje vseh članov naših lovskih društev in da plača premije »Zveza« iz rednih dohodkov, tako da ne bodo obremenjeni niti posamezni člani, niti lovska društva.

Fond »Zelenega križa« je v preteklem letu izplačal onemoglim čuvajem in bednim družinam nad 3000 din, torej več kot sploh v katerem koli letu do danes.

Uredništvo »Lovca« je prevzel do 31. decembra l. 1940 ing. Sušteršič. Tisk se je oddal Jugoslovanski tiskarni pod enakimi pogoji kot doslej.

Odsek za lovske izpite je izdelal pravilnik za polaganje izpitov in je upati, da bodo fakultativni lovski izpiti kmalu uvedeni.

Včlanjena lovska društva so plačevala nagrade lovskim čuvajem in orožnikom za pokončevanje lovskih škodljivcev in za zatiranje lovske tatvine in nakupovala zaplenjeno orožje, ustanavljala lovske odseke in podpirala »Zvezo« pri izdajanju mnenj o predlogih za arondacije in dovolitvi odstrela.

Z Osrednjo zvezo smo bili v stalnih stikih v vseh perečih vprašanjih. Oktobra 1938 je Osrednja zveza zborovala v Mariboru ter je Lovsko društvo Maribor skrbno in požrtvovalno pripravilo vse za dostojen sprejem in svečan potek zborovanja.

Iz uradne statistike za leto 1937 je posneti, da je bilo v letu 1937 v dravski banovini vseh lovišč: eno ograjeno lastno lovišče v izmeri 2754 ha, 253 neograjenih lastnih lovišč v izmeri 176.813 ha, 25 lovskih rezervatov v izmeri 6092 ha, 670 občinskih lovišč v izmeri 1.382.708 ha.

Zakupnina v zakup danih lastnih lovišč je znašala 208.622,50 din.

Zakupnina v zakup danih občinskih lovišč je znašala z osredki in pol-osredki 1.614.572,75 din, vse zakupnine 1.823.195,25 din.

Povprečna zakupnina občinskih lovišč je znašala 1,18 din za 1 ha, najnižja v novomeškem okraju 0,13 din, najvišja v radovljiškem okraju 3,80 dinarjev za 1 ha.

Od 1. aprila 1937 do 31. marca 1938 je bilo predpisanih banovinskih davščin 544.154 din.

Lovskih kart je bilo izdanih 4153 in zanje pobranih na državnih in banovinskih taksah 512.325 din.

Število izprašanih lovskih čuvajev se je znatno povišalo in znaša 1907 — lovišč brez čuvajev je samo še 18.

Na odškodninah za škodo po divjadi se je v l. 1937 izplačalo 68.692,25 din.

Lovski banovinski sklad nima več zadostnih dohodkov za velike izdatke in se je morala načeti glavnica. Treba bo najti neke remedure. Tudi v l. 1938 smo bili v tesnih stikih z drugimi organizacijami, posebno s kinološkimi, Slovenskim planinskim društvom in Društvom za varstvo prirode.

Lovsko društvo Celje je imelo dne 25. februarja 1939 svoj redni letni občni zbor ob izredno lepi udeležbi.

Predsednik direktor Mravljak se je spomnil v pretekli poslovni dobi umrlih članov, tovarišev Lavrenčiča, Zeleznika in Agreža. Društvo je nagrajevalo lovske paznike za zatiranje lovske tatvine in za pokončevanje ptic roparic ter je zastrupljalo vrane, s čimer je bilo ustrezno zlasti kmetom.

Tajnik Zorko je med drugim poročal, da Zveza ni odstopila od vplačane članarine za lovske čuvaje lovskim društvom po 5 din od vsakega čuvaja. Tozadevno da bo treba prošnjo obnoviti. Posamezna številka lista stane Zvezo 34 din. Če prištejemo zraven še nezgodno zavarovanje in za druge event. izdatke 6 din, dobimo vsoto

40 din. Od ostanka 20 din bi lahko odstopila 5 din, da bomo mogli nadaljevati prepotrebno akcijo za zatiranje lovske tatvine, za zatiranje ptic roparic itd. Iz teh slednjih naslovov je bilo lanske leto izplačanih iz društvene blagajne že precej tisočakov, v bodoče tega ne bo več mogoče v takem obsegu.

Nezgodno zavarovanje lovcev je s plačilom članarine že urejeno. Pristopiti pa bo treba čimprej k organizaciji jamstvenega zavarovanja.

Tularemija, nevarna zajčja bolezen, ponehava. Letošnji zajci, ki jih je bilo še vedno več kot polovico manj od prejšnjih let, so bili prav krepki in zdravi. Ko bo ugotovljeno, da je boleznini konec, bo društvo zopet podvzelo iniciativo za osveženje krvi zajcu. Ker je začelo glasilo sadjarjev in vrtnarjev osebno napadati predsednika Zveze, je naše društvo priporočilo svojemu članstvu, da izstopi iz sadjarskega in vrtnarskega društva. Namesto da vodi glasilo sadjarjev in vrtnarjev gonjo proti zajcu, naj raje pouči članstvo o zatiranju sadnih škodljivcev in obvarovanju drevja pred zajcem po navodilih učitelja Levstika in naj priporoči članstvu, da pusti preko zime razredčeno vejevje pod drevesi, ker se v tem primeru loti zajec le tega vejevja in ne drevja samega.

Blagajniško poročilo je podal Janko Vagner, ki je dobil na predlog revizorja Kostanjška Josipa razrešnico, kakor tudi ves odbor.

Knjižničar ravnatelj Cilenšek Fran je poročal, da šteje knjižnica 204 raznih del. Od revij je prejemale društvo »Loveca«, »Lovački glasnik«, nemški lovski list »Wild und Hund«, prirodnoznanstveno revijo »Proteus« in »Gozdarski vestnik«.

Knjižnica je članom na razpolago vsak petek od 7. do 8. ure zvečer.

Pri volitvah je bil na predlog Zdolska ponovno izvoljen tretji del odstopivših članov, in sicer dr. Bavdek Josip, ravnatelj Cilenšek Fran, sodnik

okrožnega sodišča Detiček Mirko in zobozdravnik dr. Verhovc Stane. Poleg teh sta bila izvoljena za odsek iz Slov. Konjic dr. Sbrizaj Teodor, odvetnik v Slov. Konjicah, ter za članstvo iz Rogaške Slatine Šentjunc.

Občni zbor lovskega društva Maribor se je vršil dne 12. marca t. l. v lovski sobi hotela Orel, ob lepi udeležbi članstva. Predsednik ravnatelj Bogdan Pogačnik se je po svojem nagovoru spomnil v pretekli poslovni dobi preminulih članov in so navzoči počastili njihov spomin s trikratnim »Slava«. Predsednik je podal natančno poročilo o organizaciji društva v državi sploh, posebno pa v dravski banovini.

Tajniško poročilo je obsegalo delovanje društva v preteklem letu. Med drugim je omenil obilico dela glede na amandement k finančnemu zakonu za leto 1938, zajčjo pravdo, borbo proti divjemu lovstvu in volčjakom, pobijanje vran, tečaje za lovske čuvaje, lepo uspelo organizacijo zasedanja Osrednje zveze v Mariboru, uspešno udejstvovanje podeželskih odsekov ter statistiko tajniškega dela. Blagajnik je poročal izčrpno o društvenem denarnem poslovanju. Poročali so tudi načelniki pravnega, propagandnega in strelskega odseka, knjižničar in gospodar. Sledila so poročila načelnikov podeželskih odsekov. V imenu pregledovalcev računov je predlagal V. Perne razrešnico blagajniku in odboru. Predlog je bil soglasno sprejet. Sprejet je bil soglasno predlog predsednikov, da se ustanovita za področje upravnih občin Selnica in Ruše in za upr. občine Pesnica, Jarenina, Sv. Jakob in Sv. Marjeta v Slov. gor. nova podeželska odseka. Naloga za ustanovitev prvega se prepušča županu s Slemenom Urbasu Ivanu, za ustanovitev drugega pa veletrgovcu Srečku Kranjcu iz Pesnice.

Pri volitvah se soglasno izvoli stari odbor s predsednikom ravnateljem B. Pogačnikom, z malimi spremembami.

Na mesto odstopivših članov odbora stopijo v odbor: dr. A. Obrat, sodnik okrajnega sodišča, S. Krajnovič, komisar obmejne policije, Šmid Mirko, bančni uradnik, in Vošinek Vilko, veletrgovec. Kooptira se nadalje v odbor večje število vnetih sodelavcev v lovski organizaciji. Za pregledovalca računov se izvolita inž. Oskar Dračar in Perne Viktor, kot njihova namestnika pa D. Lenard in I. Grosek. Predlog predsednika, da se prepusti novemu odboru sestava predloga delegatov za občni zbor Zveze in izvolitev odbornikov Zveze, je bil soglasno sprejet.

Pri slučajnostih predlaga nadsvetnik inž. Ziernefeld na podlagi zadevnega odborovega sklepa v daljšem govoru, da se za organizacijo in dvig lovstva na področju mariborskega društva velezaslužni predsednik ravnatelj Bogdan Pogačnik izvoli za društvenega častnega člana. Predlog se sprejme s soglasnim vsestranskim odobranjem.

Načelstvo Sadjarskega in vrtnarskega društva odbija v aprilski številki »Sadjarja« od sebe tisti stavek mojega članka »Po treh letih« (Lovec, april 1939), ki ga beremo v tretjem odstavku in ki se prične z besedami »Boj z zunanjimi neprijatelji...«. Načelstvo pravi, da Sadjarsko in vrtnarsko društvo nikjer in nikoli ni zahtevalo, naj bo lov svoboden, še manj pa, da naj oblastva omogočijo ljudstvu cenejšo nabavo orožja in streliva brez vsakih težkoč. Kdor prečita moj članek, zlasti pa omenjeni stavek, v katerem govorim le o boju z zunanjimi neprijatelji in o končni zahtevi te demagogije, vidi, da prav nikjer ni omenjeno Sadjarsko in vrtnarsko društvo in torej moje očitke brez vsake potrebe načelstvo SVD zavrača nase. S svojimi izvajanjem sem pokazal le svoj odpor proti članku, ki ga je objavil »Slovenski dom« v št. 49 z dne 1. marca 1939 na drugi strani pod naslovom »Za izpremembo lovskega zakona«. V tem članku zahteva celjski dopisnik med drugim nov lovski zakon in pravi do-

besedno: »Z novim zakonom pa se naj razveljavijo vse dosedanje lovske zakupne pogodbe. Nabava orožja in streliva naj se kmetom kolikor mogoče olajša in takse naj se znižajo.« V tem članku pisec tudi zagovarja svoboden lov in pravi, da »mora imeti kmet neomejeno pravico, da sme vsak čas ustreliti in obdržati vsako divjad«, itd. Moji očitki, ki sem jih iznesel proti zunanjim neprijateljem in proti demagogiji, so bili torej spričo takega pisanja povsem upravičeni, neutemeljena pa je trditev načelstva SVD, da ti stavki zadevajo Sadjarsko in vrtnarsko društvo, ki se je to pot brez potrebe samo uvrstilo med naše zunanje neprijatelje.

Z vsem zadovoljstvom pa jemljem v vednost izjavo, da se hoče SVD boriti le za zakonito zaščito našega sadjarstva in sadjarjev »brez vsake zle misli na lov in lovce«. Nikdar nismo temu ugovarjali, da sadjarji na tak način ščitijo svoje koristi in tudi »zajčje pravde« ne bi z njimi nikdar pričeli, če ne bi postal ta boj na strani »Sadjarjevih« člankarjev nestvaren in oseben in če ne bi šli pisci na naš račun preko meja resnega, stvarnega in strokovnega varovanja sadjarskih koristi. SVD je poklicano, da stori vse, kar je potrebno in umestno za povzdigo in zaščito našega sadjarstva, toda nihče nam ne more braniti, da tudi lovci ščitimo svoje pravice in odbijamo napade, ki gredo preko meja potrebe in dopustnosti. Suum cuique!

Tudi gospod prof. Jos. Verbič se me je še spomnil v aprilski številki »Sadjarja«. Na moj članek »Zajčja pravda gospoda Dru-ble« je posadil krono. Pravi namreč, da mi je na moj dopis z dne 22. marca 1938, s katerim sem ga kot činitelja SVD resno in vljudno prosil odpomoči proti nestvarnemu pisanju »Sadjarja« o lovskih zadevah, odgovoril s svojim pismom 25. marca 1938, ki sem ga v omenjenem članku dobesedno navedel, le »v otipljivi lovski latinščini« in da je tako

prišlo njegovo pismo tja, kamor spada, to je v »Lovca«. Kaj naj k temu poreče resen bralec, ki od vodilnih društvenih činiteljev pričakuje, da odgovarjajo na vljudne in resno mišljene dopise svojih društvenih članov stvarno in resno in ne v »lovski latinščini«? Ali so društveni funkcionarji zato izvoljeni v društveno načelstvo in na društvena častna mesta, da se na resne dopise v važnih društvenih zadevah na tak način poigravajo z društvenimi člani? Ali je nemara tudi gospod dr. Bl. pisal v lovski latinščini svoje članke, v katerih je sadjarjem razkladal lovski zakon? Dr. Krejči.

Seja širšega banovinskega odbora za propagando gozdarstva v Ljubljani se je vršila dne 28. februarja t. l. v prostorih ljubljanske podružnice Jugoslovanskega gozdarskega združenja. Seje so se po svojih zastopnikih udeležile razne oblasti, ustanove in društva.

Predsednik odbora ing. Franjo Sevnik je poročal, da je bilo delo banovinskega odbora v preteklem poslovnem letu — prvem letu njegovega obstoja — osredotočeno na ureditvi notranjega poslovanja odbora ter na ustanovitvi okrajnih odborov in občinskih pododborov. Notranje poslovanje odborov za propagando gozdarstva ureja poslovnik iz leta 1937. V zadnjem času je bila sprožena akcija, da se ta poslovnik spremeni, oziroma dopolni, v kolikor se je to po dosedanjih izkušnjah izkazalo potrebno. Okrajni odbori za propagando gozdarstva so bili ustanovljeni v vseh okrajih, občinski pododbori pa le v nekaterih. Nekateri okrajni odbori so se že v začetku z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo lotili dela in že v prvem letu svojega obstoja pokazali prav lepe uspehe. Tako banovinski odbor kakor tudi okrajni odbori so se morali v prvem letu svojega obstoja boriti z velikimi materialnimi težkočami; najnujnejšim potrebam teh odborov je bilo začasno zadoščeno šele z državno podporo v znesku 20.000 din.

Po poročilu tajnika, ki ga je podal ing. Viktor Novak, je bil iz vrst zastopnikov zgoraj navedenih oblasti, ustanov in društev izvoljen sledeči novi ožji (delovni) odbor: predsednik: Saša Stare; podpredsedniki: ing. Janko Urbas, kapetan Mihailo Mitić in dr. Viljem Krejči; tajnik: ing. Dinko Cerjak; odborniki: ing. Viktor Novak, ing. Alojzij Funkl, ing. Franjo Sevnik, Janez Strcin, dr. Anton Mrak, Vinko Gregorič in zastopnik Direkcije državnih železnic, ki ga bo Direkcija naknadno imenovala.

*

Uprava »Zelenega križa« je iz svojega sklada od leta 1938 do danes dala te-le podpore: Podlogar Alojzij, Srnjak, 400 din; Strmšek Vinko, Loče, 500 din; Zupančič Franc, Št. Jernej, 500 din; Kralj Janez, Domžale 200 din; Skapin Pavla, Sodražica, 1000 din; Odlazek Alojzija, Dole pri Litiji, 2000 dinarjev.

»Lovska družba Medvode« je poklonila 200 din »Zelenemu križu« ob priliki lovske veselice. Iskrena hvala!

Kinološke vesti

Jugoslovenski kinološki savez (JKS) je imel 18. marca t. l. svoj XIV. redni občni zbor v Ljubljani. Predsednik dr. Ivan Lovrenčič je opisal razmere v inozemski kinologiji ter lep napredek jugoslovenske kinologije v zadnjih letih. Kmalu bo ustanovljena kinološka organizacija v Novem Sadu. Ljubljana naj bo vzor dela za napredek kinologije v državi, kajti Ljubljana je zibelka jugoslovenske kinologije. Izčrpno poročilo o delu Saveza v letu 1938 je dal savezni tajnik. Sle-

dila so poročila vseh drugih funkcionarjev. Poročila so bila sprejeta in soglasno odobrena, prav tako tudi razrešnica odboru. Pri slučajnostih so bili sprejeti sledeči predlogi:

1. Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze, ki ima sedež v Bruslju, bo leta 1941 v Ljubljani. V zvezi s skupščino bo v Ljubljani po zasedanju velika mednarodna razstava psov vseh pasem, za katero je treba začeti s pripravi že sedaj.

2. Mednarodna razstava psov vseh pasem 7. maja 1939 v Zagrebu pod okriljem JKS in FCI.

3. Smotra psov vseh pasem 29. in 30. aprila 1939 v Novem Sadu pod okriljem JKS.

4. Izdaja II. zvezka »Jugoslovenske rodovne knjige psov« najkasneje v začetku leta 1941 po stanju 31. dec. 1940.

5. Pristojbine: letna članarina 1000 dinarjev, vpis v JR in JU po 30 din, od tega odpade po 10 din JKS, zaščita psarne 100 din, od tega odpade JKS polovica, za overovljenje sodnika 300 din, ocenjevalca 150 din.

6. V smislu pravilnika o sodnikih, ocenjevalcih in pripravnikih JKS so bili overovljeni: Bogdan Sežun, akademik v Ljubljani, za splošnega sodnika za vse pasme ptičarjev; Ivan Ivanc, industrialec v Sodražici, dr. Janko Lavrič, odvetnik v Ribnici, in Lado Lovrenčič, abs. jur. v Ljubljani, za ocenjevalce brakov; Ivan Prikril, dentist iz Zagreba, za ocenjevalca terijerjev. Po izpolnitvi pogojev § 11. omenjenega pravilnika dobe navedeni legitimacijo.

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze (Fédération Cynologique Internationale — F. C. I.) se bo vršila letos 2. junija v Stockholmu.

Mednarodne razstave psov vseh pasem: v Stockholmu 3., 4. in 5. junija, v Milanu od 13. do 18. maja, v Luxemburgu 14. maja, v Firenci 27. in 28. maja, v Lisboni in Rimu 3. in 4. junija in v Parizu od 8. do 11. junija, povsod naslov prvaka in CACIB.

Novi pripravniki: Mihajlo Pajčino-
vič, zobozdravnik iz Beograda, član
KKB, pripravnik za športne pse; Niko
Jakil, industrialec iz Sevnice, priprav-
nik za nemške bokserje in nemške
doga.

Nova psarna: JKS prijavlja v za-
ščito psarno »Srbija« za poenterje,
lastnik Adrijan Kerbicki, Beograd,
Jukšićeva ulica 25. Zaščita psarne po-
stane pravomočna, če ne bo v roku
štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

Važna rzsodba!

Kraljevska banska uprava dravske
banovine, Ljubljana.

III/81/3, Pavšaliranje letnega pasjega
davka lastnikom psarn.

Okrajnemu načelstvu v Novem mestu.

Ana Wambolt iz Hmeljnika je v
aprilu l. 1938 prijavila po pravilniku
o posesti psov in pasjem davku v obči-
nah dravske banovine upravi občine
Mirna peč sedem psov in v prijavi
navedla, da so psi lovski in plemenski.
Uprava občine je odločila, da mora
imenovana plačati za prijavljene pse
letni pasji davek, kakor ga je občina
določila za lovske pse, t. j. po 100 din
za psa. V odločbi navaja, da se more
upoštevati izjava stranke, da so psi
plemenski, in sicer iz razloga, ker je
dokazano, da so prijavljeni psi lovski
psi, akoravno so obenem tudi plemen-
ski. Iz tega razloga da se ne more
pasji davek pavšalirati.

Kraljevska banska uprava je ugo-
tovila, da ima imenovana psarno jaz-
bečarjev, registrirano pri Jugosloven-
ski kinološki zvezi v Ljubljani. Ugo-
tovila je tudi, da ni nobenega zadržka,
da se bavi s čistokrvnimi psi iz regi-
striranih psarn.

Stališče občine je napačno. Lastnikom
psarn morejo občine letni pasji davek
pavšalirati, ne glede na to, ali so plem-
enski psi tudi lovski ali ne. Pred-
pogoj za pavšaliranje je pač ta, da
ima lastnik psov pravo psarno, ni pa

zadržka v tem, če lastnik pse upo-
rablja tudi za lov.

O tem obvestite imenovano občino.
Tam. spis se vrača.

Po pooblastilu bana,

veterinarski inspektor: dr. Hribar, s. r.

Prijavljena legla ptičarjev (3. se-
znam). Dne 2. aprila 1939 je plegla
nem. kdl. psica »Osa« JRP 140 B po
»Ali (Pluto) Kriški« JRP 131 A, JUP 1,
osem (3—5) mladičev. 4 psice so bile
pokončane, ostali 3 psi in 1 psica so
vpisani v VRP. 3 psi se še oddajo,
cena po dogovoru. Lastnik psice je
trгоvec Jože Koman v Radovljici.

Dne 7. aprila 1939 je plegla nem.
kdl. psica »Beba Podpreska« JRP 139 B
po »Ali (Pluto) Kriški« JRP 131 A,
JUP 1, pet (3—2) mladičev. Lastnik
psice je g. Karel Miklič, Ljubljana,
hotel Metropol. Mladiči so naprodaj.

Dne 12. aprila 1939 je plegla po-
enterka »Jasna Suvoborska« JRP 10 K
po »John Savski« JRP 7 L osem (4—4)
mladičev; pokončani 1 pes in 4 psice.
Lastnik psice je gimnazijski ravnatelj
dr. Janko Lokar v Ljubljani.

Jugoslovenski klub ljubiteljev bra-
kov bo v letošnjem letu priredil dve
smotri. Prva bo 21. maja t. l. dopoldne
v Konjicah, druga pa 18. junija t. l.
dopoldne v Kočevju. Vabimo vse last-
nike brakov, da svoje pse pripeljejo
na smotro. Vabljeni so tudi vsi lju-
bitelji naših psov, da pridejo pogledat,
kakšen material imajo naši lovci.

Kakor lani, bo klub priredil tudi
letos tekmo brakov v lovišču občine
Cerknica. Tekma bo v drugi polovici
meseca oktobra; obveščamo pa last-

nike brakov že sedaj, da svoje pse na to tekmo pripravljajo. Tekmujoči psi bodo ocenjeni po posebnem, za preizkušnje brakov sestavljenem pravilniku, katerega interesi dobe pri odboru. Vsak brak pa bo izprašan iz naslednjih obveznih predmetov: iskanje, gonja, glas, poštenost, delo po krvni sledi, naravni ali umetni, oblačenje ali nakazanje mrtve divjadi, nos, obnašanje ob mrtvi divjadi, oštrost na roparico, poslušnost, odložitev, strelomirnost — streloplahost. Dosegljivih je 200 točk in brak, ki bo dosegel vsaj 150 točk, dobi prvo, oni, ki doseže 130 točk, drugo in oni, ki doseže 110 točk, tretjo oceno. Vsi taki psi bodo vpisani v knjigo šolanih brakov, ki bo letos vpeljana.

Vsi oni, ki si žele nabaviti čistokrvne brake, zlasti mladiče, naj se obrnejo na klubovega strokovnega poročevalca dr. Lavriča Janka, odvetnika v Ribnici na Dolenjskem.

Na zadnji seji je klubov odbor določil naslednje cene brakov: mladiči, stari 6 tednov, samci 300 din, samice 250 din; braki, stari 6 mesecev, brez razlike spola, 500 din; braki, stari eno leto, 1000 din, braki, stari dve leti, 1500 din, braki, stari 3 leta, 2000 din; vse to brez razlike spola. Če je brak dosegel telesno oceno odlično ali na preizkušnji prvo oceno, je njegova cena 30% višja; če je dosegel telesno oceno prav dobro ali pri preizkušnji drugo oceno, se cena zviša za 20%; pri telesni oceni dobro ali na preizkušnji tretjo oceno, je cena 10% višja. Te cene veljajo le za čistokrvne brake, ki so vpisani v VRB ali JRB ali KSB.

Književno poročilo

»Dečji dan za pogozdovanje.« V založbi kr. banske uprave dravske banovine so izšle zapovrstjo tri brošure 16—24 strani, ki jih je sestavil in spisal priznani gozdarski strokovnjak in pisatelj ing. Viktor Novak. Namen teh ličnih z nazornimi slikami oprem-

ljenih brošuric ni samo zbuditi med ljudstvom, zlasti mladino, smisel in ljubezen do gozda, ki je izmed najvažnejših vej našega narodnega gospodarstva in varuh znosnega podnebja in našega zdravja, temveč je pisatelj znal v kratkih stavkih zajeti s prikupno besedo vse, kar mora mali gozdni posestnik na prvo roko vedeti za pravilno in uspešno gojitev in nego gozda, pa tudi kako se pametno in gospodarsko koristimo z njegovimi glavnimi in postranskimi pridelki. — V tretji brošurici pisatelj omenja tudi lov in divjad, katerim je gozd podlaga in dom. Mnogo lovcev je gozdnih posestnikov, vsi pa hodijo po gozdovih. Zato toplo priporočamo nabavo teh brošuric vsem, ki sta jim naš gozd in lov pri srcu. Dobite jih pri vseh okrajnih načelstvih za nekaj dinarjev, mali gozdni posestniki pa brezplačno.

Posamezni sestavki sečitajo kakor prijetna povest in čitatelj se šele ob koncu zave, koliko znanja in praktičnih nasvetov je v skromnih vrsticah, ki jih bo s pridom rad in ponovno prebiral in tudi z uspehom uporabil.

Vsekakor je izdaja takih brošuric od oblasti posrečena zamisel, a tudi izbira pisatelja, ki obvlada snov in jezik. Tovariši lovci, ki ste gozdni posestniki in gozdni čuvaji, posežite po teh knjižicah, kajti lovec mora poznati gozd in njegovo gospodarstvo, da bo v gozdu lovec kakor treba. Gozdarstvo in lovstvo sta si pri nas brata. Kdaj bomo začeli na podoben način propagirati lovstvo?! M. Š.

Lovski koledar za maj

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	4.46 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	19.16 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	4.25 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	19.26 ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	4.14 ^h
„ zahaja:	„ 31. „	19.34 ^h

Mesec je 3. v ščipu, 19. v mlaju.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vklj. 20. vsakega meseca.

Lovski paznik, 33 let star, izprašan in s službenimi spričevali, neoženjen, energičen, išče službo. Naslov pri Lovskem društvu Maribor.

Lovski čuvaj z izpitom, prakso in spričevali, upokojen orožniški poveljnik postaje, 44 let star, večč nemščine in pisarniških poslov, želi menjati oziroma išče službo, in to prvenstveno v bolj ogroženem ali takem revirju, kjer so bili lovski čuvaji nasilno odstranjeni. Naslov v upravi »Lovca«.

Izprašanega lovskega čuvaja, vojaščine prostega, neoženjenega, sprejme Ivan Klun, industrialec v Ribnici na Dolenjskem.

Iščem službo lovskega čuvaja, sem samski, star 30 let, imam prakso. Prezelj Peter, lovski čuvaj, Studeno 6, p. Železniki.

Lovski čuvaj, vesten in strog, samski, v starosti od 30 do 50 let, se išče. Ponudbe poslati na lovozakupnika: Josip Kalin, Bregana, p. Jesenice, Dolenjsko.

Direkcija šum v Ljubljani (Bleiweisova cesta 1) odda odstrel večjega števila divjih petelinov in srnjakov na Jelovici in Pokljuki. Kolkovane prošnje je predložiti direkciji, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Zastrupljena jajca. V slučaju, da se javi na moj naslov do 15. maja dovolj interesentov, nudim s fosfoginom dobro zastrupljena jajca po din 175 kos franko postaja naročnika. Stanko Lap, Litija.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptice in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Prodajam psa barvarja, hanoverca, za ceno 1000 din. Pes je 4 leta star, popolnoma dresiran in je čiste rase. Kelih Miloš, Surčin pri Zemunu.

Ugodno prodajam 2 belorjava nem. kdl. psa ptičarja, z rodovnikom, iz prvovrstnega legla »Aga« (Lori) JRP 138 B — Moj Südwest JRP 150 A, JUP 5, poležena 3. 6. 1938. Naslov pove uprava »Lovca«.

Mlade cocker-španijele, čistokrvne, z rodovnikom, kupim. 3 samce, 1 samico ali 2 samca, 2 samice. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Viktor Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana, Kodeljevo, Mahničeva ulica 6.

Nemškega kratkodlakarja, psico, prodajam po zelo ugodni ceni. Stara je tri leta in dobro dresirana, na tekmi je dobila prvo darilo. Franc Flis, Domžale, Šolska ulica 21.

Resasti istrijani, mladi, čistokrvni, vpisani v VRB, starši odlični na zajca in lisico. Cena: pes 250 din, psica 200 din franko postaja Vrhnika. Psarna Podgora, Vrhnika, dravska banovina.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kože na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Prodam poceni dvocevko kal. 20. pripravno za čuvaja. Naslov v upravi.

Trocevko, rabljeno, tudi starejšega sistema, in že rabljen daljnogled potrebujem za svojega lovskega čuvaja. Zanimam se za braka-jazbečarja ali foksterierja, izvežbanega v lovu na lisice. Ponudbe na: Josip D. Galovac, Osijek I., pošt. pret. 18.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja in okostja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Fazanja jajca vseh vrst lovskih in okrasnih fazanov, najboljše kakovosti, dobavlja meseca majnika Jugolov d. d., pošt. pret. 72, Zagreb.

Kupim dobro ohranjeno, točno pristreljeno trocevko - petelinko kalibra 16 in 7—8 mm. Ponudbe s podrobnim opisom in ceno na: Jakob Peternelj, Irgorje 6, Žiri.

»Lovce«, letnike od 1920 do 1937, prodaja jako ugodno Franc Pikl, pos. in urad. v p., Tržca 7, pošta Vransko.

Odstrel 4—6 močnih gamsov v letu 1959 in zakup gamsovega lovišča, do 1000 ha velikega, išče dr. Mirko Schulmann, Subotica, pošt. pret. 122. Ponudbe in ceno poslati na dani naslov.

Prodajam browning kal. 16 na 5 strel, nemški izdelek, skoraj povsem nov; nadalje brezpetelinko kal. 24 in Mauser-repetirko na tarčo, naboji long-griff 22. Za natančnost strela jamčim. V. Jakil, Krmelj na Dol.

Išče se za večje gozdno posestvo v Slavoniji

gozdarski pristav

Reflektira se samo na zanesljivo, energično in pridno mlado moč, dobrega risarja in lovca. Nastop službe takoj. Plača 1500 din mesečno, enostavno opremljena soba, prosta razsvetljava in kurjava. Ponudbe s priloženimi prepisi spričeval, curriculum vitae in fotografijo poslati na naslov:

KARLO FRANEK, Vukovar, Aleksandrova ulica 7

»HIMALAJA«

olja in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

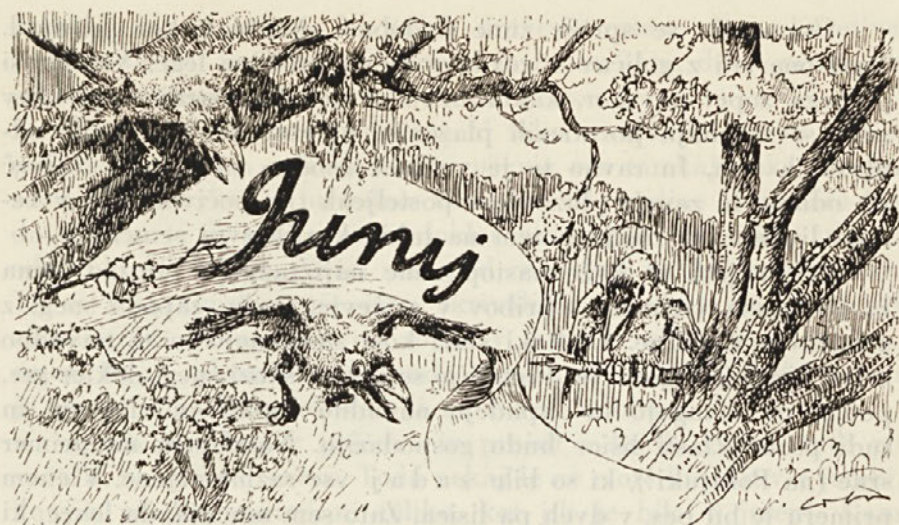
Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Miroslav Hanzlowsky

Kako in kje prezimuje divjad

Med ljudstvom je razširjeno mnenje, da divjad čuti vremenske spremembe, da nam napoveduje, kdaj nastopi zima. Glede prvega naj presodijo vremenoslovci, ki so obenem tudi lovci, glede druge trditve pa moram priznati, da imajo ljudje prav. Tako na primer se pri jelenjadi zbirajo košute-matere in mladina ter nastopijo v pričetku zime pot v doline, oziroma na prisojne lege. Gorska jelenjad čuti tudi, koliko snega bo padlo, kajti od tega je odvisna višinska lega kraja, v katerega potujejo. Zato so tudi krmišča, postavljena v nižjih legah, posečana po jelenjadi. Košutarija se spusti v doline celo tako nizko, da pride tudi do najniže ležečih senikov na prisojnih obronkih. Zato bomo postavljali krmišča po prisojah in zatišjih do najnižjih leg, pa jih bo veledivjad rada obiskovala. Seveda je tudi razlika glede prezimovališč jelenjadi. Češče ostane kak tropič ali posamezna žival v visokih legah po zaklonih pod košatim drevjem. Zakaj divjad tako zaostane, zlasti v tropičih, je težko reči. Zgodi se morda, da včasih vreme živali preseneti. Če zaostane posamezen kos, bi se dalo razložiti s tem, da je bil po psih ali tekmečih preganjan ter se je izognil nadaljnjemu preganjanju s tem, da je ostal v težko dostopnih višinah, oziroma je bil že toliko star, da ga zapuščajo nagoni. Zaradi visokega snega pa pozneje žival ni več mogla navzdol ter se je morala ob stradanju prebijati skozi zimske tegobe, dokler ji morda v februarju srenj ni omogočil rešitve v dolino.

Gamsarija se spričo zime podobno obnaša kakor jelenjad. Tudi ona sili z goličav v gozdove in na prisojne lege. Vendar si pomaga zopet navzgor, kakor hitro se nekoliko strdi sneg. Prav rada se sprehaja po strmih plazovih, kjer si išče hrano po odplaženih tleh. In ravno to je večkrat usodno za gamse. Največ jih odnese in zasuje plazovje v posteljcah (na počivališčih) v veselje lisicam, ki imajo potem na takih krajih svoj semenj.

Pri srnjadi se kaže nastop zime najizraziteje. Srnjad roma že ob lepem vremenu s hribov v gričevje, in ko zapade sneg, z grmičevja v nižine. Le kaki stari kosi zaostanejo in te navadno zaloti zima še v gorovju. Prebijajo se potem skozi sneg, dokler gre, potem pa omagajo in zapadejo navadno roparicam, lisicam in tudi psom. Zlasti lisice hudo gospodarijo. Našel sem na primer srne (na Pokljuki!), ki so bile z a d a j vse razmesarjene. V enem primeru je bil pes, v dveh pa lisica. Zato sem mnenja, da lovec, ki pušča lisice preko poletja za zimski lov, ne ravna preudarno. Lisica mu, na malo računano, ulovi po dva zajčka na teden in kadar pritisne huda zima, se loti tudi srnjadi. Zato svetujem kot praktičen lovec, da ji prižgemo, kadar se le nudi prilika.

Še nekaj! V Bohinju in ob straneh Radovne se selijo srne v dolino po strmih jarkih, ob robovih gozdov. To vedo divji lovci, kakor tudi za čas. Ne vzamejo s seboj pušk, marveč samo vreče ter gazijo sneg po takih žlebovih z vrha proti dnu, seveda le tam, kjer se stekajo tudi sledovi v jarke. Če zagledajo srne v jarku, se spusti eden ob strani jarka nizdol in zastavi srnam umik. Ostali gredo s krplji za srnami. Ko jih tako zajamejo, je lov kratek. Srne pokoljejo, jih potisnejo v vreče in spravijo navadno ponoči domov. To pa ne delajo samo v Bohinju, marveč vsepovsod, koder mora srnjad preko hudih strmin v nižino. Na to dejstvo opozarjam zlasti mlade poklicne lovce, ki naj pazijo na srnjad zlasti ob močnih snežnih metežih, kajti ta čas sta na nogah srnjad in divji lovec. Za zimo si pripravimo tudi krmišče v mirnih in prisojnih legah gozdov, najbolje ob robu posek in travnikov. Tu pokladamo travniško seno in oves, dokler ne zmrzuje pa tudi razrezano repo, korenje in krompir.

Zajci se sele takoj, ko so polja prazna, v gozdove in tamkaj čakajo na vremenske spremembe. Njihova selitev gre pa le po bližnji okolici, komaj 1 do 2 km, in v hribovitih krajih tudi proti dolinam.

Divji petelin ostaja doma poleti in pozimi. Njegova hrana so le jelove in smrekove igle ter popje. Zato se ne zmeni za sneg, samo da ima svojo skromno hrano v bližini. — Na krajih, koder je dosti divje kuretine, najdemo včasih pod košatim jelovjem

prava kurja stranišča. Na takih drevesih ostane divja kuretina tudi do 10 dni in še več. Odleti le za toliko časa, da se otrese ob južnem vremenu sneg, potem se pa vrne.

Glede ruševca prezimovanje ni tako enostavno. Ta se zateče pod nepregosto, a vendar staro ruševje ter tamkaj čaka, da ga zasneži. Rušavec je navadno zasnežen od sredine decembra pa do marca, to je toliko časa, dokler ne skopni nad njim snežna odeja, ki ga oklepa. Našel sem pod ruševjem na kupe iztrebkov. To so bila zimska ruševčeva skrivališča. Ni čuda, če se pusti zasnežiti, če pomislimo, da rohni v gorovju vihar za viharjem, da se trgajo plazovi in da pada toplina na -50°C . Pod snegom je pa prijetno zavetno, četudi ne ravno udobno.

Jereb se stisne v goščavo in preždi v hudih zimah tudi po več dni na enem drevesu. Toda nekaj le ne more biti prav z jerebi, ko jih vendar pozimi ni toliko, kot jih je bilo v jeseni. Kam zginejo? Morda gredo pogledat proti jugu kakor škorci? Ko sem bil lansko leto na dopustu v Šibeniku, sem se sešel z lovцем. Ta mi je pripovedoval, da se skriva po nizkem bukovju in grmovju vse polno »ptic«, ki so podobne našim jerebom in jerebicam. To pa le, kadar je pri nas huda zima. Ker ne vem, kakšne so bile tiste ptice, sklepam iz pripovedovanja Spličana, da gre tu za jereba in jerebice, ki so se umaknile hudi zimi 100 do 120 km bolj proti jugu.

Fazan je ptica, ki živi v ravnini. Koder niso urejene fazanerie, žive v hudi zimi po drevju in hodijo zobat v remize h krmiščem.

Prepelica odleti v južne sončne kraje, kjer ni hudega mraza in snega.

(Konec sledi.)

Foto dr. M. Dular

P. D.

Na Mozirski planini pojo ruševci

Dve leti sem zaman skušal doseči za navdušenega Nimroda tolikanj zaželeno redko lovsko trofejo — malega petelina ali ruševca. Pravijo, da gre v tretje rado.

Prvič sem se letos napotil na prijazno Mozirsko planino zgolj zaradi tega, da sem se na lastne oči prepričal o staležu teh prečudnih in navihanih gorskih trubadurjev, drugič, ko je šlo že zares, mi je nakano docela onemogočil vrhovni vremenar, ki je baš tisto jutro odprl vse svoje pipe, vmes pa ledenomrzli piš in gosta megla, da smo zašli. Morali bi priti na Ovčjo loko v zaklonišče. Ali naš dični in vrli lovski čuvaj Janez je na naše velikansko začudenje v gosti megli izgubil orientacijo in tako se je zgodilo, da smo bili le za dober streljaj od cilja, ki ga pa v zlic vsem naporom nismo mogli doseči. Vrnili smo se do kože premočeni v planinsko postojanko, kjer smo v toplo zakurjeni veliki izbi in ob vročem čaju za silo ogreli premrle ude.

Dva druga petelinarja, ki sta prišla na cilj, sta bila tisto viharo in ledenomrzlo jutro priči prekrasnim prizorom iz življenja malih petelinov. Do strela pa ni prišel nobeden.

Službena dolžnost me je v nedeljo klicala v dolino, sicer bi bil pričakal prihodnjega jutra, ki je po vseh znakih sodeč obetalo biti krasno pomladansko jutro — najidealnejše za petelinji lov.

Že naslednje predpoldne se je oglasil v dolini pri meni Janez in mi pripovedoval tako navdušene reči o vztrajnem jutrnjem pihanju in gruljenju ruševcev, da sem se odločil takoj. Obljubil

sem mu, da pridem zvečer v prijazno lovsko kočo — last mozirske lovske družbe.

S prijateljem Poldetom sva krenila popoldne na pot in po slabi uri hoda sva prispela v prijazen Šmihel, h gostoljubnemu tovarišu Stanetu in vedno smehljajoči se tovarišici Lojzki. Na s cvetjem obsuto in dehtečo pokrajino je legal že prvi mrak, ko sva v spremstvu čuvaja Nandeta krenila proti planini. Pri Jesovniku sva se razstala, želeč si dober pogled. Polde si je izbral za izhodno točko planinsko kočo na Golteh, jaz pa lovsko kočo na Konečki planini.

Mrak je že trdno legel na zemljo, ko sva se pozdravila z vedno šegavim očetom Goltnikom, pravo planinsko grčo in zadnjim kmetom pred vhodom v planino. Zadnji planinski kosi so se spreletavali po obširni, na pol ozeleneli senožeti, tik ob robu temnih gozdov in se s svojim značilnim in prikupnim petjem poslavljali od toplega in sončnega prvega majskega dne.

Gozd me je objel z vsem veličastnim razkošjem. Šešest mladih bukovih listov, šepet vitkih smrek in zelenih mecesnov ob luninem svitu te vsega omami in prevzame.

Po dokaj naporni hoji sem obstal tik nad strmo, z belim gruščem zasuto drčo in se zamaknil v prelestno, od lune osvetljeno majsko noč. Proti vzhodu Šaleška, proti jugovzhodu Savinjska dolina. Razkošno je razsvetljena velenjska elektrarna. Na levi pod menoj, sredi črnih lis, se svetlika zdravilišče Topolšica, nekoliko niže Šoštanj, po Savinjski dolini pa se vidno odraža daleč tja do št. Petra biserni trak — po luni osvetljene Savinje. Daleč v ozadju je videti visoko pod nebo sij razsvetljene savinjske metropole — Celja. Pogled, ki vpliva na samotnega potnika, hribolazca in lovca nadvse veličastno.

Tri skočne srnice so pravkar prečkale drčo in me zdramile iz zamaknjenosti. Oprezno sem nadaljeval pot. Globoka naravna zaseka v apnenčevo skalovje te pripelje skozi Isteje na vrh. Pastirski stani na levi so še prazni. Tajinstvena tihota povsod. Včasih zaveje osvežujoč vetrič. Luna sije na mirno planinsko krajino. Ostre konture ločijo planinske pašnike od goščav. Po strmih bregih se vidno odražajo beli apnenčevi samovnjaki, ki povsem spominjajo na muslimanska pokopališča. Od severa te pozdravlja kopasta Urška gora, nekoliko na levo Smrekovec, proti zapadu pa je jasno videti Raduho.

Ali je čuvaj Janez že v koči? Oknici sta priptli, vse je tako tiho. Pritisk na kljuko, in vrata se vdajo. Iz kočice šinejo žarki petrolejke. Janez je tu v vlogi kuharja. Čaj je pripravljen, prijetna toplota te opaja.

Po večerji pogovor o lovu, o srnah, gamsih, velikih in malih petelinih, belih zajcih, kotornah, kunah itd. Ura je že deset. Čudovito hiti čas. Z Janezom leževa na gornji pograd, še nekaj bežnih vprašanj ob ugasli petrolejki in prijetna pesem goreče pečke naju zaziblje v globok sen.

Ob dveh zjutraj Janez že zopet kuri in pristavlja za čaj. Prekratka je bila noč.

Zunaj je nebo zastrto s sivimi visokimi oblaki. Po prekrasni lunini noči tako čemerno jutro!

Pot naju vodi po neprestrmih posekah in drčah vedno više do rastišča. V zaklonu je na moč udobno. Požirek žganja tako blago-dejno vpliva na splošno počutje.

A glej! Na vzhodu nebo že žari. Dolg rdečkast pramen se je nenadoma pojavil na obzorju. V napetem pričakovanju se oglasi prvi ptiček — kos je. Zadnji se odpravlja počivat, prvi s pesmijo pozdravlja porajajoče se pomladno jutro. Za njim se oglasi drugi, tretji, deseti...

Janez me potihoma vpraša, če sem slišal.

»Kaj?«

»He, malega,« de moj zvesti spremljevalec.

Ničesar nisem slišal.

Ponovno sva se spogledala...

Da, sedaj sem natanko slišal: »Čuušššš...« in zopet znova in znova...

Napeto pričakovanje je za hip pretrgal strel, prihajajoč iz kakih 500 m oddaljenega Posraneka, zgoraj nad nama.

Šentana reč! Polde ga je že. Joj, ko bi ga sv. Hubert še meni naklonil. Ali kaj je to? Strel ni bil ponovljen. Ob razstanku sva se bila domenila, da bova drug drugega obvestila o uspehu na ta način, da bo prvemu strelu sledil takoj drugi... Torej zgrešen?! Mogoče, saj je bilo še mračno...

Pihanje mojega ruševca je bilo medtem že bliže. Tudi Janez zapiha. »Frrrr-klop« in že je bil tu, tako blizu nekje, da mi je začelo srce strašansko nabijati. Togotno nekajkrat zapiha in zagruli. Z nasprotnega brega prifrči v tem trenutku drugi — oni starec, ki ne trpi v tem delu revirja nobenega tekmeča.

Treščila sta skupaj. Pretep, tleskanje s perutnicami — a daljava — ta daljava. S šibrami je strel nemogoč, s kroglo tvegan.

Zdaj odletita na bližnjo »ravno« in pihata in grulita, vmes pa je slišati kokanje zaljubljenih kur: »Khe, khe, khe...«

O sv. Hubert! Kako si trd in neizprosen!

Spet odletita v spremstvu ljubic nekam nizdol — kdo ve kam.

Še vztrajava v zaklonu in ura bo kmalu pet. Ne bo jih več nazaj.

»Greva, Janez,« spregovorim.

Niže doli na desni zaslišiva vztrajno gruljenje. Iščeva kritja. Previdno lezeva v pravo smer, včasih kar po štirih.

Spet strel — tam nekje na Ojstrem vrhu, potem pa nič več. Ali ga je Polde ponovno zgrešil?

Z naglimi koraki se bližava pojočemu vitezu, ki mora biti že na mecesnu ali pa na bližnji Jerebji peči.

Zdajci sfrči izza bližnjega ruševja kura, venomer ponavljajoč svoj »khe, khe...«, in takoj za njo jo ucvre vročerkvni ljubimec...

Kaj sedaj? Vse tiho. Le ptički žgole in se vesele božjega jutra.

Janez je žalosten. Tako rad bi mi pomagal. Toliko noči je že prečul, tolikokrat prelazil vse te »hribre«, peči in kozje steze, pa nič...

Po kratkem premoru se spustiva v strm breg, da bi nemara odondod slišala tolikanj mikavno pesem in doživela morda še kaj lepšega...

Nisva še bila prav na grebenu, ko nama udari v ušesa gruljenje in pihanje kar dveh zaljubljenih rivalov.

Na drugi strani svet strmo pada proti Praprotni dragi. Tod bo treba. Goste smreke omogočajo zalezovanje. Kritja dovolj. Janez je vedno pred menoj. Sokolje oči ima in izvrsten sluh.

Zdajci obstane in že leži. Z roko kaže navzdol, oči mu žare, upehan je. Previdno prilezem, drsajoč po »spoštljivi pedagoški«, k njemu. Oprezno dvigam glavo. Da, zdaj ga vidim. Na vrhu smreke sedi, se šopiri in gruli, ne meneč se za nevarnost. Kakih 200 m na levo in više piha in gruli drugi.

Janez se prevali za kakih pet korakov v desno, kjer je bilo kritje ugodnejše, jaz takoj za njim.

Mogoč je le strel s kroglo. Za šibre je mnogo predaleč. V meni kri stoprav valovi. Naslona ni nikjer. Oklevam. Janez venomer tiho pripominja: »Umirite se, čakajte!«

Medtem ko se pripravljam, odfrči ruševca v desno in sede na konec veje še golega mecesna. Razdražen je.

Sonce baš leze izza horizonta in ožarja planino tako prelestno, da pozabljam na lovsko strast. Petelin na mecesnu pa gruli in piha, se šopiri, klanja in obrača zdaj sem zdaj tja. A lovska strast se povrne. Ocenjujem razdaljo. Kakih 100 korakov bo. Za kroglo prav primeren strel.

Pripravljeno puško naslonim na bližnjo smrekovo vejo. Precej sem umirjen. Natančno pomerim in ukrivim kazalec. Toda strel ne odjekne. Naboj je gluhi. Hitro ga zamenjam z drugim in ko

zapiram puško, je vendarle slišati rahel tlesk. Pevec odleti na sosednjo smreko in takoj zopet odfrči dalje.

Konec lepih upov, ura je že pol šestih.

In vendar ne obupava. Še poje v neposredni bližini drugi, morda lepši, z večjimi krivčki. V tisto smer se podava in vedno bliže sva mu. Od gosto rastočih smrek, kjer poje, naju loči le še majhna jasa. Baš sva na sredi te jase, ko petelin preneha peti. V neprijetnem položaju sva. Janez na pol čepi, jaz sem sklonjen in čakam, kdaj se spet oglasi. Zdajci zapiha daleč spodaj oni prvi. Takoj mu odgovori najin novi znanec in že zopet neutrudno gruli.

Po nekaj skokih sva v senci temnih smrek. Čisto blizu gruli, a zagledati ga ne moreva. Puška je pripravljena za strel. Za hip preneha, toda takoj spet ostro zapiha in še zasmeje se.

Srce močno udarja, oči previdno motre vso okolico, a zaman. Ne moreva ga zagledati. Oni spodaj mora biti do skrajnosti razdražen. Strastno piha in kliče na boj.

Kaj bo, če se mu odzove ta tukaj?

Zdajci prifrči oni iz Praprotnje drage in na moje veliko presenečenje sede na vrh bližnje smreke. Že je tudi puška pri licu. Rezek strel odjekne. Pevec omahne. Janez je že pod smreko, jaz za njim. Tik ob majhni, umazani krpi snega leži. Iz glave mu vre topla kri. Janez ga spoštljivo dvigne, utrga smrekovo vejico, kane nanjo nekaj kapelj krvi in mi jo ponudi. Ko jo zatakнем za klobuk, zavriskam, da odmeva tja do Kramarce in Smrekovca. Pri Brložnikovih pod Smrekovcem zavriska domači sin, pri Žlebskem stanu nekdo drugi. Kdo bi bil to? Nemara sta prijatelj Polde in paznik Nande? Da, res sta! Z naglimi koraki se nama bližata. Poldetu žare oči, ponosno nosi lepega ruševca. Krepko si stisneva desnici.

Foto dr. M. Dular

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

Če pa ima vsak srnjak več srn in vedno na izbiro, ne čuti potrebe, da bi si jih iskal izven svojega domovanja.

Zaradi tega se odigrava sorodna plemenitev v najožjem krogu krvnega sorodstva, brez pritoka bolj ali manj sveže tuje krvi, kar vodi v izrazito izroditev (degeneracijo).

Razen tega je mogoče, da se premajhno število, četudi morda dobrih plemenjakov, prehitro izčrpa, tako da končno le pridejo slabiči do plemenitve in pokvarijo s svojo slabo zasnovo zarod. Pri zadostnem številu plemenjakov bodo pa ti slabiče in tudi mlade, sicer dobre srnjake stalno odbijali, kar mladim za telesni razvoj in razvoj rogovja gotovo ni v škodo, za pleme pa koristno, kajti vsak organizem dozori šele v določeni starosti za polnovredno ploditev.

Gojitelj mora torej upostaviti naravni boj za obstanek, vsaj kar se tiče ploditve. Da je stalež v razmerju 1:1 pravilen, nam dokazuje narava sama, ker bi se sicer ne rodila polovica mladičev enega in polovica drugega spola, da celo kozličkov nekaj več kot kozic, kakor je nesporno ugotovljeno. To je v naravi utemeljeno s tem, ker je moški spol bolj izpostavljen poginu in je tudi pri

srnjadi umrljivost tega spola večja kot drugega. Obstoje plemena pa je mnogo bolj odvisen od ženskega spola in zato je narava samice zaščitila do neke meje z manjšo umrljivostjo, oziroma jih je v nekem pogledu manj izpostavila nevarnostim (bojem).

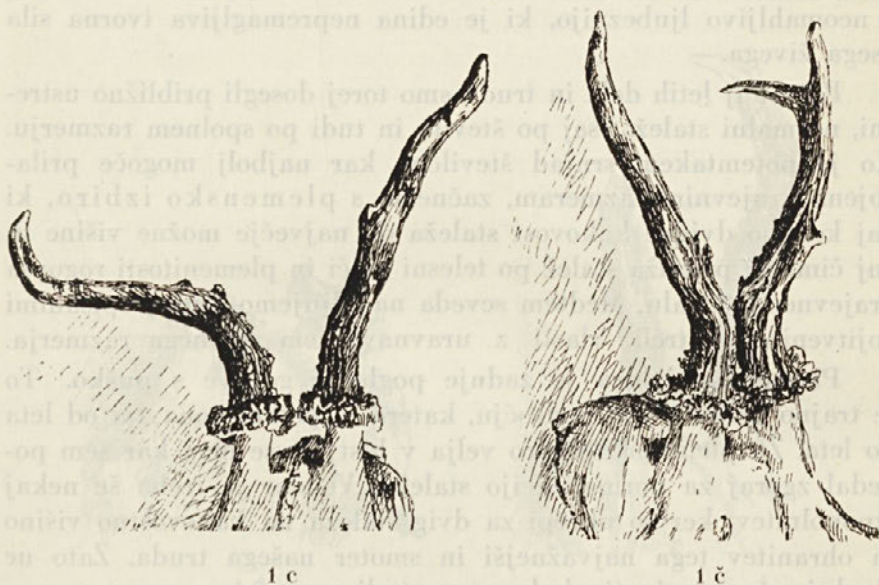
Vsi po človeku malo ali nič dotaknjeni staleži srnjadi kažejo razmerje približno 1:1 in so jih izkazovala še lovišča polpretekle dobe, ko se še ni pojavila bolezen lova na trofeje. Zadnja desetletja pa je ta kuga napadla lovce v taki meri, da so svoje moderne puške obrnili samo na trofeje ter ubijali zgolj nosilce najboljšega in najlepšega rogovja. Kdor je ustrelil srno ali mladiča, pa je bil izpostavljen graji in zasmehu vsega lovskega sveta. Na ta način

so zmalčili obraz narave, tako da je spolno razmerje šlo na škodo srnjakov često tudi od 1 na 10! Zato so naši lovski predniki, ki na lovih niso dosti izbirali po spolu in kakovosti, ker sta jim bila važnejša meso in koža, ravnali mnogo naravneje in nehote pravilneje kot pa sodobni lovci na trofeje.

Pri srnah naj omenim še neko značilnost, ki je pri izbiri za odstrel ni puščati v nemar, če je v danih razmerah lovišča to mogoče. Ako je mogoče, prišavljam zato, ker mnoga lovišča pri nas ne nudijo vedno zadostne priložnosti opazovanja, ki ga je za pravičen odstrel sploh treba. Skušati moramo, da si tako možnost ustvarimo s strežami (odri) in drugimi opazovališči. Vendar so nekatera gozdna lovišča zaradi manjkajočih posekov v golo tako nepregledna, da je ta pogoj prav težko v zadostni meri izpolnljiv. Ta značilnost, ki je sicer v naravi pogosta, obstaja v tem, da

nekatero srne rode pretežno mladiče ženskega spola, druge pa narobe. Ako v staležu še preveč prevladuje ženski spol — kar je v naših loviščih skoraj brez izjeme, kjer ne love divje in na meso — odstrelimo v prvi vrsti srne z mladiči vred, za katere smo po nekajletnem opazovanju ugotovili, da vodijo vedno skoraj same srnice. (Po sedaj veljavnih predpisih zakona je treba posebej prositi za odstrel mladičev.) Na prvi pogled je to skoraj neizpeljivo. Toda če pomislimo, da se srnjad in posebej srne zvesto drže svojega kraja, tako rekoč doma, ni dobremu lovcu, ki mu je lovišče domačija, pretežko, da pozna posamezne srne in njihove posebnosti. Nekaj ravno tako nemogočega se nam zdi, da bi mogli

v velikem tropu drobnice ločiti ovco od ovce, jagnje od jagnjeta. In vendar pastir to presenetljivo obvlada in z enim pogledom v gomazečem tropu, ne da bi štel, pogreši eno ali drugo ovco ali jagnje.

Od dvojčkov, ki jih vodi srna, odstrelimo v takem primeru srnico, četudi je morda krepkeje razvita kot srnjaček. Na splošno ženski naraščaj spočetka rad preraste moško mladino, kar je v naravi sami utemeljeno in človek ni izjema. S takim odstrelom pa damo obenem srnjačku možnost, da se bolje razvija, ker ga pri materinem mleku ne zajeda krepkejša srnica, obenem pa s tem prihranimo moči srni sami za zimske težave, ker oddaja manj dragocene hrane.

Pri takem trudu polnem opazovalnem delu morajo ustrezni zakonski predpisi podpirati lovca, ker je sam proti vsem brez

moči. Zlasti mora tako ravnati ves lovski okoliš, vsi sosedje, ker je uspeh takega dela možen le, če se gojitveni ukrepi smotrno in strokovnjaško izvajajo na primerno velikem področju. To more zagotoviti le krajevnim razmeram ustrezen zakon. Naš zakon jih ima, čeprav nepopolne, vendar v taki meri, da bi ob dejanskem in pravilnem izvajanju teh predpisov dosegli v enem desetletju lahko že lepe uspehe. Medtem bi pa zakon na podlagi žive prakse mogli popraviti. Za enkrat naš zakon načelno zabranjuje odstrel srnjadi do enega leta starosti.

Vse to pa zmorejo le strokovno izobraženi lovci, ki jih je pri nas za enkrat še tako bore malo in ki bi bili prežeti do stvari z neomahljivo ljubeznijo, ki je edina nepremagljiva tvorna sila vsega živega.

Po nekaj letih dela in truda smo torej dosegli približno ustrezni, normalni stalež, vsaj po številu in tudi po spolnem razmerju. Ko je potemtakem srnjad številčno kar najbolj mogoče prilagojena krajevnim razmeram, začnemo s plemensko izbiro, ki naj končno dvigne kakovost staleža do največje možne višine in naj čimbolj približa stalež po telesni moči in plemenitosti rogovja krajevemu idealu. Medtem seveda nadaljujemo s prej opisanimi gojitvenimi odstrelmi, zlasti z uravnavanjem spolnega razmerja.

Plemenska izbira je zadnje poglavje gojitve s puško. To je trajno delo na tem področju, katero se potem ponavlja od leta do leta. Za plemensko izbiro velja v bistvu vse ono, kar sem povedal zgoraj za normalizacijo staleža. Vendar je treba še nekaj izpopolnitev, ker so ukrepi za dvig staleža na kakovostno višino in ohranitev tega najvažnejši in smoter našega truda. Zato ne škoduje, če sem in tja kako stvar tudi ponovim.

Srne, kakor tudi srne-mladice, moremo presojati glede plemenske vrednosti po njihovi telesni razvitosti in postavah ter pri plemensko godnih srnah posebej še po mladičih. Srne, ki so lepe in močne postave, moramo brezpogojno puščati. Mnenje, da so velike srne stare ali jalove, je neosnovano in zgolj izgovor za »mesarje« ali znak nevednosti.

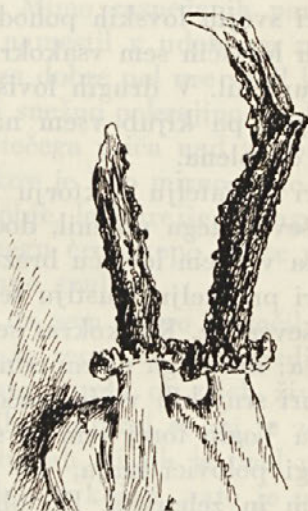
Pri izbiri je važna opora čas prebarvanja in potek tega v jeseni. Nekaterе srne udarjajo v oči, da prično izredno pozno z menjavo dlake ali se vsaj izredno počasi barvajo, ostajajo torej dolgo marogaste in dlaka dela vtis, da je zmršena in kocasta. Tudi ko so v popolni zimski dlaki, delajo vtis medlosti in nelepe, grde zunanjosti in postave. To so navadno stare srne ali vsaj ne popolnoma zdrave. Njihovo stanje torej očituje prebarvanje, ki se neredno vrši zaradi tega, ker telo nima več zadostnih sil, da

bi rast zimske dlake pravilno in pravočasno izvršilo. Telesno prenavljanje zaradi delne oslabelosti zastaja.

Druga opora so mladiči. Včasih naletimo na mladiče, ki so sredi septembra še pisani ter kažejo komaj kaj spremenjeno svojo prvotno progasto pikčasto dlako prvega detinstva. Če niso pisani, se pa podobno počasi barvajo kot ostarele ali bolehnne srne, zraven so pa majhni kakor kaki zajci. Jasno je, da so taki mladiči dejansko mladi, to je da so bili nenavadno pozno povrženi in da izhajajo ali od ostarelih ali bolehnih srn ali pa od srn, ki se po svoji naravi pozno prskajo in zato pozno polegajo. Vse take nenormalne pojave moramo odstraniti in odstreliti tako mladiče kakor srne.

1 d

1 e

Razumljivo je, da taki slabotni mladiči težko prebijejo zimo in če jo, zaostajajo kot krčljivci v razvoju. Taki srnjački radi dajejo znane gumbarje. Po drugi plati pa srnice, ker so v razvoju zaostale, gredo pozno v prsk in tako se pri takem potomstvu vedno ponavlja to, kar sem stavek ali dva prej omenil. Pri plemenski izbiri mora puška take pojave brezpogojno izločiti. Pri tem imamo še to korist, da vnovčimo divjačino, meso te divjadi, ki bi sicer po večini zapadla zimi in roparicam.

Po povedanem nam preostaja le še izbira plemenskih srnjakov. Kakor sem že zgoraj omenil, moramo položiti na dlako v prvi vrsti in brez izjeme vse srnjake, ki kažejo nenormalno rogovje tako glede nepravilne, neenakomerne ali nenaravne vzrasti in oblike (slike 1a—e).

(Se nadaljuje.)

Snežni vitezi

Poleg zalaza in klicev srnjakov mi je najljubši in najbolj zanimiv lov na krivorepega malega viteza snežnih višav — na ruševca. Je toliko sprememb, toliko novih vtisov pri opazovanju, obenem pa tudi toliko navora pri pohodu, da odtehta uplenitev ruševca ali pa že opazovanje njegovega ljubezenskega vabljenja marsikatero drugo, veliko več vredno trofejo.

Prijatelju Viktorju se imam zahvaliti za prvega ruševca poleg drugih nadvse ljubih lovskih doživljajev, bodisi v Menišiji bodisi na snežnih vrhovih na Šiji, na zgornjem in spodnjem Voglu.

Pri svojih lovskih pohodih sem opazil neko posebnost: v nekaterih loviščih sem vsakokrat, kadar sem iskal neko divjad, dotično uplenil. V drugih loviščih, ki so bila prav tako bogata ali še boljša, pa kljub vsem naporom in pogostim pohodom nisem prišel do plena.

Pri prijatelju Viktorju sem prav vsakokrat, kadar sva šla na ruševca, tega uplenil, dočim so bili moji pohodi na gamsa in srnjaka v istem lovišču brezuspešni.

Pri prijatelju Gustlju sem vsakokrat prišel do gamsa, dočim do ruševca ne. Kolikokrat sem bil na Golici, na Tičjem vrhu na ruševca; nikoli ga nisem odnesel, prav tako ne gamsa, dočim sem imel pri srnjakih večjo srečo.

Na Voglu torej sem se seznanil s snežnimi vitezi. Bilo je že v drugi polovici maja, ko je bila dolina že odeta z najlepšim cvetjem in zelenjem. Pri obmejni stražnici (karavli) nad Zlatorogom sva z Viktorjem krenila s ceste v hrib po potu, ki so ga hodili vojaki med svetovno vojno. Pot je bila takrat še dobro nadelana in stale so tudi še snežne markacije: dolgi drogovi na vrhu s poševno pribito deščico, kažipot v silnem snegu, ki se tod pozimi nakopiči. Snega od začetka ni bilo, toda ko smo prečkali Žigartov graben, ga je bilo tem več v njem. Tudi na vrhu, ko smo korakali proti spodnjemu Voglu, ga je bilo silno veliko, toda bil je trd in se je lahko po njem hodilo. Le včasih sem se pri kakem grmu, ki ga zasneženega nisem videl, do pasu vdrl v luknje. Bilo je precej komičnih prizorov, ko sta me spremljevalca zopet vlekla na trdi sneg.

Okrog Hajnriharjeve kočje je bil sneg odkidan, saj je bil marljivi lovec Ivan Logar že nekajkrat tu in zasliševal ruševca. Tudi danes je nama Logar odnašal obilo prtljago. Imel je že sedemdeset let, a še vedno je bil čil in zvesto izpolnjeval svojo službo. Oddahnili smo si po naporni trudni hoji, ko smo dospeli

v kočo, kjer pa ni bilo nič kaj prijetno bivanje. Gašperček, ki je grel tesno sobico, in na čigar luknji se je tudi kuhalo, je tako neprijetno kadil, da smo večkrat morali bežati iz koče. Na treh pričinah so bile sicer slamnjače z morsko travo, toda vlažne in mrzle. Pa kaj porajta lovec! Vesel je, da more prenočiti v gorah, da mu ni treba naravnost iz doline iti na ruševca. Danes je lov na Voglu drugače udoben. Prejšnji dan se popneš do Skalaškega doma in lahko sladko prenočuješ in dobro ješ.

Takrat sem pa prav tako sladko spal na vlažni slamnjači in ob drugi uri zjutraj vstal čil in pripravljen na prijetno lovsko doživetje.

Šli smo v temni noči s svetilko nazaj proti Storečvrhu in na sedlu zavili proti zgornjemu Voglu. Mimo zasneženih pastirskih koč je šlo navzgor in Logar me je namestil v udobnem zaslonu. Z Viktorjem je potem šel dalje, a se za dobre pol ure vrnil k meni. Tiho sva sedela v temni noči, zroč na snežno pokrajino pred seboj. Ni se še svitalo, ko zaslišim švist letečega ptiča nad zaslonom in vpad na snežno polje. Nekaj trenutkov je bilo mirno, nato čjuuh, čjuuh in potem gruljenje kakor golobje, le hitreje. Polagoma se začne svitati, in tedaj opazim na snegu črno kepo, ki se pomika sem in tja, skače kvišku in neprestano gruli.

Končno je postalo toliko svetlo, da sem dobro razložil lepega črnega ptiča s črno pahljačo namesto repa, ki je v sredi imela snežnobelo perje. Na lepi glavici sta žarela ob očeh živordeča gumba, ki sta se čimdalje, bolj svetila. Najprej se mi je zdel ruševca kot klovn v cirkusu. Na perutnicah, ki jih je imel navzdol razšopirjene, se je vozil po tleh kakor v kočiji, nato je poklonil glavo in naenkrat odskočil od tal skoraj meter visoko, se spet v krogu vrtel in neprenehoma grulil. Če je malo postal, se je slišalo spet: čjuuh, čjuuh. Nato se je spet nadaljevala vožnja v kočiji, odskok, pokloni in neprestano gruljenje, da sem ves zamaknjen strmел v zaljubljenega viteza, ki je deloma klical tekmece na korajžo, deloma vabil ljubice na ples. Pozabil sem na morilne naklepe in na puško v zmrzli roki. V tem zaslišim: kôk, kôk, in obenem mi zašepeče lovec: »Streljajte, zadnji čas!«

Nerad dvignem puško in pomerim na viteza, ki je pravkar vozil kočijo. — Na snežni odeji trepeče snežni vitez v zadnjih vzdihljajih, lovec plane iz zaslonu in teče do njega. Zaprem oči in še vedno vidim veselega zaljubljenca pred seboj. Neprijetno se zdrznem, ko mi lovec s ptičem v roki pomoli vršiček ruševja na klobuku: »Lovski blagor!«

Drugo pomlad je nas trojica spet potiskala rojstva kosti proti spodnjemu Voglu. Na zadnji četrtini pota se mi je hudo udiralo

v sneg in sem bil vesel, ko smo dospeli do koč. Snega je še pol-drugi meter okrog koč, a pot do vrat je bila odkidana.

»No, jutri zjutraj pa ne bo nič štrapaca,« mi pravi Logar, ko smo se odpočili. »Kar pojte z menoj, pokažem vam zaslon.«

Peljal me je na majhen griček pred mlekarno in mi pokazal na vrhu v ruševju zaslon, ki je imel za sedež udoben zaboj. Imel sem komaj pet minut hoje od koč.

Sicer sem drugo jutro vstal ob dveh kot Viktor in lovec, toda skuhal sem si še čaja in pokadil nekaj cigaret, preden sem vrgel odejo čez rame in šel v zaslon. Dobro oblečen in zavit sem prav lahko čakal. Viktor in lovec sta imela precej dolgo pot do svojega cilja. Viktor je bil več kot vzoren lovski gospodar; svojemu gostu je privoščil vso udobnost in uspeh, sebi pa hud napor in ne-uspešen lov.

Čakal sem dolgo. Ko se je začelo svitati, sem začul gruljenje na treh straneh: globoko pod seboj, na levi in na desni strani, vmes pa večkratni čjuuh. Na snežni poljani pred seboj pa nisem ničesar uzrl. Doživel sem krasen sončni vzhod pri popolnoma jasnem nebu in počasi je gruljenje ponehavalo. Le pod menoj se je še vedno glasil snežni vitez, da sem že sklenil zapustiti zaslon in viteza zalesti. A tudi ta je utihnil in začelo se je drugo ptičje petje. Toplo mi je bilo, mudilo se mi ni nikamor in v polni svetlobi sonca sem z užitkom gledal zasneženo pokrajino. Pokadil sem nekaj cigaret in že sklenil, da se odpravim v koč. V istem hipu zagledam na koncu snežne ravnine pred seboj dve rdeči žareči kroglici oziroma točki, ki jih poprej ni bilo ali jih pa nisem opazil. Na svojo čast zagotavljam, da ni bilo na belem prtu prav nič drugega kot te, rdeče žareči točki.

Pravi lovec ne strelja nikoli v kako stvar, če gotovo ne ve, kaj je. Tega pravila se držim vedno, toda ne vem, kaj mi je bilo. Morda je vplivala ta veličastna samota, ko na deset in deset kilometrov daleč ni bilo žive duše — moja prijatelja sta bila daleč proč v drugi smeri — kratkomalo naslonil sem puško na vejo, dobro pomeril na rdeči točki, in sprožil.

Po strelu ni bilo več rdečih točk. Skočim iz zaslona in grem na nastrel. Ravnica se je tam končala in pričel se je dolg strm breg navzdol. Vidim raze šiber na trdem snegu, nič drugega. Ko se ozrem po bregu, opazim rdeče kapljice krvi in ptičje perje. Gledam še dalje navzdol in vidim na dnu jarka črno kepo na belem snegu.

Bil je mrtev ruševce, ki sem ga pogodil v glavo. Diana, odpusti mi ta strel!

(Konec prihodnjic.)

Ado Makarovič

Lovski izvor dualizma v slovenskem bajeslovju

(Konec.)

IV.

Greh »divjega lovca«, kakor je v bajki imenitno, jasno in značilno imenovan, je torej v slovanski bajki tale: Uboj prepovedane živali! Samo tako je mogoče razumeti, da lovi v mlajših bajkah divji lovec žalke, ki so, kakor triglavske vile, zaščitnice divjadi. Tako je nastal mit o preganjanju, kjer je preganjalec vedno mož, preganjana vedno žena. Na mesto Perkuna je stopila boginja lovka, ki je v Evropi pred Arijci. Ker jo divji lovec lovi, ulovi, ubije in razseče, je očitno, da je tudi ta dobra lovka stopila na mesto čuvane živali. (Glej »Lovec« 1937: »Bajka o Zlatorogu«.)

Čeprav ni nobenega dokaza za sončno bitje v Jarniku, ki je »nočni lovec«, ko vendar ni sonca, ampak luna, navedem še en dokaz, da je divji lovec gromovnik, torej luna. Glasovi »divje« ali »nočne jage« so tu važni. Ti glasovi so grmenje, tolmačeno kot lajanje velikanskega psa ali cele trope. Vsako tolmačenje mitoloških ugank, ki je uspelo zadovoljivo in verjetno, je bilo s stališča otroške duše, ki ne pozna še sveta, narave in njenih zakonov. Miselnost, ki je ustvarila mite, je »naivna in otroška«, nevedna, kakor podčrtava Siecke. Zato eksistirajo glasovi »divje jage« zares v naravi in niso nikakor izmišljeni. Če je danes odrasli pripovedovalec pozabil, kakšni so prav za prav ti glasovi, in fantazira o različnih glasovih, pozna resnični lovec samo en glas lova, namreč lajanje. Otrok nam to potrjuje. Moj sinček Gorazd se je bal groma, ker ga je smatral za lajanje psov. Žugal je tem »psom« skozi okno z motiko ali lopato: »Bum bum, houhou!«, češ, »vam bom že dal, če pridete preblizu.« Nekateri govore o glasovih vetra, tudi (bolje) viharja, vendar ne pridejo na pravo. Glasovi »divjega lova« so v grmenju, ker je divji lovec bog gromovnik. — Dr. Georg Graber (»Sagen und Märchen aus Kärnten«, str. 180) ima za naše vprašanje imenitno pripovedko »Das wilde Gloat«, kjer stoji: »Da! Jagender Hunde Geläut. Jetzt ganz deutlich scharf und kurz ausgestossenes, gellendes „Hau, hau“ von hundert Stimmen. Aufruhr am ganzen Himmel. Oberhalb Pirweg beim Krön ist noch keine Nachtruhe. Burschen sind in der Stube. Da

hören sie die nächtliche Jagd, das gellende Hundegekläff, nahen und spottend stimmen sie ein. Sie brüllen das scharf gellende „Hau, hau“.« V drugi povedki poroča prav tako jasno: »Der Schneider verspottete ihn und bellte wie ein Hund: wau, wau.« Za tako rogajoče se posnemanje vrže divji lovec navadno nogo dobre boginje lova, žalke, pred predrzneža, češ:

»Si pomagal lovit,
pomagaj se gostit!«

Sedaj razumemo, zakaj boginje lova (vile, žalke, rojenice, tudi Pehtra baba) ne trpijo pasjega lajanja, nekatere pokanja z bičem, ki tudi posnema grom. Na Tirolskem greto fantje na njive in tam pokajo z biči, da prikličejo grom, ki naj odstrani sneg (»Apperschmalzen«).

V.

Obledel spomin na čarostrelca je tudi Kurent < Karant, katerega ime ga nedvomno potrjuje za oboroženega lovca. Karant je venedsko »Kemen«, od koder ga imamo Slovenci. Kurent je zaradi svojega lovskega orožja postal kovač, kakor mnogo luninih bogov. Imenuje se tudi kovač s Pasjega brda! Kurent si izprosi od Boga: puško, s katero ustreli vse, na karkoli pomeri (je torej nedvomen čarostrelec!); nit, ki drži, karkoli zveže, (železno) stolico, na katero se prilepi vsakdo, dokler ga ne izpusti. Nit je kaj jasna podoba lovske zanke, nastavljene ali vržene (laso), stolica pa je past! Neki »gospod« (= dobri lovec) je streljal velikega ptiča. Kurent se mu poroga, nakar pravi »gospod«: »Če ga ustreliš ti, pojdem nag ponj!« Ko ga Kurent s svojo čarodejno puško res ustreli, pade ptič na sredo velikega robidnika in gospod mora ponj, seveda nag! Ko je bil na sredi, mu Kurent zagode, da začne gospod plesati sredi robide in »da je slednjič ves krvav in odrt priplesal iz nje«. (Kel., 13.) Ta gospod je torej identičen z »našim gospodom odrtim«, svetim Jernejem, premaganim dobrim lovskim bogom.

V bajki se je pa Kurent sam tako priljubil, da igra vlogo tudi dobrega boga in ujame smrt z zanko in v meh, hudiča na stolico. O Kurentu vemo tudi, da je mož v luni, »ki mu dajejo nekateri ime Jurij ali Martin«. (Kel., št. 13.) Jurija že poznamo kot zelenega Jurija = Jerneja, Jarnika, Jurija s pušo, s katerim je Kurent isto bitje tudi zaradi norčavosti, ki se pripovedujejo o »Juriju s pušo«! Čeprav čarostrelec, je vendar tudi

dobro božanstvo, ki da človeku vsega v izobilju. Videti ga je tudi v svetli luni. Oba lunina lovca sta tukaj že pomešana. Kurent nastopa tudi kot »strašen ropar«, ki tuli kot vihar. Bog ga ukroti z vojko (zanko, vrvjo, na kateri se vodi živina) in Kurent postane junec (dobri, svetli del) in deli rodovitnost sedem let (sedem dni polne lune). Ko ga Bog izpremeni spet v človeka, odide Kurent v »neznan kraj«, daleč »preko morja«! (Kel., 14.) »Martin«, mislim, da je že imenovani Ares (slovanski Chors, lat. Mars).

Lunarna je tudi bajka o kralju Matjažu, ki je podoba temne lune, ker spi v jami, dokler ne pride njegov čas in vstane v boj proti sovražniku. Njegova sablja je prvi srp lune. K temu kralju Matjažu se zateče tudi Kurent, ko mora iz nebes (polna luna). Lovcu-graščaku je ušla lisica v votlino, kjer je spal kralj Matjaž. Ker ni hotel nihče za lisico v luknjo, je moral vanjo neki na smrt obsojeni kovač (Kurent). Bajka je jasna: lovec-graščak je isti s Kephalom iz grške bajke, ki lovi s svojim psom teumeziško lisico (luno) in jo nikdar ne more uloviti. Namesto psa, dobrega lovca, je tu Kurent, ki mora za lisico v jamo! Tako se tu grmadijo istovredni in istoznačni motivi: lisica = Kurent = Matjaž! (Kel., 17.)

Na koncu naj omenim še eno važno ime, še vedno tako zagonetno: Stribog. Kakor Kurent, ki je bog vetra (bog viharja Perkun!) in sili druge, da plešejo kakor nori, posnemajoč veter in vrtince, tako je bog »vetra« tudi Stribog, ker se vetrovi v »Slovu v Polku Igorovem« imenujejo »Striboži vnuci«. V slovenski bajki je veter »ves krvav in odrt« kakor sveti Jernej in »gospod«, ki mu Kurent gode. Tako je Stribog nujno lovec, kar kaže jasno že njegovo ime: Stri-bog — »strelec«!

Lovski dualizem v slovenskem bajeslovju obeta torej, da nam pojasni še marsikatero uganko slovanskega dualizma. Slovenski pa se nam je pokazal kot lunarni in lovski!

*

Pripis.

Nemška postna igra: »Ein Spil von dem Perner und Wundrer« iz 15. stoletja predstavlja boj med Perkom (Perner) in čarostrelcem (Wundrer) od druge strani. Čarostrelec, ki zasleduje nedolžno dekle (ki je, kakor vemo, dobra boginja lova), podleže dobremu bitju, Pernerju. Kakor v naši pesmi o Pegamu in Lampergerju, mora zmagati dobri nad zlim. Bog Perkun pre-

maga zlega lovca, ko se zavzame za zasledovano boginjo; v naši bajki Kresnik Vouvela, da reši svojo sestro in ženo. V nemški igri je »Junkfrau« — »tuja« rešitelju, kar je umevno za viteško dobo. »D. Wunderer, der ursprünglich ein Winddämon ist, erscheint in der Volkssage als eine Art wilder Jäger, der mit seinen Hunden einer Jungfrau nachsetzt, um sie zu zerreißen und zu fressen« (Jantzen: »Literaturdenkmäler des 14. und 15. Jahrhunderts, Göschel). Perner (Berner, Dietrich von Bern) ima v igri še to edino mitično potezo, da mu šviga plamen iz ust, kar ga označuje za gromovnika in boga ognja! Ko leži čarostrelec premagan pod njim, mu pravi:

»Mir saget oft der vater mein,
Wie mich einer erschlagen kund.
Dem feur ging aufs seinem mund.«

Ko je bajka stopila v viteške kroge, je *Pern (Perun) ali *Per moral postati kak slaven in priljubljen junak in zaradi imena je postal Perner (Dietrich), ki ima v nemških pripovedkah še več mitoloških znakov in je izrazito dober in plemenit človek!

Foto dr. M. Dular

Drago Bižal

Lov in lovci na Kočevskem

(Konec.)

Odbor za pokončevanje volkov v Kočevju, ki je bil ustanovljen na posebno pobudo takratnega sreskega načelnika in znanega lovca dr. Ogrina Frana, se je žal v letu 1950 razšel. Dr. Ogrinu gre nemala zahvala za ves trud in dejansko sodelovanje pri ustanovitvi odbora in pri vsestranski pomoči pri zatiranju volkov.

Pred nekaj leti je bil povabljen na odstrel medveda k tukajšnjemu najemniku lovišča neki gospod. Medved je prihajal na mrhovišče redno vsak dan v jutro in proti večeru v mraku. Povabljeni se ni utegnil takoj odzvati vabilu na odstrel in je prišel na ponovno brzojavno vabilo prepozno, to je tedaj, ko medved na mrhovišče ni več redno prihajal. Gospod je bil tu, medved pa ne. Kaj storiti? Iztuhtale so jo zvite glave takole: Iz lepenke so izrezali podobo medveda in jo zaradi pomanjkanja primerne barve poslikali kar z loščilom za čevlje. Lovec Jože je dobil nalog, da nese podobo medveda rano v jutro na mrhovišče in jo postavi med skale tako, da se bo dobro videla. S seboj naj vzame čeber krvi in ko bi povabljeni gospod oddal na medveda strel, naj podre podobo, poškropi s krvjo mesto, kjer je podoba stala, in z njo odkuri globoko v gozd, med potjo pa pusti po malem iz čebra curljati kri.

Lovec Matija je bil določen, da pelje gospoda na medveda... Njemu je bilo naročeno, naj mu pripoveduje med potjo, da je ta medved zelo nevaren in da prav rad napade človeka ter da jo je on sam že moral nekajkrat popihati pred njim.

Dogovorjeno, storjeno! Drugo jutro, ko so povabljenemu gostu že na predvečer vnaprej čestitali k velikemu »lovskemu blagru« in barantali za medvedovo kožo ter mu vcepili dovolj korajže in strahu v jetra, se je gospod podal z lovcem Matijo na medveda. Med potjo mu je lovec tvezil zgodbe o krvoločnosti zverine in previdno namignil, da si nič kaj ne upa v bližino, kjer medved najbrž že zajtrkuje, in je prosil gospoda, naj gre kar sam na grič, kjer med skalami medved gotovo že hrusta in trga mrhovino. On da ga bo počakal pri oni smreki in bo od tam opazoval učinek strela. Gospod mu je prigovarjal, ga ozmerjal za strahopetca in zahteval, da ga pelje dalje, medtem pa je sam tudi okleval in bi se menda raje vrnil za varno peč kot pa sam lovec. Ko med pogovorom prideta že v bližino griča, pogleda lovec v grič, odskoči nazaj, se pritisne k tlom in pritajeno zavpije: »Gospod, poglejte

na vrh griča, medved je že tam!« Nato jo lovec ubere do prve smreke in hoče zlesti nanjo. Gospod za njim, prime lovca za noge in zahteva, da gre on prvi na smreko in šele za njim lovec, ker ima on kot gost prednost. Ves se je tresel od strahu in kolena so se mu šibila, tako ga je lovec Matija potegnil. No, ker se medved ni ganil in je mirno stal na svojem mestu, je lovec prosil gospoda, naj ga vendar ustreli, da bo končno mir pred to zverino. S puško v tresoči se roki pošlje gospod strel na medveda, ki se po strelu prevrne in zgine. Takoj po oddanem strelu je lovec Matija pobegnul proti domu, gospod pa za njim. Med potjo sta se umirila in je lovec pravil gospodu, da je medved sicer zadet, ne ve pa kam, in da je ranjen medved zelo nevaren, zato je bolje, če ga pustita na miru, da izkrvavi in da ga bodo drugi dan poiskali. Domov prišedši je bil gospod sprejet z vsemi častmi pravega medvedarja! Po kosilu se je lovec Jože razkorajžil in se ponudil, da gre pogledat za medvedom. Odšel je! Vrnivši se pozno zvečer domov, je javil, da je medved težko ranjen in da je odšel globoko v les, kamor si ga zaradi nastopajoče noči ni upal slediti. Kot dokaz, da močno krvavi, je prinesel s seboj trhlo vejo, na kateri se je poznala krvna sled. Strokovnjaško je bilo ugotovljeno, da ima strel v pljuča in jetra in da bo težkim ranam sigurno podlel.

Drugi dan se je moral gospod odpeljati domov. Obljubili so mu poslati trofejo medveda! Pozneje so mu res poslali, a samo kroglo, s katero je streljal in ki se je zavrtala deset korakov vstran od medvedove podobe v bukvo, češ da mu trofeje ne morejo poslati, ker so medveda našli poginulega šele čez štirinajst dni v razkrajajočem stanju ter je koža ničvredna. Iz trupa medveda pa so vzeli kroglo in to mu pošiljajo za večni spomin!

Gospod je bil tudi s tem zadovoljen! Kroglo si je dal vdlati v zlato in jo sedaj nosi kot obesek na verižici za uro.

Naj še povem, kako smo potegnili našega Hanžeta!

Poslano je bilo vabilo na brakado in naročeno obenem, da je udeležba za lovce, ki imajo lovsko karto, orožni list in psa, obvezna. Povabljene so bile tudi dame in nelovci, ker v sredini pogona se bo kuhal guljaž, in pletenke, če že ne sodčki, bodo metale zamaške v zrak. Vsak naj si pripravi kak dober dovtip, vse za šalo, nič zares in brez zamere.

Romov osliček je moral odpeljati vse dobrote za želodec na določen kraj, kjer se je predstavil glavnemu kuharju in velikemu točaju z miniaturnim cilindrom na glavi in za njim zataknjenim fazanjim peresom, žal že pokojnemu Froncu. Koliko njih, ki so bili tedaj navzočni, že pokriva zemlja!

Vsak je imel kaj primernega pripravljenega in potegavščin, dovtipov in šale je bilo na pretek. Toda najboljšo je pogruntal Gustl. Pri Lovrencu je snel raz steno staro, prašno, nagačeno divjo raco in jo pred pričetkom pogona namestil na vejo bukve v neposredni bližini stojišča. Vodja lova je naprosil, da na to mesto postavi Hanžeta, on sam in še nekaj drugih pa se je skrilo Hanžetu za hrbet, da bodo opazovali, kaj neki bo le-ta naredil, ko bo zagledal na veji bukve veliko ptico.

Vodja lova postavi strelce! Hanže pride na določeno in dogovorjeno mesto. Vodja lova ga opozori, da se bo gonja vršila od te in te smeri in kam se ima po pogonu podati. Želeč mu »dober pogled« odide dalje.

Naš Hanže se najprej ozre po primernem prostoru, odloži svoj nahrbtnik, postavi stolček, sede in nabije puško. Nato položi puško na tla, odpre nahrbtnik, očitno je bil lačen, ker ga je zrak prevzel, in izvleče kračo, kos kruha in steklenico pristnega »ne prekislega« maverlinčana. Prične se krepčati in ogleduje med tem okolico. Kar naenkrat odloži kračo, kruh in nož, vzame v roke puško, jo vrže k licu, pomeri v raco na bukvi, »bum«. Ker je bila raca trdno privezana z vrvico, se je le pomajala in zaprašila, vendar je ostala v svojem položaju. Hanže zakolne: »himel-doner-veter« in useka še enkrat po raci. Položaj ostane neizpremenjen. Hanže: »himel-doner-veter«, nabaše puško, pritisne v naslon in »bum«. Isti položaj! »Himel-doner-veter«, še enkrat k licu, »bum«! Isti položaj.

»Preneumno,« reče Hanže, nabaše ponovno puško in stopa z napetim petelinom počasi proti bukvi. Ker privezana raca ni odletela, ko je že stal v njeni neposredni bližini, odpne petelina, vrže puško na ramo in ko se je za gotovo uveril o potegavščini, debelo pljune v stran, zažuga s pestjo in reče: »No, ravno mene si je moral izbrati in nihče drugi ni bil kot Gustl!«

Gustl in ostali opazovalci pa se smeha niso več mogli vzdržati in krohot je bil tak, da so lovci, gonjači, dame in psi tekli na mesto smeha ter je bil s tem seveda pogon odtrobljen.

In še nekaj!

Na praznik sv. Petra in Pavla je vsako leto veliko žegnanje v Mozlju. Lovci pravijo, da je na ta dan v mozeljskem lovišču največ »lovskega blagra«.

Ker je temu res tako, jo je mahnil tja s puško in nahrbtnikom, polnim vseh mogočih dobrot, naš dragi, žal že rajni lovski tovariš Matl. Prišedši v Mozelj se je javil pri lovskem čuvaju in ga povprašal, če je našel za njega kakega dobrega, sigurnega srnjaka.

Lovec pritrdi in pove Matlu, da je srnjak na poseki v »Stajnigen-raiterju« tako sigurno ob sedmih popoldne na paši, kot on ob petih v jutro pri Semiču na slivovki.

Žegnanje je! Mimogrede se Matl pošteno okrepča v gostilni, saj dobrot ta dan ni primanjkovalo. Od znamenite kočevske »pobolice« do pristnega maverlinčana, ki dela dober tek, je bilo vsega v izobilju. Seveda se ni imel niti lovec kaj pritoževati, ker Matl je bil vedno in ob vsaki priliki kavalirski.

Le prehitro je ob zvokih domače godbe na pihala prišel čas odhoda na srnjaka. Odšla sta z lovcem med klici gostov: »Lai šauet, das ir im bekamet!« (Le glejta, da ga dobita!) »Bir babn šon žagn!« (Bova že videla!), je odgovarjal lovec namesto Matla, slednji pa se je dobrodušno nasmehoval in pozdravljal.

Prišedši na poseko, pove lovec Matlu, da pride srnjak točno ob sedmih v desnem vogalu poseke na pašo, in naj dobro pazi na to stran. Srnjak da nato nadaljuje pašo proti vznožju poseke in se tako počasi pomika v nižino na sočno pašo v košenice. Lovec želi nato Matlu še »Lovski blagor!« in se odstrani.

Ura je bila šele šesta in naš Matl je imel časa dovolj. Da ne bi po nepotrebnem tratil časa, ki mu je bil vedno dragocen, je izmotal iz nahrbtnika časopis in, udobno sedeč na lovskem stolčku, počasi listal po njem. Sem in tja je pogledal na uro in ker je bila sedma ura še daleč, se je lotil »borznih poročil«, ki so njega pač najbolj zanimala. Zaradi prevelikega zanimanja za »borzna poročila« je ura tiho odšla preko številke sedem in srnjak se je že dalj časa pasel nemoteno po poseki. Naš Matl vrže mimogrede eno oko na poseko, medtem ko je drugo oko še vedno viselo na »borznih poročilih«, in ono oko, vrženo na poseko, ugotovi rdečo liso, ki se je kaj lepo odražala v že zahajajočem soncu.

Časopis iz roke, daljnogled na oči, kajti treba je točno ugotoviti, kaj je ona rdeča lisa tam na poseki.

Matl z zadovoljstvom ugotovi »mainerdrai«, srnjak je in še dober, vzame risanico, nabasano s petimi streli, pritisne v naslon in ko je sedela konica križa v daljnogledu na pleču srnjaka, »pok«! Rdeča lisa se premakne in odstopica navzdol, kjer se pase dalje. Matl repetira, pomeri, »pok«. Rdeča lisa se pomakne zopet niže in se pase naprej. Matl repetira, »pok«. Srnjak se nekaj korakov niže mirno pase. Matl ponovno »pok«! Srnjak se pomakne navzdol in se pase 40 korakov oddaljen od Matla. Matl repetira zadnji naboj, pomeri, »pok« in srnjak se pomakne do Matla, ga začudeno pogleda, pozdravi s svojim »bav, bav...« in jo odkuri v gozd.

Matl drži še vročo risanico v roki, jo dvigne in zagrozi bežecemu srnjaku: »Lai burin tu!« (Le počakaj!), drugič vzamem s seboj kar cel zaboj nabojev in ni »strela«, da te ne bi!

Žal, da dragega lovskega tovariša Matla smrt ni tako zgrešila kot on srnjaka in ni ga več med zeleno bratovščino kočevsko, ki mu bo ohranila trajen ljub spomin.

Sedaj ni več one pristne, lepe lovske družabnosti, ni več one razigrane dovtipnosti, ni več onih veselih, glasnih lovov, ni več onih dragih lovskih prijateljev, ki so svoječasnno lovili po naših loviščih. Več se jih je preselilo v večna lovišča, drugi pa so se porazgubili po svetu. Nič več se ne oglašajo po končanem pogonu sudac Ivan, sudac Tone in Jaka, sreski načelnik dr. O., kap. inž. France in drugi: »Borštinar Stanko, zapojta no!« Pa sva vedno vedre volje zapela: »Zeleni gozd je lovčev raj...!« Še dr. Milan nas je zapustil, ki je vendar prejšnje čase prihajal rad k nam.

Vi vsi, ki poznate naša lepa kočevska lovišča, pridite zopet k nam, pripeljite tudi druge svoje lovske tovariše in srčno radi Vam bomo pripomogli do zelene vejice, na zadnjem pogonu bo pa »lovski vrtimec« in »do dna na mizo« na zdravje poštene lovske tovarišije!

Foto Mitja Krejči

Ing. Ferdo Lupša

V pragozdih in džunglah malajskega polotoka

(Po beležkah iz dnevnika.)

III.

Srečanje z negriti Ngo.

Na gumijevi plantaži v Takua Pa sem preživel nekaj dni v prijetni družbi Angleža Grahema, od koder sem se z Nai Deyem in devetimi nosači odpravil ob reki Pattani proti severni meji malajskega sultanata Perak in v naselju Loi Pa taboril. Tu se mi je pridružil Pherm, siamsko govoreč Malajec, ki mi ga je naročil pučajban (poglarar), da me vodi tja do državne meje po džunglah in pragozdovih.

Od tu sem odrinil proti jugu v družbi Nai Deya, Pherma in kulija Singa, ostalih osem kulijev je ostalo v naselju do moje vrnitve. Ves čas smo potovali po goratem divjem ozemlju, povsod nas je pozdravljala temen pragozd. Na visokem prelazu smo prenočili. S tega mesta sem naslednji dan ob vzhajajočem soncu imel očarljiv razgled. Po gorskih pobočjih se je vlekla megla, ki je označevala gornji tok reke Pattani. V daljavi proti jugu sta se v jutrnji svetlobi žarila dva gorska grebena onkraj siamske južne meje v sultanatu Perak, ki jih omenjajo v svojih pravljičah divji negriti Ngo (Semang), ki živijo kot nomadi po pragozdovih te zemlje.

Med potjo smo se večkrat približali reki Pattani tako, da smo slišali šumenje njenega valovanja po kameniti strugi; od časa do časa se je zasvetila njena voda skozi goščavo kakor zelenkast trak. Večkrat smo križali njene divje dotoke brez imen. Ob vodi, na tistih sončnih prostorih, kjer je divjad zahajala pit in puščala odpadke, so se zbirali stoteri metulji v najlepših barvah. Veliko vredni so bili razni eksotični giganti iz družine Priamus, Tithanus, Goliath in Aleksandra. Ulovili smo metulja velikana iz družine Aleksandra, ki je meril z razprostrtimi krili 19,5 centimetrov. Z drevesnih velikanov so razne lijane, aroide in druge zavijalke in zajedalke iztezale svoje ročice nad našimi glavami, kakor da bi vabile k objemu. Na mnogih mestih so stvarjale zamotano goščavo, da smo si morali z džungelskim nožem utirati pot. Tako je šlo sem in tja, čez gore in doline.

V krošnji jang-drevesa smo videli mladega črnega medveda, ki se je v višini kakih 25 metrov gostil z medom sršenu podobne velike azijske čebele *phüing luang* (*Apis asiatica*) ob prosto visečem satniku, ki je meril morda tričetrť kvadratnega metra. Ni se zmenil za roj, ki je brnel krog njega.

V prijazni in romantični soteski, z majhnim vodopadom, nas je iznenadilo edinstveno in zanimivo prirodno čudo. Na srednje velikem drevesu se je bohotno razvilo okrog sedemdeset orhidej, ki jih Siamci imenujejo *sampoi* (*Lycaste cruenta*). Tu so rajsko lepo cvetele in razširjale po soteski prijetno aromatičen vonj. Malokdaj sem videl toliko prirodne krasote na enem mestu; kakor da je na drevesu sedelo tisoč metuljev najlepših in pestrih barv. Zelenje drevesnega listja na nekaterih vejah sploh ni prišlo do veljave, na drugih pa je dajalo celoti posebno slikovitost, kakor senca v ozadju tihožitja. Stotere zlate in srebrne žuželke, ki so se lesketale v sončnih žarkih, so iskale po tem rajskem cvetju svoj življenjski nektar in so kakor migljajoči plamenčki krasili to edinstveno prirodo. Biseri in dragoceno kamenje ni lepše, kakor je bilo to čudovito stvarstvo. Te orhideje so bile nad vsemi cvetočimi rastlinami; izžarevale so posebno živo lepoto in pričale o mogočnosti stvariteljice narave.

Zračne korenine so jim visele z drevesa kakor vzpenjajoče se kače in so iz zraka srkale tiste življenjske moči, ki so bile potrebne tej rastlinski bujnosti. Mreži podobno so se druge vzpenjale na vse strani po deblu in vejevju. Kot nedolžni epifiti in sostanovci so iskale oporo na zdravem in lepo razvijajočem se drevesu. Borba za obstoj jih v tej prirodi ni prisilila k izmozganju, da bi iz drevesa sesale njegov življenjski nektar ali ga v neprijetnem objemu neusmiljeno zadušile, kakor storijo to lijane, da počasi zadavijo svojega drevesnega gostitelja in nad vrhom njegove krošnje razvijejo svoje rdeče ali rumeno cvetje.

Ob gorskem potoku smo na divjih bananah zapazili, da je nekdo porezal nekaj sadežev. Nekoliko dalje pa je Pherm na obrežju zagledal jasen odtis človeške noge. Kdo je hodil po tej divjini? Na sledu pri potoku se je poznalo, da je neznanec imel proč stoječ palec na stopalu, kakor ga imajo opice. To je značilen pojav pri primitivnih narodih, ki mnogo plezajo po drevju in se pri tem s palcem oprijemajo drevesne skorje. Kakega pol kilometra dalje pa je naenkrat stopil iz goščave zamorcu podoben, skoraj gol človek majhne postave, kodravih, nekoliko osivelih las, obdan le z ozkim umazanim blagom okrog ledij. Ena roka mu je visela ob truplu, z drugo je držal pihalno cev, ob strani mu je

visel kakih 40 centimetrov dolg bambusov tulec, iz katerega je molelo nekaj pušic za pihalne cevi.

»Ngo (Semang),« je dejal Pherm.

Semang ni stopil ne naprej ne nazaj, kakor bronast kip je stal pred nami. Nobeno znamenje bojazni, nobeno znamenje sovražnega razpoloženja, le njegove oči so se čudno svetile, pogled je bil nemiren. To nenadno srečanje mi je zapustilo nepozabno lepo sliko, ki jo v duhu vidim še danes.

Pherm je divjaka nagovoril v njegovem jeziku, stopil k njemu in mu ponudil tobaka. Ta je vzel brez kake zahvale. Semangi so po naših nazorih neprijazni, ne poznajo pozdrava ne zahvale, vendar sem uverjen glede na svoje večkratne stike in bivanje po njihovih taboriščih, da so čustveni in v srcu hvaležni za vsako njim izkazano pozornost. So pač otroci divjine, ki ne znajo podajati na zunaj svojega srčnega čustvovanja. S svojimi naravnimi čuti spoznajo kmalu njim naklonjenega človeka ali sovražnika, so pa nasproti vsakemu neznancu nezaupljivi.

Po daljšem prigovarjanju in z darili je Pherm divjaka pridobil za to, da nas vodi v taborišče njegove skupine. Ob gorskem potoku smo šli naprej. Semang je spretno, kakor kaka divjad, plezal pred nami čez pragozdne ovire; večkrat smo križali gorski potok, skakali od kamna na kamen, ki je molel iz vode, ali pa plezali po dveh, čez vodo vrženih hlodih.

Ko smo se približali taborišču Semangov, je v naši neposredni bližini v džungli šumela in pokala suhljad, kakor da je pred nami bežala kaka divjad. Kakor sem zvedel pozneje, so v taborišču zapazili naš prihod in so iz strahu pred tujcem nekateri pobegnili. Na pomirljive klice našega spremljevalca pa so najbolj korajžni ostali. Med njimi so bile skoraj gole žene, ki so v skupini nekaterih mož čepele pred družinskimi zavetišči. Drugi so stali negibno pred taboriščem, držeč v rokah svoje pihalne cevi, in nas pričakovali z mešanimi čustvi.

Da je bil z nami njihov sobrat, to jim je bila uganka.

Taborišče je bilo v senci štirideset metrov visokega pragozdnega drevja; imelo je sedem zavetišč in okrog trideset prebivalcev. Pherm je takoj pričel razgovor, Nai Dey pa je razdelil darila: tobak, steklene barvane bisere in druge malenkosti, ki sem jih imel pripravljene za slučaj stikov z negriti, kar je bil poleg uradnega znanstvenega dela moj tihi namen. Medtem je moj pogled hitel od zavetišča do zavetišča. Počasi se je razvil živahen razgovor; od Semangov obkrožen sem ogledoval pihalne cevi.

Pherm mi je sporočil, da je mož, ki smo ga spoznali med potjo in ki nas je privedel semkaj, poglavar taborišča; imenoval

se je Lamo. Na mojo željo je izstrelil s svojo pihalno cevjo zastrupljeno puščico, ki je bliskovito hitro švignila v krošnjo bližnjega drevesa. Mikalo me je, da izstrelim tudi sam puščico iz pihalne cevi, ki sem jo vzel v roko. Toda brezdvomno bi v tem pokazal manj spretnosti ko Semang, kar bi mi zmanjšalo ugled pri divjakih, ki bi zaradi tega postali morda predrzni.

Dve poldorasli goli dekleti lepe postave sta medtem prišli iz gozda, se bojazljivo obnašali, in šele rdeči stekleni biseri, ki jima jih je izročil Nai Dey, so ju pomirili.

Ob taborišču Semangov so nam tovariši do večera postavili skupno nočišče. Do prvega mraka se je v taborišče vrnilo vse, staro in mlado. V mraku je vsak čepel pred svojim zavetiščem pri živo plapoločem ognju in se glasno razgovarjal s sosedom.

Na vsakem ognjišču so se pekli razni gomolji iz džungle, dušil se je riž v zelenih, pol metra dolgih bambusovih ceveh, ki so ležale poševno na ognjiščih. Pri večerji je Semang tako cev razklal in bledezelena riževa klobasa je ležala pred njim na velikem listu, ki je nadomeščal jedilno posodo. Vse trde jedi so jedli s prsti, vodo so pili iz kokosovih lupin ali bambusovih skodelic. Nekateri so šli k potoku, kjer so zajemali vodo z roko in jo pili.

Poglavar Lamo mi je izkazal svojo posebno gostoljubnost s tem, da mi je nekako bojazljivo ponudil pred svojim zavetiščem, v bližini večernega ognja, na razdevanem listju svoj riž in nekaj gomoljev. Prisedel sem k njemu na zemljo in lahko rečem, da je bil riž posebno okusen zaradi tanke kožice v notranjosti votlih bambusovih kolencev. To je posebnost, ki jo človek more okusiti pač le v teh krajih. Ko sva povečerjala, je Lamo vzel ob zadnji steni zavetišča naslonjeno bambusovo cev s hladno vodo. Najprej je pil sam, potem pa ponudil vodo še meni. Odklonil nisem, ker vsaka malenkost more pri teh čudnih divjih ljudeh vzbuditi še večjo nezaupljivost.

Najsrečnejšega se počuti ta otrok prirode, ako nima z nikomer posla. Če pa že mora s tujcem imeti kake stike, stori le najpotrebnejše in gleda, da čimprej zapusti družbo in zgine v pragozdu.

Čutil sem, da sem na vsa vprašanja dobil le površne odgovore, od ust do ust pa je šlo neko čudno šušljanje. Želel sem odkupiti nekaj pihalnih cevi, zastrupljenih puščic in orodja. Vsak je obljubil, da bo prodal dotični predmet pozneje, ko si bo pridobil nadomestilo. Vsak se je izgovarjal, da sam ne zna narediti pihalne cevi ali da nima strupa za puščice. To pa je bil vedno le prazen izgovor.

Naslednje jutro sem odšel v džunglo na lov, da bi Semange čim bolj pridobil s kako divjačino. Spremljala sta me Nai Dey in

Pherm. Kuli Sing je ostal sam v taborišču in čuval prtljago. Dobre tri ure smo hodili po pragozdu, ustrelil sem le čez meter dolgega gozdnega kuščarja takoat (*Tupinambis siamensis*), ki smo ga ob drugih prilikah večkrat na ražnju pekli. Nai Dey pa je ustrelil langur-opico. Našli smo sicer sveže sledove gaura, ki ga pa zaradi odmerjenega časa nismo zasledovali.

Ta dan nisem bil dobre volje, neke čudne slutnje so me mučile ves čas pohoda.

Med potjo me je na prsih nekaj pičilo. Segel sem pod kaki-obleko, nekaj ogabnega in mehkega sem prijel in držal med prsti. Pijavka! Vendar ne navadna pijavka, ki je razširjena po vseh vodah te zemlje, ampak gozdna (*Haemopsis nemorosis*), ki se drži grmičevja in trave in je velika nadloga v teh krajih. Podobna je suhi, kvišku štrleči vejici in mirno čaka prilike, da se neopaženo obesi na mimo idočo žival ali človeka in se nasesa tuje krvi.

Kako presenečenje, ko smo se vrnili! Taborišče smo našli zapuščeno, le Sing je zamišljeno sedel v zavetišču poglavarja in pušil iz bambusovega lista zvito cigareto. Kje so Semangi? — Sing je pripovedoval, da je kmalu po našem odhodu zadremal, in ko se je prebudil, ni bilo nobenega Semanga več v taborišču. Niso nam pač zaupali in so pobegnili, kakor store to vedno, ko se ne čutijo več dovolj varne na kakem mestu. Semangi so nomadi, nikjer nimajo stalnih bivališč, venomer se selijo iz kraja v kraj. Jezilo me je, a kaj sem hotel! V spomin na to doživetje sem pobral po zavetiščih le nekatere zavržene bambusove predmete.

Vrnili smo se v naselje Loi Pa k tovarišem, ki so nas tam čakali, ko smo prebili še naslednjo noč v zapuščenem taborišču Semangov.

Spomladanske tekme psov ptičarjev

Društvo ljubiteljev ptičarjev je priredilo letos dve pomladanski tekmi, in sicer prvo 2. aprila v loviških mariborske okolice, drugo pa 16. aprila na ljubljanskem polju.

Na mariborski tekmi je bilo ocenjenih sedem psov. Vreme za tekmo je bilo zelo ugodno, tudi divjadi je bilo dovolj. Sodniki Justin, Klobučar in Schuster so sodili po novih tekemskih pravilih, uveljavljenih v Nemčiji, po katerih si je mogoče ustvariti splošno sodbo in oceno o zasnovi in prirojenih lastnostih psa. Uspeh je bil zadovoljiv in je razviden iz naslednjega:

1. O d a Krška, nem. kdl. psica; lastnik dr. Rudolf Trstenjak, Koprivnica, vodnik Rudolf Ribizel, Novi Grad. — Pridna psica, katera pa ni v dobri formi, kar jo moti in ovira pri delu in iskanju. Pokaže dobro zasnovo in je zelo ubogljiva. Ocena II b, smotra: prav dobro.

2. A l i H a r a k, nem. kdl. pes; lastnik Ivan Krušič, Ljubljana, vodnik Miha Vavpetič, Kamnik. — Išče živahno, stoji trdno, ubogljivost še pomanjkljiva. Pri pravilni vzgoji bo postal zelo dober pes. Ocena II a, smotra: prav dobro.

3. O d o Krški, nem. kdl. pes; lastnik dr. Ferdinand grof Attems, Slov. Bistrica, vodnik Jože Škofic, Ljubljana. — Nekoliko težak, miren pes, ki se ne more prav razviti v delu. Vodnika uboga dobro. Ocena III a, smotra: povoljno.

4. A l k o v o n G i l d e b e r g, nem. kdl. pes; lastnik in vodnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana. — Pes odlične zasnove, izvrstnega nosu, njegovo delo v iskanju, stoji in po sledi je vzorno. Ocena I a, smotra: odlična.

5. O k a Krška, nem. kdl. psica, lastnik in vodnik Jože Škofic, Ljubljana. Nežna, živahna, mnogo obetajoča psica. Išče pridno, uboga, je zelo dobrega nosu. Ocena I b, smotra: prav dobro.

6. T i t a, nem. kdl. psica; lastnik Viktor Hausmaninger, Maribor, vodnik poklicni lovec Mirko Dolinšek, Rogoza. — Lahka, rjavomarogasta psica z zelo lepo glavo, goni glasno in daleč vsakega vidnega zajca, zato tudi ne pride do pravega iskanja na polju in se za jerebice ne zanima. Ocena 0, smotra: dobro.

7. H u s S t r a ž i š k i, nem. žimavec; lastnik Ivan Magušar, Ljubljana, vodnik Ivan Štular, Vrhnika. — Pes je v slabi kondiciji in se ne more na tekmi prav razviti. Goni zajce glasno in daleč, kar ga zelo utruja in izčrpa. Na jerebice stoji lepo in trdno, uboga dobro. Ocena III b, smotra: dobro.

Tekma v Ljubljani.

Vodja: dr. Hubert Souvan, sodniki skupine I.: Justin, Matajc, ing. Weinberger; sodniki skupine II.: dr. Lovrenčič, Schuster, Sežun.

1. O t a Krška, pol. 6. IV. 1938 iz Stojke Samoborske po Miru Südwest; vzreditelj dr. V. Pfeifer, Ljubljana, lastnik Mirko Pichler, Zagreb, vodnik Petar Pavlović, Brežice. — Lahka, svetlorjava, zelo prikupljiva psica, nem. kdl., ki kaže sistematično iskanje, je prav dobro vodena, zajca vzdržna in se vidi, da je vodnik prikazal na njej vse vrline, kolikor je bilo pač možno. Žal pa ima psica zelo kratek nos, ki nikakor ne ustreza. — Ocena III.

2. A l i H a r a k, pol. 8. IV. 1938 iz Bessy Podpreske po Azorju Kriškem; vzreditelj Herbert Ladstätter, Domžale, lastnik Ivan Krušič, Ljubljana, vodnik Miha Vavpetič, Kamnik. — Rjavoprogast nem. kdl., s pomanjkljivo

dresuro, išče še nesistematično, pač pa na daleč in z visokim nosom. Stoja trdna, tudi nos prav dober. Kaže, da bo pri dobrem vodstvu postal prav dobro uporaben pes. — Ocena II.

3. Alko von Gildeberg, pol. 11. IV. 1958 iz Lede Goldbeck po Heidi Beeke; vzreditelj W. Gildberg, Lenzen, lastnik in vodnik dr. V. Pfeifer, Ljubljana. — Rjavoprogast nem. kdl., s tipično lepo glavo kakor tudi v splošnem prav dobro zgrajen. Smotra odlična. Išče mirno, sistematično ter je pokazal odličen nos in krasno natezanje z lepimi manirami. Ko pride do stoje, se uleže in ostane miren tudi ko jerebice odlete. Je dobro v roki vodnika in kaže mnogo rutine na delu po sledi za nevidnim zajcem. Neizpodbitno je ta pes visoke kvalitete in spada v razred zase. Pri dobrem nadaljnjem vodstvu in zadostnem praktičnem udejstvovanju bo prav gotovo dosegel v jeseni lepe uspehe. Predvidno bo ta pes eden naših najboljših bodočih plemenjakov. — Ocena I.

N. kdl. ptičar »ALKO-GILDEBERG« pred jerebicami. Zmagovalec pri obeh letošnjih pomlad. vzr. tekmah. Glej poročilo o mariborski in ljubljanski tekmi ptičarjev v tej številki.

4. Odo Krški, pol. 25. II. 1958 iz Alke Kriške po Wildu Pöttmes; vzreditelj dr. V. Pfeifer, Ljubljana, lastnik dr. F. grof Attems, Slovenska Bistrica, vodnik Jože Škofic, Ljubljana. — Rjavoprogast nem. kdl., telesno brez posebnih napak, vendar grobih oblik in ima precej težko glavo. Išče na kratko, brez temperamenta, ima primeroma dober nos in prav trdno stoji. Napravi pa vtis, da je že prekomerno dresiran in ne more pokazati tega, kar se zahteva od psa na derby-tekmi, ker se stalno ozira na vodnika in se ne more sprostiti. — Ocena II.

5. Treff, beločrna poenter, pol. 15. V. 1958 iz Kore 44 K po Mark of Tweedwale KKB 122; vzreditelj dr. Poljani, Beograd, lastnik Tomo Maksimović, Borovo, vodnik Peter Pavlović, Brežice. — Pes nima nikakih vidnih telesnih napak, vendar splošna pojava ni v skladu s plemenitostjo te pasme. Tudi način iskanja ni poenterski. Napravi vtis, da ni imel do sedaj zadosti prilike, priti velikokrat na jerebice. Pride redkokdaj do stoje, ki ni trdna in vskoči. Kaže pa veliko zanimanja za zajca in izdela tudi sled za nevidnim zajcem preko 600 m daleč. Vodnik bo imel vsekako še mnogo dela, da ga pripravi do sistematičnega iskanja. — Ocena III.

6. Aza Harak, nem. kdl. rjavoprogasta psica, pol. 8. IV. 1938 iz Bessy Podpreske po Azorju Kriškem; vzreditelj Herbert Ladstätter, Domžale, lastnik Jože Petrovič, Dobeno, vodnik Alojz Bračko, Habah - Trzin. — Išče divje, brez sistema in ni v rokah vodnika. Jerebice ali zajca le prav na kratko označi, potem vskoči in sploh ne pride do stoje. — Ocena p. p.

7. Asta Harak, nem. kdl. rjavoprogasta psica, pol. 8. IV. 1938 iz Bessy Podpreske po Azorju Kriškem; vzreditelj Herbert Ladstätter, Domžale, lastnik Alojz Bračko, Trzin, vodnik isti. Kaže nesmotrno iskanje. Nos je videti dober, vendar ga ne izkorišča. Nateza prav na kratko in stoji dobro, potem pa vskoči in zasleduje odletele jerebice. Vodljivost zelo pomanjkljiva. — Ocena p. p.

8. Blisk Metliški, nem. kdl., pol. 16. V. 1938 iz Selme Fuchspass po Aliju Kriškem; vzreditelj L. Weiss, Metlika, lastnik in vodnik Franc Kraševce, Goričica. — Način iskanja je prav dober in si pes pomaga sam, da dobi dober veter. Stoja zelo trdna, natezanje na kratko in kaže pri tem prav lepe manire. Išče hitro in na daleč, nos ima dober. Ubogljivost bi bila lahko boljša. — Ocena II.

9. Tea, nem. kdl. psica, rjavomarogasta, pol. 2. IV. 1938 iz Dore Dravske po Polu Krškem; vzreditelj Gustav Ozmec, Ormož, lastnik in vodnik Franc Zorman, Lahovče. — Prikupljiva psica, ki ni imela še dovolj prilike, gibati se v polju. Tudi nos ne kaže posebne kvalitete. Nateza na kratko, stoji pa trdno na jerebice in zajca, potem pa vskoči in goni. Manjka ji za enkrat smotrnega vodstva ter je temu primerna tudi ubogljivost. — Ocena III.

*

11. Chic Ortneška, pol. 1. I. 1938 iz Bibe Ortneške po Azorju Kriškem; vzreditelj Oskar Kosler, Ortnek, lastnik in vodnik Franc Urbanc, Ljubljana. Plemenita nemška kratkodlakarica s tipično lepo, suho glavo je pod vodstvom rutiniranega vodnika pokazala prav dober in siguren nos, lep in smisel, vendar prekratek in malo temperamenten način iskanja, sigurno, trdno stojjo ter mirno natezanje, ki bi delalo čast tudi že starejšemu psu. Psica ima prav dobre lastnosti vsestransko uporabnega psa, na derby-tekmi pa, kjer se zahteva samo poljsko delo, jo je omenjena hiba pri iskanju pripravila ob prvo darilo. Vodstvo in ubogljivost psice prav dobra. — II. darilo.

12. Ona Krška, pol. 25. II. 1938 iz Alke Kriške po Wildu Pöttmes; vzreditelj dr. Vilko Pfeifer, lastnik Bruno Nussdorfer, Črnuče. — V splošnem prav dobra psica, ki jo kazi svetlo oko, je pokazala prav dober nos, nekoliko enostransko, malo smiselno, vendar precej temperamentno in hitro iskanje z lepo stojjo in prav dobrim natezanjem. Ubogljivost in dresura še nista trdni — vodnik zahteva od psice več, kolikor ona zna. V splošnem prav dobro zasnovana psica — vredna nadaljnjega truda — je dosegla II. darilo.

13. Curry Ortneški, brat št. 11; lastnik in vodnik je vzreditelj. Pes je telesno brez posebnih napak, pa tudi brez posebnih vrlin, ima prav dober nos, lepo trdno stojjo in mirno, lepo obnašanje pri natezanju. Išče malo temperamentno in še večinoma z nizkim nosom; kljub temu, da ima prav dober nos, naredi vtis, da je bil preveč voden v gozdu in premalo na polju. Sicer dobro vodstvo in prav dobra ubogljivost. — II. darilo.

14. Ozzo, velik črnobel münsterlandec, pol. 21. I. 1938; vzreditelj in lastnik gen. rav. Rihard Skubec, Ljubljana, vodnik Andrej Strah, Zalog. — Težak, debelokosten pes s premalo negovano dlako. Išče precej tempera-

mentno, vendar malo sistematično, toda vztrajno. Ima dober nos, stoji dobro in prav lepo nateza. Pes pa naredi vtis, da je imel s podenjem jerebice slabe izkušnje! Simpatičen pes z mnogo karakterja dobro uboga, vendar potrebuje vztrajne, a ne pretrde dresure. — III. darilo.

15. Oda (Olja) Krška, pol. kot št. 12; lastnik dr. Rudolf Trstenjak, Koprivnica, vodnik Adolf Ribizel, Novi Grad-Podravica. — Telesno dobro grajena psica je, vodena po poklicnem lovcu, pokazala lepo, smotno, temperamentno in vztrajno iskanje — edini pes skupine II., ki je ptičarju ustrezajoče iskal. Psica je pokazala samo dober nos in malo trdno stojo. Ubogljivost in vodstvo prav dobra. — III. darilo.

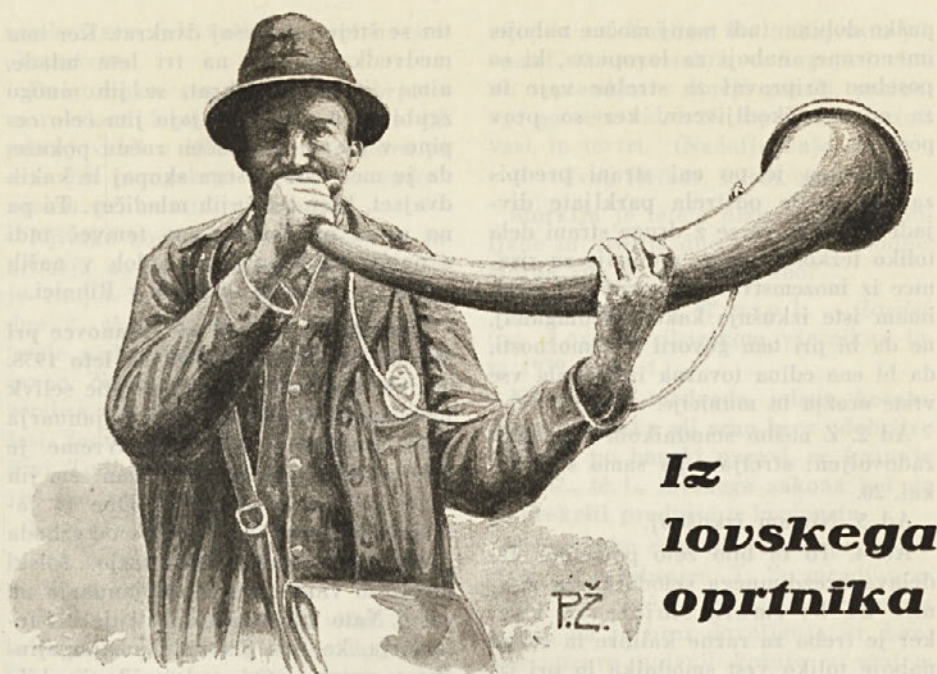
16. Miss Samoborska, pol. 14. V. 1958 iz Ilke Pratzertal po Marsu Herrnwinkel; vzreditelj in lastnik Ant. Cizl, Samobor, vodnik Adolf Ribizel, Novi Grad. — O osnovni te psice si sodniki niso mogli ustvariti nikakega mnenja, ker psica od vodnika nikamor ne gre. Vzrok temu je lahko telesno nerazpoloženje, kakor je trdil vodnik, bolj verjetno pa premalo individualna, pretrda priprava za tekmo.

17. Hasso Stražiški, pol. 19. III. 1958 iz Kitte Saarforst po Sepu Elisabethhöh; vzreditelj Leo Matajc, Ljubljana, lastnik in vodnik Ivan Hafner, Skofja Loka. — Rjav nemški žimavec, pravi tip uporabnega psa, sicer telesno še nedovršen, je pokazal lepo, precej hitro iskanje, trdno stojo, nekoliko nedovršeno natezanje in dober nos. Dobro ubogljiv pes, ki mu še manjka eksaktna dresura, je bil dobro voden in je dosegel II. darilo.

18. Cid (Pik) Ortniški, brat št. 11 in 15; lastnik dr. Božidar Fajdiga, Kranj, vodnik Anton Bačar, Zg. Bitnje. — Prav dobro grajen pes, v nekoliko slabi kondiciji, je pokazal prav dober nos, zaradi slabega vodstva malo smiselno iskanje, lepo, trdno stojo, izvrstno natezanje. Pes s prav dobro zasnovo je dosegel II. darilo.

19. Hus Stražiški, brat št. 17; lastnik Ivan Magušar, Ljubljana, vodnik nadlovec Ivan Štular, Vrhnika. — Pes, v pomilovanja vredni kondiciji, je čisto dobro, precej smiselno in vztrajno iskal, pokazal dobro, vzdržno stojo in dober nos. Psu se vidi, da je bil pridno voden na polju, vendar dresura še ni trdna. Lovsko pravičen moram biti tudi nasproti svojemu pomočniku — psu — to pa sem, če ga primerno hranim in če je bolan — zdravim. Sicer čisto dobro voden pes je dosegel III. darilo.

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Razpis literarnih nagrad

Zveza lovskih društev v dravski banovini razpisuje tri nagrade po 3000, 2000 in 1000 din za lovski roman ali lovsko povest, oziroma daljši lovsko-strokovni članek. Spisi bi se priobčili v »Lovcu«. Poleg nagrade prejme pisec še običajen pisateljski honorar. Z nagrado in honorarjem bi bil spis odkupljen v izključno porabo Zveze.

Rokopisi naj se pošljejo Zvezi najkasneje do 31. oktobra 1939 brez avtorjevega imena. To ime naj bo v pridejanem zaprtem ovitku, ki nosi naslov spisa.

Leposlovni spis naj obsega okoli petdeset »Lovčevih« strani, strokovni pa more biti krajši. Od druge in tretje nagrade niso izključeni tudi krajši spisi. Ako bi bili spisi ilustrirani, se za slike plača honorar po prostoru, ki bi ga zavzel tisk.

O priznanju nagrad bo odločal Slovstveni odsek Zveze v teku meseca novembra t. l.

Uvoz malodimnega smodnika. Predlogi dr. inž. Jeločnika, objavljeni po Mravljaku v Oprtniku 5. števil. »Lovca«, so jako na mestu. Dodal bi še tole:

Ad 1. Kolikor je meni znano, se more uvoziti še mnogo drugih vrst patron. razen označenih 7, 8, 9 mm, a s tem

seveda ni nič pomagano, ker izgotovljen naboj stane 5 do 10 din, dočim so stroški za ponovno basanje le 1,50 do 3 din.

Vsakemu pravemu lovcu je treba, da se vadi v streljanju, kar pa je z originalno municijo predrago. Za vsako

puško dobimo tudi manj močne naboje, imenovane »naboji za lovopust«, ki so posebno pripravljeni za strelne vaje in za odstrel škodljivcev, ker so prav poceni.

Absurden je po eni strani predpis zakona glede odstrela parkljate divjadi s kroglo, če se z druge strani dela toliko težkoč za uvoz municije za risanice iz inozemstva. S tovarno v Užicah imam iste izkušnje kakor predlagatelj, ne da bi pri tem govoril o nemožnosti, da bi ena edina tovarna izdelovala vse vrste orožja in municije.

Ad 2. Z našim smodnikom sem jako zadovoljen; streljam pa samo s puško kal. 20.

Ad 3. Nimam izkušenj.

Ad 4. To bi bilo zelo potrebno. Izdelava brezdimnega smodnika za risanice ne bi imela smisla za nas, ker je treba za razne kalibre in razne naboje toliko vrst smodnika in pri izdelavi toliko strokovnega znanja, da bi bila stvar skoz in skoz nerentabilna.

Uvoz bi se mogel, celo moral dovoliti, saj država ne bi imela škode, ker se zguba pri izdelavi municije plačuje iz carine za smodnik.

Dohodek bi bil gotovo večji kakor sedaj, ker bi bila poraba večja. Pri tem bi bilo pa treba oprostiti tudi uvoz izdelanih nabojev nepotrebnih predpisov, ker brez uvoza nabojev vseeno ne gre.

Streljanje s kroglo na lovih bi imelo vpliv tudi na sposobnost naše rezervne vojske. Saj druge države vlagajo mnogo denarja in truda za izobrazbo vojakov v streljanju.

Adolf F. Ebenhöh, Lovas, Srem.

Uredništvu. Trditve g. Bižala v majski številki »Lovca«, da je na Kočevskem kakih osemdeset medvedov, so povsem neosnovane. Naše ribniško lovsko društvo vodi zelo točno statistiko predvsem glede medvedov. Seveda se pokaže predvsem v jeseni medvedka z letošnjimi mladiči in nekaj let stari »pestunjami« enkrat na tej koruzni njivi, nato prepodene v drugi občini.

ter se šteje tako vsaj dvakrat. Ker ima medvedka največ na tri leta mlade, nima jih pa dostikrat, se jih mnogo zgubi ali pogine (zasajajo jim celo cepine v glavo); natančen račun pokaže, da je medvedov vsega skupaj le kakih dvajset, brez letošnjih mladičev. To pa ne samo na Kočevskem, temveč tudi z onimi na Ribniškem, sploh v naših srezih. Lovsko društvo v Ribnici.

Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti in okolico za leto 1938. Tudi v tem letu sem izmed ptic selivk prve opazil škorce, in sicer 8. januarja okoli dvajset v Moravcih. Vreme je bilo mrzlo in megleno. Isti dan sem jih videl pri Martjancih šest. Dne 14. januarja je letela jata škorcev od vzhoda proti zahodu nad našo vasjo. Šolski otroci so videli škorce 25. januarja na cesti. Nato jih nisem opazil do 27. februarja, ko sem jih videl ob bogojinskem potoku. Od tedaj jih je bilo stalno videti.

V jeseni sem jih opazil 16. oktobra okoli dvanajst v vasi, 17. oktobra jih je letelo okoli dvajset nad šolo, 24. oktobra sem jih videl jato do dvajset še v vasi, zadnja dva pa 20. novembra ob bogojinskem potoku.

V splošnem je bilo to leto izredno malo škorcev. Prejšnja leta sem jih večkrat, zlasti v jeseni, opazil po nekaj sto skupaj, v tem letu jih pa nikdar nisem videl preko dvajset in še to redko.

Velike jate poljskih vran sem tu in v okolici opazil januarja in februarja. Proti koncu zime sem zadnje opazil 5. marca okoli Genterovec in Turnišča. V jeseni sem prve videl dne 17. oktobra, ko so letele nad vasjo. Od tedaj je bilo vedno opaziti posamezne, kot tudi večje skupine.

Sive vrane so pri nas jako uničile s polaganjem zastrupljenih jajc. Le redke je bilo opaziti, a prejšnja leta jih je bilo mnogo.

Plavčke sem opazil januarja večkrat posamezne, pa tudi novembra in de-

cembra sem jih večkrat videl na šolskem vrtu.

Dolgorepke sem videl januarja v moravskem logu, 26. avgusta sem jih precej videl v Moravcih, decembra pa sem jih mnogokrat opazil po sadovnjakih pri nas in v Bogojini.

Njivske gosi sem prve opazil 6. februarja na njivah blizu vasi. Bilo jih je enajst. V jeseni pa sem jih videl dne 2. oktobra okoli dvajset, ko so letale nad njivami. Vreme je bilo deževno. Zopet sem jih nato videl 4. novembra na bogojinskih njivah, in to šest. Zadnje sem videl istotam, in sicer štiri. Tudi gosi je bilo v prejšnjih letih več kot pa v tem letu.

Kavke sem večkrat opazil; gnezdiijo pa ne tu v bližini, pač pa v grajskem parku v Beltincih.

Velikega srakoperja sem videl 23. februarja na jablani ob cesti v Bogojino. Dne 29. decembra sem zopet enega videl v bogojinskem gozdu.

Belo pastirico so prvo videli šolarji 4. marca, zadnje pa sem videl 6. oktobra pri Nemčavcih.

Golobe grivarje sem prve opazil dne 5. marca. Večkrat sem jih videl poleg moravskega loga, ko so se pasli po njivah. Zadnje sem videl istotam zadnji teden oktobra. V splošnem je grivarjev tu precej.

Poljskega škrljanca sem prvega čul dne 10. marca na moravskih njivah.

Kmetske lastovice so prve videli otroci v Mlajtincih dne 21. marca, in sicer šest. V naši vasi sem prvo videl dne 1. aprila. Dne 6. aprila sem jih pa videl pri opekarni v Nemčavcih okoli trideset, ko so letale nad mlakami. Dne 27. avgusta sem videl v vasi mnogo lastovic, ki so se že pripravljale na odhod. Nato jih ni bilo videti mnogo ne pri nas ne v okolici, le tu pa tam sem opazil posamezne. Dne 3. septembra sem jih zopet mnogo opazil v Bogojini, ko so letale nad njivami. Mislim pa, da so te od druge priletele in da so naše že prej odšle. Videl sem jih še precej 15. septembra v Dobrov-

niku in na Kobilju. Po nekaj sem jih opazil 18. septembra v Bogojini, dne 20. septembra v Vučji gomili, poslednje pa sem videl 23. septembra v naši vasi, in to tri. (Nadaljevanje sledi.)

Ivan Hribar, šolski upravitelj.

Storklja je letela nizko preko Ljubljane in krožila dne 17. maja opoldne. Morda jih je kdo videl več?

Razsodba po § 87. z. o l. — Zoričič (po »Lovačko-ribarskom vjesniku« leta 1939, šte. 1.):

Kdor ubije medveda, jelena, košuto, gamsa, srnjaka ali srno brez odobritve odstrela po banski upravi, se kaznuje po § 87., tč. 1., lovskega zakona kot da je prekršil predpise o lovopustu.

S kazensko razsodbo sreskega načelstva A. je obsojen X. Y. zaradi prekrška § 87., tč. 1., z. o l., narejenega s tem, da je brez dovoljenja kr. banske uprave uplenil košuto v svojem lovišču, na globo 2000 din, na izgubo lovskega orožja in pribora, na plačilo odškodnine 2000 din ter na odvzem lovske karte za dobo dveh let. Po pritožbi obsojenega X. Y. ga je kr. banska uprava v Zagrebu oprostila krivde in kazni z utemeljitvijo, da je z naknadnimi ugotovitvami dokazana njegova nekrivda. Na tožbo, vloženo proti tej rešitvi kr. banske uprave, je upravno sodišče izdalo razsodbo od 18. XII. 1936, št. 12417/36 T. 656/36, v kateri je tole izreklo:

»Z izvedenim postopkom pred upravnimi oblastmi je ugotovljeno, da je X. Y. dne 15. I. 1936 v lovišču občine N. B. ustrelil košuto brez dovoljenja pristojne oblasti. A. B. je zakupnik lovišča N. B. in je dobil od kr. b. uprave dovoljenje 24. X. 1935, št. 15.246, da sme v tem lovišču do konca leta 1935 odstreliti enega jelena. V tem lovišču je bil pooblaščen loviti tudi X. Y. kot član lovskega društva R., v katerem se kot člani nahajajo tudi lovozakupniki zaradi skupnega izvrševanja lova. Z bansko naredbo št. 3193/35 je brez posebnega dovoljenja prepovedano streljati košute skozi vse leto.

Predpis § 87., tč. 1., z. o l. odreja, da se kaznuje z denarno kaznijo od 100 do 1000 din, kdor z lovopustom zaščiten divjad lovi v času lovopusta, pa je glede na povedano kršitev tega predpisa dokazana.

Okolnost, če je bila divjad ranjena, ne izključuje krivde, ker ta okolnost more vplivati samo na odmero kazni. Ravno tako ne izključuje krivde okolnost, ako je bil krivec X. Y. v zmoti, da je bil dovoljen odstrel ne samo jelena, ampak tudi košute...

Banska uprava je s tem, da je izdala osporavano rešitev, kršila zakon, in zato je upravno sodišče tožbo uvaževalo in toženo rešitev uničilo, pa bo morala banska uprava izdati novo rešitev.

Proti tej razsodbi upravnega sodišča se je pritožil X. Y. na državni svet. Državni svet je z rešitvijo od 14. I. 1938, št. 13163/37, pritožbo X. Y. odklonil s tole utemeljitvijo:

»Poproučitvi pritožbe, osporavane razsodbe in ostalih spisov, ki se nanašajo na ta predmet, je državni svet spoznal, da je pritožba neumestna iz razlogov, ki so v osporavani razsodbi navedeni, pa je zato rešena kakor v dispozitivu.«

S to vrhovno rešitvijo državnega sveta je dognano, da se kršitev banove naredbe št. 5173/35 kaznuje po § 87., tč. 1., s katero kaznijo so zvezane tudi še znatne postranske kazni, kakor odvzem orožja, povračilo škode, ki se v primeru, da je prestopnik zagrešil lov-zakupnik, plača v lovski fond, in izguba lovske karte.

V razsodbi upravnega sodišča, ki je tu navedena, so vsebovana imena strank in lovišča tukaj zamenjana z drugimi začetnimi črkami.

Še o »kralju lova« iz lastne izkušnje. Kratka notica v »Oprtniku« v 2. številki »Lovca«, kjer priporoča pisec za deven članek dr. Zoričiča v Lovačkoribarskom vjesniku, mi je dala pobudo za naslednje vrstice.

Ugotavljam, da je bila svojčas na štajerskem precej udomačena navada,

da je bil po večjem lovu pri »zadnjem pogonu« razglašen in »primerno« slavljen kralj lova na podlagi največjega števila uplenjene divjadi. Danes je ta navada precej ponehala, saj se ne spominjam, da bi se bilo vršilo v teku zadnjih let kdaj v moji navzočnosti kako tako »kronanje«. Seveda je skoraj neizogibno, da se med pomenkom pri čaši vina sproži tudi vprašanje, koliko zajcev in fazanov in jerebic je ta ali oni pihnil, toda vse to se pripoveduje in razmotriva precej tiho, brezstrastno in se marsikatera visoka številka imenuje malomarno, skorajda s primesjo sramežljivosti. Zdi se mi vsaj in najbrž se ne motim, da se marsikateri strelec ogiblje morebitnega, četudi prikritega očitka — mesarjenja.

Da igra sreča prav veliko vlogo v tej zadevi, sem se prepričal na lastni osebi bolj kakor jasno. Pred petimi leti nekako sem ustrelil na krožnem lovu v dobro gojenem lovišču 24 zajcev, lani je bilo na istem lovišču, enako dobro gojenem — lovilo se je resda v pogonih — število po meni uplenjenih zajcev enako — ničli. S. A.

K članku v zadnji številki »Lovca« »Uvoz malodimnega smodnika«, str. 196, objavljamo še predlog dr. ing. Jeločnika, da se za uvoz malodimnega smodnika in municije za risane cevi ni zahtevalo in se tudi sedaj ne zahteva oprostitev od carine in monopolskih pristojbin. Nasprotno je gori omenjeni predlagatelj poudarjal, da so interesi vsekdar pripravljeni plačati carinske in monopolne dajatve, kakor bodo odmerjene. M.

Pasja zgodba. Skopeljska »Južna Srbija« od 27. marca t. l. ima članek: »Tetovsko sodišče bo, kakor se vidi, razpravljalo o tožbi nekega kmeta, naperjeni proti Avzi hodži, ker ni hotel, da zagovori njegovega bolnega psa.« Imovitemu kmetu iz vasi Kamenjana Šaitu Bedjetoviču je zbolel lovski pes Lisa. V skrbeh zaradi bolnega psa je hotel Bedjetovič, da gre v mesto po

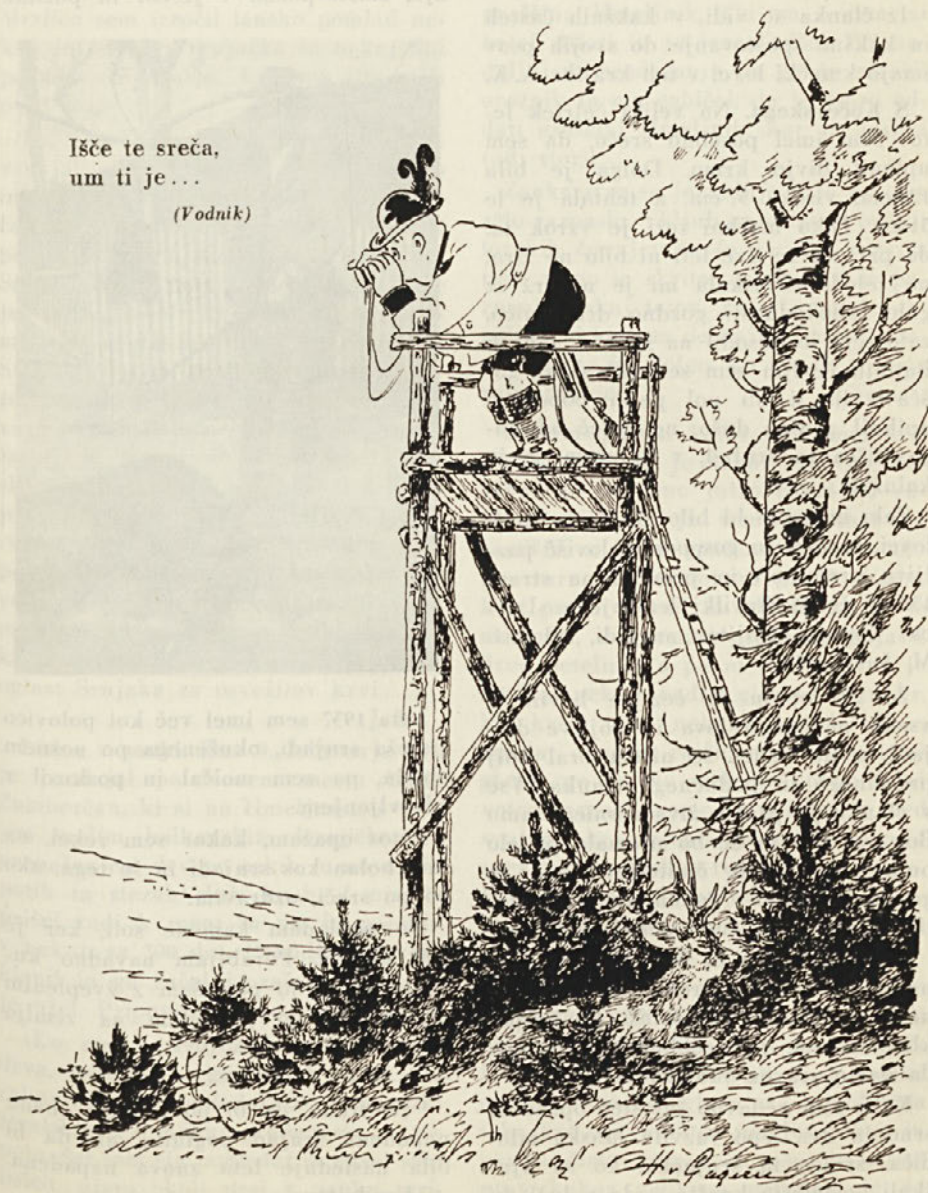
zdravila. Ko je o nameravanem odhodu svojega gospodarja zvedel hlapec Dje-ladin, je predlagal gospodarju, da psa odvedeta k Avzi hodži, da mu le-ta »dune«, to je, da mu odpiha bolezen (z odpihavanjem namreč hodže odga-njajo pri bolnikih slabega duha, po-vzročitelja bolezni) in da psu bere mo-

litev, nakar bo pes takoj ozdravel. Gospodar je dal hlapcu štiri dinarje, da odvede psa k hodži.

Ko je hodža videl psa, je odbil po-moč z besedami: »Marš ven. Nečem psom čitati molitve. Da je to krava, tele, konj ali kakšna druga koristna žival, bi pomagal, a psu — povrh še

Išče te sreča,
um ti je...

(Vodnik)

psici — nikakor.« Zaman je hlapec jokaj, kazal denar in prosil hodžo, da naj pomaga psu, ker je revež in ima tudi dušo kakor vsi ljudje in druga živa bitja na svetu. Hodža je ostal pri svojem. »Ne čitam ja molitve na zagatrice« (zagar-brak, torej na psice). Zato torej ker hodža ni našel usmiljenja s psom, ga hoče kmet tožiti pri sodišču ali pa ga je že tožil.

Iz članka se vidi, v kakšnih časteh in kakšno spoštovanje do svojih psov imajo kmečki lovci v teh krajih. A. K.

S Kočevskega. Na veliki četrtek letos sem imel posebno srečo, da sem uplenil divjo krmo. Dolga je bila 120 cm, visoka 57 cm, a tehtala je le 51 kg. Tako majhni teži je vzrok ta, da pri nas že dve leti ni bilo ne žira, ne želoda. Obiskala mi je najbrž iz gole radovednosti gozdno drevesnico, zato sem jo obsodil na smrt. V lahkinih Batinih čevljih sem se rinil skozi goščavo in ji ob pol petih popoldne upihnil grešno dušo, ne daleč od napajališča za srnjad, v katerem se je kalužala.

Zelo umestno bi bilo, da bi vsi naši lovci, logarji in gospodarji lovišč pazljivo pretehtali in preučili na strani 152. v četrti številki letošnjega »Lovca« članek: Gojitev srnjadi, od inž. M. Šušteršiča.

Že 20 let in še čez se bavim z vsemi panogami lova in gojitve divjadi, a do danes še nisem bral bolj pravičnega in podučnega članka. Vse v članku je prava, živa resnica, samo Bog ve, ako se ne bo premalo prišlo onih odločujočih činiteljev lova in gozda, ki imajo v rokah usodo na stotine srnjadi in tudi nekaj jelenjadi.

Kako potrebno bi bilo, na primer v našem kočevskem terenu, napraviti nekaj betoniranih napajališč. Če že pokladamo sol, je neobhodno potrebno, da damo zraven tudi zadosti vode.

Kako sem nedavno žalosten opazoval srno in dva lepo razvita lanska mladica, srnico in srnjačka, ko so njuškali poslednje kaplje vode v luži, ki

sem jo za silo sam izčistil zraven starega kopišča.

Naj bi se vendar vsaj nekaj ukrenilo za našo srnjad.

Pri nas sem lani in letos ugotovil samo na eni srni nosnega obada. Kjer je ta bolezen, priporočam — ne odstrel — ampak dosti soli, pomešane z žveplenim cvetom, ter dobro krmljenje, zlasti pozno v jeseni in pozimi.

Leta 1937 sem imel več kot polovico staleža srnjadi, okuženega po nosnem obadu, pa sem molčal in poskusil z zdravljenjem.

Letos opažam, kakor sem rekel, en sam bolan kos srnjadi in še tega, ako bo po sreči, ozdravim.¹

Ne pokladam kamene soli, ker je pač nimam. Porabljam navadno kuhinjsko sol, jo pomešam z žveplenim cvetom ter jo pokladam na zemljo kraj solnic.

¹ Ni treba, da bi po nosnem obadu napadena srnjad poginila, ali da bi bila naslednje leto znova napadena. — Uredništvo.

Pripominjam, da nikdar nimam okolvank, da ne vznemirjam divjadi, pač pa čevlje z gumijastimi podplati in zato hodim po lovišču popolnoma tiho.

Letos so se prve lastovke pri nas pojavile 20. aprila, prva kukavica se je pa oglasila 24. aprila, kar je zelo pozno. — Alojz Mlakar, logar, Ram-poha 5.

Domač srnjak. Nekemu kmetu pod Mrzlico sem izročil lansko pomlad nekaj dni starega srnjačka in nekaj dni pozneje še srnico, ki smo jih oteli pred psi.

Pri tem kmetu so jih z mlekom vzgajali, živela sta popolnoma prosto in sta zelo hitro doraščala. Srnica je čedalje bolj poredko prihajala domov, potem pa je popolnoma izostala. Srnjak se je bolj udomačil, igral se je najraje z otroki in je hodil z njimi tudi v pol ure oddaljeno šolo pri Sv. Katarini. V teku desetih mesecev je dorastel v krepkega srnjaka z močnimi rogmi, katere je že tudi izbrusil. Sedaj je postal nevaren, zlasti ženskam, in je zadnjič neko žensko, ki ga je hotela napoditi iz deteljišča, že z rogmi tudi precej ranil. Srnjak je krepk in lep in ker se je doslej potikal vedno prosto po gozdovih, travnikih in pašnikih, bi bil dobro uporabljen v kakem lovišču za osveženje krvi. (Glej oglas: Srnjaka za osvežitev krvi...)

J. M.

Lisica v zanki. Dne 9. februarja t. l. je prodajal po Novem mestu lisico Žumberčan, ki si na Hmeljniku s svojim malim balkanskim konjičkom s prenašanjem drv po ozkih in nevarnih potih in stezah služi kruh. Z njo je prišel tudi k meni in mi jo ponudil v nakup za 500 din. Ponudbo sem odklonil in ga začel izpraševati, kje jo je ujel. Pripovedoval je takole:

»Ko sem s svojim konjičem nesel drva, sem na bregu, kakih deset korakov od poti, zagledal, da se na ozki živalski stezi nekaj premetava in ropota. Šel sem tja pogledat in našel sem lisico, ujeto okoli prsi v zanko, pri-

vezano na mlado, prožno drevo in dvignjeno tako visoko, da se je komaj dotikala z zadnjimi nogami zemlje. S konja sem snel vrečo, ki jo imam za mrvo, in v njo spravil z zanko vred lisico ter jo prinesel v mesto naprodaj.«

Res, v vreči je imel lepo, veliko lisico z zanko okoli prsi. Povedal sem mu, da jo mora oddati lovozakupniku, in to je njegov službodajalec, namreč graščina Hmeljnik. On pa o tem ni hotel slišati in je jezen odšel. Pri nadaljnjem prodajanju pa ga je zasačil orožnik in mu zabičal, da jo mora oddati graščini Hmeljnik, kar je najbrž tudi storil.

Zankarstvo se je zadnje čase pri nas zelo razpaslo. Vkljub najostrejši pažnji lovskih čuvajev se še nadalje razvija tako tajno in skrito, da, čeprav je poznanih nekaj tatov, jih ni mogoče zasačiti pri krivem dejanju. Vendar upamo, da ne bo dolgo, ko jih bo prišla roka pravice. Grom.

Petelin-spaček. Letos sem imel lovskega gosta, ki je neko vetrovno, deževno in megleno jutro čakal na ruševca. Ruševca je sicer pripihal na rastišče, a je za gostim zastorom megle varno in nemoteno grulil. Naenkrat pa je utihnil in odletel, ko se je na vrhu, z močnim prhutom, pojavil drug petelin. Ta pa ni pel; temveč je spuščal nekam čudne glasove »krr, kr, kr, krr«, tako nekako kot lešnikar, vendar mnogo različneje. Opisati se glasov ne da. Na srečo je vprav tedaj veter razgnal meglo in petelin je med svojim »krrjanjem« pometal in oral sneg, prav podobno ruševcu, jezno motreč okolico, pripravljen na preganjanje. Lovski gost je sprožil in petelin je ostal v ognju.

Kakšen je tak petelin, ki je zelo redek pojav (v 60 letih je bilo v naši okolici ustreljenih samo troje spačkov, torej je ta četrti!), naj kratko opišem: Vrat in glava sta popolnoma taka kot pri velikem petelinu, trup in peruti čisto ruševčevi, rep je zopet prav kakor velikega petelina, le da

ima krajna peresa malo zakrivljena, perje pod repom in ves ostali rep pa povsem kakor veliki petelin. Petelin-spaček je skoraj tako velik kot srednje velik veliki petelin, torej znatno večji od ruševca. Po moči je torej veliki petelin, po pogumu in bojevitosti pa ves ruševac. Zato je tak nepridiprav silovit borec, ki preganja vse njemu sorodno, najsi bo ruševac ali veliki petelin.

Sedaj je na rastišču lep mir in v malem okolišu pojo sedaj kar trije ruševci, nekaj sto metrov stran pa najmočnejši. Rudolf Zupan, Mojstrana.

Divje race v zimi 1938/39 v okolici Ljubljane. V zimi 1938/39 je priletelo k nam nekoliko več divjih rac kot prejšnji dve leti, pa še te so bile pri nas prav kratek čas — vsaj v okolici Ljubljane.

Majhno število divjih rac je priletelo k nam že oktobra. Zadrževale so se po manjših pritokih Save in Ljubljane. Ko je nastopilo veliko deževje proti koncu novembra, so se pojavile številne race vseh vrst, ki so se držale po velikih mlakah Ljubljanskega barja toliko časa, da so vode nekoliko usahnile, potem so zopet odletele. Uspeh na plenu je bil minimalen, ker niso prav nič držale.

Pred božičem je jel pritiskati hud mraz in z njim so se vrnile race. Največ jih je bilo med 20. in 30. decembrom. Zadrževale so se na Savi in Ljubljani ter po vseh pritokih, ki niso zaradi ostrega mraza zmrznili.

Race so bile v naših krajih do kakega 10. januarja, ko je nastopila odjuga. Ostalo jih je nekaj na Ljubljani in Savi in še te so postajale od dneva do dneva bolj redke.

Največ je bilo v tej zimi — kakor po navadi — velikih rac (mlakaric). Nekaj pa je bilo tudi konopnic, kreheljev, regeljev in žličaric. Drugih vrst — kakor mi je znano — ni bilo. Gosi so bile zelo redke. Temu je najbrž vzrok — kakor tudi pri racah, ki jih tudi ni bilo ravno preveč — da v

severni Evropi ni bila posebno ostra zima, pa se niso selile toliko proti jugu.

Zanimivo pa bi bilo, da bi lovci tudi iz drugih krajev poročali o naletu rac v pretekli zimi. Mitja Krejči.

Predpisi za motorna vozila glede divjadi. V »Forst- und Jagdzeitung«, št. 44/1938, je nemški vrhovni lovski mojster U. Scherping pojasnil in utemeljil tozadevne prometne predpise. Znano je, da si žival v svetlobnem stožcu žarometov motornih vozil ne more pomagati na varno, tako da se je mnogo povozi. S tem nastaja škoda, pa tudi nevarnost za vozača. Svoj čas se je vprežna živina na ozkih cestah plasila brnečih vozil in ljudje so izgubljali glavo. Podobno se je obnašala divjad in je pred ropotom in avtomobilsko trobljo pobegnila. Sedaj se je pa v splošnem tako privadila, da se je mogla razviti kar redna lovska tatvina z avtomobili, ker žival ne beži, ampak stoji ob robu ceste ali jo celo pred vozilom prečka ter tako zaide v jarko luč in pogubo. Za motorje je tudi mala divjad nevarna, za avtomobile pa velika, srnjad in jelenjad.

Predpisi tozadevnega nemškega zakona določajo, da se mora povožena parkljata divjad oddati, oziroma mora vozač to naznaniti pri prvi bližnji orožniški postaji, a kjer so avtomobilske proge, tudi na tank-postajah (to so postaje za črpanje pogonskih sredstev). Ta predpis v prvi vrsti upošteva načela človečanstva, ker hoče čim bolj preprečiti, da bi se ranjena in zaradi povoženja pohabljen žival ne mučila vse dneve z umiranjem, pa se jo z ustrelnitvijo reši trpljenja. Kajti v državah, bogatih na divjadi in še bolj na avtomobilih, kakor je Nemčija, so taka povoženja in nesreče neverjetno pogosta.

Pri mali divjadi mora vozač naznaniti orožniški postaji le, če si je žival, katero bi moral oddati, prisvojil. Orožništvo ali policija odda divjačino posestniku lovišča ali jo v njegovem imenu izroči v dobrodelnne namene. Kdor

Društvene vesti

Ivan Deisinger 60 letnik. Rojen je bil v Škofji Loki leta 1879. v mesecu truhadurjevega petja. Lovil je po gorenjskih planjavah, Kras je premeril s svojo puško in gostoval nešteto krat v Windischgrätzovih gozdovih pri Rau-

berkomandi. Pred 23 leti ga je pri nesla služba v Zidani most, kjer je kot železniški strojni mojster stopil v pokoj. Je soustanovitelj Zasavskega lovskega društva in član širšega odbora Zveze lovskih društev.

Janezu — markantnemu značaju z iskrenim lovskim srcem, lovskemu šaljivcu, kličejo vsi njegovi številni znanci iz kroga zelene bratovščine ob tem življenjskem jubileju — na mnogo leta, prav tako kot njegovi ljubljenci in varovanci, divji kozli, nad njegovo lovsko bajto v Brišah.

*

Vsem članom.

V pismu-okrožnici od 31. decembra leta 1938 je predsednik Mednarodnega lovskega sveta obvestil Osrednjo zvezo lovskih združenj, da mednarodna carinska konvencija glede ureditve prenosa lovskega orožja in municije čez mejo, katera je bila od trinajstih držav podpisana, še ni ratificirana.

Toda brez čakanja na formalno ureditev tega vprašanja je francoska

povoženo malo divjad pusti ležati, ni kazniv, pač pa, če si jo prisvoji in se za to seveda izve. Za male živali bi namreč ne bila izvedljiva obvezna prijava oziroma oddaja, ker izguba časa pri tem (potnikom v avtomobilih se navadno mudi) ni v nikakem razmerju z neznatno vrednostjo živali. (Zato jo lahko pusti nepobrano na mestu.) Zaradi ubogega zajca n. pr. ne more vozač prekiniti vožnje. Če pa ima toliko časa, da žival pobere, jo bo tudi utegnil oddati lovskemu upravičencu ali pa pristojni oblasti za revne.

Zal mora tudi tukaj pravičnik utrpeti nekaj neprijetnosti zaradi krivičnih in zato, ker je bilo treba preprečiti z velikim uspehom in plenom prirejane love na zajce z avtomobili.

Podobno temu je, če poštenjak najde denar, ki ga odda in ne spravi v žep. Tako v Nemčiji. M. S.

*

Petinštirideseta razstavna prireditev Ljubljanskega velesejma bo letošnji pomladanski velesejem od 3. do 12. junija. Pokroviteljstvo je prevzel Nj. Vel. kralj Peter II. Razstavni prostori so vsi zasedeni, pa bo ta prireditev zopet lepa revija slovenske in jugoslovanske gospodarske delavnosti. Na razstavi bodo zastopane vse pomembnejše industrijske in obrtne panoge, tako kovinska, tekstilna, papirna, elektrotehnična, kemična, steklarska, živilska, stavbena, poljedelski stroji, glasbila, kurjava, keramika itd. Poleg tega bodo še zaokrožene razstave pohištva in stanovanjske opreme, avtomobilov, male obrti, italijanske industrije, pregled slovanskih narodnih ženskih izdelkov, turizem z gorenjsko in dolenjsko kmečko hišo v narodnem slogu. — Obiskovalci velesejma bodo imeli na jugoslovanskih železnicah 50 odstotni popust. Vozne olajšave so dovolile tudi številne druge države. V pomorskem prometu je določen 50 odstotni, v zračnem pa 30 odstotni popust.

carinska direkcija uveljavila najvažnejše odredbe te konvencije. Z odredbo omenjene carinske direkcije od 22. aprila 1938, števil. 805, se od sedaj more lovsko orožje prosto prenesti v Francijo, izvzemši primer, kjer obstoji sum zlorabe, a pod edinim pogojem, da to orožje kaže znake uporabe, torej da ni novo in da ustreza socialnemu položaju zainteresiranega uvoznika.

O tej odredbi francoske carinske direkcije so obveščene vse države, ki so sodelovale na konferenci v Parizu.

Po pregledu prejetih odgovorov je razvidno, da je tranzit in uvoz rabljenega lovskega orožja brez posebnih formalnosti dovoljen v Belgiji, v Švici in Luksemburgu, kakor tudi v Veliki Britaniji in Holandski, izvzemši orožje z risanimi cevmi.

Enako je to urejeno tudi v Nemčiji, Švedski in Italiji glede na carinski postopek, toda policijske oblasti teh držav se upirajo prostemu gibanju s tem orožjem brez posebnega dovoljenja.

Turčija je predvidela olajšave za tujce, ki v to državo prihajajo v avtomobilih.

Romunija je v želji, da čim bolj podpira dohod tujih lovcev, objavila 14. marca t. l. v službenem listu sklep ministrskega sveta št. 830, ki vsebuje te-le odredbe:

I. Lovci iz inozemstva so dolžni na obmejni carinarnici deklarirati lovsko orožje in municijo, ki jo uvozijo. Carinske oblasti bodo zabeležile to orožje v potni list potnika brez pobiranja kakršnih koli carin.

Inozemski lovec je dolžan izvoziti to orožje, ko zapuša romunski teritorij, ne da bi bil primoran odpotovati čez isto obmejno carinarnico.

Plačati mora predpisane carinske in monopolske pristojbine za lovsko municijo, ki jo uvozi in ki je določena, da se porabi v deželi.

II. Lovno dovoljenje bo inozemskim lovcem izročeno po prefektu dotičnega departmana, in sicer v smislu odredb

§ 35. zakona o lovu s predhodno obvestitvijo Direkcije lova (Direction de chasse) in na podlagi prevzetega pismenega jamstva (garancije) lastnika ali zakupnika lovišča, na katerem je inozemec povabljen ali lovi.

Ker naša država navzlic ponovnim urgencam od strani Osrednje zveze ni rešila tega za mednarodni lovski promet važnega vprašanja, bo Osrednja zveza storila znova nujne korake, da se to vprašanje čimprej reši.

Razpis nagrad za pokončevanje ujed in škodljivih ptic. Lovsko društvo Celje razpisuje za leto 1938/39 nagradno tekmovanje za pokončevanje lovu škodljivih ptic po lovskih paznikih, in sicer: skobcev, kraguljev, šoj in srak.

Tega tekmovanja se lahko udeleže vsi zapriseženi lovski pazniki, organizirani v Celjskem lovskem društvu.

Nagrada je deset v skupnem znesku 1500 din in se razdele sledeče:

prva nagrada	300 din
druga nagrada	250 din
tretja nagrada	200 din
četrti nagrada	150 din
ter 6 nagrad po 100 din . . .	600 din

Nagrade se odmerijo proti predložitvi dokazil, in sicer s parom krempeljev ali jajci, ter štejejo skobci in kragulji desetkratno, šoje in srake pa enkratno.

Nagrade se bodo razdelile v nedeljo, dne 11. junija 1939 ob 8.30 dopoldne v klubovi sobi hotela Celjski dom v Celju.

Kinološke vesti

Sodniški izpit za splošnega sodnika za vse pasme ptičarjev so položili z uspehom 16. aprila t. l. pred komisijo, ki so jo tvorili predsednik Urbanc Franc kot zastopnik JKS, dr. Lovrenčič

Ivan in dr. Pfeifer Vilko kot izpraševalca ter kapetan Drenig Teodor kot zapisnikar, pripravniki ing. Stamatović Pavle, direktor, in Radovanović Nikola, višji sekretar iz Beograda, ter Caf Ivan, železniški uradnik iz Maribora. Ker so bili izpolnili pogoje § 11. pravilnika o sodnikih, ocenjevalcih in pripravnikih JKS, je izstavilo načelstvo JKS vsakemu sodniku sodniško legitimacijo, ki ima mednarodno značaj.

Nove psarne: JKS prijavlja zaščito psarn:

a) Ribnica, za poenterje. Lastnik Pogorelec Miroslav, admin. šef Radio A. D., Sombor, Jakšičeva 2.

b) Sombor, za poenterje. Lastnik dr. Grgurov Kosta, zobni zdravnik, Sombor.

c) Stig, za poenterje. Lastnik Maljević Vukoje, priv. uradnik, Beograd, Vojvode Brane ul. 15.

č) Veliki Bužak, za poenterje. Lastnik Heisler Aurel, Djurdjovanski apoteka, Senta, dunavska banovina.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Smotra psov v Novem Sadu.

Dne 29. in 30. aprila 1939 se je vršila smotra psov v okviru IX. mednarodne kmetijske živinske razstave in sejma v Novem Sadu.

Smotra, ki se je vršila po pravilniku JKS, je imela zadovoljiv uspeh, kar je predvsem zasluga prireditelja Tutorova Miladina. Psi so bili razstavljeni na posebnem prostoru sejma in je imel vsak pes udoben prostor.

Prijavljenih je bilo 71 psov. Ker je bilo 18 psov brez rodovnika, je ostalo za ocenitev samo 53 psov, in sicer 33 lovskih in 20 športnih in drugih psov. Izostalo je 8 psov. Ocene so bile naslednje: 6 odličnih, 17 prav dobrih, 17 dobrih in 5 dovoljnih.

Kot sodniki (ocenjevalci) so poslovali Schuster Anton, dr. Lovrenčič Ivan in Drenig Teodor iz Ljubljane.

Občinstvo je pokazalo izredno zanimanje, posebno za smotro pedigiranih

psov. Gotovo je bila ta smotra uvod za plodno kinološko delo v dunavski banovini in je pod vodstvom Tutorova Miladina uspeh zagotovljen.

IV. mednarodna razstava psov vseh pasem dne 7. maja 1939, ki jo je priredilo Društvo prijatelja pasa, je vzbudila na zagrebškem sejmu izredno pozornost. Prijavljenih je bilo 165 psov in psic, ki so pripadali 41 pasmam; po pokrajinah jih je bilo 82 iz savske banovine, 50 iz dravske banovine, 2 iz Beograda in 31 iz inozemstva. Izostalo je 27 psov, tako da je dobilo oceno 138 psov; 58 jih je dobilo odlično oceno, od teh 26 naslov: Prvak(inja) Jugoslavije — Zagreb 1939. Od teh 26 jih je dobilo 19 potrdilo o nadeji za dosego mednarodnega prvenstva v lepoti (CACIB). Prav dobro oceno je dobilo 50 psov, dobro 23, dovoljno pa 7 psov.

Od 138 ocenjenih psov je bilo 50 ptičarjev in španijelov, 6 brakov, 8 brakov-jazbečarjev, 44 jazbečarjev in terijerjev ter 50 uporabnostnih in športnih psov.

Kot sodniki so poslovali Bernetić Ernest, Jakil Venče, Pawelek Robert, Schuster Anton in prof. dr. Witzelhuber Karel. Savezni tajnik.

Smotra v Kočevju: zaradi tehničnih zaprek smotre brakov 18. junija ne bo, pač pa bo smotra brakov 11. junija ob 9 dopoldne na vrtu gostilne Činkel. Opozarjamo vse lastnike in prijatelje brakov, da se je s svojimi psi udeleže.

Odbor naproša vse člane, ki članarine za letošnje leto še niso plačali, da to čimprej store. Članarina znaša za letošnje leto 30 din. Članstvo naj nakaže članarino po položnici, ki ima št. 13.847.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vklj. 20. vsakega meseca.

Direkcija šum v Ljubljani (Bleiweisova cesta 1) odda odstrel večjega števila srnjakov na Jelovici in Pokljuki. Kolkovane prošnje je predložiti direkciji, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Iščem zanesljivega lovskega čuvaja, večjega vzgoje divjadi in sposobnega za iztrebljenje krivolovstva, za gozdno lovišče v Slavoniji. Plača 500 din mesečno s stanovanjem v naravi v gozdni hišici ter ostalimi pripadki. — Nastop 15. julija ali 1. avgusta 1939. Ponudbe s pričevali na upravo »Lovca« pod št. 15—1—39.

28 leten lovski čuvaj z izpitom in izpričevalom, ki ima veliko veselje do zatiranja divjega lova, želi službo. — Naslov v uredništvu »Lovca«.

Iščem službo lovskega čuvaja. Sem bivši orožnik, služil šest let v Sloveniji, 29 let star, katolik, oženjen, obvladam popolnoma slovenščino. Naslov: Milan Ž. Milovanovič, Tropovje, srez resavski, moravska banovina.

Prodam nemškega kratkodlakega psa ptičarja, štiri leta starega, popolnoma dresiranega, po ugodni ceni. Vonk Michael, lovski čuvaj, Pragersko 5.

Nemškega kratkodl. ptičarja ima na prodaj Feliks Šlauer, lovski čuvaj v Selnici ob Dravi št. 96.

Lovski koledar za junij

Sonce	vzhaja:	dne	11. ob	4.11 ^h
„	zahaja:	„	11. „	19.42 ^h
„	vzhaja:	„	21. „	4.10 ^h
„	zahaja:	„	21. „	19.47 ^h
„	vzhaja:	„	30. „	4.14 ^h
„	zahaja:	„	30. „	19.47 ^h

Mesec je 2. v ščipu, 17. v mlaju.

Nemške kratkodlake ptičarje, 2 meseca stare, iz prvovrstnega legla, ugodno proda Lojze Malenšek, učitelj v Slovenskih Konjicah.

Psarna Čemšenik ima naprodaj dva kratkodlaka, devet tednov stara mladica psa (Forellentiger) iz legla »Gazele v. Schornbusch« 94 B in Stk. K. 149 K, IUP št. 2. Pvrz. t. Ia oc. Ivzr. t. I oc. Up. t. I oc. rst. odl., po »Mir Südvest« 145 A in St. K. 11. Pvrz. t. Id. Lj. in Pvrz. t. Ib Sv. L. — Franc Urbanc, Ljubljana.

Nemško kratkodlako psico z rodovnikom, staro 2 leti, ugodno prodam. Naslov: Janko Dovč, Stožice 73 pri Lj.

Prodam mlade dolenske brake in čistokrvne brake-jazbečarje prvovrstnih staršev. Prvi godni za odvzem sredi junija, drugi sredi julija. — Cena od 100 do 200 din. Lap, Litija.

Resasti istrijani, mladi, čistokrvni, vpisani v VRB, starši odlični na zajca in lisico. Cena: pes 250 din, psica 200 din franko postaja Vrhnika. Psarna Podgora, Vrhnika, dravska banovina.

Ugodno je naprodaj nem. kratkodl. psica Selma v. Fuchspass, stara 5 let, in njena mladica Raša Metliška, stara 5 in pol meseca. Selma je dobila leta 1936 na jesenski poljski tekmi I. d. nagrado. Lastnik Weiss Leopold, trgovec, Metlika.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Srnjak in srna, po eno leto stara, udomačena, naprodaj. — Ponudbe na: Gojčič Josip, Sv. Marjeta na Dravskem polju, p. Rače.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Šest letnikov »Lovca« (1933—1938) prodam. Vsi zvezki so popolnoma čisti — novi. Naslov: Ivan Goltes, Kamnik.

Srnjake, sveže ustreljene, plačam po najvišji dnevni ceni. Prevzamem vsako količino. — Naslov: »Riba« J. Ogrinc, Ljubljana — telefon 25-84.

Srnjaka za osvežitev krvi prodam. Naslov: Metod Jenko, Hrastnik. (Glej Oprtnik: Domač srnjak.)

Odstrel 4—6 močnih gamsov v letu 1939 in zakup gamsovega lovišča, do 1000 ha velikega, išče dr. Mirko Schulmann, Subotica, pošt. pret. 122. Ponudbe in ceno poslati na dani naslov.

Fazanja jajca vseh vrst lovskih in okrasnih fazanov, najboljše kakovosti, dobavlja meseca junija Jugolov d. d., pošt. pret. 72, Zagreb.

Prodam browning kal. 16 na 5 strellov, nemški izdelek, skoraj povsem nov; nadalje brezpetelinko kal. 24 in Mauser-repetirko na tarčo, naboji long-grff 22. Za natančnost strela jamčim. V. Jakil, Krmelj na Dol.

Prodám lovski karabin (Mannlicher), skoraj nov, dobro pristreljen, z naboji, zmerna cena. Naslov: R. Vukmanič, Maribor, Betnavska ulica 86.

Trocevko, rabljeno, tudi starejšega sistema, in že rabljen daljnogled potrebujem za svojega lovskega čuvaja. Zanimam se za braka-jazbečarja ali foksterierja, izvežbanega v lovu na lisice. Ponudbe na: Josip D. Galovac, Osijek I., pošt. pret. 18.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . 1600 din.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamskih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje **Peter Remer**, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamske kože.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja in okostja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Šifrerju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl**. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Ivan Petelin

Odstrel srnjadi

Za lovišča, ki so bila v zadnjih letih oddana v zakup za dvanajstletno dobo, je bil določen letni odstrel srnjadi že v dražbenih pogojih. Namen določbe, ki stremi za tem, da se dvigne stalež srnjadi v naših loviščih, mora lovec samo pozdravljati. Potrebno bi tudi bilo, da neha nelovsko mesarjenje srnjadi, ki se je izvajalo v premnogih loviščih posebno v zadnjem letu pred oddajo lovišč v ponovni zakup. Prav tako bi bil že skrajni čas, da pričnemo srnjad pravilno gojiti, da bo njena kakovost ustrezala našim lepim loviščem, ki nudijo srnjadi vse pogoje za zdrav in krepak razvoj.

Velik in prvi korak k zboljšanju nezdravih razmer je spoznanje lastnih napak. Ako napake prav spoznamo, jih moremo odstraniti in stvari sami koristiti. Tudi na vprašanje letnega odstrela srnjadi moramo najti odgovor, če je namreč to vprašanje z določili v sedanji obliki rešeno na ugoden in zadovoljiv način.

Že pri čitanju dražbenih pogojev mi ni bilo razumljivo, kako je mogoče, da se dovoljuje večji letni odstrel srnjakov kot srn. Razmerje dovoljenega letnega odstrela med srnjaki in srnami je običajno 2 : 1. To razmerje gre v nekih primerih celo tako daleč, da je v nekaterih loviščih dovoljen letni odstrel 1 do 2 srnjakov, pa nobene srnce. Zdi se, da v takih loviščih srn sploh ni, ali pa da morajo te poginiti od starosti, postati plen roparic ali divjih lovcev. Kot gospodarska dobrina take srnce pri strogem izvajanju dražbenih pogojev v nobenem primeru ne morejo priti v poštev. V splošnem imam vtis, da se je določba glede razmerja odstrela

med srnami in srnjaki opirala na mnenje, da je v loviščih več srnjakov kot srn, ali pa da je več naraščaja v srnjačkih kot srnicah. Da bi se določba opirala na mnenje, da zadostuje en srnjak za deset ali več srn, ni mogoče, ker je tako razmerje preveč nenaravno.

Zaželeno in najbolj naravno razmerje bi bilo, ako bi imeli v loviščih približno toliko srnjakov kot srn. Največ bi pa smele biti 2 do 3 srne na enega srnjaka. Nikogar ne sme motiti dejstvo, da se poleže razmeroma več srnjačkov kot srnic, ker se to izravna navadno že v prvem letu tako, da ostane končno razmerje letnega prirastka 1 : 1 ali vsaj število, ki je temu razmerju zelo blizu. Srnjački so pač moške, živahnejše narave, predrznejši od svojih sestic in zato le prevečkrat postanejo plen četveronožnih in dvo-nožnih roparic. Večkrat, kot mislimo, pa postane srnjak tudi v zrelejši dobi žrtev junaških dvobojev.

Poznam lovišče, v katerem je približno 30 kosov srnjadi. Od tega je kvečjemu 6 mlajših in krepkejših srnjakov. Razmerje med srnjaki in srnami je dovolj neugodno, saj znaša 1 : 5. V tem lo-višču je dovoljen letni odstrel 4 srnjakov in 2 srn. Ako bi zakupnik že v prvem letu zakupa izpolnil ta odstrel, bi ostala 2 srnjaka in 22 srn, torej bi prišlo na enega preostalega srnjaka 11 srn. Da bi ostala večina srn neoplojenih, menda ni treba posebej poudarjati. Podobno je tudi pri veliki večini drugih lovišč, ki jih deloma sam poznam, deloma pa so mi jih opisali tovariši lovci, kjer je povsod več srn kot srnjakov, kar se posebno pozna pri izvajanju lova na klic, ko ne prihajajo srnjaki, ki so zaradi nadštevilnih srn že preveč izčrpani.

Iz navedenega sledi, da določba glede razmerja letnega odstrela srnjakov in srn temelji na napačni osnovi, ki je v nasprotju z razmnoževanjem in stanjem srnjadi in bi jo bilo tozadevno nujno potrebno prilagoditi resničnemu stanju in razmerju srnjadi v naših loviščih, upoštevajoč pri tem kot prvi pogoj naravni letni prirastek, kakovost in obseg lovišča.

Stalež srnjadi je danes v večini lovišč sicer veliko premajhen, nekatera lovišča so skoraj prazna in je za sedanje razmere dovoljeni odstrel prej prevelik kot premajhen. Mislim pa, da je dovoljeni letni odstrel srnjadi glede na površino in kakovost lovišč za bodočo dobo določen prenizko. Odstrel bi se ne smel ravnati po današnjem stanju, temveč bi se moral najprej določiti najnižji stalež, ki bi bil primeren za posamezno lovišče, in pa ustrezní letni prirastek. Šele ko bi bil določeni stalež dosežen, bi se smel izvrševati odstrel, ki bi bil v skladu z naravnim pri-

rastkom, med tem časom pa bi smel biti dovoljen odstrel slabotnejših, bolnih ali drugače za razplod nesposobnih srnjakov in srn. Pomisliti namreč moramo, da so lovišča oddana za dvanajstletno dobo. V tej dobi se utegne srnjad preveč razmnožiti, da v loviščih ne bo našla več dovolj primerne hrane, kar mora povzročiti degeneracijo, bolezni in pa nesorazmerno veliko škodo na poljskih in gozdnih kulturah. Dražbeni pogoji sami tudi za take primere ne poznajo izjeme in jih mora lovec-zakupnik izpolnjevati po mrtvi črki, čeprav so v očitnem nasprotju z gospodarskimi in lovskimi koristmi ter pravilnim načinom gojenja srnjadi.

Ako določila dražbenih pogojev glede letnega odstrela srnjadi — ki so pa kljub temu prva brazda v ledino — iz gorenjih vidikov kritično in temeljito proučimo, vidimo, da so v nasprotju s samim naravnim razvojem srnjadi in bi zato utegnili zgrešiti svoj pravi namen, ki je: dvigniti stalež in kakovost srnjadi.

Naše lovske organizacije so sodelovale pri določitvi letnega odstrela, imele so pa pri tem dovolj težko nalogo. Ko so bile dražbe lovišč že razpisane, so bile lovske organizacije šele poklicane, da sporoče v najkrajšem času podatke glede tega vprašanja, ki bi se sicer reševalo brez njih. Lovske organizacije v prekratnem roku niso bile v stanju ugotoviti pravilnega staleža srnjadi v loviščih in so bile vezane na pomanjkljivo in netočno statistiko, na obseg in kakovost posameznega lovišča, deloma na lastno poznanje lovišč in pa na podatke, ki so jih mogle zbrati nanaglomoma od raznih poročevalcev, ki so pri zbiranju gradiva deloma zasledovali lastne koristi.

Razumljivo je, da so se primerile pri tem objektivne napake, ki pa se glede razmerja odstrela med srnjaki in srnami in glede višine odstrela sploh morejo popraviti, ako se tozadevno stavijo na razpolago zadostni in ustrezni dokazi.

Na zadovoljiv in ustrezen način bi bilo treba rešiti tudi razna druga vprašanja, ki so z odstrelom srnjadi v zvezi, od katerih navajam na tem mestu zlasti naslednja:

1. Ali sme lovec - zakupnik, ki ni hotel ali iz kateregakoli vzroka mogel v nekem letu izvršiti dovoljenega odstrela, ta odstrel nadoknaditi v naslednjem letu, odnosno še preostali zakupni dobi? Slišal sem, da si nekateri tolmačijo to vprašanje na ta način, da enostavno seštejejo dovoljeni odstrel za vso dvanajstletno dobo in na tej podlagi že v prvih letih greše s prekomernim odstrelom in z izgovorom, da bodo v naslednjih letih manj streljali. Tako postopanje je zlasti mogoče zato, ker ni pravega nadzorstva.

2. Kaj naj napravi lovec-zakupnik v primeru, da opazi v svojem revirju po že izvršenem dovoljenem letnem odstrelu mrtev, obstreljen ali bolan kos srnjadi? Srnjak ali srna je bila streljana v sosednem lovišču, ali na nedovoljen način po neupravičenih osebah, ali pa je nastala naenkrat poškodba iz drugih vzrokov. Lovsko pravično bi bilo, da zakupnik ranjeno divjad reši nadaljnjih muk, oziroma da mrtvo srnjad uporabi kot gospodarsko dobrino. Pri izvrševanju te dolžnosti, ki jo narekuje lovska pravičnost, se pa zakupnik izpostavlja nevarnosti suma in obtožbe, da je kršil dražbene pogoje.

5. Brakade na srnjad so žal dovoljene. Zakupnik je na zalazu, čakanju ali na klic izpolnil odstrel glede srnjakov. Srn ni streljal, ker ta odstrel lahko izvrši na brakadi. Pogon je izvršen, padlo je določeno število srnjadi, pa glej smolo, med mrtvimi je nekaj komadov srnjakov, ki so že odvrgli rogovje! Zakupnik je kršil dražbene pogoje, pa čeprav nikdar ni imel tega namena. S tem da je odstrelil nadaljnje srnjake, pa je že itak slabo razmerje med srnjaki in srnami v svojem lovišču še poslabšal.

Taka in podobna vprašanja obstajajo seveda samo za poštene lovce, ki se hočejo strogo držati dražbenih pogojev in svoje vesti. Prepričan pa sem, da bo tudi večina takih poštenih lovcev izvajala odstrel na ta način, da bo uplenila najlepše trofeje, najlepše komade, najboljše plemenjake; slabiči, ki bi morali biti najprej odstranjeni, bodo pa ostali. Kakovosti srnjadi to gotovo ne bo v korist.

Lovci, ki določil ne jemljejo »tako natančno«, pa bodo na čakanju, na zalazu, na klic in na brakadah še nadalje pokali po ubogi srnjadi, pri tem po »možnosti« s šibrami, saj jih tozadevno nihče ne nadzira. Sosedni zakupnik je itak dovolj neumen, da točno izpolnjuje predpise in dražbene pogoje in se jim ni bati, da bi lovišče ostalo prazno, ker bo prišla srnjad sama ali pa prignana po visokonogih, na meji izpuščenih brakih iz sosednjega lovišča.

Prav je, da zaščitimo srnjad, da jo gojimo, da skrbimo za primeren stalež in predvsem za kakovost ter lepe trofeje, kar bi bilo treba izvršiti na ta način, da bi se prepovedale brakade na srnjad, najmanj pa brakade s psi. Prepovedati bi se moralo vsako streljanje srnjadi s šibrami, ker nimamo nobenega vzroka, da srnjad z oktobrom degradiramo na stopnjo zajcev, lisic in druge pernate in dlakaste divjadi. Določiti bi se moralo, kakšne komade smemo streljati, t. j. slabo razvite, bolne, pohabljene, spačene in pa komade, ki so dosegli neko življenjsko dobo, da bi bili na ta način zasigurani, da so svoje vrline in lastnosti na višku moči

zapustili potomstvu. Odstreliti bi smeli tudi komade, ki bi povzročali neobičajno visoko škodo na kulturah, srnjake morilce in pretepače, ki ne trpe drugih v svoji bližini, vse to pa v skladu in razmerju z resničnim staležem, letnim prirastkom, razsežnostjo in kakovostjo lovišča.

Dokler bo določen za nadzorovanje lovišč za več srezov skupaj samo »podšumar«, ki je preobremenjen že z gozdarsko stroko, teh vprašanj ni mogoče zadovoljivo rešiti.

Ker pa je lov važna gospodarska panoga, moramo storiti vse, da se na vsakem srezu nastavi strokovnjak, ki bi imel posla samo z zadevami, ki so v zvezi z lovom, in ki bi stalno vršil in vodil nadzorstvo nad lovišči, nad izvrševanjem lova in staležem divjadi v posameznih loviščih. Ako bi pri tem z budnim očesom pazil, da se srnjad pravilno krmi in goji, dajal smer-nice za lovsko izobrazbo, zatiranje divjega in tatinskega lova itd., bi tudi v naših loviščih nastal red, ki bi bil v korist lovcem samim, v največji meri pa predvsem našemu narodnemu gospodarstvu.

Dokler se to zadnje ne uredi, pa bi se moral izdati vsaj pravilnik, kako je razumeti in izpolnjevati letni odstrel srnjadi po dražbenih pogojih, in določiti kazni za prestopke. Če najmanj tega zadnjega nimamo, potem je določitev odstrela po dražbenih pogojih brez prave vrednosti, ker si to določbo lahko vsak po svoje tolmači in najde tudi dovolj vrat, da določbo izigra.

Ad 1. Neizkoriščen vsakoletni odstrel zapade in ga lovski upravičenec ne sme naslednja leta nadoknaditi brez posebnega dovoljenja oblasti.

Ad 2. Opozarjamo v 6. števil. »Lovca« 1939, str. 245, na članek Zoričiča, Razsodba po § 87. z. o l. »Kdor ubije medveda, jelena, košuto, gamsa, srnjaka ali srno brez odobritve odstrela po banski upravi, se kaznuje po § 87., tč. 1., lovskega zakona, kot da je prekršil predpise o lovopustu«. V primerih, naštetih pod 2, si mora lovozakupnik pač hitro preskrbeti dovoljenje za odstrel — sicer bi bile mogoče zlorabe. Najdeno mrtvo divjad sme lovski upravičenec brez nadaljnega pobrati.

Ad 3. Možno je tudi razveljavljenje zakupne pogodbe.

Naš moderen lovski zakon bi prišel zlasti lovskovzgojno do prave veljave šele s posebnim banovinskim strokovnim odsekom in lovsko policijo, kar ni težko izvedljivo.

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

Semkaj spadajo tudi tako imenovani natikači (morilci) s šiljastimi stebli — brez odrastkov ali samo s krni teh. Stebla so lahko prav krepka in dolga in zato so v bojih bolj nevarni, ker tako dolgo šilo nima nobene ovire in seže mnogo laže v živo nasprotniku. (Slike 2 a—c.)

Slični tem so vedni vilarji ali roguljarji. Pri teh je rogovje večkrat še čezmerno pokončno, oziroma zvrnjeno naprej, kar je gotovo nakaza in ne spada v lepo pleme. (Slike 3 a—c.)

Taki natikači sčasoma tudi spoznajo premoč svojega orožja in postanejo večkrat neljubi zmagovalci nad najboljšimi plemenjaki. Zato je tudi iz tega ozira dobro, da jih čimprej vzamemo na muho. S takimi »morilci«, ki jih hvala Bogu v resnici ni veliko, mnogo pa v opravičilih za kako čezmerno ali sicer lovsko nepošteno streljanje, ne smemo nikakor zamenjati navadnih pretepačev, ki so zaradi svoje neugnane narave, moči in zdravja bolj bojeviti in srboriti. To so baš pravi fantje od fare, ki delajo red po vasi ter premikastijo in osuvajo pobaline in slabiče, če jih zalotijo pri vasovanju. Taki rogovileži so zdrav veter za stalež, ki prinese med srnjad kaj življenja in gibanja, prečisti zrnje in odpiha pleve. Seveda mora tudi tak rogovilež imeti svoje meje in ne sme zaradi neugnane sile in premoči daleč naokoli pregnati vse, kar nosi rogovje. Če spoznamo, da gre to na škodo staleža, tedaj tudi njemu odbije ura. Toda tak srnjak svoje tekmece le preganja in deloma prežene, medtem ko jih pa natikač več ali

manj pomori. In v tem leži velika razlika, ki je pri odstrelu poleg samega rogovja in drugih telesnih vrlin odločilna.

Pri izbiri šilarjev, ki naj bodo bodoči plemenjaki, je glavna razpoznavna poleg krepkega telesa zopet rogovje. Normalni šilar, ki je eno do poldrugo leto star, ima približno z uhlji enako visoko rogovje. To je seveda le približno navodilo za razpoznavo glede višine, ki je lahko večja ali manjša, kakršna je zgradba rogovja, ki pa mora biti enakomerna in pravilna. Šili morata kazati videz zdravja, ki jim je dalo krepko rast. Slaba zasnova rogovja, neenakomerno in nepravilno razvita šila, zvita, krivenčasta, eden

dolg, drugi kratek ali samo s krni na čelnih nastavkih (gumbarji) (sl. 4 a—c), ne spadajo v stalež in je treba take šilarje čimprej odstreliti. Napačno je, da prizanašamo takim pokvekam in slabičem z nadejo, da se morda za leto dni popravijo. Kakor bi bilo pri odstrelu pogrešeno, da bi oklevali z gumbastimi šilarji (enoletniki), tako bi bilo proti načelom plemenske izbire, če bi čakali s kržljavimi in slabotnimi šilarji sploh in bi dopustili možnost, da se taki pritihotapijo do razploda. Dovolj žalostno bi bilo za stalež, ki bi ne mogel iz kakršnegakoli vzroka pogrešati takih betežnežev. Ne smemo pozabiti, da se tak odstrel prične šele v približno po številu in spolnem razmerju normalnem staležu, ko hočemo srnjad dvigniti tudi kakovostno. Zato proti temeljiti izločitvi takih spak, ki bi stalež kakovostno samo kvarile, ne more biti nobenega pomisleka; nasprotno je to potrebno in edino jamstvo za uspeh našega stremljenja. Kajti gotovo je, da bi taki zverženi plemenjaki ne dali boljšega potomstva kot so sami, tako da bi bili odločno le kvarljivci staleža. Zato jih brezobzirno in čimprej odstranimo,

četudi bi bil med njimi kak »zapoznelec«, to je srnjak, ki se v par letih vseeno razvije v »plemenjaka za silo« in pokaže kakega povprečnega šesteraka. Namen dobre vzreje gotovo ni, da bi gojili pleme, ki se počasi in z muko razvija in doseže komaj srednje povprečje. Plemenska izbira stremlji za plemenom, ki se hitro in

2 c

3 a

3 b

3 c

krepro razvija, ki raste, rekel bi, vsemu na rovaš naravnost v nebo, in ki že v mladosti kaže, da je srnjaka nekaj v koži, da ne rečem v hlačah, ker jih nima. Že šili enoletnega telebana morata kazati, da raste rogovje na dobri podlagi in da jih nosi krepka, trda buča.

Ker tudi gumbarji niso drugega kot posebne vrste zakrneli šilarji, sledi iz tega, da je treba tudi z njimi pomesti, kakor z ostalo tako in slično navlako. Gumbasti šilarji imajo posebej še to neprijetno lastnost, da se izredno radi podedujejo, čeprav ne-

kateri v poznejših letih pokažejo še kar zadovoljivo rogovje šesterekov. Vendar je to izjema, ki samo potrjuje pravilo, da vzemimo pri plemenski izbiri na muho vse, kar ni normalno razvito. Nekateri lovci sicer jemljejo gumbaste šilarje v zaščito, češ, mladostne napake se s časom popravijo. Morda to za srnjačje rogovje od vsega najmanj drži. Smatram, da so gumbi že znak slabše ali slabe zasnove in kar se je v mladosti zmaličilo, se tudi v starosti ne bo zlepotičilo.

Do sem je ocenjevanje in prepoznavanje dobrega od slabega dokaj lahka in odstrel igrača. Ko pa gre pri izbiri za prepoznavo

4 a

4 b

4 c

in odstrel srnjakov s slabo zasnovo, ki niso več po starosti šilarji, postane zadeva kočljiva. V lovišču, kjer se srnjad prosto giblje, je namreč treba razločiti in poznati, da li je pred nami slabo zasnovan starejši srnjak ali mladenič z dobro zasnovo. S to pravilno ali nepravilno oceno stoji in pade dobršen del našega uspeha. Kdor nima prakse, se mu bo to zdelo skoraj nepremagljiva zapreka. V tolažbo povem, da tudi izkušenega lovca lahko sem in tja nemilo nese, kar pa ni nepopravljiva nesreča. Vendar so tudi za to prepoznavo znaki in znamenja, ki nam nudijo toliko opore, da v pretežni večini lahko pravo zadenemo, in ki omogočajo ocenjevanje v te svrhe. Seveda je treba za to potrebne resnosti in mnogo truda in volje, da si z živo prakso ob opazovanju, primerjavi in učenju prisvojimo to veščino. Dar opazovanja in dojemljiv pogled si moramo izbrusiti in zaostri tako, da nam ne uide nobena podrobnost. Nešteto je malenkostnih okoliščin, ki pravilno kombinirane dajo zaključek za oceno, da li je ta ali oni srnjak starejši in slabo zasnovan, zastavljen, ali mlad pa krepko, odlično zastavljen, zasnovan. (Se nadaljuje.)

Kako in kje prezimuje divjad

(Konec.)

Medved se za zimo ne zmeni. Njemu je malo mar, ako so zunaj mraz, mrak in vlaga in ako sneg zasuplje hrib in plan. Zarije se v svoj brlog, ki je udobno nastlan s svežim mahom in listjem, ter tam lepo dremlje in sanja o lepem vremenu. Ko začuti, da se bliža zopet pomlad, zleze na dan, da pogleda, če bo res kmalu pomlad. Če se preveri, da bo kmalu skopnel sneg, se ne vrne v brlog. Ako pa meni, da bo zima znova potegnila svoj beli plašč čez glavo, roma tudi rjavi stric na zopetno dremanje.

Pri volku je pa drugače. Njemu glad ne pusti, da bi prespal in predremal zimo. Zato se za zimo druží v manjša ali večja krdela ter nenasitno napada svoje žrtve. Čim hujša je zima, tem večja so krdela volkov, tem večje so njihove žrtve. Volk brezobzirno pokolje tudi lastne brate in sestre, če obnemorejo ali ako krvave. Vsi taki zapadejo nikdar sitim žrelom lastne tolpe.

Ko jazbec dobi nekoliko gostejšo dlako, začne v potu svojega mastnega obraza znašati mah, listje in sadeže v jazbino. Ko pa začne naletavati sneg, se zagrebe v jazbini v svojo posteljo. Vhode zamaši z listjem, se podviije in sladko zaspi. Njegovo spanje traja, dokler se tudi v jami ne oglasi spomlad. Ko pride potem ves mršav in prepaden pogledat, kaj se zunaj godi, že cveto telohi in trobentice.

Lisica se ne druží tako kakor njen pobratim volk. Za zimo dobi nov kožuh in vanj odeta dela z naraščajočo zimo vedno večje in večje izlete. Nekoč sem šel v snegu za njenim sledom. Vrabec vedi, od kod je že prišla, in še sem jo na smučeh sledil še najmanj 15 km daleč. Če je to v zvezi z njeno splošno naravo ali pa z ženitovanjskimi nagoni, ne vem.

O kunah vemo le toliko, da žive v naših krajih tudi pozimi in da delajo svoje cik-cak izlete čez dol in breg. Seveda si izberejo za svoje sprehode le noči in tako romajo za svojim plenom na velike daljave. Ko najdejo pripraven plen, ga raztrgajo in požro. Potem pa brž zlezejo v kako sveže veвериčje gnezdo, kjer pomore, če je kaj živega, potem pa prespe dan do noči.

Kadar se vsa divjad zaradi mraza umakne v nižinske gozdove, vlada planinski orel v svojem belo pogrnjenem kraljestvu. Samoten sedi in čaka vrh kakšnega drevesa na plen. Toda včasih mu mine tudi teden ob prazni mizi. In ko glad prikipi do vrhunca,

splava v nižine, da potolaži zahteve želodca. S prvimi dihi pomladi se vrne v sinje gore, kjer je zopet kralj v soncu in ljubezni.

Sove s pričetkom zime nekam otrpnejo. Stiskajo se v svojih skrivališčih v času majhnega mraza in izlete le, kadar jih prižene glad. Toda zgodaj se začne oglašati pri njih ljubezen. Sredi februarja že zaukajo svoj svatovski »huhu hu huuuu«.

Razne vrste sokolov in drugih ujed pa ne vzdrže zime pri nas. Selijo se v južne kraje, kjer jim ne primanjkuje sveže hrane.

Kakor omenjeno, se nekatere vrste živali sele. Tako pošilja vsako leto neizprosna zima s severa tudi nam svoje mrzle goste, katerih vrste se na dolgi poti močno zredčijo ali docela uničijo. To je usoda selivcev, ki niso dovolj trdni, da bi prebili zimo doma.

Pa tudi stalno živalstvo večkrat omaga v prehudem mrazu. Tako smo žalibog videli leta 1928/29, da nam je huda zima pobrala skoraj vso srnjad pri polnih krmiščih.

Iz podanega se vidi, da je zadržanje divjadi proti navalom zime različno. Človek se more na različne načine zavarovati proti mrazu, dočim ima divjad na razpolago le svoj instinkt in pa telesno odejo, s katerima se prebija skozi zimo. Ako bi divjadi ne varoval poseben občutek za bližajoče se vremenske spremembe, bi bile divje živali dosti na slabšem in bolj redke. Toda ta čut je z divjadjo že rojen in pridobljen v pradavnini ter sili nekatere vrste, da se sele in tako umikajo zimi, katere bi ne prestale. Take živalske čute imenujemo instinkte ali nagone.

Vse živalske vrste, ki se ne sele, to so zlasti četveronožci, menjajo barvo in dlako, ustrezno letnim časom. Od divjadi so na primer jeleni, gamsi, srne in podlasice poleti rdečkaste barve, pozimi pa temne ozir. popolnoma bele.

Značilno je tudi, da si nabirajo skoraj vse vrste divjadi že preko poletja in jeseni maščobo na tistih delih telesa, ki so najbolj izpostavljeni vplivom mraza. Ta tolšča pa se izrablja preko zime in izginja, ko se nagiblje zima h koncu. Torej je narava podprla s tem živali v boju proti mrazu. — Nekateri živali, kakor n. pr. sove, vrabci in veverice, si pripravijo za zimo gnezda, katera mehko in toplo posteljejo, sicer bi jim predla trda. Lisica, zvito-repka, si poišče zapuščene jazbine ali lisičine, da je varna pred mrazom, vetrom in mokroto. Toda lisica je v takih skrivališčih le kratek čas, ker jo preganja glad.

Mislim, da sem glavne stvari o prezimovanju divjadi povedal in opisal, kako se pri tem obnašajo. Želim vsem lovcem, da bi s svojimi varovanci vedno srečno prebrodili hudo zimo ter da bi imeli v loviščih zadosti varnih zaklonišč ali pa vsaj dobro založena krmišča. In na to vsem tovarišem: lovski zdravo!

Snežni vitezi

(Konec.)

Nekaj let pozneje. Z Viktorjem se peljem na binkoštno soboto po železnici v Bohinj. V vozu je bila z nama znana gospodična, ki se je tudi peljala do Bohinjske Bistrice, kjer se je njen fant, tudi strasten lovec, mudil. Preden privozimo do končne postaje, nama reče: »Želim vama prav veliko lovske sreče, to pa zato, da ne bosta nič dobila. Prazna se bosta v ponedeljek vrnila.«

»Hočete z menoj staviti, gospodična,« ji pravim, »da bova vsak svojega ruševca imela?«

»Stavim ne,« odgovori, »a je že dovolj, da vama voščim srečo.«

Ker sva imela veliko prtljage — Viktor vzame na lov vedno celo skladišče jedil in pijače — sva imela poleg Logarja še enega nosača, gozdnega delavca, ki je neprestano vrtel jezik tudi v najhujših strminah.

Ko smo dospeli proti večeru na spodnji Vogel, je Logar odločil: »Vi, g. doktor, greste spet na onile griček, midva pa pojva na zgornji Vogel.«

Zjutraj sem po Viktorjevem odhodu poležal celo uro in se potem z odejo čez ramo in brez svetilke odpravil v bližnji zaslon.

Zavit v toplo odejo in spočit sem lahko čakal na ruševca. Ko se je začelo svetlikati, sem dvakrat začul švist oziroma prelet ruševca nad glavo, kmalu nato pa tudi čjuuh, čjuuh!

Potem se je pričelo gruljenje kar na treh krajih. Takoj pod menoj v veliki bližini je grulil prvi, dalje doli drugi, na desni strani v precejšnji daljavi tretji. Bil je cel koncert in užival sem z zaprtimi očmi, predstavljajoč si, kako se vozijo vitezi po snegu, se priklanjajo in odskakujejo v vis.

Bil je že beli dan; tudi na levi strani daleč proč se je oglašal četrti ruševca. Pred menoj pa se je belila prazna ravnica, obkrožena z večjimi grmi ruševja. Ušesom je zadoščeno, si mislim, a tudi oči bi rade uživale. Pa niso prišle do tega, čeprav gruljenje ni prav nič ponehavallo.

Prvi ruševca je moral biti čisto blizu, toda zakrit po kakem grmu. Sodeč po sluhu, je moral biti to grm, ki je rasel na levi strani, kakih osem korakov oddaljen pod menoj. Ali bi ga zalezal, premišlujem, ali še čakal. Sonce je z enim krajcem že kukalo izza Storeč vrha, kokoške se bodo začele oglašati in petje bo utihnilo — ti pojdeš brez viteza v dolino, gospodična se bo pa smejala. Naglo nastavim votli dlani na usta in dahnem čisto tiho: čjuuh,

čjuuh. Takoj nato odziv čjuuh in okrog označenega grma se pripelje lepi vitez, ves našopirjen in pripravljen na boj.

Že je zagrmelo in kri zaljubljenega viteza, ki niti strepetal ni in je negibno obležal, je močila trdo snežno gladino.

Hudo mi je bilo pri srcu, ko sem šel ponj. Raje bi gledal njegov ljubezenski ples in še užival lepo stvaritev, toda zasmehljivo voščilo gospodične v vlaku mi je potisnilo puško v roko, ker bi bilo sicer prepozno.

Ruševce je bil precej razbit od bližnjega strela.

Ko pridem v koč, je nosač še spal. Sonce pa je zunaj ob sedmih zjutraj tako toplo sijalo, da sem nesel stol ven in se vdal božajočim žarkom višinskega sonca. Kljub temu, da je bila poleg mene poldrugi meter visoka snežena stena, me je tako grelo, da sem se slekel do srajce. Še to sem vrgel s sebe, ko mi je postalo pregorko, in izpostavil svojo goloto soncu. Kake pol ure sem užival to blagodejnost, potem pa me je začela koža na več krajih ščemeti. Zdaj šele se spomnim, neprevidnež, na višinsko sonce in hitro oblečem srajco. Bilo je že prepozno, kajti v dolini se mi je pozneje oluščila vsa koža in trpel sem silne bolečine.

Čakal sem do osmih, da se vrnete Viktor in lovec, a ni jih hotelo biti od nikoder. Že drugič sem zajtrkoval, toda ob devetih jih še ni bilo. Kasneje šele slišim glasove in šel sem jima naproti. Prazna in slabe volje sta se vračala.

»Smolo sem imel,« mi zakliče Viktor, »ruševce je po strelo obležal, a ko ga je šel Logar pobirat, se je dvignil in opletavo odletel v ruševje. Iskala sva ga več kot dve uri, pa nič. Po kosilu ga pojdemo vsi iskat.«

Viktor je skuhal obilno in tečno kosilo in po obedu smo se odpravili.

Nosač je ves čas govoril, da ga bo on dobil, ker ima nos za to, in da je še vselej našel vsako zastreljeno divjad. Nič nismo dali na njegove besede.

Ko smo šli mimo pastirskih koč zgornjega Vogla, smo zagledali pred zadnjo koč Adama in Evo, ki sta se na odeji, pogrneni po snegu, »bosa« do vratu sončila. Ne vem, ali sta spala ali se potuhnila; zganila se nista v svojem dolce far niente. Bilo je vredno pogledati lepi stvarci božji! Viktor je poznal Adama, ki se je prišel smučat na Vogel s svojo tovarišico. Prišli smo do nastrela in Viktor je pokazal, kam je odletel ruševce, ki je pustil perje in kri na snegu.

Nato smo pričeli iskati in smo vsak grm pretaknili. Nosač se nam ni pridružil, ampak je takoj šel daleč naprej v označeni smeri odleta.

Iskali smo že dobro uro, ko se daleč pod nami zasliši vrisk in takoj na to: »Ga že imam!« Nosaču smo delali krivico, ker bi mi nikoli ne šli tako daleč dol iskat izgubljenega viteza.

Viktorju je kar zažarel obraz; tudi jaz nisem bil nič manj vesel.

Vrnili smo se po krajši poti v kočo in pošteno zalili oba ruševca. Drugo jutro smo jo mahnili v dolino in se v »Zlatorogu« ponovno »odpočili« do popoldanskega vlaka.

Gospodično, ki je nama voščila srečo, sva zaman iskala; dokazala bi ji, da ta lovska vraža ne drži.

Ivan Burger

Predprsk

Utrgal sem si zadnje ure popoldanskega dneva kasnega julija; s kolesom sem zdrčal v Stelnike. Prepričan sem bil, da se na poseki »pod Križem« zadržuje srnjad. Ko sem se vzel, zapustivši kolovozno pot, na pol plazička, ležečega ob poseki, me je ustavil rahel šum na drugi strani. Dvoje srnjadi, od katerih sem razločil srno mladico, drugi pa je bil najbrž srnjak, se je začelo umikati nazaj v goščavo. Usedel sem se malo više za levim robom jase.

Ko se prepustiš tako v gozdu svojim mislim o borbi za življenje in svojim sanjam, se ti odpočije duša in telo. Gozdni zrak, poln ozona, napolni prsi v globokem, okrepčujočem vdihu; prijetni vonj cvetja te skoraj omami. Večno lepa, večno nedolžno-mladostna je priroda! Tako vzvišena, da je nobena skrumba ne oskruni.

Šum delavnih ljudi se umiče proti vasicam, v katerih že tu in tam zatrepeče posamezna lučka. Kot nežen pajčolan okoli deviškega nedra razprede srebrnasta meglica svojo kopreno čez okoličico. Misli beže hitreje od bliskov. Sam sem, izven šuma, hinavščine, zunanje poliznanosti sobratov. Svoje pogreške premišljuje ter jih tožim materi prirodi, katere delček sem, slabotno bitje, ki se bo po njenih zakonih povrnilo vanjo. In ker si me dala takega kot sem, me uči tudi premagati samega sebe. Daj mi jeklenih živcev in zadovoljnosti, a ne napravi me takega, kakor hočejo ljudje...

Nad menoj na jasi se je zamajala smrečica. Rjava lisa se potegne na plano, rušeč harmonijo zelenega gozdnega ozadja. Daljnogled mi pokaže tenek vrat in vime matere vodeče srne. Sv. Hubert s teboj, blagoslovljena tvojega rodu, določena v ta

namen! Srna se pripase pred mene na 40 korakov, odganja komarje in striže z ušesi, odgrizne list v grmu ter se, skrivši zanj, uleže. Mladiča ni na spregled. Ali ga je že mati potisnila v dračje, ali ga je odrinil ljubezni željan srnjak? Pol cigarete si privoščim, ker vleče veter nizdol, pretegnem premrle noge in popravim stolček.

Za poskušnjo vzamem vabilo ter dvakrat tiho in nežno zapivkam kakor srna, ki vabi srnjaka na svatovanje. Srna striže z ušesi, se dvigne in napravi nekaj skokov v smeri proti meni. Po nekaj korakih obstane. Ni ga umetnika, ki bi napravil naravi podoben kip te gazele naših gozdov. Vitke nožice, kakor pripravljene za vilinski ples, nežno truplo, odeto v rumenkastorjavo zaščitno barvo, njen tanki vrat, glava in oči. Da, te oči, ki jokajo ob času smrti ali ob ugrabitvi mladiča! Vsaka mišica ji drgeta. Nepokvarjena borba za obstanek! Rahel šum levo pred menoj me zmoti. V počasnem teku se odlušči iz ozadja lep šesterak. Kratek, močen vrat, rogovje temno, črno, do vrha gabričavo. Srna spusti srnjaka na nekaj korakov do sebe, nato pa začne bežati v elegantnih skokih pred njim, zdaj gor, zdaj dol in zopet tako po jasi pred menoj. Nepopisno nežno se ozira na gospodarja in ljubimca, s tihim glasom ga vabi na svatbo, se mu umika in zopet počakuje, da se ji približa. Srnjak vleče od strasti sapo skozi nos, prha, lovi srno, ki se mu z žensko čutnostjo umika, razpaljujoč pri tem še bolj razigranega srnjaka.

Desno, levo, gor, dol gre ljubezenski ples. Vsa okolica je nekam potihnila, kakor da bi čutila silo prabitnih nagonov. Le muren prepeva svojo pesmico, na nebu pa hiti nebeški svečar prižigat migljajoče lučke — zlate zvezde. Srce mi trenutno zatrepeta v lovski strasti pračloveka. Srna krene poševno proti meni ter obstoji, s srnjakom tik za seboj, na 25 korakov. Muha moje puške se vsesa v srnjakovo pleče, za katerim drgeče od ljubezenske strasti razbičano srce — motor življenja. Delček trenutka, da sproži kazalec smrt v vroče srce, ki hrepeni po ljubezenski združitvi. Človek, največja zver!

Odstavil sem puško. Kdo mi je dal pravico, rušiti delo ustvarjenja? Spočit in duševno okrepljen sem krenil domov, pripravljen za jutrišnje delo, borbe in skrbi...

Lovci!

**Zvezine strelske tekme se bodo vršile
12. in 13. avgusta t. l. v Ljubljani**

Ilijanka

Lepo je pri nas v Sloveniji, ko pojo petelini, ko pristajajo na klic srnjaki in jerebi, na svoj način pa je lepo tudi v Slavoniji, ko se ti na vsakih nekaj korakov dvignejo kite jerebic, ko švigajo zajci prav izpod nog, ko se skušajo brezštevilni fazani z glasnim ko-ko-ko rešiti svinčene smrti.

Menda ne bo odveč, če napišem razliko med našim in ondotnim lovopustom. Za lov so prosti: zajci do 15. januarja, enako fazani, medtem ko so fazanke vse leto v lovopustu, poljske jerebice do 15. decembra; srne-samice so enako fazankam vse leto v lovopustu. Toliko v vednost nekaterim, da se ne bi kdo čudil, kako da smo še dober teden pred božičem pokali po jerebicah, na pravoslavni božič pa po fazanih.

Okrog božiča, ko se lovi na vse pretege po vseh revirjih, je menda vsak pohleven dežek čisto odveč. Če pa lije kot iz škafo, pa veljajo te besede še posebno. Nekako tako je bilo onega predvečera, ko sem bil povabljen na večji lov v Slavonijo. Od časa do časa so se na široko odprle nebeške zatvornice, vmes pa je neprestano rosilo. Da bo stvar še tragičnejša, se je kasno v noč zvedrilo, na nebu je migljalo nešteto zvezd, ponoči pa je pritisnil mraz. Da smo zjutraj tipali z nogami, korak za korakom, je umevno. Tla so bila gladka kot steklo, hodili smo po rakovo. Borili smo se za vsako ped poti kot v fronti. Pogon se je zaradi tega pričel z enourno zamudo. Kasneje je sonce omehčalo ledena tla, obenem pa ilovico dobro nakvasilo. Lepila se je na čevlje v velikih kosih po nekaj kilogramov. Vendar lovsko srce premaga vse. Če bi nas žena prosila, naj isto pot ponovimo samo zaradi sprehoda, bi nemara vabilo vsi odklonili. Kar priznajmo odkrito, taki smo. Lovsko srce pa prenese vse, še celo neprostovoljno zimsko kopel za racakove krivčke, če nam pes odpove poslušnost.

Naj omenim še nekaj besed o ondotnih lovcih in našem pasjem spremstvu. Čika Pera kot vodja lova, čika Stipo in enooki čika Franc kot sozakupnika lovišča. Z ostalimi lovci se v teku pogona, pa tudi kasneje nisem več sestal. Zadnjega mokrega pogona se namreč ne udeležujem. Po nekaj uradnih in pozdravnih besedah je sledila po ondotnem običaju kot nekak uvod v lov — neizogibna klekovača. Branil sem se je na vse kriplje — ne ljubim ravno preveč alkoholnih pijač — pa so me vendar prisilili z motivacijo, da sicer ne pričnemo s pogonom. Hočeš nočeš, sem se je lotil.

Še nekaj o našem pasjem spremstvu! Nemški kratkodlakar Rips, izredne višine, kakršnega doslej še nisem videl, divna osem-

letna čistokrvna istrijanka Dijana, rekorderka današnjega dneva, štirje jazbečarji črne barve ter irski seter Lord.

Dobričina čika Pero, po poklicu vzgojitelj mladine, po teži nekoliko preko sto kilogramov, orjaške postave, katere dojem je še povečevala visoka šubara na glavi, je odredil, da lovimo hrib in ravnino, nazvano Ilijanka. Beseda je menda v rodu s svetim Ilijem. Prelestni, pretežno hrastov gozd, okrog njega širne njive, večinoma posajene s koruzo, o čemer še pričajo suha koruzna stebila, stoječa kilometre in kilometre naokrog. Brez koruze Slavonija ne bi mogla živeti. Z njo hranijo ogromne črede svinj in gosi. Iz nje pečejo žganje, nazvano »kukuružnjača«. Poskusil ga nisem, baje po izjavi drugih »ne valja«! Po izreku: »v sili še vrag muhe žre«, bo tudi to žganje dobro. Med njivami širni pašniki, večinoma razriti od številnih svinj. Nedotaknjeni so ostali le kotanjasti predeli, nazvani glibe. Po teh glibah, ki so najboljše skrivališče in zaklonišče zajcev, sem mnogokrat kasneje stikal, običajno ne zaman. V najlepšem spominu pa mi bo ostalo ono divno, prostrano grmičevje, lovsko glasovite šikare. Lovsko srce mi burneje zatriplje ob misli nanje. To ni navadno grmičevje, kot ga imamo pri nas. Grmičevje sestoji iz svibovine, klenovine, gabrovine, brestovine in jesenovine, preraslo z bujno, visoko travo, z robidovjem, ležišče in skrivališče nešteti zajcev, lisic in fazanov! En sam pogled nanje mi je vzbudilo sumnjo, da teh dvajset nabojev, ki sem jih nosil v pasu, ne bo zadostovalo. Nisem se varal, sicer pa o tem pozneje.

Polagoma smo vendar prispeli skozi vas na polje ter vzeli smer proti Ilijanki. Oblekel sem se za stojišča kot pri nas doma; šele kasneje, ko mi je znoj že pošteno oblival čelo, ko sem neštetočrat vzdigoval na vsaki nogi po dva, tri kilograme ilovice, so me opozorili, da se tam doli sploh ne stoji na stojiščih, pač pa se ves dan hodi. Vsaka šola nekaj stane, sem si mislil. Mislim pa, da se imata tej okolnosti zahvaliti marsikateri zajček in jerebica, da sta odnesla zdravo kožo.

Neprecenljiv užitek mi je bilo opazovati delo osemletne istrijanke Dijane. Čim sem videl njen smotrni način iskanja, sem polagal nanjo vso nado. Počasi, mirno, nekako dostojanstveno se je bližala vsaki šikari, jo obšla korak za korakom, zunaj šikare stoječa je vtaknila svoj nos v grmičevje, počasi vdihavala, pomahala z repom in že sta šla z zajcem z visokim jif-jif. Gonila je največ četrť ure! Imela pa je to slabo lastnost, da je ujetega zajca takoj načela. Obkrožili smo nešteto šikar, le redkokatera je bila prazna. Kvečjemu ona, katero smo preiskali brez te, četrť ure odsotne Dijane.

(Konec sledi.)

O naših brakih-jazbečarjih

V visokih letih sem — rad bi pa še enkrat obudil spomine na brake-jazbečarje, ki bodo utegnili zanimati moje prijatelje.

V letih 1880 do 1890 sem lovil v hrastniških loviščih, v katerih so bili kot edina divjad zajci, z istrijskimi braki. Te brake sem največkrat dobil s Krasa. Bili so krasni psi, resasti, beli z rumenimi lisami, visokonogi — ter

Fido KZR 1101

zato uporabni za to vrsto lova. Po letu 1890 sem dobil v zakup lovišče na pobočjih Kuma. V teh loviščih je bilo precej srn. Moji istrijanci so gonili srne vneto in vztrajno, toda predaleč, tako da smo jih čakali po cele ure, preden so se vrnili. Zgodilo se je celo, da so slabše kose ujeli in načeli.

Že po prvi lovski dobi sem spoznal, da moja istrijska tropa ne ustreza temu lovu. Uvidel sem, da je lov na srne s tako ostrimi psi popolnoma nelovski. Po svojih znancih s Koroške in iz Sudetov sem spoznal pasmo braka-jazbečarja. Odločil sem se takoj za rejo teh psov.

Konec prejšnjega in na začetku tega stoletja sem dobival brake-jazbečarja s Češke in Štajerske.

Contax j 347

Med mnogimi drugimi mi jih je poslal tudi grof Wurmbbrand. Najboljši izmed vseh so bili rdeči in tudi črni psi z rdečim ožigom pasme Mauersberger. Iz Görkaua sem dobil l. 1901 skopčo rdečih psov od rejca Kühnaja, ki so bili posebno dobri. Vztrajno so gonili vso divjad, bili so zelo lepi ter imeli izboren apel.

Tukajšnji lovci se niso zanimali za to pasmo psov.

Izjema je bil Fürer iz Kočevja, ki je bil dober poznavalec in odličen rejec te pasme. Ko pa je pred veliko vojno Baumann na gradu Lichtengraben na Koroškem začel z uspehom gojiti brake-jazbečarje ter tudi ustanovil društvo Brak-jazbečar, smo šele začeli dosegati dobre uspehe. Jaz sam sem imel pred veliko vojno lepo in izborna tropo brakov-jazbečarjev. Vsi psi so dobro in vztrajno gonili ter imeli dober apel. Visokonogih brakov pa pri svojih brakadah nisem več trpel. Toda žal mi je vojna vzela tudi mnogo teh psov, tako da mi je nazadnje ostal samo eden iz roda Mauersberger. S tem psom

sem začel vnovič gojiti brake-jazbečarje. Toda obupal bi bil skoraj, da mi nista pomagala Bernetič in Kosler. Omenjena sta ustanovila v Ljubljani društvo Brak-jazbečar ter jima je z uspešno propagando uspelo pridobiti odlične rejce brakov-jazbečarjev. — Psarni Lom in Ortnek sta storili v tem pogledu ogromno delo.

Tudi prijatelj Baumann (žal je lani umrl) nas je večkrat obiskoval ter nas s svojimi nasveti in bogatimi izkušnjami spodbujal k nadaljnji reji. Pogoste kinološke razstave so pripomogle do uspeha. Vsi glasni in tihi nasprotniki mojemu stremljenju so polagoma utihnili. Danes so v Trbovljah, Zagorju, Laškem in v Celju že vneti rejci braka-jazbečarja, ki se že ponašajo z vidnimi uspehi. Priznam, da še daleč ne dosegamo rejcev iz bivše Avstrije in Češkoslovaške. Vsaj 20 let še moramo smotrno gojiti, preden bomo dosegli z našimi pasjimi plemeni višino onih starih in priznanih rejcev. Toda uspeh sam je zagotovljen.

Waldl KZR 766

Sam imam v psarni šest do osem lepih in zelo uporabnih brakov-jazbečarjev. Vsi so utrjeni tako, da love lahko od jutra do večera, ne da bi bili najmanj utrujeni. Vse moje pse uči in vodi Jože Plaznik, potomec znanih lovcev Plaznikov, čigar člani treh rodov so mi bili dobri in zvesti lovski tovariši. Kljub visoki starosti vodim sam mlade pse na lov in mi je v največjo zabavo, če slišim 6—8 mesecev stare pse glasno in razločno zvoniti po lovišču; seveda pa moram prepustiti uk po krvni sledi lovcu Plazniku.

Priznam, da se je istrijski brak pri nas bolj udomačil in da sta mi bila nekdanja istrijanca Kolombo in Bizara na zajčjih brakah v veliko veselje. Vendar pa je moje mnenje, da v revirje z obilno srnjadjo spada samo brak-jazbečar. Radi tega priporočam vsem lovcem, naj z ljubeznijo in

Castor j 348

vztrajnostjo goje brake-jazbečarje, ki edini imajo vse potrebne lastnosti in vso lovsko legitimacijo za naš, večinoma prav težaven teren.

Uredništvo prosi za poročila o opazovanjih: spomladanske selitve ključačev; rasti veliki petelinov in ruševcev, ali je pelo razmeroma veliko ali malo petelinov; kako je prezimila srnjad; kakšno je rogovje, kdaj je bilo oguljeno; kakšen je bil učinek letošnjega strupljenja vran, ter za lovske fotografije.

Izpod Kuma

V dolini je pričel kopneti sneg. Kakor bi jih bila požgala sončna pripeka, tako blede in brezbarvni so vstajali travniki izpod zimske odeje ter polagoma lezli v goro. Na prisojnih pobočjih gorá so že cvetele zgodnje pomladanske cvetice; bledovišnjevkaste vijolice in rumene trobentice so krasile že tu in tam ozelenelo travo, ki se je kopala v sončnih žarkih.

Kakor odrešenik se je pričela polagoma izpod snežne odeje prebujati pomlad ter stopila med nas kot nebeška darovalka veselja.

Tudi Gustlovo srce je tisto leto zahrepenelo po novih lovskih doživetjih, po trubadurjevi trofeji. Nerodno za Gustla je bilo to, da še do takrat ni imel tiste sreče, da bi bil slišal petelinovo petje, razen sosedovega. Rad bi bil enkrat deležen tako lepega lovskega užitka, o katerem je že toliko čital in še več slišal, posebno kadar se je podal v pogovor z rajnim, takrat še živčim Zupanom. Zupan je bil na glasu kot najboljši trboveljski petlinar. Znal je tako živo in prepričevalno pripovedovati lovsko latinščino, da si mu rad ali nerad verjel.

Njegov lovski tovariš Peter se je pa tudi rad pobahal, da sliši petelina na neverjetno daljavo. Ob neki priliki je Gustl Petru omenil, da bo šel letos nad petelina. »S seboj bi rad vzel dobrega petlinarja, ki bi mi pomagal, oziroma me naučil, kako se petelin zaskoči.« Zato se mu je Peter mimogrede ponudil in mu že naprej zagotovil uspeh. Zima je tisto leto nenavadno dolgo držala. Šele v drugi polovici aprila je nastopil jug ter začel pospravljati po Kumljanskem že dokaj očrneli sneg.

Približal se je za Petra tako zaželeni dan, ko se je razpaljen od lovske strasti podal preko savskega mostu. Z dostojanstvenim in oblastnim korakom je stopil na kumljanska tla. Bilo je čudežno lepo, v mlačni majski noči, pod lesketajočim se mesečnim nebom. Težki okovani čevlji so se mu od časa do časa zadevali ob štrleče kamenje. Vse to pa Petra ni oviralo. Vedel je, da je z vsakim korakom bliže svojemu cilju. Že je začel previdno stopati. Približal se je bil kraju, kjer je bil pred dvema letoma ustrelil tega čarobnega pevca. Peter je obstal ter prisluhnil v globoko tišino gozda. Šel je še malo naprej in zopet napeto poslušal. Nič. Tiho se je splazil pod stezo k trem bukvam, ki so stale neposredno druga ob drugi. Na pol sedeč, na pol ležeč je sklenil, da se malo odpočije ter počaka prve zore. Skrivnostno šepet temnega gozda mu je šuštel na uho. Komaj je zažarel prvi svit, že se je oglasila taščica in mu komaj slišno zašepetala na uho prvi jutranji pozdrav. Molče je gledal, kako je vstajal dan iz noči. Nenadoma ga vzdrami glas, ki ga je tako željno iskal po mirni gozdni tišini. Kitica je sledila kitici. Kakor začaran je Peter užival, nič ni čutil mraza, ki mu je polagoma lezel pod kožo. Nič ni opazil, kako so črne sence počasi izginile iz gozda. Videl je samo na zornem rdečem nebu črno točko, ki se je od časa do časa premaknila, komaj trideset korakov pred njim. Pod neskončnim baldahinom je pel črni pevec o pomladi in ljubezni. Čisto je bil zgubljen v petelinovo petje in samo občutek je imel, da na svetu ni kaj lepšega.

Par korakov za njim se oglasi zaljubljena kokoš. Petelin je utihnil. V imenitnem zaletu se je spustil na tla, komaj meter pred Petrovimi nogami. Zatleskal in zaškripal je s kljunom ter skočil na star štor, na katerem sta sloneli Petrovi kolena. Obrnil se je proti Petru ter začel znova prepevati

ljubeznivi nevesti in bližajoči se svatbi na čast. Zametasta golša in koža na vratu sta poskakovali po taktu petelinove godbe. Peter bi stegnil samo roko, pa bi imel — živega pevca. Približala se je nevesta svojemu veselemu ženinu. Brez obotavljanja je petelin zaskočil kokoš in strastno se je v neposredni bližini Petra odigrala rastitev. Nehote so Petru ušle misli domov k njegovi Ančki. Medtem pa se oglasi z nasprotnega griča drugi petelin. To je ujezilo ženina. Razkoračil se je. V srditem zaletu se je pognal proti kraju, od koder se je glasil tekmeč. Peter je še nekaj časa poslušal borbo med gozdnima vitezoma. Dvignil se je, pretegnil svoje od dolgega ležanja odrevenele ude. Pogled mu je obstal na vrhovih dreves, ki so se lesketali v soncu. Bil je očaran nad užitkom tega jutra.

Še pred polnočjo sta se isti večer podala Peter in Gustl na Kum. Noč je bila zopet nad vse ljubka in je rastoči mesec še jasneje svetil. Tiho, na pol v sanjah noči sta dospela v bližino, kjer je Peter zjutraj gledal petelinovo svatbo. Previdno, kakor je bil navajen, je začel Peter lesti v gozdno tišino, napenjal ušesa ter šepnil Gustlu na uho: »Ali slišiš?« »To je drevesna veja, ki jo veter maje, da tolče ob drugo,« je modroval Gustl. Peter je bil prepričan, da poje petelin. Poučil je še Gustla o tem in onem in pričela sta zaskakovati. Kmalu je Gustl zagledal petelina kakih petdeset korakov pod stezo, po kateri sta s Petrom skakala. Hotel je kar streljati. Peter mu je to zabranil, češ pretemno je še in tudi predaleč. »Počakajva, da se zdani, do takrat pa uživajva, morda ne bova nikdar več deležna tega veselja.« Iz tega

Z ruka 1939

Travna gora, lovišče dr. I. Lovrenčiča

ugodja ju nenadoma prebudi kokoš, ki je zletela izpod njunih nog ter se peljala tik mimo petelina, ki je takoj odjadral za njo. Začudeno sta se spogledala Peter in Gustl. »Nič ne maraj, Gustl. Ta bo še danes pel... Miruj! Ali ga slišiš? Že kleplje.« Pričelo se je novo zaskakovanje. Še preden sta se približala petelinu na strelno daljavo, sta zopet prepodila kokoš, ki je zletela mimo petelina ter ga odpeljala. Še enkrat sta ta dan poskusila svojo srečo. Tudi tretjič jima ga je odpeljala kokoš.

Peter je odšel domov. Gustl pa je sklenil, da počaka do drugega dne. »Poskusil bom sam, šolo za zaskakovanje sem napravil danes.«

Tisto noč se je pooblačilo. Vsa znamenja so kazala, da bo pričelo deževati. Kljub težki glavi je taval skozi noč na rastišče. Med bučanjem viharja v vrhovih dreves se je Gustlu zazdelo, da sliši tisti usodni glas. Za nekaj časa se je polegel vihar. Iz gozdne tišine je tedaj zatrepetala tista čarobna pesem, ki mu je segla prav do mozga. Začel je z zaskakovanjem. Kar naenkrat je pa znova zahreščalo v krošnjah dreves, da ni bilo slišati drugega kakor tuljenje jeznega gorskega boga. Blisk je pretrgal črni oblak in pričelo je liti kakor iz škafa. Grmelo in treskalo je tako, da je Gustl iz strahu pred strelo položil puško na tla, sam pa je stopil pod košato smreko, ki ga je nekaj časa varovala pred silnim nalivom. Dež ga je prisilil, da je stopil v oglarsko kočo, da se nekoliko posuši. Obupan nad neuspehom dneva je že napravil križ čez petelinjo trofejo. Ko se je uvedrilo, se je Gustl napotil domov. Obstal je na kraju, kjer ga je bila zjutraj zajela burja. Ko je počival njegov pogled na krasotah te zasavske gorske pokrajine, je začutil na sebi prijetno toploto sonca. Zdajci je zaslišal čuden glas. »Ali ne poje petelin?« Že je pričel z zaskakovanjem. Moral bi ga že videti. Bil je že na robu gozda. Skočil je za debelo drevo, da bi od tam z večjim očesom preiskal okolico. Nikjer ga ni videl, čeprav je razločno slišal začetek in konec vsake kitice. »Kje si, čarovnik?« so mrmrale razburjene Gustlove ustnice. Oko mu obstane na samcati bukvi sredi gozdnega travnika. Na vrhu te bukve je zagledal petelina. Razdalja med njim in petelinom je bila sumljivo velika. »Ali, ali! Boš ali ne? Ako te sedaj ne dobim, potem te letos ne bom.« Privoščil je petelinu še eno kitico, med drugo pa je udaril glas njegove puške. Čarobna, ljubezni in hrepenenja polna pesem je utihnila...

Prijeten pomladni dan je ovil moža z vso svojo majsko glorijo. Kakor v sanjah je gledal na tleh ležečega črnega ptiča, trzajočega s krili, kakor bi hotel odgnati angela smrti, ki je pravkar dahnil nanj svoj ledeni poljub.

A. Kappus

Zapis

Mustafa-šejk, predstojnik bratovščine dervišev pri »Šareni tekiji« v Stipu ni bil samo pobožen in veren čuvar grobov svojih prednikov-šejkov v tekiji in hečim-zdravnik, splošno znan v vsej okolici Bregalnice, ampak tudi dober lovec starega kova. Kljub svojim sedemdesetim križem je imel bister pogled, da je zapazil zajca na njivi na sto korakov, se mu v krogu približal in ga s staro, a dobro ohranjeno puško spravil na drugi svet. Na brakadi, če je počila Mustafina puška, je ostala žival v ognju.

Bohuš Firč, dentist, ki mu je šlo žito v klasje, saj je prišla moda zlatih kron in mostov v Štip, je od svojega očeta gozdarja pri knezu Schwarzenbergu podedoval staromodno, toda izvrstno puško, starega ptičarja Lorda. Ljubezen do prirode in lova, a bore malo lovskega talenta. Vendar je tarnal zaradi puške, da slabo nosi, in še slabše municije, ki jo je bil kupil v Novem Sadu.

Bohuš je imel svojega »Forda« in zato dovolj lovskih tovarišev, ki jih je z njim brezplačno potegnil na Ovčje polje, v Zletovsko reko in v druge, divjadi bogate kraje. Sicer pa se je plen vedno enako podelil na vse udeležence lova, kar je bilo vsekakor v korist kuhinji gospe Marženke.

Mustafa-šejk se je dolgo upiral, da bi sedel v »djavolsko« vozilo, a ga je Bohuš le pregovoril in odpeljali smo se do Balvana, kjer je bilo mnogo kotorn.

Loviti smo pričeli okoli šeste zjutraj in komaj smo prešli mali potok pod hribom, je Lord obstal in nakazal kotorne, ki so skoraj nato vzletele. Bohuš je takoj, ko je pes stal, skočil naprej in nervozno izpraznil obe cevi na kito. Mustafa je ostal na mestu ter mirno pomeril in streljal.

Padli sta dve kotorni in Bohuš je veselo zavpil, da je ena njegova. »Javaš-počasi,« je mirno rekel Mustafa, »da vidimo.« Mustafa je imel staro navado, streljati z debelimi šibrami, a Bohuš je za jerebičji lov uporabljal šibre št. 12 in 10. Pri strokovnem pregledu smo vsi udeleženci lova ugotovili, da sta obe kotorni zadeti samo od debelih šiber.

»Pa sam si kriv, ker si nervozen, da ti nič ne pade,« je omenil Mustafa proti Bohušu, »ali opusti nervozo ali pa lov!« »Napravi ti bom 'magijo' in dal ti bom zapis, da te ozdravim od nervoze.« Ker je bil Bohuš slabe volje, je Mustafa predlagal, da malo posedimo in da opravimo zajtrk. Zbijal je šale in pripovedoval dogodivščine iz svoje hečimske prakse ter spravil Bohuša spet v dobro voljo. Sli smo dalje, Mustafa vedno ob strani Bohuša. Skočil je zajec, Bohuš je spet hotel ustreliti tjavendan, a mu je Mustafa prigovoril, »javaš-počasi pomeri in streljaj!« Zajec jo je brisal navkreber. Bohuš je meril in sprožil, zajec se je prekopicnil. Mustafa ni pustil Bohuša iz rok ves čas lova in zvečer se je Bohuš lahko pohvalil, da je ustrelil zajca in pet kotorn.

Po vrnitvi v Štip smo do pozne nočne ure slavili Bohušev uspeh. Za naslednji petek nas je Mustafa-šejk povabil v tekijo, češ da bo ta dan napravil magijo in v kopito Bohuševe puške vložil čarobni zapis-amajlijo.

V petek ob treh popoldne smo bili zbrani v tekiji. Mustafa-šejk nas je pogostil s kavo, nakar smo odšli do grobov. Ob grobu derviša, o katerem je Mustafa trdil, da je bil v življenju dober lovec in da prav zato njegova intervencija v nebesih mnogo pomaga v nekaterih zadevah, se je Mustafa priklanjal in mrmral neke arabske besede, a mi smo stali za njim in delali bolj ali manj resne obraze. Med to ceremonijo je Bohuševa puška ležala na grobu. Po končanem obredu je Mustafa vzel puško, napravil v ramenjači puškinega kopita do pet centimetrov dolgo in nekaj milimetrov široko luknjico, iz male škatlice vzel košček pergamenta, na katerem je bilo nekaj arabskih pismenk, pergament lepo zvil, dal v luknjico in to zamazal z voskom. Roževinasto ploščico, ki jo je bil odstranil, je spet pritrdil na ramenjačo in slovesno izročil puško Bohušu.

Vsi smo bili radovedni in nestrpno čakali, da se pokaže čarodejna moč amajlije. V nedeljo smo se s Fordom odpeljali v Nemanjce na brakado in z nami tudi Mustafa-šejk. Bohuš je ustrelil zajca, drugega zgrešil in

potem obstrelil lisico, ki so jo nato ujeli psi. Bohuš je hotel razgnati pse in oteti lisico, pa je nekolikokrat udaril mednje s puško, ki se mu je pri tem zlomila v kopiščku.

Konec je bilo amajlije, lov je bil itak pri kraju in vrnili smo se v Štip.

»E, Bohuš-efendi, tebi vse čarovnije ne pomagajo,« je omenil Mustafa. »Pa verjetno tvoj talisman ni imel prave moči,« mu je jezno odvrnil Bohuš. Odločeno je bilo, da se zapis vzame iz kopita in da ga neki nepristranski pismouk prebere in raztolmači. Našli smo Alijo-hodžo in on je raztolmačil zapis, ki bi se nekako po naše glasil:

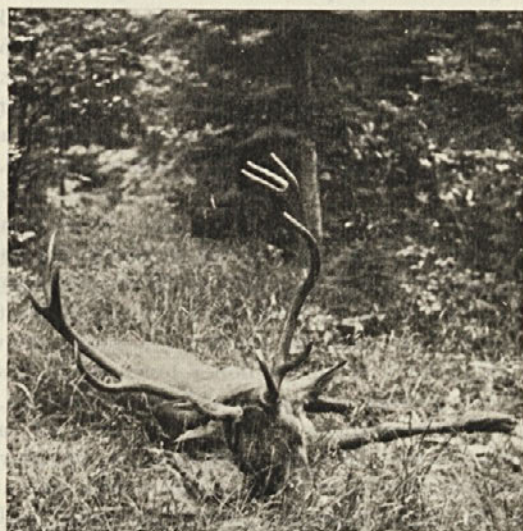
Vedrega duha, mirno roko in bistro oko
naj ti pokloni Alah.
Dobro pomeri in uspelo ti bo!

»Alah pomaga, če si sam pomagaš in pokažeš dobro voljo, kar pri tebi ni bilo,« je ironično omenil Mustafa-šejk proti Bohušu.

Bohuš ni opustil lova, ampak si je nabavil novo puško, držal se je nasveta v zapisu in marsikatero lepo urico smo preživel na poljanah in brdih Bregalnice.

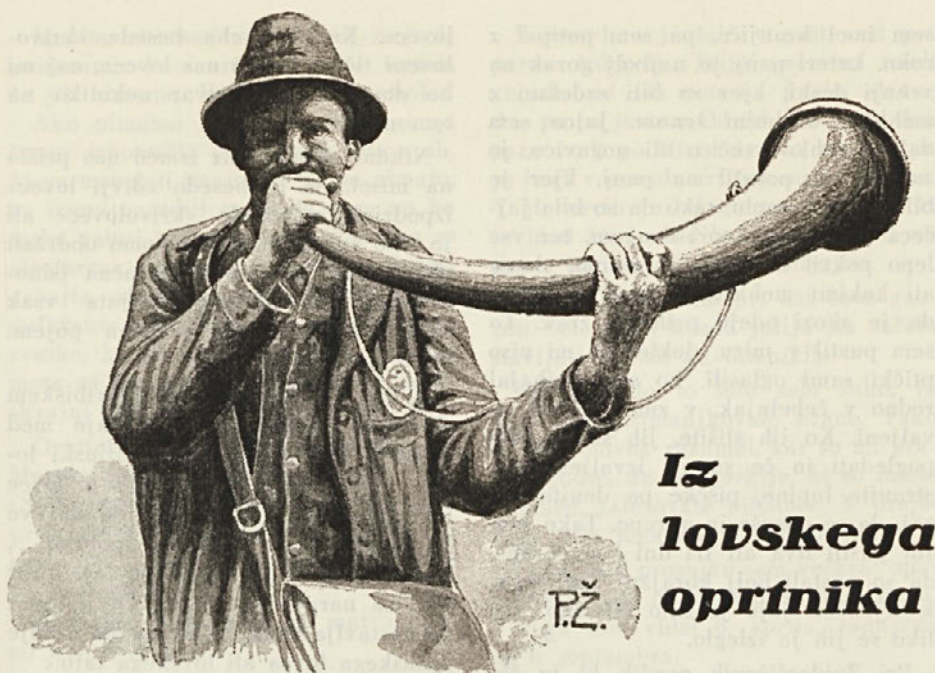
Bohuš se je pred nekaj leti vrnil v domovino Libuše, a pred dnevi me je obvestil lovski tovariš, da se je Mustafa-šejk povzpел v naročje Alaha.

Naj bodo te vrstice napisane njemu v spomin.

Z ruka 1939

Travna gora, lovišče dr. I. Lovrenčiča

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Razpis literarnih nagrad

Zveza lovskih društev v dravski banovini razpisuje tri nagrade po 3000, 2000 in 1000 din za lovski roman ali lovsko povest, oziroma daljši lovsko-strokovni članek. Spisi bi se priobčili v »Lovcu«. Poleg nagrade prejme pisec še običajen pisateljski honorar. Z nagrado in honorarjem bi bil spis odkupljen v izključno porabo Zveze.

Rokopisi naj se pošljejo Zvezi najkasneje do 31. oktobra 1939 brez avtorjevega imena. To ime naj bo v pridejanem zaprtem ovitku, ki nosi naslov spisa.

Leposlovni spis naj obsega okoli petdeset »Lovčevih« strani, strokovni pa more biti krajši. Od druge in tretje nagrade niso izključeni tudi krajši spisi. Ako bi bili spisi ilustrirani, se za slike plača honorar po prostoru, ki bi ga zavzel tisk.

O priznanju nagrad bo odločal Slovstveni odsek Zveze v teku meseca novembra t. l.

Čebele valilke ptičjih jajc. Ob košnjah se mnogo jerebičjih in fazanjih legel pokonča z zakositvijo gnezd, če ni pri roki domačih kokel za podložitev. Delo kokel pa brezhibno opravijo čebele, na kar posebno opozarjam lovske čuvaje, ki so tudi čebelarji.

Razume se, da morajo biti jajca nepokvarjena. Kakor znano, imajo čebele veliko gorkote, zlasti ob času rojenja, ki pade v dobo gnezdenja poljske perjadi. Poišči močan panj, ki misli rojiti in razvija mnogo toplot, četudi nazadnje ne roji. Jaz

sem imel kranjiče, pa sem potipal z roko, kateri panj je najbolj gorak na vrhnji deski, kjer so bili zadelani z mehkim, drobnim senom. Jajca sem dal v mehko vrečico ali nogavico, jo zavezal in položil na panj, kjer je bilo najbolj toplo, tako da so bila jajčeca tesno drugo pri drugem, ter vse lepo pokrili na rahlo s senom, slamo ali kakimi mehкими krpami in tako, da je skozi odejo prihajal zrak. To sem pustil v miru, dokler se mi niso ptički sami oglasili, ko sem prihajal redno v čebelnjak, v znak, da so izvaljeni. Ko jih slišite, jih smete tudi pogledati in če so vsi izvaljeni, odstranite lupine, piščke pa denite nazaj, da se posuše in okrepe. Tako sem jih pustil dva ali tri dni brez hrane, da so postali bolj korajžni. Od nepokvarjenosti jajc je bilo odvisno, koliko se jih je izleglo.

Pri Žnidaršičevih panjih bi to šlo morebiti še bolje, ker bi zadaj enostavno pregradil z mrežo ter jajca primerno pokrili. Saj bi to bilo kakor v pravem valilniku za kokoši. Ker se čebele sopejo, bi bila prava para za valjenje.

Ko so piščki izvaljeni in če ima lovec dobrega psa-ptičarja, gre na polje in poišče leglo jerebic, ki je enako veliko kot doma izvaljeno. Doma izvaljena piščeta je treba potem enostavno spustiti k tisti jerebici, pa bo najmanj dela z njimi.

Jaz sem jih več sto tako izlegel in oddal jerebicam na polje. Kdor se zanima, mu rad postrežem s podrobnostmi. — Jakob Flis, Domžale, Taborska 21.

»Krivolovec« ali »divji lovec«? Gospod profesor dr. Kolarič je nedavno v nekem izmed svojih predavanj, ki jih ima vsak teden v ljubljanskem radiu pod naslovom »Slovenščina za Slovence«, dejal, da je pri nas prišla zadnje čase v rabo beseda »krivolovec«, ki pa je vzeta iz srbohrvaščine in jo je opustiti, ker imamo namesto nje lepšo in slovensko besedo »divji

lovec«. Ker se raba besede »krivolovec« tiče posebno nas lovcev, naj mi bo dovoljeno, da stvar nekoliko na tem mestu razložim.

Nikdar ni nikomur izmed nas prišlo na misel, da bi besedo »divji lovec« izpodrinil z besedo »krivolovec« ali jo celó zavrzel; vendar bomo obdržali oba izraza, ker nista soznačna (sinonimna), temveč predstavljata vsak zase kolikor toliko različen pojem. Stvar je takale:

V dr. Lokarjevem »Lovsko-ribiškem slovarju« najdemo razlikovanje med izrazom »divji lovec« in »tatinski lovec«. Dr. Lokar pravi: »Divji lovec lovi iz strasti, iz ljubezni do narave in lova ter ni nenasiten pobijač... Tatinski lovec je tat, stvarjenje brez srca za naravo in divjad. Divji lovec ne nastavlja zank, ki so glavno orodje tatinskega lovca ali lovskega tatu.«

Sedaj se bomo pa vprašali, kakšen pomen ima »krivolovec«. Definicija je enostavna: krivolovec je vsakdo, ki lovi protipravno, to je po krivem. Torej vsebuje izraz »krivolovec« oba pojma, to je »divjega lovca« in »lovskega tatu«. Po mojem mnenju pa je krivolovec tudi tisti, ki lovi brez orožnega lista in lovske karte, dasi mu je lovski gospodar to dovolil; prav tako je krivolovec tisti, ki ima sicer lovsko karto, pa gre zavestno v tuje lovišče z namenom, da bi tam lovil, a za to nima dovoljenja; krivolovec je tudi tisti, ki ustrelí kako divjad v času, ko je zaščitena itd., torej vsakdo, ki proti predpisom izvršuje lov.

Res je beseda »krivolovec« nekoliko nerodna in zveni kakor za lase privlečena. Vendar sem tegale mnenja: če že uporabljamo besede-sestavljence, kakor so »krivoprisežnik«, »krivopričevalec« in druge, zakaj ne bi uporabljali tudi besede »krivolovec«? Mislim, da je izposojenka, četudi novejšega datuma, bolj umestna, kakor pa tujka in grda spakedranka »ravbšic« ali celó »rapšic«.

Menim, da smo mi, lovci, najbolj poklicani, da tvorimo lovske izraze, če jih nimamo. Vsak za svojo stroko!

Ako nimamo lastnega izraza, si ga bomo izposodili pri drugih Slovanih, ki ga morebiti imajo; če ga pa nimajo, ga bomo naredili sami, da nam ne bo treba rabiti tujk in spačk, kakršne so »šrotarca«, »piksna«, »platšus«, »švajs-arbajt«, »felar«, »dakselj«, »oflužene«, aufkšaut« itd. Take besede oziroma cvetke, ki jih ravno ni malo, so sramota za nas, slovenske lovce, in je že skrajni čas, da izginejo. M. K.

Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti in okolico za leto 1938. (Nadaljevanje.) Hišne lastovice sem prve videl v naši vasi 25. aprila, in sicer pet, zadnje pa sem opazil še 12. septembra.

Blizu Martjanec sem 29. marca opazil dve črni vrani.

Navadno postovko sem prvo videl dne 4. aprila nad našimi njivami. Med letom sem jih večkrat videl posamezne v tukajšnji okolici, zadnje pa sem opazil dne 10. oktobra nad bogojinski-mi njivami.

Grilčka sem prvega čul 5. aprila v Bogojini. Je pa v tukajšnji okolici malo grilčkov.

Šmarnico sem prvo čul s šolskega stolpa dne 6. aprila. V naši vasi kakor tudi v Bogojini jih je bilo vse poletje nekaj parov. Zadnjikrat sem jo pri nas videl 20. oktobra.

Bela štoklja se je v tukajšnji okolici vrnila prva 5. aprila v Moravce. Leta 1937. so prišle deset dni prej. V našo vas se je vrnila prva dne 7. aprila. Dne 9. aprila sta bili v Moravcih na gnezdu že dve štoklji. Okoli 25. maja sta imeli te dve že mladiče. Zadnje večjo skupino štokelj pred odhodom sem videl dne 14. avgusta zvečer, ko jih je stalo po strehah okoli šole enajst. Posamezne sem nato še videl v vasi, zadnje sem v vasi videl 23. avgusta, v Moravcih pa 26. avgusta zvečer. Na Cvenu pri Ljutomeru pa sem videl tri štoklje še 4. septembra.

V tem letu je bilo v naši vasi pet parov štokelj. Trije pari so imeli gnezda, od teh eno na kopici slame, dve pa na jesenu. Od teh sta imela dva para vsak po štiri mladiče, en par pa je imel v gnezdu tri pokvarjena jajca. V Moravcih je bil en par štokelj, ki je imel štiri mladiče. Enako je bil en par s štirimi mladiči v Bogojini.

Dva para sta bila pri nas brez gnezda. Šele proti koncu julija sta začela stavljati gnezdi na dimnikih.

Ker je bilo to leto zelo suho, je štokljam primanjkovalo hrane. Tako bi vsaj človek razumel, kar so mi pravili ljudje, da so štoklje, ki so imele mladiče, zalezovale piščance. V prejšnjih letih tega nisem nikdar čul.

Črnovrate prosnike sem večkrat opazil na njivah ob cesti proti Moravcem. Prvega sem videl 6. aprila, zadnjega pa 6. septembra.

Tudi rjavega prosnika sem večkrat videl in to ob potoku pri Moravcih. Zadnjega sem videl 17. septembra.

Smrdokavro sem prvo videl dne 7. aprila na njivi pri Ivancih. Tudi drugod sem večkrat katero našel, zadnjikrat sem jo opazil 23. avgusta na naših njivah.

Prvo kukavico so v tukajšnji okolici čuli 8. aprila v mlajtinskem logu.

Zlatovrank je tu precej. Prvo sem videl 3. maja pri Črensovcih, 22. junija sem videl dve pri moravskem logu, eno pa pri Martjancih, istega dne sem videl dve na naših njivah in prav tam 24. junija eno. Tudi na bogojinskih njivah sem večkrat videl katero. Dve sem videl 24. avgusta pri Raščicah, zadnje pa 30. avgusta na njivi pri Moravcih. — Ivan Hribar, šolski upravitelj. (Konec sledi.)

Nezgodno zavarovanje lovcev pri Zavarovalni družbi »Jugoslavija«.

K članku g. inž. Koprivnika v »Lovcu« št. 1 iz l. 1937. je v boljšo orientacijo članov lovcev dodati še tole:

Zavarovanje zoper nezgode je obvezno za vse člane lovskih društev,

a brez naznačenja imena vsakega poedinega člana, in velja za člane lovce in zaprisežene lovske čuvaje, ki so člani lovskih društev, in od časa, ko zavarovanec gre od doma na lov s puško, pa do časa, ko se vrne domov. Razen tega za vse nezgode ob priliki basanja patronov doma ali na lovu, nadalje ob času vaje na strelišču ali drugje, izvzemši strelske tekme. Zavarovanje se razteza na vse nezgode, ki bi zadele člane v zvezi z izvrševanjem lova in na potovanju na lov in nazaj domov.

Niti Osrednja zveza niti banovinske Zveze niso obvezane, da svoje člane prijavijo zavarovalnici imenoma, temveč samo skupno število članstva, tako da vsak poedini član z vpisom v članstvo in z izročitvijo članske izkaznice postane zavarovan, a z dnem brisanja iz članstva preneha veljavnost zavarovanja dotičnega člana. Skupno število članstva se ima napraviti vsako leto do 31. decembra.

Za zavarovanje so merodajni obči pogoji za zavarovanje proti telesnim nezgodam, v kolikor niso v protislovju s poedinimi določbami dogovora z zavarovalnico.

Člani lovci in zapriseženi lovski čuvaji so upravičeni, da s prijavo po svoji Zvezi ali neposredno zavarovalnici povišajo zavarovalne vsote sorazmerno s povišanjem premije. Zavarovalnica sprejema taka povišanja takoj za člane lovce do 20 kratnega, za lovske čuvaje in gozdarske uslužbenca do 4 kratnega zneska.

Glede na žalostne primere čuvajev Skapina in Odlazka nujno priporočamo, da se lovski upravičenci in lovski zakupniki čim bolj poslužujejo te pravice ter svojim čuvajem, zlasti takim, ki so izpostavljeni napadom po lovskih tatovih, povišajo zavarovalne vsote, ker dosežajo pri malenkostnem doplačilu 8 din 70 par na leto povišanje zavarovalnih vsot na 40.000 din za primer trajne invalidnosti in 20.000 din za primer smrti.

M.

Kaj je na Kočevskem novega! Lovski rog visi skoraj že zaprašen na zidu in toži, da je njegov glas že hripav, ker se je v prošli lovski sezoni tako redko oglašal. Večina lovišč je bila 1938. leta oddana v najem za 12 letno zakupno dobo in odstrel je omejen. Za odstrel dovoljena divjad se lahko odstrela s kroglo in ni treba vznemirjati lovišč z brakadami in psi. Sem in tja se je vendar vršila kaka brakada bolj iz lovske družabnosti kakor pa zaradi večjega odstrela. V splošnem se je lovilo še dosti lovsko pravilno in pravično. Vendar je ob koncu »zapika« odstrela srnjadi in jelenjadi namenila usoda smrt jelenu dvanajsteraku, ki je padel na brakadi tam ob strmem hribu fridrihštanskega pogorja. Lepa, redka divjad je visela nekaj dni ob zidu neke mesnice v Kočevju, kjer so jo mogli ogledati oni, ki te divjadi še niso videli.

Srnjaki so zelo pozno odvrkli rogovje. Še sredi decembra sem opazil tri dobre srnjake šesterake, ki so nosili svoj okras. Tudi prsk srnjadi v decembru sem opazoval, bilo je to 12. decembra, ko je srnjak gonil srno. Ona je pivkala med gonjo, on pa je izražal svoje zadovoljstvo z glasnim »himmm«.

Prsk srnjadi v avgustu se ni nič kaj obnesel za odstrel srnjakov. Bili so dnevi, ko je srnjak prav rad prišel na klic, toda največ jih je bilo, ko se niso odzvali. Ali je bil tedaj glavni prsk v juliju ali pa pozneje v avgustu? Dne 18. avgusta mi je prav dobro skočil star srnjak na klic, pred tem časom pa samo kak slab. Isti dan, 18. avgusta, sem iz obršnjaka opazoval, kako je prav dober srnjak gonil srno mladico po poseki. Večkrat sta obstala in se vdajala ljubezni. Prsk pri srnjadi je torej tedaj, kadar srnjad hoče, in ne tedaj, ko želimo to mi, lovci!

Divji prašiči so naredili tudi v letu 1938. precej škode na koruzi in drugih poljskih pridelkih, največ v občinah: Koprivnik, Mozelj, Kočevska Reka, Stari log in Dolenja vas. Seveda je

pomagal prašičem opletati mlečno koruzo in oves tudi stric medved. V nekaterih občinah je bila škoda prav občutna, toda le malokateri lovec je pričakoval v noči prihoda prašičev v polje. Le vedno agilni Nimrod Ivan, krepka, zdrava, nikdar mirujoča, poštna kranjska grča, je čakal noč za nočjo tam na rakitniškem polju na črnuhe in jim branil dostop v koruzno polje. Izplačalo se mu je čakanje, kajti pet prašičev v skupni teži nad 500 kg je spravil v večna lovišča; toda kljub temu je bila povzročena škoda še vedno občutna za žep najemnika.

Ko je zapadel prvi sneg, je bilo izvršenih nekaj pogonov na divje prašiče, pa uspeh je bil majhen. V Črnem potoku sta padla le dva, v Polomu eden, v Kočevski Reki eden, v Grčaricah eden, v Rogu dva; agilni Ivan pa je na beli snežni odeji pobral sam, brez gonje, kar štiri.

Prašičev je vedno več, treba bo resno misliti na njih pokončevanje, ker bodo sicer pregnali ljubko srnjad iz naših lovišč.

Medved je šel pozno v brlog. Slediti ga je bilo še na zapadli snežni odeji.

Lisice letos nič kaj rade ne prijemajo vabe. Kljub polaganju strupa je uspeh pičel. Strup bi se v kočevskih revirjih, kjer je medved doma, ne smel polagati! Oblast bi morala to prepovedati. Zveza lovskih društev bi morala nastopiti proti temu na merodajnem mestu. Zgodilo se je že, da je medved pobral lisici nastavljeno vabo in obležal na mestu. Sedaj uživa medved zaščito in zaščita bi se morala raztegniti tudi na to, da bi se strup ne smel polagati, ne samo da se medved ne sme streljati.

Dne 8. januarja t. l. je bil občni zbor Lovskega društva v Ribnici. Iz Kočevja so se občnega zbora udeležili le izvoljeni odborniki, medtem ko drugi člani društva niso pokazali nikakega zanimanja za udeležbo. Tako je vsako leto! Baš iz sodnega okraja

Kočevja se občnega zbora udeleži najmanj članov in vendar bi bilo potrebno, da je udeležba velika. Morda jim je Ribnica predaleč.

H koncu bi pripomnil še to, da naj bi Zveza lovskih društev prodajalcem znakov SLD strogo naročila, da prodajajo znake samo članom lovskih društev, da se ne bo na klobukih nelovcev kar tako »zaradi lepšega« bleščal naš lep lovski znak!

Bižal Drago, Kočevje.

Vidre. Vselej, kadar me zanese pot ob strugah potokov, mi iščejo oči sledi

te velike ribje roparice. Te ni težko najti količkaj previdnemu lovcu, ker odtisi njenih šap v blatu, ribje luski ne ob strugi in njeni iztrebki prav hitro razjasnijo, s čim imamo opraviti. Mimogrede omenim, da sem pri mnogih vidrah po preiskavi želodčne vsebine našel tudi ostanke rakov, torej tudi teh ne zametuje.

Njeni nočni pohodi so neverjetno dolgi; v eni noči preteče in preplava po 15 km in več dolgo pot, posebno če ji primanjkuje hrane. Prav tako dobro vé tudi za vse ribje potoke, kar se zelo dobro vidi v snegu po

sledovih, ko iz potoka v potok prereže pot kar čez gozdove in polja.

Način lovljenja vider v pasti ni posebno kompliciran, ker je njen voh zelo slabo razvit. Zato ni potrebno, kot sem svoj čas nekje čital, nastavljati pasti pod površino vode, ker vse, kar sem jih že ujel, in teh je precej, sem dobil na suhem poleg vode.

Sluh in vid pa sta pri vidri izborno razvita, kar sem lani ugotovil pri mladih. O pasteh in načinu nastavljanja tu ne bom razpravljaj, ker bi se stvar preveč zavlekla, in je to tudi pisme-

smo že najmanj leto dni skupaj. Ako sem se usedel k njim na tla, je bila takoj ena v rokavu, druga za srajco, tretja spet nekje za vratom, tako da se jih je človek včasih kar s težavo rešil. Kmalu so se privadile tudi mesne hrane; najljubša so jim bila drobno sesekljana jetrca. Čudno pa je bilo, da jim ribe ali žabe niso šle posebno v slast. Na žalost nam je iz neznane ga vzroka pozneje ena poginila, ostali dve pa sta se zelo hitro razvijali v rasti in v teži ter skakali za menoj po dvorišču kakor kužki. Imel sem

no težko razložiti; to je pač stvar prakse...

Lani 6. avgusta pa sem čisto slučajno ob potoku Pesnice našel njihov rov s tremi mladiči. Izdale so se same: dve od teh sta namreč padli iz rova po strmi strugi v vodo ter si na vso moč prizadevali, da bi prišli nazaj v rov. Njihovo pivkanje, ki je podobno ptičjemu glasu, me je privabilo v bližino, od koder sem jih s pomočjo dveh tovarišev spravil na suho. Pri natančnejšem ogledu terena sem našel potem rov, kjer sem izkopal še eno. Rov je bil približno $1\frac{1}{2}$ m dolg in kakega $\frac{1}{2}$ m globok, in sicer visoko nad vodno površino, tako da voda tudi ob veliki povodnji ne bi mogla do njih. Videl sem že mnogo udomačenih divjih živali, a tako krotkih in domačih kot so mlade vidre, še nisem videl nikoli. Že drugi dan so sesale iz pivske steklenice mleko tako, kot da

ju tudi ob priliki lanske mariborske lovske rastave eno popoldne v razstavi poleg pižmovk, kar je zbudilo pri obiskovalcih obilo zanimanja. Slučajno pa je zvedel neki zasebni zagrebški zoološki vrt ter ju nam odkupil. Iz Zagreba pa sta kmalu nastopili daljno pot v New York, kamor jih je dotični gotovo dobro prodal. Letos sem marca meseca zopet dobil krasno staro vidro, samca, dolgega 1 m 57 cm in $9\frac{1}{2}$ kg težkega. A to gotovo ni zadnja, ker imam že zopet nove sledove. F. Ciuha.

Pižmovke. V bližini Sv. Trojice v Slov. goricah sem opazil lansko leto julija meseca, s kako vnemo so se pižmovke na neki njivi lotile ovsa. V bližini je precej velika mlaka, iz nje so pa držale cele steze na njivo, od koder so ponoči pižmovke kar s slamo vred vlačile oves v svoje podzemskie rove. Drugi dan sva pričela z nekim

prijateljem z izkopavanjem, ki je rodilo prav lep uspeh. Prva pižmovka nama je sicer gladko ušla, drugo sem zadavil, preden je mogla do vode, tretja pa me je usekala za prst, da tega nikomur ne privoščim, najmanj pa sam sebi. Kljub temu sem napravil hiter račun z njo, in takoj nato še z drugo. Po daljšem prekopavanju sva v nekem rovu presenetila kar cel zbor, bilo jih je šest skupaj, katere sem žive polovil ter jih spravil v zaboj, koder so se, menda od jeze in sramote, začele med seboj pretepati. Dobila sva jih torej devet in bi jih gotovo še več, da nisva postala trudna in lačna. Zato sva izkopavanje drugih rogov opustila. Prav zanimivo je tudi to, da se pižmovka, ako vidi, da ni drugega izhoda, sama zakoplje na koncu rova. To naj bo v pouk vsakemu, ki se hoče baviti z izkopavanjem pižmovk. Treba je, ako je rov prazen, s prstom pretipati vse stene na koncu rova in natenkrat se bo nekje rahla stena vdala, v nastali duplini pa bo skrita pižmovka. Seveda v vsakem rovu je ni.

Pred kratkim se mi je pa ujela ena v past, katero sem imel nastavljeno vidri. Tu se sedaj nahajajo pižmovke že v vseh mlakah in ob potokih, ker se zelo hitro plode, uniči pa se jih prav malo. Preti nevarnost, da se jih sploh ne bomo mogli več rešiti.

V kolikor sem do sedaj ugotovil po preiskavi v njihovih želodcih najdene hrane, lovu in ribarstvu niso škodljive, ker žive od rastlinske hrane. Tem bolj pa so nevarne vodnim nasipom, katere nenehoma vrtajo. Ker nimajo stalnih rogov, nastaja resna nevarnost, da se bodo v krajih, kjer se bodo preveč naselile, počasi začeli rušiti vodni nasipi in stene strug. Prav posebno še ob času povodnji, ker bo voda sama skozi nastale rove odnašala obrežno zemljo.

Pižmovka je zelo razširjena tudi v Prekmurju. Kljub temu, da jo močno zatirajo, jih je vedno več. F. Ciuha.

Zakasnele lastovke. Dne 23. oktobra 1938 sem, nadejajoč se večjega števila kljunačev, odrinil že zarana v lovišče. Namesto po cesti, ki je vedno polna kolesarjev (pred leti mi je neki neprevidnež pred Roginom polomil tri rebra), sem jo mahnil kar za Dravo čez Rogoznico naprej proti Zabovcem. Bilo je precej hladno jutro. Okoli 7 zavijem ravno mimo Spuhljanskega nasipa, ko se mi zazdi, da slišim neke lastovko.

Nesiguren, če je bila moja znanka ali ne, preiskujem nekaj časa obzorje, ko se pojavita dve nad vodno gladino. Odleteli sta, glasno gostoleč, v smeri Sv. Marka.

Enak primer z lastovko je doživel dva dni prej tudi naš član Franc Babusek, posestnik na Štukih. Vračajoč se iz vinograda v Halozah, je videl lastovko, še veselo letajočo v bližini Straschilovega posestva. Kakor jaz, si je tudi on zastavil vprašanje, kje so se vendar zamudile lani toliko časa?

P. M.

Varovalni naočniki za lov iz neofanovega stekla imajo lastnost, da podajajo očesu naravne pravilne barve predmetov in okolice. Navadni varovalni naočniki, na primer zeleni, kažejo vse zeleno in se prave barve slabo ali skoraj nič ne ločijo, pa je zato

Foto dr. M. Dular

težko po barvi prepoznati divjad, kaj je samec, kaj samica, n. pr. pri lovu na jerebice, fazane in race. Pa tudi pri lovu na drugo divjad moti, če se vse barve zlivajo v neko zelenilo. Brez varovalnih naočnikov včasih skoraj ne gre zaradi preostre svetlobe ali pa v snegu, kjer nas luč slepi, da bole oči in se človeka polasča glavobol. Lovni uspeh je tedaj slab in vse skupaj kvari užitek. — O teh naočnikih poroča 51. številka Forst- und Jagdzeitung, 1938. M. Š.

Nov način basanja nabojev za šibre po Levéju opisuje septembrska številka 1938 francoskega lovskega lista »Le Saint Hubert«. Zadostni plinski pritisk dobi z manjšo množino smodnika s tem, da poveča odpor. Tega Levé doseže z močnejšim robljenjem tulcev. Tulci so navadni, brez kovinastega vložka, a z močnejšim vžigalnikom (kapsljem). V šibrenicah kal. 16 porablja namesto 1.70 g francoskega »T« smodnika samo 1.15 g in le 26 g šiber namesto 28 g. Čep na šibrah je samo 5 mm debel, iz treh različnih pokrovcov. Na ta način ostane nad šibrami kakih 25 mm praznega tulca, ki se ves zarobi. Ta visok rob nudi plinom večji odpor in zato večjo napetost. Ta način basanja se je na Francoskem dobro obnesel in ima prednost, da prihrani zlasti na stroških za municijo. M. Š.

»Breja« zajka. Dne 7. decembra 1938 sem v loviščih svinčenih rudnikov v Mežici ustrelil zajko. Ko sem jo odprl, sem našel v trebušni votlini dvojke kep, katere niso bile v zvezi s črevesjem. Radoveden sem prerezal mreno in ugotovil mladega zajčka. Poslal sem najdbo s posredovanjem uprave »Lovca« bakteriološkemu zavodu v Ljubljani, ki je potrdil, da so bili to odmrli plodovi nosečnosti. To se zgodi, po izjavi zavoda, pri živalih večkrat, tudi pri večjih. Zavod je napravil iz te najdbe preparat za svojo zbirko.

J. Urbančič.

Društvene vesti

† Lovskemu tovarišu v slovo. Zopet enkrat je po lepi mislinjski dolini odjeknil strel lovskih pušk in je žalostno zaoril lovski rog v slovo mrtvemu tovarišu in prijatelju, ki je odšel v večna lovišča.

Pri farnem pokopališču v Št. Janžu pri Dravogradu je bil 18. maja položen k večnemu počitku Jože Verdnik iz Meže.

Pokojni, ki se je rodil 25. decembra 1861 v Vuzenici, je bil 44 let zakupnik občinskega lovišča Otiški vrh in Šent Janž pri Dravogradu. Bilo mu je kot enemu najstarejših članov našega odseka SLD v največjo uteho, če je v prostih urah pohitel v naravo po naših gozdih prisluškovat kraljevskemu pevcu in trubadurju, ali ob senčnih, z leščevjem zaraslih dolinicah izvajal živahne jerebe. V zadnjih letih, ko mu je opešal sluh, pa se je najraje sprehajal po lovišču s svojima ljubljencema-brakoma. Veliko skrb in vne-mo je kot dolgoletni vzgledni lovec posvetil vzgoji divjadi in je dosegal v tem svojem stremljenju prav vidne uspehe.

Šele danes, ob veliki vrzeli, ki je nastala v naših vrstah s Tvojo izgubo,

čutimo vsi, kako nepogrešljiv lovski tovariš in vodnik si nam bil, dragi Jože. Ne bomo Te pozabili! Na lovskih pohodih se te bomo spominjali in v naših srcih Ti bomo ohranili trajen spomin.

Lovski tovariši.

*

Glavarstveni tajnik Franjo Babič — sedemdesetletnik. Kdo ga ne pozna, našega Babiča, na dravskem polju in v Slovenskih goricah? Po svojih študijah na sadjarski in vinorejski šoli v Mariboru je po daljšem službovanju

na Raki in po šestletnem službovanju pri nekem artilerijskem polku v Bu-dimpešti bil sprejet kot uradnik na mariborskem glavarstvu, kjer je služil celih 22 let. Prijazni in ustrežljivi Franjo si je pridobil v tukajšnjem ožjem in širšem okolišu ogromno število prijateljev, zlasti v lovskih krogih. Kot vnet pristaš zelene bratovščine in prijeten družabnik je porabljal pač vsako priliko, da je poiskal po utrudljivem in duha morečem pisarniškem delu utehe in razvedrila na naših po-

ljih in v naših gozdovih. Bil je so-ustanovitelj in odbornik svoječasne mariborske podružnice »Slov. lovskega društva« ter do letošnjega leta odbornik »Lovskega društva Maribor«. V zadnjih letih je bil tudi vesten in točen izposojevalec knjig iz društvene knjižnice. Franju Babiču želimo še mnogo mnogo vedrih let v krogu njegove družine in njegovih prijateljev.

*

Iz I. okrožnice Zveze lovskih društev v dravski banovini v Ljubljani.

Konstituiranje ožjega odbora in odsekov:

Ožji odbor: predsednik: dr. Krejči Viljem, podpredsednik: ravn. Pogačnik Bogdan, tajnik: nadsvetnik Mladič Anton, blagajnik: prof. dr. Novak Fran. člana: dr. Tavčar Ivan in ravnatelj Mravljak Fran. — Finančni odsek: načelnik: dr. Orel Filip; člani: Mohor Ciril, ravnatelj Mravljak Fran, ravnatelj Boltavzer Rajko, dr. Šalamun Franjo, dr. Novak Fran, Turk Vilko, Gilly Alfonz. — Pravni odsek: načelnik: Mladič Anton; člani: dr. Tavčar Ivan, dr. Souvan Hubert, dr. Bavdek Jože, dr. Kovačec Janko, Lenček Niko. — Slovstveni odsek: člani: dr. Bevk Stanko, ing. Božič Cvetko, dr. Tavčar Ivan, ing. Rihtar Ciril, prof. Schaupt Adolf. — Uprava »Zelenega kri-ža«: načelnik: Mladič Anton; člani: dr. Novak Fran, Bahovec Ivan, dr. Trampuž France, Confidenti Fric, Gilly Alfonz. — Odsek za lovske iz-pite: načelnik: ing. Božič Cvetko; člani: mr. ph. Bakarčič Gvido st., dr. Bevk Stanko, Mazlu Alfonz, ing. Rihtar Ciril, ing. Šušteršič Mirko, ing. Ziernfeld Zmago. — Odsek za kino-logijo: načelnik: dr. Tavčar Ivan; člani: dr. Lokar Janko, Kosler Oskar, Urbanc Franc.

V vseh odsekih sodeluje kot član Zvezin predsednik dr. Krejči Viljem.

**Na Zvezini skupščini dne 2. aprila 1939
sklenjene resolucije:**

Lovska društva naj sprejmejo kot člane samo take lovske čuvaje, ki še niso bili kaznovani zaradi imovinskih deliktov, zlasti pa ne zaradi lovskih tatvin; če pa imajo zaradi takih deliktov malenkostno predkazen, naj jih sprejmejo le tedaj, če so dosegli pred sodiščem izbris te kazni, t. j. rehabilitacijo. Lastniki in zakupniki lovišč naj ne nastavljajo kot čuvaje oseb, ki ne morejo biti v gornjem smislu člani naših lovskih društev.

Vsa lovska društva naj bodo tudi pri sprejemu drugih članov zelo previdna in naj ne sprejemajo kot člane oseb, ki so večkrat predkaznovane zaradi lovskih tatvin. Od novo sprejetih članov naj zahtevajo znanje vsaj elementarnih pojmov o lovstvu in o ravnanju z orožjem. Za tako znanje pa ni potreben dokaz z izpitom.

V zadnjem času, zlasti v zadnjih mesecih, se je krivolovstvo tako razpaslo, da so količkej vestni lovski čuvaji v stalni nevarnosti za življenje. Zato prosijo lovci dravske banovine oblastva, posebno orožniško poveljstvo, da posveča temu pojavu povečano pozornost. Želimo tudi, da bi šolska in cerkvena oblastva poučila ljudstvo o zlih posledicah krivolovstva.

Po nasvetu finančnega odseka je širši odbor Zveze sprejel v načelu obvezno jamstveno zavarovanje za vse člane lovskih društev, ki naj se izvede z veljavnostjo od 1. januarja 1940. Če se posreči skleniti z zavarovalnico pogodbo za izdatno znižano zavarovalno premijo, jo bo Zveza plačevala iz svojih dohodkov, tako da ne bodo finančno prizadeti ne člani, ne lovska društva. (O tem skupnem jamstvenem zavarovanju je sklepala tudi Osrednja zveza na svoji zadnji seji dne 13. maja 1939. Ker se za zavarovanje interesi-
rajo tudi nekatere druge zveze, bo skušala Osrednja zveza uvesti to zavarovanje za območje cele države.

Stvar bo dokončno odločena na zboru Osrednje zveze, ki bo to jesen.)

Zveza bo skušala uvesti tudi zavarovanje proti odgovornosti lovskih upravičencev za povračilo škode, povzročene po divjadi. Tudi o tem zavarovanju vrši pogajanja z zavarovalnico Osrednja zveza.

Zveza je pri vseh sodnih in upravnih oblastvih povzročila, da bodo pri vseh dražbah zaplenjenega orožja in streliva postopala strogo po predpisih in pripustila k nakupu samo osebe, ki se izkažejo z vsemi v zakonu o posesti in nošnji orožja predpisanimi listinami. Omenjena oblastva bodo o dražbah obveščala tudi Zvezo in krajevna lovska društva, ki naj se vsake dražbe po svojih odposlancih udeleže in pazijo, da ne pride zaplenjeno orožje v roke nepoklicanim.

Ker je neko sresko načelstvo pričelo naknadno izterjavati poleg taks, ki so bile že na dražbi plačane, še 3 % dražbeno takso v smislu tarifne postavke 81, točka 2 taksnega zakona od lovske zakupnine za vseh dvanajst let, dosežene na dražbi, je Zveza po Osrednji zvezi pri ministrstvu ukrenila potrebno, da se tako postopanje ustavi. Društva naj opozorijo Zvezo, če bi sreska načelstva njihovega okoliša tako izterjevanje nadaljevala.

Vsa lovska društva naj opozorijo svoje člane, da je po predpisih o lovopustu dovoljeno streljati srnjake v času od 1. junija do 1. oktobra izključno le s krogljo. Samo v času od 1. oktobra do 15. decembra je dovoljen srnjadi tudi strel s šibrami. Po sklepu seje širšega odbora se nalaga društvom, da strogo pazijo, da se predpis povsod upošteva.

Izkoriščanje ruševja. Dne 1. V. 1939 je izšla naredba kralj. banske uprave o izkoriščanju ruševja. (Službeni list št. 38.) Glede na čl. 4. te naredbe vljudno prosimo vsa včlanjena društva, da nas o vseh primerih izkoriščanja ruševja v naših krajih

takoj obvesti, da bi mogli na pristojnih mestih zaradi ustavitve prekomernega izkoriščanja potrebno ukreniti.

Vsako izprembo v članstvu morajo društva brez odloga sporočiti Zvezi. Ta obvestila so važna zaradi zavarovanja, ker člani, ki niso vpisani v Zvezinem članskem seznamu, niso zavarovani.

Lovsko društvo v Krškem opozarja svoje člane, da za leto 1939 nemudoma poravnajo članarino, in sicer redni člani po 83 din, čuvaji po 63 din. Položnice so bile priložene »Lovcu« za mesec november 1938. Ako kdo te položnice nima, jo lahko dobi pri blagajniku društva v Krškem.

Spored lovske strelske tekme Zveze lovskih društev

v dravski banovini v Ljubljani,
ki se bo vršila 12. in 13. avgusta 1939 na
vojaškem strelišču na Dolenjski cesti
v Ljubljani.

Streljanje s šibrami se bo vršilo v soboto, 12. avgusta 1939, od 8. do 12. in od 14. do 17.30 ure.

Streljanje s kroglo se bo vršilo v nedeljo, 13. avgusta 1939, od 8. do 12. in od 14. do 17.30 ure.

Svečan sprejem zastopnikov oblasti in častnih gostov bo v nedeljo, dne 13. avgusta, ob 8. uri na strelišču.

Pristrelitev pušk in vežbanje je dovoljeno v petek, 11. avgusta. Na dan tekmovanja pristreljevanje in vežbanje ni mogoče in ni dopustno.

Razglasitev uspehov streljanja in razdelitev nagrad bo v nedeljo, dne 13. avgusta. Kraj in čas bosta objavljena na strelišču.

A. Streljanje s kroglo:

1. Spominska tarča: Desetkrožna tarča na razdaljo 75 m. Zgrešen strel se sme ponoviti. Strel na spominsko tarčo je obvezen za vse udeležence tekme. Položaj strelca: ležeč, klečeč ali stoječ, toda iz roke brez oslona puške. Puška: lovska risanica od naboja vključno 5.6/35 navzgor.

2. Skrivajoča se tarča srnjaka: Petkrožna tarča na razdaljo 125 m. Puška: kot pod točko 1. Položaj strelca: kot pod točko 1. Strel: 1 serija 5 strel in prvaški strel. Ponavljanje: dvakratno. Čas streljanja: tarča se pokaže za posamezen strel 8 sekund. Ocena: najboljša serija. Vpisnina: 15 din, I. ponavljanje 30 din, II. ponavljanje 50 din. Nagrade: 2 v predmetih in skupno 5 diplom.

3. Tarča bežečega jelena: Petkrožna tarča na razdaljo 75 m. Puška: kot pod točko 1. Položaj strelca: stoječ. Strel: 1 serija 3 strel in prvaški strel. Ponavljanje: dvakratno. Ocena: najboljša serija. Vpisnina 15 din, I. ponavljanje 30 din, II. ponavljanje 50 din. Nagrade: 2 v predmetih in skupno 5 diplom.

4. Skrivajoča se tarča ruševca, zajca in lisice: Petkrožne tarče na razdaljo 75 m. Puška: kot pod točko 1. Položaj strelca: sedeč, iz roke brez oslona puške, hrbet ne sme biti naslonjen. Strel: 1 serija 5 strel in prvaški strel. Ponavljanje: dvakratno. Čas streljanja: tarča se pokaže za posamezen strel 8 sekund. Ocena: najboljša serija. Vpisnina: 15 din, I. ponavljanje 30 din, II. ponavljanje 50 din. Nagrade: 2 v predmetih in skupno 5 diplom.

5. Skrivajoča se tarča gamsa: Sedemkrožna tarča na razdaljo 225 m. Obvezna za tekmovalce za naslov prvaka. Puška: kot pod točko 1. Položaj strelca: ležeč, klečeč ali stoječ, toda iz roke brez oslona puške. Strel: 1 serija 5 strel in prvaški strel. Ponavljanje: dvakratno. Čas streljanja: tarča se pokaže za posamezen strel 8 sekund. Vpisnina: 15 din, I. ponavljanje 30 din, II. ponavljanje 50 din. Nagrade: 2 v predmetih in 5 diplom.

B. Streljanje s šibrami:

1. Glinasti golobi: 10 golobov na razdaljo 12 m. Na to tekmovanje imajo dostop le tisti, ki pri tekmovalnem streljanju na glinaste golobe še niso prejeli nobene nagrade. Puška: kal. 20, 16

ali 12. Naboji: šibre št. 12. Drža puške pred strelom: poljubna. Dvojčenje dovoljeno. Ponavljanje: dvakratno. Ocena: najboljša serija. Vpisnina: 20 din, I. ponavljanje 30 din, II. ponavljanje 40 din. Nagrade: 2 v predmetih in skupno 5 diplom.

2. Glinasti golobi: 30 golobov v treh serijah po 10 golobov. Razdalja: 15 m. Puška: kaliber 20, 16 ali 12. Naboji: šibre št. 12. Drža puške pred strelom: poljubna. Dvojčenje dovoljeno. Ponavljanje: dvakratno. Ocena: najboljša serija 30 golobov. Vpisnina: 50 din, ponavljanje po 75 din. Nagrade: 2 v predmetih in skupno 5 diplom.

3. Brakada: Serija 10 tarč. Razdalja: 35 m. Puška: kaliber 20, 16 ali 12. Naboji: šibre št. 8. Drža puške pred strelom: lovska, s kopitom v višini kolmca. Ponavljanje: dvakratno. Ocena: najboljša serija. Dvojčenje: ni dovoljeno. Vpisnina: 15 din, I. ponavljanje 30 din, II. ponavljanje 50 din. Nagrade: 2 v predmetih in 5 diplom.

C. Strelec, ki doseže največje število točk na srnjaka, bežečega jelena, gamsa, na 30 golobov in na brakado, prejme prehodno darilo »Lovskega društva Ljubljana« in naslov »Prvak v lovskem tekmovalnem streljanju Zveze za leto 1939«. Naslednji trije dobe diplome.

Pogoje za tekmovalno streljanje dobi vsakdo pri svojem društvu, oziroma v društveni pisarni v Ljubljani, Trdinova ul. 8. Z izvedbo tekme je poverjeno Lovsko društvo Ljubljana. Vodja tekme je tov. Franjo Per.

Lovski koledar za **julij**

Sonce	vzhaja:	dne	11.	ob	4.23 ^h
„	zahaja:	„	11.	„	19.43 ^h
„	vzhaja:	„	21.	„	4.31 ^h
„	zahaja:	„	21.	„	19.37 ^h
„	vzhaja:	„	31.	„	4.42 ^h
„	zahaja:	„	31.	„	19.27 ^h

Mesec je 1. in 31. v ščipu, 16. v mlaju.

Kinološki dnevi od 2. do 5. junija 1939 v Stockholmu. Predsednik Jugoslovenskega kinološkega saveza dr. Ivan Lovrenčič je bil izvoljen za podpredsednika Federation Cynologique Internationale. Za našo domačo nacionalno pasmo ilirskega ovčarja je bil določen standard, ki je s tem priznan v mednarodnem kinološkem svetu.

Občni zbor Federation Cynologique Internationale se je vršil dne 2. junija 1939 v Stockholmu; zastopanih je bilo 25 držav, med njimi tudi Jugoslavija, ki jo je zastopal generalni tajnik Teodor T. Drenig. Zborovanje je trajalo s kratkim opoldanskim odmorom od 9 dopoldne do 5 popoldne in je razpravljalo o vseh kinoloških vprašanjih. Kot nov član je bila sprejeta kinološka zveza Poljske. Na poznejši termin je bil preložen sprejem Bolgarije in Argentine. Zastopnik Jugoslavije je referiral o ilirskem ovčarju in se je ta pasma s tem mednarodno priznala. Za dosego mednarodnega šampionata je bil ilirski ovčar oproščen sicer predpisanega uporabnostnega izpita za dobo petih let.

Dosedanji odbor je bil potrjen za nadaljnjo dobo treh let, izvoljena pa sta bila za leto 1939/40 za predsednika grof Josip Hunyady, predsednik Madžarskega kinološkega saveza, za podpredsednika dr. Ivan Lovrenčič, predsednik Jugoslovenskega kinološkega saveza.

Istočasno je slavil Svenska Kennelklubben (švedski kinološki savez) petdesetletnico obstoja; po končanem občnem zboru je bil na pokopališču Solna v Stockholmu položen venec na grob grofa A. P. Hamiltona, ustanovitelja društva.

Dne 3. in 4. junija se je vršila v okviru jubilejne slavnosti mednarodna razstava psov vseh pasem z 820 psi, med temi preko 800 iz Švedske. Posebno zanimanje so vzbudile domače pasme, kot n. pr. nordijske psice (Lapphund, Grahund, Norsk Buhund in Finsk spets), kakor tudi domači švedski braki.

Dne 3. junija ob 20 je priredil Svenska Kennelklubben posebno svečanost v modri dvorani mestne hiše in takoj nato je priredilo mesto Stockholm v zlati dvorani mestne hiše jubilejni banket.

Svenska Dagbladet in Aftonbladet sta med drugim priobčila razgovor z zastopnikom Jugoslavije ter sliko zastopnika in ilirskega ovčarja.

Nove psarne: JKS prijavlja zaščito psarn:

a) Domžale, za ptičarje. Lastnik Flis Franc, Domžale, Šolska ulica.

b) Zagreb, za športne pse. Lastnik dr. Petö Pavao, Zagreb, Mikuličeva ulica 15.

Zaščita psarn postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov. Savezni tajnik.

Prijavljena legla ptičarjev. (4. seznam.) Dne 25. marca 1939 je plegla irska seterica »Crissie v. Seevecamp« JRP 11 T po »Rino v. d. Ritterburg« JRP 4 š deset mladičev; pokončanih pet psic; ostalo v leglu pet (4—1) mladičev. Trije psi so naprodaj. Lastnik psice je dr. Janko Hafner, zdravnik v Ljubljani, Resljeva cesta 9.

Dne 15. aprila 1939 je plegla poen-terka »Sanior Hysope« JRP 20 K po »Serio di Gattico Novarese« K. C. I.

11107 dvanajst mladičev (6—6); poginili 4—4, ostali v leglu štirje (2—2) mladiči. Lastnik psice je dr. Alexander Gorup, Sušak.

Dne 14. maja 1939 je plegla nemška kratkodl. psica »Rika« JRP 131 B po »Alko v. Gildeberg« JRP 179 A devet mladičev (8—1); pokončani 2—1, ostalih šest je moškega spola in naprodaj. Lastnik psice je poklicni lovec Franc Flis, Domžale, Šolska ulica 21. A. Sch.

Poročilo JKL B o razstavi v Zagrebu in smotrah. Naš klub je poslal na razstavo v Zagreb tri kratkodlake in tri resaste istrske brake; od vsake pasme je dobil en brak odlično telesno oceno, in sicer kratkodlaki Akut JRB štev. 327 (lastnik dr. Lavrič) in resasti Izlet JRB štev. 296 (lastnik dr. Lovrenčič), vsi ostali pa so dosegli prav dobro telesno oceno. Zanimanje za brake je bilo v Zagrebu precejšno, priznati pa moramo, da jih ljudje tam doli doslej še niso poznali in je imel klubov zastopnik v razstavnem prostoru — ki je bil silno nesrečno izbran — polne roke dela s pojasnjevanjem, da so to lovski psi za glasen lov.

Dne 21. maja je klub priredil smotro brakov v Konjicah. Videli smo tam okoli 20 psov, a sodniška komisija je mogla priznati le enemu psu odlično (Brzan Sodraški, lastnik Straser), trem prav dobro in dvem dobro oceno, vsi drugi psi pa so mešanci raznih pasem. Lovcem v okolici Konjic klub priporoča, da za bodoče pri paritvi psov bolj pazijo na čistokrvnost in enakost pasme.

Povsem drugačna je bila smotra v Kočevju 11. junija; z materialom, ki so ga naši prijatelji pripeljali na to smotro, je moral biti vsakdo zadovoljen, čeprav seveda vsak brak ne predstavlja tipa dotične pasme. Sodniški zbor je prisodil odlično oceno štirim psom in ti so: resavec Barin JRB št. 294 (lastnik Hegler) in kratkodlaka Nitra Podgorska (lastnik Ivanc), Bela Sodraška in Don Brložki (lastnik obeh Rus Mirko), devet psov je dobilo prav dobro, štirje dobro in eden povoljno oceno. Na tej smotri je 12 psov, ki v JRB še niso bili vpisani, doseglo pogoje za vpis, dočim so ostali že vpisani.

V Kočevju je bil tudi sestanek vseh sodnikov, ocenjevalcev in kandidatov, na katerem so reševali razna vprašanja. Razgovor je bil o razstavi l. 1941., ko bo kongres FCI (svetovne kinološke organizacije) v Ljubljani. Pri tej točki je bil sprejet sklep: JKLB in sodniki brakov opozarjajo rejce brakov, da bo leta 1941. v Ljubljani kongres FCI z razstavo psov vseh pasem; razen kraškega ovčarja nimamo nobene domače pasme, med lovskimi psi so domači edino le braki. Rejci brakov in vsi drugi lovci naj si zato v letošnjem in drugem letu vzrede ali nabavijo čim več čistokrvnih brakov domačih pasem, da leta 1941. pokažemo zastopnikom tujih in domačih kinoloških združenj lepo število doma vzrejenih brakov naših pasem.

Odbor JKLB je izdelal pasemske znake za brake vseh pasem in pravilnik za preizkušnje lovskih sposobnosti brakov. Tudi le-te je zbor sodnikov predebatiral in toplo pozdravil prizadevanje odbora, da se vsi ti pravilniki priobčijo v »Lovcu«. Vsi sodniki so poudarjali, da je treba tudi braka učiti, kakor uče lovci druge pse, in tako bo brak dosegel zopet tisti sloves, ki ga je nekoč imel, in bo upošteván kot lovski pes, enakovreden psom drugih pasem. Lovci smo v tem pogledu zlasti v zadnjih letih veliko

grešili, ker smo brez vsake šole zahtevali od braka, da zna že prvo leto vse, dočim se nismo niti malo potrudili, da bi braka vežbali. Zato sodniki pozivajo SLD, da priobči v »Lovcu« več člankov o vzreji in pouku brakov; lovske zakupnike in lastnike lovišč, ki v svojih revirjih love z braki, pa pozivajo, da si nabavijo čistokrvne brake in jih uče sami, ali pa jih dajo v rejo in pouk lovskim čuvajem (seveda ne zastoj!), ki naj jih stalno jemljejo s seboj v revir in vadijo v vsem, kar se zahteva od lovskega psa za splošno rabo.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca.

Lovskega paznika, samskega, izkušenega, išče Srečko Krajnc, Pesnica.

Mesto upravitelja, manip. gozdarja, vodstvo večjega lovišča ali žage prevzame upokojen državni gozdar, odlično kvalificiran v gozdarstvu, lovstvu in vodstvu žage — sodelavec v »Lovcu« od ustanovitve. — Ponudbe pod »Gozdar-lovec« na upravo lista.

Direkcija šum v Ljubljani (Bleiweisova cesta 1) odda odstrel večjega števila srnjakov na Jelovici in Pokljuki. Kolkovane prošnje je predložiti direkciiji, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Nemške kratkodlake ptičarje, deset tednov stare, iz prvovrstnega legla, proda Lojze Malenšek, učitelj v Slovenskih Konjicah.

Oddam tri mesece stare irske seterje samo lovcem. Mati Crissie v. Seevecamp, oče Rino v. d. Ritterburg, oba importirana iz Nemčije. — Dr. Janko Hafner, Ljubljana, Resljeva cesta 9, tel. 30-12.

Iščem dresiranega ptičarja. Ponudbe na: Ing. Weinberger Friderik, Hranilnična 12, Ljubljana.

Prodam mladiče, dva meseca stare brake-jazbečarje, čistokrvne, samce po 200 din in samice po 150 din. — Anton Demšar, lovski zakupnik. Rakek.

Iščem zanesljivega lovskega čuvaja, veščega vzgoje divjadi in sposobnega za iztrebljenje krivolovstva, za gozdno lovišče v Slavoniji. Plača 500 din mesečno s stanovanjem v naravi v gozdni hišici ter ostalimi pripadki. — Nastop 15. julija ali 1. avgusta 1939. Ponudbe s spričevali na upravo »Lovca« pod št. 15—1—39.

Odstrel 4—6 močnih gamsov v letu 1939 in zakup gamsovega lovišča, do 1000 ha velikega, išče dr. Mirko Schulmann, Subotica, pošt. pret. 122. Ponudbe in ceno poslati na dani naslov.

Prodam brezpetelinko kal. 16 s tokom, skoraj povsem novo, cevi so iz »Phönix Edelweiss Rostsicher«, in petelinko »Pieper« kal. 12 na brezdimni smodnik. Za izboren strel obeh pušk jamčim. Wolfgang Hönigmann, Ljutomer 58.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, Strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja in okostja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti šte. 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljen je daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovske puške in vseh lovske potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno tvrdke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovske psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Dr. Mitja Lukan

Lovec danes in nekdanj

Vedno znova človek naleti na dejstva, o katerih misli, da so tako samo po sebi umevna, da o njih ni treba razpravljati in jih poudarjati — ko pa gre stvari do dna, spozna, da temu ni tako.

Izraz »lovec« n. pr. je za današnjo dobo, vsaj v Evropi, zastarel. Lovec, ki le lovi, le strelja, se ne bo več dolgo mogel udeležiti, če ne bo slednjič prišel loviti kose in streljati klobuke. Danes bi bil morda pravilnejši izraz »gojitelj«, »rejec«, ker je lov ponajveč le še umetna institucija, svojevrstno oboževanje narave, v kolikor ni več panoga narodnega gospodarstva.

Časi, ko je bilo divjadi na pretek, lovcev pa malo, so minili. Odpadli so in odpadajo veliki neobljudeni in neobdelani predeli, gozdovi so postali tovarne lesa, močvirja se osušujejo, reke izravnavajo in trebijo. Samonikla divjad izumira, selivk je od leta do leta manj. Kar je divjadi še ostalo, more obstajati edinole s pomočjo človeka. Zato mora človek - lovec — hočeš nočeš — gojiti in vzrejati divjad, loviti, streljati pa le to, kar je zrelo za odstrel. Niso od pravih lovcev ustanovljeni predpisi povzročitelj te teze — obstoj lovstva sploh nujno zahteva tako ravnanje. Lovec, ki se tega ne zaveda oziroma noče zavedati, je škodljivec, nesocialen element, ki se hoče na stroške splošnosti in prihodnjih pokolenj izživeti na povsem atavističen način. Zato tudi vedno ostrejša zakonodaja, vedno večja skrb kulturne države za lovstvo, ki je

spoznala v njem velik narodnogospodarski in, kar je izredno važno, tudi vzgojni pomen! Le res discipliniran, odgovornosti se zavedajoč človek, ki zna brzdati svoje strasti ter se zaveda, da je družabno bitje — je lahko danes res dober lovec! Vsakdo se je gotovo že pregrešil proti tem pravilom, vsakogar je že premagala strast in ga še bo, vendar vsakdo, ki se zaveda modernega lovskega poslanstva — ohranitve živalstva — se je po taki pregrehi kaj slabo počutil. One lovce, ki se tega ne zavedajo, streljuhe in izkoriščevalce morajo pravi lovci in oblast — izločiti. Zato je lov danes ostra šola in vzgoja za disciplino in odgovornost.

Široka — nelovska plast ljudstva pa se te spremembe še ne zaveda. Zanj je še vedno najboljši lovec — najboljši zalezovalac, najboljši strelec. Ostala je še vedno pri onem pojmu lova, ki je bil merodajen v preteklosti, ko so se povsod še razprostirali pragozdovi, zamakale meandrične reke obširna močvirja, ko so bili še neobdelani in neposeljeni ogromni predeli naše celine. Takrat je človek segal po orožju, da se je hranil in pred divjadjo branil. Tedaj je bil razumljivo najboljši lovec tisti, ki je največ uplenil. Orožje je bilo primitivno in slab zalezovalac, slab strelec je moral od lakote umreti ali pa je celo padel kot žrtev divjadi. Tedaj je še gospodovala narava nad človekom in vsakdo, ki se ji je uspešno postavil v bran — je bil junak, torej tudi lovec.

Ta mentaliteta se je pri širokih slojih naroda ohranila do danes. Z zaničevanjem gledajo kmetje in meščani lovca, ki se vrača praznih rok. Pomilovaje ga tolažijo, da bo drugič več, da naj si ne žene k srcu, ker je tako slab lovec-strelec. In lovci, posebno začetniki, nehote podležejo vplivu in streljajo, četudi v propast divjadi, zgolj da se pobahajo in da vsaj v očeh nevedne množice veljajo za »dobre lovce«, v kolikor še tudi sami tako ne mislijo.

In vendar ve že večina lovcev, da je tako razumevanje lova danes nesmiselno in naravnost smešno. Ali naj se ponaša lovec enkrat s številom uplenjene divjadi, če ve, da je s tem izpraznil lovišče in da bo po sili razmer moral veljati odslej za »slabega lovca«, ker se ne bo mogel več pobahati s tako številnim plenom? In da bi bil danes lovec pri teh razmerah in pri tem orožju še junak, mislim, ne verjame nihče več. Človek je naravo premagal in divjad obstoji le še po njegovi milosti in uvidevnosti. To mora imeti pravi lovec današnjega kova vedno pred očmi. Večja vrlina je vzdržati se nepravilnega strela in oditi praznih rok, kakor pa streljati za vsako ceno. Boljši je lovec s polnim loviščem in praznim nahrbtnikom, kakor pa narobe. Če se bo enkrat vsak lovec zavedal svojega poslanstva — da je zaščitnik in gojitelj divjadi

in da žanje le zrel prirastek, bo tudi široka publika spremenila svoje mišljenje in gledala na lovca z drugimi očmi kakor sedaj. Zopet ga bo, kakor v preteklosti, smatrala za koristen element, spremenjenim okolnostim primerno, ne pa, kakor često danes — žalibog mnogokrat upravičeno — za iztrebljevalca živalstva ali za človeka s predpotopnimi nagoni. Lov je izvrstno merilo kulture posameznika in vsega naroda!

Srnjačje rogovje, 26 do 28 cm visoko, uplenjeno v preteklem deceniju po trgovcu Miroslavu Križu iz Čabra v lastnem lovišču in gozdu »Crna gora« v občini Čabar.

Rdeči križ vabi vse domoljubne rojake k sodelovanju, zlasti žene in dekleta, za prostovoljno službo v svojem kraju v primeru elementarnih nesreč, kužnih bolezni, vojske itd. Članarina znaša 2 din, podporni člani plačajo 50 par mesečno. Prostovoljne prispevke pošiljajte na račun Rdečega križa št. 11.862 Poštne hranilnice v Ljubljani.

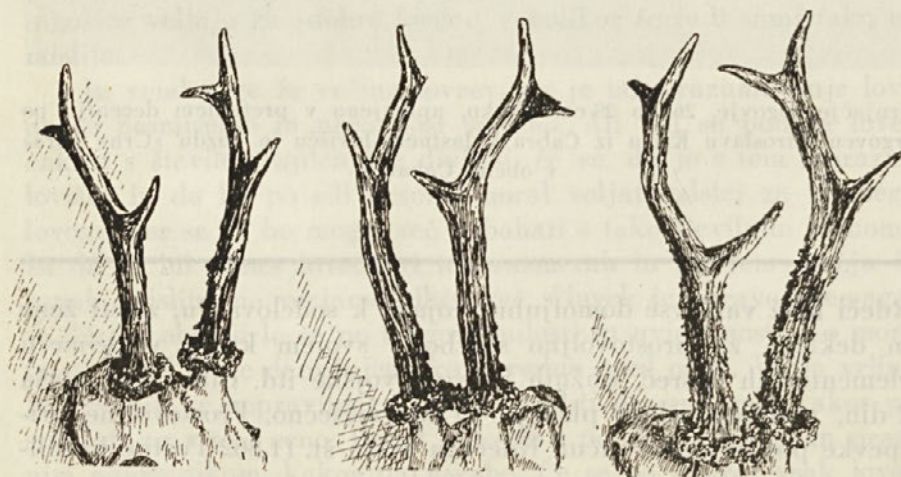

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

Rogovje slabo zastavljenega (nezastavnega) srnjaka ne dela vtisa sproščene rasti, manjka mu vsak zagon navzgor, v obrazu rogovja ni nobene svežosti in volje za razvitek. To se izraža v slabi in redki gabričavosti (jagodičavosti), slabi razvejenosti, to je v kratkih, zakrnelih, večkrat v nenaravni legi postavljenih odrastkih in v nelep obliki rogovja. Veje in neredko odrastki so radi ukrivljeni, zlasti veje zavite ali kolenasto preganjene ali na

5 a

5 b

5 c

nekaterih mestih stisnjene v zadrgo, kar vtis slabo, brez zagona raslega, nezastavnega rogovja samo povečava. Temu se navadno pridružuje še zabrisana, medlosiva ali bledorumenkasta barva rogovja. Manjka mu oni blesteči lošč (politura) z bliskajočimi se, belimi konicami odrastkov, ki dajejo rogovju poseben čar in ki so lovcem posebno pri srcu.

Slike 5 a—č kažejo tako značilno rogovje slabo zastavljenih srnjakov. Nosilci teh rogovij so bili srnjaki razne starosti (3—7 let). Nikoli niso bili bog ve kaj, tudi sedaj kot trofeje nič ne pomenijo in bi iz njih nikoli nič ne bilo. To je rogovje brez zanosa, brez — poezije!

5 č

6 a

Nasprotje teh je rogovje na slikah 6 a—č, po obliki sicer podobno onemu na slikah 5 a—č, ki pa predstavlja zastavne mlade srnjake z dobro zasnovo. Značilna so krepko in visoko odgnala stebela, ki so zrastle v naletu moči in zdravja. Razvejenost nagiba v sedlih k lopatasti obliki, odrastki so dolgi in krepki, konice so bleščeče kakor slonova kost, tako so zbrušene in zgla-jene. Rogovje je močno gabričasto z velikimi robotimi gabricami (bodenci), barva temnorjava, sočna in živa. Vse to govori za zdravo, življenja polno mladost srnjakov, ki jih je treba pri odstrelu brezpogojno puščati, ker so to 2—4 leta stari nastajajoči krepki plemenjaki. Pri starosti 5—6 let bodo taki mladeniči odlični plemenjaki, kapitalni srnjaki in ponos lovišča. Take streljati je smrtni greh zoper načela pravilne gojitve in plemenske izbire. Zato je treba v lovišču široko odprtih oči, kakor sem omenil že

zgoraj, kajti oceniti rogovje na glavi živega srnjaka je vse nekaj drugega, kakor določiti točke lepo okuhani in očiščeni trofeji, ki jo držimo v roki.

Mnogokrat je prepoznavna težka in moramo žrtvovati obilo časa in potrpljenja za ponovno opazovanje, preden spregovori puška. In še se nam zgodi, da smo se pri vsej skrbnosti in dolgotrajnem opazovanju — zmotili! Motiti se je človeško, pravi že star pregovor. Ni lovca, ki ni zgrešil in se ni zmotil! To pa ne sme veljati za opravičilo, marveč mora biti pravemu lovcu in

6 b

6 c

gojitelju le vzpodbuda k temeljitejšemu opazovanju in učenju. Zlasti spočetka bo takih napak kar preveč in so do neke meje zaradi narave stvari neizbežne. Če smo si svesti, da smo storili, kar je bilo v naših močeh, in da smo odločeni delati vedno boljše in najboljše, je lovskemu poštenju zadoščeno.

Največ in najbolj grešimo lovci proti plemenski izbiri pri odstrelu kapitalnih in že pešajočih (okrnevajočih) srnjakov. V vsakem lovišču, zlasti v gojenih loviščih, ki jih z izbiro izboljšujemo, se od časa do časa pojavijo nekateri izredno krepki srnjaki, tako po telesu kakor po rogovju. Da ob takem pogledu in srečanju skoči lovcu srce v grlo, da roka sama grabi za puško in se prst nehote krivi, je razumljivo. Toda to bi pomenilo hišo podirati, ne zidati. Kakšen rejec naj bi bil oni, ki bi najboljšo plemensko živino klal za meso, slabejšo pa pušchal za plemo?

Nič drugače ni pri divjadi, pri srnjadi. Ne pozabimo, da tu govorim o loviščih, ki jih je treba dvigniti, o staležu, ki ga je treba zlasti kakovostno spraviti na višino, in ne morda o loviščih, kjer je to že zdavnaj urejeno in je stalež v vsakem oziru na višini. Žal je teh slednjih v Sloveniji bore malo — ako jih je sploh kaj.

Take močne, kapitalne plemenjake moramo brezpogojno varovati vsaj nekaj let (tri, štiri leta), dokler ni nekaj njihovega zaroda, ki bo tako izvrstno pleme mogel širiti, kajti deduje se ne samo krepko rogovje, marveč tudi postava. Neverjetno hitro se

6 č

7 a

popravi stalež srnjadi, če prav ravnamo in če puščamo vse ono, kar je res plemensko. V treh, štirih letih bo slika v lovišču glede staleža čisto druga in bomo presenečeni, kake čudeže ustvarja tako rekoč čez noč narava, če je ne oviramo, kaj šele če jo podpiramo.

Slike 7 a—c nam kažejo primere vzornih rogovij 3—5 let starih srnjakov, ki jim ne moremo odrekati najboljše ocene za pleme. To so že kapitalna rogovja in take srnjake moramo do skrajnosti varovati, ker so to nosilci pravega plemena, naša nada in bodočnost staleža! S takimi moremo kakovost popraviti in zato jih držimo, dokler je v njih kaj življenja. Saj navadno nam ni treba strpeti več ko 3—4 leta, pa so pustili že toliko krepkega potomstva, da lahko ukrivimo usodni prst in si vzamemo kapitalno trofejo kot plačilo za naš trud. Ne bojmo se, da bo tak plemenjak po 2, 3 letih že oslabel v rogovju, da bo že okrnel v

moči rogovja. Pešanje od starosti ne gre skokoma in se srnjak vsaj tri, štiri leta drži na višini, večkrat še dlje. Končno bomo pa po natančnem opazovanju vendarle ugotovili, da to niso srnjaki na meji starosti, kjer začno pešati. Saj rogovje samo kaže znake, ki pričajo, da nosilec ni star, da vrhunec še ni dosežen ali vsaj ne prekoračen. Stebla rogovja so razmeroma še tanka, vzrast sveža, polna zaleta.

Za podedovanje dobrega plemena tudi ni važno, če zastaven plemenjak z dobrimi zasnovami dejansko ostari in rogovje opeša

7 b

7 c

in okrne. Navzlic temu se bo njegova kapitalna zasnova podedovala in prešla na njegovo potomstvo. In to je glavno in najvažnejše pri gojitvi, dejstvo namreč, da potomstvo podeduje dobre zasnove po plemenjaku, četudi je ostarel in kaže zunanje znake staranja. Razen tega pa narava sama skrbi, da to ne gre v nedogled in izloči morda prestare očake od ploditve.

Zato je bojazen neupravičena, da bi ostareli kapitalni plemenjaki vplivali neugodno na kakovost staleža, ker dobra zasnova pač ostane. Še manj more biti tak starina škodljiv, kvečjemu da je zaradi starosti odveč.

Vodilo naj nam bo, da, dokler stalež popravljamo, puščamo dobre plemenjake do največje starosti, do okrnlosti (opešanja) v lovišču. Pri tem kakovost staleža ne bo najmanj utrpela, pač pa strelec, ki bo uplenil okrnelo rogovje namesto kapitalnega.

Dokler stalež popravljamo, je to samo neizogibna žrtev na korist gojitve in pravi lovec bo potrpel za dobro stvar. Izgovori, češ da mnogi srnjaki že v drugem ali tretjem letu dajo kapitalno trofejo in da zato ni treba čakati srnjaka do petih ali več let, niso utemeljeni in so res le izgovori. Taki pojavi so izjeme in nikjer ni zapisano, da bi dvo- ali triletni kapitalni srnjak prihodnje leto ne dal še boljše trofeje, oziroma da bi v naslednjih letih ne pokazal še kaj odličnejšega. Po mladosti sodeč, bi to najbrž tudi bilo in tak mlad srnjak pri skrbnem opazovanju že pokaže znamenja svoje mladosti, ki naj ga obvaruje pred prezgodnjo smrtjo. Če pomislimo, da naravna starost srnjadi sega do 16. leta, ne more biti ob polovični dobi življenjske starosti srnjak že obnemogel starček, okrnul in betežen. Prej bi sodil, da je do tedaj na višku svojih sil in da se tam začenja šele polagoma mirna jesen njegovega burnega življenja. (Se nadaljuje.)

Lovci!

**Udeležite se Zvezinih strelskih tekem
12. in 13. avgusta v Ljubljani.
Spored je v 7. številki, str. 291.**

Prsk

Iz Gubna se kadi. Z njegovih vlažnih gozdnih tal se dvigajo bele meglice, se razpršujejo ter polze sem in tja: gozdne vile plešejo svoj ples. Narahlo se svita. Vendar pa še obvladuje temno žametno veličanstvo noči prostranost. Le lističi dreves so se začeli prebujati in trepetajoč šepetati. Božajoč jih vleče rahel predjutranji vetrič preko njih kakor po goslih. Vse nianse glasov razlikuješ v najtišjem pianissimu. Vrhovi dreves pa se koprneče iztezajo kvišku, poljubu vladarja, soncu nasproti.

Preko Gubna plavajo na svetlikajoči se modrini neba nežno rožnati oblaki, bele ovčice, kot zala mlada dekletca v plesnih oblačilcih — glasniki novega dne. Od vzhodne malogorske strani se prikažejo od zarje razsvetljene gmote oblakov. Vitezi so to v zlatih oklepih, ki so premagali moč teme in jo ženejo v podobi megle globoko v dolino. V strnjenih vrstah hite poročat o zmagi vladarju soncu. V žareč purpur odet se dviga vladar višje in višje, njegovi oprode, svetli žarki hite pozdravljat listnato streho gozda. Tisočkrat se lomijo v njegovem blesketajočem se nakitu diaman-tov, rosnih kapljic. Premagan od prelestne lepote porajajočega se jutra, pobožnosti poln, se čuti človek čisto majhnega.

Po dolini se prelivajo megle kot v razburkanem morju ob stvarjenju sveta. Pod teboj se pokaže zvonik sv. Križa in zopet izgine. Dalje se ti zasveti v temnih obrisih jaharški gozdčiček: že ga je ponovno zalila megla kot privid. Levo mimo Gubna preko Slopanje že dobro razlikuješ gozd pod Adamovim lazom. Nad Gubnom je Belež, za njim pa kupola Ojstrega vrha, že vsa v jutranji luči. Obeta se soparen, vroč avgustov dan. Ne vem, kaj me vleče vedno h Gubnu. Morda to, da sem dobil tu prvega svojega srnjaka; mogoče tudi to, da sem okoli Gubna za časa prska videl v teku let ter si pogledal iz oči v oči že z marsikaterim rogatim svatom.

Ker je bilo še prezgodaj, sem se povzpел na Belež. Od Adamovega laza si napravi srnjad za časa prska uglajeno stezo na Belež, od koder rine dalje proti višavi in zapadu. Na levo vodi steza mimo luž preko plazička za Svinjake, desna položna steza pa te pripelje na Kozji kamen. Na lužah se pozna sled medvedjega podplata. Stari hlačar samotar je to, ki se prav nič rad ne druži z medvedko, ki vodi tod okoli dva mladiča. Na plazičku je pre-vračal kamenje, iskaje mrčesa. Usedel sem se v razcepu poti med kopinje, ki je polno slastnih malin.

Tudi vznožje Ojstrega vrha je že v dnevni luči. Vzhodni vetrič enakomerno stresa svetlikajočo se roso s podrgetavajočega listja dreves. Od vetra rahlo vznemirjene pozvončkavajo cvetne čaše cvetic. V pobožni zahvalnosti do vse oživljajočega sonca spusti zdaj ena, zdaj druga zemlji v naročje veliko solzo, rosno kapljo. Opojno diši v čistem gozdnem ozračju. Žuželke hite, gnane po skriti sli, svojemu cilju nasproti. Mravlji iz bližnjega mravljišča, ki ga je ponoči prevrnil medved, se srečata, si žurno dopovedujeta nekaj s tipalkami in odhitita. Metulj velerilec, dobro trebušast, se spreletuje počasi od zvončnice do zvončnice. Le pajek ždi mirno v jamici svoje mreže. Okoli mene pa zbor krilatih pevcev pošilja pozdrave dnevu; uho komaj more slediti vsem glasovom. Preko desne steze prikoraka resno samica gozdnega jereba. Koklja je. Njene živahne očke se neprestano vrte. Zavedajo se, da so varuh svojega življenja in življenja toliko drugih. Za materjo se pripode mladi jerebi. Bratec, katerima sili podbradek že malo v črno, se sporečeta sredi steze in se obdelujeta s kljuni in krili. Materin glas jih hipno loči, da pohitita za družino med malinje. Da jih podražim? Tiho se oglasim s samčevim klicem. Zobjanje malin preneha. Ko ponovim klic, pa nastane premikanje med moškim naraščajem. Najbližji se je spreletel na leskovo vejo, nagnil glavico na desno in iztegnil kljun. Poln jeze začne napev; glasek pa se mu prelomi v sredi kitice, ker še ni izvežban. Oster piš prhutanja peruti: črna senca tik nad menoj se zapodi v mladiča. Kratko smrtno vreščanje; kragulj si je odnesel svoj zajtrk, presenetivši tudi mene.

Odtihotapil sem se po tem doživetju po desni stezi, brutalno se zavedajoč svojega današnjega namena. Nad Kozjim kamnom okoli jase živi tajinstveno življenje samotar srnjak, najboljši daleč naokoli. Več let ga že poznam. Mnogokrat se mi je, hitečemu na čakanje v Brovske doline, pokazala celo ob 4 popoldne njegova močna glava z razkrečenim rogovjem. V naslednjem trenutku sem videl samo še njegovo zrcalo ter slišal bežni globoki pozdrav. Videl sem ga pretepajočega se z drugim srnjakom, videl, kako je suval in preganjal srno. Moj dober znanec je bil, ki jo je znal tudi pri vsakoletnem enkratnem zagonu lovцем popihati nazaj. Predobro sva se poznala, bila sva si tako rekoč prijatelja, od katerih vsak je gledal, da okožuha drugega. Do sedaj je še vedno on mene opetnajstil. Vsako zgodnjo pomlad, ko je bilo vsaj malo prehodno, sem poiskal v prekopinah najprej njegovo sled. Koprnel sem po njem, saj je bilo že rogovje enega izmed sinov v Liplju trofeja zase. Nekim je lovska trofeja suhoparna številka, viseča na steni; meni je spomin in duša doživetja.

Sedim tako v redkem podmladku igličastih samosevcev. Za hrbtom se dviguje skoraj pragozd Ojstrega vrha, proti kateremu piha vzhodnik. Da mi le ne bi prišel od te strani, kakor me je včeraj sparil na ta način oni v Stružnici, ko mi je prišel kot duh v vetru tik za hrbet. Previden kot je, bi me dobil takoj v nos in odmehlil. Pred menoj je jasa, še dalje redko drevje vrha Liplje, med katerim se svetlika debelo kamenje.

Dvakrat nežno in rahlo zapivkam in čakam, čakam. Ponovim klica, enega na desno, drugega na levo. Čakam ter počasi kličem. Cela večnost se mi že zdi. Kaj se ni zganila vejica jelenovega grma? Izza njega stopi stara srna. Mogoče pa ne, da se te je že naveličal ter šel okušat medene tedne drugam? Srna stopa iz redkega drevja na jaso, napravi polkrog pred menoj ter se pase med kamenjem. Čudno se mi zdi, kaj se vedno ozira nazaj proti Liplju. Prestal sem s klicanjem ter opazoval. Vse mirno daleč naokoli. Nenadoma pa hrušč od leve strani, kakor bi lomil vihar veje dreves. Sredi jase stoji moj srnjak; poslal je bil opazovat družico, ako je zrak čist. Zdaj ali pa nikoli mirno kri! Počasi, počasi dvignem puško, namerim muho v zaplečje srnjakovo ter čakam, da dvigne glavo. Rezko udari krogla. Srnjak se vzpne na zadnji nogi in napravi velikanski skok; smrt pa, ki ga je dokončala v tem skoku, ga vrže na desno. Par sunkov z nogami. Končano je. Končana naša borba, končano naše poznanstvo. Živci popuste; kakor pretepen se zdim sam sebi. Stojim poleg srnjaka s klobukom v roki in gledam na rogovje, kateremu se že pozna na kratkih odrastkih, da je prešel srnjak svoj višek. Krepek vrisk zmagooslavja mi napolni prsi ter sprostí živce.

Foto dr. M. Dular

Ko se srnjak ženi

Mnogo se piše o srnjakovem klicu, kdaj ali kako pride na klic. Mnogo poučnega se bere o tem najlepšem lovu na srnjaka, a so vmes tudi, rekel bi, pripovedke. Tudi jaz hočem povedati svoj doživljaj za kratek čas.

Bilo je lepega jutra dne 8. avgusta 1935, ko se napotim na Jelovico vabit srnjaka na ženitovanje, ne z dobrim namenom, ako pride kateri starejših rogačev, da bi ga premestil v večna lovišča. Zjutraj, ko se je začelo svitati, sem že sedel na lepi poseki in občudoval božjo naravo, ki je najlepša v gozdu in v gorah, ko zapoje prva sinička in prebudi nebroj krilatih pevcev, ko se še v polmraku pripase srnjak ali srna, da komaj z daljnogledom ugotoviš, kaj se pase tam kraj gozda. Tako sedim in delam načrt za tisti dan. Ura je zlezla že na šesto in napotim se preko Loma v Pustine, kamor sem se za ta dan namenil. Klical sem in vabil srnjaka na ženitovanje, a priti ni hotel nobeden, čeprav sem uporabil vse svoje umetnosti, kar sem jih vedel in znal. Računal sem, da me bo gotovo kak srnjak iznenadil, ko se mi bo ukral, po gozdu krit, v neposredno bližino in bo naenkrat stal in zvedavo gledal, kdo ga tako zapeljivo kliče. Prav tako iznenada bo pa odskočil lahkih nog in za slovo voščil: bav bav. Toda ta dan ni prišel nobeden na spregled. Poldne je že bilo, ko sedim v senci košate smreke, seveda slabe volje, tako da sem se že namerjal kar domov. Pa se le premislim in si na štoru pripravim mizo za kosilo. Da bi se malo odpočil, se udobno naslonim in sladko zaspim, saj so opoldanske ure itak slabe za klic. Ko si zopet pomanem oči in pogledam okrog sebe, vidim — 11 srnjakov, ki lepo po vrsti stopajo proti meni po poti, po kateri sem prišel pred dvema urama. Buljim vanje in premišljam, kako je vse tole, če je vse res, kar vidim, ali se mi še sanja. Pa se mi posveti. Na enajstih krajih sem klical in tudi premotil srnjaka, da je hotel na svatbo. Toda vsakokrat sem prezgodaj odšel in tako so šli srnjaki za menoj, dokler me niso našli v senci košate smreke v sladkem snu. Nemalo sem bil v zadregi, katerega naj sedaj ustrelim. Odločil sem se za poslednjega, ker sem sklepal, da mora to biti tisti, ki sem ga na tem kraju kot zadnjega priklical, preden sem zaspal. Ostalih deset sem nahrulil, da naj gredo, od koder so prišli.

Torej, predragi moji lovci! Po moji izkušnji je najbolje malo klicati in mnogo čakati, ker je srnjak mnogokrat truden, ako je morda preletal hribe in doline s svojo izvoljenko. Če mu pa le ne daš miru in ga večkrat, a poredko pokličeš, se le premisli in včasih

počasi in lepo pride na obisk — prav od nasprotnne strani, kot si ga morda pričakoval ali prej slišal, ko je vstal ali z rogovi potrkal ob kako drevo ali z nogo malo popraskal. Zatorej vam še enkrat priporočam, da prezgodaj ne zapustite prostora, kjer ste klicali, da se tudi vam ne primeri kaj podobnega.

Ing. Ferdo Lupša

V pragozdih in džunglah malajskega polotoka

(Po beležkah iz dnevnika.)

IV.

Že v prvih jutrnjih urah naslednjega dne smo prišli v neki bambusovi goščavi na kraj, kjer je bilo vse rastlinstvo v krogu kakih 50 korakov pomandrano, bambusovo grmovje potrto, zemlja razruvana in močno pohojena. Ponekod so se jasno videli sveži odtisi slonovih podplatov. Nekoliko dalje sta bili še dve taki goličavi. To so bile arene divjega in krutega dvoboja med orjaškima divjima slonoma.

Nekaj ur pozneje smo že stopali čez visok gorski prelaz na vzhodno pobočje, z lepim razgledom v dolino. Tu smo pol ure počivali v senci drevesa bombaževca (*Bombax malabaricum*). Kakor sveča ravno deblo drevesnega orjaka je merilo čez dva in pol metra v premeru. Vsa zemlja pod njegovo krošnjo in v neposredni okolici je bila posuta s srebrnobelim in svetlim drevesnim bombažem kakor z nežnim puhom, ki je izpadel iz tisočeri, po obliki kumaram podobnih, visečih plodov.

Čisto svojevrstna romantika malajske prirode se mi je odpirala s tega mesta. Kako naj izberem besede, da popišem vso to lepoto? Moje presenečene oči se niso mogle dovolj hitro napasti vseh drobnjav. Po dolini s travno džunglo in bambusovimi gozdovi se je pretakal neznan potok. Prisluškoval sem glasni pesmi bistre vode v potoku in njegovim skrivnostnim glasovom, moje misli pa so se potapljale v šepetanju divjine. Zrl sem v ta božji svet s posebno pobožnostjo in nemoteno užival njegovo razkošje. To je bila idealna pokrajina za veliko divjad: jelene, divje govedo, divjega bivola, gaura in zvestih trabantov leoparda in tigra.

Pherm, ki je čepel tik mene in grizel svoj vsakdanji betel, je s svojo temnozagorelo roko pokazal na planjavo:

»Quai pa — ha tor — le hen ti nuna! (Divji bivoli — pet živali — poglej jih tamle!)

Daleč tam onkraj potoka sem tedaj zagledal sredi travne džungle v bližini bambusove goščave pet temnih točk —.

Tisti čas se je streljaj pod nami dvignil divji pav, ki je odletel v bližnjo goščavo, še preden sem imel puško pri roki. Nekaj je moralo biti, kar ga je prepodilo. Pozorno smo opazovali

dotično mesto —. Na majhno goličavo je stopil leopard, ki nas je tisti trenutek že tudi zagledal. Vsi smo bili presenečeni. Zver je nemirna stopila nekajkrat sem in tja, z repom je mahala kakor mačka, potem stopila nazaj in se sklonila, kakor da je na preži, pripravljena na silen skok. Nepozabna, prelepa trenutna slika v tej divji okolici! Potem pa je leopard skočil v velikem loku in kakor puščica zginil v džungli —.

Lovski pohod za njim bi bil brezuspešno početje.

Za bivoli! — Dobre pol ure smo hodili, preden smo dospeli v bambusovo goščavo, iz katere bi se morda nudila prilika za strel. Tam je na nekem mestu Pherm splezal na drevo in sporočil, da se bivoli še mirno pasejo. Tu smo se ločili. Nai Dey in kuli Sing sta šla, da bi se bivolom približala od desne strani, Pherm in jaz pa od leve. Kakor nalašč so se bivoli medtem pomaknili v bližino bambusove goščave, toda zakrivala jih je travna džungla, da ni bilo mogoče streljati.

Ko sva prišla na drugo mesto, me je Pherm opozoril na bivola, ki je bil oddaljen morda 120 korakov, vendar zakrit po brezlistni bambusovi goščavi. Videl sem ga kot nejasen temen objekt, obrisi trupla sploh niso bili vidni. Okrog naju je bilo na tem kraju v precejšnji razdalji le redko bambusovo grmovje, ki ni nudilo dovoljnega kritja. Ulegla sva se na zemljo in čakala ugodne prilike za strel. Trajalo pa je morda četrt ure, ko se je bivol pomaknil nekoliko naprej in ulegel, zakrit še vedno od bambusove goščave. Drag bi nama bil dober nasvet v tem položaju! Po zemlji sva se plazila na drugo mesto, od koder sem mogel razločiti, kako je mahal z glavo in si odganjal nadležen mrčes. Slabo sta se videla skozi bambus njegova močna rogova in vrat. Na tistem mestu telesa ga je zakrivalo manj bambusovih stebel kakor drugod. Ustrelil sem na to mesto, računajoč s tem, da mi bo dana možnost še enkrat streljati, ko bo odskočil. To se mi ni posrečilo —. Skočil sem na bližnjo krtino termitov, toda bivola nisem več videl, le silen copot in lomljenje suhljadi med bambusom sva slišala še nekaj časa po džungli. Imel pa sem občutek, da je krogla dobro prijala.

Na mestu sva našla le nekaj kapljic krvi in prestreljeno bambusovo steblo. Sled za ranjenim bivolom je šla na desno stran. Medtem je tam nekje v bambusovi goščavi odjeknil strel. Nai Dey je streljal.

Bil je posebno vroč dan, ozračje je migljalo, tisočere cikade (*Pomponia imperatoria*) so po bambusovi goščavi pričele svoj oglušujoč koncert, tako da se z deset korakov oddaljenim tovarišem ne bi mogel razgovarjati. Vendar ta praska ni trajala dolgo.

Kakor na povelje so te svojevrstne žuželke utihnile, dokler kapelnik ni dal znamenja za ponovni koncert.

Za tem smo se s tovarišema spet sešli in skupno sledili ranjenemu bivolu. Nai Dey je streljal le na kakih 60 korakov, ko je ranjeni bivol tekel mimo njega.

Onih bivolov, ki so se pasli pod bambusovo džunglo, ni bilo več nikjer. Potem smo se ob robu goščave v senci bambusovega grma okrepčali in kolikor mogoče hitro sledili ranjeni živali. Sled nas je vodila po velikem ovinku k potoku, ki smo ga ta dan že križali, potem pa nikamor dalje. Medtem je bilo poldne in že sem mislil opustiti nadaljnje zasledovanje.

Onkraj potoka je v razdalji kakih 40 korakov v visoki phongtravi stalo nekaj suhih bambusovih grmov, ki so bili prerasli z gostim zelenjem vsakovrstnih ovijalk. Pherm je svetoval, da preiščemo še to goščavo. A komaj je izgovoril svoje besede, že je nastal onkraj goščave silen copot in lomljenje suhljadi. Videli nismo ničesar.

Stali smo ob robu potoka, ko se je prikazal bivol. Hotel sem dvigniti puško, pa se mi je spodrsnilo, da sem padel do kolen v hladno vodo. Isti hip se je bivol obrnil nazaj in na razdaljo kakih 60 korakov je skozi visoko travo Nai Dey streljal. Toda bivol ni nič naznačil. Morda v treh sekundah sem bil tudi jaz spet na suhem, videl sem pa le, kako se je temen hrbet orjaka zalesketal v soncu — lep trenutek —.

Po sledih smo hiteli za njim in za kake pol ure prišli v travno goščavo, kjer nismo videli niti pet korakov pred se. Ozemlje se je začelo dvigati, trava nam je segala do prs, tu in tam je bilo osamljeno drevo, tu in tam se je iz trave dvigala krtina termitov. V daljavi smo zagledali v senci velikolistnega drevesa temno orjaško žival, ki je z repom odganjala muhe. Bivol je zdržal, da smo prišli na razdaljo kakih štirideset korakov, ko se je nudila možnost za strel. Bivol spet po strelu ni naznačil, a spet sem imel občutek, da je krogla vendar dobro prišla. Videlo pa se mu je, da je moral biti težko ranjen in tudi ni kazal nobenega poguma, da bi nas napadel, kar se mi je ob drugih prilikah dogodilo.

Po strelu se je obrnil spet nazaj k potoku in kmalu izginil v prejšnji visoki travni džungli.

Dosedanje zasledovanje z vso naglico nas je zelo izmučilo. Moja kaki-obleka je bila premočena od znoja. Zakaj ta naglica? Zakaj nismo pustili bolne živali v miru? Prvi čas svojega bivanja v teh zemljah sem storil tako, toda mnogo divjadi sem na ta način zgubil. Skušnja uči, da je ranjenemu bivolu ali gauru naj-

bolje kolikor mogoče hitro slediti, ker gre po kratkih presledkih počivanja vedno naprej. Neki Anglež iz Indije mi je pripovedoval, da je tam ranjeni bivol napravil dobrih 30 kilometrov poti, preden ga je podrl končni strel.

Ko smo spet prišli do potoka, je sled vodila naprej proti pobočju hriba, s katerega smo prišli že v jutrnjih urah, ko smo prvič zagledali bivole. Od žeje izmučeni smo v naglici z rokami zajemali vodo v potoku in jo pili, potem pa hiteli naprej. Prišli smo do goščave na nekoliko vzvišenem kraju, s prst debelo džungelsko travo. Tudi nekaj rotangovih grmov se je tam bohotno šopirilo, vmes pa je ležalo suho bambusovo vejevje. Videlo se je, da je prejšnje leto požar uničil bambusovo goščavo, kjer je potem v enem letu zrasla visoka trava in razno grmičevje. Zakaj me je prav ta goščava zanimala?

»Tini maimi quai (tu ni bivola),« je dejal Nai Dey.

Nisem odgovoril, ampak s pripravljeno puško sem le opazoval tisto goščavo. Morda osem korakov daleč sem videl vanjo. Naenkrat se je tam dvignilo močno rogovje bivola, hitro za tem tudi njegova glava in sprednji del trupla.

Isti hip sem že tudi ustrelil, a krogla je prijela visoko, ker zaradi goščave nisem mogel drugače streljati. Bivol je silno zatulil in položaj je tokrat postal kočljiv. S hitro kretnjo in povešeno glavo se je obrnil proti meni. V tem trenutku pa sem ponovil strel, še preden je težko ranjena in besna žival naskočila.

Bivol je omahnil — glasno je stokal še nekaj trenutkov, z glavo je udarjal desno in levo in obtičal s težkimi rogovi v bambusovem vejevju. Ni minila minuta, ko se je pretegnil in izdihnil —.

Foto dr. M. Dular

Spomin

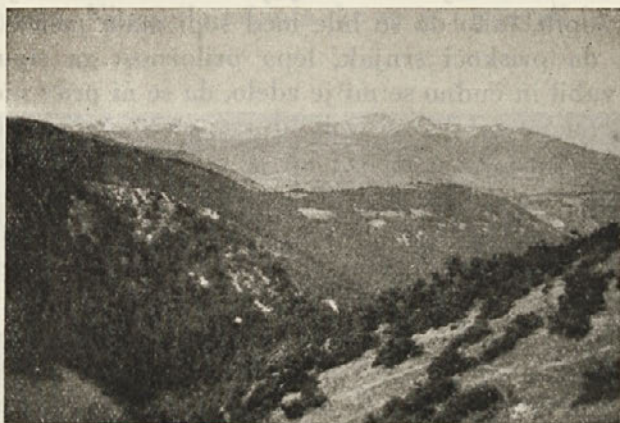
I.

Za časa srnjega prska je bilo. Iz zrele, bohotne narave je puh-tela sopara in zrak nad ožganimi senožetmi je migljaj in se dvigal v sinjino, prepleteno s tankimi srebrnimi nitkami pajčevin, ki so se bliskale in ugašale. Jelke so medile. Na stotisoče žuželk, posebno čebel, je brnelo med vejami. Božanska tihota, le to brnenje neštetihih kril žuželk, ki so se podile po vročem zraku, išoč nek-tarja, je udarjalo na uho kot življenje oddaljenega velemesta, kjer utripljejo stotisoči src in se prerivajo za užitki, večina pa za vsak-danji kruhek sto tisoč srečnih in nesrečnih ljudi. Krasen občutek je, biti sam med sto in sto ravnimi debli jelk in sivimi debli bu-kev, sproščen mestne zapetosti, brez želja, s hvaležnostjo do vse-mogočne narave v srcu, da smem občutiti njen dih.

Velik čas je napočil v srnjem rodu, čas ljubezni in boja, velik čas tudi za lovca. Lep prostor sem si izbral za klic, z upanjem, da uplenim kakega zaljubljenega srnjaka. Mehko in proseče sem vabil kot najbolj nežna srna. Vendar prošnja za ljubezen ni predrila srnjakovih ušes ali pa je bil ženin na zabavi s kako štirinožno ljubico v drugem okraju. Morebiti je bil tudi kak drug vzrok ne-odziva, kot pri ljudeh, ki tudi niso vsak dan sprejemljivi za srčne vzdih. Izberem si drug, in sicer zelo zanesljiv prostor, ker sem vedel, da tam že nekaj časa kraljuje močen, star srnjak. Gošča je rastla v šopih, tako da so bile med šopi male jasice in bi bila v primeru, da priskoči srnjak, lepa priložnost za siguren strel. Dolgo sem vabil in čudno se mi je zdelo, da se ni prav nič odzvalo. Zatorej pritisnem vabilo na vek in res se precej daleč potegne temna senca skozi goščo. Takoj mi je udarilo v oči, da je senca nekam bolj temna, kakor je običajna, če se srnjak potegne skozi grmovje. Ponovno zapiskam. In glej črnega vruga v obliki že dolgo preganjanega psa, ki me nahruli, kot da je doma na verigi. Zbogom poezija, in iz nebes sem padel v kaj čuden občutek. Namesto srnjaka — pes. Puška smukne k licu in v pozdrav mu pošljem kroglo. Pes se zakotali po pobočju navzdol in izgine med grmovjem. Od srda sem se tresel in preklinjal psa in njegovega lastnika, s ka-terim sem imel že nešteto nastopov zaradi tega pseta. Kar začujem ponovno lomastenje in od bližnje senožeti prihrumi človek z dvig-njeno koso in zabuhel od jeze. Psovko za psovko je bruhal, išoč nesramneža, ki se je drznil njegovega plemenitega psa volčjaka zamenjati s srnjakom. Situacija je postajala vedno bolj kočljiva.

Tukaj puška, tam razkačen človek s privzdignjeno koso, pripravljen k zamahu. Iz divjega obraza je bilo brati, da namerava svojega psa maščevati. Še dvajset korakov je imel divjak do mene. »Zdaj te imam, ti hudič, boš tudi kri iz sebe dal,« zarjove. V trenutku sem se zavedel opasne situacije in da v tem primeru ne pomaga več pametna beseda. Ali mi on odkosi glavo ali pa moram jaz puščati v silobranu prevročo izžansko kri. Repetiram, ker sem prej streljal na psa, naperim puško za strel, pripravljen na vse. Zadostovalo je le nekaj sekund in vsi paragrafi, katere slučajno poznam o rabi orožja, so mi stopili pred oči. Tudi zagovor je bil gotov, vendar človek je človek in ni baš lahko, čeprav opravičeno, da si rešim svoje življenje, poslati zaradi psa kroglo v človeško telo, posebno pa tako, kot jo imamo lovci v risanicah. Bil je skrajno težek, obupen trenutek. Z vso silo zdravih prsi zarjovem: »Stoj!« — Hvala Bogu! Črna in gorje obetajoča puškina cev je očitno odločujoče učinkovala. Sunkoma se ustavi zbesnelec, vendar pripravljen, da me vsak hip naskoči. Pozicija puške in vsa moja drža mu je gotovo kot vojaku dopovedala, da pomeni vsak njegov korak naprej — sigurno smrt. Ker pa vsak človek ljubi svoje življenje in ker je spoznal, da je na slabšem, se je vdal premoči in tako sva ostala oba pri življenju, neomadeževana s človeško krvjo.

Obrnil se je in še dolgo sem ga slišal preklinjati po hosti. To je spomin, trajen in grenek spomin.

Jablanica

Ilijanka

(Konec.)

Tako smo se počasi bližali Ilijanki. Dvignili smo precej fazanov in jerebic, kakih trideset močnih kit. Toliko jerebic v tako kratkem času zlepa nisem videl. Bilo jih je gotovo preko pet sto. Bil pa sem edini, ki sem nanje streljal. Drugi so jih z motivacijo, »da se ne izplača za to kepo mesa«, pustili pri miru. Kaj hočemo!

Pri izredno debelem hrastu nas je pričakovala družba nekaj lovcev, prispevših iz druge vasi. Kaj hitro smo si bili znanci, saj gre to pri lovcih s filmsko brzino, brez posebnih ceremonij.

Pripominjam, da je v Ilijanki posameznikom strogo zabranjeno loviti. Dovoljeni so le trije skupni pogoni v letu. Na zadnjem pogonu v prošlem letu je padlo 94 zajcev in 3 lisice. Kakor skoraj v vseh predelih naše države, je letos tudi v Slavoniji zajce napadla bolezen, ki je njihov rod znatno zdesetkovala. Glede na to sta bila letos v Ilijanki dovoljena le dva pogona.

Ilijanka je križem kražem prepletena s plotovi, za katerimi se nahajajo trope domačih svinj najrazličnejših pasem in križanj na svoji celoletni paši za želodom. Čuješ vpitje pastirja, od vseh strani ti udarja na uho njegov značilni rog. Najrazličnejše slavonske pesmi čuješ, posebno pa ono:

Alaj, pa su se sastali bečari,
da nijedan za drugoga ne mari—i—i...

Svinje ostanejo tudi preko zime v teh ogromnih hrastovih gozdovih na paši, pa si pod globokim snegom iščejo svojo hrano. Proti večeru seženo svinje v zasilen hlev, sestoječ iz hrastovih vej in slame. Mnogi pastirji prežive vse svoje življenje v teh gozdovih, pasoč svinje. Namenoma sem se malo dalje pomudil pri teh svinjah. Skoraj sleherni, ki bo kdaj v teh gozdovih lovil, bo prej ali slej prišel do občutkov, ki so navdajali mene, ko sem po večkrat med pogonom, hočeš nočeš, moral na par korakov mimo dvajset, trideset odraslih prasic. Z visoko dvignjeno glavo, s svojimi črnimi očesci so me motrile vse dotlej, dokler jim nisem izginil iz vida. Kako morejo biti te svinje nevarne, posebno prasice, vodeče mladice, naj vam pokaže naslednji dogodek, ki se je nedavno zgodil pri pogonu v delu lovišča, meječega na Ilijanko.

Manjša družba lovcev, med njimi lovec Tunja, rojen humorist, in gozdarski inženir Š., je lovila okrog Ilijanke. Omenjeni Tunja, ki tokrat ni prišel do plena, je po končanem lovu na povratku

domov v šali dejal: Nak, da se mi bo žena smejala, ko pridem prazen domov, tega pa ne!

Dal je zemlji, kar je njenega, in tako zaostal od družbe za nekaj desetic korakov. Ne daleč od njega je stala odrasla prasica, okrog nje se je paslo pol ducata prascev. Blizu njih je stal pastir. Tunja pograbi v šali najbližnje prase in ga začne trpati v nahrbtnik. Svinjče je po svoji svinjski navadi in rojstvu svojem cvililo na vse pretege. Družba s pastirjem vred, ki je razumel šalo, se je smejala. Ne tako prasica. S par skoki je bila pri Tunji. Kaj hitro je spustil nahrbtnik in jo ucvrl proti ostali družbi. Vendar ni imel časa, da bi tja došel. Že je občutil svinjski rilec na svojih podplatih. Slučajno je bilo tam blizu zloženih nekaj sežnjev drv, okrog katerih se je pričela prava dirka. Tako je tri-, štirikrat lovec Tunja okrog teh cepanic z neverjetno brzino, katere ne bi pripisoval njegovim 120 kg, privzdigoval podplate. Poudarjam, da se je vse to zgodilo s tako brzino, da ostala družba ni imela niti časa pomisliti na kako morebitno pomoč. Gospod Tunja je končno uvidel, da mu je edina rešitev: tja gor na vrh drv. Žalibog se je njegovo težišče nahajalo tam daleč spredaj, ker se je okrog popka nabralo precej odvišne masti. Še preden je zlezel na vrh, je, kakor je bil dolg in širok, padel na svoje težišče. Medtem je že prihitel čika Pero in udrihal kot divji s polenom po prasici. Humorist Tunja se je medtem že pobral s tal. Prebita mu je bila nosna kost: obe strani nosa sta bili oblitni s krvjo. Z besedami: »Oprostite, gospodje«, je izginil za prvi grm. Ing. Š. je privlekel iz enega žepa stekleničico joda, iz drugega obveze. Niti polovice nosu mu še ni namazal, gospod Tunja je že tekel za grm. Čez par minut zopet. Saj pravim, kaj vse lahko stori ena sama prasica. Ko je bil nos že temeljito povezan, je Tunja začel tožiti, da ga boli prst. Ing. Š. mu ga je skušal nategniti, misleč, da mu je skočil iz sklepa. Toda, glej čudo: prst se je podaljšal še za polovico svoje običajne dolžine. Sedaj je bilo jasno, da je kost skozi in skozi prelomljena, odnosno odlomljena. Torej na prvi vlak in v bolnišnico, je odredil lovovodja, dobri ing. Š. Da bi bil takrat samo slutil, da bo njega, lovca od nog do glave, par dni kasneje zadela ista, samo še neprimerno strašnejša pot. Kasno v noč je delal v svoji pisarni, neumoren kot mravlja. Ostuden zločinec, hoteč se brez dvoma polastiti blagajne, mu je, nič hudega slutečemu, poslal skozi okno naboj šiber. Vendar je ranjeni ing. Š. imel še toliko moči in prisotnosti duha, da je odšel k svojemu sosedu, zaklenivši za seboj pisarno. Niti bolnišnica, niti klinika mu ni vrnila onega, kar je vsakemu najdražje: vida. Debela šibra mu je izbila eno oko in prebila živec drugega očesa. Nikdar več ne bo gledal dragega

sonca, nikdar več lovil po teh prelestnih gozdovih. Pred dnevi sem ga videl, ko ga je pod roko vodil kmečki fantič. 35 letni mladenci se vidi kot stoletni starec. Zločin še danes ni razjasnjen in najbrž nikdar ne bo!

Ravno trinajst lovcev se nas je zbralo k temu pogonu. Število 13 je po babji veri nesrečno število. No, mi smo, ker štirinajstega lovca od nikjer ni hotelo biti, trinajsti pa očitno ni nameraval odstopiti, vseeno lovili. Kljub številu 13 ni bilo večje nesreče od škornjev in čevljev, polnih vode, in mokrih krač, vse do konjskega repa. Lovili smo za štirimi plotovi, torej v štirih pogonih. V prvem pogonu, kljub jako lepemu terenu, niti dlake. V drugem isto. V tretjem trope svinj, zemlja globoko razrita, vsepovsod globoke kotanje, zajcev brezštevilo, enako lisic. Braki, po številu kakih deset, so tako lepo zvonili, da ne bom zlepa slišal take godbe. Nekaj lovcev nas je stalo na stojiščih, proti nam so gonili braki, za njimi so pritiskali gonjači! Zajci so švigali sem in tja, pokalo je kot na fronti. Med basanjem mi je ušlo nešteto zajcev. Prav na koncu pogona sem opazil, kako se lep lisjak plazi skozi gosto šikaro. Ni mi ušel. Po dveh urah, po enako uspešnem pogonu v četrtem odseku, je bil lov končan. Uspeh: 74 zajcev, dve lisici. Fazanov v tem delu lovišča ni. Brez dvoma pa je ostalo veliko število zajcev zastreljenih. Pri tako gostem grmičevju, pri tako živahnem streljanju, je v tem pogledu vsaka kontrola nemogoča. Žal, da nimajo tam doli niti enega psa, ki bi znal aportirati. Niti nemški kratkodlakar, niti irski seter nista kos tej tako lahki nalogi. Krivda gospodarjev, da oba tako inteligentna psa tej nalogi igraje nista zadostila. Večkrat me je posrbel jezik, da bi jih o tem po-baral. Ker pa sem bil le gost, sem raje molčal, da ne bi mislili, da učim novo vero. Kljub zakupnemu sistemu lovišč obdrži tam doli vsak član in vsak gost vso ustreljeno divjad zase.

Volčici na
prodaj

Zimsko in poletno spanje živali

Fenomenalni pojav zimskega spanja prištevamo k največjim skrivnostim narave. Milijoni živali, plazilcev in žuželk, spe vso zimo in delavnost nekaterih organov v tem času popolnoma prestande, drugih pa se jedva opazi.

Zimsko spanje je očitno sredstvo narave, da pomaga tem živalim preko zimskih neugodij. Ptiči polete proti jugu, preden završijo zimski viharji, krta se rešijo v svoje podzemске predore izpod zamrznjenih tal, veverice so se naučile, da nabirajo in si pripravijo zimske zaloge. Čebele so si pripravile medu za prehrano in si varujejo svojo toploto in toploto panjev s čudnim prhutanjem peruti, ki se povečava s stopnjevanjem mraza. Mravlje zlezejo pod svoja mravljišča v zemljo in vso zimo nadaljujejo svoje delo. Mnogo drugih živali pa se ne more drugače obvarovati mraza in pomanjkanja hrane ko samo s spanjem.

Tako nekatere živali samo zato preko zime spe, ker spe tudi tiste živali, ki so jim v prehrano. Netopir n. pr. zaspi, kadar spe ali celo poginejo žuželke, s katerimi se hrani. Medtem ko večina živali spi zavita v klopčič, ima netopir čudno navado, da več mesecev spi z glavo navzdol. Pajki večinoma ne zaspe, vsak čas jih lahko najdemo v špranjah ali pod suhim listjem in odpadki. Pomanjkanje hrane jih ne moti, več mesecev lahko prebijejo brez hrane. Svojevrsten pa je tisti pajek, ki zaspi v svojem skrivališču, ko je zaprl svoja vrata s svilen o krpico.

Nagon, tisto šepetanje prirode, ki v vseh časih posreduje znanje najbolj zdrave in ugodne ureditve življenja, napoti druge živali do tega, da se že pred pričetkom jeseni pripravljajo na skrivnostno zimsko spanje. Medvedi n. pr. si pridobije debele naslage toščice, ki jih hrani pozimi.

Med tem življenjskim odmorom, med zimskim spanjem pade toplota spečih skoro na polovico normalne telesne toplote. Srce počasneje bije, vse funkcije prebave se umirijo in prestanejo. Dihanje je slabotno, komaj se opazi, pri nekaterih se celo zdi, kot da je prestalo. Angleški učenjak je držal spečega svizca štiri ure v čistem ogljikovem dvokisu, ne da bi mu to občutno škodovalo. Spečega netopirja so potopili za celo uro v vodo. Ko so ga potegnili iz vode, je še vedno spal in bil čisto normalen. Jež, ki je spal, je preživel 22 minut pod vodo. Dremajoči polhi se zvijejo v klobčiče, ki se lahko kotalijo po tleh, ne da bi se prebudili.

Kako pa se ti zaspanci zopet prebude? Zdi se, da tedaj, ko zmanjšana delavnost srca in pljuč izrabi vso odvišno maščobo, pade telesna toplina in žival se prebudi. Ako se ne bi v tem trenutku prebudila, bi poginila. V nekaterih krajih vidijo pozimi romati medveda ali jazbeca, ki sta se najbrž lačna zbudila in zlezla iz brloga, da si poiščeta dobre pojedine, preden zopet zaspi.

Vsi člani iste živalske vrste pozimi ne spe. Črni medved spi na severu, ne pa na jugu. Prva zaspi medvedka. Pri severnih medvedih spi baje samo samica. Med spanjem skoti mladiče. Ko se v svojem snežnem brlogu zbudi, so mladiči že dva meseca stari.

V vročih krajih pa mnogo živali predremlje vročino in sušo v stanju, ki bi ga lahko imenovali poletno spanje, čeprav se zdi, da je identično z zimskim spanjem. V severnejših krajih spi aligator pozimi, v tropskem

podnebu pa se zarije v blato, ko se začne poletna vročina in voda usahne. Isto pripovedujejo o veliki kači-malikovalki, o želvah, žabah, malih martinčkah in nekaterih ribah.

Čuden primer poletnega spanja so opazili na polžu iz egiptske puščave. Njegova hišica se je prazna videla in so jo l. 1846. razstavili v britanskem muzeju. Ko so štiri leta pozneje opazili znake življenja na njem, so ga položili v vodo. Zlezel je iz hišice in se plazil okoli.

Foto dr. M. Dular

Zveza lovskih društev v Bosni in Hercegovini, Sarajevo, bo s 1. septembrom t. l. začela izdajati svoje glasilo pod naslovom »Lovački glasnik Saveza lovačkih udruženja na području Bosne i Hercegovine u Sarajevu«. — Imenovani tovariški deželi slovita od pamtiveka po vsej Evropi zaradi svojih edinstvenih lovišč in prabitne moči divjadi. Zato bo list, ki bo tudi bogato ilustriran, gotovo najzanimivejši izmed lovskih glasil v Jugoslaviji ter ga najtopleje priporočamo vsakemu lovcu, ki hoče biti poučen o lovsko najlepšem predelu naše države in sploh o lovu velikega sloga. — Glasilo bo izhajalo mesečno in bo znašala letna naročnina samo 48 din.

Iz notranjskih lovišč

Z očetom sva se ravno domenila, da greva v sredo, 10. maja, z Bolčinom pregledovat meje naših gozdnih delov na Poljanah, ko pride k nam lovski čuvaj Janez »Kovačev« in mi pove, da je na svojih pohodih že parkrat slišal tam petelina.

To bo zopet nekaj zame, si mislim, in že sva z Janezom domenjena, da pojdeva na predvečer v oni revir. Skoraj deset let je minulo, kar sem podrl zadnjega petelina, a tako živo mi je stopila ona slika pred oči, kot da bi se bilo to šele včeraj dogodilo.

Nestrpno sem pričakoval odhoda, vse misli so bile že zbrane na kraju, kjer je Janez prisluškoval petju tega redkega ptiča, ko je moja skrbna ženica polnila nahrbtnik. Vsi vemo, da to delo ne gre rado od rok našim boljšim polovicam, a to pot se je moja izkazala in nahrbtnik je bil kmalu natrpan z vsem, kar se zunaj v gozdu tako prileže.

Medtem se je prikazal Janez in avto naju je potegnil do Jermendola.

Nebo se je jelo jasni in kmalu tudi sonce pripekati, ko sva korakala proti Gornjim Poljanam, mali gorski vasici. Ob pol šestih popoldne sva dospela pošteno spotena do Hostove domačije. Tam sva odložila prtljago, si izgovorila prenočišče, prijetno sobico, pa jo mahnila zasliševat Janezovega petelina, kjer sva upala, da hodi v gredi.

Gozdna tišina naju objame; le tu pa tam se oglasi kukavica in kak drug gozdni pevec. Pred nama odskoči srnjak, ki je ravno razkopaval zemljo, v daljavi bevška drugi. Janez mi pripoveduje svoje doživljaje pri zalezovanju divjih lovcev, ki jih tudi tu ne primanjkuje. Pred dnevi je graščinski logar našel ustreljenega krasnega jelena v bližnjem revirju. Prišedši na strel je jelen še umiral, a tatovi so ušli.

Z Janezom dospeva na mesto, kjer je slišal zadnjič petelina, in res zapazim pod staro, visoko bukvo cel kup iztrebkov. Odločim se, da počakava tam na morebitni vpad petelina. Nič se ni zganilo, le mrzli gorski zrak se je kradel pod suknje, da je mrazilo po znojnem hrbtu, kar je morda večalo občutek, da ne bo nič.

Mahneva jo proti znanim lazom okrog Petelinjeka, ki je najvišji hrib v naših revirjih. Tu in pa za tako imenovano »Votlo steno« je še pred kakimi 15 leti kraljevalo mnogo divjih petelinov.

Počasi lezeva naprej in prisluškujeva; medtem začne zahajati sonce. Ptičji zbor zamira, mrak lega na zemljo.

Petelina ni.

Hišni gospodar Hosta Tone, ki je podnevi postavljaj ograje ob njivah, da prepreči jelenjadi in godrnjavemu medvedu dohod do poljskih pridelkov, naju prijazno sprejme.

Medtem se vrnejo ostali člani številne družine in hčerka prinese večerjo na mizo. Na gostoljubno gospodarjevo vabilo zajameva nekajkrat iz velike sklede. Po večerji se nas je zbrala prijetna družba okrog lovskih dogodivščin, kjer je sosed Mežnarjev Tone vodil besedo. Čim večja je bila praznота v steklenicah, tem bolj zgovorni smo bili. Še pastirček se je okorajžil in med drugim povedal deset zapovedi za pivce. Zapomnil sem si samo peto, ki pravi: ne razbijaj kozarcev pri Mihovcu! Z zadnjo čašo smo se spomnili zvestega lovskega čuvaja Jakoba Mlakarja, ki se je, 75 let star, v svojem poslednjem

pismu 7. junija 1957 s pravim lovskim srcem takole od nas poslovil: »Prej ko se denem čisto do dobrega v bolniško posteljo, se Vam moram zahvaliti, ker ste vedno tako skrbeli zame in mi dajali za kurjavo, za obleko in obutev, brez števila dobrih grizljajev in požirkov. Najmanjše reči nisem pozabil. A sedaj me je bolezen hudo stisnila, da ne morem popisati in sem le še kost in koža. Pa saj dolgo ne bo. Najhuje mi je, ko vidim lepe zelene gore, ki sem jih tolikrat prehodil, kjer mi je bil gozd najljubši v mojem življenju in posebno zdaj, ko prihajajo prijazne srnice na travnike po svoj živež. Nikoli več jih ne bom videl, ker bom šel kmalu v večna lovišča. Zdaj lepo pozdravim vse Lovsko društvo, s katerimi smo se trudili po visokih planinah. Posebno pozdravljam Vas, dobri moj gospod, in namestnika Franceljna, ker sta bila dobrih rok, ter Milana in Bolčina, ki mi je tudi poklonil dosti dobrih kapljic, da so krepčale moj život. Zdaj pa se moram ločiti od Vas in Vam želim ljubo zdravje in še mnogo let z Bogom ostanite...«

Ob pol dveh zjutraj se zbudim in vidim, da je zunaj krasna noč. Čez dobro uro pokličem Janeza in kmalu sva v sveži, pozni mesečini. Malo speč malo budeč skoraj nisva vedela, kdaj sva prispela na vrh, oddaljen od rastišča komaj nekaj sto korakov.

Postojiva in poslušava — vse tiho — le tiktakanje ure slišim, ki mi pokaže, da je pol štirih. Greva počasi dalje. Kar mi zastane noga in napnem ušesa. Res je, ne motim se; zaljubljen pevec se oglaš: tlek-tlek-tlek-tlek-plunk--žizižiziži. Nevzdržno poje petelin in srce mi glasno utripa, ko ga po tolikih letih zopet draži čudovita pesem. Zaskakujem, po dva, tri korake med škripanjem, obstanem; zopet naprej; petelin poje, obstanem; na mah petelin utihne! Čakam in ugibam — kaj neki more biti? Medtem se prične vidno daniti, kar mi oznanja tudi taščica.

Boječ se, da sem morda sam petelina oplašil, začnem buljiti v smer, od koder je prihajalo njegovo tajinstveno petje. Res opazim kmalu na nizki bukvi petelinu podobno silhueto, istočasno pa začujem na levi strani rahlo cepetanje po listju.

Zakrenem glavo in vidim, kako prihaja v smeri proti Janezu, ki je nekoliko zaostal, lep srnjak-šesterak, ki se v bližini Janeza, katerega je bržkone zapazil, obrne in obstoji pet korakov pred menoj.

Pogledam zopet na bukev, vedno jasneje se v daljavi kakih 30 korakov odraža petelin s svojo sloko postavo, a srnjak še vedno bulji vame.

To je prizor, ki napne lovcu živce, da zvene kot strune!

Srce pospešeno bije in nisem si v svesti, kaj naj storim. Oči mi švigajo od petelina na srnjaka. Lovska žilica mi vpije: »Streljaj petelina, starino, da napravi drugim prostor!« Na drugi strani svari vest: »Bodi lovsko pravičen, ne streljaj nepojočega petelina!«

Na mah pa narava sama preseka gordijski voz, kakor ga je ustvarila, in me reši iz zadrege. Srnjak bliskovito odskoči s svojim bav-bav-bav in izgine za rob, a takoj za njim se v elegantnem loku nad menoj in Janezom spelje tudi petelin v smeri proti »Volčjemu hribu«. Janez nejevoljno maje z glavo, ker ne more razumeti, da je tak prizor vreden desetih trofej in mi očita, zakaj da ga nisem. Končno ga le utolažim in na »Krepajevem laz« si zakuriva ogenj in vzameva v roke in usta ostanke prejšnjega dne.

Kmalu po osmi uri prideta oče in Bolčin z besedo na ustih: »No, kje ga pa imata, petelina?«

Po opisu doživljaja oče potrdi moje pravilno ravnanje in upam, da se leto osorej vidiva s tem petelinom na Petelinjeku.

Izpisek banovinske lovske uredbe dravske banovine. IX. poglavje:

Odredbe o ceditvi škode po divjadi (§ 75. z. o l.)

iz knjige Šivic-Znidaršič: Lovski zakon, str. 168—173.

A. Splošni predpisi za ocenitev škode.

Člen 39. Ugotoviti je najprej, ali je bila škoda povzročena po divjačini ali zbog izvrševanja lova.

Presoditi je, ali je oškodovani posestnik pravilno zavaroval svojo imovino (sadovnjak, sadno drevje in drugo). (§ 56. z. o l.)

Ugotoviti je, ali se da škoda takoj oceniti ali ne. Če se more višina škode oceniti n. pr. šele ob času žetve (trgatve), se ugotovi le stanje poškodbe, ko je ta prijavljena, odškodnina pa se določi šele ob času žetve (trgatve) (§§ 57., 68. z. o l.). Kjer se da škoda takoj oceniti, je istočasno določiti odškodnino.

Če je pri poškodbi predmet (pridelek, drevo, trta itd.) uničen popolnoma, je škodo smatrati enako dejanski vrednosti uničenega predmeta.

Ako je predmet le deloma poškodovan, se smatra kot škoda razlika med dejansko vrednostjo predmeta pred poškodbo in dejansko vrednostjo po poškodbi.

V obeh primerih je upoštevati običajne cene dotičnega kraja brez transportnih in spravnih stroškov.

B. Škoda na gozdnem drevju.

1. Poškodbe na rastočem drevju, ki je visoko nad 2 metra, a še ni dozorelo.

Člen 40. Pri poškodbah na rastočem drevju, ki je visoko nad 2 m, a še ni dozorelo, je določiti najprej vrednost enega plm³ (kubičnega polnega metra) lesa dotične drevesne vrste na panju v kraju, kjer so poškodbe. Pri tem je upoštevati tehnično poraben les in drva za kurjavo.

Odškodnina za poškodbe znaša:

a) dvakratno vrednost lesa, ki ga vsebuje poškodovano drevo, če se bo brez dvoma posušilo zaradi poškodbe,

b) enkratno vrednost, če je drevo tako poškodovano, da se utegne posušiti zaradi poškodbe,

c) eno četrtino vrednosti, če je drevo močno poškodovano (oguljeno, objedeno), pa bo še uspevalo,

č) eno desetino vrednosti, če je drevo le malo poškodovano ali če so na njem vidne tudi posledice drugih poškodb.

2. Poškodbe na dozorelem drevju.

Člen 41. Pri poškodbah na dozorelem drevju veljajo za določitev odškodnine smernice, navedene v odst. 4.—6. čl. 39.

3. Poškodbe na mladih drevescih, ki še nimajo 2 m višine.

Člen 42. Škoda na mladih drevescih izpod 2 m višine se ugotovi tako, da se določi površina tal, ki jih zavzemajo poškodovana drevesca.

Odškodnina se odmeri po vsakem kvadratnem metru tal takole:

a) ako so drevesca uničena:

s trikratno vrednostjo ene triletne sadike po tržni ceni sadik, če so drevesca pod 1 m visoka,

s štirikratno vrednostjo ene triletne sadike, če so drevesca nad 1 m visoka;

b) ako so sadike srednje močno poškodovane:

z $1\frac{1}{2}$ kratno vrednostjo triletne sadike, če so drevesca pod 1 m visoka,

z 2 kratno vrednostjo triletne sadike, če so drevesca nad 1 m visoka;

c) ako so sadike manj poškodovane (objedene in podobno):

s polovično vrednostjo triletne sadike, če so drevesca pod 1 m visoka,

z enkratno vrednostjo, če so drevesca nad 1 m visoka.

Člen 43. Po smernicah, podanih v členih 40., 41. in 42., se postopa, če prizadeti stranki nanje pristane. Ako ne, je dopustno, da se škoda oceni tudi po drugih načelih gozdarske vede.

C. Škoda na polju.

Člen 44. Odškodnina za škodo na polju se računa:

Ako je škoda nastala takoj po setvi, tako da posetev ne more vzkliti in se razviti, se računa za odškodnino vrednost semena in dela, dalje eventualno nastala škoda na pridelku, če se je druga setev zakasnila.

Ako je napravljena škoda na polju v času, ko je bilo žito ali posevek že v zrnju ali tako razvito, da se za njim v dotičnem letu ne da več posejati na istem zemljišču drugo seme, se mora za odškodnino računati celoletna dejanska vrednost pridelka na poškodovanem delu zemljišča za dotično leto.

Člen 45. Za vrednost semena se računa dejanska vrednost na kraju poškodbe; za potrebno ročno delo in vprego pa se računajo dninske mezde, ki so v dotičnem kraju običajne.

Množina semena, potrebna za posevek na 1 ha, in množina pridelka na 1 ha zemlje sta naznačeni v naslednji razpredelnici.

Pri travnikih in deteljini se vzame za podstavo škoda le za eno košnjo.

Č. Škode na sadnem drevju in trtah.

Člen 46. Vrednost mlajših drevesc in trt, ki še ne nosijo sadu, je računati po nabavnih stroških za sadike ter po delu, ki je potrebno za saditev in drugo, in sicer se računa:

a) pri uničenem drevescu za odškodnino polna vrednost;

b) pri močno poškodovanem drevescu polovica vrednosti;

c) pri srednje močno poškodovanem drevescu četrtina vrednosti;

č) pri malo poškodovanem desetina vrednosti.

Člen 47. Pri škodi na starejših drevesih in trtah, ki že donajajo sad, je ceniti vrednost po povprečnem srednjem letnem donosu, in sicer:

a) pri uničenem drevesu 8 do 12 kratni donos

pri uničenih trtah 12 „ 20 „ „

b) pri močno poškodovanem drevesu 4 „ 10 „ „

pri močno poškodovanih trtah 10 „ 15 „ „

c) pri srednje močni poškodbi pri

drevesu 1 „ 2 „ „

pri trtah 4 „ 5 „ „

č) pri mali poškodbi na drevesu $\frac{1}{2}$ „ 1 „ „

pri trtah 1 „ 2 „ „

Člen 48. Po smernicah, podanih v členih 46. in 47., se postopa, če prizadeti stranki nanje pristaneta. Ako ne, je dopustno, da se škoda oceni tudi po drugih načelih kmetijske vede.

Vrsta semena	Množina na 1 ha poseja- nega semena		Množina pričako- vanega pridelka na 1 ha		
	metrskih centov				
	od	do	naj- boljša	sred- nja	naj- slabša
Pšenica ozimna .	1.60	2.00	25	15	7.5
Pšenica jara . .	1.60	2.00	16	12	6
Rž ozimna	1.60	1.90	20	15	8
Rž jara	1.60	1.90	16	12	6
Ječmen ozimni .	1.60	2.20	25	15	7.5
Ječmen jari . . .	1.60	2.20	17	12	6
Pira	1.50	2.50	20	14	6
Oves	1.10	1.60	20	15	8
Koruza	0.40	0.70	30	22	15
Proso	0.20	0.50	20	14	8
Ajda	0.80	1.20	10	6	2
Grah	2.00	2.40	15	10	5
Grašica	1.20	1.60	17	14	9
Fižol	0.75	1.00	17	13	8
Bob	1.80	2.50	17	13	8
Leča	1.00	2.20	16	8	4
Soja	0.60	0.80	15	17	10
Krompir	20.—	25.—	200	120	60
	kilogramov		metrskih centov		
Repa	1.5	3.5	300	150	70
Pesa	25	35	500	300	150
Korenje	4	8	250	150	100
Podzemeljska koleraba . . .	1	1.5	300	150	70
Zelje	4	5	500	350	100
Konoplja	100	160	×45 □ 8	×25 □ 6	×10 □ 4
Lan	100	200	×30 □10	×20 □ 6	×12 □ 3
Lucerna	20	30	100	70	45
Detelja črna . .	16	20	100	60	40
Detelja inkarnatka . .	25	30	40	30	20

Pripomba: Razpredelnica navaja množino semena za posevek in množino pridelka na 1 ha. Ker gre pri ocenitvah navadno za manjše površine kot je 1 ha = 10.000 m², največkrat za kak ar = 100 m² ali celo manj, si pričujočo razpredelnico enostavno tako pri-
krojimo, da postavimo na mesto, kjer piše »1 ha«, 1 ar = 100 m², kjer stoji »metrskih centov« (stotov), denemo kilograme, a kjer so »kilogrami«, pa dekagrame = 0.01 kg, pa v razpredelnici navedene številke z decimalnimi pikami porabljammo nespremenjene, samo da n. pr. pri pšenici 1.60 potem pomeni kg in ne cente (stote), ali pri repi 1.5 dkg (dekagrame = 0.015 kg). Ako pa gremo z ocenjevanjem hektara na kvadratne metre, treba metrske cente (stote) v razpredelnici zamenjati z dkg = dekagrami = 0.01 kg, kilograme pa z decigrami = dg = 0.1 g = 0.0001 kg, pa v teh težah veljajo zopet vsa števila razpredelnice.

× stebel.

□ semen.

Na primer: repnega semena se poseje na 1 m² 1.5—3.5 dg = 0.15—0.35 gramov; pridelka se repe na 1 m² 300—150—70 dkg = 3—1.5—0.7 kg; repnega semena se poseje na 100 m² 1.5—3.5 dkg = 15—35 gramov; pridelka se repe na 100 m² 300—150—70 kg = 3—1.5—0.7 stotov itd.

Iz lovskega oprtnika

Popravi pomotno letnico pod slikama v št. 7., na straneh 277. in 280., kjer mora stati »Z ruka 1938«.

Ornitološki zapiski za Tešanovce pri Murski Soboti in okolico za leto 1938. (Konec.) Kobilarja sem prvega čul dne 5. maja v Martjancih, 6. maja sem ga čul v naši vasi in isti dan sem videl še dva. Med poletjem sem jih večkrat čul pri nas kakor v okolici. Zadnjega sem čul 31. avgusta pri Martjancih.

Prepelico sem prvo čul 6. maja. Bilo je več prepelice kot prejšnja leta. Zadnje so videli pri nas 25. septembra, ko so bili na lovu.

Grlice sem prve opazil 7. maja pri našem gozdu, zadnje pa 18. septembra pri Bogojini.

Rjavega srakoperja sem prvega videl 13. maja, zadnjega pa 20. septembra.

Hudournike (jato okoli trideset) sem videl 25. maja proti večeru, ko so leteli nad vasjo. (Ob tem času je Mura poplavlila polja na obeh bregovih.) Opazil sem jih še 4. junija kakih dvajset pri naši vasi, enega sem videl 5. julija pri

Moravcih, 19. avgusta sem pa proti večeru videl tri v Bogojini. Nekaj let jih že v tukajšnji okolici nisem opazil.

V tem letu sem pri nas kot tudi v okolici opazil večkrat črnočeke srakoperje. Zadnjega sem videl 3. septembra na njivah pri Bogojini.

Črno žolno sem opazil 23. avgusta v našem gozdu.

Dne 28. avgusta sem na bogojinskih njivah videl belorepko, 6. septembra pa sem eno videl na naših njivah.

Liščkov je bilo tu mnogo, posebno v jeseni. Večkrat sem jih videl po 20 do 30 skupaj. Zadnje sem videl 20. decembra, ko so si ob cesti iskali hrane.

Rjavo taščico sem prvo opazil v jeseni 29. oktobra na šolskem vrtu.

Dne 30. oktobra pa sem v našem gozdu videl čopaste sinice; tudi pezdčivke sem v jeseni večkrat videl v našem gozdu.

V pozni jeseni sem večkrat čul ali videl sive pastirice, in to: 3. novembra sta leteli dve preko šolskega dvorišča, 4. novembra sem videl eno, 11. novem-

bra zopet eno, eno pa sem videl dne 5. decembra.

Dne 11. novembra sem na vrtu videl dva rumena kraljička.

Tudi zelence sem večkrat opazil konec novembra in meseca decembra, ko so si iskali hrano po sadovnjakih.

V tukajšnji okolici so prvega ključnača ustrelili 16. oktobra v Moravcih, istotam so dva ustrelili 15. decembra, iz česar je razvidno, da so se dolgo zadrževali tukaj; 16. decembra je tu padel prvi sneg.

Ker je bilo leto 1938 suho, ni bilo tod vodnih ptic kot druga leta. Divje race sem parkrat videl v okolici, ko so preletavale. Stalno so se zadrževale v mlakah pri opekarni v Nemčevcih, kjer sem v začetku meseca maja videl tudi lisko, ki je vodila s seboj mladiče. Kozice sem spomladi videl pri mlaki na Ivancih, in sicer dne 6. maja. Dne 16. oktobra sem jih pa videl na bogojinskih njivah pet. Sivih čapelj je bilo prejšnje leto veliko, v tem letu sem jih pa opazil šest dne 12. avgusta na travnikih pri Murski Soboti in 17. avgusta sem videl eno leteti nad travniki pri Nemčavcih.

Ivan Hribar, šolski upravitelj.

Kaj vse lovci dožive. V Grčaricah na Kočevskem je bil 20. novembra 1938 velik lov. Strelci so stali po grebenu, ko nastane v zraku in med drevjem silen piš in lomast. Bil je tak trušč, da so se ljudje spodaj na cesti, ki leži kakih 350 m zračne črte niže, spraševali, če se ni ponesrečilo letalo, ki ima tam čez svojo redno pot. Nekateri lovci, ki so bili v bližnji okolici, so mislili, da so morda gonjači razdražili kakega medveda in da sedaj zverina renti po gozdu. Nekemu lovcu, ki je pred pogonom stopil k sosedu po »dim« in pustil puško kar na svojem čakališču, je tovariš brž potisnil v prazne roke pištolo, če bi se bilo treba ubraniti zdivjanega medveda ali kaj podobnega, ki je razgrajalo kakor silni grški merjasec na erimandski gori in katerega je ukrotil šele Heraklej.

Na sestanku po pogonu je stvar pojasnil kapetan Ilija Deretić, ki je stal na vrhu in se dogodka sam udeležil. Okrog desete ure je v silnem pišu preko grebena priletela velikanska ptica z razpetino kreljuti najmanj tri metre. Zagnala se je med vrhovi dreves v goščavo in kakih 40 korakov pred njim obtičala v grmovju, kjer se je začel lomast in otepanje s perutmi medtem se je pa čulo račje kvakanje.

Kapetan je po prvi osuplosti priskočil, a medtem ga je ujeda gotovo zapazila, se izmotala na prosto in zgnila, pustivši v grmu kvakajočo raco, katero je lovec še živo ujel. Bil je pravi divji racak, po vratu s perjem in kožo vred oguljen do živega mesa in krvi.

Tako je lovec brez strela vrhu gore prišel do tamkaj gotovo nevsakdanjega plena, na prav — nenavaden način. Več lovcev je videlo roparsko ptico in vsi so potrdili izredno velikost. Nekaj posebnega je že moralo biti, če je očividec in priznan lovec Ivo Kavšek izjavil, da se je naredila kar tema, ko je veliki ptič prhnil čez hrib.

Toda kadar je lovska sreča dobre volje — saj je malokrat — zabava neumorno svoje varovance. Popoldne, ko se je lov nadaljeval, je dobil lovski tovariš I. K., ki ve, kako se lovski reči streže, stojišče na lepi brežuljkasti jasi v gozdu. Čakajočemu na začetek pogona, se je oglasil želodec. Zato je njegov gospodar izvlekel kračo in kruh, da bi potolažil lačnika, z enim očesom škileč po jasi, z drugim na kračo, obračajoč hrbet gostemu lesu. Kar zasliši za hrbtom v goščavi neko hojo. Ne da bi se obrnil in zmotil pri malici, je zagodrnjal: »Kdo pa šari okrog mojega stojišča?« Čez nekaj časa se začne zopet hoja za hrbtom. To pot je lovec ogorčeno zarentačil, češ naj ga volk povoha, kdor ne pozna lovske dostojnosti in mu kvari lov, a od krače se ni odvrnil. Ko se pa tretjič začne trušč, je lovcu prekipelo. Nameril se je v goščo, da pogleda po nesramnežu in

da ga pošlje k vragu. Pa se mu očka medved postavi na zadnji nogi in mu toplo zabrunda »dober dan« in odhlačajo...

Z nasprotnega brega je bil priča temu pogovoru drug lovec, kateremu od smeha ni šla beseda iz ust, da bi tovariša mogel opozoriti, koga ošteva. Ta očividec meni, da se medved ni ustrašil in da se njemu samemu od smeha ni nič pripetilo. M. D. — Š.

Prejel je plačilo. V našem lovišču gradijo cesto. Ob nedeljah in praznikih se razlezejo delavci, ki so po večini z južnih krajev naše domovine, kakor mravlje na vse strani, da bi našli kaj užitnega. Vse poberó, seveda tudi mlado divjad, ribe in jajca iz gnezd, samo kobilice puščajo v miru. Pred nekaj dnevi je opazil sin mojega lovskega zaupnika takega junaka, ki se je podil za mladim zajčkom in ga skušal ujeti s klobukom. Zajček jo je cedil čez travnik proti zaupnikovemu ulnjaku, dedec pa za njim. Tam nekje se je zajček pritisnil. Oznojeni pregnanec se je sklonil in iskal zajca pod ulnjakom. Tedaj pa se vsujejo vanj čebele in preden je do tja prišel zaupnikov sin, je tuleč od bolečin poplačani lovnik oddirjal od zajčka še hitreje, kakor je prej tekel za njim. S. B.

Divja raca. Ta lepa perutnina prihaja pri nas lovcih letno dvakrat v poštev, namreč meseca julija in avgusta v krajih, kjer vali in je stalna, v kolikor se začasno ne seli v bližnjo okolico z boljšo pašo, in meseca januarja in februarja, ko prihaja v jatah k nam s severa, kjer je vse vodovje zamrznjeno. Naša močvirja in manj poledenele reke ji nudijo tedaj ugodnejše prehranjevalne razmere.

Strel na račko je za lovca vedno užitek, ni pa vedno užitek za lovca — pečena račka. Mlada račka je poslastica, stara je pa pokora, ker je trda in žilava in posebno neprijetna, ako zaudarja po ribji masti. Slednje-

mu zlu se kuharica izogne s tem, da živali odreže cel vrat in zgornji del prsne kože; tu je namreč skladišče tistega skrajno neprijetno dišečega sala.

Vprašanje je, v čem se razlikuje stara raca od mlade. Moje mnenje je tole: plavutna kožica med prsti mlade race je skoraj popolnoma oranžnoredča, pri starejši se kažejo na gornjem koncu plavalne kožice, kjer se končuje kračnica, prečne zelenkastorjave črte, a se stara raca ponaša s plavalno kožico, ki je vsa sivkastorjavo prečno črtana. Ugotavljam, da ni ta moja sodba strokovnjaška, želel bi pa, da bi to zadevo prav točno razložil strokovnjak, da ne bo marsikdaj sitnosti — pri mizi, češ kaj pa tako staro in neužitno zverino domov nosiš, ti lovska duša?

O dobróti kvašene (pacane) stare race bi se dalo tudi debatirati. Dobri zobje in še boljši želodec prenesejo tudi njo. Oglasite se, vseznalci! Sicer se tiče ta zadeva bolj lovčeve kuharice kakor lovca samega, toda ta je marsikdaj v tem oziru sicer posredno, a vendar hudo prizadet. S. A.

Ali znajo fazani tudi plavati? Lani je koklja zvalila sedem fazančkov. Ko so bili barvani, sem jih obročkal in nameraval izpustiti na otoku v Zabovcih. Z več tovariši smo veslali čez strugo in bili že skoraj na cilju, ko prevrne od vina natreskan tovariš košaro s fazani, da so se razleteli na vse strani. Štirje so čez čas popadali v Dravo in v naše največje začudenje splavali do brega, kjer so kmalu zginili v grmovju. Pol ure kasneje je psica enega našla, vsega premraženega, na pesku, kjer se je revež grel na soncu. Prijeti pa se ni dal več. Ker nisem nikdar nobenega ustrelil, niti sosed, je dokaz, da so postali plen krivolovcev. P. M.

Za napredek lova v Bosni in Hercegovini se med tamkajšnjimi lovci vodijo živahne razprave, ki odjekajo tudi v dnevnem časopisju. Zagrebške »Novosti« v štev. 545. in 552. preteklega

leta prinašajo razprave referenta za lov v Sarajevu ing. Milana Kneževića, ki se toplo zavzema za zakupni sistem ter postavlja temeljna načela, po katerih bi lov tamkaj mogel uspevati. Glavne misli so tako tehtne in važne tudi za nas, da jih tu navajamo. Ing. Knežević med drugim pravi:

»1. Lovstvo je gospodarska veja v občni ekonomiji in na tem temelju se mora razvijati stroka in njeno gospodarstvo.

2. S pametno lovsko-gospodarsko politiko morajo biti zavarovane pravice lastnika kot izvrševalca lova, a isto tako zaščiteni interesi skupnosti.

3. Pravo lovstvo zahteva višjo stopnjo kulture, ki se doseže s prosveto. Iz lovskega fonda bi bilo treba vzdrževati lovišča in tečaje za izobrazbo

poklicnih lovcev in podpirati strokovna glasila.

4. V loviščih kakor v gozdu je treba uvesti potrajno gospodarstvo in jih izkoriščati po njihovi kapaciteti.

5. Cilj in glavni namen dela v lovske organizacijah mora biti vzgoja, a to se more doseči, če bodo organizacije vodili ljudje naprednih nazorov.«

Čeprav je to naslovljeno na razmere v Bosni in Hercegovini, vendar z majhno spremembo velja tudi za nas, ki se tako radi ponašamo z našim lovstvom, kjer še mnogokaj ni ponašanja vredno. Naš strokovni tisk naj bi take razprave bolj gojil, kajti v mnogih lovskih vprašanjih še nimamo dovolj razbistrenih in enotnih nazorov, da bi mogli nastopati vedno s potrebnim podarkom in strnjenih misli.

Dvomljivo je, če idejno tako napredujemo kakor naša društva organizatorno in zlasti administrativno. To je hvalevredno, vendar pregovor, da obleka dela človeka, za lovca ne drži.

V nadaljnji razpravi se priznani lovski pisatelj zavzema, da v prvem redu obvarujemo že obstoječe staleže domače divjadi in šele, ko bomo to spravili na pravo višino in bodo vse druge razmere zadostno proučene in bodo stremeljenjem za uvedbo tuje ali izumrle divjadi ustrezale, tedaj sezimo po naseljevanju. To, kar velja glede naselitve fazana v Bosni in Hercegovini, velja tudi za gorate slovenske kraje, kjer bi nekateri hoteli, da bi smreke rodile hruške. Podoben je bil poskus z naselitvijo jelenjadi v triglavskem pogorju. Divje živali niso kipi, ki jih ob Rdeči kapici razvrstimo po vrtovih in parkih.

Popolnoma pritegnemo mnenju pisca, ki pravi, da bi mogli, ozirajoč se na plastiko terena in na kulturo tal, gojiti tudi na manjših površinah razne vrste divjadi in to povsem naravno brez vse umetne navlake in brez občutnih izdatkov. Našo divjad, pravi, da je treba samo čuvati in ji dati možnost nemotene ploditve in razvitka,

Letošnji junijski plen
iz logaških lovišč znane ljubljanske
lovke Mire Staretove

itd. Kjer so sposobni ljudje, ki bi hoteli z ljubeznijo in voljo delati, jim je treba brez zavisti prepustiti iniciativo. Predvsem pa, da je treba priboriti zakonu spoštovanje in dvigniti avtoriteto oblasti in tako ustvariti pogoje za uspešno delo. Z resnim delom da je treba dvigniti ugled lovskih organizacij in pripraviti med ljudstvom ugodnejše razpoloženje kot je danes, itd.

Teh in enakih vprašanj se je dotaknil tudi letošnji uvodni članek v januarski številki »Lovca«. Zeleli bi si jih več in tako, da bi razprave ne bile samo bežen pregled, temveč da bi posegale v stvarne podrobnosti, analizirale nedostatke in končno nakazovale način, kako popraviti in izboljšati. Torej pozitivna kritika. Naše strokovno glasilo naj bi bilo glasilo čim širšega lovskega sveta. Kajti le na sečišču misli se krešejo iskrene ideje, ki pomorejo do razvoja in napredka. Zato pa ne smemo imeti preveč naškrobanih srajc in ne preobčutljivih kurjih očes, ker lovec obojega — nima. M. Š.

Društvene vesti

† Fric Burger, upokojeni ravnatelj kemične tovarne v Hrastniku, je dne 3. julija t. l. preminul nagle smrti v starosti 87 let. Veličasten sprevod je pričal, koliko spoštovanja je užival

pokojni. Poleg drugih osebnosti so ga spremili številni člani zelene bratovščine in zastopniki društva Brak-jazbečar iz Ljubljane in Zagreba, katerega častni član je bil Burger. Pokojni je bil lovec, kakršnih je malo v naših vrstah. Bil je ljubitelj narave in njegova vedna želja je bila, da bi ga tam tudi našla bela smrt; največje veselje so mu pa bili njegovi ljubljenci braki-jazbečarji, o katerih je v zadnji številki »Lovca« napisal članek. Do zadnjega je pohajal v zasavska lovišča in povsod so znani »Burgerjevi štanti«. Slika ga kaže z njegovim zadnjim plenom na dan sv. Huberta 3. novembra preteklega leta.

*

† Mastnak Franc je 21. marca, na prvi spomladanski dan, odšel v večno lovišče, star šele 54 let. Bil je notar v Trebnjem, soustanovitelj »Lovskega društva« v Novem mestu, priljubljen in vsemu članstvu našega društva znan lovski tovariš.

Kruta usoda ga je iztrgala iz vrst naše zelene bratovščine!

Na Tvoj prerani grob polagamo, dragi tovariš, zelen venec iz gozda, ki si ga tako zelo ljubil, z željo, da bi nam usoda naklonila še mnogo tako plemenitih lovcev, kakor si bil Ti!

Prisrčen zadnji »Lovski zdravo« naj Te spremlja pred Stvarnika!

Benko Josip — petdesetletnik. Predsednik Prekmurskega lovskega društva g. Benko Josip v Murski Soboti je dne 5. julija t. l. obhajal svojo petdesetletnico. K temu dogodku je pre-

jel od vseh strani mnogo osebnih in pismenih čestitk v zahvalo za njegovo plodovito delovanje za razvoj Prekmurja, zlasti pa Murske Sobote. S svojo stvarno presojo vsakokratnega položaja je zgradil najmodernejšo tovarno mesnih izdelkov in eksportno klavnico, ki služi že mnogo let Prekmurju v ponos in v veliko korist.

Gospod Benko je poleg tega v zadnjih dvajsetih letih zavzemal v javnem življenju razne prav pomembne funkcije. Bil je župan občine Murska Sobota, predsednik cestnega odbora, banski svetnik in v zadnjih dveh dobah, od leta 1932. do leta 1938., narodni poslanec. Poleg tega je ustanovil občinsko hranilnico in kreditno banko, ki jima še danes predseduje. Njegovo delovanje v raznih društvih je zelo plodonosno. Je že od mladosti prav

vnet lovec. V njegovih obširnih loviščih, ki jih ima v zakupu, vzgaja divjad z osveževanjem krvi in skrbno nego.

Tudi mi lovci mu iskreno čestitamo ob petdesetletnici življenja in mu želimo, da bi se udeleževal v blagor splošnosti še mnogo let!

*

Lovsko nagradno tekmovanje za odstrel ptic roparic. Celjsko lovsko društvo je za letošnje nagradno tekmovanje za odstrel ptic roparic dovolilo znesek 1500 din, katerega je razdelilo na 10 nagrad. Nagradnega tekmovanja se je udeležilo 14 paznikov. En tekmovalec je bil odklonjen, ker ni imel v redu plačane članarine, drugi je bil odklonjen, ker ni bil iz našega okoliša.

Prvo nagrado 300 din si je pridobil Štor Ivan, paznik celjske lovske družbe, za 42 skobcev in kraguljev. Drugo nagrado 250 din za 39 skobcev in kraguljev ter 7 srak in 12 šoj Samec Valentin, paznik lovišča Almoslechnerja v Škofji vasi. Tretjo nagrado 200 din za 23 skobcev in kraguljev ter 28 šoj Likovič Anton, paznik celjske lovske družbe iz Čreta.

Ostalih 7 nagrad je bilo razdeljenih med paznike celjskega in šmarskega okraja. Iz gornjegrajskega okraja, ki se je vsako leto uspešno udeležil tekmovanja, letos ni bilo tekmovalcev. Prav tako smo pogrešali tekmovalce iz Vranskega kota in konjiškega okraja.

V vsem je bilo uničenih 218 skobcev in kraguljev, 47 srak in 131 šoj. Marsikatera ptička, jerebička, jereb, pa tudi zajček se bo veselil daljšega življenja, kot bi se, če bi vsi ti nepridipravi paševali po naših loviščih.

Anton Zorko,
tajnik Lovskega društva Celje.

Lovsko društvo v Krškem je v letošnji pomladi zastreprilo s fosfigenom 3513 jajc. Uspeh je bil odličen. V nekaterih občinah je bilo zastrupljenih do 85 % vran, srak in šoj. Omeniti mo-

ramo, da je v občini Št. Jernej poginili tudi gnezdo kraguljev.

Fosfigen smo naročili v drogeriji Thür v Mariboru. Za vsako jajce se je porabilo po 2 cm³ fosfigena.

*

Združeni lovci v Središču ob Dravi so poslali 200 din za vdovo in sirote ustreljenega lovskega čuvaja Jožeta Odlazka. Za plemenit dar srčna hvala!

Za vdovo pokojnega lovskega čuvaja Odlazka je plačal dr. Krejči znesek 150 din kot svoj odvetniški honorar iz neke lovske zadeve. — Iskrena hvala!

Mladič Anton, viš. sod. svetnik v p., Ljubljana, je poklonil »Zelenemu križu« 200 din. — Iskrena hvala!

Kinološke vesti

CACIB. Z dopisom Fédération Cynologique Internationale iz Bruslja z dne 22. junija 1939 so potrjeni naslednji CACIB:

V tekmi z najmanj 6 psi:

Gvozdan - Medvedgradski, JRSp 367, leonberžan, lastnica Marija Jungfleisch, Zagreb, in dva psa iz inozemstva.

V tekmi z manj kot 6 psi:

Contax Kumski, DVR 347, brak-jazbečar, lastnik Fric Burger, Hrastnik.

Kiki Piry, JRS 17 V, koker-španijel, lastnica Tea Pirich, Maribor.

Yeen Piry, JRJT 231, resasti foks-terijer, lastnica Tea Pirich, Maribor.

Diva, JRSp 308, ilirski ovčar, lastnica Štefica Siard, Ljubljana.

Bojan Golovski, JRSp 154, ilirski ovčar, lastnica Ljubisava Grošel, Ljubljana.

Maros of Somogytur, JRSp 517, komondor, lastnik dr. Pavao Petö, Zagreb.

Affy Blackpond, JRJT 191, Sealyham-terijer, lastnica Marija Felber, Maribor.

Trixi, JRJT 277, Sky-terijer, lastnik ing. Hans Sattner, Ljubljana.

Chevalier v. Leesdorf, JRSp 357, francoski buldog, lastnica Angela Miuca, Zagreb, in osem psov iz inozemstva.

Mednarodne razstave: Do sedaj so prijavljene CACIB-razstave, in sicer: Budimpešta 10. septembra, Szombathely 24. septembra, na Dunaju 7. in 8. oktobra t. l. Pojasnilo se dobi pri saveznem tajniku.

Nov pripravnik: Jože Kristan, učitelj v Cerknici, član JKLb, pripravnik za brake.

Nova psarna: JKS prijavlja v zaščito psarno »Vič« za hrte, lastnica Vida Hribarjeva, soproga profesorja v Ljubljani, Idrijska ulica 19. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov sporoča svojemu članstvu, da priredi dne 22. oktobra tekmo brakov na Slivnici v lovišču občine Cerknica. Na tej tekmi bodo braki prvič tekmovali po novem pravilniku za preizkušnje lovske sposobnosti brakov ter bodo oni, ki bodo dosegli vsaj III. oceno, vpisani v Jugoslovensko knjigo izučnih brakov. Pravilnik je članstvu na razpolago pri predsedniku kluba, bo

pa še pred tekmo objavljen. Podrobnejši načrt bo odbor sporočil v septembrski številki »Lovca«.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Mesto praktikanta za gozdnega ali lovskega čuvaja si želi 25 let star fant, ki ima veliko veselje do teh poklicev. Naslov v upravi lista.

Iščem službo logarja ali lovca na večjem gozdnem posestvu. Razumem se tudi na žago in ekonomijo. Pred leti sem opravil drž. izpit za čuvajsko in gozdno tehniško pomožno službo ter absolvirал kmetijsko šolo. Po 12letni dobri praksi želim premeniti mesto. Ponudbe na upravo lista pod »Vesten in priden«.

Mesto upravitelja, manip. gozdarja, vodstvo večjega lovišča ali žage prevzame upokojen državni gozdar, odlično kvalificiran v gozdarstvu, lovstvu in vodstvu žage — sodelavec v »Lovcu« od ustanovitve. — Ponudbe pod »Gozdar-lovec« na upravo lista.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Lovski koledar za avgust

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	4.55h
„ zahaja:	„ 11. „	19.15h
„ vzhaja:	„ 21. „	5.06h
„ zahaja:	„ 21. „	18.57h
„ vzhaja:	„ 31. „	5.19h
„ zahaja:	„ 31. „	18.42h

Mesec je 15. v mlaju, 29. v ščipu.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Pozor, lovci! Iz lovskih krogov se širi glas, da lovci ustreljeno srnjad večkrat ne morejo prodati. Temu nasprotno sporočam, da prevzamem vedno vsako količino ustreljene srnjadi po najvišji dnevni ceni. Pošiljke je nasloviti: »Riba«, Ljubljana, telef. 25-84.

Prodajam zbirko lovske trofeje (jelenje in srnjačje), pripravno za lovsko sobo. Naslov v upravi lista.

Koroški brak, črn, z rumenim ožigom, vpisan v JRB, tri leta star, izvrsten zajčar in lisičar, naprodaj. Vprašati: Andrej Novak, nadlovec, Vrhnika.

Tri nemške kratkodlakarje, devet tednov stare, imam še oddati. So od »Rike« JRP 131 B po Alko v. Gildeberg JRP 179 A. Kdor hoče prvovrstnega psa, mu jih priporočam. Franc Flis, Domžale, Šolska ulica.

Psa ptičarja, popolnoma izvežbanega, proda Boltavzar Rajko, Maribor, Ciril-Methodova 22.

Prodajam psico španijelko čiste pasme, staro 3 leta. Ponudbe na upravo lista pod »Tako 500«.

Angleško seterko, že dresirano, želim oddati za en mesec ali dva lovčujam dobrega poljskega lovišča na Štajerskem glede spoznavanja in razločevanja perjadi, trdne stoje itd. — Ponudbe na upravo lista pod »Polno lovišče«.

Kupim psa ptičarja, nemškega kratkodlakarja, okrog dve leti starega, čistokrvnega, z rodovnikom, s popolno, prvovrstno dresuro. Ponudbe do 10. avgusta t. l. na: Vladimir Franke, Ljubljana, Gajeva 8/I.

Jagdtjerijerka F-Grizi 203 Jgt, krita po prvaku Cigotu 122 Jgt, je polegla 6 mladičev (5 in 1) 10. julija. Starši izvrstni lovci. Mladiči bodo ugodno naprodaj. Stane Turk, učitelj v Metliki.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Izvrstni puški, kal. 16 in 12, dobro ohranjeni, prva skoraj nova, druga damast, zamenjam za eno precizno brezpetelinko, kaliber 12 ali 16, ali za daljnostrelno šibrenico. Jožef Merc, restavrater, Sevnica.

Dve brezpetelinki, kal. 16, ugodno prodam. Zupančič Gabrijel, Maribor, poštni predal 4.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamskih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Stundenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamske kože.

Ugodno prodam zaradi trajne boleznit tele lovske in športne puške: eno angleško dvocevko brezpetelinko, kaliber 16, Clarrough & Johnstone Makers, London, Birmingham; eno angleško dvocevko brezpetelinko, kal. 12, Cooguwell in Harrison, London; eno dvocevko brezpetelinko, kal. 16, F. Spurny, Wien; eno dvocevko brezpetelinko, kal. 16, Peterlongo, Innsbruck; eno dvocevko petelinko, kal. 16, P. Wruulich, Borovlje; eno polurisanico, kaliber 16/9-3, I. Borovnik, Borovlje, vse za brezdimen smodnik; en lovski karabin (Mannlicher-rep.), 8 mm, odlično pristreljen; eno Mauser-rep. športno puško, 7 mm, odlično pristreljeno; en brovning F. N., na pet strelav, avtomat, cev Acier Spezial. Za natančnost strelav in brezhibnost vseh pušk jamčim. — M. J. Dominkuš, Gömböš, Ljutomer.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske puške, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnice Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
 Mauser repetirka, kal. 8 mm,
 z daljnogledom 2000 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
 dvocevka petelinka, kal. 20,
 za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Kajtimar

Vodeče srne ne

Srna je najlepša, plemenitemu in čutečemu človeškemu srcu najbližja žival, ki oživlja, krasi in bogati naše širne gozdove. Ni čuda, da se med lovci največ govori o srni in da ji je svoj čas naše glasilo posvečalo obširna in dolgotrajna razmotrivanja najrazličnejših naših lovskih veljakov. Najpriljubljenejše so bile tedaj razprave o srnah-jalovkah. — Ugibanja so se bližala svojemu kraju. Prav zadnji »pismeni« zeleni bratje so se tudi že oglasili. Povedali so svoja izkustva. — Zamotana zadeva pa se je zaključila: »Nekoč je bila jalova srna...« Končala se je tako, kakor se prične sleherna otroška povest. Tako se je sklenila pisarija, katere tenor in refren je izzvenel v besedi — jalovka. Jalovke so tedaj izumrle, pojem je počasi ginil in žalostno preminul. Bog mu daj sveti mir!

Ostala pa je »vodeča srna«, »srna-vodnica«, »-mati« ali podobno. O teh se morda nekoliko manj govori in piše. Toda, nekaj jih je še vedno. Hvala srečnemu naključju! Za jalovke je skrbela narava in lovec ter drugi, da se niso pojavile znova. Za matere, vodnice, pa naj skrbi lovec, da se — ohranijo!

Bili smo v novembru na neki brakadi na Gorenjskem. Ob pozdravu in kratkih navodilih reče zakupnik, da naj vodečih srn ne streljamo. — Pozneje, ko se je pogon komaj dobro pričel, zaženejo psi. Nad menoj je nekdo strahovito močno izpraznil svojo puško. Kaj rado se pripeti, da prvi strel zgreši. Saj lovec

še ni prišel v »vajo«. Drugi smo utegnili, bili smo opozorjeni, da smo se kar malo pripravili. In glej! Z vrha navzdol pritečeta dve srni. Prva je manjša: bo otrok. Druga pa je večja: bo gotovo srna-mati. Že povestim puško in mirno opazujem. V elegantnih skokih in ležerno se mi približuje mlad srnjaček. Ko me opazi, zaokrene v istem tempu v levo, prečno nazaj navzgor. Za njim pa se požene ne mati, niti ne vodeča srna, temveč — srnjak, najbrž oče. Ni se mi dalo streljati in zlahka sem ukrotil v sebi nemirno strast. »Vodeče srne ne!« mi zveni opozorilo. Pa tudi vodečega srnjaka ne, pridenem! — Toda, na kaj je streljal oni zgoraj? Pozneje sem zvedel, da je streljal po srni in da ni zadel. Morda po materi, ki je bila tako neprevidna, da je sama zašla v bližino lovca. Za tega lovca-brakarja ni bila »vodeča srna«, saj je bila čisto sama. Zato je tudi streljal in na srečo zgrešil. Boginja Diana je čuvala nad njim in še bolj nad srno-materjo.

Ne dolgo za tem in še v istem pogonu, ko smo se spodnji malo premaknili naprej, se je pripetil skoraj podoben primer, ki pa se je končal drugače. — Spodaj na poti strelja lovec. Ozrem se in vidim, da moj sosod meri in ustreli tudi on. Očividno prvi ni dobro zadel in sosod tudi ne. Saj spet meri in še enkrat sproži. Trdna je žival, si mislim. Morda je lisica. In že stopi sosod v smer, kamor je streljal. Jaz le opazujem. Kar nenkrat skoči preko pota srnjaček in kakih 20 korakov za njim še srnica. Mladiča sta tekla očividno zadaj za materjo. Padla je vodeča srna, mlada dva sta pa v zmedi le odnesla zdravo kožo, četudi je neki zelenec opozarjal: »Glej, še dva kosa!«

Na Dolenjskem smo, kjer so bogati revirji. Tudi tu je vodja lova opozoril, da vodečih srn ne streljamo. — Stal sem tako, da sem mogel opazovati lep del terena, ki smo ga v loku zasedli. Niže spodaj in levo pod menoj priteče iz goščave dvojje srn. Psov ni bilo v bližini. Od daleč se mi je zdela ena mladič. V skokih ni bil tako prožen. Pa se mi izgubita. Čez čas odjekne strel še bolj v levo. Hkrati pa se pokaže pod menoj mladič, ki hiti naravnost navzgor po skalovitem pobočju. Razdalja med njim in mestom, kjer je padla in poginila njegova mati, je znašala več kot 100 korakov. Toda nebogljenec tudi ni ušel. Na slabo preglednem kraju ga je nekdo podrl. »Velik se mi je zdel,« je rekel. Res, precej je tehtal. Zakupnik pa je vseeno hudičil. Nesrečnež je spreminjal barve. Ko mu je zmanjkalo barvila, je ostal zelen ko zid. — Odreže se nek hudomušnež: »Toliko mladičev ne bo nihče več podrl, kolikor jih je že g...«

V začetku decembra me na Gorenjsko povabi prijatelj.

»Na zajce greva in kako staro srno si tudi lahko privoščiš. Mnogo jih je in letos ni padla še nobena.« Tako mi govori in modruje.

V gozdu pred menoj ugledam dobrih 50 korakov daleč dve srni. Počasi odskakujeta in postajata. Lepi sta že, a mladi sta. Pustim jih, da mirno izgineta v levo. Po nekaj minutah mi odskoči z desne v neznatni gošči velika srna. In bilo je po njej. Sprva sem mislil, sama je. Doji tudi ne več? Vseeno pogledam. Otipljem. Iz bradavice šine bel curek. — Nisem prav ravnal. Morda mladih ni več redno vodila, toda dojila jih je še vedno. Onadva sta bila njena? Uboga. Gotovo sta bila njena.

To so le štirje primeri. Samo v prvem je odnesla vodeča srna življenje. Če zdravo kožo, ne vem, ker ni gotovo. V ostalih treh pa je bila stara ustreljena, ker slučajno ni prav ob sebi vodila svojih mladičev, da bi jih mogli lovci z njo vred ugledati in jih vse pustiti mimo.

Znano je, da se v avgustu oplojeno jajčece v srni ne razvija. Počiva. Prične se razvijati šele sredi decembra in najbrž v tem času prestane tudi mleko.

Gre tedaj za troje vprašanj:

1. Ali naj vodeče srne ne streljamo?
2. Kdaj je srna sploh »vodeča«?
3. Ali ima pojem »vodeča srna« za izvršujočega lovca sploh kak smisel?

Odgovor na prvo vprašanje je lahak. Vodeče srne ne streljam! Iz mnogih kulturnih in drugih prav tehtnih nagibov. Če jo že po nesreči upleniš, izgubiš in uničiš poleg nje nehote tudi njene žive mladiče. O onih, ki so v njej zaplojeni, niti ne govorimo. Hipna sprememba v družini, hrani, varstvu, vodstvu itd. kaj slabo vpliva na razvoj razvajenih in brezskrbnih mladičev, ki jih ravno v tej dobi ujame kruta zima z vsemi trpkimi posledicami in nevarnimi spremljevalci.

Odgovor na drugo vprašanje je tudi jasen. Skoraj vsaka srna ima mladiče, ki jih z vso skrbjo in ljubeznijo vodi, vadi, uči, neguje, hrani. Le sem in tja kaka srna, ki je bolna ali iz katerega drugega vzroka, nima kako leto mladih. Ima jih pa spet lahko naslednje leto. Srne so tedaj skoraj čisto vse matere, ne glede na to, če v vsakem trenutku vodijo svoje mladiče ali ne. Je tudi čisto postranskega pomena, če jih lovec opazi ali ne opazi. — Ako se že pojavlja težnja in skrb v tej obliki, da vodečih srn ne plenimo, je to premalo jasno in premalo določeno. Posebno ne na skupnih lovih in brakadah, kjer ni časa za pre-

mišljevanje, za opazovanje večje okolice in za odlašanje s strelom.

Na tretje vprašanje sledi enako jasen odgovor. Za izvršujočega lovca na skupnih lovih pojem »vodeča srna« nima nobenega smisla in pomena. — Srne z mladičem itak ne streljaš! Otroku matere ne boš umoril! Za tako srno je lov »zaprt«!

Kaj pa še ostane od pojma »vodeča srna«? Nič. — Seveda, zamenjavali smo pojem »vodeča« z drugim, povsem različnim in od tega strogo ločenim pojmom, namreč z — »doječo srno«. Za vodečo srno na lovu smo že ugotovili, da ni skrbi. Ugotovili smo tudi, da za vodečo srno ni merilo, če uboga in gnana žival svojega mladiča lovcu predstavi ali ne. Če se to ne zgodi, bi se mogel lovec izogniti smoli le na ta način, da bi pazljivo in hitro pregledal daleč naokrog vso okolico in ugotovil ter se povsem sigurno prepričal, da je srna sama, da ne vodi in končno tudi da ne — doji!

To pa je v danih razmerah in okoliščinah na skupnih lovih nemogoče! Zato si bo treba pač zapomniti, da »doječih srn« na skupnih lovih ne streljamo. Čeprav so »odprte« že 1. oktobra, počakamo vsaj do decembra in prej še ugotovimo, če se je srnjad že zbrala v večje trope za zimo, da so mladiči vsaj v družbi bolje preskrbljeni, v boljšem varstvu in vodstvu.

Foto Mitja Krejči

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

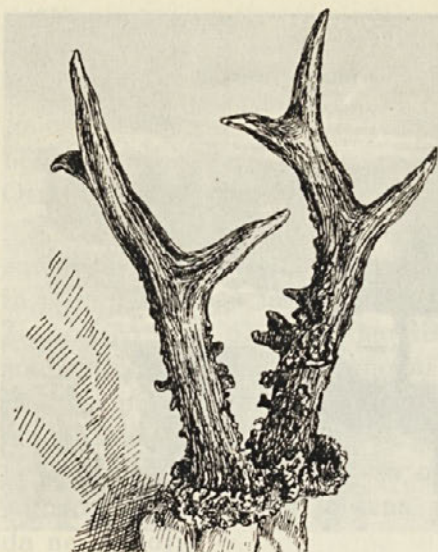
(Nadaljevanje.)

Na slikah (št. 8 a, b, c) imamo primere okrnjujočega (pešajočega) kapitalnega rogovja 8—10 let starih srnjakov, ki bi pa navzlic okrnелosti rogovja staležu še prav dobro služili.

Primerjajmo stare preko 10 let na slikah št. 9 a, b, c. Na prvi pogled vidimo razliko in razumemo, zakaj bi bilo pri izboljševanju staleža napačno, če bi odstrelili okrnele sicer kapitalne srnjake, ki jih kažejo slike št. 8. Kakor sem že ponovno poudarjal, gre pri tem za zasnovo in pri dedovanju te morebitna okrnелost rogovja ne igra vloge, ker so prave lastnosti v krvi in preidejo v prvotni obliki na potomstvo, ne pa okrnелost, ki z zasnovo nima nič skupnega.

Pač pa srnjakom brez prave zasnove že spočetka manjka one življenjske sile, ki razvije telesne moči do največje možnosti in ohranja telo dolgo pri polni moči, da zlepa ne ostari in rogovje predčasno ne okrne. Starčke, kakršne nam kažejo slike št. 9, pa spravimo s pota, če jih izsledimo in ugotovimo. Ti se na ploditvi domala več ne udeležujejo. Pri nas se sploh ne morejo, ker jih skorajda — ni.

Ko enkrat stalež spravimo v normalno stanje, to je da v vsakem oziru ustreza danim pogojem, potem seveda sežemo pre-

8 a

8 b

8 c

9 a

vidno tudi po kapitalnih trofejah. Saj je bil to naš cilj, kateremu smo žrtvovali delo. In za delo nam pripada — plačilo!

Vse zgoraj povedano velja — kar ponavljam in poudarjam — za staleže, ki jih zboljšujemo, vzgajamo, da dosežejo oni normalni stalež, ki ustreza razmeram. Če pa hočemo to doseči, oziroma kar se največ doseči da, je pogoj temeljito poznanje

lovišča in okolice ter vseh okoliščin in razmer poleg staleža samega, ker bomo le na ta način mogli spraviti lovišče v tak sklad z vsemi razmerami, da nam bo rodilo zaželene uspehe. Teda j nam bo tudi jasno, kaj more lovišče najboljšega dati in bomo lahko stalež opredelili po starostnih stopnjah in njegovi dobri ali slabi zasnovi. Povprečne kakovosti kot merilo pa nikakor ne smemo vzeti prenizko, ker se s smotrno gojitvijo da kakovost pri nas brezdvomno dvigniti. Saj na osnovi novega zakona pričenjamo na tem polju komajda šele orati ledino.

9 b

9 c

Povprečno kakovost staleža moramo čim bolj dvigniti in zato se z doseženim ne smemo nikoli docela zadovoljiti.

Če bo pri branju teh misli kak neverjeten Tomaž skomizgnil z rameni, češ da so to zgolj besede in teorija, je samo znak, da nima prakse in se je premalo gibal v loviščih. To ni za tiste, ki vsako nedeljo pridrve v lovišče in gledajo ves čas na uro, kdaj bo treba zopet bežati. To velja za poklicne lovce in one, ki imajo voljo, čas, srce in — znanje!

Vse primere za rogovje sem posnel po zbirki lastnih trofe j enega okoliša, kjer so življenjski pogoji tako glede paše, podnebja, kameninske podlage, lege, ekspozicije itd. podobni, če ne praktično enaki, ker je okoliš razmeroma majhen, tako da je mogoča pravilna medsebojna primerjava. Ker sem bil uplenitelj teh trofe j sam, mi je bilo kolikor toliko mogoče, da sem ugotovil pravo starost srnjakov.

Rogovje izvira iz gorskega pasu osrednjih Karavank (Stol) z apnenasto in glinasto talno podlago med 700 in 1300 m nadmorske višine, v dolžini 10 km zračne črte, na površini kakih 3000 ha. Časovna razlika uplenitve je 15 let.

Večino površine pokrivajo kmečki mešani gozdovi (smreka, jelka, bor, mecesen, bukva in nekaj drugih listavcev ter razno gozdno grmovje), v katerih iglavci prevladujejo.

Med gozdovi je dosti planinskih travnikov (rovto) in više planin za živino. Vode je dovolj, letnih padavin povprečno 1600 mm, povprečna letna toplota znaša kakih 7—8° C.

Lovišča so po pašni živini, planinstvu in športu močno vznemirjana. Pašne razmere so ugodne, kakovost paše srednja.

V loviščih se s psi ni lovilo, temveč samo na zalazu in s čakanjem. Odstrel se je vršil v škodo srnjakov, stalež je ustrezal razmeram in je bil deloma celo prevelik, spolno razmerje je šlo močno v korist srn. V tem pogledu stalež ni bil normalen in je večina srn poginila od starosti.

Povprečna teža iztrebljenih srnjakov brez cvrčka je znašala 16—17 kg. Rogovje je srednje in slabo, dobrega je malo, tako da je bil stalež glede moči pod normalnim povprečjem in to precej zaradi napačne gojitve.

Slabo povprečje kakovosti je pa deloma posledica tamkajšnjih življenjskih pogojev, na katere vzgoja nima vpliva. To je pokazala tudi razstava rogovja v Ljubljani leta 1937 in potrdila, da zgornja Gorenjska nima dobrih srnjačjih trofej. Zato se označbe, kakor slabo, močno, idealno, kapitalno rogovje, nanašajo na razmere tega okoliša in tamkajšnji tip rogovja ter le za tam res veljajo.

Za druge kraje in druge razmere je treba merilo ustrezno premakniti.

(Se nadaljuje.)

Resasti istrski braki psarne »Podgora«

Dr. Lovrenčič

»Sjedi — pa slušaj!«

Bilo je tam v bosánskih planinah. Brzonogi braki starega Ibra so vriskaje sledili divjadi, da je odmevalo od strmin in pečin. Sivobradi Ibro je mirno čepel na tleh, počasi srebal sladki dim svoje cigarete in pobožno poslušal zvonjenje svojih miljenčev. Poleg njega je stal sloviti poznavalec brakov Fr. B. Laska, takrat še mlad avstrijski oficir, poznejši lovski referent za Bosno in Hercegovino, in silil v njega, naj mu kaj pove o svojih psih. Stari Ibro pa je s koščeno roko samo lahno zamahnil, pogladil svojo sivo brado in mirno odvrnil: »Sjedi — pa slušaj!« Mladega častnika ta rezki odgovor ni užalil, nasprotno, naravnost zadivil ga je, saj je stari Ibro z dvema besedama povedal vse: delo braka je težko opisati, braka je treba — slišati! Da, slišati! Kakor pravi poljski lovec uživa, ko gleda delo svojega tenkonosega ptičarja, kako se vije med njivami in z visokim nosom tiplje po zraku, kje bi našel sladki dah skrite jerebice, prav tako uživa gozdni lovec, ko posluša svojega nezmotljivega braka, kako pozvanja čez drn in strn košatorepi lisici ali dolgo-uhemu zajcu. Oba uživata, toda vsak po svoje; prvi mora slediti svojemu lovskemu tovarišu ne le z očmi, marveč mora za njim peš, drugi pa — sedi in posluša. Zato: »Sjedi pa — slušaj!«

Odveč bi bilo razpravljati o tem, kateri način lova nudi večji užitek, zakaj užitek se ravna po razpoloženju in okusu tistega, ki uživa, ne pa po psu, ki užitek pripravlja. Po mojem ima nekaj užitka vsak lovec, naj je poljski ali gozdni, če vidi sredi rumenega strnišča postavnega ptičarja, kako stoji pred kito jerebic, kakor da bi bil vkopan, z napetimi mišicami in plamtečimi očmi. Prav tako pa uživa vsak lovec, ko zasliši tam izza daljnega brda melodično zvonjenje braka, prelivajoče se iz vriska v vrisk, prihajajoče čim dalje bliže in bliže stojišču.

Morda ne bo odveč, če na tem mestu navedem tole mično zgodnico, ki jo je zapisal francoski lovski pisatelj Elzéar Blazev svoji knjigi: *Lov z braki*. Takole pripoveduje:

Nekemu francoskemu kavalirju je pisala njegova prijateljica, naj pride brž v Pariz, da bo slišal koncert slavnih italijanskih pevcev, in mu je poslala vstopnico. On ji je pa takole odgovoril:

»Moja draga! Prav lepo se Vam zahvaljujem za Vaše pismo in za Vašo vstopnico; prvo bom skrbno shranil, drugo Vam pa vračam. Zakaj neki bi zapuščal svoj gozd? Imam 20 pevcev v svoji psarni, ki lepše pojejo kakor Vaši Italijani; glasovi so jim mnogo močnejši in bolj ubrani. Pojejo, kadarkoli si jaz to želim. Njihovo gostolenje mi daje vedno novih užitkov; zabavam se toliko bolj, ko poslušam njih petje pod milim nebom, ne da bi se mi bilo treba dušiti v tesnem zidovju, in lahko poslušam ta koncert peš, na konju, ali v vozu. S 40 franki, ki bi me Vaši Italijani v teku 3 ur stali, bom lahko hranil svojih 20 pevcev cel mesec. Zato prosim, da mi oprostite; poiščite si koga, ki je bolj vreden, da ga s tem osrečite. Vam vdani...«

Ta odklonilni odgovor morda res ni tako ljubezniv, kakor je bilo ljubeznivo vabilo lepe prijateljice, ali je zelo značilen, posebno če upoštevamo, da ga je napisal Francoz, saj so Francozi vendar znani po svoji galantnosti. Toda pri lovu se marsikaj — neha. Za strastnega lovca z braki ni vabljujejše godbe, ni bolj ubranega petja, ni slajših melodij, kakor je — živahna gonja brakov. Naš jezik žal za te glasove nima posebnega izraza in mi slovenski lovci govorimo o *z v o n j e n j u* brakov, kar je povzeto po nemškem »Geläute«, dočim pravi Francoz »cri«, kar bi se po naše reklo — kričanje, vriskanje. Pa kaj za to! Saj tudi Rusi nimajo svojega pristnega izraza, četudi se je pri njih lov z »gonjčimi«, kakor pravijo svojim odličnim brakom, gojil in razvijal dolga stoletja, in se zadovolje z izrazom »skrauja«, kar je najbrž tatarskega izvora. Pač pa imajo Rusi za glas posameznega braka prav lep izraz v besedi »zaliv«

in »zarev« (izgovori: zarjów!). Ne bi bilo napačno, če bi tudi mi sprejeli v svojo lovsko govorico ta izraz in bi rekli o psu, ki ob gonji svoj glas lepo melodično preliva, da ima lep »zaliv« ali »preliv«.

Težišče zabave, užitka ali vsaj razvedrila je torej pri lovu z brakom položeno na delo in lastnosti psa. Tak lovec ne gre na lov samo zato, da bi streljal, tudi ne samo zato, da bi kaj domov prinesel, ali z drugo besedo — zaradi mesa, on gre loviti zato, da bo zunaj v lepi božji naravi, da bo poslušal svoje pse, in če mu kako divjad priženejo pred cev, bo tudi rad streljal in rad pobral. Vendar njemu ni glavni cilj ne strel, ne meso, njemu gre za to, da bo lovil in v lovu ter v okolju lova našel užitek, zabavo, razvedrilo. Zato pravijo Rusi lovu — »ohota«, kar ne znači samo lova, ampak v prvi vrsti: veselje, dobro voljo, zabavo.

Zavoljo tega se pa tak lovec ne vrača domov slabe volje, četudi ni prišel do strela; on je bil zunaj, je lovil, je slišal gonjo svojih ljubljencev in to mu je dovolj. Ako so pa psi še posebno lepo gonili, potem je njegovo veselje še večje, ne glede na — strel in meso.

Lovcu, ki mu je brak samo orodje, recimo klešče, da z njimi divjad prime — še mnogo mnogo nedostaja, da bi zajel vso lepoto lova z braki. Zanj je bolj pametno, da si sploh ne drži brakov in da skuša upleniti divjad na kak drug način, n. pr. na počak, na zalaz, na pogon, z gonjači itd., ali da lovi s psom, ki mu divjad hitro najde, jo nekaj streljajev požene, pa se brž vrne in poišče drugo, n. pr. s španijelom, foksterijerjem ali s kako podobno pasmo.

Težišče užitka pri lovu z braki so, kakor zgoraj pravim, psi, toda le težišče, zakaj k takemu lovu spada še dosti drugih stvari, ki jih lahko označimo z besedo lovsko okolje, ako naj bo predstava lepa. In tak lov je prav za prav kakor gledališka predstava. Res se da igrati tudi brez kulis in brez scenerije, toda ako so tudi kulise — n. pr. pokrajinsko lepo lovišče, dalje scenerija — n. pr. lepo vreme, prijetna družba itd., posrečene, je užitek seveda še večji. In vprav lovec z brakom ima največ prilike, posvetiti svojo pozornost tudi lovskemu okolju, pa naj lovi sam ali v družbi.

Kdor lovi s ptičarjem, mora ves čas lova paziti na psa, tako da nima prav za prav časa, razgledati se po okolici in uživati pokrajinsko lepoto lovišča. Tudi je bolj ali manj vezan na vremenske razmere; v dežju ali snegu se s ptičarjem težko lovi.

Ne tako pri braku! Ako vprav ne lije in ako ni sneg predebel, grem še vedno lahko ven. Moj brak bo, tudi če je nekoliko mokro, še vedno kaj spodil in gonil. In pod gosto košato smreko se da, tudi če malo rosi, zdržati, spuščati bele oblačke dima v zrak in poslušati zvonjenje braka, ki se trudi, da bi pritisnil mokrega dolgouhca na tvoje stojišče. Ob lepem vremenu je pa lovec z brakom odločno na boljšem. Ko je odpel psa in ga poslal iskat, je — svoboden. On sede lepo na parobek, se razgleduje po okolici ter uživa pestre lepote božje narave, ki so tako bogato razprostrte pred njegovimi očmi. Vzemimo v topli jeseni samo listnat gaj v zlatorumenem ornatu, ali v hladni zimi gorsko pokrajino pod belo, snežno odejo! Koliko resničnega, ne morda namišljenega estetskega užitka nudita lovcu! Koliko misli se mu poraja, ko tako rekoč pije te naravne lepote in čaka, da zasliši prve glasove svojega četveronožnega tovariša, znak, da je divjad na nogah in da se je treba pripraviti.

Zanj se užitek lova ni pričel šele takrat, ko se je pes oglasil, pričel se je prav za prav takoj, ko je stopil v božji hram — v lovišče. Morda celo še poprej, saj pravi lovec uživa že, ko se odpravlja na lov, ko se oblači, ko si znaša svoje lovske potrebščine skupaj, ko si polni naboje in lovsko torbo, ko krmi psa itd. Vse te drobne malenkosti so mu v razvedrilo in spadajo v celoten okvir lova kot preludij glavne igre.

Eno je pa nesporno, namreč to, da traja lovski užitek pri lovu z brakom mnogo dalj kakor pri ostalih načinih lova. Pri lovu z brakom uživam še potem, ko se je gonja oddaljila od mene, ko svojih brakov že dolgo več ne čujem; odgnali so pač v drugo smer. Toda na dnu srca pa vedno še tli iskrica upanja: morda pa le priženejo nazaj! In ta nada drži v napetosti vse moje čute. Srepro strmim v ono smer, kamor se je gonja oddaljila in napenjam svoje uho, da li se ne čuje morda globoki bas mojega Izleta ali visoki diskant moje Bistre. Vse je tiho, nič se ne čuje — izgubili so. Kaj se hoče, kot v življenju tudi na lovu vse ne more iti, kakor bi človek rad. Psi se bodo vrnili, bodo vzdignili drugega zajca, pa bo zopet — lepo. Tako se tolažim. Toda čuj! Mar se ne oglašá tam v daljavi Izlet! In Bistra! Vlečem na uho in napenjam uho do skrajnosti. Res je! To je Izletov glas, — nazaj gonijo! In to, čez kar sem bil napravil že križ, zopet oživi. Iz daljave se vedno razločneje slišijo sladki glasovi, vedno bliže in bliže prihaja glasno zvonjenje in že ga vidim uhača, daleč pred psi, kako jo briše naravnost na mene. Pst! Puško k licu in — mir! Še malo, še malo in že je — tu. Rezek pok in — z glasnim »morto!« se zaključi prizor.

Tega užitka mi ne more nuditi noben drug način lova, to je pridržano samo lovu z brakom.

Zato trdim: lov z brakom — je živa poezija, pa naj grem sam na lov le z enim psom, ali v večji družbi lovskih tovarišev s celo tropo in lovskim rogom.

Da, lovski rog! Koliko neodoljivega čara vlivajo melodični glasovi vélikega lovskega roga celemu okolju! Kdor je le enkrat slišal te mehke turobne glasove odmevati čez hrib in plan, jih zlepa ne pozabi.

Toda vsakemu človeku ni dano, da bi poezijo doumel in jo užival. Koliko oči gleda lepote stvarstva in prirode, pa jih ne vidi. Ne vidi vzhajajočega sonca, ne vidi večerne zarje, ne vidi mlečne svetlobe mesca, ne vidi lesketanja zvezd, ne vidi blestenja rosnih kapljic, ne vidi kristalov v snežni odeji, ne vidi pisanega cvetja po livadah, skratka: gleda in — nič ne vidi.

Vse te stvari so nekaterim le suhe številke, ki jih je treba pač v toliko upoštevati, da se gospodarski računi ujemajo.

Prav tako je tudi z mnogimi lovskimi tovariši. Oni za poezijo lova niso dovzetni; njim je na tem, da imajo na lovu viden in otipljiv uspeh, vse drugo jim je deveta briga. Taki lovci seveda na lov z brakom ne spadajo, ker na takem lovu ne morejo priti na svoj račun.

Lov z brakom je torišče romantikov, za realiste tu ni mesta.

Nastane seveda vprašanje, je li taka lovska romantika v današnjih težkih časih sploh še umestna?

Na to vprašanje naj si vsak lovec odgovori sam in naj se opredeli za tisto vrsto lova, ki njemu najbolj ustreza, ali še točneje povedano, kateri on po svoji miselnosti in bitnosti pripada. Toda naj se zato ne prevzame in naj si ne domišlja, da je kaj več ko drugi! Tudi z brakom lahko loviš lovsko dostojno, mrhariš pa tudi lahko z brakom-jazbečarjem, s ptičarjem, španijelom itd., pa tudi z gonjači lahko lovišče uničiš.

Naša prelepa Jugoslavija, zlasti pa naša divna Slovenija je prostrana in lovsko dovolj bogata, da prenese romantike in realiste. V mejah lovske dostojnosti je še za vse prostora.

Ne da se pa prezreti ne utajiti, da si človeštvo prizadeva, otresti se težkih okov materializma in da vedno glasneje in glasneje odmeva po svetu klic: Nazaj k prirodi!

Nam, prijateljem glasnega lova, ne bo treba iskati te poti nazaj, ker mi smo ostali prirodi — zvesti in zvesti običajem svojih očetov.

Naš program — izučen brak

V Strmi rebri je bila brakada. Dolgo je tega, morda bo že deset let. Strelci so na stojiščih, psi z gonjači pa čakajo na vznožju.

Prav na vrhu je moje stojišče; mladega, lahkonovega fanta, še zelenega lovca, je gospodar poslal na vrh. No, z vrha je lep razgled. Pod menoj je Koširjev laz, še pod njim je dolga in precej široka Pakiževa poseka; lahko bom opazoval brakado, si mislim, ko me opozori gospodarjev lovski rog, da se brakada začne. Doli v Jernasovi globeli se oglasi pes, nato drugi in gonja se začne. Postrani gre, prav proti strelcem. Eden, dva strela, gonja pa gre vse više. Preko Pakiževe poseke prihiti srna, za njo druga — predaleč je za strel, za opazovanje pa zadosti blizu. Za srnami pribriže pet psov brakov. Srnjad gre čez sedlo na drugo stran vrha, gonja se nadaljuje, lajež se počasi zgublja in kmalu je vse tiho, le gonjačev rog kliče zgubljene pse. Čakal sem dve debeli uri, pa od nikoder nobenega glasu. Morda sem preslišal znamenje za konec pogona, mislim sam pri sebi; zato stopim na sosednje stojišče, a soseda nikjer. Grem še naprej in kaj zagledam: trije nimrodi sede pod smreko in se pogovarjajo; naveličali so se dolgočasnega čakanja na stojišču. Tedaj začujemo od daleč pasji lajež in vsi štirje smo v trenutku na svojih stojiščih. Čez Pakiževo poseko prilaja psica Ria, ki goni po sledi nazaj in tolče na prazno. Debele pol ure sem še presedel na stojišču, ko je lovski rog s tremi zateglimi znaki dal znamenje, da je konec pogona. Od vseh psov je tu le Ria, a še to gospodar gleda postrani. Tovariš, ki je ustrelil srno, jo je očistil ter obesil na bližnje drevo; tudi on je zapustil stojišče in njegovo odsotnost je izrabila Ria, potegnila srno na tla ter si jo pošteno privoščila.

O tem pogonu je tovariš Ivan zapisal: Pse, ki so tega dne gonili v Strmi rebri, imenujem cucke in ne lovske pse. Gonijo sicer ves dan, a srečen strellec, ki jih vidi vsaj enkrat med zagonom. Gonijo tako naglo, da se divjad pred njimi ne more obrniti, kaj šele, da bi se malo spočila. Zato ni čudno, če so pse šele drugi dan proti večeru ujeli petdeset kilometrov daleč in jih četrty dan vrnili gospodarju. Ker psi tako daleč gonijo, razpodijo divjad, ki se po tako dolgi gonji navadno ne vrne več v lovišče, kjer je bila vzdignjena. Taki psi niso za lovsko rabo, zato zaslužijo ime divjaki.

»Prav je imel,« boš rekel, »podpišem z obema rokama!«

Toda preden izrečeš tako hudo obsodbo, malo postoj in premisli z menoj, če Ivanovo mnenje popolnoma drži. Če izrečeš obsodbo, moraš najprej najti krivca. Prosim te, povej mi, kdo je bil kriv, da so psi gonili ves dan. Ali so bili krivi psi? Brak je vendar pes za glasen lov; od njega zahtevamo, da divjad poišče, vzdigne in požene do lovca. Braki so vendar vzdignili in gonili. Napaka je bila le, da se niso vrnili, ko so prišli preko vrha. Vendar krivda za to, da niso prišli nazaj, ne leži na njih, krivdo poiščimo pri gospodarju. On je zahteval od njih, da gonijo, ni jih pa priučil k temu, da ima tudi gonja svoje mere. Veš, tak gospodar sem bil doslej jaz, si bil, dragi prijatelj, tudi ti in so taki gospodarji skoraj vsi oni lovci, ki love z braki. Denimo roke na srce in priznajmo, da brakov nismo učili. Spomladi nam jih je psica povrgla; kako smo jo parili, je vseeno, pa četudi je prišel do psice sosedov Sultan, ki je v rodu z volčjaki. Ko je naš psiček, ki smo ga od legla pustili zase, toliko zrastel, da se je začel potepati — to smo zvedeli iz krega sosedove gospodinje — smo ga privezali do jeseni, ko smo ga s psico-materjo vzeli s seboj na lov ter ga z njo spustili. Psiček se je držal matere, ki je prišla na sled divjadi in začela goniti. Nekaj časa ji je revše sledilo, a ker je bila mati za divjadjo hitrejša, je mladiček zaostal. Mlademu je sicer res udaril v nos nek tuj dah, dah divjadi, ali kaj je on o tem vedel, saj je prvič v gozdu. Ko je divjad napravila ostro kljuko, je mladiček zgubil sled za materjo, začel je tavati po gozdu in od strahu in osamljenosti tudi cviliti in tuliti toliko časa, dokler ga ni najbližji lovec privezal, pri čemer grobe besede in tepenice niso izostale. Mogoče je našel materin sled in šel po njem nazaj, se sem in tja oglasil in že je padla sodba, da je to kresač, ki ni nič vreden in je zato pela palica. Usoda je hotela, da mogoče takega psička ni nihče ujel. Tavaje po gozdu je dobil na nos nek čuden, njemu doslej popolnoma neznan dah; psiček gre po sledu, ki postaja vedno močnejši, in naenkrat zagleda pred seboj na tleh čudno stvar — ustreljeno divjad. Psiček je lačen, ker se že ves dan klati po gozdu, in kdo bi mu zameril, če je izrabil priliko, načel divjad in se nasitil. Takega boš težko odvadil od trganja divjadi.

Prosim te, prijatelj, ali je to kaka vzgoja, ali more iz takega psa postati kaj dobrega. Rekel mi boš, da je čisto naravno, da ne, vendar nočeš priznati, da ne ravnamo z brakom prav.

Zato je prišel brak v slabo ime in splošno uživa sloves lovskega psa nižje vrste. Vrnimo mu torej njegovo ime, kakršnega je užival med našimi očeti! Pa zakaj ga je imel? Zato ker so

tudi braka učili. Učili so ga zato, da so ga mogli rabiti na lovu, še posebej pa so ga učili iz narodne zavednosti, saj so vedeli, da so med vsemi lovskimi psi domača pasma edinole braki, vse drugo je prineseno od drugod.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov si je zastavil nalogo, da povzdigne glas vpijočega v puščavi in vse lovce, ki z braki love, opozori na to, da je treba braka učiti in izučiti, preden ga uvrste v tropo za lov z drugimi psi. Klub je izdelal pravilnik za preizkušnjo brakov, ki je objavljen. Nihče ne zahteva od tebe, dragi prijatelj, da greš tekmoval s svojim brakom; glaven

Brakada 31. oktobra 1938 v lovišču Jelovška rebár, občina Sodražica.
V sredini: dr. Lovrenčič, na njegovi desnici dr. Lavrič, predsednik,
na levi Adolf Ivanc, blagajnik kluba JKLB

namen tega pravilnika je, opozoriti lovce na to, naj brake uče in v čem naj jih uče. Neprijetno je bilo stališče gospodarja, ki je priredil brakado v Strmi rebri in ki sem jo v uvodu omenil. Ne hodi, prijatelj, tudi ti za tem gospodarjem. Na sramoten kamen, kakor ta gospodar, boš postavljen vedno in povsod, če psa ne boš učil. Nič novega ti ne bom povedal, če te opozorim, da človek, ko pride na svet, ne zna pisati in da ostane nepismen, če ne hodi v šolo. Kakor pri človeku, tako je tudi pri živali.

Da boš mogel svojega psa usposobiti za rabo, ga boš jemal že kot mladička s seboj na sprehod. Igraje ga boš pri tem

navadil, da te bo spremljal na vrvi, in že po nekaj sprehodih ga boš mogel izpustiti, pa ga boš kmalu poklical nazaj, da bo znal priti k tebi, to je, znal bo ubogati. S tem si že ubil dve muhi na en mah. Psiček se bo držal tebe, iskat pa bo šel le takrat, ko mu boš ti ukazal, vrnil se bo pa tudi vedno, kadar ga boš poklical. Zato imaš v pravilniku posebno veččino: poslušnost. Če boš braku vcepil smisel za ubogljivost, boš že na polovici poti. Vajo v poslušnosti vsi najbolj zanemarjamo!

Psička ne boš pustil tavati daleč po lovišču, ampak ga boš kmalu poklical, da se ne bo zgubil, sicer te bo iskal in klical z lajanjem, s čimer bi se priučil kresanja. Poznam štiriletno psico, ki po sledi nazaj močno kreše, njeno potomstvo pa ne. Ugotovil sem, da je psica začela kresati šele po enem letu starosti zaradi malomarnosti lovca, ki jo je sicer spustil, a če mu ni kmalu prignala zajca, je ni počakal, pač pa šel domov; psica se je pri iskanju svojega gospodarja naučila kresanja. Zato pomni: Ko boš psa spustil, ga vedno počakaj na istem mestu! Pes te bo iskal in našel ter če kresanja že ni podedoval, ne bo kresal, ostal bo pošten.

Ko si že prišel tako daleč, da se tvoj psiček na poziv vrne, mu boš dovolil, da šari in išče v tvoji okolici. Vzdignil bo dolgo uhca in psu boš dovolil, da goni, saj prva gonja ne traja dolgo časa. Če pa se bo pozneje preveč oddaljil od tebe in če zajca ne bo prignal nazaj, ga boš moral poklicati. Ako si ga navadil, da je od šarjenja ali iskanja prišel na poziv k tebi, se bo vrnil na tvoj klic od gonje. Še eno te prosim: v iskanju in gonji uči mladiča le na zajca; do svojega tretjega leta bi brak srne ne smel nikoli goniti!

Psička boš jemal s seboj vedno, kadar boš šel v lovišče. Pomisliti pa moraš, da v času zalaza, čakanja ali klica ne boš mogel imeti braka pri sebi; narava mu je dala tako barvo, da se z okolico ne krije. Da ga boš mogel rabiti, ga moraš vaditi v odložitvi. Pa tudi pri strelu mora ostati na svojem mestu, prav tako, če drugi pes goni. Zato se od izučenega braka zahteva odložitev in strelamirnost.

Ustrelil boš srnjaka. Preizkusi pri tem svojega braka na sledi srnjaka, ki mogoče ni padel takoj, temveč šele na drugem kraju. Če pa si tako dober strelec, da ti je srnjak takoj obležal, napravi umeten krvni sled in pojdi s svojim psičkom po tem sledu. Prvič bo brak nekoliko nesiguren, pozneje pa bo vedno boljši. Kako prijeten ti bo lov, na katerem boš braka porabil tudi za krvni sled. Rekel boš, da to ne drži; vendar ne izreci sodbe, dokler se nisi prepričal. Tovariš Jože, ki bistri glave

cerkniškim otrokom, je skozi devet let s svojo psico — istrsko brako — poiskal daleč naokrog vsako zastreljeno divjad. Moj brak Akut, ki komaj leto dni otepa žgance pri meni, je tako lepo izdelal že prvi sled, da se je moj spremljevalec, ki je doslej za tako delo rabil barvarja, prav čudil. Iz radovednosti sem preizkusil na umetnem krvnem sledu še psico Belo, staro štiri leta. Tudi ta je našla srnjaka, čeprav ne s tako sigurnostjo kakor Akut. No, pa ker sva pri krvnem sledu, ti svetujem dalje: uči psa tudi za oblajavca ali pokazavca. Ni namen tega članka, da pokaže smernice, kako naj se to stori; iz izkušnje pa ti povem, da boš oblajavca privzgojil najlažje takrat, ko mu daješ hrano. Zahtevaj od mladiča, da laja, ko mu daješ hrano in ga boš priučil s tem lajati na tvoj ukaz. Lajal bo tudi, če mu boš ukazal lajati pri ubiti srnjadi, do katere si ga pripeljal, in trdno sem prepričan, da bo zalajal tudi pri prvem srnjaku, do katerega bo prišel po krvnem sledu.

Psice Ajde nisem mogel pripraviti do tega, da bi mrtvo divjad pustila in je ne trgala. Pa sem jo vendar odvadil. Naprosil sem sosednjega lovskega čuvaja, da mi je pomagal. Usedel se je v grm, pred katerim je bil položen ustreljeni srnjak. Psica je lepo izdelala krvni sled, a komaj je prišla do srnjaka, je že zasadila zobe v njegov zadnji konec. Tedaj pa je začelo padati po njej, kajti sosed ni sedel v grmu praznih rok, temveč s palico v roki. Samo enkrat sem še to ponovil in psica je bila za vedno ozdravljena. Uči psa sicer vedno zlepa, a če tako ne gre, je treba včasih tudi močnejše roke. Važno pa je, da svojega psa priučiš, da mrtve divjadi ne bo trgal, sicer boš velikokrat zaradi lastne malomarnosti jezen na psa, ki pa sam tega ni kriv!

Svojemu braku ne dovoli, da bi se doma bratil z mačko; če bo pes z mačko pri isti skledi, dvomim, če bo kdaj na lovu gonil lisico, ali pa če ti bo v lovišču zadavil mačko, ki preži na mlade zajčke, jerebe itd. Vadi ga torej ostrosti na mačko. Takole že v prvi jeseni mu daj priliko, da bo videl, kako starejši brak mačko zadavi, potem pa samega pripelji do mlade mačke in boš videl, da bo on skušal mačko zadaviti in na ta način ga boš priučil ostrosti na roparice.

Vidiš torej, dragi prijatelj, da je pravilnik za preizkušnje brakov potreben, ker bo vsaj bodrilo za učenje brakov. Ni moj namen povedati ti, kako boš svojega braka učil, pač pa sem ti skušal dopovedati, zakaj ga je treba učiti. Kako boš prišel do izučenega braka, ti bo pojasnil drugi članek, ne bo ti pa škodovalo, če si kupiš izvrstne slovenske knjige, ki govorijo o vežbanju psa, pa bodisi dr. Lokarjevo knjigo Ptičarji ali pa Fürerjevo

Brak-jazbečar; obe ti toplo priporočam, saj boš v njih dobil veliko lepih navodil, po katerih se ravnaš pri učenju svojega braka. Krajša navodila o vzgoji braka nudi tudi knjiga »Naš lov«, str. 184.

*

Tudi lansko leto je bila brakada v Strmi rebri, a ta je bila popolnoma drugačna kot ona pred desetimi leti. Komaj so bili psi izpuščeni, so že vzdignili. Njihovo zvonjenje si slišal celo dopoldne; prignali so sicer do vrha, mogoče še malo čez, potem so pa žival pustili, ker so se vrnili na klic lovskega roga. Z vrha sem opazoval, kako sta po poseki prignala srno Jago in Bistra. Na sredi poseke se je med grmovjem srna ustavila, a ker sta ji bila psa kmalu za petami, je skočila naprej, se nato zaobrnila in v elegantnih skokih šla tik mene čez rob. Opoldne so lovci z veselimi obrazi prišli na shajališče. Tudi gospodarjev obraz je žarel od veselja in ponosa; polno hvale je želel za trud, ki ga je imel pri učenju svojih psov. Vsi psi so se na poziv lovskega roga zbrali pri gonjačih; ne, ni vseh, manjka Barin. Pa se oglasi neumorni čuvaj France, da sliši lajanje tam nekje od Velike doline. Žilica mu ni dala miru; šel je tja in čez nekaj časa je prinesel srno, ki je bila obstreljena, a oblajavec Barin je Franceta dolgo opozarjal nanjo, da jo je našel.

Tudi prijatelj Ivan je bil na tej brakadi. Svoje mnenje o brakih je spremenil in priznal, da dosedanjih neuspehov niso bili krivi psi, temveč njihovi gospodarji, ki psov niso učili. In še tisti dan je kupil Ivan mladega braka, ki ga sedaj dan za dnem spremlja na njegovih potih.

Kratkodlaki istrijski — mladiči iz psarne »Sodražica«.
Last Adolfa Ivanca, Sodražica

Učenje braka

Čudne občutke bo vzbudil gornji naslov pri nekaterih lovcih. Nekatere bo že beseda »brak«
zbodla k neprijetnemu razpoloženju, drugi bodo ob besedi »učenje«
neverno zmajevali z glavo. Tako divjo pasjo mrcino, skorajda škodljivca naših lovišč, bomo česa naučili in ga šolali?! Saj je vendar neubogljiv in svojeglaven, preganja divjad po cele dneve, včasih še noči, iz lovišča v lovišče, ne meneč se za gospodarja, ki ga zaman kliče in čaka. Pasje mrhe, ki ustreljeno divjad načno ali celo raztrgajo in požro, da je lovcu težko pri srcu, ko vidi tako pasjo pojedino pred seboj. Res, taki so braki, ki jih neusmiljen lovec priklene tri četrt leta na verigo, ne meneč se ves ta čas za njihovo nego in prehrano, v jeseni jih pa spusti z verige, da sami ali v njegovi družbi bolj ali manj samovoljno gonijo divjad. Drugi zopet vse leto prosto tekajo po lovišču, da se »dobro«
nauče goniti brejo zajko, ki jo, lačni, povrhu še požro. Kdo je temu kriv? Seveda pes, ki ga žeja po gonji in krvi, ki mu je lovska strast preveč prirojena in je preisker, lovec pa je nedolžen in ne more nič zato, če je mrcina taka. Toda to ne drži! Zgolj lovec je kriv, ker prepušča svojega braka samemu sebi, ne meneč se za njegovo lovsko vzgojo. Namen teh vrstic naj bo, da pokažem, kako je že od rane mladosti ravnati z brakom, da ga bomo z veseljem in z lovskega stališča tudi s pravilnim uspehom jemali s seboj na lov.

Po naših krajih je izmed brakov najbolj razširjen istrski brak. Ni to zgolj slučaj, da je danes zastopan v tako lepem številu, ampak ga tudi njegova za oko prijetna zunanost, zlasti pa odlične lovske zmožnosti usposabljaajo za to. Kar je med ptičarji poenter, to je med braki istrijanec. Izvrsten nos, neumorna vztrajnost in visoko razvita inteligenca so pri tem gonjiču najboljše podani. Naštel sem samo tri njegove najznačilnejše lovske vrline, ki jih je treba spraviti v medsebojen sklad, da dobimo res uporabnega, šolanega braka, ki ne bo nikomur v spotiko. Baš izvrsten nos in še posebno njegova neumorna vztrajnost sta ga pri mnogih lovcih osovražila, ker je preoster in prenagel, zlasti v revirjih, kjer prevladuje srnjad. Priznam, da se je mnogo grešilo na srnjih brakadah, ko so po trije ali po štirje istrijanci, vzpodbujajoč drug drugega, gonili po cele ure čez drn in strn ubogo srnjad, ki ne zna mešati svoje sledi tako kot zajec ali lisica. Nikoli se ni pomislilo, kdo je temu

kriv, ali pes, ki mu je že od davnine v krvi, da sledi in goni divjad, dokler more, ali lovec, ki se ni nikoli potrudil, da bi svojemu braku privzgojil vsaj nekoliko poslušnosti in ubogljivosti. Raje so lovci na brakadah pri opoldanskem odmoru klicali, preklinjali in streljali v zrak, da bi priklicali te »proklete mrcine«, ki ne poznajo mere v gonji. Tudi se je skrbelo bolj za telesne odlike brakov, za pasemske znake in telesno zasnovo braka kakor za njegovo lovsko šolo: kako, kaj in koliko zna, ali je poslušen, vodljiv, trmast ali svojeglav in koliko kaže inteligence. Gotovo je namreč, da se tudi duševne vrline podedujejo v večji ali manjši meri. Zato je dolžnost nas vseh, ki lovimo z brakom, da bo tudi on deležen lovske šole, da dobimo tako sčasoma vodljivega in poslušnega gonjiča, ne pa divjega, neposlušnega psa, ki ne pride k rokam, kadar hočemo. To doseči je možno le s pravilno vzgojo.

Česa moramo od braka zahtevati? Nič drugega kot samo ubogljivosti in poslušnosti. Ako dosežemo to, potem bo pes vodljiv, bo iskal v smeri, ki mu jo pokažemo, in se bo dal od gonje odpoklicati. To je za povprečno dobrega braka dovolj, v posameznih primerih pa bomo dosegli pri inteligentnem braku tudi donašanje, nakazanje mrtve divjadi in odložljivost. Ostrost na roparice je bolj ali manj prirojena; s pravilno vzgojo pa se tudi tu dosežejo lepi uspehi.

Z vzgajanjem moramo pričeti že zgodaj. Ko je pes tri do štiri mesece star, se moramo ž njim čim več pečati. Ni dovolj, da ga pustimo prosto tekati v ograjenem prostoru, da se igra in skače po mili volji, treba ga je vzeti vsak dan za nekaj časa v stanovanje, kjer ga navadimo na snažnost in kjer dobi prve pojme o pomenu besed: sem! tukaj! lezi! Seveda moramo psa redno čistiti, da nam ne prinaša v stanovanje bolh in druge nesnage. Določimo mu svoj prostor, kjer naj leži, da ne stika povsod, ker je tako vedno pod nogami. Naša bližina mu ostri njegove čute in inteligenco, ki jo bo pozneje na lovu uspešno rabil. Tudi bivanje v hiši svojega gospodarja močno vpliva na njegovo zvestobo do vseh domačih. Ne dovolimo mu pa pleganja na toplih prostorih v bližini peči ali štedilnika, ker se s tem samo pomehkuži. Otroku naj mlad pes ne služi preveč za igračo. Ponoči naj bo pes vedno zunaj hiše priklenjen; marsikak brak je obenem prav dober čuvaj. Hrano naj mu daje gospodar vedno le sam — in to samo na določen žvižg. Tako navadimo psa, da vedno rad pride na klic ali žvižg, česar se pač poslužujemo. Priboljška: košček mesa, sira ali mehko hruščančasto kost nikdar ne vrzimo psu kar tako, marveč ga vedno

pokličimo z žvižgom, da pride k nam. Preden dobi jesti, mu ukažimo »lezi!« in mu dnevno utrjujmo to povelje. Ko mu prinesemo trikrat dnevno, pozneje le dvakrat, njegovo običajno hrano in ga pokličemo, pes veselo skače okoli nas, ker ve, da bo dobil jesti. Ako mu hrano samo od daleč molimo, ga s tem dražimo ter bo pričel lajati. S klicem »glas, glas!« ga vzpodbujamo, da laja, nakar mu šele dovolimo jesti. To ponavljamo toliko časa, da prične pes sam na povelje lajati, dajati glas od sebe. To znanje našega mladega psa izkoristimo sedaj ob vsaki priliki, kadar koli mu damo kak priboljšek. Ako mu bomo

Nitra-Podgorska JRB 338 (lastnik Adolf Ivanc, Sodražica)
ob prvih vajah odložljivosti

pozneje na lovu ob ustreljeni divjadi dali košček mesa in mu ukazali, da naj se oglasi, bo to rad storil. Kasneje mu ukažemo vselej, da laja ob uplenjeni večji divjadi, n. pr. pri srnjaku, s čimer ga navajamo na oblajanje.

Mlad pes potrebuje mnogo gibanja, da se mu okostje in mišičevje pravilno razvije. Le tak močan, dobro razvit brak bo mogel vztrajati tudi po ves dan brez prevelike utrujenosti v iskanju in gonji. Peljimo ga zato vsak dan, kadar nam dopušča čas, na izprehod, da se preskače in iznori, obenem pa tudi, da ga učimo ubogljivosti. Kadar peljemo psa po obljudenih ulicah, ga imejmo vedno privezanega na vrvici na levi strani poleg

sebe. Ako vleče, ga s krepkim potegom obrzdamo in mu obenem ukažemo »nazaj!«. V primeru, da pes le preveč vleče in nateza vrvico, mu opašimo bodičasti ovratnik, ki ga bo kmalu naučil, da naj ne vleče. Pes bo kmalu spoznal, zakaj gre, in bo sam lepo korakal ob levi gospodarjevi nogi. Ko mislimo, da pes že ve, kaj hočemo od njega z besedo »nazaj!«, ga odvežimo, da prosto teka pred nami. Običajno pes hitro zapopade in že po nekajkih vajah gre mirno poleg nas. Med izprehodom ga večkrat pokličimo z znanim žvižgom k sebi in mu ukažimo »nazaj!«. To ponavljajmo toliko časa, da mu pride to povelje v meso in kri. Ako se pregreši in skoči naprej, mu privežimo takoj bodičasti ovratnik znova, da gre počasi ob naši levi strani. Ne kaznujmo ga z udarci, ker so navadno braki zelo zamerljivi in lahko psa z grobo kaznijo za vedno pokvarimo. Tudi ne kaže človek, ki z brcami obdeluje svojega psa, nobene srčne kulture. Sploh je potrebna pri vsej šoli velika ljubezen do živali in potrpljenje. Kdor tega nima, naj se tega posla ne loti! Znati je treba z lepo besedo in ravnanjem psa navezati nase, da je nasproti gospodarju popolnoma zaupljiv. V takem prijateljskem stiku bodimo s psom dnevno in čim več časa. Če pa že moramo psa izjemoma kaznovati, ga pokličimo vselej k sebi in ga privežimo na vrvico. Pes navadno slutí, da ni storil nekaj prav in se rad na poziv »sem!« uleže nekaj korakov od nas. Ako ga hočemo tedaj prijeti, zbeži in se na ostro besedo zopet uleže ne daleč od nas. Tako ga lahko lovimo dalj časa, da ga končno dobimo k rokam. Ko ga pa potem še kaznujemo, ga prihodnjič skoraj več ne moremo priklicati, da bi ga navezali. Na tak način postane pes rokoplah. Torej nikdar koraka do psa, priti mora sam čisto do nas, da ga navežemo in kaznujemo zmerno, ako je to res zaslužil. Omenim naj, da mnogo laže šolamo psa, ki ni zamerljiv in hitro pozabi na kazen, četudi je pri tem trmast, kot pa braka, ki je zelo občutljiv. Nekateri psi so tako zamerljivi, da že zadostuje glasna in jezna beseda, da povesejo rep, čapasto pogledajo in je za nekaj časa z njimi konec za vsako delo. Drugega lahko pošteno kaznujemo, pa samo en skok in že je vse pozabljeno; z gospodarjem sta še večja prijatelja kot prej. S takim psom je prijetno in lahko učenje.

Na izprehod ne pozabimo vzeti koščka mesa, sira ali kake druge poslastice za psa. Vrzimo mu poslastico v travo, da pes to vidi, in ga z besedo »išči, išči!« vzpodbujajmo k iskanju. Pozneje mu mečimo, da pes ne vidi, kam smo vrgli, kar smo mu namenili. Peljimo ga proti vetru in mu z roko pokažimo smer, v kateri naj išče. S tem ga navajamo rabiti nos in da išče

na povelje v smeri, ki smo mu jo pokazali. Mlad pes je itak rad z nosom vedno pri tleh, ker ga razni vonji zanimajo. To izkoristimo in se mu skrijmo, da je primoran nas po sledi poiskati.

Izprva naj bodo te naloge lahke, pozneje pa mu jih vedno bolj otežujemo s tem, da svoj sled prekrizamo. Lovski tovariš nam pri tem delu lahko mnogo koristi s tem, da nam psa pridrži, da sami lahko poljubno delamo zanke in kljuke, ko se skrivamo. Na ta način navajamo psa, da nas bo v lovišču hitro našel, kajti nič kaj dobrega vtisa ne napravi brak, ki se izgubi in potem tuli in čaka, kdaj bomo prišli ponj. Na lovu se pes večkrat tako oddalji, da ne čuje lovskega roga ali našega zvižga, zato nas mora sam hitro najti.

Na naših izprehodih, ki naj se vrše dnevno, peljimo učenca do kake manjše vode, da ga tam odvadimo prirojene bojazni do vode. Voda naj nam bo le do kolena, ko jo bredemo. Pes bo šel običajno z nami na drugi breg, nakar ga vzpodbujajmo in se vrnimo. Ko pes že rad brede po vodi, mu vrzimo košček mesa na drugi breg. Skoraj gotovo bo šel ponj, le ako noče, naj gre zopet z nami preko vode. Izberimo si kasneje globlje mesto, tako da mora pes poleg nas plavati. Ko se pes ne boji več vode, mu mečemo priboljške preko vode na drugi breg, tako da mora plavati, ako hoče do njih. Ponavljajmo to vztrajno in pes bo šel kmalu sam rad v vodo. Nikdar pa psa ne mečimo v vodo, češ saj zna plavati. S tem ga vodi še bolj odtujujemo. Ko ga bomo v poletnih mesecih večkrat v potoku okopali in ga očistili nadležnih bolh, se mu bo voda tako priljubila, da bo prav rad šaril po njej. Tedaj je čas, da ga učimo prinašanja iz vode.

Kako pa naučim psa prinašanja? Pri nekaterih brakih prav lahko, skoraj igraje. Vsak mlad pes se rad igra in med igro mu zatočimo kak lažji predmet, n. pr. žogo, lažji košček lesa ali kaj podobnega. Pes bo hitro stekel za njim in ga prijel. Skušajmo mu sedaj predmet odvzeti; navadno ga bo trdno držal in se hotel, posebno še z žogo, naprej igrati. Igrajmo in tekajmo tudi mi za žogo, tako da jo bo pes z veseljem prijel in jo nesel, z besedo »nesi-nesi« ga še vzpodbujajmo k temu in ko nam prinese predmet, ga pohvalimo in nagradimo s koščkom mesa. Vadimo ga v donšanju najprej samo žoge, kasneje tudi drugih predmetov. Vsak dan mu na izprehodu vrzimo nekajkrat kak predmet, n. pr. repo, palico ali kaj podobnega, da nam prinese. Ako pa pes ne bi kazal za to vajo več zanimanja in se je bo naveličal, nikar ne silimo vanj, saj brak nima tega tako prirojenega kot n. pr. ptičar. Tudi ga ne potrebujemo toliko za poljsko delo, dobro pa je le, ako nam prinese raco iz vode. Pripominjam, da brak, ako se vode

ne boji, zelo rad prinese perjad iz globoke vode, tako da mora do nje plavati, medtem pa, ko s suhega ali iz nizke vode tega ne bo storil ter jo bo le prijemal, nesel nekaj korakov, jo izpustil in tiščal v tla. V vodi pa plavajoč mnogo lažje nese, tako rekoč rine pred seboj perjad do brega ali čolna. Ako lovimo mnogo z brakom race, se neverjetno dobro izvežba v donašanju iz vode.

Ko smo mladega psa naučili, da se na klic takoj vrne k nam, da gre mirno ob naši levi strani, ga peljemo zjutraj na prostor, kjer so se ponoči pasli zajci. Na povelje »išči!« ga spustimo. Ko bo na zajčjem sledu, bo pričel živahno migati z repom in z nosom tik ob tleh slastno vpijati vabljeni dah. Pustimo ga 5 do 10 minut na sledu, da se nasrka tega zanj tako opojnega daha, nato ga odpokličemo, ga pohvalimo in mu damo košček mesa. To vajo večkrat ponovimo, da se mu utrdi apel. Ako bi pričel pes kresati, ga takoj odpokličemo. Tudi ga ne pustimo, da bi dolgo iskal na prostoru, kjer so se pasli zajci, da ne prične vrtati predolgo po sledu. Tak pes se navadi, da na terenu išče zajca brezmiselno v krogu in ne more nikamor naprej.

V prvi jeseni, ko je pes star 7 do 8 mesecev, ga vzamemo prvič na zajčji lov. Napačno je, kdor jemlje takega novince v družbi starejšega, že izučenega psa, češ se bo mladič tako prej naučil goniti. V družbi starejšega psa se mlad pes lahko popolnoma skvari; zanašajoč se na svojega starejšega tovariša, da bo le ta vzdignil, ne bo hotel sam iskati, ampak bo le kje prisluškoval, kdaj in kje bo tovariš zajavkal, da bi mu hitel na pomoč. Taki prisluškovalci neštetokrat odpode divjad, ker se navadno drže v bližini lovca, in ko zaslišijo gonjo, se spuste v divjem teku nasproti, že na poti proti divjadi, glasno goneč. Ako je pes že tako sprijen, ga je težko priučiti na samostojno delo. So seveda tudi izjeme, da na primer mladič z materjo lepo išče in z njo goni ter se sam hitro znajde, za kaj gre. Toda tak pes bo popolnoma samostojen šele v poznejših letih. Psa peljemo torej samega tja, kjer domnevamo, da bo gotovo zajec. Vsak lovec pozna toliko svoje lovišče, da lahko z gotovostjo sklepa, kje leži dolgouhec. Pojdimo zjutraj, ko so tla mokra in je sled svež ter ga v mokrem pes lažje sledi. Z roko mu pokažimo smer, kje naj išče, in ostanimo mirno na mestu. S posebnim žvižganjem, ki ga lovci različno izvajajo, spodbujamo psa k iskanju, obenem pa pes pri tem zaznava, da je v naši bližini, da ga ni strah, da nas ne bi izgubil. Ako smo gotovi, da je na tem brežičku ali v oni dolinici zajec, ostanimo tam toliko časa, da bo pes zajca spodil. Morda bo prišel enkrat, dvakrat ali celo večkrat pogledat, kje je gospodar, a ko bo le videl, da ga vztrajno čakamo, bo pes toliko časa iskal, da bo končno

vzdignil zajca. Kdor z mladim psom tako rekoč drvi po lovišču, hoteč čim več prostora preiskati in čimprej priti do tega, da bo pes zajca spodil, ravna zelo neprevidno. Našega učenca je med grmovjem strah, boji se izgubiti, žvižganje bo slišal vedno na drugem mestu in pes bo hitel s sleda na sled, postal bo površen. Slučajno mu bo skočil zajec — v bogatem zajčjem lovišču se mu bo to večkrat in rado pripetilo — in pes bo pričel iskati nesistematično, oziroma noreti sem in tja, zanašajoč se bolj na svoje oko kot pa na nos ter enkrat iskajoč lovca, drugič divjad. Pes postane tako površnež in divjak, gospodar pa se jezi nanj, da ni nič

Akut Struški JRB 327 pride po krvnem sledu do srnjaka.
Lastnik dr. J. Lavrič, psarna »Struge«

vreden. Na lovu naj se nam nikamor ne mudi. Pes mora temeljito preiskati vso okolico tako, da imamo vtis, da v preiskanem prostoru ni zajca. Ako mu bomo večkrat pokazali pravo smer, da bo tam res našel zajca, se bo navadil, da bo rad ubogal in iskal tam, kjer mu bomo ukazali. Brak je toliko inteligenten, da si to zapomni, saj izvežban pes kasneje že sam bolj ve kot lovec, kje je treba iskati zajca. Ko vzdigne, ostanimo na mestu ali vsaj v bližini, da nas bo pes, ako zajca ne prižene nazaj, laže našel. Ker kakor hitro bo zajca izgubil, nas bo že pričel iskati. Ako se bo pes zanesel in bo vedel, da vedno nanj čakamo, torej da nas bo dobil tam, kjer nas je zapustil, bo zajca gonil dalje in ga ponovno iskal, ako ga bo izgubil. Kot že rečeno, je mladega psa strah, da se ne bi izgubil. Le kadar mu bo lovišče natančno znano, mu bo prešla ta bojazen. Zato čakajmo vedno nanj, da se vrne.

Ako smo prišli do strela, opazujmo skriti, kaj bo pes napravil z zajcem. Če se ga ne poloti trgati, počakajmo, da se vrne k nam, nato pa ga, ko se nam dobrika, z besedo »priden« in »pokaži!« skušamo počasi grede proti plenu pripraviti do tega, da nas pelje k zajcu. To delajmo vedno. Enkrat bo pes le pravo zadel, kaj hočemo od njega. Takrat ga močno pohvalimo in mu dajmo zopet kak priboljšek. Brak je neverjetno dovzeten za take vrste pohvale, ki gredo tudi skozi želodec. Tako vzgajamo psa za pokazavca, da nas pelje kazat ustreljeno divjad. V primeru pa, da prične pes trgati, skočimo takoj tja in ga skušamo na vsak način tega odvaditi. Nekatere brake tudi nobena kazen tega ne odvadi. Ako pes ostane pri tej razvadi, je to na vsak način njegova velika napaka. To je nekaterim v krvi, strast po gorkem mesu. Te strasti nikar ne povečujmo s tem, da mečemo psu drobovje. S tem ga le še bolj podžigamo, obenem pa se lahko naleze kake črevesne bolezni. Opazil sem že, da je brak pri daljši gonji izbruhal tako jed, znamenje, da mu je težila želodec. Da obliže kri, ki teče iz ran, mu lahko dovolimo, bolje pa je, da opustimo tudi to.

In sedaj, ko je padel pred psom prvi zajec, gre le še za vajo. Pes, ki bo imel priliko veliko loviti, bo postal dober brak. Lovec dela psa in ne narobe, je resnično pravilo. Pa ne samo zjutraj, v vsakem dnevnem času in ob vsakem vremenu učimo psa. Ako ne gre rad v goščo, se sami potrudimo iti tja, da psa navadimo, da se gošče ne boji. Ko bo tudi v trnju našel nekajkrat zajca, ga bo z veseljem vleklo tudi tja. Zvečer, ko gredo zajci na pašo, ne učimo nikdar psa iskati. Zajci so že vstali iz svojih ložev, so na poti proti polju in svežih sledov je povsod polno. Pes prične z visokim nosom drveti, zagleda zajca in hajd za njim. Med gonjo mu skoči drugi čez pot, ta je bližji in zopet hajd za tem. Tako se odvadi iskati z nizkim nosom, reševati zajčje kljuke in umetnosti v zajčjem zaskakovanju. Zato zvečer, ko se vračamo z lova domov, vedno pokličimo psa, da gre z nami domov privezan ali prost ob naši levi nogi.

Prihodnjo pomlad, ko je pes dobro leto star, ga vzamemo v aprilu in maju s seboj na polje, ko gremo s flobertovko na mačke, ki se potepajo in pohajajo po njivah in delajo v tem času veliko škodo med divjadjo. V mirni hoji poleg nas je že dobro utrjen. Treba ga je sedaj priučiti ostrosti na roparice. Prvo mačko pogodimo dobro, da na mestu pogine. Psa peljemo do mačke in ga z besedo »primi, drži!« ščuvamo, da jo zgrabi. Navadno jo bo z naježeno dlako prijel, pretrl čez križ in jo vlačil, za kar ga pohvalimo. Drugo mačko skušajmo močno obstreliti, da jo pes še živo zagrabi. To je sicer mučenje živali, a je za popolno šolo psa

žal neizogibno. Končno ga spustimo na zdravo, nestreljano mačko, ki naj jo brak v teku pograbi in zaduši, ali pa jo bo vsaj zaustavil in morda potem, ojunachen po naši bližini, le zadavil.

Priporočam, da psa že v prvem letu vodimo v lovišče, kjer so rade in stalne lisice ter skušajmo prvo, ki nam jo bo prignal, s strelom v zadnji konec obstreliti, da jo pes dohiti in da se spri-meta. Bolj ko ga bo lisica prijela, ko se bosta ruvala, hujši bo srd nanjo in z večjo strastjo jo bo gonil. Pustimo mu, da si ohladi pošteno svojo jezo na lisičjem kožuhu, paziti moramo le toliko, da ga nam lisica ne poškoduje. Ako ne bo že sam od sebe pričel nizko lajati, mu ukažimo, da pri lisici vedno laja, da nam s tem pozneje večkrat nakaže, kje leži poginula lisica.

Opazujem, da nekateri braki v prvih letih ne gonijo radi lisic, medtem ko postanejo pozneje izvrstni lisičarji. Drugi zopet so izborni zajčarji, pa se za lisičji sled niti ne zmenijo. Tretji zopet so strastni na lisice in presedlajo takoj med gonjo druge divjadi na njen sled in lisico gonijo po cele ure. Nekateri gredo celo v luknjo za njo, kar pa za lovca ni ugodno. Ker so višji od lisice, ne morejo v luknji do nje, da bi jo izgnali in zato ob vhodu v rov ali v rovu lajajo in renče. Lovec zaman pričakuje psa, ker klika pes pod zemljo ne sliši. V takem primeru je treba pogledati po bližnjih in daljnih lisičinah, kje pes tiči, da ga odpokličemo. Taki strastni lisičarji se oglašajo navadno radi že na njenem mrzlem sledu, medtem ko pri zajcu niti najmanj ne napovedujejo. Navadno bo pes, ki kaže ostrost na mačke, dober lisičar.

V tem spomladanskem času vadimo psa tudi v odložljivosti. Na domačem vrtu ali dvorišču privežemo psa h kakemu drevesu. Poleg njega položimo naš nahrbtnik in puško ter mu ukažemo: »lezi!«, nakar se počasi odstranimo. V početku leži pes v naši bližini, tako da nas vidi. Ako se hoče strgati, da bi se odstranil, mu ponovno ukažemo, naj leže. Pes mora ob položenih predmetih ležati mirno. Čez nekaj časa gremo k njemu, ga pohvalimo in odvežemo ter odnesemo puško in nahrbtnik v stanovanje. To vadimo nekaj dni, nakar poizkusimo, da psa ne navežemo. Tako naj varuje pes nahrbtnik in puško. Ko nam to z večkratno vajo uspe, se prihodnjič odstranimo in se psu skrijemo tako, da ga lahko opazujemo. Ker ne bo več čutil naše bližine, se bo najbrž hotel dvigniti in odstraniti. Toda z gromkim »lezi!« ga potisnemo nazaj v prejšnjo lego. V primeru, da noče ubogati, si pomagamo z bodičastim ovratnikom. Ko smo ga priučili odložljivosti doma, pričnemo od začetka vaditi zunaj v lovišču. Učimo ga postopoma od lažjega k težjemu. Da postane oster in da bo res varoval zaupane mu

stvari, naprosimo kakega fanta, ki ga pes dobro ne pozna, naj gre s palico proti psu, naj ga draži in mu skuša odvzeti nahrbtnik. Pes mora biti seveda v tem primeru privezan, da ne plačujemo zdravnika in krojača.

Še nekaj besed glede brakad na srne! Braka pred četrtem letom ne jemljimo nikoli na take zagone. Navadi naj se prej lepo in dobro goniti zajca in lisico, ima naj popolnoma utrjen apel, da je ubogljiv in vodljiv in šele tedaj poizkusimo, kako bo gonil srnjad. Izpustimo ga vedno samega, nikdar v družbi več brakov. V družbi številnih brakov vzpodbujajo drug drugega in gonja gre predaleč in predolgo traja. Kar je več od pol ure, je vse preveč. Ko neha goniti, ga odpokličemo in navežemo. V drugem zagonu poizkusimo z drugim brakom, medtem ko je prvi privezan pri nas. Psa, ki predolgo drži, ne uporabljajmo več za brakado na srnjad. Tako bomo v svojem okolišu odbrali enega ali več psov, ki jih bomo rabili za zagone na srne, ostali ostri braki pa naj bodo takrat doma.

Težko bo vse to zahtevati od braka, bo dejal marsikdo, toda z ljubeznijo in razumevanjem do živali, z dnevnim učenjem in prijateljskim stikom doma in zunaj, bomo psa tako privezali nase, da bomo vedno dosegli pri njem večje ali manjše uspehe. Te pa moramo doseči, da postane naš brak res vsestransko uporaben pes, da bomo mogli z njim tudi lovsko pravično izvajati lov.

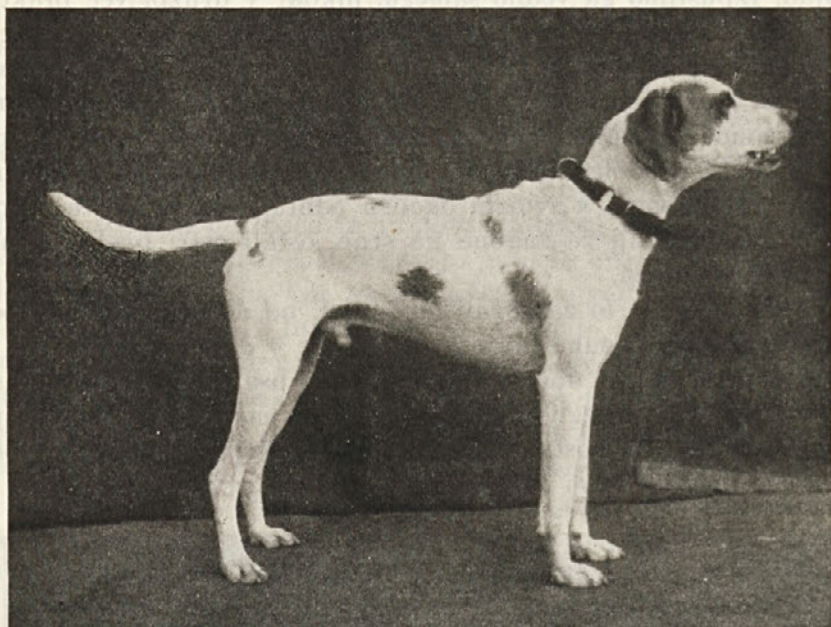
Sodniki na smotri brakov v Kočevju 11. junija 1939

Pasemski znaki brakov Jugoslavije

I. Kratkodlaki istrski brak.

1. Splošen vtis:

Plemenit brak snežnobeke barve z oranžnorumenimi znamenji. fine, kratke dlake, dolge, suhljate, ozke glave, vitkega stasa, tenkega, lahno navzgor zapognjenega repa.

»Rusko« JRB 305. Lastnik Cerar Anton, Kamnik

Izvrsten gonjič, zlasti dober zajčar in lisičar.

Glas večinoma visok, zveneč in tekoč.

2. Glava:

Od zaglavnice do konca smrčka približno 20—25 cm dolga.

Smrček črn ali vsaj temen z dobro odprtimi nozdrvmi; rožnata barva smrčka ni zaželeni.

Gobec dolg, enakomerno razvit, ne šilast, nosje napeto; gobec naj ne bo navzgor zavihan.

Čobe pritisnjene, tenke in ne ohlapno viseče.

Zobovje krepko, škarjasto.

Čelna stopnja (stop) lahno naznačena, ne zasekana.

Čelo podolgovato, bolj ozko, lahno vzbočeno z dobro vidljivo lovsko kostjo (zaglavnico), žleb viden, toda brez gub.

Oči oble, odprte, toda ne izbuljene, zrklo okroglo, šarenica po možnosti temne barve; rdeča veznica se ne sme videti; pogled bister.

Uhlja tenka, široko obešena nekoliko nad vodoravno črto oči, visita plosko ob licu, ne da bi se vila, spodaj ožja in segata hkrati nategnjena do podočnikov (dolga), ali še čez (zelo dolga), toda vsaj preko očesne dupline (srednje dolga).

Vrat, merjen od zaglavnice preko tilnika do sredine vihra, približno 15 do 25 cm dolg, krepek, z nekoliko vzbočenim, mišičastim tilnikom in vidnim zatilkom, brez podbradka, poševno prirastel na trup.

3. O s p r e d j e :

Pleča dolga, poševna, lopatica naj stoji z nadlahtnico v pravem kotu, dobro prislonjena k prsnemu košu, mišičasta; komolca nezvrnjena.

Podlaket povsem ravna, mišičasta.

Gleženj malo viden.

Dlan navpična, kratka, lahko nekoliko podana, toda nikoli vdrtá (dopusten kot dlani z navpičnico znaša do 10°).

Šape ozke, sklenjene, bolj mačje ko zajčje oblike, s trdimi, polnimi blazinicami in krepkimi nohti.

4. T r u p :

Oprsje vzbočeno.

Prsi ne preširoke, toda globoke (vsaj do komolca segajoče); obseg po navadi za kakih 12 cm večji ko plečna višina.

Rebra napeta, grodnica komaj vidna.

Hrbtišče: viher dobro izražen, vendar ne štrleč, hrbet širok in raven, ne vzbočen, ne vleknjen, hrbtina črta od vihra proti križu lahko pada.

Ledje polno in kratko.

Trebuš in lakotnice: trebušna črta se lahko vzpenja od spodnjih prsi do lakotnic, ki ne smejo biti ohlapne, da bi se pes kazal trebušast, pa tudi ne preozke, da bi bil videti v pasu pretrgan. Pes bodi primerno podpasan (spodrecan). Križ dolg in širok, posebno pri psicah, raven, ali lahko nagnjen proti ozadju, vendar ne pobit (strm); približno za prst nižji ko viher.

5. O z a d j e :

Kolk manj opazljiv.

Stegna kratka, toda polna, široka in mišičasta, koleno visoko, pogačica široka (stegenica tvori z golenico kot nad 120°).

Meča (krača) dolga, poševna, mišičasta.

Nart (skočni sklep) močen; peti sta, gledano od zadaj, v ravni črti stegenice, golenice in plesna.

Plesno kratko, navpično ali le lahko poševno (kot od 10—20°); slednike je odstraniti, četudi niso hiba.

Šape — kakor pri prvi nogi, vendar po navadi nekoliko daljše.

Rep srednje dolg, naj ne seže dosti preko pete, visoko nastavljen, v korenu močnejši, proti koncu tanjši, lahko navzgor zapognjen, nikoli zavit ali celo zasukan na stran. Čim finejši rep, tem plemenitejši nosilec.

6. Odlakanost in barva:

Dlaka kratka, fina, vendar gosta, svetlikajoča se; včasih nekoliko daljša po stegnih (hlače) in na repu (ščetka), kar pa ni zaželeno.

Barva snežnobela; običajno ima istrijan uhlja oranžnorumena (maska), večkrat z zvezdo na čelu (srček), ali pa sta uhlja posuta z oranžnorumenimi pikami, kar posebno poudarja čistokrvnost. Večja ali manjša oranžnorumena znamenja (pise, lise, pege ali pike) so lahko raztresene tudi po trupu, največkrat na korenu repa, vendar ne tako gosto, da bi prevladale temeljno belo barvo. Barva znamenj bodi sočna, ne blede, toda tudi ne zamolkla ali celo rjava kakor kostanj, kar je znak tuje krvne primesi. Tretja barva nedopustna, četudi je morda samo nekaj dlak tretje barve.

Koža bodi rožnate barve, barvina sluznic temna. Istrijan je tudi lahko zgolj bel brez vsakega znamenja.

7. Višina, dolžina in teža:

Plečna višina od 46 do 58 cm; psice so po navadi nekoliko nižje kot psi. Priporočati je višino okrog 52 cm.

Dolžina trupa bodi za kake 3—8 cm nad višino.

Teža od 14 do 22 kg (približno); za odraslega, ne preveč rejenega psa se priporoča teža 18 kg.

8. Kretnje: zelo prožne in živahne.

9. Bistvene hibe so:

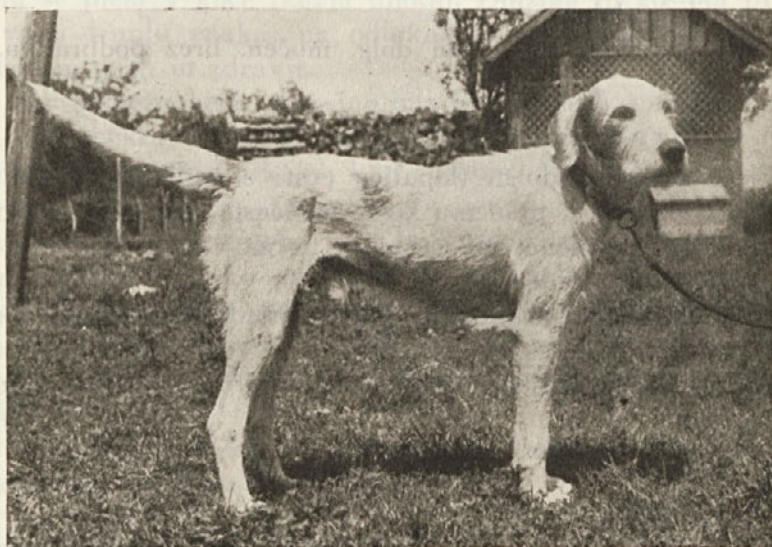
a) hibe tipa, n. pr. nezadostna ali pretirana plečna višina, nepravilno sorazmerje med višino in dolžino, pretop, prešilast ali celo zavihan gobec, prekratka ali štrleča, ali prenizko ali previsoko obešena uhlja, ribje oko, predolga dlaka, zavit ali celo na stran zasukan rep in vsaka druga barva znamenj razen oranžnorumene, zlasti sivkasta ali celo črnkasta;

b) splošne težje telesne napake, kakor: močno neskladne čeljusti, kriva podlaket, močno zvrnjen komolec, vdrta dlan, pri samcih nenormalno modje (če je skrito le eno modo, ni to bistvena hiba).

II. Resasti istrski brak.

1. Splošen vtis:

Tršat brak, snežnobelega barve z oranžnorumenimi znamenji, dolge, sršče dlake, podolgaste glave, zajetne postave, močnih kosti, krepkega, lahno navzgor zapognjenega repa. Obrvi košate, izraz mrk in resen, včasih celo otožen.

»Orlov« JRB 348. Last psarne »Podgora« (dr. Lovrenčič)

Odličen gonjič za zajca, lisico in srno, pa tudi za barvno delo prav dober.

Glas poln, srednje visok, večkrat nizek.

2. Glava:

Celi postavi primerna, ne prelahka, približno 20—24 cm dolga.

Smrček širok z dobro razvitimi nozdrvmi, črne ali vsaj temnousnjate barve; rožnata barva smrčka ni zaželena.

Gobec krepak, pravokoten, ne šilast, obraščen s košatimi brkami, spredaj ob spodnji čeljusti zaokrožen, ne odsekan, nosje napeto.

Čobe ne predebele ali viseče.

Zobovje krepko, škarjasto.

Čelna stopnja ne preostra.

Čelo bolj široko, proti očem ožje, lahno vzbočeno, z dobro vidljivo lovsko kostjo (zaglavnico), žleb viden; zakriva ga večkrat pramen mehkejših in daljših dlak.

Oči temne, polne, toda ne izbuljene; rdeča veznica se ne sme videti; pogled mrk. Obrvi zaradi daljše resaste dlake posebno močne, košate.

Uhlja ne preveč debela, krajše odlakana, se začenjata nekoliko zadaj za očmi, vendar ne preveč proti temenu, se proti sredini širita, visita ob licu, ne da bi se vila, se spodaj zožita in zaokrožita ter segata hkrati nategnjena po možnosti do smrčka (zelo dolga), ali do podočnikov (dolga), vsaj pa preko očesne dupline (srednje dolga).

Vrat približno 12—15 cm dolg, močen, brez podbradka, zatilek viden.

3. O s p r e d j e :

Pleča poševna, dolga (lopatica tvori z nadlahtnico kot 90°), dobro priveznjena k prsnemu košu, mišičasta, komolec nezvrnjen.

Podlaket navpična, mišičasta in ravna.

Gleženj malo viden.

Dlan navpična, kratka, ne vdrta, četudi lahko malo podana (dopuščen kot 10°).

Šape ozke, sklenjene, mačje, s trdimi, polnimi blazinicami, nohti krepki.

4. T r u p :

Oprsje oblo.

Prsi široke, globoke (vsaj do komolca segajoče); obseg po navadi za kakih 12—15 cm nad plečno višino.

Rebra napeta, grodnica komaj vidna.

Hrbtišče: viher ne štrleč, hrbet širok in raven, primerno dolg, se proti križu oži.

Ledje polno in kratko.

Trebuh in lakotnice: trebušna črta se lahko vzpenja od spodnjih prsi do lakotnic, ki ne smejo biti ohlapne, pa tudi ne preozke; lahko podpasan.

Križ širok, posebno pri psicah, lahko padajoč proti ozadju, vendar ne pobit (strm).

5. O z a d j e :

Kolk manj opazljiv.

Stegno kratko, široko, mišičasto.

Meča daljša, poševna, mišičasta.

Nart (skočni sklep) močen.

Plesno navpično, kratko; sledniki dovoljeni, a ne priporočljivi.

Šape — kakor spredaj, večkrat malo daljše.

Rep kratek, seže do pete ali malo čez njo, ne previsoko nastavljen, v korenu močnejši, proti koncu tanjši, lahko zapognjen navzgor.

6. Odlakanost in barva:

Resa približno 5—10 cm dolga, brez sijaja, trda, srhla, ne premehka, da bi se vila ali kodrala; pod reso vsaj pozimi bujna pa kratka podlanka; resa se ne prilega truplu, marveč srši, ne da bi se plela v koce (kozja dlaka). Dolžina in gostota dlak ni po vsem truplu enaka; na odlakanost močno vpliva podnebje, prehrana, nega in zdravje.

Barva snežnobela; običajno ima istrijan uhlja oranžnorumena (maska), večkrat z zvezdo na čelu (srček), ali pa sta uhlja posuta z oranžnorumenimi pikami, kar posebno poudarja čistokrvnost. Večja ali manjša oranžnorumena znamenja (pise, lise, pege ali pike) so lahko raztresena tudi po trupu, največkrat na korenu repa, vendar ne tako gosto, da bi prevladala temeljno barvo. Barva znamenj bodi sočna, ne bleda, toda tudi ne zamolkla ali celo rjava kakor kostanj, kar je znak tuje krvne primesi. Tretja barva je nedopustna, četudi je morda samo nekaj dlak tretje barve.

Koža bodi rožnata, barvina sluznic temna. Istrijan je tudi lahko zgolj bel brez vsake pike ali lise.

7. Višina, dolžina in teža:

Plečna višina od 46—58 cm, psice so po navadi nekoliko nižje ko psi. Višina okrog 52 cm je najprimernejša.

Dolžina trupa bodi za kake 3—8 cm nad višino.

Teža od 16 do 24 kg; za odraslega, ne preveč rejenega psa se priporoča teža 20 kg.

8. Kretanje umirjene.

9. Napake so:

a) hibe tipa, n. pr. nezadostna ali pretirana plečna višina, nepravilno sorazmerje med višino in dolžino, pretop, prešilast ali celo zavihan gobec, prekratka ali štrleča, prenizko ali previsoko obešena uhlja, ribje oko, predolga, premehka, valovita, kodrasta ali celo klobučinasta dlaka, zaviti ali celo na stran zasukan rep in vsaka druga barva znamenj razen oranžnorumene, zlasti sivkasta ali celo črnkasta;

b) splošne težje telesne napake, kakor: močno neskladne čeljusti, kriva podlaket, močno zvrnjen komolec, vdrta dlan, pri samcih nenormalno modje (če je skrito le eno modo, ni to bistvena hiba).

III. Keltski brak.

Keltskega braka je smatrati le za zvrsto resastega istrijana, ki se samo po barvi lis razlikuje od njega. Ponekod, zlasti po Bosni, srečaš krepke, tršate resavce približno take višine in oblike, kakor so resasti istrijani, ki pa nimajo oražnorumenih mask ali lis, marveč so lise sivkastorumene, včasih tudi sajaste, tako da kaže pes prav za prav tri barve: belo, prstenosivo in rumeno. Ta poslednja barva udarja na dan kot ožig sajastih ali prstenosivih, včasih celo črnkastih lis. Dobe se pa tudi psi, pri katerih temeljna barva ni bela, marveč sajasta ali prstenosiva ali pšeničnorumena, tudi rdečkasta, in se bela barva kaže po vratu, grlu in prsih, včasih tudi še po šapah ali celo na piščalih.

»Barin« JRB 1. Last psarne »Podgora«

To barvo poznajo Francozi pri svojih brakih, ki jih imenujejo nivernejce (nivernais). Označbo keltski brak je v kinologijo vpeljal sloviti poznavalec brakov major Fr. B. Laska, ki je bil dolgo let lovski referent za Bosno in Hercegovino. On namreč trdi, da so keltski braki, h katerim prišteva tudi bele resaste istrijane, ostali še izza časov Keltov v naših krajih.

Kar se lovskih lastnosti tiče, stoji keltski brak na enako visoki stopnji kakor istrijan.

Glede njegove zunanosti veljajo isti pasemski znaki kakor za resastega istrijana, razen barve.

IV. Posavski brak.

1. Splošen vtis:

Čvrst brak, srednje velikosti, rdeče ali pšenične barve, po navadi z belim ovratnikom ali vsaj z belo piso ali liso na glavi, prsih, vratu in šapah, kratke, toda goste dlake, dolge, ozke glave, krepkih kosti, kratkega, močnega repa.

Dober gonjič, glas visok.

2. Glava:

Od zaglavnice do konca smrčka okrog 20—24 cm dolga.

Smrček velik, črne ali vsaj črnkaste barve.

Gobec podolgast, ne šilast, enakomerno razvit; nosje lahko vzbočeno.

Čobe ne predebele ali viseče.

Zobovje krepko, škarjasto.

Čelna stopnja vidna, toda ne ostra.

Čelo podolgovato, lahko izbočeno, lovska kost dobro vidna.

Oči odprte, toda ne izbuljene, šarenica temna, pogled bister.

Uhlja klapasta, spodaj zaokrožena, segata nategnjena po možnosti do podočnikov.

Vrat dolg, mišičast, zatišek viden.

3. O s p r e d j e :

Pleča poševna, dolga, dobro priveznjena k prsnemu košu, mišičasta, komolec nezvrnjen.

Podlaket navpična, mišičasta.

Gleženj malo viden.

Dlan kratka, ne vdrta.

Šape ozke, sklenjene, bolj mačje kot zajčje oblike, s trdimi, polnimi blazinicami, nohti krepki.

»Buškin«. Lastnik Arko Anton, Ribnica

4. T r u p :

Dolžina trupa za kake 3—8 cm nad plečno višino.

Oprsje vzbočeno.

Prsi srednje široke, globoke (vsaj do komolca segajoče); obseg navadno za kakih 10 cm večji ko plečna višina.

Rebra napeta, grodnica komaj vidna.

Hrbtišče: viher dobro izražen, vendar ne štrleč, hrbet širok in raven, se v križu oži.

Ledje polno in kratko.

Trebuh in lakotnice: trebušna črta se lahko vzpenja od spodnjih prsi do lakotnic, ki ne smejo biti ohlapne in ne preozke.

Križ širok, posebno pri psicah, lahko padajoč proti ozadju, vendar ne pobit (strm).

5. O z a d j e :

Kolk manj opazljiv.

Stegno kratko, široko, mišičasto. Koleno visoko, pogačica široka.

Meča daljša, poševna, mišičasta.

Nart (skočni sklep) močan.

Plesno navpično, kratko. Sledniki dovoljeni, a ne priporočljivi.

Šape — kakor pri prvi nogi.

Rep kratek, naj ne seže preko pete, ne previsoko nastavljen, v korenu močnejši, proti koncu tanjši, raven ali zapognjen navzgor, nikoli košat (ščetkast).

6. Odlakanost:

Dlaka 2—4 cm dolga, gosta, bolj trda, ne tako fina kakor pri kratkodlakem istrijanu, po trebuhu, stegnih in repu lahko nekoliko daljša.

Temeljna barva rdeča ali pšeničnorumena v vseh možnih odtenkih, ki pa ne sme preiti v rjavo. Okrog vratu navadno bolj ali manj široka bela lisa (ovratnik), bela pisa v zatilku in po gobcu; bele lise lahko tudi po prsih, trebuhu in nogah, zlasti šapah; vendar bela barva ne sme prevladovati nad temeljno barvo.

Koža rožnata, sluznice temne.

7. Višina in teža:

Plečna višina od 46 do 58 cm, psice so po navadi nekoliko nižje. Posavec je v križu nekoliko nižji, tako da se hrbtina linija proti glavi vzdiguje.

Teža okrog 18 kg.

8. Kretanje: živahne.

9. Bistvene hibe so:

a) hibe tipa, n. pr. nezadostna ali pretirana plečna višina, nepravilno sorazmerje med višino in dolžino, pretop, prešilast ali celo zavihan gobec, prekratka ali štrleča, prenizko ali previsoko obešena uhlja, ribje oko, predolga dlaka, zaviti ali celo na stran zasukan rep in vsaka druga barva lis in pis razen bele, zlasti sivkasta ali celo črnkasta;

b) splošne težje telesne napake, kakor: močno neskladne čeljusti, kriva podlaket, močno zvrnjen komolec, vdrt dlan, pri samcih nenormalno modje (če je skrito le eno modo, ni to bistvena hiba).

V. Alpski brak.

1. Splošen vtis:

Srednja velikost, 46—52 cm plečne višine, krepkega, vendar prožnega, podolgastega stasa, visoke glave in repa, ki ga nosi pri mirni hoji navzdol, pri iskanju navzgor.

Fizionomija inteligentna, resna.

2. Glava :

Srednje velika, gornji del širok, se proti gobcu oži, za-
glavnica slabo razvita, nosje ravno; čelna stopnja se plosko
vzpenja; čobe dobro razvite; obrvi večinoma močno izražene.

3. Uhlja :

Srednje dolga, ne preširoka, spodaj zaokrožena, visoko obe-
šena, po možnosti gladko viseča.

4. Oči :

Čiste, ne kažejo rdeče barve v očesnem kotu, po večini rjave;
razumnega izraza.

5. Vrat :

Srednje dolg, zelo močan, se proti prsim širi. Vratna koža
ne dela podbradka.

6. Hrbet :

Dolg, za pleči lahno podan, križec nekoliko poševno padajoč.

7. Prsi in trebuh :

Prsi široke, rebrni koš precej globok in dolg. Trebuh ne-
koliko pritegnjen.

8. Rep :

Dolg, v korenu močan, se polagoma tanjša, ne da bi po-
tekal v pretanko konico, nekoliko zapognjen, spodaj grobo
odlakan, tvoreč ne preširoko ščetko.

9. Sprednji nogi :

Krepko razviti, pleča poševno postavljena, zelo gibčna; mi-
šičevje pleč krepko. Podlaket ravna, čvrsta, dlan široka in ravno
postavljena.

10. Zadnji nogi :

Stegna srednje močno razvita, meča srednje dolga, poševno
postavljena, plesno skoraj naravnost postavljeno, močno.

11. Šape :

Krepke, okrogle, z vzbočenimi, sklenjenimi prsti; nohti zelo
zakrivljeni; blazine velike in močne.

12. Dlak :

Gosta in polna, gladka in prožna, s svilenim sijajem.

13. Barva :

Črna, z rjastorjavimi ali rumenimi lisami; bela je dovo-
ljena le kot mala pisa na prsih.

14. Zobovje :

Zgornja in spodnja čeljust se prilegata natančno druga na drugo, tako da zobje spodnje čeljusti zgornje niti ne presegajo niti ne stoje za njo; močni, robati podočniki.

Za pogrešno velja: preozko zgornje oglavje, širok gobec, gubasta ali spodaj koničasta uhlja, šibke noge, prekratek ali močno zapognjen rep, brez močne, trde odlakanosti spodnje strani. Bolj široka kot dolga zgraja. Vsaka druga kakor prej omenjena barva. Zobovje, ki se ne prilega natančno drugo na drugo. Šibko razviti podočniki.

Dodatek.

Ti pasemski znaki so povzeti iz avstrijske rodovne knjige psov (Ö. H. St. B., Band III.) iz leta 1884 in so še sedaj v veljavi.

Za najtipičnejši znak alpskega braka sta od nekdanj veljali dve živorumeni piki nad očmi v velikosti graha ali lešnika. Zato se je tem psom reklo tudi »Vier-Äugel«, glede na rumeni ožig pa tudi »Brandl-Bracke«. Ker je bila ta pasma zlasti med koroškimi lovci zelo razširjena, so ji Nemci rekli tudi: »Kärntner-Bracke«. Danes ga vodi uradna kinologija pod imenom avstrijski brak (Österreichische Bracke), kar pa je seveda popolnoma zgrešeno. Ta pasma je razširjena tudi po Balkanu, najbolj pa po alpskih deželah, zato je gotovo bolj primerna označba »alpski brak«, ki se je drži JKLB. Gori navedeni tipični znak štirih oči ni sprejet med uradne pasemske znake, vendar se da posneti iz točke 13, da mora imeti temeljna črna barva nekaj rjastorjavih ali rumenih znakov. (Dodal dr. Lovrenčič.)

VI. Balkanski brak.

Balkanski brak in alpski brak spadata prav za prav v isto vrsto ali pasmo brakov, zato lahko imenujemo balkanskega braka zvrsto alpskega ali obratno. Za oba veljajo v glavnem enaki pasemski znaki. Razlike so nebitvene. V glavnem je upoštevati:

1. Barva :

Dočim je pri alpinu črna barva temeljna barva in so lise rjastorjave ali rumene, je pri balkancu baš nasprotno, torej: rjastorjavo ali rumeno je temeljna barva, črno pa stranska barva. Balkanec je torej rjastorjav ali rumen in ima po zgornjem delu trupla razprostrt bolj ali manj širok plašč črne barve ali črno sedlo. Ta plašč sega včasih tudi preko glave.

vendar je po navadi glava rumena s črno liso po obeh sencih. Podobno pobarvanost najdemo tudi pri drugih pasmah, n. pr. pri airedaleterjeru. Ako črna barva prevladuje, zlasti po glavi, in se nahajata nad očmi rumeni piki (štiri oči), potem je takega psa šteti med alpske brake, ker so štiri oči tipičen znak alpskega braka, čeprav ga uradni opis ne navaja.

»Jela«-»Barčo«, last psarne »Krmelj«

Glede rjastorjave oziroma rumene temeljne barve balkanca velja pomniti, da so dopustni vsi možni odtenki, vendar je najpriljubljenejša oranžnorumena barva, kakršno kaže ožig pri jazbečarju ali dobermanu.

Bela barva je pri balkancu dopustna ne samo kot neznatna pisa na prsih, marveč tudi v zatilku in na šapah, čeprav ni zaželena.

2. Odlakanost:

Balkanec je bolj kratke dlake kakor pa alpinec in nima ščetkastega repa.

3. Splošnostis:

Balkanec je v splošnem nekoliko nižji kakor alpinec, zato pa zajetnejši.

VII. Dalmatinski brak.

Danes prišteva kinologija dalmatinca k športnim psom, četudi je po poreklu — brak, torej lovski pes, doma v Dal-

maciji, zlasti v okolici Dubrovnika. Ker je bil zelo ljub družabnik in tudi na oko všečen, so ga dalmatinski mornarji jemali s seboj po svetu, zlasti na Angleško in v Ameriko, kjer je našel svojo drugo domovino. Tu pa tam v Dalmaciji srečaš še danes te brake. Prejšnje čase jih je bilo videti tudi pri nas.

Dalmatinec kot brak, ne kot športni pes, je približno 50 cm visok, bel, s črnimi pikami po životu. Športniki ne trpe večjih črnih lis. Lovci smo pa manj izbirčni in naš dalmatinski brak ima lahko večje črne lise po životu. Seveda pikast tudi mora biti. Te lise so lahko tudi rumeno obrobljene. Dlaka je fina, kratka, čelo široko, ušesa nekoliko krajša kakor pri drugih brakih. Ta pasma je naša, vsaj po izvoru, in bi jo bilo škoda prepustiti drugim. (Po knjigi »Naš lov«.)

VIII. Macedonski brak.

To pasmo poznajo samo lovci južnih krajev naše države. Po svoji višini, vitkosti in šilasti glavi spominja na hrta in je brez dvoma nastala s križanjem balkanskega braka s hrtom. Sicer pa ta pasma še ni zadosti preiskana. (Po knjigi »Naš lov«.)

Pravilnik

za telesno ocenjevanje brakov.

1. Vsak lastnik brakov je dolžan preskrbeti za svoje brake telesno oceno, na podlagi katere doseže vpis braka v Jugoslovensko rodovno knjigo brakov (JRB).

Telesno oceno dobe braki na razstavah, smotrah, preizkušnjah, pa tudi izven teh prireditev na posebno lastnikovo prošnjo.

Brake smejo ocenjevati od JKS oziroma FCI priznani sodniki in ocenjevalci. Ako se ocene več sodnikov na istem ocenjevanju ne ujemajo in ni mogoče doseči soglasja, obvelja povprečje; če pa se deljenje v takem primeru ne izide, se vzame nižji red oziroma nižje celo število.

Pri ocenjevanju naj sodniki in ocenjevalci rabijo ocenitvene preglednice, ki jih dobe pri JKLB.

2. Brake lahko ocenjujemo po točkah ali po splošnem opisu.

A. Ocenjevanje po točkah:

Sodnik na kratko opiše psa, omeni njegove odlike ter napake, zlasti temeljno barvo in barvo ter mesta lis, in oceni nato

posamezne telesne dele in svojstva z redi: odlično (4), prav dobro (3), dobro (2), zadostno (1), nezadostno (0) ter te rede vpiše v ocenitveno preglednico. Rede pomnoži z vrednostnimi števili za vsak posamezen del telesa oziroma svojstvo; vendar sodnik na tako dobljeno število ni vezan, temveč more dati tudi nižje število točk po tej tabeli:

Red:			zadostno (1)	dobro (2)	prav dobro (3)	odlično (4)
Vred- nostno število	2	Dosegljive točke	1 — 2	3 — 4	5 — 6	7 — 8
	3		1 — 3	4 — 6	7 — 9	10 — 12
	4		1 — 4	5 — 8	9 — 12	13 — 16
	5		1 — 5	6 — 10	11 — 15	16 — 20

Če doseže brak n. pr. za splošen vtis, ki ima vrednostno število 5, red prav dobro (3), mu ni treba dati ravno 15, temveč ima sodnik izbiro med točkami 11 do 15.

Na ta način določena in prisojena števila dajo točke za posamezne telesne dele in svojstva.

Vsak brak mora biti ocenjen v spodaj navedenih telesnih delih oz. svojstvih; vrednostna števila in dosegljive točke so:

Vrednostno število	Dosegljive točke	Vrednostno število	Dosegljive točke
Splošen vtis 5	1—20	rebra 3	1—12
Glava:		hrbtišče 3	1—12
smrček 3	1—12	ledje 2	1—8
gobec 3	1—12	trebuh in lakotnice . 3	1—12
čobe 2	1—8	križ 3	1—12
zobovje 3	1—12	Ozadje:	
čelna stopnja (stop) . 2	1—8	kolki 2	1—8
čelo 3	1—12	stegna 3	1—12
oči 2	1—8	meča 3	1—12
uhlji 4	1—16	nart 2	1—8
vrat 3	1—12	plesno 2	1—8
Ospredje:		šape 2	1—8
pleča 4	1—16	rep 4	1—16
podlakti 3	1—12	Odlakanost:	
gležnji 3	1—12	dlaka 4	1—16
dlani 3	1—12	barva 4	1—16
šape 2	1—8	koža 2	1—8
Trup:		Višina 3	1—12
oprsje 3	1—12	Teža 2	1—8
prsi 3	1—12	Kretnje 2	1—8

Prisojene točke seštejemo in rezultat tvori podlago za telesno oceno, ki more biti: odlična, prav dobra, dobra, dovoljna, zadostna, nezadostna.

Pogoji za pse pod 18 mesecev starosti so milejši, kakor za pse nad to starostno mejo, kakor sledi iz te tabele:

	Nad	Pod	
	18 mesecev		
odlično	350 točk	300 točk	a nikjer slabše kot prav dobro (3)
prav dobro	300 ..	250 ..	 dobro (2)
dobro	250 ..	200 ..	 zadostno (1)
povoljno	200 ..	150 ..	
zadostno	150 ..	100 ..	

B. Ocenjevanje po splošnem opisu:

Sodnik natančno opiše braka glede vseh telesnih delov in svojstev, ki so zgoraj naštetja, in končno napiše telesno oceno: odlično, prav dobro, dobro, dovoljno, zadostno ali nezadostno.

3. Pri vsakem ocenjevanju, najsi bo po prvem ali drugem načinu, napiše sodnik, če brak še ni vpisan, predlog, naj se ocenjeni pes v JRB vpiše ali ne. Prav tako naj sodnik o vsakem ocenjenem braku poda tudi svoje mnenje glede plemenske vrednosti.

4. Sodnik ali ocenjevalec morata najkasneje v 14 dneh poslati oceno strokovnemu poročevalcu JKLB, da jo vpiše v kartoteko in preskrbi vpis v JRB. Zapis ocene mora vsebovati poleg imena ocenjenega braka tudi spol, dan legla, pasmo, morebitno številko vpisa v VRB in JRB, prednike psa s predpisanimi oznakami ter naslov vzreditelja in lastnika.

5. Ta pravilnik stopi v veljavo 1. oktobra 1939; pravico do sprememb ima le JKLB.

»Nitra-Podgorska« JRB 338. Lastnik Adolf Ivanc, Sodražica

Pravilnik

za preizkušnje lovskih sposobnosti brakov.

Splošna določila.

I. Lovske sposobnosti brakov preizkušamo na tekmah in izkušnjah po določilih tega pravilnika; uspehi na prvih in drugih so enako vredni.

II. Pogoji za pripustitev k preizkušnji so:

Brak mora biti:

- a) star vsaj 18 mesecev,
- b) last člana JKL B ali člana inozemske organizacije ljubiteljev brakov, ki priznava članom JKL B reciprociteto, in
- c) ustrezen pogojem za vpis v JRB; če na smotri, ki mora biti ob vsaki preizkušnji, brak ne doseže vsaj reda dobro v telesni oceni, ne sme na preizkušnjo.

Braki, last članov, ki imajo pri JKL B kakršne koli neporavnane obveznosti, so od preizkušnje izključeni.

III. Preizkušnje brakov smejo biti le v lovnem času. V gonji preizkušamo vsakega psa posebej, in sicer na zajca. Če pes vzdigne in goni kako drugo divjad, se to njegovo delo kot gonja ne sme oceniti in je treba psa takoj odpoklicati; lahko pa sodnik pri tem delu oceni iskanje, glas, poštenost in poslušnost.

Le če brak vzdigne lisico in je prijavljen za preizkušnjo na lisico, ga sodnik sme oceniti v gonji lisice, kar pa spada med neobvezne predmete.

IV. Sodi eden ali več sodnikov, priznanih od JKS oz. FCI, po določilih tega pravilnika. Ako sodi več sodnikov, je vrhovni sodnik oni, ki ima najstarejšo sodniško izkaznico; ta vodi preizkušnje, določa posamezne sodniške komisije itd.

Proti oceni sodnikov ni priziva.

V. Vodniki, ki morajo biti člani JKL B ali sorodnih inozemskih organizacij, se morajo pokoriti sodniku; vodnika, ki se sodniku ne pokori ali mu da celo napačne podatke, sodnik lahko izključi od preizkušnje. Vodniki morajo biti pravočasno na mestu za preizkušnje posameznih veščin psov, sicer lahko dobi pes ob zamudi vodnika za dotično veščino nezadosten red. Sodnik oziroma, če sodi več sodnikov, vrhovni sodnik določa mesto in čas, kam in kdaj naj vodnik pripelje svojega psa. Vodniki naj imajo s seboj puško; streljati pa smejo le na poziv oziroma z dovoljenjem sodnika.

Vrstni red za pse določa pred preizkušnjo žreb; vsak vodnik naj izžrebano številko nosi na vidnem mestu.

VI. Tekme so preizkušnje brakov, ki jih priredi JKL B ali z njegovim privoljenjem kako društvo ali posameznik; za tekme se vsaj en mesec prej javno objavijo kraj, čas in pogoji. Sodnike in reditelje za tekme preskrbi prireditelj na svoje stroške.

Če tekme ne priredi JKL B, mora imeti prireditelj pred razpisom dovoljenje za tekmo in po JKL B odobrene pogoje; takim tekmam mora prisostvovati na prirediteljeve stroške odposlanec JKL B, ki pazi, da se ne kršijo določila tega pravilnika.

VII. Preizkušnje brakov v domačem lovišču imenujemo izkušnje. Lastnik prijavi k izkušnji enega ali več brakov odboru JKL B; ta odloči sodnika, ki sporazumno s prijaviteljem določi dan izkušnje, oba pa o tem obvestita JKL B, ki lahko pošlje tja svojega zastopnika.

Sodnika in zastopnika JKL B oskrbuje na izkušnjah prijavitelj, o višini in povračilu potnih stroškov pa odloča vsakoletni občni zbor JKL B za bodoče poslovno leto.

Obvezni predmeti.

VIII. Pri preizkušnjah brakov so obvezni naslednji predmeti z vrednostnimi števili in dosegljivimi točkami:

	Vrednostno število	Dosegljive točke
1. Iskanje	4	1—16
2. Gonja: a) čas gonje	8	1—32
b) način gonje	3	1—12
3. Glas	3	1—12
4. Poštenost	3	1—12
5. Krvni sled na jermenu	6	1—24
6. Vedenje ob mrtvi divjadi	3	1—12
7. Nos	6	1—24
8. Ostrost na roparico	5	1—20
9. Poslušnost	5	1—20
10. Odložljivost in mirnost ob strelu	4	1—16

V obveznih predmetih je dosegljivih največ 200 točk.

Ocenjevanje.

IX. Sodnik si po delu braka ustvari nepristransko sodbo, kateri red pes zasluži za vsako posamezno večščino. Reduje se

z redi: odlično (4), prav dobro (3), dobro (2), zadostno (1); če pes v kaki veščini popolnoma odpove ali ni redovan po lastni ali po vodnikovi krivdi, dobi red nezadostno (0).

Prisojeni red pomnožimo z vrednostnim številom vsakega predmeta in rezultat da najvišje število dosegljivih točk za prisojeni red v tistem predmetu; sodnik pa more prisoditi psu glede na njegovo delo tudi nižje število točk, kakor jih kaže za vrednostna števila 3—8 in rede 1—4 naslednja tabela:

Red:			zadostno (1)	dobro (2)	prav dobro (3)	odlično (4)
Vred- nostno število	3	Dosegljive točke	1 — 3	4 — 6	7 — 9	10 — 12
	4		1 — 4	5 — 8	9 — 12	13 — 16
	5		1 — 5	6 — 10	11 — 15	16 — 20
	6		1 — 6	7 — 12	13 — 18	19 — 24
	8		1 — 8	9 — 16	17 — 24	25 — 32

Ako n. pr. doseže pes v predmetu z vrednostnim številom 8 red prav dobro (3), potem sodnik ni vezan na število 24, temveč lahko reduje med točkami 17 do 24; ali pri vrednostnem številu 5 in redu odlično (4) more sodnik dati od 16 do 20 točk itd. Na ta način je mogoča pravičnejša ocena.

Tako ocenjuje sodnik v vseh predmetih. Če se redi ali prisojene točke več posameznih sodnikov v posameznih predmetih ne ujemajo in ni mogoče doseči soglasja, obvelja povprečje; ako pa se deljenje v takem primeru ne izide, se vzame nižje celo število. Tako na primer, če reduje en sodnik z 11, drugi pa s 14, potem ostane ocena 12 točk.

X. Dosežene točke seštejemo in dobi:

I. oceno brak, ki je dosegel vsaj 150 točk in v nobenem obveznem predmetu manj kot dobro (2).

II. oceno brak, ki je dosegel vsaj 130 točk in v nobenem obveznem predmetu manj kot zadostno (1).

III. oceno brak, ki je dosegel vsaj 110 točk in v poštenosti najmanj zadostno (1).

Brak, ki je dosegel na preizkušnji iz obveznih predmetov vsaj III. oceno, se vpiše v *Jugoslovensko knjigo izučenih brakov* (JIB) in prejme diplomu, ki jo izda ter podpiše JKL B in v kateri so navedeni sodelujoči in ocena. Zato morajo sodniki o vsaki preizkušnji, pa naj bo to tekma ali izkušnja, poslati v enem mesecu oceno in pismeno poročilo o poteku pre-

izkušnje JKL B, ki potem izda in pošlje lastnikom ocenjenih psov diplome; te tudi potrjujejo vpis braka v JIB.

XI. Na delo braka vplivajo dnevni čas, teren in vreme, na kar se mora sodnik pri vsaki preizkušnji ozirati. Zato je upravičen, da zniža normalni čas gonje ali da zviša čas iskanja itd. Sodnik lahko čas zniža oziroma zviša za vse pse, ki so na preizkušnji, sme pa to storiti tudi za posamezne pse, zlasti če to zahteva dnevni čas preizkušnje. Tako če je n. pr. na dan preizkušnje zjutraj slana, nato pa sončno vreme z močnim vetrom, bo sodnik na tak dan znižal čas gonje, zvišal pa čas iskanja za vse pse. Če je pa zjutraj rosa in mirno vreme, proti poldnevu pa se rosa suši, potem bo sodnik to določal postopoma za vsakega psa posebej, ker ne more biti isto merilo za psa, ki je na vrsti ob 7. uri zjutraj, kakor za onega psa, ki pride na vrsto okoli poldneva ali celo popoldne. Seveda lahko združimo oboje, ker tudi v nenormalnem vremenu niso razmere ves dan v raznih terenih enake, n. pr. znižamo določeni čas gonje pri vseh psih za 5 minut zaradi vremena, pri posameznih psih pa, ki so prišli na vrsto v poznejših urah ali v težjem terenu, še za nekaj minut.

Ker mora imeti vsak pes vsaj 15 minut časa za iskanje in okrog 30 minut za gonjo zajca in ker se psom, ki so bili od iskanja odpoklicani, mora dovoliti poprava na drugem kraju, je priporočljivo, da sodnik v enem dnevu ne preizkusi več kakor 5 psov, tako da za iskanje in gonjo pridejo na vrsto vsi psi še pred poldnem.

Ako je dovolj sodnikov, si ocenjevanje razdele po odredbi vrhovnega sodnika.

Neobvezni predmeti.

XII. Braka preizkusimo lahko tudi v neobveznih predmetih, n. pr. v prinašanju divjadi na kopnem in iz vode, v oblajanju in pokazanju mrtve divjadi, v gonji lisice itd. Prijaviti je te predmete sodniku še pred preizkušnjo.

Delo se ne ocenjuje po točkah, temveč z redi: odlično, prav dobro, dobro, zadostno. Te rede vpiše sodnik v poročilo o preizkušnji, vpišejo pa se tudi v diplomu, n. pr. prav dober lisičar, odličen oblajavec itd. Na skupno oceno ti redi nimajo vpliva; odločilni so le tedaj, če na tekmi dobita dva psa v obveznih predmetih enako število točk; v takem primeru doseže boljše mesto oni pes, ki je dobil v neobveznih predmetih boljše rede.

Neobvezne predmete ocenjuje sodnik po svobodnem preudarku, upoštevajoč določila in navodila, ki veljajo za druge

pasme, kolikor jih je mogoče uporabiti pri delu brakov in kolikor niso vsebovana v tem pravilniku.

Določila za sodnike in vodnike.

Brak išče z možgani, goni z nosom, teče s pljuči in drži s krvjo. To imej vsakdo, ki uči braka in presoja njegovo delo, pred očmi!

Pes, ki ne išče z možgani, to se pravi, ki ne ve, kje je treba zajca iskati in kako ga je treba dvigniti iz loža, ne bo nikoli dober dvigač.

Če nima pes dobrega nosu, ne more goniti, ker se spotakne že ob prvi kljuki, ki mu jo napravi zajec. In samo odrasel zajec je tista divjad, pri kateri more brak pokazati svoje vrline.

Glasna gonja je za vsakega psa naporno delo, pri čemer ne trpe toliko noge kakor pljuča. Zato mora imeti vsak brak globoke prsi, da se pljuča lahko lagodno širijo. Če tega ni, pes prehitro opeša; zato pravimo, da brak teče s pljuči.

Kri je tista pogonska sila, ki izpodbuja psa, da divjad drži, to se pravi, da ji sledi čez drn in strn, včasih po cele ure. Pes, ki nima zadosti lovske krvi v sebi, prehitro popusti, četudi ne opeša.

Vse te postavke pa morajo biti v pravem razmerju podane; s psom, ki ga ne spraviš z mesta, kjer samo domneva divjad, ali s psom, ki ima preobčutljiv nos in se ne more odtrgati od sledu, četudi ni ravno svež, ne boš uspešno lovil; prav tako ne s psom, ki drži divjad predolgo, ali kakor pravimo, ki ne zna pri gonji nehati. Tudi prenagla gonja ni priporočljiva, ker pride divjad pred takim »brzecem«¹ v preostrem begu do lovca.

Zato morajo biti vse prej navedene lastnosti podane v pravih mejah.

Za posamezne predmete veljajo naslednja določila:

1. Iskanje.

Dober brak razlikuje med nočnim sledom, ko se je prišel zajec past, in jutrnjim, ko je odšel v lož. Nočni sled pusti, jutrnjega pa prime in skuša dognati, kje zajec leži. Če ni več svežih sledov, ker je recimo rosa že izginila, potem pes ne sme iskati kar na slepo, marveč mora vodnikovo okolico preiskati smotrno, po možnosti v krogu; ako nič ne najde, mora priti k vodniku, da ga popelje drugam ali da mu ukaže iskati v širšem krogu. Nekateri psi iščejo z visokim, drugi z nizkim nosom; je to močno odvisno od občutljivosti nosu, nekoliko pa tudi od navede. Pes, ki se je v mladosti učil goniti v jutrnjih urah ali celo

ponoči, bo iskal z nizkim nosom, oni pa, ki je v mladosti prihajal v lovišče, ko že ni bilo več svežih sledov, bo nosil nos višje in po okolici šaril. Pri iskanju ni tako važno, ali pes išče z visokim ali nizkim nosom, glavno je, da hitro najde; kako — to je njegova stvar. Pač pa je visoki ali nizki nos važen za način gonje, ker nizki nos daje psu neprimerno več jamstva, da ne bo sledu izgubil. Na krvnem sledu je pa samo nizki nos zares uspešen.

Dokler je v jutrnjih urah sled še sveža, bo pes z nizkim nosom prej našel divjad, visoki nos pa je bolj uspešen v suhem vremenu. Seveda se pes ne sme ogibati goščave in trnja, nasprotno, dobrega iskača goščava še bolj mika, tako da se skuša prevleči skozi vsak grm. Pes, ki krvavi na konici repa, je vedno priden iskač.

Ni pravilno, da se pes med iskanjem drži preblizu vodnika, prav tako pa je napačno, če se preveč oddalji od njega; pes sme iti od vodnika le tako daleč, da ga vodnik lahko vsak čas odpokliče, bodisi z glasom ali žvižgom ali rogom. Vodnik sme psa spodbujati k iskanju z žvižganjem, klici ali rogom. Po preteku nekaj časa se mora pes, če ni nič našel, vrniti k vodniku. Težko je postaviti pravilo, v kakšnem času naj se pes vrne; sodnik naj ta čas, če pes ničesar ne vzdigne, upoštevajoč vreme, teren, dnevni čas in delo psa, določi sam med preizkušanjem in ukaže psa odpoklicati, če se ni že sam vrnil. Praviloma pa naj veli sodnik psa po 15-minutnem brezuspešnem iskanju privezati ter mu dovoliti popravo na drugem kraju.

Brak mora pri iskanju pokazati, da išče čisto, tako da dobi sodnik vtis, da na prostoru, ki ga je brak preiskal, ni divjadi.

2. Gonja.

Pri gonji moramo razlikovati, koliko časa a brak goni in kako goni; zato je gonja razdeljena na dva posebna predmeta — čas in način gonje.

Gonje parkljate divjadi sodniki ne smejo ocenjevati; če strelci ali vodniki opazijo, da je pes začel goniti tako divjad ali nanjo presedlal, naj psa ujamejo, če je mogoče, vsekakor pa morajo to takoj javiti sodniku. Prav tako pa naj sodnika takoj obveste, če je pes vzdignil lisico; streljati jo smejo le z njegovim dovoljenjem. Pes je lahko prijavljen za preizkušnjo v gonji lisice in bo sodnik to gonjo takoj ocenil; vsekakor pa mora preizkusiti psa še na zajca. Ako je pes med gonjo zajca presedlal na lisico, sodnik lahko to gonjo lisice posebej oceni, mora pa psa pozneje preizkusiti na novega zajca.

a) Čas gonje štejemo od trenutka, ko pes zajca vzdigne, pa do zadnjega glasu po sledu. Časa, ki ga potrebuje pes, da se vrne po gonji k vodniku, ne štejemo v gonjo. Tudi napoved (aviso), to je javljanje psa, da je na svežem sledu in da bo kmalu vzdignil, ne štejemo v čas čiste gonje.

Koliko časa mora pes goniti zajca, da zasluži odlično oceno, zavisi od več okolnosti. Tako je važen dnevni čas, kdaj je pes spuščen; zjutraj v rosi je lažje slediti divjadi kakor opoldne ali popoldne. Veliko vpliva tudi vreme, ker v suhem je težje delo kot v vlažnem; tudi dež in sneg pri gonji psa ovirata. Splošno pravilo pa je, da mora brak prignati zajca nazaj do tam, kjer ga je vzdignil.

Za redovanje tega predmeta pa naj služijo sodnikom smernice, da:

odličen red dobi oni pes, ki je gonil vsaj 30 minut;

za prav dobro goni oni pes, ki je držal zajca 20 minut;

dobro zasluži brak, ki je držal zajca najmanj 15 minut, in zadostno, če je gonil vsaj 10 minut.

Te smernice veljajo le za normalno vreme in srednje vlažna tla.

b) Način gonje. Gonja bodi gladka; čim manj se pes ustavlja, toliko več velja. Če se psu gonja zatika, je to vedno znak, da pes nima bogve kako dobrega nosu. Izjema je le pri mladem zajcu, ki ga najboljši brak ne pripravi, da bi gladko tekkel. Seveda je gonja zelo odvisna od vremena in tal. Pravilno je, da pes sledi divjadi stopinjo za stopinjo, ne da bi sekal loke ali prestrezal. To si more dovoliti, če goni srno, ki ima izredno močan dah (scent), ne pa pri zajcu, sicer ga prehitro izgubi. Psi, ki hitro gonijo, to se pravi, ki brze z bliskovito naglico po sledu, ga ne morejo tako zanesljivo držati kakor psi, ki gonijo počasi. Razen tega divjad pred psom, ki goni počasi, prej pride lovcu na strel.

Divjad pušča, ko teče, za seboj brazdo svojega daha, slično kakor dela brazdo čoln, ki drči po vodni gladini. Nekateri psi gonijo v brazdi, drugi zopet ob brazdi. Kateri način je uspešnejši, je povsem individualno. Pes si to sam uravna po občutljivosti svojega nosu. Ob brazdi gonijo po večini psi, ki nosijo nos visoko; kar se tiče drže nosa pri gonji, smo že zgoraj omenili, da ima brak, ki goni z nizkim nosom, več jamstva, da sledu ne bo izgubil in da bo kljube lažje razvozljajal in izdelal.

Ko sodnik ocenjuje način gonje, naj upošteva, da le tisti pes, ki ves čas goni gladko in ki zajca ne izgubi že pri prvi kljuki, je res dober gonjič. Čim bolj se psu gonja zatika, tem večkrat

bo zajca izgubil in bo seveda tem slabše redovan. Paziti pa je treba, da redovanja tega predmeta ne zamenjamo z oceno nosu, čeprav je v splošnem, ne pa vedno, prvo z drugim v zvezi.

3. Glas.

Kadar brak goni, ne laja, ampak z v o n i. Zato želimo, da ima brak zveneč glas in da goni tekoče. Nekateri psi gonijo sunkoma, zopet drugi v presledkih, kar ni tako prijetno za lovčevo uho kakor tekoča, prelivajoča se gonja. Tudi barva glasu je važna; raskav glas ni tako blagoglasen kakor čist glas; dalje se čuje visok glas, zato pa globok prijetneje zveni, kakor žvižganje. Najbolj se ceni vriskanje (*hurleur*), ki ga opazamo pa le pri psih francoske krvi.

Skratka, sodnik ocenjuj zvonkost, moč, višino in barvo glasu.

4. Poštenost.

Pošten je tisti pes, ki se oglasi šele takrat, kadar spodi žival; le tak pes je popolnoma pošten. Nekateri psi se oglašajo, tik preden spode; to imenujemo n a p o v e d (aviso). Pes čuti, da je divjad prav blizu, samo skočiti noče. Nekateri lovci imajo napoved za hvalevredno, češ da se lahko postavijo na pravo stečino, ko zaslišijo, da pes napoveduje, vendar tak pes ni prav pošten. Pes, ki se oglašja na starih sledovih, zlasti nočnih, je k r e s a č. To je grda lastnost; izvora ji ne vemo. Nekateri menijo, da je temu kriv preobčutljiv nos, in res so psi, ki hudo krešejo, večkrat tudi strastni gonjiči. Da se mlad pes rad oglašja po sledu drugih psov ali pa po sledu svojega vodnika, je znano; začetniku se to spregleda, odraslemu pa zameri.

Sploh je treba kresanje previdno obravnavati; ako se pes tu pa tam oglasi, še ne kreše; pač pa kreše, če prične goniti na prazno, to se pravi, goniti po starem sledu z enakim glasom kakor po svežem sledu, ko je divjad pred njim. Naši tovariši v južnem delu države pravijo, da tak pes — laže. Dobro povedano!

Če goni pes v nasprotni smeri, kakor je divjad tekla, pravimo, da pes goni p r o t i s m e r n o (narobe); to je huda napaka, ki jo opazamo vedno pri psih, ko se postarajo, včasih pa tudi pri mladih, zlasti začetnikih, ki pa se po navadi hitro obrnejo v pravo smer. Ker se zajec večkrat vrača po prejšnjem sledu, bodi pri presoji protismernosti previden!

So tudi psi, ki tiho gonijo; taki psi ne love za lovca, temveč zase.

Kresanje in tiha gonja se rada podedujeta.

Kresač in tihi gonjič zaslužita samo strel; treba ju je brez-pogojno odstraniti od preizkušnje in ju črtati iz rodovne knjige, če sta morebiti že vpisana.

5. Krvni sled.

Brak mora smrtno ranjeno divjad po krvnem sledu poiskati, četudi je preteklo že več ur, kar je bila streljana. Ker pa za pouk po naravnem krvnem sledu navadno ni dovolj prilike, si pomagamo, da braka tega dela naučimo z umetnim krvnim sledom, ki bodi kolikor mogoče prilagojen naravnemu. Krvni sledovi morajo biti na preizkušnjah vsaj 3 ure stari. Umetni sledovi naj bodo okrog 300 m dolgi, položeni vsaj 50 m drug od drugega, ne da bi se križali; vsak umetni krvni sled mora imeti najmanj dve pravokotni ali še bolj zaviti kljuki. Na koncu je položena neiztrebljena divjad; če je bila iztrebljena, mora biti zašita.

Sodnik pokaže vodniku nastrel, ki je po navadi označen z nekoliko dlake, ne da bi mu na kak način izdal smer sledu. Vodnik pripelje psa na vsaj 5 m dolgem jermenu na nastrel in mu s poveljem: »Kri, kri!« ukaže najti krvni sled in vodnika po tem sledu privedi do ranjene divjadi. Vodnik sme psa izpodbujati k iskanju, pustiti pa ga mora, da sam išče; vsaka druga pomoč je prepovedana, ker mora pes voditi lovca in ne narobe. Če pes sled izgubi, naj ga vodnik pusti, da se sam popravi, česar sodnik psu ne šteje v napako; ako vodnik meni, da je pes le preveč zašel od sledu, ga sme peljati nazaj, kjer je po njegovem mnenju pes sled izgubil, sme ga peljati celo na nastrel in pričeti znova. Seveda je tako iskanje sledu upoštevati pri končni oceni tega predmeta; vendar si bodi sodnik na jasnem, koga zadene krivda, ali vodnika ali psa. Pes mora ostati ves čas privezan in čim manj se pri tem delu zmeni za zdrave sledove ali celo živo divjad, toliko več je vredno njegovo delo. Samo v zadnjih 30 do 40 m umetnega krvnega sledu sme vodnik po sodnikovi odredbi psa izpustiti zaradi preizkušnje vedenja ob mrtvi divjadi.

Ako pes, ki izdeluje naravni krvni sled, pride v bližino ranjene divjadi, kar pokaže s svojim nemirom, cviljenjem in podobnim, ga sme vodnik izpustiti, da pes sam dokonča započeto delo s tem, da divjad glasno goni, ujame in zadavi ali jo vsaj lajajoč zaustavlja toliko časa, da pride lovec do njega.

Psa, ki na mrtvo divjad laja, imenujemo oblajavca; takega psa pa, ki mrtvo divjad pusti na mestu, se vrne k lovcu in mu na svoj način pove, da je ranjeno divjad našel ter ga potem pripelje k njej in mu jo pokaže, imenujemo pokazavca.

Delo na jermenu po krvnem sledu, ki je bodisi naraven ali umeten, spada med obvezne predmete, ki jih mora do neke meje obvladati vsak dober brak. Ker pa delo brez jermena vodi samo v takih primerih do uspeha, če pes mrtvo divjad oblaja ali jo pokaže, kar se pa ne more zahtevati od vsakega braka, četudi je sicer dober, se oblajanje in pokazanje ocenjuje kot neobvezen predmet. Zahteva se pa tudi od oblajavca ali pokazavca zanesljivo delo na jermenu, zato mora tudi tak pes krvni sled izdelati prvih 100 m na jermenu, nakar šele ga sme vodnik izpustiti.

Oblajavec mora toliko časa lajati pri mrtvi divjadi, da pride vodnik; ker vsak pes ne začne takoj lajati, naj sodnik nekaj časa počaka, da pes dobi priliko pokazati, kaj zna. Če se po preteku 5 minut pes ne oglasi ali če začne trgati divjad še poprej, ga sodnik odstavi.

Pokazavec mora priti po vodnika in ga prost peljati do divjadi; vodnik mora še pred pričetkom izdelovanja krvnega sledu sodniku povedati, po kakšnih znakih bo pri psu mogoče spoznati, da je prišel po vodnika z namenom, da mu pokaže divjad.

Ako je za oblajavca ali pokazavca prijavljeni pes po naravnem krvnem sledu prišel do ranjene divjadi, ne da bi jo mogel ustaviti ali zadaviti ter potem oblajati ali pokazati, naj mu sodnik pozneje da priložnost, da pokaže svoje sposobnosti v oblajanju ali pokazanju na umetnem krvnem sledu.

6. Vedenje ob mrtvi divjadi.

Tudi braka moramo priučiti, da ne bo načel ali celo trgal divjadi. Na preizkušnji naj sodnik vedenje psa preizkusi na divjadi, ustreljeni pred psom, ako je to mogoče, sicer pa na divjadi, položeni na koncu krvnega sledu. Če tudi tukaj ni mogel biti redovan, naj se pes izpusti prost k ustreljeni neizčiščeni živali — iztrebljena mora biti zašita. Vodnik ne sme biti zraven, sodnik naj se pa skrije, da vidi, kaj pes dela, ne da bi imel pes občutek, da ga kdo opazuje. Lizati sme kri, sme tudi žival zagrabit za golt, a ne za stegno, in jo daviti. Ne sme pa pes divjadi načeti ali trgati, pa tudi skube naj je ne, ker je to že znak trganja. Veliko je vredno, če ne pusti k mrtvi divjadi drugih psov ali tujih ljudi.

7. Nos.

Šele potem, ko smo videli delo braka pri iskanju, gonji in na krvnem sledu, si moremo ustvariti vsaj približno pravilno sodbo o tem, kakšen nos ima. Dober nos pri psu je sicer pri-

rojena lastnost kakor lep glas pri človeku, vendar je tudi nos enako kakor glas v veliki meri odvisen od vaje in prakse.

Nos pravilno ocenimo le tako, da upoštevamo celotno delo psa, kako je iskal, kdaj je vzdignil, koliko časa in kako je gonil, kako je razvozljajal kljuge itd. Pri tem je treba upoštevati vreme, kajti nos se ravna po vremenu. V suhem vremenu, zlasti v vročini, mrazu in zmrzlini nos kaj rad odpove, tudi burja ga ovira, dež ali sneg pa manj, kajti v dežju ali metežu pes le teže najde, goni pa lažje, četudi morda ne tako gladko, kakor ob vedrem, mehkem, južnem vremenu. Sicer je pa znano, da kak dan psi kar ne morejo goniti, čeprav zunanji znaki kažejo, da bi ta dan morala biti gonja lahka. Zato pomnimo: dobra gonja ne leži samo v nosu, ampak tudi v zraku! Stari lovci pravijo, da ima ob ščipu pes slabši nos kakor sicer.

Prav tako je treba upoštevati kakovost tal. Po kamnitih tleh je teže slediti kakor po mehkih, najteže seveda po prašnih cestah. Upoštevati je treba tudi izvežbanost psa; pes, ki je veliko lovil, zlasti na zajca, lahko s prakso nadomesti, kar mu manjka pri nosu. Kakor že rečeno, moramo za oceno nosu upoštevati celotno delo psa; sodnik naj pazi na vse kretnje psa, ki so z nosom v zvezi, da more nos zanesljivo oceniti.

8. Ostrost na roparice.

Brak mora biti oster na vsako roparico, zlasti na lisico, tako da si jo upa zgrabiti in zadaviti. Psa boš priučil temu najlažje z mačko; pes, ki ne kaže ostrosti na mačko, navadno ni oster na roparice.

Ostrost na roparice preizkušamo z lisico ali mačko. Odlično ostrost pokaže le tisti pes, ki roparico zadavi; prav dobro, če jo zaustavi in drži na mestu ter zdaj pa zdaj zagrabi; dobro pa oni, ki jo le ustavi, ne da bi jo skušal zgrabiti, zadostno pa tisti, ki jo ustavlja.

9. Poslušnost.

Tudi od braka moremo zahtevati neko mero poslušnosti, čeprav ne toliko kakor od ptičarja. Razlikovati moramo ubogljivost in vodljivost.

Ubogljivost pokaže brak s tem, da pride k roki, če ga pokličem, da gre iskat v smer, ki mu jo pokažem, da prime pokazani sled divjadi, ki sem jo opazil ali streljal in morda ranil. Višek ubogljivosti pokaže pes, ki se da z besedo, žvižgom, piščalko ali rogom med gonjo odpoklicati, da pride k vodniku.

Ubogljivost se ocenjuje glede na celotno delo braka, zlasti pri odpoklicu od iskanja ali celo od gonje in po končani gonji.

Vodljiv pa je oni brak, ki gre navezan na vrvici ob levi strani vodnika, ne da bi vlekel naprej ali nazaj.

Odličen red v poslušnosti more dobiti le brak, ki gre po lovišču ob vodniku nenavezan, ali pa oni, ki se da odpoklicati od gonje.

10. Odložljivost in mirnost ob strelu.

Čeprav je glavna naloga braka, da temeljito išče in dobro goni, ga moramo vendar izučiti tudi v tem, da se da odložiti bodisi prost, bodisi privezan. Brak naj tudi straži ob predmetu, pri katerem smo ga odložili, ostane naj miren tudi, ko drugi psi gonijo.

Vse to ocenjujemo pri odložljivosti.

Odličen v tej veščini je oni pes, ki prost straži ob predmetu, ko se mu vodnik oddalji in skrije, ali ostane miren, ko drugi pes goni; prav dober je pes, ki privezan ostane na straži ali miruje med gonjo drugega psa, dober pa oni, ki se privezan ne trga ali ne cvili.

Ob strelu brak ne sme pokazati bojazni; sme sicer z glavo pokazati smer strela, vendar mora ostati na mestu. Odličen je le oni brak, ki je ob strelu ostal pri miru, četudi je prost. Psu, ki iz daljave priteče, ko sliši strel, se to ne šteje v slabo, pač pa v dobro, vendar ne tu, temveč pri poslušnosti, toda le če ni s tem prekinil odložljivosti.

Zaključek.

Ta pravilnik stopi v veljavo 1. oktobra 1939 in je obvezen za vse preizkušnje lovskih sposobnosti brakov v Jugoslaviji. Pravico do izprememb ima samo JKLB.

Pripomba: Pasemske znake brakov in pravilnika za telesno ocenjevanje ter preizkušnje lovskih sposobnosti brakov je sprejel odbor Jugoslovenskega kluba ljubiteljev brakov na svoji seji v Ljubljani dne 8. julija 1939.

Kratice

- FCI: Fédération Cynologique Internationale
(Mednarodna kinološka zveza)
- JKS: Jugoslovenski kinološki savez
- JKLB: Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov
- JRB: Jugoslovenska rodovna knjiga brakov
- JIB: Jugoslovenska knjiga izučenih brakov
- VRB: Vzrejni register brakov

Iz lovskega oprtnika

Usmiljeni poveljnik. Ko sem prišel julija meseca t. l. za nekaj tednov v svoje lovišče, me je posetil poveljnik delavskega oddelka in nekako obotavljaje povedal tole: »Pred mesecem dni je prinesel v taborišče neki delavec mlado srnico, da bi jo spekel in seveda pojedel. Meni se je uboga živalca smilila, zato sem jo odkupil za dve banki (= 20 din) od moža in zdaj jo ima moja žena. Zreja jo z mlekom in živalca se kaj dobro počuti. Raste kar vidno, vsak dan je je več.« — Tako! Namesto da bi moža kaznoval, mu ukradeno stvar odkupi in zdaj čaka, da bo več mesa. Ne boš kaše pihal!

S. B.

Race domačinke. Dokler so obstajali Podvinski ribniki in služili določenim namenom, se je med gosto zaraslim bičevjem zvalilo vsako leto do dve sto račk. Stalen vodostaj je dopuščal, da so se v visokem trstju nemoteno množile in odgajale race, preskrbljene z vso potrebno hrano. To prikladno kotlinico pod vznožjem Slovenskih gorc

so že od nekdaj smatrale za svojo domovino.

Žal je agrarna reforma ribnike, ne toliko v korist okoličanov kakor na škodo lovstva, razdelila med interese, zaradi česar je zginil prastari rod rac domačink.

Izgubo tega naravnega rezervoarja, ki je z oddajo odvišnega števila več desetletij zalagal z vodno perjadjo vso okolico, ne čutijo od tedaj le najbližja, ampak tudi daljna lovišča. Sicer je gnezdil tu pa tam kak par, ali te race so bile gostje severa in Blatnega jezera.

Ker so ribnike zopet vrnili prejšnjemu lastniku, ki ni samo ribič, temveč tudi lovec, je veliko upanje, da Podvinske močvare ponovno ožive v vsej prejšnji veličini.

Horam.

Štorklje v Novem mestu. Večkrat smo opazovali v mesecu juniju, da so letele štorklje nad Novim mestom. 16. junija t. l. so nas zopet obiskale; 2. jul. pa so se ob osmih, potem ko so krožile nad Novim mestom, usedle na

kapiteljski cerkveni stolp, kjer so počivale do 11. Tedaj pa so se dvignile v lokih v zračne višine, še enkrat in sicer zadnjič zakrožile nad mestom in se poslovile od središča dolenske metropole — odletele so proti jugu.

*

Gr.

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. — 46. razstavna prireditev Ljubljanskega velesejma »Ljubljana v jeseni« od 2. do 11. septembra 1939. Letošnja jesenska velesejmska prireditev bo posvečena kmetijstvu. Nameščena bo v šestih paviljonih, tako da zavzame skoraj ves razstavni prostor: 1. Semenogojška razstava. 2. Zelenjadna razstava. 3. Razstava sadja. 4. Cvetlična razstava. 5. Čebelarstva razstava. 6. Razstava mleka in mlečnih izdelkov. 7. Vinarska razstava z vinskim sejmom in vinsko poskušnjo. 8. Banovinska razstava ovac jezersko-solčavske pasme in koz domače rjave in sanske pasme. 9. Banovinska razstava perutnine, kuncev in golobov. 10. Gospodarska razstava rib. 11. Razstava gob. 12. Razstava zdravilnih zelišč. 13. Velika razstava kmetijskih strojev in orodja. Razstava akvarijev in eksotičnih ribic bo priključena razstavi cvetja. Gospodinjstva razstava pod geslom »Več mleka — več zdravja«. Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov, razstava pohištva, stanovanjske opreme, radio-aparatur, obrti, živil, galanterije in tehničnih novosti.

Kakor običajno bo tudi letošnja jesen na velesejmu tekmovanje harmonikarjev, kot višek pa tekma za prvenstvo v Jugoslaviji in prehodni pokal za leto 1939-40 v nedeljo 10. septembra.

Velesejmska uprava bo izžrebance iz vrst obiskovalcev nagradila z lepimi nagradami.

Ugodnosti obiskovalcev: 50% popust na jugoslovanskih železnicah velja za prihod v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra in za povratek od dne 2. do 16. septembra 1939.

Ko odhajate na velesejem, zahtevajte pri postajni blagajni ali bilje-

tarnicah Putnika poleg voznega listka še rumeno železniško izkaznico, ki velja 2 din. Na velesejmu pri blagajni, ko kupite velesejmsko vstopnico, potrdijo tudi obisk v rumeni železniški izkaznici in vozni listek vam velja za brezplačen povratek. Pri povratku dajte na ljubljanskem kolodvoru žigosati svoj vozni listek.

Društvene vesti

Savez lovačkih udruženja za Bosno i Hercegovino u Sarajevu je imel dne 25. jun. 1939 svojo 15. glavno skupščino. Predsednik Risto Avramović je med drugim pozval delegate, naj se njihova društva resno pobrigajo za povzdigo lovstva. Vkljub malenkostnim prispevkom včlanjenih društev po 10 din za člana je nabranih 100.048 din, ki naj bi se uporabili za gradnjo Zvezinega lovskega doma. Člani so v ta namen po enkrat prispevali po 3 din in je ta sklad dosegel 12.526 din. Poudarja še važnost izdajanja Zvezinega lovskega glasila, kakršno izdaja zagrebška zveza že 48, beograjska 43, ljubljanska 26 in novosadska že 18 let. V zadevi ustavljenja izločevanja lastnih lovišč države je Zveza storila vse, kar je bilo mogoče. Do sedaj je izločenih 80.698 ha, zaprosenih za izločitev pa 114.200 ha. Razveseljivo so se na področju Zveze pomnožili fazani. Društva naj posvečajo pažnjo nadaljnji razmnožitvi te divjadi. Statistični podatki o uplenjeni divjadi naj bi se vestneje izpopolnjevali.

Tajnik in blagajnik poročata med drugim, da je bilo v letu 1938 ustreljenih od koristne divjadi 137 srnjakov, 1 srna, 15 gamsov-kozlov, 5 koz, 31.699 zajcev, 29 petelinov, 3 ruševci, 3002 fazana, 217 jerebov, 3221 jerebic, 2479 kamenic (kamenjark), 789 prepelec, 4343 golobov, 1092 kljunačev, 6745 rac, 964 gosi, 59 divjih svinj, 2343 lisic, 325 jazbecev, 3 šakali, 246 kun zlatič, 153 kun belic itd. Statistične podatke je dalo od 41 društev samo 20. V dru-

štvih je vplačalo članarino vsega 2813 članov.

Ostali stari odbor z malenkostno spremembo. Razne predloge za spremembo lovopustov so večinoma odklonili. Skupščina je sprejela predlog za izdajanje Zvezinega glasila in zaradi tega potrebno povišanje članarine za 24 din. Predlog za izpremembo zakona o lovu se odloži, a sprejme se zahteva po ustavitvi nadaljnjih izločitev državnih lovišč. Pristopiti bo treba tudi k osnovanju lovsko-zoološkega muzeja in obširne biblioteke.

Zveza je imela vsega denarnega prometa 127.437,40 din in je prebitok znašal 2512,40 din.

Kinološke vesti

Mednarodne razstave. Do sedaj so prijavljene CACIB-razstave in sicer: Monakovo 23./24. septembra, Merano 23./24. sept., Szombathely 1. oktobra, Dunaj 7./8. oktobra in Berlin 28. in 29. oktobra t. l. Pojasnilo in prijavnice se dobijo pri saveznom tajniku.

Nova psarna. JKS prijavlja v zaščito psarno »Visoko« za vse pasme ptičarjev, lastnik Ivan Hafner v Škofji Loki, Mestni trg 26. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

II. smotra ilirskih ovčarjev. Jugoslovanski klub ljubiteljev športnih psov bo priredil 24. septembra 1939 v Ljubljani, na prostoru velesejma (velesejska restavracija ob Lattermannovem drevoredu), drugo smotro ilirskih ovčarjev.

Na seji 2. avgusta t. l. je klubov odbor sklenil, da je udeležba obvezna za vse ilirske ovčarje, ki bodo na dan

smotre starejši od devetih mesecev, ne glede na to, ali so bili do sedaj že ocenjeni ali ne. Kdor ne pripelje svojega ilirskega ovčarja na to smotro, izgubi vsako pravico na vzrejevanje ilirskih ovčarjev. Kdor se iz tehtnega razloga ne more udeležiti smotre, mora to prijaviti klubu in klub bo poslal na lastnikove stroške sodnika (ocenjevalca) za ocenitev na licu mesta. Smotra ilirskih ovčarjev je neobhodno potrebna glede na to, da je od Fédération Cynologique Internationale potrjen standard ilirskega ovčarja in tudi zaradi priprav za veliko mednarodno razstavo psov vseh pasem spomladi 1941 ob priliki zborovanja Mednarodne kin. zveze (FCI) v Ljubljani.

Kot sodnika (ocenjevalca) sta določena dr. Ivan Lovrenčič in Teodor T. Drenig. Smotra se bo vršila 24. septembra t. l. od 8. do 16. ure. Prijave do 15. septembra t. l. Prijavnina za prvega in drugega psa po 10 din, za vsakega nadaljnjega pa 5 din; za pse, ki so vpisani v vzrejni register, je plačati vpisnino v JRS po 30 din.

Prijavnice in pojasnila se dobijo pri tajniku, Ljubljana I, Cesta v Rožno dolino 36, telefon 23-55.

Odbor JKLSp.

Pasemski znaki ilirskega ovčarja.

1. **Splošen pojav:** zastaven pes srednje velikosti, močnih kosti, ki je zaradi svoje bogate odlakanosti videti še širši in močnejši; ni četverokoten, pa tudi ne posebno stegnjeno. Pes združuje moč z vztrajnostjo.

2. **Značaj:** resen, se ne dobrika, svojemu gospodarju neizmerno zvest in vdan, nasproti tujcu nezaupljiv, ni potuhnjen, pogumen pa do skrajnosti, ne boji se ne udarca, ne strela in se ne umakne nobenemu protivniku. Zaradi svoje izredne moči in svojega posebno krepko razvitega zobovja je za pastirskega psa posebno prikladen in celo volku opasen nasprotnik. Bistrega razuma, hitro pojmuje, kaj se od nje zahteva, in z velikim veseljem

sluša. Vzor nepodkupljivega, nedostopnega in neustrašenega čuvaja.

3. Glava naj ne spominja na nemškega ovčarja, ne na leonberžana.

a) Gobec srednje dolg (10–12 cm), globok in širok, široka nosna kost in zelo krepka čeljust, gredelj kar najbolj raven, očnica dobro izpolnjena, gobec se proti smrčku lahno oži, toda ni šilast, spredaj premo omuljen (velik kot gobca), smrček krepko razvit, moli le neznatno naprej, črne barve, temna maska zaželeno, gornja in spodnja čeljust enako dolgi.

Čobe napete, suhe, dobro priležne, da se ne delata mošnji.

Zobovje polno, zelo krepko, zlasti dobro razviti derači, dobro razviti sekavci, pravilno škarjasto zobovje (notranja stran zgornjih sekavcev se dotika prednje strani spodnjih sekavcev).

b) Lobjanja krepka, precej mišičasta, suha, čelo, gledano od spredaj in s strani, lahno vzbočeno, široka med uhljema, se nekaj oži in prehaja polagoma v krepki gobec. Dolžina lobanje okoli 20–24 cm. Lice stransko zaokroženo, lični lok precej plosk, čelna stopnja (stop) in čelni žleb neznatna (žvekalke krepke, toda ne bulaste).

Oko: ne boljčee, mandljeve oblike, šarenica temna, veke dobre barve, izraz otožen, dostikrat mrk, toda ne hudoben.

Uhlja: visoko nastavljena, oblika črke V, pobočno nošena, srednje dolga, segajoča do notranjega očesnega kota.

Vrat: globoko nastavljen, raven ali malo upognjen, srednje dolg, jako mišičast, brez podbradka.

4. Trup: dobro oblikovano predprsje, prsni koš naj bo prostoren po dolžini, globini in širini, širina reber velika, prsnica spredaj dokaj upognjena; prsna globina približno 22 do 28 cm, prsni obseg 66–78 cm.

Hrbet: dolg in visok viher, hrbet srednje dolg, širok, raven.

Ledje: široko, lahno obokano (polno), krepko mišičasto, srednje dolgo.

Križ: srednje dolg, širok in raven, ne povešen.

Trebuh in lakotnici: krepko trebušno mišičevje s primerno globino lakotnic.

5. Udi: a) Prednji udi: Pleča srednje dolga in široka, ležeča pošev.

Nadlahtnica: v pravem kotu z lopatico, pleča ne smejo biti rahla.

Dečko - Mirski, JRSp 152, mednarodni čempion in prvak Jugoslavije

Podlahtnica: krepka, dobro mišičasta, navpična.

Gleženj: krepak.

Dlan: nekoliko poševna.

Šape: okrogle, dobro sklenjene, prsti vzbočeni, nohti črni, trdi podplati. Šape ne na ven ne na noter zvrnjene.

b) Zadnji udi: zmerno okočeni, vendar ne strmi.

Stegno: dolgo in dokaj mišičasto.

Pogačica: zelo krepka.

Krača: srednje dolga in močna.

Nart: zelo krepak.

Plesno: kratko in navpično (ne sabljasto), sledniki naj se odstranijo.

Šape: kakor pri sprednjih udih.

Rep: visoko nastavljen, srednje dolg, v miru v loku viseč, pri gibanju vzdignjen do višine hrbtne črte.

6. Hoja: prostrana.

7. Barva: železnosiva (temna ali svetla), bela lisa na prsih in bele lise na nogah dovoljene, vendar ne zaželeni.

Dlaka: dolga do 10 cm, gosta, enakomerno razdeljena, ne kocasta, z gosto podlanko.

Koža: temne barve, notranje in zunanje sluznice temne.

8. Višina: plečna višina pri psih 55–60 cm, pri psicah 50–55 cm, višina križa nekoliko nižja.

9. Teža: 25 do 35 kg.

10. Napake tipa: svetlo oko zmanjša vrednost oblike, bela, rumena in rjava dlaka izključuje oceno.

Dr. Ivan Lovrenčič, s. r.

Teodor T. Drenig, s. r.

Lovski koledar za september

Sonce vzhaja: dne 11. ob 5.33^h

„ zahaja: „ 11. „ 18.22^h

„ vzhaja: „ 21. „ 5.45^h

„ zahaja: „ 21. „ 18.08^h

„ vzhaja: „ 30. „ 5.57^h

„ zahaja: „ 30. „ 17.47^h

Mesec je 13. v mlaju, 28. v ščipu.

Prijava legla. (5. seznam.) 13. februarja 1938 je plegla nemška prepeličarka »Kratzbürste v. Selberg« JRP 7 Pr po »Alf von der Zwillingshütte« JRP 6 Pr — dva (1-1) mladiča. — Lastnik psice je nadlogar Edmund Moher, Plavna, dunavska banovina.

Dne 6. maja 1939 je plegla kokeršpanijelka »Lotte Volčji potok« (Terra) JRŠ 21 V po »Sirius von Haim« JRŠ 15 U — osem mladičev, pokončane 3 psice, ostalo v leglu 5 psov. Lastnik psice je dr. Mitja Lukan, Ljubljana.

Dne 9. junija 1939 je plegla angleška seterka »Ela« JRP 12 N po »Tesu« JRP 19 M — dva mladiča moškega spola; lastnik psice je poklicni lovec Janko Dovč, Stožice 73, pošta Ježica.

Dne 10. junija 1939 je plegla nem. kosmodl. psica »Rose vom Saarforst« (Kora) JRP 4 H po »Haso Stražiški« JRP 3 G — šest (3–3) mladičev. Lastnik psice je Ivan Hafner, Škofja Loka, Mestni trg 26. Mladiči so naprodaj.

Opozarjamo na člen 15. pravilnika o vpisih v JR in registre, ki vsebuje tudi sledeče: **Leglo mora biti vpisano najkasneje takrat, ko so mladiči dosegli starost dveh mesecev.** Iz istega legla se more vpisati največ šest mladičev. P. n. člani naj posebno ta dva odstavka upoštevajo in jih prosimo, da takoj ali pa pravočasno prijavijo vsa še ne vpisana legla ptičarjev, španijelov in nemških prepeličarjev Društvu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Na podlagi ocen na uporabnostni tekmi ptičarjev na Ježici dne 17. in 18. oktobra 1937 so bili naslednji psi vpisani v nemško uporabnostno knjigo psov (Deutsches Gebrauchshunde-Stammbuch):

5062, nem. žim. »Artus vom wilden Forst«; I. ocena.

6215, nem. kdl. »Gazelle von Schornbusch« JRP 94 B, ÖJGStB 147, I. ocena.

6216, nem. kdl. »Ali Kriški« (Pluto) JRP 131 A, ÖJGStB 146, I. ocena.

5519 (o. S.) nem. kdl. »Moj Südwest« JRP 150 A, ÖJGStB 145, II. ocena.

6217 (o. S.) nem. kdl. »Sonja vom Fuchspass« JRP 93 B, ÖJGStB 148, III. ocena.

4968, nem. žim. »Arbo vom Thalmannshof« JRP 13 J, ÖJGStB 149, III. oc. A. Sch.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov bo priredil 22. oktobra t. l. tekme brakov na Slivnici, v lovišču občine Cerknica. K tekmam bodo pripuščeni vsaj 18 mesecev stari braki, ki so last članov JKLB in dosežejo pri smotri telesno oceno vsaj dobro; tudi vodniki morajo biti člani JKLB. Sestanek sodnikov in vodnikov bo 21. oktobra ob 16 v restavraciji Žumer v Cerknici. Pri sestanku bo žrebanje vrstnega reda in smotra. Sledil bo nato razgovor o poteku preizkušnje. Sestanek sodnikov, vodnikov, rediteljev in strelcev pred tekmo bo 22. oktobra ob 6 zjutraj v restavraciji Žumer, nato bo odhod v lovišče.

Vodja tekem bo dr. Pušenjak, zdravnik v Cerknici, namestnik Kristen Jože, učitelj v Cerknici. Kot sodniki so vabljeni dr. Ivan Lovrenčič, Bernetič Ernest, Führer Viljem, Jakil Venče, Lazarini Henrik, Urbanc Franc, Zupan Ivan, ocenjevalci Ivanc Adolf, dr. Lavrič Janko, Lovrenčič Lado, pripravnik Kristen Jože in Schuster Anton.

Tekme bodo po pravilniku za preizkušnje lovskih sposobnosti brakov; psi, ki dosežejo vsaj tretjo oceno, bodo vpisani v Jugoslovensko knjigo izučnih brakov, vodniki dobe priložnostna in denarna darila, lastniki pa diplomije in plakete. Prijave k tekmi naj se pošljejo do 15. okt. na naslov: dr. Lavrič Janko, odvetnik, Ribnica na Dolenjskem. Odbor JKLB.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Pristopim kot družabnik za nedeljski lov, ne predaleč od Ljubljane. — Ponudbe na: J. Zavašnik, Ljubljana, Slapničarjeva 7.

Naprodaj so lovski psički, kratkodlaki braki, od prvovrstne nemške psi-ce, komad 150 din. Interesenti naj se obrnejo na lastnika: Leopold Nagode, Žiče, p. Loče.

Prodajam za lov dresiranega psa istri-janca-resavca, z rodovnikom JRB (Borin). Högler Ivan, Lipa 17, p. Struge, Dolenjsko.

Angleški seter, z rodovnikom, star 2½ meseca, se ugodno proda. Naslov: Janko Dovč, Stožice 75.

Prodaj nemško kratkodlakko psico, z rodovnikom, dobro dresirano, staro dve leti. Naslov: Kozjek Jurij, lovski čuvaj, Log št. 28, p. Brezovica.

Prodaj po jako ugodni ceni nemškega kratkodlakarja v drugem polju. Pes ima popolno dresuro in jako dober nos. Ogled in preizkušnja lahko vsak čas. Naslov: Joža Logonder, Žabnica, p. Škofja Loka.

Kupimo psa ptičarja, nemšk. kratkodlakarja, ali dolgodlakarja, ali grifona, okrog dve leti starega, popolnoma izvežbanega, z rodovnikom in s popolno prvovrstno dresuro. Ponudbe na Gozdni urad K. Auersperga v Kočevju.

Kupim čistokrvno istrijansko psico ali psa srednjih let. Goniti mora zelo dobro vso dlakasto divjad. — Pečnik Bogomir, Selnica ob Dravi.

Krasne okraske za lovske klobuke od kamenjark-kotorn ima na prodaj Milko Šinigoj, Ljubljana, Bolgarska ulica 17/II.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

»Lovca«, letnike 1925, lahko tudi samo št. 1—3; 1926; 1927, lahko samo št. 1—10; 1930, lahko samo št. 5—8, in 1931 išče Savez lovaških združenj, Sarajevo. Pošljite nanj ponudbo.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Kupim dobro ohranjeno puško-repetirko za kroglo. Ponudbe na naslov: Oskrbništvo Ojstrica, p. Št. Jurij ob Taboru.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščekov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET
Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti šte. 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnice Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Ing. Anton Šivic

Nekaj lovne statistike

Lastna (samosvoja) lovišča in rezervati.

Ob koncu leta 1938 je bilo v dravski banovini 316 lastnih (samosvojih) lovišč. Od teh je ograjeno eno lovišče (zverinjak), ki obsega 2754 ha. Deloma ograjeno je sicer še eno lastno lovišče, ki pa se ne more smatrati za zverinjak v smislu zakona o lovu.

Površina izločenih lastnih lovišč je znašala — všteti ograjeno lovišče — 190.359 ha, kar pomeni 12.09% nasproti celokupni površini banovine.

V finančnem zakonu za leto 1938/39 je izšel amandman glede vrnitve lovske pravice lastnikom zemljišč, ki imajo vzdržema 115 ha površine. Na podlagi tega predpisa se je že leta 1938 vrnilo 47 posestnikom lastno lovišče, ki so ga poprej imeli. Posestniki, ki jim je bilo po zakonu o lovu lastno lovišče odvzeto in priključeno občinskemu lovu ter je bilo z občinskim loviščem vred oddano na javni dražbi v zakup, pa bodo smeli pričeti izvajati svojo lastno lovsko pravico šele, ko bo potekla zakupna doba za občinsko lovišče. Izjema pred potekom zakupne dobe je mogoča le po pristanku občine in zakupnika občinskega lovišča.

Rezervatnih lovišč je bilo konec l. 1938 25 primerov. Skupna površina je znašala 6092 ha, kar pomeni 0.38% nasproti celokupni površini banovine.

Po velikosti je bilo lastnih lovišč s površino

115 do 200 ha	50
200 do 300 ha	106
300 do 400 ha	39
400 do 500 ha	23
500 do 1000 ha	57
1000 do 2000 ha	28
2000 do 5000 ha	8
nad 5000 ha	5
	316

Rezervatnih lovišč pa je bilo s površino pod

115 ha	14
115 do 200 ha	2
200 do 300 ha	3
300 do 400 ha	1
400 do 500 ha	2
500 do 1000 ha	2
1000 do 2000 ha	1
	25

14 rezervatov je manjših kot 115 ha in se držijo lastnih lovišč.

Od lastnih lovišč je pripadalo:

Državi in Verskemu zakladu	16 lovišč z	29.112 ha
Križevački imovinski občini	5 „ s	3.897 „
Javnopravnim korporacijam	53 „ s	44.893 „
Zasebnopravnim korporacijam	32 „ s	15.058 „
Fizičnim osebam	210 „ s	97.399 „
	316 lovišč s	190.359 ha

Od rezervatnih lovišč pripada:

Državi in Verskemu zakladu	5 lovišč z	2.763 ha
Javnopravnim korporacijam	7 „ s	659 „
Zasebnopravnim korporacijam	—	—
Fizičnim osebam	13 „ z	2.670 „
	25 lovišč s	6.092 ha

Lastnih lovišč — všteti osredke in polosredke — je bilo danih v zakup:

državnih in verskozakladnih: 11 lovišč s površino 15.503 ha za zakupnino 43.800 din;

javnopravnih korporacij (§ 15., odst. 3. z. o l.): 41 lovišč s površino 30.415 ha za zakupnino 144.748 din;

od Križevačke imovinske občine 2 lovišči s površino 1176 ha za 5570 din;

zasebnopravnih korporacij: 13 lovišč s površino 3417 ha za 23.325 din;

fizičnih oseb: 17 lovišč s površino 3749 ha za 19.165 din.

Pripomniti je, da fizične osebe niso dolžne prijaviti občupravnim oblastvom niti zakupa lastnega lovišča, niti zakupnine (razpis min. za šume in rudnike 10. V. 1938, št. II/2773).

Povprečna zakupnina za v zakup dana lastna lovišča je znašala povprečno 4.55 din na hektar.

Občinska lovišča.

Konec meseca marca 1938 je potekla velikemu številu občinskih lovišč zakupna doba, določena še po starih lovskih predpisih. Ta lovišča so prišla na dražbo po predpisih novega zakona o lovu za dobo 12 let. Povodom dražbe so se nekatera velika lovišča delila v dva ali več delov s površino najmanj 2000 ha; za lastna lovišča so se ugotovili osredki in polosredki in izvršile nekatere arondacije med občinskimi lovišči.

Zaradi izvedbe zakona o komasaciji občin se število občinskih lovišč od leta do leta manjša; ta čas se število občinskih lovišč še ne krije s številom komasiranih občin, ker ostanejo zakupne pogodbe za lovišča nekaterih prejšnjih upravnih občin do poteka zakupne dobe še v veljavi. Trajalo pa bo le še nekaj let, da bodo potekle zakupne dobe vsem loviščem bivših upravnih občin.

Občinskih lovišč je bilo konec leta 1938 597; njih površina je bila 1,371.337 ha. V zakupu je bilo 592 lovišč na površini 1,361.471 ha. Zakupnina je znašala leta 1938 1,437.959 din. Primerjava s prejšnjimi leti kaže nazadovanje zakupnine, ki je bila

leta 1937	. . .	1,604.407	din
„ 1936	. . .	1,675.742	„
„ 1935	. . .	1,818.395	„
„ 1934	. . .	2,061.296	„

V zakupu ni bilo 5 lovišč s površino 9866 ha; od teh 4 lovišča v črnomeljskem srezu, koder ni dražiteljev zaradi škode po divjih svinjah, ki jo ima plačevati zakupnik lovišča.

Povprečna zakupnina je znašala pri občinskih loviščih 1.04 din na 1 ha. Najnižjo povprečno zakupnino na ha izkazujejo srezu Novo mesto (din 0.13), Šmarje pri Jelšah (din 0.23), Gornji grad (din 0.24), Krško (din 0.26), Črnomelj (din 0.33), naj-

višjo pa srezi: Kranj (din 3.25), Radovljica (din 2.62), Ljubljana (din 2.60), Kamnik (din 2.12).

Z malimi izjemami so skoraj vse občine sklenile, da se zakupnina za občinska lovišča ne razdeli med zemljiške posestnike po predpisih § 15. zakona o lovu, temveč da ostane občini v smislu določil finančnega zakona za leto 1934/35, ozir. 1936/37. Banska uprava (šumarski odsek) je te sklepe občin potrdila.

Končno je omeniti, da je zakup, sozakup in podzakup inozemcem vezan na gotove pogoje in kraje. Omejitve veljajo tudi za lovske goste - inozemce.

Banovinske davščine na lastna in na občinska lovišča.

Posestniki lastnih lovišč plačajo od vsakega polnega hektarja lovišča po 50 par banovinske davščine. Zakupniki občinskih lovišč in lovskih enklav ter polenklav so plačali banovinske davščine po 10% od letne zakupnine, poleg tega pa še po 20 par od vsakega polnega hektarja lovišča.

Od lastnih lovišč, ki so jih posestniki oddali v zakup, se je plačala banovinska davščina enako, kakor je predpisana za občinska lovišča.

Če je zakup občinskega lova prestal ali se pričel med letom, se je zakupniku odmeril sorazmeren del letne davščine.

Davščina se odmerja po proračunskem letu, ki se prične 1. aprila. Od 1. aprila 1938 do 31. marca 1939 se je pobralo za občinska lovišča din 390.686.75 banovinske davščine, od zastanka za prejšnja leta se je izterjalo v proračunskem letu 1938/39 din 30.256.—. Neizterjanega je ostalo konec marca leta 1939 še din 31.300.75. Za lastna lovišča se je pobralo banovinske davščine din 74.974.—, zastanka din 4187.—, neizterjanega pa je ostalo din 12.917.75.

Lovske karte.

Občna upravna oblastva prve stopnje so za koledarsko leto 1938 izgotovila vsega skupaj 4319 lovskih kart.

Od teh je bilo 3422 tako imenovanih državnih lovskih kart za lovske gospodarje (lastnike izločenih lastnih lovišč in zakupnike občinskih lovišč) ter njihove goste.

Slušateljem gozdarskih šol so bile izdane 3 lovske karte.

Banska uprava je izdala 54 mesečnih lovskih kart inozemcem, ki nimajo stalnega bivališča v Jugoslaviji in nimajo pravice do koledarske lovske karte.

Državne kolkovne takse, predpisane v tarifni postavki 101 zakona o taksah, se je pobralo 104.297 din 50 par. Pripomniti je,

da so državni gozdarski nameščenci (51 kart), zapriseženi gozdni in lovski čuvaji (760 kart) oproščeni državne takse.

Po pravilniku o banovinskih davščinah za leto 1938/39 so se od vsake državne lovske karte, izvzemši karte, izdane državnim in samoupravnim gozdarskim nameščencem in nekaterim konzularnim organom, pobirale za koledarsko leto 1938 banovinske takse v znesku 50 din. Zapriseženi gozdni in lovski čuvaji niso imeli nobenega popusta. Tudi za mesečne lovske karte je bila predpisana banovinska taksa 50 din. Ako je ista stranka dobila v koledarskem letu dve ali več mesečnih kart, je plačala za drugo in naslednjo karto le 25 din banovinske takse.

Od lovcev, ki imajo stalno bivališče v drugih banovinah in so si tam nabavili državno lovsko karto, se po citiranem pravilniku pobira banovinska taksa na lovsko karto samo tedaj, ako posedujejo v dravski banovini lastno lovišče ali pa če imajo kako lastno ali občinsko lovišče v zakupu, sozakupu ali podzakupu.

Vsega se je leta 1938 pobralo banovinske takse na lovske karte din 214.687.50.

Za banovinski lovski sklad se je za lovske karte, ki niso proste banovinske takse, pobralo prispevka 34.280 din, za mesečne lovske karte pa 8100 din. Pripomniti je, da so prispevka za lovski sklad oproščeni zapriseženi lovski čuvaji, ako ne lovijo v drugih loviščih, nego v onih, za katera so bili postavljeni in zapriseženi; dalje so oproščeni te takse državni in banovinski gozdarski nameščenci.

Izkušnja kaže, da še mnogo lovcev vseh slojev lovi brez lovske karte. Kontrola nad lovi v tem pogledu ni zadostna. Tudi predpisi glede izdaje mesečnih lovskih kart namesto nedopustnih koledarskih se ne izvajajo točno, kar pa se bo dalo z uradnimi revizijami odpraviti.

Občinske takse na lovske pse.

Za plačilo takse je bilo prijavljenih občinam 1359 lovskih psov in se je zanje leta 1938 poravnalo 13.590 din občinske takse.

Lovsko osebje.

Med poklicnimi lovci je največ organov gozdarske stroke, ki poleg svoje gozdarske upravne ali pomožne službe opravljajo tudi lovsko službo. Takih lovcev je bilo l. 1938 v banovini 271 in je večina njih kvalificirana za lovsko službo s položenim izpitom.

Zapriseženih lovskih čuvajev je bilo v službi 1871. Od teh je 519 brez izpita; med njimi je mnogo takih, ki vršijo službo le tu in tam po nekaj dni na mesec ter niti ne dobivajo redne

plače. Imajo namreč druge poklice. Nekateri lovski upravičenci, ki lova pravilno ne pojmujejo, imajo čuvaja nameščenega zato, da jim strelja in prinaša vsakovrstno divjad. Od ostalih čuvajev je bila večina na kratko izprašana pri sreskih načelstvih, preden so bila uveljavljena pravila glede polaganja izpita, predpisanega z novim zakonom o lovu. (Pravila je izdala banska uprava 30. VI. 1936, III/7 št. 78/2.)

Mariborsko lovsko društvo je priredilo ob sodelovanju nastavnikov Gozdarske šole v Mariboru dva tečaja za zaprisežene lovske čuvaje. Od 40 udeležencev tečaja jih je 32 položilo izpit po predpisih zakona o lovu pri sreskih načelstvih Maribor desni in levi breg. Pri nekaterih sreskih načelstvih se ta izpit od časa do časa redno vrši in je že mnogo čuvajev izprašanih. Drugod pa izpite odlašajo, izgovarjajoč se na nedostajanje časa.

Brez lovskega čuvaja je bilo leta 1938 7 lovišč.

Kazniva dejanja; predlogi v lovskih zadevah.

Občeupravnim oblastvom prve stopnje je bilo leta 1938 prijavljenih 176 prekrškov glede lovskih predpisov, od leta 1937 pa je ostalo nerešenih 122. Leta 1938 je bilo rešenih 193, na koncu leta 1938 je ostalo nerešenih 105. Zaseg divjačine je bil v petih primerih, zaseg orožja in drugega lovskega pribora pa v 54 primerih.

Veliko obsojenih je prosilo bansko upravo za znižanje globe. V ozira vrednih primerih je banska uprava kazensko globo znižala ali odpustila. Nekaj kazni pa zaradi anmestije ni bilo izvršenih.

Tehničnih predlogov je bilo leta 1938 619, od leta 1937 je ostalo nerešenih 9. Leta 1938 je bilo rešenih 618, nerešenih 10. Poleg tega je mnogo tehničnih predlogov predložila banski upravi Zveza lovskih društev v Ljubljani.

Neupravičen lov (krivolovstvo) je ponekod še vedno močno razširjen, posebno zankarjev je veliko. V nekaterih srezih so lovišča slabo očuvana, kar neugodno vpliva na višino zakupnine lovišč.

Škoda po divjadi.

Banovinska uredba k zakonu o lovu vsebuje odredbe o cennitvi škode po divjadi in o postopku pred odškodninskim razsodiščem pri občinah. Nekaterim predsednikom razsodišč je triletna funkcijska doba leta 1938 potekla. Poskrbelo se je za obnovitev predsednikov.

Po statističnih podatkih so odškodninska razsodišča poslovala v 416 primerih; po razsodiščih prisojena odškodnina je znašala 59.956 din. V tem znesku je zapopadena škoda po medvedu, ocenjena na 20.697 din, pri čemer so stroški postopka razsodišč tudi prišteti.

V več primerih je bila prijava škode prepozna in se zato ni mogla priznati odškodnina.

Veliko primerov je bilo, da se terjatve po povračilu škode niso obravnavale pred razsodišči, temveč rešile sporazumno med lovskim upravičencem in prizadetim posestnikom. Takih primerov je bilo približno 400 sporočenih, poravnalo se je okrog 50.700 din. Vse poravnave pa niso znane, odnosno ugotovljene.

Večina škode po divjadi se nanaša na poljedelske pridelke. Medvedu pa se pripisuje, da je pokončal tudi 1 konja in 18 ovac. Volkovi so raztrgali — kolikor je ugotovljeno — 20 komadov srnjadi in 4 komade jelenjadi.

Uplenjena divjad.

Po zbranih podatkih je bila leta 1938 uplenjena v lastnih in občinskih loviščih naslednja divjad:¹

62 jelenov in 55 košut, skupaj 117. (Kočevje 9, Kranj 74, Lendava 4, Ljubljana 8, Logatec 20, Murska Sobota 1, Novo mesto 1.) Jelenjad se je posebno močno razplodila v ograjenem lastnem lovišču in nekem skoraj ograjenem lovišču. V predlogu za sečnjo gozdov za leto 1938 se je obema posestnikoma odredilo primerno znižanje staleža jelenjadi, ker je škoda v mladih smrekovih kulturah in na starejšem drevju tako velika, da močno peša prirastek lesa, kar je na škodo posestnika, industrije in javnih ozirov.

Jelenjad se vidno širi tudi po gozdovih kočevskega okraja, kamor je prišla svoj čas iz Snežniških gozdov (logaški okraj).

Zaradi občutne škode po jelenjadi na kmetijskih njivah je prosilo 10 lovskih upravičencev, da smejo odstreliti določeno število jelenjadi v lovopustu. Banska uprava je dovolila v devetih primerih odstreliti vsega 14 jelenov in 49 do 50 košut, v enem primeru pa se odstrel ni omejil. Uspeh dovoljenega odstrela pa je bil majhen.

1980 srnjakov in 1010 srn. V nekaterih loviščih se je stanje srnjadi izboljšalo, odkar se je odstrel te divjadi številčno določil v dražbenih zakupnih pogojih. To pa je bilo mogoče odrediti le

¹ Naravnim potom in zaradi bolezni poginula divjad, po snežnih plazovih, zimskih nepravilnostih, poplavih pokončana in po lovskih tatovih ugrabljena divjad v tej statistiki ni izkazana. Pač pa je izkazana živa divjad, ujeta, z dovoljenjem banske uprave, v mrežo.

za lovišča, ki so prišla na dražbo po uveljavljanju novega zakona o lovu. Večina lovskih upravičencev se te odredbe drži; težko pa je nadzorovati določeni odstrel in dokazati prekoračenja.

Štirim lovskim upravičencem se je dovolil izjemen odstrel srnjadi, vsega 55 kosov, od tega največ takih, ki so slabo razviti (Prekmurje). Dovoljenje se ni povsem izrabilo, ker se nameravani odstrel ni posrečil.

1 kozorog v lastnem lovišču pri Sv. Ani pod Ljubeljem z oblastvenim odobrenjem.

273 gamsov in 67 divjih koz, skupaj 340. (Celje 1, Dravograd 33, Gornji grad 26, Kamnik 30, Konjice 1, Kranj 87, Ljubljana 1, Maribor desni breg 4, Radovljica 148, Slovenj Gradec 7, Škofja Loka 2.) Stanje gamsov se je zaradi omejenega odstrela v nekaterih loviščih izboljšalo (glej izvajanja pri srnjadi).

Prošnja za odstrel gamsov meseca januarja je bila zavrnjena.

24.906 poljskih zajcev. (Največ zajcev izkazujejo srezi: Ptuj 4440, Murska Sobota 2395, Ljutomer 2260, najmanj pa Radovljica 175, Gornji grad 250, Konjice 255.) Trem lovskim upravičencem (Prekmurje, Ptuj) se je dovolilo poloviti vsega 900 živih zajcev v mrežo, kar pa se je le deloma posrečilo. Ujete komade je bilo ponuditi najprej v državi zaradi razploda, preostale v inozemstvo.

25 planinskih zajcev.

240 divjih velikih petelinov. (Celje 9, Dravograd 70, Gornji grad 10, Kamnik 8, Kočevje 14, Konjice 9, Kranj 14, Laško 4, Litija 9, Ljubljana 14, Logatec 3, Maribor desni breg 13, levi breg 8, Novo mesto 2, Radovljica 12, Slovenj Gradec 14, Škofja Loka 27.) Omeniti je, da v škofjeloškem in ljubljanskem srezu ponekod ni več toliko divjih petelinov na mestih, kjer so bili svoj čas številno zastopani.

50 ruševcev. (Dravograd 12, Gornji grad 9, Kamnik 2, Konjice 3, Kranj 3, Maribor levi breg 2, Radovljica 15, Slovenj Gradec 3, Škofja Loka 1.) Ruševcev je manj, kakor jih je bilo včasih; to opažajo posebno na Pohorju — srez Maribor desni breg leta 1938 med plenom ni izkazal niti enega ruševca!

9645 fazanov. (Največ uplenjenih fazanov izkazujejo srezi: Ptuj 3665, Ljutomer 1775, Maribor levi breg 1170, Maribor desni breg 1085.)

Petim lovskim upravičencem v srezih Ptuj in Lendava se je dovolilo ujeti v mrežo do 330 fazanov, kar pa se ni docela posrečilo.

1470 gozdnih jerebov, 4 belke ali snežne jerebice, 3 kotorne.

13.260 poljskih jerebic. (Največ uplenjenih jerebic izkazujejo srezi: Ptuj 2620, Ljutomer 2086, Murska Sobota 1570,

Lendava 1430, Ljubljana 1155, Maribor desni breg 1070, najmanj pa Logatec 20, Slovenj Gradec 22, Škofja Loka 25, Kočevje 34, Laško 38, Črnomelj 40, Dravograd 45.)

Dvema lovskima upravičencema (srez Brežice do 25, srez Lendava do 600) se je dovolilo poloviti v mrežo do 625 živih poljskih jerebic. Lovskemu društvu v Mariboru pa se je dovolilo izjemoma v lovopustu odstreliti 4 poljske jerebice za »Mariborski teden«.

905 prepelic, 50 koscev, 2320 divjih golobov, 125 vodnih putk, 1840 kljunačev, 8 prib, 3010 divjih rac, 30 divjih gosi.

103 divje svinje; od teh je bilo 97 odraslih in 6 mladičev pri sescu; 52 komadov je bilo težkih nad 80 kg. Za 51 nad 80 kg težkih komadov se je izplačalo iz banovinskega lovskega sklada 7650 din nagrade; za 1 svinjo se nagrada ni izplačala, ker je bila ubita na oblastveno odrejenem pogonu. 48 svinj je bilo težkih manj kot 80 kg in se je zanje priznala nagrada 4800 din. Za 6 mladičev pri sescu se je nakazalo 300 din nagrade. Za oblastveno odredjene pogone se je vodjem teh pogonov priznala nagrada vsega 500 din.

Kljub prizadevanju lovskih upravičencev, ki so dolžni plačati škodo, ki jo napravljajo divje svinje posebno na koruzi in krompirju, in kljub lepim nagradam in užitni divjačini se doslej ni posrečilo divje svinje primerno zatreti.

2420 lisic, 425 jazbecev, 150 kun zlatič, 60 kun belic, 280 dehorjev, 15 hermelinov, 570 podlasic, 25 vider, 5900 veveric, 450 polhov. (Podatki o polhih najbrž niso zanesljivi.)

Podatki glede sledečih ujed se po gozdarskih organih sreskih načelstev premalo kritično presojujejo. Sumljive napovedi posameznih lovskih upravičencev bi morali ti organi ob sodelovanju lovskih društev preveriti in ugotoviti, ali ne gre tu in tam za zamenjavo posameznih vrst ujed. Zbrani podatki:

275 sokolov, 560 kanj, 50 škarnikov, 780 kraguljev, 965 skobcev, 15 lunjev, 555 sov.

Nekateri lovski upravičenci napovedujejo med lovskim pleonom tudi krokarje, ki so v začasni zaščiti; poizvedbe ugotovijo navadno, da gre za črne vrane.

33.000 vran, ugonobljenih večinoma s strupom. V nekaterih srezih se je zatiranju vran (pa tudi srak) posvečalo mnogo pažnje. Sodelovali so občine in lovski upravičenci, pa tudi posamezni manjši posestniki. Polagala so se kurja jajca, zastrupljena s fosfogenom. Jajca so navadno darovali kmetovalci, strup in brizgalnice pa so kupili deloma lovski upravičenci, deloma banovina. Uspeh zastrupljanja je bil večinoma stoodstoten.

120 čapelj, 12 štokelj (ptujski srez), 1 žagarica (dravograjski srez), 5 galebov, 115 potapljalcev.

2 medveda (1 v kamniškem srezu uplenjen na pogonu na Menini, 1 v kočevskem srezu ubit po nekem posestniku v silobranu).

65 divjih mačk. (Srezi: Kočevje 25, Logatec 12, Novo mesto 11, Krško 8, Črnomelj 6, Ljubljana 2, Litija 1.)

Napovedi posameznih lovskih upravičencev bi morali gozdarski organi sreskih načelstev točno presoditi in dognati, ali ni med divjimi navedena tudi kaka podivjana ali pohajaška domača mačka.

3 volkovi, uplenjeni v logaškem srezu v Snežniških gozdovih (2 volka, 1 volkulja). Za ubita volka se je iz sredstev banovinskega lovskega sklada izplačala nagrada po 400 din za vsakega, za volkuljo 500 din.

Statistika lovnega plena našteva končno 1890 pohajaških psov in 3448 pohajaških mačk. V opisu lovskih razmer so, tožbe, da je opazati v loviščih dosti škode po psih, posebno po volčjakih (srezi: Krško, Laško, Murska Sobota, Lendava, Ljutomer).

Dočim daje banovina nagrade samo za ubite volkove in divje svinje, so leta 1938 plačali nekateri lovski upravičenci in posamezniki, v banovinski Zvezi včlanjena lovska društva nagrade za pokončano »škodljivo« divjad. Kolikor se je moglo poizvedeti, so bili izplačani tile zneski: za volkove 500 din, za divje svinje 400 din, za ostalo dlakasto divjad 43.061 din, za pernato divjad 31.345 din, za pohajaške pse in mačke 29.053 din. Za medveda, ubitega na Menini, je izplačal sreski kmetijski odbor v Kamniku 1000 din.

Vsiljuje se mi domneva, da vsak lovski upravičenec vsega lovskega plena ni točno izkazal. Bati se je, da bodo posamezniki v bodoče še bolj prikrivali število ubite divjadi, ker so se začele davčne uprave zanimati za uplenjeno divjad zaradi odmere skupnega davka na poslovni promet zaradi člena 120. zakona o neposrednih davkih.

Dohodki in izdatki banovinskega lovskega sklada v letu 1938.

D o h o d k i (§ 83. zakona o lovu):

Prenos preostanka iz leta 1937 din 54.311.15

Pristojbine za lovske karte:

po 10 din za koledarske karte „ 34.680.—

po 150 din za mesečne karte „ 8.100.—

Odnos din 97.091.15

Prenos . . .	din	97.091.15
3%-ni prispevek prvoletne zakupnine občinskih lovišč (§ 8. z. o l.)	„	17.956.60
Polovica denarnih kazni (VI. poglavje z. o l.)	„	4.347.50
Od prodaje zaseženega orožja, lovskega pribora in divjačine (§§ 26. in 95. z. o l.)	„	1.177.—
Za prodane tiskovine, za znake in legitimacije za javne straže (čuvaje)	„	1.760.—
Obresti od naloženega kapitala	„	1.279.—
Skupaj dohodkov . . .	din	123.611.25

I z d a t k i (§ 84. zakona o lovu):

Za podpiranje lovske literature (glasilo »Lovec« 12.000 din, Lovsko-ribiški slovar 5000 din, Rodovna knjiga psov, izdana po Kinološkem savezu, 7000 din in drugo)	din	24.264.50
Podpore (Društvo ljubiteljev ptičarjev 5500 din, Društvo ljubiteljev brakov 500 din, Društvo Brak-jazbečar 1000 din, Mednarodna raz- stava 1000 din)	„	8.000.—
Za pokončevanje škodljive divjadi (premije za divje svinje 11.200 din in volkove 900 din, odrejeni pogoni na divje svinje 400 din, podpore za pokončevanje vran 813 din)	„	13.313.—
Za prireditve tečajev za lovsko-čuvajsko osebje Lovskemu društvu v Mariboru	„	1.500.—
Povračilo škode po medvedu v l. 1938 in za za- stala plačila za škodo l. 1937, skupaj	„	31.907.50*
8%-ni prispevek v Osrednji lovski sklad v Beogradu (IV. tromesečje 1937 985.50 din, I.—III. tromesečje 1938 4307.50 din), skupaj	„	5.291.—
Razni drugi izdatki (pošt. ček. promet 385.95 din, upravni stroški hranilnice 50 din, tiskovine [tabele] 442 din, nagrade za oskrbovanje in računski pregled lovskega sklada 2100 din)	„	2.957.95
Skupaj izdatkov . . .	din	87.233.95
Konec leta 1938 je ostalo torej imetje	din	36.377.30

* Zastanek za leto 1937, izplačan leta 1938, znaša din 21.615.50. Od leta 1938 prisojene odškodnine v znesku din 20.697.— se je leta 1938 izplačalo din 10.292.—, skupaj din 31.907.50. Zastanek za leto 1938 v znesku din 10.405 se je izplačal v začetku leta 1939.

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

6.

Po kratkem opisu gojitve, načinov, sredstev in pripomočkov bi hotel še posebej poudariti **namen in smoter gojitve**, ki je, da ubranimo naše kmetijstvo pred škodo po divjadi in da si vzgojimo močno, zdravo srnjad s krepkim rogovjem pravih, lepih oblik.

Parkljata divjad, zlasti jelenjad in divje svinje, pa tudi srnjad, dela škodo na polju in v gozdu. Srnjad osmuka in potlači žito, pogriže fižol ali popase deteljo ter v gozdovih pošči poganjke nasadov in oguli stebila mladega drevja. Koder se to godi v taki meri, da je škoda vidna in občutna, je gotovo, da so ali pašne razmere nepovoljne ali je stalež prevelik.

Pašne razmere zboljšamo, kakor sem omenil v 4. poglavju,* z melioracijami kislih travnikov, z nasadom raznovrstnega listnatega drevja in grmičja, z napravo posebnih zaklonišč (remiz) in njiv za divjad ali pa z umetnimi krmišči in podobnim.

Prevelik stalež, ki v naših zakupnih loviščih ne dela navadno preglavic, pač zmanjšamo na ustrezno mero. Ako je pa kje stalež prevelik, je tudi gotovo kakovostno slab in bomo samo na dobičku, če ga po načelih 5. poglavja* zmanjšamo in

* Poglavje 3 se začne v 2. zvezku str. 48, poglavje 4 se začne v 3. zvezku str. 87, poglavje 5 se začne v 5. zvezku str. 172. — Označbe poglavij so pomotoma izostale.

normaliziramo. Ne vem, kako veselje bi mogel imeti lovec nad klavrnimi postavami premnogih slabičev in nad kržljavimi, četudi številnimi trofejami.

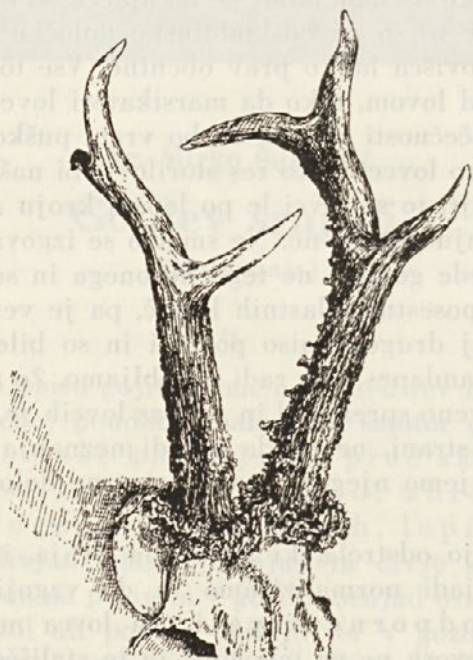
Jasno je, da gre pomanjkanje paše roko v roki s staležem. In če tak kržljav stalež preredčimo, pogodimo tri muhe na en udarec. Ob zmanjšanem staležu dobi srnjad več ustrezne hrane, se kakovostno dvigne in škoda po nji se zmanjša oziroma zgine. Prevelik stalež, kakor sem že omenil, nam ne samo ne da trofej, kakršnih si želimo, ampak slabotno divjad tudi količkaj trde zime pobero, tako da nam odide še izkupiček za divjačino (meso) in kože. Na vse to so pa odškodninske določbe novega zakona za posestnika lovišča lahko prav občutne. Vse to vodi lahko do razočaranja nad lovom, tako da marsikateri lovec okleva in pri vsaki taki nevščečnosti sklene, da bo vrgel puško v koruzo. Mislim, če bi veliko lovcev tako res storilo — bi naše lovstvo imelo samo korist, kajti to so lovci le po lepem kroju ali dragi puški, po srcu in znanju gotovo ne. Ne smemo se izgovarjati, da svoje čase ni bilo glede gojitve ne tega ne onega in so to besedo poznali le redki posestniki lastnih lovišč, pa je vendar šlo. Svoje dni še marsikaj drugega niso poznali in so bile razmere čisto drugačne kot dandanes, kar radi pozabljamo. Že novi zakon sam je položaj bistveno spremenil in na nas lovcih je, da izkoristimo njegove dobre strani, ne pa da zaradi neznanja ali naše ozko-srčnosti napihujemo njegove manj ustrezne določbe, ki pa niso nepopravljive.

Z določitvijo odstrela, ki ga zakon uvaža, imamo možnost, da staleže srnjadi normaliziramo in da vzgojimo krepke, zdrave in odporne živali. Za lovca mora biti glavno vprašanje kakovost, ne pa množina, in to stališče si je v bistvu osvojil novi lovski zakon, kar pomeni velik napredek.

Telesno močno razvita srnjad daje tudi jamstvo, da bo nosila krepko rogovo je pravih oblik, kar je končni cilj vse gojitve. Pri tem je važno vprašanje dedovanja zasnov tako srne kakor srnjaka in v kaki meri se dedujejo lastnosti enega ali drugega na potomstvu. Kakor to še ni čisto dognano, tako je gotovo, da srne dajo mladičem dobršen del svoje zasnove in s tem pripomorejo do zboljšanja kakovosti staleža. Iz tega sledi, da je treba srne oceniti po plemenski vrednosti. V praksi je to težka reč, ker se moremo opirati le na zunanost živali, da so zdrave, krepke postave, koliko mladičev redno povržejo, enega, dva ali celo tri, in če je naraščaj krepek in se hitro razvija, če vodi posamezna srna pretežno mladiče moškega ali ženskega spola itd. Iz teh zunanjih znakov lahko sklepamo

po plemenski vrednosti srne, če je dobra mati, če ima več mleka, da boljše hrani mladiče in več mladičev. Glede postave si skušamo srne opredeliti v krepke, srednje in slabotne.

Ne smemo pozabiti, da tudi moški potomci dedujejo po srni dobre lastnosti in zasnove po materini strani. V približno in povprečno enaki meri prenaša dediščino na svoje potomstvo tudi srnjak kot oče. Samo glede rogovja še ni bilo mogoče dognati, koliko nanje vpliva dediščina materine zasnove, koliko naj bi bil tu izključno vpliv očeta. Iz dejstva, da srnjački krepkih

Slika 10

mater navadno razvijejo dobro rogovje, bi lahko sklepali, da tudi v tem pogledu materina dediščina ni brez vpliva, čeprav baš glede rogovja opazovanja kažejo odločilni vpliv srnjaka. To je tudi razumljivo, ker moremo rogovje tako po kakovosti in obliki primerjati le z očetovim, ker ga matere nimajo. Da je temu tako, nam potrjuje pojav posebnih oblik rogovja, ki ga razširi srnjak-plemenjak v svoji okolici. Očitni so zlasti tako imenovani gumbarji, ki jih tak srnjak zatrosi med svojim potomstvom. Dognano je namreč, da se gumbarji dedujejo, kakor tudi vse druge pravilne in nepravilne oblike rogovja, ako ne izvirajo iz slučajnih poškodb, ki z zasnovo in lastnostjo srnjaka nimajo nič skupnega. Če naletimo torej v nekem okolišu pri

srnjakih na kako značilno obliko rogovja, ki se ponavlja, je to dokaz za dednost od očetove strani. S tem pa ni rečeno, da bi srnice ne dedovale lastnosti in zasnove po očetu. Na splošno lahko rečemo, da potomstvo srnjadi deduje po očetu in po materi. Tedaj prenese srnjak slabo rogovje tudi po svojih hčerah na potomstvo. Plemensko vrednost bomo po vsem tem ocenjevali v prvi vrsti za srnjake po njihovem rogovju, za srne po postavi. Drugih znakov pri srnah pač ne vidimo in ne moremo vedeti, kaj je v njih, v njihovi krvi. Vsekakor daje spolno razmerje 1:1 ali vsaj 1:2 dosti srnjakov z lepim rogovjem in srn s krepkimi postavami in zdravimi, močnimi mladiči, gotovost in jamstvo za dobro dedovanje.

Bojazen in prizanašanje neustreznim srnam pri odstrelu ni na mestu. Pri napačnem odstrelu srn naredimo manjšo škodo kot pri pogrešenem prebiranju med srnjaki. Pri srnah moremo namreč le sklepati o dobri zasnovi glede rogovja, medtem ko pri srnjakih rogovje vidimo in ga lahko natančno ocenimo. S tem pa ni rečeno, da bi smeli zato pri srnah bolj površno izbirati ali streljati vodeče srne, če sočasno in najprvo ne odbijemo mladičev. Osiroteli mladiči navadno propadejo.

Glede na to, ker rogovje vidimo, bomo posebno važnost polagali pri dedovanju na srnjake, ker vemo, da plemenjak z lepim rogovjem daje potomstvo s podobnimi in enakimi odlikami rogovja, kakršno si želimo. In če bo tak srnjak opetovano plemenil srne, bo tudi njegovo žensko potomstvo podedovalo del njegove dobre zasnove za odlično rogovje. V nasprotni smeri kvari po istem načelu pleme srn slab srnjak.

Iz tega sledi, da puščajmo dobre plemenjake z lepim rogovjem do primerne starosti. Če srnjak pokaže n. pr. s 6 leti znake okrnjevanja v svojem rogovju, ni pri njem nekaj v redu. Pomisliti moramo, kakor sem že spredaj omenil, da srnjad živi 12—15 let in da moč pri polovični starosti še ne sme pojemat, kaj šele pri tretjinski! Vzrok temu je navadno prevelik nenormalen stalež z vsemi neugodnimi posledicami. V staležu, ki izkazuje razmeroma premalo močnih srnjakov, se le-ti ob ploditvah ne morejo zadostno uveljaviti, tako da srnjaki s slabimi zasnovami pridejo s svojim potomstvom do izraza v staležu s tem, da se ta ne dvigne nad povprečnost in so kapitalni po telesu in rogovju redki, če ne bele vrane. Temu se pridružijo še pomanjkanje dobre paše in razne bolezni (zajedavci v drobovju), kar vse skupaj stori svoje, preobilica srn pa končuje v preostarelosti staleža. Koder stalež ni prevelik, pa streljači trofej odbijejo vse, kar nosi boljše rogovje, srne pa kot »dobri gojitelji in pravi

lovci« puščajo nedotaknjene, propade srnjad kakovostno na podoban način za ostarelostjo.

Za stalež je namreč važno, da je povprečna kakovost kolikor možno visoka, ne pa moč le posameznih srnjakov. Izredno močni, res kapitalni srnjaki se namreč ne dajo poljubno vzgajati, temveč se od časa do časa rode, včasih tudi v staležu sicer povprečno slabotne srnjadi. Jasno je, da se iz staleža, ki smo ga spravili na višino in ki ima dovolj močnih plemenjakov, tem pogostejše rodi tak silak. In če nam kak stalež daje že mladostne srnjake pri 2—3 letih z izrednimi trofejami, lahko pričakujemo, da bo tak srnjak do svojih osmih let pokazal še kaj boljšega. Nikakor ne moremo smatrati, da bi bil srnjak v prvi četrtini ali tudi v prvi tretjini svojega življenja že na višku in da bi moral s 4 ali 5 leti že zaključiti razvitek rogovja glede na moč in lepoto, to je na vrednost trofeje. Če ustvarimo pogoje, kakršni ustrezajo srnjadi, smo lahko gotovi, da nam bodo srnjaki s 6 do 9 leti dajali na višku stoječe trofeje in zato tudi kakovostno najboljši zarod.

Slika 10 kaže za razmere, opisane na str. 344 št. 9, kapitalno rogovje kakih 6 let starega srnjaka.

Po vzrasti in njenem vzponu bi pa mogli sklepati, da bi rogovje na moči morda še kaj navrglo ali vsaj še par let ostalo na isti višini.

Če prezgodaj odstrelim plemenjake, prezgodaj prekinem enakomeren tok krvi dobrega plemena, da ne pride nikoli do polnega razvoja. Saj tudi pri domačih živalih puščamo plemenjake, dokler so plodni, kar toliko bolj velja za srnjad, ki je divja žival. Kako naj pleme s kapitalnim rogovjem razmnožim ali tudi le ohranim, če postrelim srnjake že v mladostnih letih, ko so komaj enkrat ali dvakrat prišli do ploditve?

Dobre plemenske bike n. pr. ohranjamo čimdalje, da se zaredi čim več dobre krvi. Ali more biti pri srnjadi drugače? Ne smemo in ne moremo se zanesti, da se bo vsako leto za prsk pojavil kak poseben silak, temveč se moramo zanesti le na dobro povprečje z dobrimi srnjaki, ki dajo jamstvo, da bo stalež ostal na višini ali celo napredoval. In če imamo v staležu primerno število dobrih plemenjakov, pustimo jih, da izvrše svojo življenjsko nalogo v polni meri in skrivimo usodni prst šele, ko smo se o tem uverili in so srnjaki prešli polovično življenjsko starost, to je povprečno od 6 do 7 let naprej.

Kakor so res kapitalni srnjaki v vsakem staležu izjeme, tako morajo pri pravilni gojitvi biti tudi slabiči, kržljavci le izjema, ker taki posamezniki ne pomenijo za celoto nič. Pri tem pa

kržljavci ne smejo biti pravilo, ker bi to pomenilo propad — degeneracijo.

Ako v kakem lovišču srnjaki prično okrnjevati že s štirimi, petimi leti, ne smemo smatrati, da je to normalno, po naravi srnjadi. Če je tako, so temu pojavu krive razmere, kakor slaba paša, nepravilno spolno razmerje, bolezní in vse, kar je z življenjskimi pogoji v zvezi. Iz narave srnjadi in preiskav bi sklepali, da srnjačje rogovje doseže s petimi leti povprečno višek razvoja, ostaja dve, tri leta z večjimi ali manjšimi nihaji navzgor ali navzdol na isti višini ter potem nekako z osmimi leti začne polagoma okrnjevati in pešati. To je povprečje, bi rekel, pa ni treba, da je ali mora biti ravno tako. Narava se pač ne da vkleiniti preveč v človeške številke in shraniti v posamezne predalčke. Izjeme so baš v naravi pogoste, kar je močno odvisno od individualnih zasnov. Vendar ta odklon od zlate srede povprečja, to je normalnega, ne sme biti prepogost in prevelik, ker bi to bilo nazadovanje.

Letošnji julijski plen
Karla Luckmanna iz goliških lovišč
pri Sv. Križu nad Jesenicami

Na Stogovo

Planina Stogovo med Debrom, Kičevim, Galičnikom in Strugo ter njene sosede Bistra, Jama in Karaorman so še vedno zanimive za prirodnjaka, lovca in ribiča. Oddaljene so namreč od naselij in težko pristopne, ker tu ni cest niti dobrih potov, ampak samo konjske steze. V stenah Stogova in Bistre domuje gams in gnezdi planinski orel. V gozdovih Jame in Karaormana — po naše »Črnega lesa« — se potikajo divje svinje, samotari še poneki medvedji starina, zalezuje srne in drugo divjad krvo- ločni ris ter se potepajo volkovi. Ne manjka gozdnega jereba, goloba duplarja in grivarja. V Garski reki, Golemi reki in Presovčanski reki, ki izvirajo v planinah, je dovolj postrvi, ker jih razen pastirjev redko kdo drugi preganja. Seveda so te »reke« le navadni potoki ali za prebivalca teh krajev je že vsaka večja grapa z malo več vode »reka«.

Občinski poštar Boro iz Zbožde pod Karaormanom je čil mladenič svojih 24 tih let in to kljub temu, da ima že štiri sinove in staro ženo. Njega so namreč po stari navadi obabili kot šest-najstletnega pobiča. On prehodi trikrat na teden 27 km dolgo pot od Zbožde do Struge in istega dne nazaj, a še vedno najde dovolj časa, da obdela svojo skromno njivico na bregu Karaormana, da lovi ribe v Golemi reki, stika za divjimi čebelami in zasleduje divjad.

»Vedno obljubljaš ali nikoli ne prideš, da bi vsaj nekaj dni lovili v Karaormanu in šli malo više gor do Babnega srta na divje koze,« mi je govoril Boro. V službenem poslovanju sem se nekolikokrat mudil v karaormanski občini. Komaj sem našel toliko časa, da sem lovil v jutranjih urah nekega dne v avgustu lanskega leta jerebe in dva uplenil in nekoliko popoldnevov ribaril v Golemi reki in ujel nekaj postrvi za priboljšek naši kuhinji, ki smo jo imeli na orožniški postaji. Pravega, samo za lov odrejenega časa ni bilo.

V početku septembra sem si vzel 5 dni dopusta z namenom, da ga porabim edinole za lov v Karaormanu in na Stogovem. Ker je bil tja namenjen tudi okrajni živinozdravnik, ker so se pri ovcah na planinskih pašnikih pojavile garje in so mu kmetje iz Lokova, vasi ob vznožju Stogova, poslali dva konjička za potovanje, sem svoj lovski načrt tem laže uresničil.

Ob treh zjutraj smo odšli iz Struge. Pri vasi Livada so nas že v mraku napadli vaški psi in živinozdravnik je bil primoran,

da je iz pištole streljal na psa ter ga dobro zadel. Pritekli so vaščani; bile so nevarne grožnje, slednjič smo se pobotali in dobili svoboden prehod skozi vas. Pri grobu kačaka Osmana Kice, ki je po ljudskem izročilu imel grdo navado, da je vsako novo puško poskusil na živem kristjanu, a je padel od roke svojega nečaka pri delitvi plena, smo se okoli osme zjutraj odpočili. Hotel sem vzeti iz nahrbtnika steklenico okrepčilne slivovke in opazil, da se je tovor zmanjšal za kovčeg s tinkturami, mazili in brizgljami, namenjenimi zdravljenju ovac na planini. Grde besede so padale na konjevodca in z živinozdravnikom sta se vrnila, da poiščeta kovčeg. Jaz naj bi pazil na konja. Nekako pol ure sem opazoval konje, ko se je pod menoj v potoku oglasila kotorna. Iz za skale se je pokazala drobna glavica, oprezala po okolici in že se je kotorna preletela do grma, kjer sem sedel. Preletela se je druga, tretja, streljal sem v letu in tudi zadel, na konjiča nisem pomislil. Pok puške ju je tako vznemiril, da sta v divjih skokih zbežala proti grmovju in je ravno tistemu, ki je nosil mojo risanico z daljnogledom, odpadlo tovarno sedlo.

Hitro sem pregledal odpadli tovor; škode nisem opazil nobene, saj je celo termos zdržal padec. Da bi se meni neznancu dala konjiča uloviti, mi še v glavo ni padlo. Čakal sem, da prideta nazaj živinozdravnik in konjevodec. Prišla sta oba upehana in znojna in prinesla zdravilni kovčeg. Bilo je že okoli poldneva. Konjevodec se mi je s pogledi revanžiral za lepe besede, izrečene na račun izgubljenega kovčega, našel v grmovju konjiča, ju spet natovoril in šli smo dalje do Mislodežde, prve vasi pod Karaormanom. Po dveh urah smo bili pred občinskim poslopjem. Župan Nikola in njegov tajnik sta se opravičevala, da se je kosilo ohladilo, češ, obveščena sta bila o našem prihodu že za opoldne. Mi smo imeli dober tek in pospravili skledo kozine.

»Na ,lokovskih bačilih‘ je vse pripravljeno za konak, moramo hiteti, ker imamo še dobrih pet ur hoje do tam ter se morate dobro odpočiti za jutrišnji lov,« je rekel župan Nikola. V Zboždi se nam je pridružil poštar Boro s staro martinko na ramenu in izrazil upanje, da bo lov dober, ker so pastirji v stelah pod Babnim srtom opazili trop gamsov.

Mrak je že legel po struškem polju in dolini Črnega Drima, večerna zarja nad djafosanskim sedlom se je odsvitala v Ohridskem jezeru, v albanskem Podgradu so se posvetile električne luči, ko smo prišli v prvi strmec pod bačili. Neverjetno lahko sta hodila konjiča po spolzki travi, iskoriščajoč vsak najmanjši kamen in jamico za sigurno stopnjo, medtem ko sva posebno jaz in živinozdravnik kljub okovankam s hudo muko zma-

govala strmino in dohajala naše spremljevalce. Poznalo se je nama pač, da redko zahajava v planine in se bolj zanimava za komodni nižinski in močvirni lov v struški kotlini. Stemnilo se je. »Še pol ure,« je rekel župan Nikola. In še dvakrat po pol ure je bilo, preden smo zaslišali lajež psov in kmalu za tem v svitu velikega ognja zagledali obrise kolib. Ura je šla na enajsto — torej bo malo odpočitka za jutrišnji lov — sem si mislil. Ob ognju je sedel med pastirji starejši gospod z malo bradico; vse ga je izdajalo za Rusa. Javil se je za laboranta nekega instituta iz Beograda, ki je prišel hroščarit in zbirat drugo slično drobnjad na Stogovo. Z rojakom živinozdravnikom sta bila kaj hitro v živahnem razgovoru in med nami je krožila steklenka prepečene za prvi in še nekateri požirek dobrodošlice. »Še malo časa, pa bo jagnje pečeno,« je omenil planšar. To »še malo« pomeni v teh krajih »enkrat bo že — če ne takoj, pa malo pozneje«. Vzel sem nahrbtnik in šel v kolibo, kjer je domoval Rus, pod izgovorom, da me boli glava. Pojedel sem dobršen kos salame, nekaj čokolade, napravil dober poteg iz termos in se zavalil na seneno posteljo. Oni zunaj pri ognju so še dolgo čakali na bravino, se mnogo razgovarjali in so tako pridno vlekli iz steklenice, da so še pred večerjo zapeli. Okoli ene ure sta prilezla v kolibo Rusa in takoj zaspala. Psi so renčali, miši so rajale po tramovju, a onadva sta smrčala na vse pretege in nista čutila bolh, ki jih je moralo biti neverjetne množine v senu in v volnenih odejah.

V polsnu sem začutil, da mi na glavo nekaj kaplja. Hitro sem se osvestil. Lilo je kakor iz škafa, a naša koliba je na vseh koncih in krajih pošteno puščala. Danilo se je. Nevihta je ponehaval. Megle so se podile nad Babnim srtom in čez Galičico od Sv. Nauma sem je pogledalo sonce. Ovce so bile še vedno v stajah, veliki ovčarski psi so pohajkovali okoli njih, a nikjer ni bilo videti pastirjev. Na moje klicanje je iz sosednje kolibe pokukal neki zaspane in videl, da je že beli dan in tako je spravil na noge ostale. Planšar je robantil nad pastirji, a kriv za vse je bil župan Nikola, ki je prinesel pastirjem več litrov tropinovca.

Dobro sem oštel poštarja Bora, češ da je za danes z lovom pri kraju in da sploh ne verjamem na kak uspeh. Boro se je opravičeval in mi rekel, da naj poskusiva v severni steni Babnega srta, ker so po pripovedovanju pastirjev gamsi v steni. Po dobri uri ne preveč naporne hoje sva bila pod steno. Takoj sem videl, da je stena dobro razčlenjena in da ni kake posebne nevarnosti pri plezanju. Kljub temu sem okovanke dal v nahrbt-

nik in obul debele kmečke nogavice, napravljene iz kozje dlake. V brinju pod steno sem opazil sledove ovac in tudi v spodnjem delu stene je nekatera ovca pustila volno na trnju.

Nič ne bo — pošteno so me oplahotali, sem si mislil. Prilezla sva do police in našla ostanke ognja in turščičnega kruha. Torej tudi tukaj so kurili pastirji. Celo Boro je resignirano zmajal z glavo in omenil »nič ne bo«. Sedla sva zaradi odpočitka na polico. Po žlebu desno od naju je prifrčal kamen, za njim drugi. Nekdo je sprožil pesek na melini. Vzel sem daljnogled in opazoval žleb in police nad njim. Boro me je potegnil za rokav in mi dal znak, da počepnem, kar je tudi on storil. Kakšnih stopetdeset metrov od naju poševno na drugi strani žleba je stala ob skali rjavkastočrna koza in oprezovala. Nič se ji ni zdelo sumljivo. Napravila je dva, tri skoke in spet obstala. Za njo so izza skale prilezli drug za drugim še štirje črnuhi in posebno zadnji je bil kaj dostojanstvena prikazen.

Ko je obstal ob skali, sem ga že imel na križu daljnogleda in sprožil. Odskočil je v melino živ in zdrav. Hitro sem repetiral, pomeril za njim, sedaj po muhi in ne po daljnogledu, in vžgal. Po strelu mu je spodrsnilo, a se je spet pobral in z nekaj skoki nama izginil izpred oči. Oba z Borom sva se tresla kakor šibe na vodi, oblil me je pot. Ali je vdručič zadet? sem se vprašal.

Prižgala sva si cigareti in nervozno puhala dim. Prvi strel je udaril vsaj pol metra pod živaljo v skalo, je omenil Boro. Spomnil sem se na padec tovrnega sedla z risanico vred. Ker je bil pri padcu celo termos ostal cel, pač takrat nisem bil pomislil, da se je kaj pripetilo daljnogledu. Sedaj ni bilo časa za poskuse in zato sem daljnogled snel s puške in ga spravil v nahrbtnik.

Prilezla sva do nastrela. Bilo je nekaj umazanorjave dlake in nekaj krvi. Žival je bila torej zadeta. Lezla sva dalje. Boru je spodrsnilo, vzelo mu je noge na melini, po zadnji plati raševinastih hlač se je peljal nizdol, vrglo ga je čez rob in že se je zadril pod robom, da je našel gamsa. Spustil sem se do roba. V trnju je ležal gams, a Boro si je otipaval zadnjico. Hudega ni bilo nič. Nekaj prask na rokah in nekaj na cevi od martinke, to je bilo vse.

Izvelkla sva gamsa iz trnja. Sedaj se mi ni videl več kaj posebnega. Slab je bil v mesu in nekako visoko raščen, bolj vitek od naših. Roglji so se mi zdeli preveč tanki in visoki. Zato sva se z Borom še enkrat točno uverila o moškem spolu plena, ki je bil zadet nizko v levo pleče. Po vsem sodeč je bil gams

star pet do šest let. Žival sva izvlekla iz stene in ob štirih popoldne sva bila spet na bačilih.

Naravoslovec Rus se je posebno zanimal za ubitega gamsa in ga naznačil kot neko posebno podvrst rupicapra balcanica. Prosil me je, da mu prepustim glavo in kožo. Gamsa so odrli in razparali in vnovič se je pokazalo, da je bil slabe kondicije in bolehen, kar se je posebno videlo na jetrih. Živinozdravnik je rekel, da je to od metljivosti, ki so jo zanesle ovce na planine. Drob smo odvrgli, a meso dali pastirjem. Mogoče je bila bolezen vzrok temu, da je bil naravoslovec mnenja o podvrsti balcanica?

Za drugi dan je bil dogovorjen pravi pogon pod Lokovskim ridom. Mi lovci bi zavzeli stečine, a nekaj pastirjev bi šlo v skale in nam pritisnilo divjad. Že v mraku se je začelo kvariti vreme, ponoči je neprenehoma deževalo, jutro je bilo megleno in še vedno je rosilo. Zato je odpadel nameravani pogon. Živinozdravnik je ostal na bačilih, ker je imel še dovolj opravka, a jaz sem se poslovil in jo z Borom mahnil proti orožniški postaji na Karaormanu. Nosil sem dvocevko, a Boro svojo martinko, risanico in že precej prazen nahrbtnik. Med potjo sva spodila nekoliko kotorn, lisica nama je križala pot, a ker nisem bil takoj s puško pri roki, sem brezuspešno streljal za njo. Zvečer sva bila pri orožnikih. Postregli so nama z dobro večerjo in čisto posteljo in dobro sem se odpočil od naporov dveh slabo prespanih noči na bačilih.

Ko sem zjutraj stopil na livado pred postajo, so se že kopali v soncu Lokovski rid, Babin srt in Ržanovski rid, ki so si bili čez noč nadeli belo kapo. Po Karaormanu je bila padla slana. Iz grmovja na kraju livade se je oglasil jereb. Opozoril sem na to poveljnika postaje, prijaznega Ličana. Povedal mi je, da so jerebi gnezдили v dolinici pod livado in da je ne samo tukaj, ampak tudi na drugih mestih Karaormana precej jerebov.

Lepo jutro me je izvabilo v gozd. Že po drugem klicu mi je pristal petelinček pod livado in Boro ga je takoj odnesel orožniškemu kuharju za priboljšek kosilu. Boro, ki je prvičkrat prisostvoval jerebjemu lovu, se ni mogel načuditi, kako imenitno so jerebi pristajali na klic. Imel sem lep uspeh in uplenil dopoldne pet jerebov. V neki grapi sva našla nagnite ostanke raztrganega srnjačka, sledu od napadalca nisva mogla ugotoviti.

Pri kosilu sem omenil Ličanu najdbo srnjačka. »Vedno manj srn je v Karaormanu, čeprav redkokdaj opazimo volkove; mislim pa, da se potepa po gozdu risja družina, ki napada divjad, ker so tudi orožniki našli že natrgane srne in zajce. Pastirji so

mi pa pripovedovali, da so nekoč videli veliko mačko, ki je zalezovala drobnico ali so jo psi prepočili,» je rekel poveljnik.

Lov na rise je zaradi njihove redkosti prepovedan, a kljub temu sem si želel, da risa vsaj vidim. Če se je več risov klatilo po Karaormanu ali samo eden, ni ugotovljeno; pač pa je nek mlinar v mesecu decembru lanskega leta pri samem mlinu v Golemi reki ustrelil lepega risa, ki ga je lakota prignala iz Karaormana v dolino. Pri mlinu je bila kozja staja in ris se je priplazil do nje z namenom, da naskoči koze. Mlinarjevi psi so mu zastavili pot in se z njim spoprijeli. Mlinar je s prednjačo na pet korakov pognal šibre v vrat njemu neznani zverini.

Po kosilu sem se poslovil od gostoljubnih orožnikov. Z Borom sva se spustila do Goleme reke, kjer nama je baš mlinar, ki je nekaj mesecev pozneje pri mlinu ustrelil risa, ujel nekoliko lepih postrvi. Boro me je spremil do vasi Globočica ob Drimu. Tu sem sedel v avtobus, ki me je potegnil do Struge.

Spomin

II.

Znamenito Ljubljansko barje je odpiralo vse ventile in se trudilo, da je zavijala »belo Ljubljano« in z njo ljubljanske meščane staroslavna neprodorna megla, ko je ropotal težak voz, natlačeno poln korajžnih lovcev, po nič manj znameniti lžanski cesti. Med temi korajžniki sem se stiskal tudi jaz, vdihaval megleni balzam, bolj stal na vozu kot sedel in to iz strahu, da se mi ne polomi zadnja plat lovskega telesa. Voz je bil brez vzmeti, ižanska avenija pa posuta z gramozom, debelim kot mačje glave, prava zabava za želodček in njegovo notranjo prtljago. Kaj zato, saj se peljemo na lov, na veliko brakado, in za tako zabavo je vredno kaj pretrpeti, tudi vožnjo brez vzmeti po mačjih glavah, četudi se vsi zobje stresejo iz čeljusti. Pustimo kamenje na cesti in tudi kamen spotike — brakade. Bil sem pač takrat zelenec, dvakrat zelenec. Hodil sem takrat lovit in stražit hosto, kamor so me pač povabili. Od lova sem bore malo vedel, nič več in nič manj kakor vsak drug novinec. Da se na brakadi streljajo zajci, lisice, srne itd., sem vedel, tudi da so gonjači in psi vedno v lovopustu, mi je bilo znano. Znano mi je bilo celo, da se spomladi zalezujejo srnjaki in se jim, ko se ženijo, piska. Vendar na tako specialiteto me ni nihče povabil. Moral sem svojo lovsko strast ohladiti pač na brakadah.

V mraku nas je, petnajst po številu, voz pritresel do vznožja hriba. Ubogi ljudje so bili odrešeni od prekrasne vožnje. Z veseljem smo rinili v hrib. Ker je bila pot še dolga, sem se zdaj tej zdaj drugi skupini pridružil in poslušal učene lovske pogovore. Da bi s tovariši načel kako lovsko debato, ni kazalo, ker so bili vsi že preizkušeni lovci, ojekleneli na vseh mogočih pogonih, jaz pa nadebuden začetnik. Le poslušal sem tovariše in prilika je nanesla, da sem stopal za malo skupino, kjer so si pripovedovali dogodivščine s ptiči, ki jih vabijo na svojevrstno piščal. Neizmerno imenitne so se mi zdele te pripovedstice, tako da mi je lovska strast prešinila vse ude. Pa kaj bi ne, ko pa je neki tovariš pravil, da je nekoč v jeseni sedel v zaraščeni grapi in piskal. Seveda je imel velik blagor. Na vsak pisk je zabučalo po zraku in ptica v velikosti male putke se je srečnemu lovcu zapodila pred noge; seveda je bila tudi pri tej priči lovčev plen. Tudi pečeno ptico je omenil, in sicer da je

izvrstna s solato. Dolgo sem sam pri sebi ugibal, kateri ptič naj bi to bil; vprašati me je bilo sram. Kazalo ni nič drugega kot čakati prilike, da se z besedo omeni ta ptič, ki je tako naklonjen lovcu, da sam prifruta k nogam in pred smrtonosno cev. Imel sem srečo. Še preden smo dosegli naš cilj, in to je bil dom lovca, kjer naj bi prenočili, sem že izvohal, da se temu ptiču pravi »jereb«, ki ga v jeseni vabijo na nekako piščal, izdelano iz zajčje ali celo iz mačje kosti. Jerebi in te piščali so mi bile španske vasi in velika uganka, ki mi je odslej vedno rojila po glavi. V sanjah sem videl jerebe, jim piskal in jih tudi nastreljal cele kupe. Postal sem skratka bolan na jerebih.

Minil je čas, a po moji glavi so se še vedno spreletavali jerebi. Kar bo pa bo, si mislim nekega dne in stopim k zakupniku lovišča, tistega lovišča, kamor sem hodil po navadi stražit hrib in plan. Ker je bil pa zakupnik zelo prijazen gospod, mu potožim moje jerebje bolečine in predložim prošnjo za eno takih piščali, s katero se privabi jereb. Ni se dal gospod zakupnik dolgo prositi. Iz lovskega predala izvleče škatlo, v kateri so bile nekdanje duhteče smotke odlične znamke. Sedaj so se pa zableščale bele, najbrž zajčje in mačje kosti, na enem koncu pomazane z nekako rdečo snovjo, da se je videlo, kot da bi bile še krvave. Oči so kar požirale te koščice in takoj sem uganil, da so to te čarobne piščali, ki privlečejo jereba iz hoste, kot da bi bil na niti. Srečni posestnik tega zaklada jih počasi razvrsti po mizi kot paglavec svoje cinaste vojake in Indijance, me pogleda postrani nekam nezaupljivo in me pobara, če že znam na tak instrument piskati. Kaj sem odgovoril, res več ne vem. Prav gotovo ne kaj brihtnega, ker vem, da se mi je zasmeljal. Pa nič zato; doslej je šlo vse dobro in po sreči ter je bila vsa situacija taka, da sem smel upati na drobtino s polne mize. Gospod najemnik, izkušen lovec in gotovo tudi virtuozi na te piščali, pogleda z večjim očesom svoj zaklad, si izbere eno, oblizne suhi ustni, nastavi piščal in že brlizgne skozi ušesa tenek, kot srebro čist glas: cii ciciricui. Zmagoslavno me pogleda, mi pomoli piščal, češ le zapiskaj tako in jereb bo tvoj. Kaj sem hotel? Tudi če se malo osramotim, ne de nič; saj sva le dva in ta sramota, če bom zapiskal kaj drugega kot jerebjo arijo, ne bo šla iz te hiše. Zatorej vzamem strumno piščal v roke, po katerih so mi kar mravljinci gomazeli — priznati moram, da mi je bilo zelo nerodno — pihnem nekajkrat v piščal, hkrati pa podrgnem s prstom po odprtini. In glej osmo svetovno čudo! Melodija je bila res še nekam podobna prejšnji. Saj bral sem z obraza gospoda najemnika, da ni bila tako napak, kot bi si

človek mislil pri prvem poizkusu. »No, saj bo,« mi reče zakupnik. »Le ven v hosto pojdi s to piščaljo in tam boš slišal prave jerebe. Najslabši jereb piska jerebu bolje kot najboljši lovec na svojo piščal.« Pametne besede so to bile in globoko v srce sem si jih zapisal, se kar mogoče vljudno zahvalil za podarjeno piščal in strokovni pouk ter se zmazal po stopnicah v zlat jesenski popoldan, stiskajoč v roki piščal. Kako so me bili doma veseli, kadar sem začel piskati, to se pravi, da sem kar naprej piskal, si lahko vsak predstavlja. Bil sem »ljubljenec« vse hiše in je bilo najbrž stanovalcem kar hudo, kadar sem za kratek čas prejenjal s koncertom.

S piščaljo mi je zrastle tudi lovski greben in po nekaj lovskih posvetovanjih s tovariši o jerebih sem že mislil, da ni nikogar več, ki bi mi vedel o jerebih kaj novega povedati.

Tako oborožen z lovsko vedo jo mahnem neko jesensko nedeljo na jerebe s ponosom v srcu in gotov zmage. Raz nahrbtnik so seveda bingljale zanke, pa ne zajčje zanke, temveč take, ki služijo za nošnjo uplenjene perjadi. Bile so seveda popolnoma nove in zato še povsem čiste, neomadeževane od krvi. Moško hodim po hosti, gledam, poslušam in ugibam, kje bi bil kak tak ptič, ki poje kot moja piščal. Vsa hosta je bila kot izumrla, le tu in tam sem prepodil veverico, ki je glasno zmerjajoč puhnila po deblu med veje. Dvom in slaba volja sta se me začela polaščati. Kaj, če me ni ta dobri gospod navlekel in mi v pouk zapiskal dvestopetdeseto suro korana sebi v zabavo, meni pa v večno sramoto. Imel sem še en adut v roki. Če noče ta ptič peti sam od sebe, mu moram pač jaz piskati tako dolgo, da se oglasi. Usedel sem se pod grm, kakih dvajset korakov izven gozda. V gozd sem videl in tudi taka zarasla grapa je bila v bližini, o kateri so se pogovarjali tovariši takrat, ko smo rinili na brakado. Torej! Puško prislonim h grmu, izvlečem piščal in zapiskam. Kar verjeti nisem mogel, da bi na to cviljenje privabil jereba. Kar sram me je bilo, da sem se pustil od tovarišev tako grdo potegniti. Prejenjal sem piskati in bil jezen sam nase in na ves lovski svet, ki se tako grdo norčuje iz ubogega začetnika, ko vendar dobro ve, kako vroča je njegova lovska kri. Ves skrušen in ponižan, kot kup nesreče pod grmom, premišlujem in si kličem v spomin vse pogovore in debate o jerebih, da bi v sili izluščil kaj, kar bi mi sedaj prišlo v korist. Pa glej hudimana, kaj je bilo to? Brrrrr in zopet brrr. Ptič, velik ptič se je moral spreleteti in že je moje srce zletelo od sedemdeset na sto udarcev. Ali morem verjeti mojim lastnim ušesom? Tam v hosti se oglasi piščal tanko, čisto in otožno:

cii cicericicuii. Mehanično popade roka piščal in tudi jaz zapiskam. Slabo ali dobro, kaj sem takrat vedel in tudi bilo mi je vseeno. Jereb, jereb, mi je zašumelo po glavi, in pripovedke, ki sem jih nekdanj poslušal in ki so me navdušile, so v trenutku postale resničnost. Zapiskam ponovno. Zopet prejšnje frfotanje, pred očmi se potegne po zraku kepa perja in se zažene s truščem — le nekaj korakov pred moje noge. Joj, jereb! Zgrabim prislonjeno puško, kepa pred menoj pa brrrr v hosto in zbgom moj po tolikem koprnjenju prvi privabljeni jereb...

Še se je oglasil daleč proč in mi dal lepo lekcijo; vendar ni več prišel pogledat ta kupček nesreče pod grmom, z naslonjeno puško. Jereba seveda nisem dobil, ostal mi je pa krasen, prekrasen spomin.

M. Š.

Poročilo

o strelski tekmi Zveze lovskih društev v dravski banovini,

ki jo je izvedlo LD Ljubljana dne 2. in 3. septembra t. l. na vojaškem strelišču v Ljubljani:

Zaradi nepredvidenih zaprek je bilo streljanje preloženo od 12. in 13. avgusta na zgoraj omenjeni čas, v katerem so prireditve zatekli veliki in težki svetovni dogodki, a je bila udeležba navzlic temu dobra.

Streljanje se je izvršilo v vzornem redu in v polnem obsegu sporeda, kakor je bil določen.

Ob svečanem sprejemu na strelišču 3. septembra je v lepem nagovoru pozdravil zastopnike oblasti in častne goste Zvezin predsednik dr. V. Krejči, zlasti zastopnika komande in komandanta dravske divizijske oblasti, podpolkovnika Radivojčiča, zastopnika štaba utrjevanja polkovnika Opačiča in zastopnika Osrednje lovske zveze dr. L. Ivkovića. Pri sprejemu sta bila poleg tekmovalcev, mnogih lovcev in prijateljev lovstva tudi predsednik LD Ljubljana dr. I. Tavčar in strelski mojster, kapitan v p. F. Per, kot vodja tekme. Ob tej priliki so bili oddani streli na spominsko tarčo.

Ta dan pred mrakom je Zvezin predsednik tudi zaključil streljanje ter se vsem udeležencem, tekmovalcem in prirediteljem, zlasti pa vodji tekme, toplo zahvalil za požrtvovalno delo na uspeli prireditvi.

Ob razglasitvi uspehov je bilo razdeljenih 14 lepih daril za prva dva strelca na vsako tarčo.

Prehodno darilo Zveze si je ponovno priporil mojster Robert Vukmanič (LD Maribor), a prehodno darilo LD Ljubljana, ki je namenjeno članom tega društva in ki ga je poklonil župan mesta Ljubljane dr. Juro Adlešič, pa Albin Sifrer, puškar v Ljubljani.

Prvih pet tekmovalcev na vsako tarčo je dobilo tudi strelske diplome ne glede na darilo.

Vsem plemenitim darovalcem daril oziroma podpor, zlasti županu slovenske prestolnice dr. Juru Adlešiču, kralj. banski upravi dravske banovine, Osrednji lovski zvezi v Beogradu, Avgustu Praprotniku in E. Vajdi izreka Zveza najtoplejšo lovsko zahvalo.

**Prvih petih tekmovalcev doseženi uspehi po točkah
na posameznih tarčah:**

Ime strelca	10 glin. golobov	30 glin. golobov	Srnjak	Jelen	Gams	Ruševac, zajec, lisica	Brakada	Skupne dosežene točke
Galle Karel	12-V	—	0	4	—	—	16-III 2. darilo	32
Gorup Anton	—	50-IV	17-V	7-III 2. darilo	14	25-I 1. darilo	2	115
Hainrihar Franc	—	40-V 2. darilo	16-IV	6	16-V	8	8	94
Hainrihar Minko	—	54-III	21-I 1. darilo	10-I 1. darilo	22-III	21-III	16-II	144
Paškulin Jože	14-II 2. nagr.	—	—	—	—	—	—	14
ing. Puschmann Ernest	14-IV	—	—	—	—	—	14-IV	28
Sprager Alojz	—	54-II 1. darilo	17-III	7-II	22-II 2. darilo	20-IV	12	152
Steiner Leopold	14-III	—	5	6-IV	14	14	14-V	67
Šifrer Albin	—	34	17-II 2. darilo	3	18-IV	20-V 2. darilo	12	104 preh. darilo LD Lj
Verovšek Jurij	16-I 1. darilo	40	8	1	—	18	10	93
Vukmanič Robert	—	58-I	18-II	6-V	24-I 1. darilo	25-II	18-I 1. darilo	149 preh. darilo SLD

Strelci izven tekmovanja:

Lovreček M. Zagreb	16	—	—	—	—	—	0	16
dr. Ivkovič Ljubiša Beograd	20	56	—	—	—	—	14	90

Opomba: Pri številu doseženih točk v stolpcu vsake tarče pomenijo rimske številke vrstni red strelca po uspehu; pod tem je navedeno pridobljeno darilo. Črta v stolpcu pomeni, da strellec na tisto tarčo ni streljal. Prvih pet tekmovalcev na vsako tarčo je dobilo tudi diplome.

Sončne in senčne strani zvitorepke

Gotovo je lisica koristna v lovišču, da pospravi poginulo in bolešno divjad kakor tudi slabiče, ki so z vzgojnega stališča potrebni, da se odstranijo, pa tudi marsikatera klateča mačka pride v njene zobe. Še bolj pa je koristna poljedelstvu, ker je njen jedilni list zelo obsežen. V nenasitni želodec spravi miši, krte, hrošče, ličinke hroščev, kobilice, žabe, črve, zalego os, vseh vrst jagode in druge sadeže, ježa, ribe, vseh vrst perutnino in njih jajca, zajca, mladiče srnjadi in gamsov in tudi odraslo srnjad. Pri njenih roparskih pohodih je preudarna, predrzna in krvoločna. Naj navedem nekatera razbojništva, ki jih je napravila v zadnjih dveh letih v tukajšnjem lovišču.

Na Mežaklji je tamkajšnji lovec Pečnik Anton lansko in predlansko leto imel trikrat priliko, opazovati napad na srnje mladiče. Na Ferjanovem rovtu je zaslišal zvečer, ko je bilo še dosti svetlo, vekati mladiča. Kmalu zagleda bežečega, vekajočega mladiča, štiri metre za njim razbojnico lisico in 20 metrov za lisico dirja skrbna mati srna z gobčkom, odprtim od upehanosti. Za uspešen strel je bilo predaleč, pričel je kričati, misleč, da lisico odvrne od zasledovanja. A ni se zmenila za lovca in njegove klice, mladič je milo plakal in že bi bil v zobeh razbojnice, da ni zagrmel strel in lisica je odskočila v stran proti najbližnjim grmom. Mati je tekla za svojim mladičem v gozd, plakanje je prenehalo in rešen je bil smrti.

Zvečer v mraku je zopet zaslišal v Pleču vekati mladiča, vedel je, da je zopet na delu nepopoljšljiva grešnica lisica. Šel je v smer plakanja, a kmalu je zaslišal pojemajoči glas mladiča, ki so ga že trgali ostri zobje lisice.

Ob jutrnji zori, ko je šel opazovat srnjad, mu zopet udari v uho vekanje mladiča, ki je drvel iz Obleka preko Čebularjevega rovtu nizdol proti Zatrepu. Lovec je tekel na pomoč, a ko je prišel na rob nad Zatrepom, ni bilo več slišati ničesar. Mogoče je lisica opustila zasledovanje ali pa mu je že upihnila luč življenja.

Ni pa nevarna ta razbojnica samo mladičem, nego tudi odrasli srnjadi. Gorje srnjadi v hudi zimi, v visokem, novozapadlem snegu, če se stara lisica navadi napadati srnjad. Dne 26. decembra leta 1938 je prinesel lovec Urevc velikega štiriletnega srnjaka, ki je bil za ta čas močan in dober v mesu. Pri sosedovi hiši je sledil srnjaka, ki je močno krvavel in šel proti potoku Radovne, kjer je

ležal. Ko je prišel do njega, je srnjak skočil v vodo, niže potoka pa zopet šel preko polja do gozda, kjer je videl, da srnjak omaguje. Popoldne je šel pogledat, kaj je z njim. Srnjak ni mogel več na noge in z bodežem ga je rešil nadaljnjih muk. Srnjaka sem pregledal, imel je na obeh straneh vratu močne ugrize in iztrgano mišičevje, močne ugrize pa tudi na stegnih. Šel sem takoj gledat, kje je bil srnjak napaden. V novozapadlem snegu, ki ga je bilo 70 cm, sem takoj nad Pangrčevo hišo sledil lisico, ki je prišla po polju pod plotom in šla kakih 60 korakov pod mestom, kjer je bil srnjak, mimo njega. Gotovo ga je opazila, zavila v hrib in v loku nazaj ter izkoristila kritje grma, pod katerim je ležal srnjak, se

mu neopaženo približala ter se zagnala z velikim skokom od zgoraj na srnjaka. Že na tem mestu je bil sneg močno obrizgan od krvi. Po strmini do plotu nisem videl lisičjega sledu in je morala viseti na srnjaku, ki ga ni izpustila. Za plotom je morala biti huda

borba, sneg povaljan in steptan ter krvav. Končno je srnjak skočil čez plot in zopet se je poznala v snegu borba na življenje in smrt. Ker je bil srnjak močan, se mu je posrečilo, da se je osvobodil, šel naravnost k stogu, stoječem pri hiši, in med letvami skozi stog do potoka. Lisica se je sledila, da ga je zasledovala do stoga, od tam pa šla nazaj proti gozdu na nova grozodejstva.

Drugi dan smo sledili pod Njivicami še dva kosa srnjadi, ki sta na poti izpod skal do potoka v snegu močno krvavela. Na obeh mestih se je sledila tudi lisica, ki jih je preganjala do potoka, voda pa je rešila ranjeno srnjad. Vendar smo čez štiri dni našli tam poginulo srno, ki se je rešila preko vode, potem pa izkrvavela od ugrizov lisice. Domnevam, da je napravila vse tri napade v eni noči ista lisica. Ko se je sneg usedel, se je srnjad laže gibala in bila varnejša pred razbojnico. Dne 10. januarja sem zopet sledil kos srnjadi, ki je krvavel in prečkal potok Radovne.

Ni pa nevaren za srnjad pred lisico samo novozapadli sneg, temveč tudi srenj spomladi, ako je zima dolgotrajna in se sneg naenkrat odjuži. Tedaj teče lisica po srenju kot po betonu, srnjad pa se udara do trebuha. Tudi to izkoristi razbojnica in sem že večkrat našel sledove njenih grehov.

V planinskih loviščih, kjer je glavni stalež divjadi srnjad, veliki petelin in jereb (zajec v takih loviščih itak ni močno zastopan), je brez vsakega dvoma senčna stran zvitorepke mnogo večja kot sončna. Njena sanitetna služba še daleč ne odtehta razbojstev, ki jih zagreši na zdravi in močni srnjadi, na valečih kokoših in piščancih gozdne kuretine. Popolna iztrebitev lisice bi tudi v planinskih loviščih ne bila na mestu, pač pa sem mnenja, da je treba njen stalež reducirati na minimum.

Največji užitek ima lovec, če s puško upleni lisico na zajčjem pogonu ali pri čakanju v svetli mesečni noči. Ni pa to mogoče v planinskih loviščih, kjer se zaradi srnjadi ne morejo delati pogoni z braki in se je treba, hočeš nočeš, zateči k skrajnim sredstvom pasti in strupa.

V pretekli zimi sem imel primer, da je na strupu palo lisico isto noč druga požrla do polovice.

Imam na verigi lisico, ki smo jo ujeli lansko spomlad. Zanimivo je opazovati njeno prirojeno opreznost in veliko previdnost. V emajlirani kozici dobi žgance ali kruh z mlekom, ne vzame pa hrane iz nje kakor pes. Približa se od strani prav previdno in prej z nosom konstatira, če je bila kozica v človeški roki. Potlej se ji bliža z vseh strani najmanj po desetkrat, nato pograbi kozico in jo vrže tako, da pade vse iz nje. Potem šele pobira po tleh in polize zlito mleko. Ko se uveri, da človek ni imel hudobnih namenov, prime kozico in jo nosi tudi po pol ure neprestano v zobeh, poskuša jo zakopati, kar pa se ji le redko posreči zaradi kamenitih tal. Ko pa človek zopet prime kozico v roke, postopa znova enako previdno, kakor sem opisal.

V gibčnosti daleč prekaša svojega bratranca psa. Verigo ali nastavljen zapreko preskakuje s tako eleganco kot najboljši akrobat.

O naših vranah in fosfoginu

Mislim, da ne bo odveč, če podam nekaj vrstic o letošnjem zastrupljanju vran s fosfoginom, ki se je izvedlo v pretekli spomladi po članih ZLD (Zasavsko lovsko društvo) v sodnem okraju Litija, oziroma v Zasavju.

Vranja zalega se je zadnja leta pri nas tako razpasla, da je bilo nujno potrebno nekaj ukreniti, da se ta nadlega zatre ali vsaj zdecimira na primerno število. Kajti škoda, ki so jo povzročale vrane ne samo na poljskih pridelkih, temveč še bolj na divjadi, to je na mladih zajcih, jerebicah, fazanih, in drugem, je segala že preveč v živo našemu lovstvu. Niso redki primeri, ko mi je eden ali drugi kmetovalec pripovedoval, kako so vrane napadle celo odraslega zajca, kako je vrana odnašala jajca poljskih jerebic in fazanov, pa tudi malim pticam-pevkam ni prizanašala, če je slučajno staknila gnezdo. Da pa je pobirala jajca iz kokšnjaka in mlada piščeta gospodinj z dvorišča, so bile pač vsakdanje pritožbe, ki smo jih bili že vajeni.

Ni se torej čuditi, ako so postajala lovišča od leta do leta bolj prazna. Marsikateri od zelene bratovščine se je jeseni zaskrbljen spraševal, kam so izginili zajci, jerebice in fazani. Kdor je opazoval, kako in s čim hrani vrana sebe in svojo mladino, je lahko ugotovil vzrok, zakaj so naša lovišča skoraj prazna. Ravno vrani smo posvečali veliko, veliko premalo pažnje. Res je, da imamo še mnogo drugih škodljivcev in roparic, kakor: lisice, mačke, podlasice, razne ujede itd., a mirne duše lahko trdim, da odpade le prav majhen del storjenega greha na te, medtem ko odpade na vrane, posebno ako upoštevamo, da imamo vran na tisoče in tisoče, prav gotovo 80% vse povzročene škode. Kajti stalež ostalih roparic in škodljivcev je s številom vran komaj v razmerju navedenega odstotka škode. Razen tega je čas, ko si zgoraj omenjene roparice iščejo svojo vsakdanjo hrano, omejen le na zgodnje jutranje ali pozne popoldanske ure ali čez dan kvečjemu na čas po dežju, medtem ko stika vrana po njivah in travnikih, po gozdu in košeninah od jutra do večera. Vendar se drugim roparicam posveča razmeroma več pažnje ter se jih vsaj po možnosti iztreblja.

Nič boljša v tem oziru ni sraka, le da jih je manj in da se drži nižin, medtem ko dobiš vrano povsod. Pa tudi šoje ni v tem oziru podcenjevati. Če ne napravlja toliko škode na divjadi, jo pa tem več na pticah-pevkah ob gnezditvi in jo lahko prištevamo zato k roparicam, ki opravljajo svoj krvavi posel ravno tako temeljito, kakor vrana in sraka, le da še bolj skrito in neopaženo.

S tega vidika se je letošnje spomlad osnoval pod okriljem ZLD v Litiji odbor za pokončevanje vran in srak s fosfoginom. Kralj. banska uprava nas je podprla iz kmetijskega fonda z zneskom 900 din, z raznimi odredbami pa lokalne oblasti. Ostale stroške je ZLD samo nosilo. Z delom smo pričeli dne 12. marca in medtem je okrajno načelstvo izdalo na vse občine potrebna navodila glede varnosti pri polaganju zastrupljenih jajc, občinstvo pa je bilo na to tudi še opozorjeno po dnevnem časopisju. Pri polaganju zastrupljenih jajc so na poziv okrajnega načelstva sodelovale posamezne občine skupno z lovskimi zakupniki in lovskimi čuvaji. Kmetje so dali rade volje veliko množino jajc brezplačno. Zastrupljanje jajc smo navadno izvrševali ob večernih urah trije do štirje lovci. Delo nam spočetka ni šlo od rok in ko smo

prve dni zastrupili komaj 50—60 jajc na uro in smo imeli vsi poln nos in grlo fosforjevega plina, je bilo vsakemu na tistem žal, da smo se lotili tako ogromnega dela. Vendar smo oskrbeli 12 občin, oziroma 15 zakupnikov v pičlih 14 dneh s 4000 zastrupljenimi jajci. Prejeli so: Litija I 500, Litija II 200, Litija III 200, Kresnice 500, Vače 400, Mlinše 300, Zagorje 600, Trebeljevo 230, Polšnik 150, Št. Jur pod Kumom 120, Primskovo 230, Šmartno 350, Sv. Križ 500 in Dole 120 jajc.

Za zastrupljanje jajc je potrebna malenkostna priprava. V prvi vrsti injekcijska brizgalka za okr. 20—30 ccm vsebine, 1—2 lesena nastavka za jajca, to je deska poljubne velikosti, recimo 20×50 cm, z luknjami v premeru 50 mm, v katerih trdno stoje jajca, da tekočina pri delu ne izteka, 1 skodelica za strup (fosfogin) in potrebne suhe krpe za zbrisavanje jajc pri odpiranju teh in po vbizganju fosfogina. Priporočam, da naj bo igla na injekcijski brizgalki raje debelejša, ker se sicer pri vbizgavanju rada zamaši. Preparat sam je namreč gosta, težka tekočina, raztopina belega fosforja v glicerinu, in zahteva zaradi svoje gostote, če je igla pretanka, pri vbizgavanju precejšnje sile. Najbolj primerna za to je igla z 1,5 mm odprtine.

Kako se delo opravlja? Recimo, da delajo 3 osebe. Prva navrti na konici jajca z zaostrenim železom (žebljem) po 2 luknjici v premeru 2 mm, v razdalji 1 cm drugo od druge. Obenem vstavlja navrtana jajca v leseni nastavek. Druga vbizgne v jajce predpisano količino fosfogina, a tretja zbrše jajca s suho krpo, luknjice pa zamaže, oziroma zakaplja s parafinom goreče sveče in istočasno vlaga v zaboj. Nekateri navrtajo konico jajca samo z 1 luknjico, izvlečejo s prvo brizgalko določeno količino beljakovine in šele nato vbizgnejo z drugo brizgalko v jajce fosfogin. To pa ni potrebno in je preveč zamudno, ker je beljakovina zelo težko izvlačljiva. Bolj priporočljivo in hitreje je navrtati konico jajca z 2 luknjicama, ker istočasno, ko fosfogin vbizgnemo v prvo luknjico, le-ta sam izpodrine tisto množino beljakovine iz jajca skozi drugo odprtino in delo gre hitreje od rok.

Ker se fosfogin, odprt na zraku, močno plini in zelo hitro vžge, se pri tem poslu vdihava mnogo plina, ki povzroča na pljučih in v želodcu neprijetne občutke in slabosti, priporočam, da se to delo opravlja po možnosti v veliki zračni in hladni sobi. Najbolje je, da se postavi skodelica s fosfoginom v drugo posodo, napolnjeno z mrzlo vodo ali še bolje z ledom, da fosfogin čim bolj ohladimo ter s tem preprečimo plinjenje, kar delo olajša. Pri temperaturi 0° C izhlapeva fosfogin v tako majhni množini, da je manipulacija z njim mogoča brez vsakih kvarnih posledic za zdravje.

Najprimernejši čas za polaganje zastrupljenih jajc je sredi marca, ko se s plugom obrača prva zemlja, ali kvečjemu še v začetku aprila, in sicer posevčno ali po 3—4 skupaj kot gnezda, in to tam, kjer so spomladanski posevki, oves itd. Za srake pa na obronkih gozdov ali pod drevesa, ki stoje na samoti po polju in travnikih. Kasneje, ko prične kmetje obdelovati v splošnem svoja polja, imata vrana kakor tudi sraka že dovolj drugega živeža, ličink, črvov, ogrcev in različnega semenja, da potem kurja jajca kot slaščico zametujeta in so uspehi dvomljivi. Medtem ko smo imeli v Zasavju takoj sredi marca sijajne uspehe in so bila zjutraj položena jajca do opoldne že pobrana, so ležala sredi aprila 2—3 dni, preden so jih vrane pobrale, pa še te ne vse. Večina mrtvih vrان je torej padla v mesecu marcu in to v oddaljenosti 300—400 korakov od mesta položenih jajc, največ po goščavah, in je smrt nastopila navadno po 10 minutah. Vrana se po prvih znakih zastrupljenja prične oglašati z nekim značilnim, zategnjenim, ne preveč glasnim krakanjem in se glasi in nekako jezi vse dotlej, dokler strup ne opravi

svojega dela. Da pa je tudi marsikatero ščene in marsikatera mačka ob tej priliki pri svojih nedovoljenih pohodih po lovišču darovala svojo grešno dušo na oltar boginji Diani, je pač samo ob sebi razumljivo. Posebno tam, kjer so lovišča slabo nadzorovana, smo tudi v tem oziru zabeležili precejšen uspeh. Fosfogin pa je bil usoden tudi za lisice. V nekaj primerih smo našli pred lisičinami raztrgane in načete vrane; poleg mrtve matere-lisice so pa ležale tudi mladice.

V občinah oziroma loviščih, kjer so stvar resno vzeli in so se zakupniki sami zanimali za to, da so se jajca pravilno in ob pravem času polagala, so bili doseženi skoraj 100% ni uspehi. Kakšnega pomena so takšne akcije ne samo v lovskem, temveč tudi v kmetijskem oziru, nam pokaže najbolj jasno naslednja kalkulacija. Ako vzamemo, da je bilo položenih v našem primeru 4000 zastrupljenih jajc in so od teh pobrale vrane 80% in da je ob vsakem poginila le 1 vrana, dobimo 3200 vran. Po sodbi kmetovalcev uniči vsaka vrana spomladi ob sajenju skozi 14 dni in v jeseni ob zoritvi dnevno najmanj 20 dkg koruze. Iz tega sledi, da bi uničile te vrane 17.920 kg in ako stane danes 1 kg koruze 1.50 din, bi napravile samo na koruzi za 26.880 din škode in to v 12 občinah v teku 28 dni. To niso samo suhe številke, temveč dokazana dejstva.

Da so si ljudje izmislili ob tej priliki v svoji veliki domišljiji tudi razne bajke, posebno taki, ki lovstvu niso preveč naklonjeni, naj bo še to omenjeno. Tako se je neki kmet iz vasi R. pritoževal, da mu je poginil konj, ki je na paši požrl zastrupljeno jajce. Že dejstvo, da je konj poginil dva meseca potem, ko o jajcih ni bilo niti sledu več, je dovolj zgovorno za resnost te trditve. Tudi količina strupa v posameznem jajcu ne more tako veliki živali kaj prida škodovati. Okrajno načelstvo ni prejelo niti najmanjše pritožbe v tem oziru, kar naj bo zadosten dokaz, da so vsa taka in enaka podtikanja iz trte zvita.

V kolikor mi je znano, računajo drogisti za zastrupljeno jajce 1.50 do 2 din, medtem ko je nas stalo le 0.85 din. Za 4000 jajc smo porabili 8.5 kg fosfogina ali okr. 2 ccm za jajce. Prav dober preparat nam je dobavil lekarnar mgr. Peharc iz Trbovelj. Pri povprečni kvaliteti se rabi okr. 3 ccm fosfogina za jajce. Kako se je stanje divjadi že to spomlad popravilo, pričajo poročila, da so našli pri zadnji košnji samo v najbližji okolici Litije preko 20 gnezd fazanov in jerebic, medtem ko so bile v zadnjih letih jerebice in fazani pri nas le še bele vrane.

Upajmo, da bo med lovci končno predrlo spoznanje, da je treba skrbeti za lovišče vse leto in to vsestransko, ne pa samo jeseni — s puško v roki.

Doma

V moji sobi, tam daleč v mestu, je bilo vedno temno. Le zvečer, takrat, ko je na strehi sosedne hiše pel kos, je pokukalo sonce skozi okna, narisalo na stenah svetle sence, potem pa je zašlo tam daleč za gorami... Takrat sem občutil, da sem tako sam, da nisem doma. Zelel sem domov, tja kjer v hiši v kotu stoji velika javorjeva miza, na steni pod jelenovim rogovjem pa visi očetova dvocevka... Toda sedaj sem doma! Čisto blizu so gore, pokrite še s snegom, pod njimi pa se razprostirajo širni gozdovi...

Snel sem s klina puško, v žep pa vtaknil nekaj nabojev in odšel. Na pragu so me srečali oče in se malo ponorčevali: »Per mej dun, škornje na nogah, krivce za klobukom pa puško preko rame — danes pa mora pasti rogovilar, če ni vrag.« »Ne, ata, samo pogledat grem, kam se hodijo rogači past. Pa pogledal bom tudi, kaj je s tistim jerebjim gnezdом, če ga ni izpraznila mogoče lisica ali kak drug nepridiprav...«

Pred kakim mesecem mi je pokazal gnezdo naš Slavko. Zapazil je jerebico na gnezdо, ko je zasajal poseko. Nalašč sem prišel domov, samo da sem videl valečo jerebico. Deževalo je, kar je moglo; revica je čepela na gnezdо kot mokra cunjа. Nevedoma sem se je dotaknil in sirota je seveda v strahu sfrfotala iz gnezda. Bilo mi je kar hudo, kaj če je ne bo več nazaj. Čakal sem približno četrт ure pod bližnjo smreko, pa je prišla nazaj.

Stopil sem h gnezdо, bilo je prazno. Samo lupine so pričale, da so se kebkі res izlegli. Hvala Bogu in sv. Hubertu! — Steza me je spet vodila navkreber. Kakšni kraji so tukaj za jerebe! Semkaj bova prišla jeseni z atom, zgodaj zjutraj, že ob štirih — in poklicala. To se bodo oglašali!... Pod stezo je nekaj zašumelo. Iz borovničja je sfrfotala jerebica, za njo pa cela kita jerebičev. Ti ubogi revčki so komaj leteli. — Prav gotovo, da so ti z naše poseke. Toda eden manjka; samo sedem sem jih naštel, jaje je bilo pa osem. Pa kako se je mamica jezila, kot bi vedela, da jo moti tisti, ki jo je pregnal iz gnezda. Stopal sem naprej. Čez stezo se je sledila srna z mladičem. Gotovo se je danes zjutraj vračala s senožeti na »Velč brd«. Malo dalje sem spet zapazil odtise parkljev. Ta je bil pa rogač. Mogoče je ta tisti, ki je v pomladni norosti omajil celo vrsto nebogljenih smrečic v naši gmajni. Čakaj, če Bog da, se bova še letos srečala. — Na Pepelovi poseki sem se ustavil, odtrgal nekaj jagod ter si jih zataknil za klobuk.

Vitki vrhovi jelk so se kopali v žarkih zahajajočega sonca. V že zasenčeni dolini pod menoj so peli zvonci krav, eni tenko, drugi debelo. Zdelo se mi je, kakor da poslušam ubrane glasove zvonov, ki jih veter prinaša iz daljave. V »Rozalnem« je zagrulil divji golob. Prisluhnil sem tem glasovom, pa se mi je zdelo, da poslušam neko znano lepo pesem, ki ji ne vem naslova. Stekel sem po stezi v dolino, potem pa po brvi čez Lešnico in naprej na drugi rob. Vse je žarelo v meni, vse pelo, zvenelo kot čisto jeklo. Zazdelo se mi je, kot da so žarki zahajajočega sonca notne vrste, na katerih so zapisane melodije življenja. Bil sem, kakor bi šel skozi ogenj. V dolini je zaukal pastir. Nisem se mogel premagati: naslonil sem dlan k ustom in zavriskal, da je odmevalo od zajetnih debel. Nekje blizu se je oglasila šoja, hotela me je posnemati, pa ji ni šlo. V dolini je še enkrat zaukal pastir. Potem je zavladal mir, le zvonci krav pod menoj so pozvanjali in veje v vrhovih so rahlo šumele, kot bi šepetale večerno molitev...

Nocoj je en lep večer . . .

Bilo mi je okoli desetih let, ko sva nekega dne proti koncu februarja hodila z očetom ob vodah in iskala race, pa nisva videla razen nekaj čiger in kozic ničesar. Popoldne je bilo, ni se nama še mudilo domov, zato je oče dejal, da bi šla ob Marijinem zvonjenju čakati race na Gobovšek. Večkrat sem že slišal o potoku Gobovšku, da je tam pozimi in poleti dosti rac, posebno pa zvečer, ko prilete na pašo s Save in z Bistrice.

Večerno čakanje mi je bilo novo. Podnevi sem že večkrat poprej videl race, tudi streljal sem jih, pa nisem ničesar zadel; ko je bila pa puška skoraj večja kot jaz in nisem mislil na to, da je treba raci dobro primeriti, da pade.

Šla sva torej do potoka, ki je izviral sredi ravninice ob vznožju velikih hrastov, topolov in vrb; bil je ves zaraščen s krešo in bičevjem ter se je vedno bolj širil. Dospela sva do majhnega močvirja, zavila skozi hrastov gozdič, nato mimo jelševe preseke in obstala sva na majhnem travniku; pred nama pa je ležalo tiho jezerce, skozi katerega je tekel Gobovšek. To jezerce je bilo zaraščeno z bičevjem in ločjem, le sem in tja se je videlo nekaj svetlih ploskev vodne gladine.

Pred nama je zletela vodna kokoška in sedla v nasprotni breg. Oče je nameril korak k velikemu vrbovemu grmu, ki je bil v sredini izsekan in je tvoril lep zaklon; v njem pa je bila klopca.

Odložila sva svoja oprtnika in sedla. Oče mi je izročil puško, rekoč: »Streljaj na posamezno raco. Čakaj trenutka, ko se bo spuščala na vodo; takrat boš najlaže zadel.«

Pripravil sem se na strel in tiho čakal...

Veliki sivovijoličasti oblaki so viseli na nebu, le daleč zadaj nad Jelovico in triglavskim pogorjem se je vila ozka zlata razpoka, iz katere je lila zadnja sončna svetloba in se odbijala v Kamniških planinah. V daljavi je bilo slišati klopotanje mlina, ki pa je zamrlo, ko je pribučal veter s svojim globokim, enoličnim in melanholičnim glasom. Koliko pove ta glas tistemu, ki ga ume poslušati!

Na tleh pred menoj so se svetili ostanki snega; bili so kot svetlomodre rutice in so se odražali od temnorumene trave.

Okrog sebe sem zaslišal sikanje; bilo je pet kozic, ki so priletele na vodo. Nekaj tukalic se je splašilo, pondirek je priplaval k bregu, zaklical in takoj potonil. Trstinarčki so sedali po bičevju in čebljali. Kmalu so utihnili in zopet je bilo vse mirno.

Veter je zapihal še močneje, razpršil oblake, pritisnil je mraz. Kamniške planine so dobile temnomodro barvo, nad Svetim Miklavžem se je prikazala rdeča polna luna.

Pri Št. Pavlu je zazvonilo... Takoj nato pri Št. Petru, v Domžalah, v Št. Jakobu, na Beričevem, na Ihanu in pri vseh drugih cerkvah. Krasno sozvočje, ki ga je tvorilo zvonjenje nebroj cerkva, me je malodane uspavalo. Skoraj sem pozabil, da sem na lovu.

Ravno je zazvonilo Večno luč, ko sem zaslišal nad seboj visoko v zraku žvižganje peruti in kvakanje race. Komaj sem se prav zavedel, sta že mimo mene hušknili dve senci. »Prepozno!« sem si mislil, a oče mi je tiho dejal: »Počakaj s strelom!« Raci sta z veliko naglico nekajkrat zakrožili okoli jezerca, nato sta leteli počasneje in se jeli spuščati vedno nižje. »Zdaj!«

je šepnil oče. Raci sta morali biti komaj ped nad ločjem, ko sem v božjem imenu pomeril na zadnjo raco in sprožil. Iz puške je blisnil svetel plamen, pokadilo se je, nato pa je bilo vse mirno...

Pogledal sem v zrak, pa sem videl eno samo raco, ki je odletela. Torej sem le zadel! Oče mi je vzel puško in jo zopet nabil. Stopila sva k bregu. Zagledal sem temno stvar, ki je plavala po vodi. Oče je odrezal veliko jelševo vejo in priplaval k bregu lepega racaka, mojega prvega racaka...

Izpulil sem mu lepe zavite krivčke in si jih zataknil za klobuk. Oče pa mi je dejal: »Lovski blagor, dobro je sin naredil!«

Nato sva molče odšla proti domu. Pri Št. Pavlu je še zvonilo, v dalji je zvonjenje že odmiralo...

Kadar spet poslušam to zvonjenje, mi vedno uide spomin na ta večer, na lep in prijazen spomin...

Gluhonemi lovec na Mirni gori

Sredi avgusta je bilo, ko sem rano zjutraj oprtal nahrbtnik, napolnjen z vsemi potrebščinami za daljše bivanje od doma, si vrgel puško na ramo in se po srčnem slovesu od svojih dragih odpeljal s kolesom proti Mirni gori, da si tam, 1048 metrov nad morsko gladino, okrepim zdravje in pozabim vsaj za nekaj dni na tesne stene uradnih prostorov.

V vas Planino, ki leži pod vznožjem Mirne gore, sem prispel, ko je sonce krepko upiralo svoje že pretople žarke v pobočje mirnogorsko. Kolo sem spravil v vasi, oprtal nahrbtnik in s puško na rami krenil v strmi breg Mirne gore. V pičli uri sem stal pred planinskim domom, ki ga je z velikimi žrtvami in trudom postavilo na najlepšo in najvišjo razgledno točko Mirne gore Slovensko planinsko društvo, podružnica Črnomelj. Ponosno stoji ta čedna zgradba ob vznožju bele cerkvice in nudi letoviščarjem dovolj udobnosti. Razgled je diven! Pod teboj leži prostrana črnomeljska, metliška in semiška ravnina, posejana z griči in belimi vasicami, med katerimi sta mesti Črnomelj in Metlika. Na pobočju hribov sami vinogradi in bele zidanice. Dobro oko vidi tam na Hrvaškem Karlovec in druga manjša naselja. Pogled se kar ne more odtrgati od lepote razgleda in vsaj jaz sem ure in ure presedel pred planinskim domom in užival to krasno naravo, to lepo stvarjenje božje.

»Pozdravljeni!« se je oglasil na vratih doma prijazni oskrbnik mirnogorski in po odzdravu »Bog daj zdravje!« sem se podal v predstobo planinskega doma. Prišedši tja uzrem tri letoviščarje, ki so mi bili predstavljeni po oskrbniku. Gospod V. in dve dami iz Zagreba, vsi trije gluhonemi. Gluhonememu letoviščarju so se zaiskrile oči, ko me je videl s puško na rami, in takoj je pričel ogledovati mojo »sulsko bokovko«, ki mu je očitno zelo ugajala, ker se kar ni mogel ločiti od nje. »...eeeeppppppaaaaa puušššškaal!« je težko izgovoril. »Prrrriimmmmaa...!« Obesil je nato sam puško na obehalnik, kjer sta viseli dve njegovi puški, risanica in dvocevka. S težavo mi je nato nerazločno pripovedoval, naglašajoč trdo izgovorjene besede z rokama in prsti tako, da sem končno le razumel, da je on tudi lovec, da je velik prijatelj narave in da ima dovoljenje, med bivanjem na Mirni gori loviti po lovišču. Naredil da je že večje in manjše pohode po lovišču, videl srno in srnjaka, ki pa mu je odskočil, da ni mogel priti do strela. Poln navdušenja mi je na vse mogoče načine pripovedoval, da je na Mirni gori lepo in da je zadovoljen.

Znal je pisati in čitati in sva se od kraja mogla tudi tako sporazumeti. Zato sem mu napisal na listek, da ga bom peljal po lovišču, ki mi je dobro znano, in morda se mu posreči priti do srnjaka, vendar se hočem najprej odpočiti in okrepiti ter medtem pregledati znane mi predele, kjer domuje srnjad.

Gluhonemi letoviščar-lovec je razumel moje želje in medtem, ko je on krmil svojih enajst ujetih starih in mladih polhov ter jim donasal dobrote narave, delal pohode po lovišču, popravljaj z veliko vnemo in razumevanjem leseno vremensko kazalo na lipi pred hišo, zvonil ob vseh pravih dnevnih časih v cerkvi nad domom, sem jaz užival planinski mir.

Drugi dan po kosilu mi je gluhonemi lovec pripovedoval, da je videl v gozdu »...eeerrrrreeebbbbbeeee« (jerebe). Kazal in dopovedoval mi je,

da se jerebi kličejo na piščalko, kar sem mu seveda pritrdil. Nato sta se z oskrbnikom, ki ni bil lovec, o nečem sporazumela in opazil sem, da je oskrbnik prinesel od neke spodnje kost prednje noge jagnjička in jo predal gluhonemu lovcu. Le-ta se je takoj lotil dela. Pilil je in vrtal, mašil in dolbel ter polagoma izoblikoval iz kosti piščalko. Odstranil sem se s pri-tajenim smehljajem, ker sem vedel, čemu naj bo piščalka, ki jo s tako vnemo dela gluhonemi lovec.

Pri popoldanski kavi mi pokaže že izgotovljeno »veliko« piščalko, zapiska nanjo in jaz sem se moral ob zvokih te »gromozanske« piščalke srčno nasmejati. Začuden me je pogledal in opazil sem, da se je v njegovi notranjosti trpko premaknila ona zatajena boleost, ki jo je znal tiho brzdati; zdelo se mi je, da je njegov žalostni pogled ugotovil dejstvo, da je gluhonemi lovec. Pokazal je na svoja ušesa, na svoj jezik in težko, nerazločno izgovoril: »Ne čujem!« Žalosten se je obrnil proti izhodu, zalučal piščalko daleč pod hrib, rekoč: »Ne valja!«

Položil sem mu roko na ramo in mu, kolikor sem pač zmogel in znal, prigovarjal, da to še ni najhujša nesreča, če ne more govoriti in če ne sliši, ker ostal mu je vendar še dober vid, ki mu omogoča iskati, najti in uživati »lepe poglede« v bogastvu narave. Imel sem veliko sočutje z njim, upošte-vajoč njegovo lovsko strast.

Obrnil se je k meni, iztegnil obe roki, me objel in izgovoril: »Mi pri-jatelj!« Odslej dalje mi je rekel vedno le: »Priatelj!«

Povabil sem ga popoldne s seboj na jerebe. Dan je bil lep in miren. Ob globoki, gosto zarasli dolini se usedeva v bukov gozd. Po nekaj minutah tišine nalahno pokličem. Brrrrrrrr! in že je sedel jerebček, našopirjen na nizki hojki v dolini, oddaljen kakih 40 korakov od naju. Jaz sem ga dobro videl, on pa ga ni opazil, ker ni mogel slišati njegovega spreleta. Prislonil sem puško k licu, kar je takoj opazil in obrnil svoj pogled v ono smer, kamor je bila naravnana cev. Ko je odjeknil strel, da je odmevalo iz hriba v hrib, je frfotal mali gozdni petelinček v smrtnih krčih na zemlji.

Gluhonemi lovec je to opazil, skočil tja, pobral jerebčka, ga nasmejan ogledoval, nežno božal in nato hotel meni izročiti. Izrazil sem željo, da ga obdrži. Bil je vesel in zadovoljen, jaz pa nič manj, da sem mogel gluho-nememu prijatelju lovcu narediti veselje.

Na predvečer četrtega dne bivanja na Mirni gori sem gluhonemega lovca povabil za drugi dan rano zjutraj na pohod po lovišču. Poskočil je od veselja, prinesel budilko, naravnal mali kazalec za sprožitev zvončka na tretjo uro in pripravil puško.

Pred polčetrto uro sva že nastopila pot proti poseki ob potu, ki vodi v vas Ponikve. Jutro je bilo lepo in mirno. Prispela sva do poseke, ko se noč še ni umaknila dnevu. Počakala sva, da se zdani, nato pa sva tiho, jaz spredaj, on za menoj, stopala na mali, z brinjem obrasli grič, s katerega je dober razgled po poseki.

V dolini pred nama se je pasla srna mati in srna mladica, dočim sta srnja mladiča objestno skakala naokrog. Gluhonemi lovec je krčevito držal puško, pripravljeno za strel. Na njegovem obrazu se je zrcalil izraz velikega zadovoljstva, saj morda še ni bil deležen tako »lepih pogledov«. Srnjaka ni bilo opaziti, toda vedel sem, da daleč ne more biti. Kar naenkrat iztisne moj gluhonemi tovariš iz sebe besede: »Ni srrrnakkkk!« Ker sam sebe ni slišal, je izgovoril te besede glasno in posledica je bila, da je postala srnjad ne-mirna in oprezna ter se pričela počasi pomikati v pobočje poseke. Opozoril

sem »tovariša«, da naj molči in naj bo miren, tako da sem položil prst na usta in ga ostro pogledal.

Tedajci pa pridirja preko doline srnjak ter se ustavi za kritjem leskovega grma nama nasproti. Opozoril sem na to gluhonemega lovca s tem, da sem mu pokazal tri prste roke in nato kazal s kazalcem v smer, kjer je stal srnjak, skrit za grmom. Gluhonemi lovec najbrž srnjakovega pojava ni opazil, ker je zaverovano opazoval ostalo srnjad. Zato me je začudeno pogledal in mu je zopet ušla iz ust glasna beseda »srna«. Tedajci pa stopi srnjak na prosto, da se je videlo visoko rogovje, upre svoj lepi pogled proti nama in obstane na mestu kot prikovan. Pošteno sem dregnil gluhonemega lovca, ki pa je srnjaka že opazil, vrgel puško k licu in v mlado jutro je odjeknil strel. Srnjak je dobro zadet padel v zelenje in udarjal z nogama, boreč se s smrtjo.

Gluhonemi lovec skoči k srnjaku in ogleduje rogovje. Jaz pa sem medtem stopil do najbližnje smreke, odtrgal vejico in se počasi bližal srečnemu lovcu, ki je stal zamaknjen ob mrtvem srnjaku. Z izrazom: lovski blagor! sem mu izročil smrekovo vejico. Tedajci pa mi on pade okoli vratu, me objema in poljubljuje ter iztisne iz svoje notranjosti, kazoč na mrtvega srnjaka: »Prvi, Slovenija, mi prijatelji lovci!« S tem je hotel povedati, da je to njegov prvi srnjak, uplenjen v Sloveniji.

Srnjaka, ki je bil neenakomeren osmerak z lepim rogovjem, je gluhonemi lovec strokovnjaško iztrebil, nakar sva precej težko breme složno nosila na Mirno goro.

V nekaj dneh nato je moj gluhonemi lovski prijatelj zapuščal Mirno goro. Na nahrbtniku je imel obešeno srnjakovo rogovje in jerebčka, ki sem ga privabil dan pred njegovim odhodom pred cev, v roki pa je nosil kletko z enajstimi polhi. Ponosen, zadovoljen in ves srečen je zapuščal lepi kraj Slovenije, kjer je uplenil svojega prvega srnjaka.

Krepko sva si podala v slovo desnici. »Mi prijatelji lovci,« je iztisnil iz sebe in odšel.

Gledal sem za njim, dokler ga ni strmina mirnogorskega hriba zakrila, odšel nato v svojo sobico in zapisal v dnevnik: Gluhonemi lovec na Mirni gori.

Smotra brakov v Kočevju 1939

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Opazovanja v loviščih ljutomerskega okraja. Letošnje vreme do sredine majnika je prav ugodno vplivalo na razvoj divjadi. Glavna divjad v našem okraju so zajec, poljska jerebica, fazan, divja raca in sem ter tja ključnač.

Fazani in jerebice so prav dobro prezimili, v mnogih krajih celo brez lovčeve podpore. Ker sta pomladna suša in zmerni hlad precej zadržala rast posevkov, zlasti pa detelje in trave, kjer jerebice rade gnezdijo, je bila košnja letos pozna, zaradi česar so se verjetno jerebice in tudi fazani nekoliko prej zvalili in ušli kosi.

Zajke so svojo prvo zalego dobro odgojile. O priliki pomladnih pohodov po svojem lovišču v Mali Nedelji sem videl že lepo razvite letošnje zajce. Saj je že potrebno, da se vendar nekoliko opomore zajčji zarod po neugodnih zadnjih let, kakor so bile večkratne uničujoče poplave na Murskem polju, v krajih ob Ščavnici in drugje. V zadnji sezoni so lovci sicer le malo

pripovedovali o poginulih zajcih zaradi epidemičnih bolezni, vendar pa vsi trde, da je zadnja leta zajčji rod znatno nazadoval, tako da v teh krajih nobeno lovišče ne nudi več onega, kar je nudilo še pred enim desetletjem. Posebno slaba so lovišča v zahodnem in hribovitem delu okraja, namreč lovišča Radoslavci, Godemarci, Mala Nedelja, Moravci, Terbegovci, Grabšinci in druga. Tu bo v bodoči zakupni dobi res treba mnogo idealizma in gmotnih žrtev, da se bo divjad ohranila bodočim rodovom. Ilustracijo o izumiranju divjadi naj nudi tole doživetje v nekem izčrpanem lovišču, ki meri okroglo 750 ha, kamor me je minulo zimo povabil na lov zakupnik. Polje in travniki se tam menjavajo z večjimi kompleksi gozdov — idealni kraji za vso našo divjad in človek bi mislil, da ima ta tukaj svoj raj. Bilo nas je šest lovcev, šest gonjačev in dva psa. Pogon je trajal ves dan, prehodili smo več ko polovico lovišča. Dopoldne nismo

videli niti dlake, popoldne pa smo porli komaj tri zajce, dva pa sta srečno ušla. Pred kakimi tremi desetletji je bilo prav to lovišče bogato divjadi.

Lisic je od leta do leta manj. Tudi za te je bila zadnja mila zima ugodna, ker je bil zaradi malo snega lovnanje precej otežkočen, povpraševanje po njihovih kožah pa tudi slabo. Škoda bi bilo, če bi v doglednih letih lisica zginila iz naših lovišč, kakor je zginil jazbec. Pred kakimi desetimi leti je n. pr. v mojem sedanjem lovišču v Mali Nedelji ustrelil moj prednik zadnji jazbečji par. Pred tremi leti se je to zgodilo tudi v sosednjem lovišču. Od takrat nisem slišal, da bi še kdo kje videl jazbeca, medtem ko se je pred kakimi tremi desetletji naše ljudstvo še često srečevalo z njim in si o njem pripovedovalo razne dogodivščine in bajke. Današnja mladina ga več ne pozna. O nekdanj številnih jazbecih pričajo mnogi, sicer po lisicah prenovljeni rovi v gozdovih po hribovitih delih naših lovišč. (Konec prihodnjič.) Ing. F. Lupša.

Usodna eksplozija. Večina podeželskih lovcev, gotovo pa lovskih čuvajev, nima gotovine, da bi si nabavila vedno nove tulce, pa mora stare do popolne nerabnosti znova polniti. Ker pa stari rabljeni tulci niso tako gladki in čisti kakor novi, se vedno nekje ob straneh prime kakšno zrno smodnika, in to je moralo biti tudi dne 15. junija t. l. vzrok eksplozije v moji roki.

Omenjenega dne sem se namenil na obhod lovišča in sem prej še polnil patrone za lovsko puško polrisanico z 11 mm kroglo. Ker imam napravo za polnjenje medenih tulcev, sem te nabijal. V očiščeni medeni tulec sem vstavil kapico in nato polnil z brezdimnim smodnikom. Ko sem s pripravo pritisnil svinčeno kroglo na smodnik v tulcu, se je nekje ob strani tulca držalo zrno smodnika ali mogoče zrno kake druge kemikalije, ki se je ob trenju in pritisku krogle vžgala in

razneslo mi je pripravo na kose. Zasišim pr-s-k — s-s — bum!

Ko se zavem eksplozije v svoji levici, sem tudi zagledal, da je ta popolnoma razmesarjena. Prstanec je bil odtrgan, kost ob njem v zapestju gola, od vseh prstov so visele žile in kite in kri je curkoma lila iz ran. Zavem se nevarnosti položaja, stisnem z desnico kolikor mogoče krvaveče prste skupaj in zbežim do zdravnika lovca. Ta me je ozmerjal zaradi ne previdnosti, a mi nudi tudi takoj vse, kar je mogoče za prvo pomoč, ter me odpravil s prvim vlakom v bolnišnico na operacijo, ki je dobro uspela.

Pri nas smo po večini vsi lovski čuvaji brez plače ter vršimo naše dolžnosti samo iz veselja in ljubezni do narave in divjadi v prostem času. Celo predpisane dokumente, kakor lovske karte itd., si moramo sami kupiti. Če se tedaj zgodi kaka nesreča, ne ostane samo pri tej, marveč zaradi invalidnosti zgubimo potem službo, od katere živimo. In to je tem bolj tragično! Delodajalci so proti lovu in ne vidijo radi, da hodijo njihovi uslužbenci na lov. Ko se pa kaj zgodi in uslužbenec zaradi lova in kar je s tem v zvezi izostane, ga smatrajo za razsipneža, ki si privošči tak drag šport, in ga enostavno več ne sprejmejo v službo, ako ga slučajno preveč ne rabijo.

Kako pa naše zavarovanje proti nezgodi? Večina lovcev ne vzame našega zavarovanja dosti resno. Premijo plačajo samo, ker to lovsko društvo že v članarini pripiše. Tudi članarine lovskemu društvu bi ne plačali, če bi brez članske izkaznice dobili lovske karte ali pa lahko dražbali lovišča. Toda kako dobro bi bilo, da bi lovec povišal zavarovanje, se vidi šele v nesreči. Lovski zakupnik se izgovarja, da je plačana zavarovalnina, in drugo se ga ne tiče. Lovsko društvo pa dvomi, da bo mogoče zavarovalnino sploh zahtevati, ker se je nesreča zgodila doma. Lovci! Vprašam Vas, kdo v 20. stoletju še nosi smodnik in kroglo s seboj v

gozd in šele tam baše, kadar zagleda divjad? — Zato naj Zveza zaprisežene čuvaje bolj zaščiti, da bo v takih primerih mogoče kaj zahtevati od zavarovalnice.

Brezinšek Ivan, lovski čuvaj.

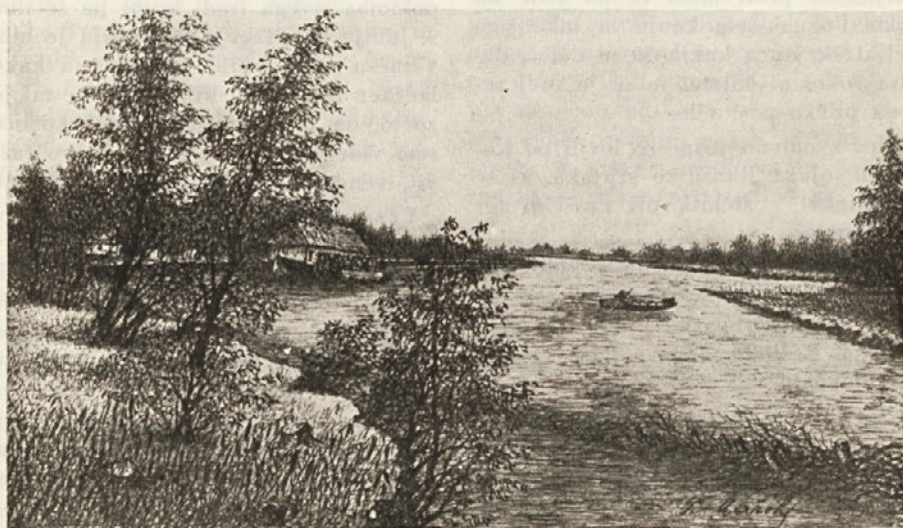
Opomba: Zveza neprenehoma opozarja na važnost zavarovanja in poziva društva, da bi se njihovo članstvo čim bolj posluževalo te ugodnosti. Vsi morebitni nedostatki zavarovanja se bodo odpravili, če se bodo lovci zavedali resnosti in važnosti zavarovanja.

120 kg težkega divjega prašiča je ustrelil dne 4. septembra t. l. v občinskem lovišču Sela-Dobova lovski paznik Ivan Peteline iz Sel št. 90.

»Mlin na Dravi«. Ravnaoč se po vsakokratnem stanju vode obratuje včasi ob Spuhljski meji, drugič pa kje v strugi sredi Zabovskega lovišča. Tujec, ki ne pozna ljudi in bi zašel slučajno v ta od Boga zapuščeni del sveta, bi gotovo mislil, da služi plavajoča Noetova barka samo določenim namenom. Pa ni tako. Jeseni, ko začne listje odpadati, se shajajo v uti mlina privrženci naravoslovne vede, da najprej posamezno, potem pa skupno pre-

učo življenje v okolici, globino reke, trpežnost čolnov in razne terenske razmere. Po končanem študiju, navadno v prvi mesečni noči novembra, zaključijo svoja raziskovanja z izdatno ekskurzijo na otoke, kjer si še nabere nekaj zelo redkih ptičev. Da ne bi javnost zvedela za njih slavna imena, delajo pod firmo »melarjev«, in se vozijo najraje inkognito.

Njihova mladina bo hodila po istih stopinjah, ker že danes kaže zanimanje za vse, kar se dogaja v naravi. Z nabiranjem jajc so storjeni prvi koraki, a vodijo do uspeha. Lani so mi odnesli sicer tudi zastrupljena, ki sem jih nastavil za vrane, pa to nič ne dé, šola mora biti. Letos so se bolje odrezali. Enajst jajc v gnezdu, ki si ga je raca nastavila na kupu listja nasproti mlina, so našli za neužitna ter jih kot prebavilom škodljiva uničili. Torej napredek. Neki podjetnež iz Zabovcev je pa eksperimentiral z račjimi jajci tako, da jih je podložil domači koklji. Ko je zvalila štiri, so bile račke deležne večje nege kakor piščeta. Žena je bila zaradi tega nevoljna; da bi jih mož več ne lovil po sosedovi gnojnici, mu jih je na praznik vnebohoda predložila v pečenem stanju, da jih analizira. P. M.

V ujetništvu skotena srnjačka. V Novem mestu ima dr. Globevnik okrog hiše velik ograjen vrt, zelo pripraven za gojitev srnjadi. Na tem vrtu živi že nad leto dni srnji par: srnica »Zora« in srnjaček »Miško«. Srnica »Zora« je zelo pohlevna in dobrodušna živalca, medtem ko srnjaček »Miško« išče med svojimi obiskovalci »junaka«, ki bi se skusil z njim v buhanju; najrajši pa se zaganja v ženske. V mesecu avgustu preteklega leta sta se »Zora« in »Miško« sprijaznila — postala sta mnogo obetajoč par. Sad njunega zadovoljnega zakonskega življenja pa sta 9. junija t. l. ob dveh popoldne poležena srčkana srnjačka. Rojstvo teh dveh novih prebivalcev vrta dr. Globevnika je med Novomeščani vzbudilo senzacijo. Ljudje so trumoma hodili k vrtni ograji in z zanimanjem opazovali lepo srnjo družino, predvsem pa sta se jim priljubila oba mlada nebogljenčka. Zanimivo za lovca pa je, da je mati srna po skotitvi použila »posteljico«. Gr.

Obnašanje živali v stiski. Spomladi leta 1938. sem se peljal s sanmi s postaje Jarše-Mengeš domov, ko opazim, kako sokolič preganja škrjanca. Da bi lažje opazoval neenak boj, ustavim sani. Skoraj v istem hipu prileti ubogi škrjanček proti meni in mi sede na roko. Pognal sem konja in tako sem peljal škrjanca kakih 30 m daleč, dokler sokol ni odletel in se je tudi rešena ptička poslovala.

Med svetovno vojno so lovili po Kolovcu vojaki. Ranili so srnjaka, ki se je zatekel v stelnik pri graščini ter tam poginil.

Leta 1921. je bil pogon v kolovških gozdovih. Od psov preganjan srnjak se je zatekel v parku grada na vrt k ljudem. Rešili smo ga s tem, da smo pse odgnali.

Na Kolovcu sem v kraju, ki mu pravijo na Babjem trebuhu, na zalazu obstrelil srnjaka, ki je na mestu padel. Ko ga hočem prijeti, uide. Slednjič ga dohitim in ko se pripravim,

da bi ga zabodel, me srnjak napade in mi z rogovjem na en mah prepara vzdolž noge hlače in še kožo. S težavo sem ga obvladal. Od previsokega strela mu je bila krogla obrsnila zgoraj hrbtenico.

Nekoč sem ustrelil srno in ji hotel smrtni boj skrajšati z vbodom noža. Ko se ji približam z roko, mi uboga žival jame lizati roko. Začutil sem nož v lastnem tilniku... S. S. — Š.

Opazovanja. Po ugodnem pomladanskem vremenu so ruševci letos razmehoma zgodaj začeli peti: prvega sem slišal v velikem tednu, to je bil prvi teden v aprilu. Prav tako pa so zgodaj prenehali s pravim petjem — že proti koncu maja. Omembe vredno je, da je bilo letos več ruševcev ko druge leta (to sem opazoval v strožiški skupini), tako da sta v loviščih, kjer je navadno pel en sam, pela dva ali pa še celo več. Mogoče je to pripisati mili zimi, možna pa je seveda tudi priselitev. Zanimivo bi bilo, če bi se še drugi lovci o tem oglasili.

Srnjad je letos prav dobro prezimila, srnjaki imajo zelo močno rogovje. Zaradi slabega vremena v maju so se pa zelo pozno prebarvali. Prvega čisto rdečega (kozo) sem videl šele zadnjega maja zvečer v Udnem borštu, popolnoma sivega (tudi kozo) pa še dne 9. junija v Križki gori. Zadnja je bila v mesu zelo dobra, tako da na kako bolezen ni bilo misliti, pač pa se mi je zdelo, da je še breja. Prvega kozliča sem videl 10. junija. Bil je dobro razvit, vendar ne starejši kot teden dni.

Prvi pomladni zajci, ki so bili položeni po večini že v februarju in v začetku marca, so do slabega majniškega vremena že toliko dorasli, da jim ni več mnogo škodovalo, pač pa je slabo vreme škodovalo poznejšim in drugim leglom.

Prvega kosca in prvo prepelico sem slišal 3. junija na polju za Strahinjem. Tako malo prepelic in koscev kot letos že dolgo ni bilo.

Alfred Primožič.

Društvene vesti

† Gospo Miljutino dr. Trampužovo smo dne 20. avgusta spremili na Žale v Kamniku. Vsi dnevniki so pisali o njeni blagi duši, darežljivosti, usmiljenosti do revežev in delavnosti za narodna in dobrodela društva. Naj bo še nekaj spomina tudi v našem lovskem glasilu o tej plemeniti ženi! Poleg blagopokojne gospe Hele Souvanove je bila Miljutina ena izmed tistih žen, ki je imela izredno ljubezen do narave in naših lepih lovskih revirjev kakor tudi lovske družbe naše zelene bratovščine! Koliko prijetnih ur je marsikateri lovec doživel v njeni družbi, zlasti na Menini planini, kamor je tako rada in pogosto spremljala svojega soproga, zlasti pa spomladi na našega gozdnega trubadurja! Ko je ustrelila nekako l. 1934 na »Opatah«, kamor jo je spremil Pajkelc, krasnega starega petelina, kako je bila ponosna in vesela! Ko pa ga je pobrala in ji je lovec ponudil okrvavljeno vejico, so se ji utrnile solze iz oči, kakor mi je pravil lovec! To je znak plemenitosti lovca, in takšna je bila Miljutina!

Draga Miljutina! Veliko lepih uric smo preživel v Tvoji družbi, pa kakor sem Te poznal, si se v lovski družbi, pa če je tudi kakšna robata padla vmes, prav dobro počutila in si rada zahajala med zelene brate! Ne boš pozabljena med nami, zlasti ko bo zapel lovski rog po naših dobrih in vrhovih, zlasti pa na Menini, katero si tako ljubila in tolikokrat prehodila! Sv. Hubert naj popelje Tvojo plemenito dušo v večna lovišča, vsemogočni Bog pa naj Te sprejme, saj si trdno verovala vanj. A. St.

† Jošt Franjo, trgovec v Celju, je po daljši bolezni preminul 7. avgusta t. l. v 72. letu starosti. Imenovani je bil med ustanovitelji Slovenskega lovskega društva ter ves čas zvest in delaven član. Kot ljubitelj prirode je s prijatelji rad pohitel v zeleno naravo na lov, kjer se je počutil najsrečnej-

šega. K večnemu počitku ga je poleg številnega občinstva spremljala tudi lovska četa, ki mu je položila na grob zeleno vejico. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil društveni tajnik g. Zorko, v zadnji pozdrav pa mu je zatrobil lovski rog in so odjeknile lovske puške. Počivaj mirno v domači zemlji, ki si jo tako ljubil!

† Mordej Davorin, trgovski poslovodja v Celju, je dne 27. avgusta t. l. tragično preminul na priložnostnem avtoizletu, v 33. letu starosti. Pokojni je bil zaradi svojega mirnega, nepričakovanega in prikupnega obnašanja zelo priljubljen in povsod dobrodošel. Rad je pohajal na lov. Pogreba se je poleg številnega občinstva udeležila tudi lovska četa, ki mu je položila na grob zeleno vejico in oddala lovsko salvo. Poslovilne besede je ob odprtem grobu spregovoril društveni tajnik g. Zorko, v zadnji pozdrav pa mu je zatrobil lovski rog. Naj Ti bo zemljica lahka!

*

Lovsko društvo v Krškem ponovno opozarja svoje članstvo, da članarino za leto 1939 nemudoma poravnata.

Lovsko društvo Maribor opozarja one svoje člane, ki so lani ob priliki društvene akcije pristopili h kolektivnemu zavarovanju za jamstvene škode, ozir. zvišali svoje zavarovanje zoper nezgode, pa še za letos (1939) niso poravnali premije, naj v lastnem interesu to store nemudoma in dotične zneske vplačajo neposredno pri glavnem zastopstvu zavarovalnice »Jugoslavije« v Mariboru, Stolni trg 3.

*

Miha Aužlaker iz Sidraža pri Kamniku, naš stari znanec, je opešal in leži obnemogel. Pomanjkanje hrane in postrežbe ga je priklenilo na posteljo. Gotovo je še nekaj gg. lovec živih, katere je vodil naš dobri, vztrajni, nesebični in vsestransko praktični lovec

po naših lepih planinah in brdih na ruševce, gamse in drugo divjad, po Krvavcu, Veliki planini, Dolgi njivi, Viženskem vrhu itd. Bil je poleg lovca dober gospodar in je zapustil svojemu sinu, ko mu je izročil posestvo, poln hlev živine, zaraščene gozdove, vendar trpi danes pomanjkanje. — Kamniški lovci so zbrali nekaj denarja, ki so ga darovali sledeči gospodje: dr. Franc Trampuž 100 din, Drago Riedl 100 din, Knaflič Anton 50, ravnatelj Franc Rus 50, notar Anton Zevnik 50, Cene Grčar 50, Škofic Ivan 50, Vidmar Franc 50, Cerer Anton 20, Stergar Ant. 100 din. Za ta denar mu pošljemo vsak teden nekaj tečne hrane in vina. Če se kdo od gg. lovcev spomni tega reveža z malo podporo, prosimo, da jo pošlje na naslov: Ant. Stergar, Kamnik.

*

Dr. Majaron Ferdinand je poklonil »Zelenemu križu« 200 dinarjev namesto venca na krsto pokojnega dr. Miroslava Lukana.

Dr. Pfeifer Vilko, banski načelnik v Ljubljani, je poklonil »Zelenemu križu« 100 dinarjev namesto venca na krsto pokojnega dr. Miroslava Lukana.

Nadsvetnik Mladič Anton v Ljubljani je poklonil »Zelenemu križu« 100 dinarjev namesto venca na krsto pokojnega dr. Miroslava Lukana.

Darovalcem iskrena hvala!

Covski koledar za **oktober**

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6.12 ^h
„ zahaja:	„ 11. „	17.27 ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	6.25 ^h
„ zahaja:	„ 21. „	17.10 ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	6.38 ^h
„ zahaja:	„ 31. „	16.56 ^h

Mesec je 12. v mlaju, 28. v ščipu.

Kinološke vesti

Jesenske tekme ptičarjev, nemških prepeličarjev in španijelov.

Dne 1. oktobra: Jesenska vzrejna tekma ptičarjev v okolici Ljubljane za pse, položene v letu 1938. Sestanek tekmovalcev bo ob 7 na vrtu hotela »Metropol« (Miklič) v Ljubljani. Prijavnina za vsakega psa znaša 50 din; poklicni lovci, ki tekmujejo z lastnimi psi, ne plačajo prijavnine. Za poklicne lovce denarne nagrade, za druge vodnike predmetna darila.

Dne 8. oktobra: a) poljska, b) širša poljska, c) jesenska vzrejna tekma ptičarjev v Čakovcu. Priredi podružnica DLP v Mariboru. Prijavnina za vsakega psa znaša 50 din, ki jo je treba nakazati podružnici DLP v Mariboru, istočasno s prijavo vsaj do 5. oktobra. Točen spored bo naznanjen vsakemu udeležencu pismeno.

Dne 15. in 16. oktobra: Mladinska in uporabnostna tekma nemških prepeličarjev in španijelov v loviščih Voklo pri Kranju in Dobu pri Domžalah. Odhod tekmovalcev in gostov bo 15. oktobra ob 7 z avtobusom izpred hotela »Metropol« (Miklič), Ljubljana. Prijavnina kakor pri drugih jesenskih tekmah. Prijave sprejema vodja tekme ing. Ernest Puschmann, šmartno pri Litiji, do 8. oktobra t. l.

Tajnik: Mitja Krejči.

Prijava legla (6. seznam). Dne 12. maja 1939 je plegla špringer-španijelka »Girle« JRŠ 18 Z po »Tomy« JRŠ Ž — enega mladiča (psico); lastnik psice je Franc Barbič, Ljubljana, psarna »Zagaj«.

Dne 15. septembra 1939 je plegla nem. kdl. ptičarka »Naša Krška« JRP 154 B po »Nelly« JRP 172 A — pet (5—2) mladičev. Last. psice je Andrej Krošelj, parna pekarna, Škofja Loka.

Tajniške posle je prevzel Mitja Krejči, akademik, Ljubljana, Wolfova ulica 5, in je pošiljati odslej dopise za DLP na njegov naslov.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca.

Prodajam psa, angleškega seterja, z rodovnikom, ter prevzamem pse v dresuro. — Janko Dovč, poklicni lovec, Stožice št. 73 pri Ljubljani.

Prodajam brezpetelinko, kaliber 12 mm, z ejektorjem. Naslov: ing. Domladiš Fran, Ljubljana, Vrtača 10.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zagamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščkov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator Lucin Valentin, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti štev. 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnjke Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

»HIMALAJA«

olja in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter štiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3⁵⁰ za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Ivan Dolinar

Kljunač

I.

Ima črne lise, dolg kljun, veliko črno oko — — Več ne znam povedati o tem ptiču. Pač pa ga sicer poznam po njegovem letu, ločim tri vrste in kar si še prav posebno želim v bodoče: Prav lepo na rahlo pečenega na krožniku! Pa oktobra meseca mora izdihniti kljunasto dušo, ko je lepo rejen, ko ima do dva milimetra debelo plast masti pod kožo. To pa dosežejo le junaki, ki jih ni utrudilo naporno potovanje z ruskih planjav.

V šoli smo se učili, da ima prav slastno črevesje z vsebino vred. Bo menda že res, toda meni se kratkomalo vse upira, kar se pričinja z dr...

Tako sem se le malo zlagal, ko sem trdil, da ga tako dobro poznam. Popravljam torej v toliko, da njegova notranjost še ni »videla« moje. Vendar pa bi človeka res mikalo preizkusiti tudi to, ker dejansko njegova notranjost nima nikakega neprijetnega duha kot pri drugi divjadi, pa če je še tako preluknjan in se vsebina črevesja razlije po trebušni votlini.

Marsikaj mora človek popravljati, kar mu natvezejo drugi. Žal se še dandanes slišijo raz šolski kateder večkrat ginljive nepravilnosti. Sicer se močno zboljšuje, le dnevno časopisje še prinese včasih stvari, ki jih le težko verjameš. Na primer tole:

Menda v letu 1912 je trgala grozna pošast ovce po Gornji Štajerski. Ker niso znali uvrstiti te pošasti v nobeno znano žival-

sko družino, so moji kolegi po natančni proučitvi določili, da je to bastard kenguruja in divje race. In časopisi so to verno beležili. Če hočete, verjemite. Jaz ne verjamem ničesar rad, dokler ne položim svojih prstov v — —, dokler se ne prepričam o baje že dognani stvari sami. Pri opazovanju pa najdeš še marsikaj novega, kar je lovcu v zadoščenje. Le škoda, da se mnogo dobrega ne objavi in ostane last le posameznika.

II.

»Kljunač pade tudi samo od strahu mrtev na tla. Živčni pretres ga umori! Ponovi, Janez!« Tako smo včasih drdrali v šoli. Še dandanes prav resno dvomim o tem, ker sem že po marsikaterem pihal, pa sem moral vsakega zadeti, ako sem si hotel vzeti peresce iz peruti.

Pa me postavijo na brakadi na lep, pregleden, vzvišen prostor na nizki skali. »Tira!« se zadere gonjač in proti meni se zamaje kot metulj v krivuljah dolgokljuna ptica. »Juhej, ti boš moj, saj padeš tudi od strahu!« Res da mi je padel tik pod noge v grm; toda živčni napad sem dobil jaz, ko ga pri najskrbnejšem iskanju nisem našel. Pozneje se mi kaj takega ni več pripetilo. Oči so se mi zbistrile in našel sem ga vkljub njegovi nedosegljivi zaščitni barvi. Kaj kmalu sem spoznal, da kljunača podnevi ne dobiš zlepa na strel brez psa ptičarja, zato sem ubral v poznejših letih drugo uspešnejšo pot, ker je pes ptičar zame in za večino lovcev predrag.

III.

Pri zasliševanju petelina sem na večer v mraku kakor zjutraj še pred svitom redno slišal po zraku glasove, ki so mi bili neznani.

»Kvak kvak« in tudi — »tirlit tirlit!« je šlo sem in tja, godca pa nisem mogel opaziti; tudi se nisem dosti zmenil zanj v petelinjem revirju.

Neko jutro sem imel s seboj mladega lovca-spremljevalca. Ko zaslišiva kvakanje, me spremljevalec na rahlo opozori: »Ali čujete, gospod, divjo raco?« »Kje?« »No, saj ste jo čuli, ko je letela čez naju.« Seveda sem se nasmehnil tej »raci«, vendar sem ga vprašal, kdo mu je natvezel, da je to divja raca? »E, gospod iz mesta — — so mi rekli, ker drži kljun pred seboj in ravno tako kriči kot divja raca.«

Sam sem bil sicer prepričan, da ni raca, vendar še tudi jaz nisem vedel, kam naj to pošast vtaknem. Sem bil še pač zelenec z ozirom nanjo. Sklenem priti stvari do dna ter sem se v prihodnje postavil na prosto mesto, da sem lahko pregledal okrožje

proti prostemu nebu. Spoznal sem do tedaj že, da se ta pošast sprehaja po »izglajeni« zračni cesti vedno v isti smeri tja in nazaj. In tu se prične dolgotrajno, toda dovolj uspešno opazovanje našega gozdnega kljunača.

V nekaj dneh sem izsledil že več kljunačev, ki so se točno držali svojega cestišča. Ker je bilo v aprilu in glasovi niso utihnili niti v maju, sem takoj zasumil, da so to naši kljunači, ki bodo valili pri nas. Bil pa seveda nisem siguren, ker je bila to leto še do konca aprila po hribih do en meter debela plast kašnatega snega. Ključ mi je podal slučaj.

Na zamočvirjenem mestu, kjer je sicer pel petelin, sem spodil tudi kljunača. V tanki sneženi plasti, še več pa v močvirnem blatu, je bilo vse polno luknjic. Preiskal sem nato vsa močvirna mesta v okolici in povsod je bil enak uspeh. Sam sem bil uverjen, da mora več parov kljunačev gnezditi v tem okrožju, nisem pa mogel najti gnezdišč. Vpraševal sem lovce in pastirje, ako vidijo kljunače tudi poleti, pa so me le neumno gledali, češ da kljunača ne poznajo. Šele ko sem v jeseni na brakadi kljunača ustrelil, se je najbrihtnejšemu gorskemu lovcu posvetilo, da bi to znal biti »šnep«. In sedaj je bila vrsta na meni, da bi se oklofutal, ker sem vedno povpraševal po kljunaču, ne pa po šnepu. Tako sem brez potrebe zapravljal vse poletje za jalovo opazovanje. Zvedel sem nato od raznih lovcev in pastirjev, da spodijo kljunače čez vse leto, da ga spodiš tu pa tam tudi pozimi v snegu ob nezamrznjenih močvirjih. Iz tega sklepam, da ostajajo kljunači sploh stalno pri nas v gorah ob nezamrznjenih vodah. Seveda se v hudih zimah izselijo — ali pa jih uničijo skobci in kragulji. Našel sem namreč sam ob gorskih močvirjih kljunače v januarju, ko je ležal nad pol metra debel sneg. Da bi le slučajno zaostali, ne bi mogel misliti, ker je bila jesen prav ugodna za selitev. Ranjeni tudi niso bili, ker so prav lepo odleteli. — Letos dne 8. januarja sem spodil zaporedoma tri kljunače ob potočku v hribih. Temperatura — 10° C. Čudno pa se mi pri tem zdi, da kljunača ni najti ob nezamrznjenih močvirjih v dolini. Torej bodo ti kljunači v hribih le oni pri nas izvaljeni in ne tudi priseljeni.

Pri stalnem opazovanju se mi je v teku let posrečilo določiti približno kljunačeva gnezdišča, gnezd samih pa ne, dokler mi zopet ni pripomogel slučaj.

Na goli poseki, kjer so pustili od zimske sečnje vse vejevje, so kmetje pospravljali in požigali navlako za setev ozimne rži. Iz takšnega kupa dračja je odletel kljunač in od mene poučeni lovec je našel njegovo gnezdo s štirimi jajci. Pustil je sicer

dotični kup nedotaknjen, toda ker so vse naokrog požgali in je gorelo in telo več dni, se kljunač ni več vrnil na gnezdo. Žal da sem bil dovolj nespameten in nisem vzel gnezda in jaje.

V nadaljnjih letih sem več kljunačev ustrelil že v septembru, toda vedno le na enem samem mestu; drugje jih nisem našel ali vsaj pred oktobrom ne, ali pa se ni dalo streljati. V »Lovcu« je bilo že ponovno pisano, da se kljunači drže vse leto na Pohorju. Jaz sem jih našel na Smrekovcu in Šmihelski (Mozirski) planini. Na poteh za petelinom sem našel kljunače tudi v gorah okrog Solčave, drugi lovci pa so mi poročali, da so jih videli in slišali na Menini v poznem aprilu in začetek maja. Kljunačev ni v celjskem gorovju (Mrzlica, Gozdnik) in nikjer v Savinjski dolini. Doseljene najdemo visoko v gorah, iz česar bi sledilo, da se hribov nikakor ne izogibljejo in preletajo čez vse vrhove. Vkljub temu pa so neki predeli v nižini in prelazih, koder najdemo v jesenskem času dosti kljunačev, drugod pa le posamezne. Po večini so takšna »shajališča« lovcev prav dobro znana in na teh mestih posejejo precej funtov šiber na kljunače. Pri poletu čez naše kraje se na določenih mestih, kjer imajo kljunači dovolj hrane, zadržujejo tudi več dni. Na to dejstvo sem si zgradil svoj način lova nanje.

IV.

Mehak jesenski dan. Okrog vrhov se le trepetaje pozibava lahna meglica. Ves dan je bilo živčevje nemirno in nič posebno me ni veselil sicer lepi, toda brezuspešni lov. Bilo je vse v pričakovanju gotove spremembe vremena. Proti večeru se na hitro ovije Ojstrica globoko v podnožje s težko odejo, nato pa jo vihar raztrga in s silno hitrostjo podi velike cunje dalje proti severovzhodu.

Na Smrekovcu je še vse tiho. Na njegovem pobočju se precej velika ravnina — Roma — že pripravlja na vihar. Nekaj okrnjenih smrek, kakor bi stale v sami vodni pari, mrko meče večerno senco po gladkem pašniku.

»Janez, stopi no hitreje!«

»Kam se ti tako mudi? Bova že prišla za časa pod streho. Dokler ne zabuči Smrekovec, se nama nič ne mudi. Danes nismo nič dobili! Čisto po drugih potih je hodila žival, kakor bi bila vedela, kje mi stojimo.«

»Sprememba vremena bo, pa je vse hitelo v nižino, v gozdove, mi smo pa po vrhovih zastavili. Sicer pa mislim, da danes ne bom šel brez plena domov.«

»Saj se bo kmalu stemnilo. Kaj pa še misliš danes streljati?«

»Boš takoj videl. Tjale, v tistole dolinico se ulezi pa miren bodi, jaz bom pa tule na Romi počenil za smrekov koš.«

Komaj da sem utegnil pripraviti sedež, že prileti kakor nočna večša ptica in sede tik kravjeka. Prav počasi, centimeter za centimetrom vzdigujem puško. — Po strelu poberem prvega kljunača. Ko si ga z Janezom ogledujeva, priletita dva in sedeta nedaleč od naju. Hiter strel, nato še eden na novo priletelega kljunača in po kratki pavzi še eden.

»Za božjo voljo, kam pa streljaš?«

»Na kljunače.«

»Ničesar nisem videl.«

Poberem še dva kljunača in mu povem, da sem na poti na strežo zjutraj opazil mnogo kravjekov, razpikanih od kljunačev, in sklenil, da jih v mraku pričakam. Zmajal je moj dobri Janez z glavo, nikdar še ni videl ne slišal, da bi tu gori čakali na šnepe.

Ta uspeh me je tako navdušil, da sem nekaj dni zaporedoma tekkel na Romo, kamor je bilo dobri dve in pol ure hoda, jaz pa sem moral to pot skrajšati za celo uro, sicer bi bil zamudil dolet kljunačev. Zaradi petih minut zamude je bil lov brezuspešen, ker so me kljunači že čakali in pri mojem prihodu takoj odleteli. Opomniti moram, da priletavajo kljunači v hribih malo prej kot v dolini, kjer nimajo takšnega miru. Četudi kljunač ne odleti poprej, dokler ne prideš vsaj na trideset korakov do njega, dâ, celo na deset korakov te pusti tu pa tam, vendar ga skoraj ni mogoče zagledati v večernem mraku zaradi njegove barve in pa ker se pritisne na rjavo jesensko travo.

Pri enem izmed teh maratonskih tekov sem prišel še pravočasno na mesto.

Ko se dobro usidram med košato nizko smrečje, priskače predme zajček, poredno poskoči ter si za slovo od lepega življenja še umije gobček. Istočasno sta priletela malo više dva kljunača in jo seveda po strelu brzo odkurila. Navesim zajca na puško, pa brž z njim po egiptovski temi in grdi poti domov. Drugi dan popoldne zopet pograbil puško in hočem oditi.

»Kam pa že zopet,« me ukori žena.

»Po nož, ki sem ga pozabil na Romi, in pa po enega kljunača.«

»Pa pojdi drugič ponj, sedaj pa raje malicaj. Tu imaš pečeno bedrce piške.«

Hm! Bedrce, pa žena! Ne enemu, ne drugemu se nisem rad zameril! »Veš kaj, bedrce bom pojedel na Romi, vrnil se bom takoj.« Pograbil sem malico in odvihral. Tam, kjer sem prerezal zajcu nogo, poberem nož ter se usedem dobro zakrit v smrečje. Zdelo se je, da imam še dovolj časa, pa si zadovoljno tlačim želodec.

Fst! Tik pred noge se mi usede kljunač. Nobena mišica mi ni zaigrala, le po hrbtu mi je zagomazelo. Kljunač kot navadno obsedi popolnoma mirno kakšne pol minute, nato pa, ko se nič ne gane, se začne pasti. Toda pri najmanjšem gibu ali če se mu zdi kaj sumljivo, takoj odleti. Ta pa vkljub temu, da ni bil več kot pol metra od mojih nog, jo po obligatnem čakanju oddrobi na desno do komaj deset korakov oddaljenega kravjeka. Tam zopet malo obstoji, nakar začne urno preiskovati kravjekovo vsebino za žužki. — Na paši je kljunač dosti nepreviden. — »Oči bi si bil lahko zvil,« ker obrniti se nisem smel za njim. Šele ko se je začel pasti, sem se jel obračati na desno in še puško naravnavati v pravo smer. — Malo pomislim, ako ga streljam na to daljavo, ne bom imel kaj pobrati, čakati pa ne smem, sicer bo odbrzel okrog smrečic. — Po strelu si nisem bil svest, katero blato naj bi pobral. Ker pa je imelo eno le še nekaj perja na sebi, sem se zadovoljil z njim. Sicer ni to lovsko, pa — —

Prilično enakih doživljajev sem imel v teku let še več, toda samo enkrat se mi je prigodilo, da me je kljunač prepoznal in predčasno odletel. Polagoma sem tudi že precej natančno lahko dognal priljubljena mesta, kamor so prihajali kljunači najraje. To so v prvi vrsti pašniki med gozdovi, kjer pasejo vse leto živino in je dosti kravjekov. Preiskal sem torej vse pašnike in kjer koli sem našel luknjice v kravjekih — pazi, da te ne premotijo luknjice, ki jih napravi hrošč govnjač —, sem skoraj z gotovostjo pričakal na večer tudi kljunača. Še bolj-

ša so taka mesta, ako so obenem malo močvirnata ter tvorijo dolinico. Na pobočja pašnikov kljunači ne sedajo radi, vsaj pasejo se tam ne. Vendar so tudi ogli gozdov prav primerni. Ako spodiš ob robu gozda večkrat kljunača, je po večini tam prav dobro čakališče, ker kljunač večkrat ne prileti, ampak jo pridrobi po tleh na plano.

V lepem vremenu prileti kljunač na pasišče pozno v mraku, ko se že težko loči muha na puški, v deževnem vremenu pa se prične pasti že dosti poprej. Ko zapoje zvečer v stolpih bron, predrami kljunače, ki se tihotapsko usedajo po pasiščih. V deževnem vremenu sem ga ustrelil že celo sredi popoldneva na pasišču ob robu gozda. Gotovo pa se pase v deževnem vremenu po gozdu, in sicer zelo rad na gozdnih močvirnih cestah in ob gozdnih studencih. Nikakor pa se mi ni posrečilo zagledati ponovno odletelega kljunača podnevi, pa čeravno sem dobro vedel za mesto, kamor je sedel. Tudi drugič človeka ne pusti tako blizu, posebno ne, ako pri njem obstaneš. Ravna torej enako kot vsa druga divjad.

V.

Večkrat se mi je prigodilo, da sta priletela po dva kljunača skupaj in se tudi usedla prav blizu skupaj. Da bi se držali pari še v jeseni skupaj, ni verjetno, bolj pa, da sta to dva mladiča iz istega gnezda. Pri takem primeru, ko sta oba kljunača preiskovala isti kravjek, sem razbil s šibrami kravjek, kljunača pa sta pustila le svoje vizitke.

Mnogo večerov sem presedel v naravnem ali umetno narejenem zaklonu ter imel priliko opazovati to lepo, previdno ptico. Zaradi opazovanja sem nekaterim celo prizanesel.

Takoj pa, ko se začne vlačiti po bregovih neznosna megla, iz katere ne veš, kaj se bo zmesilo — dež, sodra ali sneg — in je konec prijetnih jesenskih dni, boš težko še pričakal gozdnega kljunača. Da! Marsikateri bo še hušknil nad teboj, toda vsakemu se silno mudi pod toplo streho južnega jasnega neba. Uspehi so tedaj vsaj v gorah prav majhni. A ko najdeš zjutraj po jasni noči zrcala na mlakah, si lahko mirno shraniš pridobljena peresca za spomin. Ne spleča se več laziti samo za kljunači. Ako pa kateri le ostane pri nas, naj živi, ker je itak izgubil že vso maščobo in boš obiral le žile s kosti. Tudi bi bilo potrebno take junake, ki se ne bojijo naše zime, varovati, ker je velika verjetnost, da so oni iz naših domačih gnezd, ali pa se bodo našim razmeram prilagodili. Pomladanska selitev naj bi bila sploh zaščitena. Škoda ubijati prestradano in suho žival, ki se že v jeseni dovolj razredči.

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Nadaljevanje.)

7.

Načela gojitve srnjadi, ki sem jih na kratko podal v prejšnjih poglavjih, zlasti v 2., 5. in 6., se naslanjajo na vzorec naravne plemenske izbire, kakršno uporablja narava sama za ohranitev plemen in rodov. Značilno za to je spolno razmerje, ki naj bi ga po naravnem vzorcu skušali približati 1:1 ali vsaj 1:2. To najbrž za zdaj tudi najboljše ustreza razmeram v naših pretežno gozdnih loviščih, kjer živi srnjad in katera kažejo še precej prvotnosti. Pri nas namreč srnjad še po večini živi dokaj naravno in še ni kulturna žival gozdnih parkov in podobnega.

Kjer je pa gozd postal zgolj umetna tvorba človeške špekulacije, je moralo temu slediti tudi lovstvo.

Iz neke racionalne špekulativnosti se je v takih »modernih« razmerah pojavila druga smer v gojitvi, ki je sicer pri srnjadi biološko utemeljena, ki pa se more izvajati le v deželah z najintenzivnejšim gozdnim in poljedelskim gospodarstvom in tej kulturni stopnji prilagojeno lovsko zakonodajo.

Znanstvena podlaga temu načinu gojitve je Mendelovo pravilo o dedovanju lastnosti in zasnove. Vendar je bistvena raz-

lika te gojitve v tem, da zavrača do neke mere naravno spolno razmerje in dosega svoj cilj ravno s tem, da pušča načelno vse za priplod sposobne srne z dobro dedno zasnovo in le manjše število srnjakov, ki so pa zato lahko po svoji plemenski kakovosti na višku.

Po najnovejših dognanjih je zmotno mnenje, da je za dobro dedovanje potrebno spolno razmerje približno 1:1, ker tu ne pride v poštev plemenska izbira, pač pa umetna in zato naj bo gojitev s puško plemenska gojitev, to je izbira in gojitev najboljših plemenskih živali.

Tudi ne drži, da bi večje spolno udejstvovanje vplivalo na telesni razvitek srnjaka in rogovja posebej. Rogovje je sekundarni spolni znak moške srnjadi, ki pa ni življenjsko važen, a je v zvezi s spolnostjo. Močno rogovje je znak velike potence in baš po obliki rogovja moremo sklepati na dobro zasnovo srnjaka. Vendar se bolje ustvarjeno rogovje za naraven boj za obstanek ne sklada z lovskimi načeli lepega rogovja. Na primer rogovje natikačev-morilcev. Dediščina je skoraj izključno odločilna za krepek stalež. Zato skušamo vplivati na kakovost živali, ne pa na okolico, proti kateri smo navadno brez moči, razen če izvzamemo krmljenje. Krmljenje ali dobra paša pa sicer lahko zvečata moč telesa in rogovja, ne zboljšata pa dedne zasnove dotičnih živali, katerih neposredni potomci so zaradi tega krepkejši, toda le v okviru podedovane zasnove.

Srnji stalež v lovišču predstavlja neko skupnost, ki pa ima v tvorbi rogovja različno dedno zasnovo, torej je različno dedična (heterocigotna). To pomeni, da tvori rogovje vseh kakovosti. Zato treba srnjake s slabim rogovjem, to je s slabimi zasnovami iztrebiti in tako stalež (oba spola) približati čim bolj čistodednosti (homocigotnosti). Od druge strani povedano, omogočiti moramo, da samo krepki individiji preneso svoje telesne in duševne lastnosti na potomstvo. Potomci pa dedujejo navadno v približno enaki meri po obeh starših, zato so tem samo podobni, a ne enaki po telesu, medtem ko značaj navadno prenese na potomca samo en spol.

Sorodna paritev ne škoduje potomstvu in se pri srnjadi ni bati degeneracije. Kar hočemo, je to, kar dela živinoreja, da razvijemo kak znak, ki je po naravi dan, do najvišje mere, in to je pri srnjaku rogovje. Plemenite pasme je pa živinoreja vzgojila ravno s sorodno paritvijo in incestom.

Ocena srnjakov na strelno daljavo, kar sem že v prejšnjih poglavjih omenil, je težka zadeva in daje bolj ali manj zanesljiv oslon le rogovje ter postava živali do drugega leta starosti.

Srnjak je normalno z dopolnjenim drugim letom dorasel in dozorel, zato je od drugega leta ocenjevanje starosti po telesni postavi in rogovju močno nezanesljivo. Če torej srnjak do konca drugega leta kaj prida ne pokaže, je slabič, ki mora čim prej iz staleža. Bodoči plemenjaki z dobro zasnovo dobe že v četrtem mesecu prve gumbiče, katere že lahko v sedmem mesecu starosti zamenja drugo, pravo rogovje, čeprav kozlički še sesajo. Pri srnjakih je možna edino negativna izbira, to je, da pravočasno odstrelimo vse, kar ni dovolj dobro za plemo, in tako preprečimo, da bi povprečna moč rogovja še nazadovala. Število srnjakov za odstrel tako zvišamo, da odstranimo iz staleža tudi vse, kar kaže zgolj povprečno dobre srnjake. Onim, ki smo jih pa odbrali za plemo, pa moramo pustiti časa dve do tri leta, da pokažejo na rogovju, kaj je v njih. Srnjak, ki je nosil vsako leto lepo rogovje, je dragocen plemenjak še potem, ko je jel zaradi starosti upadati.

Koliko dobrih srnjakov pa smemo odstreliti, je odvisno od staleža in razmer. Plemenjake odstrelimo, kar jih določimo, šele po prsku.

Za vzgojo močnega rogovja pri srnjakih ni odločilna starost kakor pri jelenih, temveč moč telesa in rogovja v prvem letu starosti.

Zmanjšanje stalež srnjakov omogoča, da se kak zgodaj zoreči tip srnjadi nadpovprečno hitro množi in da je stalež srn večji, kar da pri nezvečanem skupnem staležu več odstrela (mesa). Sicer bo trofej manj, a med temi kapitalnejše. Tudi lov na klic se v tem primeru zmanjša, pa tudi srnjačjih bojov za časa prska je mnogo manj ali nič in zato tudi pobodenih živali. S tem se naravna plemenska izbira učinkovito zamenja z umetno izbiro za plemo, ki jo izvrši pred prskom puška.

Pri manjšem staležu srnjakov je lažje izbrati res odlične plemenjake, manj možnosti je, da ostanejo v lovišču slabiči. manj je škode od guljenja drevja in poteptanju mladičja po srnjakih.

Obratovalna doba se skrajša; s tem bo stalež povprečno mlajši, dotok priseljencev za posvežitev krvi bo omogočen, izselitev srnjakov docela ustavljena, ker se manjšestvilni srnjaki med seboj ne bodo preganjali in odbijali. Celoten razvoj po teh načelih z močnejšim odstrelom srnjakov zmanjša število krvnih linij in jih zoži.

Pri srnah je važna telesna moč za krepek, zdrav zarod. Srne rastejo do starosti pet in pol leta, ni pa dognano, do katere starosti rode. Zgodnja zrelost je pri srnah posebno važna. Srna

tudi prenaša dediščino rogovja, zlasti ker se dedovanje križa, to je, prenese se od matere na sina in od očeta na hčer. Možno je, da kot dediščino zapusti srna drugo obliko rogovja, kot jo ima srnjak, ki je oplodil srno. V vsakem organizmu so dedne zasnove po očetu in po materi, torej dvojne, od katerih ena je lahko prevladujoča (dominantna), druga pa prekrita (recesivna). Če sta dediščini po očetu in po materi dominantni (prevladujoči), je žival (potomec) čisto dedna (homocigotna) za dotični dedni faktor, n. pr. za rogovje. Če je eden starišev dominanten, drugi recesiven v dediščini, je potomec mešano deden (heterocigoten). Ako sta pa stariša oba recesivno navzoča, deduje žival kot potomec čisto dedno (homocigotno), toda z recesivnim (prekritim) značajem (karakterjem).

Pri čistodednosti se v vsaki spolni stanici (v jajčku in semenski niti) prenese isti dedni faktor. In težnja vsake plemenske vzreje, tudi pri srnjadi, je čistodednost.

Za razumevanje povedanega in načela Mendelovega pravila o dedovanju naj pripomnim, da potomstvo deduje lastnosti in zasnove starišev v razmerju 1:3. Če n. pr. sparimo čisto črno žival s čisto belo in imata živali 4 potomce, bo od teh eden pristno bel, trije pa na videz čisto črni. V resnici bo pa od treh črnih eden pristno črn, druga dva pa mešano črna, prekrito črna, kar pomeni, da bi te dve mešanodedni, navidezno čisto črni živali, dali potomce, od katerih bi bil eden pristno bel, dva mešano črna in eden pristno črn, medtem ko bi pristna bela ali pristno črna žival, čistodedna, sparjena z enako pristno barvano živaljo, dala samo pristne bele ozir. črne potomce.

Za boljšo predstavo tega, v resnici silno zamotanega in zagonetnega dogajanja (procesa) naj podam skromen primer. Za belo in črno žival vzemimo belo in črno ploščico, ki sta po obliki docela skladni. V tem primeru naj pa belo barvo namestuje prozorna ploščica, recimo steklena, skozi katero bi bila črna ploščica dobro vidna, četudi bi bila s prozorno prekrita. Potomstvo je kombinacija teh dveh ploščic, katero izvedemo s prekrievanjem, ki da: belo na belo, belo na črno, črno na belo, črno na črno. Ker smo vzeli za bele ploščice prozorne, dobimo eno belo in tri črne ploščice, od katerih sta pa dve prekriti, a na videz črni. Ako namesto barve vzamemo za dedni faktor rogovje pri srnjadi, si moremo približno predstavljati dogajanje pri plemenski izbiri po dednih zasnovah.

Ker je bil namen tega poglavja samo, da nakažem še drugo pot, ki jo hodi ponekod moderna gojitev srnjadi, ne bom dalje pletel zamotane štrene dednostne teorije. Pristavim samo še, da

se posledice take izbire pokažejo včasih hitreje, včasih počasneje. Nas zlasti zanima to dogajanje na rogovju, po katerem večji del sklepamo na dobro ali slabo pleme. Če sta stariša oba v dobri smeri čistodedna in oba prevladujoča v zasnovah, dednih lastnostih, se uspeh pokaže takoj na prvem potomstvu s tem, da je rogovje krepkejše. Če je pa eden starišev recesiven (prekrit), se zboljšanje na zunaj ne odraža takoj. Tak srnjak s prekritimi dobrimi zasnovami ima lahko še slabo rogovje, čeprav v sebi nosi dobre podedovane zasnove, ki prodro na dan v obliki krepkejšega rogovja morda šele v drugem ali tretjem rodu. Dedno razmerje 1:3 ali 3:1 se po Mendelovem pravilu ne menja. Po tem pravilu se podedujejo skoraj vse lastnosti in tudi take, ki se kažejo samo pri enem spolu. To so po spolu kontrolirane zasnove, h katerim spadajo sekundarni spolni znaki, kakor je rogovje.

Pri opisanem načinu zamenjamo naravno izbiro z odstrelom in tako v pospešenem procesu obrnemo pravilo dedovanja v korist krepkemu rodu s tem, da vse slabo zasnovano sproti izločamo in samo močne plemenske živali z dominantnimi znaki puščamo za plemo. Kajti, ponavljam, dedne zasnove so neprimerno učinkovitejše kakor pa vplivi okolice, t. j. spolno razmerje, kraj kot domovališče, krmljenje itd. Zato je neprimerno važnejša zdrava srna dobre krvne linije (dobrega plemena), ki jo je treba ohraniti lovišču, kakor pa star srnjak s poznanim povprečnim rogovjem.

Učinek v prakso prevedene teorije je ta, da se tempo obrata močno pospeši, več ko podvoji, zlasti če poleg za običajen odstrel zrelih srn zatremo tudi take, sicer krepke srne, ki imajo močno verjetno slabe dedne zasnove.

Vsako večje lovišče ima kraje z boljšo srnjadjo. Tamkajšnje srne so nosilke boljših zasnov, kajti srnjad je stalna in kraju zvesta divjad, z izjemo, če gre v nekem letnem času za pašo. Zato varujmo tropiče srn (sestavljani so po družinah) boljše krvi, oziroma v takih tropičih vse, kar je normalno razvito. Gojitev srn je potem takem krajevno omejena in tam, kjer streljamo dobre srnjake, puščamo zdrave srne. Da pa vseeno dosežemo določeno število srn pri odstrelu, jih odstrelimo v drugih okoliših več, kjer niso tako ustrezne za plemo. Kakor sem že zgoraj omenil, se kvarnega vpliva sorodne plemenitve ni bati, kar nam potrjuje praksa. Tudi fiziološka oslabitev n. pr. srnjakov v primeru parjenja ne vpliva kvarno na kakovost dedne zasnove.

Kakor je torej odstrel srn krajeven (regionalen), za ene okoliše večji, za druge manjši, tako je odstrel srnjakov usmerjen čisto po individualni izbiri. Le tako moremo dedovanje kot

najmočnejše gibalo za organski razvitek izkoristiti tudi pri srnah v gojitvene svrhe. V takih okoliščinah je velika verjetnost, da n. pr. glede rogovja dobro zastavljen (zasnovan) plemenjak oplodi srno enake ali podobne kakovosti.

Prostorno po kakovosti staleža porazdeljen odstrel je lažje izvedljiv, ker ni treba tolike previdnosti v okoliših močnega odstrela, kjer zaradi slabše kakovosti staleža ni posebne škode zaradi kake pomote. Medtem pa v okoliših z dobro zasnovanim staležem pustimo srnjad v miru, tako da postane zaupljivejša in jo potem tudi lažje ocenimo. Zato v okviru take gojitve ni mogoče določiti odstrela za majhna lovišča, temveč zgolj po okoliših boljšega ali slabšega tipa. V slabih okoliših naj bi se razmerje spolov pri odstrelu gibalo približno v razmerju $\sigma:\text{♀}=10:7$ v korist srnam, v dobrih okoliših pa $10:4$ v škodo srnjakov.

Pri nas se določanje odstrela giblje približno v tem razmerju. Vendar je pa to v naših razmerah za popravo kakovosti staleža brez učinka, ker manjka vseh drugih pogojev, ki bi jamčili vsaj za delen uspeh, kajti naše razmere še dolgo ne bodo na splošno zrele za ta način gojitve. Za enkrat se naši razvojni stopnji lovstva prilega le gojitev, ki je oprta na posnemanje naravne plemenske izbire in katere načela sem opisal v prejšnjih poglavjih.

(Sledi konec.)

M. Hanzlowsky

Za gamsovim čopom

Bilo je predlansko leto sredi decembra. Prejšnji dan je padlo po hribih in dolinah samo za »pedenj« snega, ki je oviral vsakogar v hrib in dolino. Pod noč pa se je še zrdečilo nebo ter nam napovedovalo, da bo drugi dan jasno vreme. Ta vremenska napoved nam je bila zelo všeč, ker zalaz gamsov mora že podpreti lepo vreme.

Temna noč nas je odvedla v gore, kjer smo prenočili v novi Povšnarjevi hiši na zgornjem posestvu. Zjutraj smo vstali tudi zarana ter odlezli počasi v gamsje kraljestvo. Od kraja je še nekam šlo, toda popolnoma gladki čevlji za pedenj snega in še po vrhu mojih 56 let — eno in drugo, jelo me je pritiskati vedno bolj in bolj. To je bilo dobro, da sta moja lovska tovariša bila mlada, polna življenja in odlična za hojo. Prišli smo do planine. Čim više smo lezli, tem bolj se me je pollaščal občutek trudnosti. Mislil sem si pač, da je to posledica nespanca, ker sem vso noč prečul le v neki omotici. Toda bila je to le posledica mojega prevelikega počitka in premajhne trenaže. Na planini sta mi odkazala moja začasna gospodarja pot po strmini planine navzgor, dočim sta šla sama še pogledat za jelenom, ki je često prihajal na planino. — Malo sem se odpočil in jo mahnil naprej. Toda pot po planini me je zdelala popolnoma. Za pot, katero bi zmagal normalno v pol ure, sem rabil preko ene ure. Drselo mi je prav pošteno; hodil sem, kakor pravijo, dva koraka naprej, tri nazaj.

Sonce je ravno prisijalo preko Kočne. Kajpak da je bila nepopisljiva lepota narave. Vse smreke in bukve so bile na rahlo

zasnežene in se zrcalile v tisočeri barvah, a ravno tako se je isknilo v zraku na milijone finih kristalov, ki so migljali sem ter tja. Dospel sem do košate smreke sredi planine, od koder je bil krasen razgled po pobočju Kočne. Naperil sem kukalo na nasprotno stran. Že malo ogledovanja ruševja in planote mi je pokazalo gamse v treh skupinah. Prišla sta semkaj tudi oba lovca, ki sta šla oprezat za jelenom, pa ga nista našla. Povedal sem jima, kaj sem zagledal v strminah Kočne. Kot bi trenil, je že pregledoval Povšnar svoje lovišče. Takoj na to nama pove, da je le en trop, kateremu bi mogli in smeli odstreliti kozla. In v resnici je podil stari gams mlajšega od tropa. To se je videlo še s prostimi očmi. Torej hitro naprej. Ker sem pa stal v mrazu, se skoraj nisem mogel ganiti. Le s težavo sem jo kresal še do koč. Tu smo obstali, da si še utešimo želodec. Moj namen, da bi šel v stene Kočne kot »opazovalec«, je šel po vodi, ker so mi odpovedale noge. Zato smo se dogovorili, da počakam v koči, dočim bosta sama skušala zalesti gamse ter izbrati »najboljšega kosmatince«. — Kar se tiče razgleda in njunega zalaza, sem ju imel pred očmi kakor na mizi.

In šla sta. Stopil sem zopet v koč, priložil ognju, sedel v kot ter začel premišljevati usodo, ki jo prinaša starost. V duhu sem preletel Trnovski gozd z njegovo škrbino in Golaki. Triglavsko pogorje s prelepimi gamsjimi lovišči, Stegovnik in gamsja lovišča pod Storžičem... Da, prelepo je bilo in prelepi spomini me vežejo s to gorsko naravo. Tako mehko mi je postalo pri srcu, da so mi solze zalile oči in sem zaihtel kakor otrok. Sramoval bi se, da ni šlo za najbridkejši občutek, ko se lovec zave staranja, ki ga oropa kraljestva planin in gamsov. Prepustiti bo treba to kraljestvo mlajšim.

Otresem se tužnih misli, da pogledam za mladino pri njenem lovskem pohodu. — Pogledam na uro — moj Bog, minuli sta dve uri v mojem premišljevanju. Ko stopim pred koč.

vidim, kako so se valile z jugom megle proti položnejšim stenam Kočne. — Ravno so se pretrgale megle, ko zagledam skozi presledek visoko gori v stenah oba lovca, pod njima pa tri gamse, ki so ju zvedavo gledali. Gotovo sta jih videla in spoznala, da je kozarija, ker sta kazala z rokama nizdol v tisto smer, kjer so stale koze. — Više in više sta se vzpenjala, skrivajoč se za smrečjem in gubami pobočja. Gamsi, katere smo videli prej, so zginili. Prispela sta na teren, ki je bil poraščen z gorsko ostro travo. Po njej je šlo zelo oprezno, kajti nič ni bolj nevarnega kot trava v strmem pobočju s 50 stopinjami in več naklona, ki je pokrita z drobnim snegom kot bi bilo z milom namazano. Če zdrsneš, se ustaviš šele v dolini za kakim drevesom. — Zopet mi je zakrila debela megla lovišče. Bilo je ravno pol 12., ko sem lovca zopet zagledal, toda to pot že visoko v steni. Kako sta se pomikala naprej, to sam Bog vedi. O. mi je pripovedoval o svojih planinskih potih v Triglavski steni, o vseh drugih vrhovih, katere je že preplezal, o Velikem Kleku je govoril, da je že bil na njem. Njemu se torej ne čudim, a čudim se Povšnarju, ki je čokate in debele postave. Nekaj minut pred 12. uro sta mi zginila izpred oči. Točno ob 12. pa odjekne strel, ki je odmeval od strmih sten Kočne; za pol minute pa še drugi. Megla, ki se je vzdigovala, je zakrila vse stene, tako da nisem videl prav nič. Po preteku četrt ure pa se mi je pokazala zopet sončno oblita stena, na vznožju katere sta streljala lovca. Prvo kar so zagledale oči, je bila v sneg zaorana sled, ki je držala od vrha korita proti previsu stene in od tam navzdol v prepad. Ko iščem še s kukalom sled za našima lovcema, ju zagledam vrhu visoke skale, kako mi mahata in kako mi kažeta nekaj z roko. Bil sem prepričan, da sta ustrelila gamsa, kateri pa se jima je speljal po snegu v približno 300 m globok prepad. Toda zadržala sta se predolgo, da bi se skladalo z mojo domnevo. Končno sta zginila za steno in ko sta se mi zopet pokazala, sem videl, da vlečeta nekaj za seboj. Ko sta pa prišla nekaj 100 metrov niže, sem spoznal, da vlečeta za seboj gamsa. Kajpak je šlo navzdol dokaj hitreje kakor navzgor. Ko smo bili pa še približno 300 m narazen, sta mi dala znak, da naj odidem s planine proti posestvu v Zgornji Povšin. Šel sem vzradoščen h koči, po basal prtljago ter odšel v dolino.

Oba lovca sta prišla za menoj k spodnji koči približno pol ure pozneje. In pripovedovala sta mi takole:

»Ko smo se razšli, sva lezla na ruševčevo rastišče. Spotoma sva si ogledala dva tropa gamsov, ki sta pa bila brez starejših kozlov. Pustila sva jih v miru ter lezla navzgor. Videla sva spo-

toma še dva gamsa, toda tudi pri teh je bilo še premalo na glavi. Zato sva lezla še naprej, zavedajoč se nevarnosti, katera je nama grozila zaradi oledenelih in s snegom zakritih tal. Toda želja po gamsu je bila močnejša. Tako sva prilezla do dveh grebenov, ki sta porasla z zakrnelim mecesnovjem. O., ki je šel pred menoj, je pripovedoval drugi, je naenkrat obstal ter se prihulil k tlom in pokazal s prstom, da stoji spredaj gams. Previdno sem dvignil glavo in videl, da stoji za mecesnom približno štiriletni gams. Pokazal sem mu, naj strelja. Komaj da sem mu dal znamenje za strel, ga je že imel v kukalu trocevke in stisnil. Zadeti gams se je pognal v zrak ter zginil. Toda strel je bil alarm še za druge. Hitro je izmenjal naboj in čakal, kaj bo prišlo. Pred nama na drugem robu je postalo medtem vse živo. Naenkrat mi zašepeče: »Po zadnjem streljajte hitro, to je pravi kozel.« — Dvignil sem puško k licu ter iskal s kukalom na puški. Kmalu sem ga imel, toda križala ga je še neka koza. Kakor hitro pa je bil prost, mu položim križ malo naprej na prsi in stisnem. Videl sem še, da je gams počenil in se ni več ganil. Potegnila sva ga na polico in hitela, da ti sporočiva o lepem plenu. Ko sva se okrepčala, sva se spravila na puljenje gamsovega čopa. Toda navzdol sva morala biti skrajno oprezna, da se nisva peljala po r... k maši, kakor pravijo Gorenjci.

Po svojem poročilu je moral leči čez bruno, da je dobil na zadnjo plat lovski krst, kakor se spodobi, in potem vršič ruševja za klobuk.

Na vožnji domov se je avto z novim »krščencem« kar sam ustavljal na napajališčih, kjer sva si tudi midva privoščila par kilogramov »bencina«. Domov sva prišla tako židane volje, da je bilo brez besed vsem jasno, kako je z gamsovim čopom.

Moji spomini na tirolske »gamse«

Ljudje kaj radi pišejo svoje spomine. Že iz Napoleonovih časov si je slovenski vojak napisal spomine, ki jih je bil prinesel iz Rusije. Mnogi možje, ki so veliki po svojih zaslugah za narodov blagor, primejo v jeseni svojega življenja za pero in vernemu ljudstvu svojemu na dolgo in široko orišejo svoje vzore in boje. Naj bo tudi meni, preprostem kranjskemu Janezu, dovoljeno na stara leta zapisati nekaj vrstic v spomin na leta, ki sem jih, še cesarja služeč, preživel na lepih tirolskih planinah.

Nekega lepega septembrskega jutra sem jo kar »na črno« mahnil na vrh, ki je bil tik za bojno linijo in približno uro hoda oddaljen od naših barak. Tiste dni je bilo v našem odseku zelo mirno, tako da se je človek mogel za urico ali dve posvetiti tudi »privatnim« poslom. No, in tako sem si privoščil tisti izlet! Vse bi še bilo, če bi si bil mogel po lepem, starem domačem običaju napolniti nahrbtnik z domačimi dobrotami... Tako pa sem stisnil v žep krajec suhega komisa — za vsak slučaj. Vendar pa ta moja »ekspedicija« le ni bila brez vsake vrednosti! Z vrha ne baš lahko pristopne gore sem užival lep razgled, ker zrak je bil izredno čist.

Na povratku sem našel nekaj lepih, belih očnic. Ne daleč od tod pa sem imel priliko opazovati čredico gamsov, ki so se igrali in skakali okoli velike skale. Že sem bil skoraj »doma«, kar srečam našega starega komandanta. Sicer le-ta ni bil tako pasje siten kot njegovi gospodje kolegi, a vendarle mi je bilo nekoliko nerodno, češ da me je mož zasačil na prepovedani, oziroma ne dovoljeni poti.

»Kaj paносиš na kapi zataknjenega?« me nahruli starina, očitno slabe volje.

»Pokorno javljam...«

»Kaj, nič, pokorno! Kapo dol!« se je razhudil stotnik.

Ves prestrašen, kaj je danes tako razkačilo staro dobričino, si snamem pokrivalo.

»No, kaj pa je to?« me vpraša v že prijaznejšem naglasu in pokaže na tistih nekaj očnic, ki so mi kraljevale na kapi.

»Vidiš, Janez, take stvari moraš dati v knjigo in shraniti na suhem kraju, da jih ne napade plesen,« me že kar dobrohotno poučuje stari.

Kar naenkrat pa vpraša: »Si videl kaj gamsov?«

»Videl, gospod stotnik! Če želite kakšno stegence, tedaj sem Vam na voljo,« sem uslužno odvrnil, misleč predvsem na lastno

zabavo, kajti na gamse me je mikalo že vse poletje, a nikoli ni bilo prave prilike.

»Odberi si štiri najboljše in najzanesljivejše strelce, javi mi, kdaj odidete, in končno — želim dober pogled!«

Vesel, da ta moja ekskurzija ni imela slabših posledic, sem jo mahnil v barako ter še isti večer odbral štiri domačine, znane kot dobre lovce ali bolje — strelce ter sklenil že naslednje jutro odriniti na lov.

Ko smo prišli v odsek, kjer sem prejšnjega dne zaznal tistih osem gamsov, sem zastavil fante po načrtu, ki se mi je zdel še najbolj uspešen. Toda nič! Kakor da jih je čez noč nekaj požrlo! Naslednji dan smo imeli isti neuspeh. Komandant je bil že nevoljen, češ da sem ga potegnil. Tedaj pa mi šine v glavo rešilna misel! Poprosil sem ga, naj nam še enkrat dovoli poskusiti lovsko srečo. Mož je pristal. Tedaj sem vzel v »tabrh« tudi nekega Bosanca, ki je bil zelo dober strelec in znan po svoji molčečnosti.

»Jovane!« sem mu dejal, »z nami pojdeš! Če boš dobro streljal, se naješ mesa do sitega. Mi te počakamo na dogovorjenem mestu, ti pa pojdeš po onemle pobočju in ko prideš na vrh, boš videl na planoti dva podivjana domača kozla. Dobro poglej, da li je kdo v bližini! Potem pa kar po njih! Pa srečno!«

Ni še minila ura, kar jo je Bosanec ubral v opisano smer, že sta počila dva strela v četrtnutnem presledku in kmalu nato smo izkožili ter izčistili dvojce rejenih kozlov. Odstranivši jim vse attribute, spominjajoče na pristnost njih domačega izvora, smo odnesli plen dneva v barako. Tovariši so nas kar nosili naokrog, vsi veseli, da se bodo spet enkrat pošteno najedli — in še tako imenitnega mesa. Mene pa je veselilo predvsem to, da sem mogel tako sijajno potegniti starega »hauptmana«, ki se je naslednjega dne z velikanskim užitkom mastil s pristno — domačo kozlovino.

Ko sije lunica

Lep je lov na zajca na brakadi, še lepše je čakanje ob luninem svitu. Pri tem lovu se vidi, kako živi zajec v prosti naravi. Ljudje imajo zajca za eno najbolj neumnih živali. Res včasih napravi veliko neumnost, a včasih pa tudi lovcu dá mnogo opraviti.

Bila je lepa svetla noč, ko čakam zajca. Kar naenkrat jo priseka na njivo in ni se še začel pasti, ko že počí moja puška. Toda kakor vsak začetnik, tako sem tudi jaz ustrelil čez njega. Zajec postrizhe z ušesi in jo odkuri. Šel sem ga čakati še nekaj večerov, a zajca ni bilo več v bližino, čeprav je prišel vsak večer na pašo.

Večkrat ko sem čakal zajca, sem videl, da tudi zajec zna ločiti sled. Ako je prišel na mojo sled, ko sem šel čakati, jo je ovohal in odskakljal nazaj v gozd.

Imel sem tudi večkrat priliko, opazovati zvijačo lisice pri zalezovanju zajca in obenem spretnost zajca, kako se ji zna lepo izmikati, da lisica cedi samo slino po zajčji pečenki. Bilo je pozimi, ko so zajci izpod snega kopali ozimino. Zajec pride na njivo, a za strel je bilo predaleč. Naenkrat se pokaže iz gozda lisica. Ko se plazi kraj gozda, jo zajec opazi in se ji prične umikati po njivi proti meni tako, da sem ga imel na dvajset korakov. Seveda ga nisem streljal, ker me je bolj mikal lisičji kožuh. Ko lisica vidi, da zajca na prostem ne bo dobila, se obrne in odide nazaj v gozd, kakor da ji nič ni za zajca. Toda poznal sem njeno zvijačo in ko sem gledal zajca, sem vedel, da jo pozna tudi zajec. Kakor hitro se je lisica vrnila v gozd, se je zajec pričel pomikati nazaj proti drugemu koncu njive. In kakor je imel prej obrnjeno pozornost na gozd, tako je sedaj pazil na nasprotno stran njive, kjer je njiva segala do roba prelomnice, da se z njive ni videlo po travniku, od koder se je nadejal, da ga lisica misli zahrbtno napasti. In res ni minilo četrť ure, ko se lisica prikaže na drugem koncu travnika iz gozda in se prav počasi plazi čez travnik proti njivi. Ko pride ob prelomnici na rob njive, kjer je prej videla zajca, postoji, ker je bil zajec spet na prejšnjem mestu daleč na drugem koncu njive. Zopet je ugriznila v prazno kakor prvič, a obenem tudi jaz, ker sem predolgo pasel radovednost, kako se bo igra iztekla. Lisica me je dobila v nos in je tako hitro skočila, da sem ustrelil v prazno, čeprav sem bil ves čas pripravljen. V mesečini je težko pogoditi bežečo žival.

Sedaj pa še zajčjo potegavščino, ki se tiče mene in lovcev, a ne lisice. Bilo je leto, ko sem imel pri zajcih veliko smolo, takole proti koncu septembra, ko nova detelja prične rasti in ko se oves požanje. Dve njivi sta bili blizu skupaj, ena proti severu, druga proti jugu, a tako, če si čakal na eni, nisi videl na drugo. Na obeh je bila detelja in na obe so se zajci hodili past. Ko ogledujem, kje naj čakam, mi pade pametna misel v glavo: Na eni njivi napravim strašilo, na drugi bom čakal. Rečeno, storjeno! Ko se znoči in je luna lila svojo blede svetlobo na zemljo, se odpravim na čakališče. S seboj vzamem časopis, spotoma odrežem palico, jo zasadam na sredo njive, na palico obesim časopis in grem na sosednjo njivo čakati. Ko pridem na čakališče, ki sem ga imel na kozolcu, sem bil prepričan, da do-
bim vsaj štiri zajce...

Mine ura, zajca še nobenega. Odračunam dva zajca, mine druga urica, še vedno nič. Vsaj eden naj bi prišel! Zato pridnem še eno urico, da so bile tri, a zajca nobenega na pašo. Prime me tista sveta lovška jeza, češ zdaj grem pa kar domov, mar meni zajec — čeprav bi bil rad vsaj enega, da bi bilo zadoščeno tisti lovski žilici. Ko grem vseeno pogledat na sosednjo njivo, kjer sem vedel, da zaradi strašila ni nobenega, je sedelo — devet zajcev okrog tistega časopisa in so brali novice z naše uboge zemlje in poročila, kako živi človek, ki je gospodar tudi čez zajčji rod — seveda če ga ne ukani kot je mene. Ko sem videl čitalniški krog na njivi kakor v kavarni in spoznal, kako lepo so me zvodili, jih nisem maral motiti ter sem si domov gredoč zažvižgal tisto od fantov, ko so proti vasi šli — — —

Foto Mitja Krejčič

Zajec je napravil možička, ko je mislil,
da je izven nevarnosti.

Fotografirano na 30 m in povečano.

Smešnosti in nedostojnosti v lovskem življenju

Tak lovec, ki ne pije, ne kadi,
ne ljubi in ne poje pesmic si,
nikdàr latinsko ne golči,
to pravi lovec nikdar ni.

Te verze sem čital v neki nemški lovski reviji in jih malo okorno ponašil. Zelo so mi všeč in rad jih podpišem, izvzemši latinščino. Res ne vem, zakaj bi moral ravno lovec lagati! Saj ne rečem, da se v veseli lovski družbi — zlasti pri zadnjem pogonu — marsikatera izpod pazduhe privleče, da se potem družba smeje. Zlasti so pogosto izmišljene zgodbe o neverjetnih lastnostih lovskih psov. Dobro, v toliko se laže v vsaki veseli družbi, zlasti so burkeži dobrodošli, ki kar iz rokava stresajo izmišljene doživljaje.

A zdi se mi nevedno lovca, ako se v resni družbi, pa bodisi samo v dveh, baha z lovskimi prigodami, s številom uplenjene divjadi, z velikansko strelno razdaljo in zadetki takih strellov, ako opisuje lastne doživljaje na lovu, pa te olepšava ali si jih izmišljuje. Obsojam pa lovca, ki — ne vem iz kakšnega lažiponosa — taji oddani strel, če je zgrešil, ker se ravno v teh primerih marsikatera obstreljena divjad zgubi ali se prav dolgo muči z umiranjem. To sem večkrat doživel na brakadah, ko je lovski gospodar vpraševal: »Kdo je streljal? Ali je divjad kaj zadeta?« Pa nihče se ni javil. Če se je pa kdo oglasil, je trdil, da je streljal po šoji, čeprav je morda streljal po srni ali zajcu.

So lovci, ki si domišljujejo, da morajo vselej zadeti, in se sramujejo, če včasih zgreše.

Nekaj let hodi iz Nemčije na kočevske srnjake »lovec« (tovarnar), ki se je že prvič bahal, da nikdar ne zgreši in da zadene na 250 korakov naš petdesetdinarski kovanec. Pravil je to lovskemu čuvaju, ki ga je spremljal na zalazu. Ko je prvič zgrešil srnjaka, je jezno zaklical: »Na... na puški sem imel ščitnik, zato nisem zadel. Poiščite ga, saj mora biti kje v travi, ko je odletel s puške.« Lovski čuvaj se je delal, kakor da išče ščitnik, a se je sam pri sebi smejal. Ko mi je pozneje o tem pripovedoval, je pristavil: »Gospod je res mislil, da sem tako za plotom. Ko bi imel ščitnik na puški, bi puško prav gotovo razneslo.«¹

Nekoč je bil poleg P. še drug gost na lovu. Ta je slišal, da je padel strel v smeri P. Ko sta prišla skupaj, je gost takoj vprašal po plenu.

»Jaz,« se je začudil P., »saj niti streljal nisem, kajne?« in se obrnil na lovskega čuvaja, ki je sramežljivo pritrdil. Pozneje mi je ta lovski čuvaj izdal, da mu je P. strogo zabičal molčečnost zaradi zgrešenega strela.

Drugi pot je ta čuvaj spremljal mene, dočim je P. šel z drugim. V lepem jutru sva slišala v smeri, kjer je lovil P., tri strele: dva drugega za drugim, tretjega četrte ure pozneje. Ko smo se sešli, sem omenil: »Danes Vam je bila Diana obilo naklonjena.«

»Meni?« se je začudil P. »Sploh nisem streljal!« Zopet je moral lovski čuvaj pritrditi. Še potem, ko je tretji čuvaj, ki je bil na drugem koncu v lovišču, potrdil troje strellov v smeri P., je ta tajil!

¹ Če je ščitnik le na ustje cevi poveznjena usnjata kapa, navadno risanic ne raznese, posebno ne repetirk.

»Ali ni to do skrajnosti smešno in klavarno povrhu?»

So pa lovski čuvaji sami taki žalostni junaki, ki prigovarjajo lovcu, če zgreši, da naj zataji strele, zlasti če je večkrat streljal na isto divjad.

Če v lovopustu po pomoti ustreliš srno, ko si mislil, da je srnjak, je treba to zatajiti, srno zakopati in večno molčati po morali nepoštenih lovcev in čuvajev. Tako pravi lovec ne ravna, temveč mora nositi možato posledice, četudi bi bil kaznovan. Pravi lovec bo pa skrbno pazil, da se mu kaj takega ne primeri; če se mu pa vendarle, je morala biti to taka smola, da je navadno opravičljiva.

Lepe, oziroma smešne zgodbe vem o lovih na divje peteline. Pride iz Vojvodine navdušen lovec v Selško dolino. Zvečer gresta z lovcem zasliševat. Lovec ga vodi, sprva po ravnem in potem pričneta lesti v hrib.

»Ali je še daleč?» vpraša gost.

»Na vrhu tega hriba,« odgovori lovec.

»Potem pa ne grem danes,« zagodrnja gost in vrneta se k avtomobilu. Drugo jutro se zopet pripeljeta z avtom do podnožja hriba.

»Pojdite sami na hrib in ustrelite petelina. Počakam Vas v avtomobilu,« ukazuje »vredni« član zelene bratovščine.

Tako se je zgodilo in gost iz žitne Vojvodine je z velikim triumfom prinesel domov lepega petelina.

Neki drugi gost iz Beograda se je res vsaj trikrat mučil v hrib, pa je dvakrat zgrešil, tretjič mu je pa lovski čuvaj »pomagal«, da je lahko odnesel »svoj plen«, krasnega pevca v stolni Beograd.

Nekoč je šel gospodar slovenske velike županije na petelina in tudi streljal. Petelin je odplaval, a na kratko razdaljo sedel na tla. »Zadet je,« zakliče lovski čuvaj in tekla sta z gospodarjem proti petelinu. Ta se je pa znova dvignil in odletel Bog ve kam.

»Ga bom že poiskal,« je rekel čuvaj in visoki gost se je poslovil. Čez dva dni je prejel petelina in bil silno vesel.

Lovski čuvaj mi je pozneje povedal, da je naslednje jutro ustrelil drugega petelina in ga odposlal. Te nedostojnosti vsaj ni zakrivil gost, ampak čuvaj.

Nekoč smo bili na brakadi in ugleden gost je ustrelil srnjčka. Porednost me je prevzela, da sem pri opoldanskem odmoru pošepnil lovskemu gospodarju: »Peter, pokloni gostu zeleno vejico.«

»Ne bodi, no,« mi odvrne Peter in se smeje.

»Le daj,« mu rečem, »če ne ve, da ne sme streljati mladiča, tudi ne bo vedel, kdaj mu pritiče zelena vejica.«

Peter res utrga vejico in jo sramežljivo na klobuku poda gostu. Ta ga gleda nekaj časa, potem si pa zatakne vejico za klobuk. Še pri zadnjem pogonu smo se tolkli po kolenih od smeha.

Ne bi pravil te zgodbe, toda oba sta že umrla: Peter je šel v večna lovišča, ugledni gost pa v nebeški raj; oba sta pošteno zaslužila poslednje bivališče, ker sta bila oba srčno dobra in poštena človeka.

Z Dunaja je prišla lansko leto tudi velika glava — dunajski podžupan — na srnjake. Šli smo trije: gost, lovski gospodar in jaz na visoko prežo, in sicer tako, da sem jaz ostal v dolini in imel za seboj in pred seboj pobočje, onadva sta pa sedela na drevesih na pobočju za mojim hrbtom. Gost je bil oddaljen od mene kakih tri sto metrov, in sicer na pobočju v ravni smeri nad menoj, oziroma za mojim hrbtom.

Ker sem bil prejšnje dni deležen že obilnega lovskega blagra, sem si izbral najslabše mesto. Pa menda ni bilo najslabše, kajti ko je napočil dan, sem že uzrl srnjaka na pobočju pred seboj.

Ravno je izstopil iz gozda in bil še daleč nad menoj. Z daljnogledom sem videl izredno visoko rogovje nad glavo in ušesi. Počasi je stopical nizdol ter mulil zdaj travo, zdaj lističe na grmičevju. Naslonil sem puško na ograjo in ga imel prav dobro v puškinem daljnogledu. Nisem še hotel streljati, ker sem v lepem jutru raje opazoval srnjakovo kretanje in pa ker se je pasel proti meni. Ves zamaknjen v opazovanju lepe živali in v želji, da bi srnjak čim dlje živel, me vrže močan pok puške, sprožene skoraj pod mojo prežo, s sedeža. Kakšen meter pod srnjakom se v istem hipu zakadi zemlja, srnjak jo pa v dolgih skokih ubere v hosto.

Ozrem se s preže nazaj in vidim dunajskega gosta nekaj metrov za mojim drevesom, ki stoji s puško v roki in bulji v prazno pobočje, od koder je zginil srnjak zgrešen in zdrav.

Kaj se je zgodilo? Gost z Dunaja je zlezal s svoje preže, da bi lovskemu tovarišu prestregel srnjaka, ki se mu je bližal, in sam dobil lep plen.

Čuvajevi ugovori, češ da je spodaj na preži dr. M., niso zalegli. Toda boginja Diana, ki čuva nad lovsko pravičnostjo, je posegla vmes, da njenega varovanca ta »pravični« lovce ni dobil.

Neko kočevsko lovišče ima jako dobrega in vestnega lovskega čuvaja. Pred nekaj leti je bila silno huda zima in visok sneg, da se je gladna divjad komaj premikala po njem. Lovcu se je divjad smilila, zato je izbral zunaj na polju kapelico za pokrito krmišče. Tja je nosil seno in srne so res prihajale na to krmo.

Neko jutro nese zopet seno in ko pride do kapelice, vidi v njej divjega prašiča. Hitro sname puško z rame in ustrel v prašiča, ki je bil pri priči mrtev. Tako mi je pravil lovec. Nekdo je pa vedel, da prašič niti brcnil ni po strelu, ker je bil čisto hladen, tako rekoč brez življenja.

Za nameček in dobro voljo še zgodbo o »junaškem« lovskemu čuvaju, ki ga sam poznam in me je že tudi vodil po lovišču. Imenujem ga Hvala.

Nekoč so v lovišču — seveda v snegu — obsledili merjasca. Ker ga je bilo treba nujno obkrožiti, se je zbralo nekaj lovskih čuvajev kot strelci in nekaj gonjačev. Med gonjači je bil tudi zraven krivolovec, ki je jako dobro streljal. Tega je Hvala skrivaj pritegnil k sebi in mu dal svojo puško. Postavil ga je na stojišče, ki si ga je sam izbral in o katerem je prav dobro vedel, da pride merjasec mimo; bila je to dobro znana stečina divjih prašičev. Hvala sam je v bližini zlezal na drevo in čakal. Kmalu po pričetku pogona je merjasec pridrvel po tej stečini in Hvalov namestnik ga je izborno pogodil s strelom, da se je merjasec po nekaj korakih mrtev zgrudil v sneg. V istem hipu je bil Hvala že z drevesa in pri merjascu. Odvzel je gonjaču puško in mu velel, naj se hitro pomeša med ostale gonjače. Nato je stopil v eno nogo na merjasca in zakričal: »Sau tot!«

Seveda so pritekli strelci in gonjači in čestitali Hvali. Zakupnikov namestnik mu je dal suho, v merjaščevi krvi namočeno hrastovo vejico, ki si jo je Hvala ponosno zataknil za klobuk.

Merjasec je bil res orjak, ki so ga potem slavnostno peljali v Kočevje, kjer so Hvalo in merjasca še fotografirali. S kakšnim ponosom je potem Hvala kazal to sliko, si lahko mislimo. Zdi se mi, da je bila ta slika celo priobčena v »Gottscheer-Zeitung«.

Vse bi bilo dobro in ljudje ne bi zvedeli resnice o tem junaškem činu Hvale, ko bi se ta po nekoliko tednih ne sprl s pravim strelcem merjascu. Dobri prijatelj se je maščeval in povedal ljudem vso resnico in tako silno osramotil junaškega Hvalo.

Moji lovski spomini s Ponikve od 1891 do 1896

Ko sem dne 1. novembra 1891 prišel na Ponikvo kot mlad učitelj, sem se koj začel zanimati za ondotne lovske razmere. Zakupnik zelo obsežnega občinskega lovišča je bil takrat graščak A. A., penzioniran stotnik. V lovišču je bilo največ zajcev in lisic, manj jerebic, po gozdovih dovolj jerebov. Ob potoku Slomšci in po obširnih ribnikih, »vrti« imenovanih, pa ob času selitve v jeseni mnogo raznovrstnih rac. Srne so bile bolj prehodna divjad.

Na Ponikvi je bilo v prejšnjih časih ribogojstvo na precej visoki stopnji. Na zapadni strani proti sosednji Dramlji so na nizkem hribovju obširni hotunjski in zagajski gozdovi z dolgimi, ozkimi zamočvirjenimi dolinami, ki padajo položno proti Slomšci in železnici, ki je ob nji izpeljana. Vse te doline so prečkane z umetnimi jezovi, ki zapirajo vodi naraven odtok in tvorijo ribnike, manjše, srednje in velike.

Najlepši moj sprehod je bil k ribnikom, kjer sem opazoval spomladi mlade liske in račke v njihovem pravem elementu. V največjem ribniku so namreč redno vsako leto v trstiki gnezdile race. Lisk je bilo v vsakem ribniku dosti. Prihajali so še ribiči, štoklje in bobnarice. Čudno, da je v samo enem uspeval kraljevi lokvanj s prekrasnimi belimi cveti. Tako spomladi in poleti.

V jeseni ob selitvi pa je vpadlo v te ribnike često na stotine raznovrstnih rac, tako da bi bil lov nanje po večerih na spreletu nad vse uspešen, da nismo bili takšni zeleni abecedarji, ki smo race od kraja uplenili le slučajno. Sam lovski zakupnik ni bil vnet za račji lov. Manjkalo mu je tudi psa fermača, da bi bil ustreljene race donášal iz vode. Zato smo navadno race, ki so bile v nedosežni daljavi v vodi, pustili raje pri miru, ker je vsaka taka race postala plen kragulja ali kanje. Vešč med nami tudi ni bil nihče streljanja v zraku.

Da ne trdim preveč, dokazuje doživljaj kmečkega lovca Pecka, ki je na lovskem pohodu ob »steski« (struga, po kateri je voda napeljana iz ribnika na mlin) naletel na tropo velikih rac, ki so mirno brodile po vodi. Občudoval je s pipico v ustih in s puško na rami lepe race. Le to mu ni šlo v glavo, da so te race vse predaleč od hiše. Končno so postale tudi race na nemega občudovalca pozorne. Ko so ga spoznale, da bi jim utegnil biti opasen, so se na mah vzdignile in jadrno odletele. Zdaj se je Pecku šele posvetilo v glavi, da so to bile divje race.

Da sem ga pri racah od kraja lomil tudi jaz, dokler se nisem toliko izuril, da sem jih znal zalezovati in često uplenil več teh plašnih ptic, ni treba posebej poudarjati. Ta račji lov na ribnikih traja od jeseni vse dotlej, da ribniki zamrznejo. V marcu pridejo race zopet na ribnike, pa so tako mršave, da jih je škoda streljati, ker ni drugega kot perje in kosti. Toliko o racah.

Ampak popisati sem hotel, kako smo takrat na Ponikvi vobče lovili. Kratko: kot so lovili kmetje menda od leta 1848 naprej, ko so bili rešeni graščinske podložnosti. Lovski zakupnik je bil navezan na same domače kmečke lovce, ki so bili sicer vsega spoštovanja vredni možakarji. Toda o lovu so imeli čisto svojevrstne pojme. Vsak je prišel na lov s svojim kužetom, ki je prosto skakal okoli svojega gospodarja. Tudi lovski zakupnik

jih je v tem pogledu posnemal. Če smo potem šli kam dalje na lov, se je skoraj redno prigodilo, da so prosto okoli dirjajoči psi pregnali zajca, za katerim je ucvrla vsa nedresirana, neoprčena pasja drhal in z glasnim bevskanjem pregonila često ves pogon, kamor smo bili namenjeni. Da je potem uspeh bil kaj klavrn, je pač jasno, ker so se pri tej gonji pregnale predvsem lisice in srne. Le kakšen neumen zajček nas je še počakal. In če smo tu in tam srečno prispeli brez vsakega intermezza do revirja, niso ti kmečki lovci utegnili počakati, da bi bili mi lovci brez kužetov dospeli in zaprli više ležeča stojišča, ampak so takoj začeli brakirati. Treba je pač bilo teči, kolikor je bilo mogoče, navadno prav strmo v hrib, da smo kolikor toliko zastavili najboljše gornje stečine. In takšnih nepotrebnih dirk je bilo v lovski sezoni vsako leto na pretek. Danes pri svoji visoki starosti se kar čudim, da si nisem nakopal pljučnice ali jetike, ko sem potem dostikrat po takšni ekspresni turi ves moker od potu v hudem zimskem mrazu ure in ure vztrajal na kakšnem eksponiranem stojišču, kjer mi je ledeni sever neusmiljeno bril okoli ušes.

In kako lahko bi se bilo taki brezmiselni in nemogoči brakadi odpomoglo, da je moj nasvet prodril na celi črti, ko sem predlagal, da morajo lovci svoja kužeta oprčena peljati do revirja, ki je določen za pogon, in z brakado počakati toliko časa, da lovci kolikor mogoče tiho zastopijo vsa stojišča. Tako se je nekdanj lovilo po Pohorju in tako se še danes prirejajo brakade povsod. Kaj ta mladi »kantnar« ve, so se obregnili obme, in lovili po svoji navadi naprej. Z žalostjo v srcu se še danes spominjam divnih revirjev, kakor so bili takrat Luterje, Pečice, predvsem Tičevo, Dobovec, Grahoše, Dolga gora, Bukovca, Slom, Hotunje itd. Kako nad vse krasni uspehi bi se bili dali doseči, da se je izvajala pravilna brakada! In ko bi jih ne bili mrevarili Ponikovljani tako nespretno po starem kopitu!

To vam je bilo v sosednjem Šentjurju čisto drugače. Šentjurški lovci so bili bolj disciplinirani in organizirani. Lov je imel takrat dr. Gustav Ipavec kot nekako odškodnino za njegovo dolgoletno plodonošno županovaње. Manjše love v bližini trga so prirejali pri ugodnem vremenu pozimi skoraj vsako popoldne. Točno ob pol ene jo je primahal od Bodričnice Ulčar v gornji trg. Z glasnim »pu-pu« je pozval vse lovske pse, ki so bili razkropljeni po trških hišah. Po dva in dva je zvezal skupaj. Nobenega ni bilo treba loviti ali s silo pripenjati. Vsi so ga ubogali na besedo. Tudi nobeden se ni ganil od njega, vsi so stali kot pribiti okoli njega in potrpežljivo čakali na odhod. Ko so se potem lovci zbrali z dr. Ipavcem na čelu, je šlo v revir. Bil je Bodrički Ulčar vitke, nekoliko sloke postave, s pipo v ustih, pravi tip slovenskega lovca in izvrsten, neutrudljiv brakir. V revirju so zavzeli vsi lovci svoja stojišča. Zdaj šele je Ulčar spustil pse, jih med brakado glasno spodbujal s svojim u-ta-ta. Ako pa jo je prepoden zajec ucvrl na nasprotno stran, je Ulčar vzel takoj piščalko na pomoč in z glasnim žvižganjem dosegel, da so psi po vrsti utihnili in se brž vrnili k njemu na nadaljevanje brakade. Takšen lov je bil res užitek!

Med takratnimi trškimi omenim Černovška, dobrega jerebarja, zdravnika Rüpšla z dolgo, častitljivo sivo brado, ki je najraje streljal lisice, potem tovariša Čulka in Kurbusa. Dalje je jerebe, jerebice in fazane prišle! vsako jesen streljat brat lovskega zakupnika dr. Benjamin Ipavec iz Gradca, izboren strelec na letečo perjad, in če še omenim, da je za Rüpšlom postal strah lisicam tudi že rajnki živinozdravnik A. Uršič, ki jih je v eni sami lovski sezoni uplenil preko trideset, kar je le mogoče pri dobro organizirani

brakadi, menim, da sem se nekoliko oddolžil nekdanjim Šentjurčanom, kjer sem bil večkrat povabljen na lov.

Vse, kar sem spodbudljivega videl in doživel v Šentjurju, sem v posnemanje predlagal Ponikovljanom, pa le z majhnim uspehom.

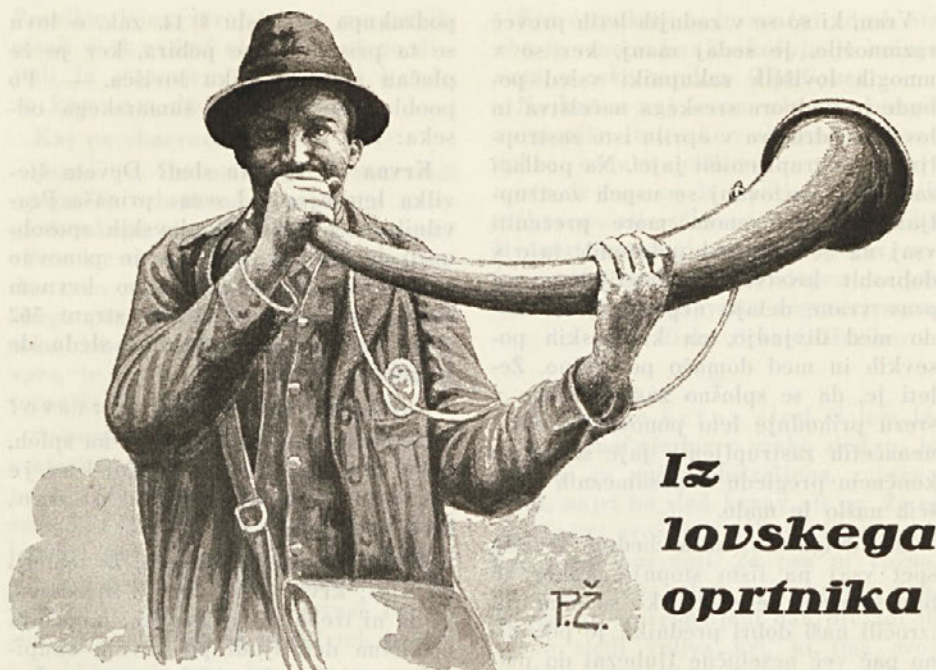
Naj še v nadaljnjem predstavim nekatere izmed takratnih svojih lovskih tovarišev. To je bil pred vsemi Kocéli v Luterju, menda nestor med nami. Trden kmet, ki je vestno čuval svoj revir in ni imel rad, da sem mu pogosto uhal v gaj. Pravi original med nami pa je bil že pri racah omenjeni Pecko, mož tudi že bolj v letih. To je bil pravi fenomen ostrih in izvežbanih oči. Videl je vsakega zajca v ložu in le temu upihnil luč življenja, kar so delali vsi takratni lovci. Na bežečega zajca niti streljal ni, kar sem sam videl. Tudi na stojišču ni vzdržal, ampak neumorno iskal zajce po ložih. Pri več lovih je na ta način uplenil čisto po tri zajce. Nosil je obsežno torbo, kamor je zajce spravljaj. Ljubljeneec lovskega zakupnika in neutrudljiv brakir je bil Pungaršek, menda najbolj zvest in zanesljiv lovski paznik. Vedno je lazil po lovišču in bil tatinskim lovcem redno za petami. V eni lovski sezoni je uplenil sam po petdeset zajcev. Z njim sta se kosala Šket iz Bóletine in Dobnik iz Dolge gore, vsak s petdesetimi zajci. Vsega je padlo nekatero leto (1894/95) tudi do tri sto zajcev, nekaj lisic, jerebov, jerebic, rac itd. Menda izmed vseh teh lovskih tovarišev že danes ni nobenega med živimi, ampak vsi že love po večnih loviščih.

H koncu še en doživljaj, ki bo mogoče zanimal lovske tovariše tudi danes. Uplenil sem namreč kar dve lisici brez puške in pasti tik vasi. Vas leži na valovitem terenu na hribu. Na zapadni strani je bil takrat na obronku gaj s starimi hrasti, vmes smreke, jelše in leskovina. Tla tvori rumen pesek in tukaj so si lisice napravile začasno lisičino. Nekoč sem našel ob novem snegu sveže ležišče tik luknje. Ko me je lisica čutila, je smuknila v luknjo. Pred luknjo sem jo potem čakal zaman v temno noč. Drugo jutro mi je sled pokazala, da je lisica pobegnila iz te lisičine. Tisto zimo je ni bilo več nazaj. Drugo zimo ob malem novem snegu sem vzel puško in šel po šoli na ogled k tej lisičini. Že od daleč sem opazil vrano vrh hrasta, ki je krakala in se venomer ozirala nizdol. Vedel sem, kaj sumljivo vranje vedenje pomeni. Z vso opreznostjo sem se skušal približati lisičini. Vrana je odletela. Lisica, ki je ležala kot prejšnjo zimo pred lisičino, pa v luknjo, kar se je dalo v novem snegu lahko ugotoviti. Brž sem za silo prav površno zataknil vse izhode, pa domov po vrečo cap. S temi capami sva potem s šefom, ki mi je prihitel na pomoč, zakurila pred luknjo. Poprej sva z motiko zakopala vse izhode. Učinkovitost ognja sva povečala z žveplenim cvetom, posipanim po gorečih capah. Od najbližjega soseda je prinesel hlapec otep slame, ki smo jo za capami vso stlačili v luknjo. Toda v lisičini se ni nič zganilo, tako da so prisotni že začeli dvomiti nad mojimi navedbami. Pod noč smo tudi to luknjo zabili. Drugo jutro sem šel gledat. Vse je bilo, kot smo zvečer pustili. Lisica se ni nikjer poskušala izkopati. Po šoli smo luknjo odprli in velika doga je hotela z vso silo v lisičino, kar je bilo zame dokaz, da je lisica še notri. Poslal sem po nekega lovca v soseščino, ki je imel ostrega psa na lisice. Zraven je prišel še lovec Pungaršek. Pes je komaj čakal, da smo luknjo odprli. Takoj je smuknil v lisičino, pa se ravno tako naglo vrnil. Lovec je trdil, da na psu pozna, da leži v luknji mrtva lisica. Tipanje z dolgo leskovo preklo je nas o tem overilo. Ko smo zunaj zmerili, kje leži lisica in kje bo treba kopati, je pes zopet smuknil v lisičino in privlekel mrtvo lisico na plan, krasnega lisjaka. Zdaj pes ni maral več za

lisičino. Po preteku treh tednov me je pot pripeljala zopet tod mimo. Opazil sem v novem snegu sumljivo mačkino sled ob lisičini. Mačka se je namreč ob robu jame obrnila in ritensko praskala sneg v jamo. Kaj to pomeni? Ko pogledam v jamo, skoraj svojim očem nisem verjel! Izpod otepa slame, ki smo jo potlačili, ko smo luknjo više odprli, je molela druga mrtva lisica. Izkopala se je izpod slame tako daleč, da je imela prednji nogi popolnoma prosti. Le križ z zadnjima nogama in rep je bil še pod slamo. Ležala je po strani. Lisica mladica je bila že nagnita. Z lahkoto sem jo potegnil izpod slame. Nerazrešljiva uganka ostane: Kje je bila ta lisica, da je pes ni našel, ko sem začetkoma sledil samo večjo lisico? In zakaj je lisica poginila, ko se je vendar toliko odkopala, da je imela prednji nogi čisto prosti? Možno se mi zdi, da je morala biti ta lisica tudi od vsega začetka v lisičini, pač pa v kakšnem postranskem rovu, kjer se je menda toliko zakopala, da je žveplov dvokis ni zadušil. Toda kako je potem prišla pod slamo, ko smo vendar pustili lisičino na stežaj odprto? Možno bi končno tudi bilo, da je lisico slučajno našel kakšen potepeni kuže, ko se je trudila, da se reši slame, pa jo zadavil. Ampak ta boj bi sigurno zapustil vidne znake v mehkem pesku.

Foto dr. M. Dular

Iz lovskega oprtnika

P.Ž.

Uredništvo prosi vse cenjene dopisnike in sodelavce, da pišejo samo po eni strani in da puščajo primerno širok rob za pripombe.

Zlasti prosi one, ki pišejo s strojem, da ne tipkajo v goste vrste, ker je vsak popravek nemogoč in zaradi nepreglednosti tudi stavljenje močno otežkočeno.

Opazovanja v loviščih Ijutomerskega okraja. (Konec.) Tudi srna zginja zaradi brezvestnega odstrela in je le še redka prikazen. Čim se pojavi kje ob robu kaknega večjega gozda, že jo vzamejo neki lovci, zlasti pa divji lovci, na piko, da jo čim prej ulove. Spominjam se, da je pred kakimi tridesetimi leti srnjad še lepo uspevala v križevskih, precetinskih, godemarskih in grobšinskih gozdih, danes so le kake tri do štiri živali še v križevskih gozdih. Drugod pa se od časa do časa prikaže kaka begunka, ki pa navadno hitro podleže šibram brezvestnih zasledovalcev.

Izredno redka sta že tudi dehor in kuna. V vsej dobi lovskega zakupa se je v mojem lovišču pojavil par kun belic, ki pa je kmalu spet zginil, mor-

da v kako past, ki jo pri nas imenujejo »thorao«, ker z njo love tudi dehorja (thor = dehor).

Veverica se danes pojavi v naših gozdih le malokje, ker so jo zadnja leta nekateri brezvestni lovci sami nepremišljeno zasledovali, še bolj pa lovski tatovi, in jo skoraj iztrebili, ko je pred nekaj leti cvetelo tihotapstvo s kožami čez mejo. Plačevali so po 7 do 11 din za kožico. Marsikateri lovec se je takrat pohvalil, da so mu že samo veveričje kože plačale lovnino, ni pa pomislil, da je z brezmejnimi odstrelom kruto uničeval obstoj najbolj mične živalce naših gozdov. Zaradi njene škode na gozdnem drevju in ptičjih gnezdih nam ni treba biti žal, če je veverica bolj redka.

Vran, ki so se v zadnjih letih preveč razmnožile, je sedaj manj, ker so v mnogih loviščih zakupniki vsled pobude in podpore sreskega načelstva in lovskega društva v aprilu iste zastrupljali z zastrupljenimi jajci. Na podlagi zadevnih opazovanj se uspeh zastrupljanja s fosfogenom more preceniti vsaj na 80—95% od položenih jajc v dobrobit lovstvu in kmetijstvu, saj prav vrane delajo neprecenljivo škodo med divjadjo, na kmetijskih posevkih in med domačo perutnino. Želeti je, da se splošno zastrupljanje v srezu prihodnje leto ponovi. Od vran nenačetih zastrupljenih jajc se je po končnem pregledu v posameznih loviščih našlo le malo.

Da dvignemo naša bedna lovišča spet vsaj na tisto stopnjo, kakor so bila še pred desetletji, ko so nam jih izročili naši dobri predniki, je potrebno pač več nesebične ljubezni do prirodnega življenja med lovci samimi, posebno pa pri tistih naših podeželskih občinskih odborih, ki vidijo v lovu neko zavidljivo »gosposko zabavo«, ne vidijo pa, da je kakor v vseh kulturnih državah, to važna narodno-gospodarska panoga, ki jo je treba ohraniti, ščititi in negovati. Le na podlagi tega spoznanja bo mogoče lovišča uspešno braniti pred nešteti škodljivci, zlasti pred divjimi lovci, ki so pač v današnjem času pri nas največje lovsko zlo. Ing. F. Lupša.

Odlok kraljevske banske uprave dravske banovine III/7, šte. 2867/1: Prispevek za banovinski lovski sklad po odst. šestem § 8. zak. o lovu oziroma po čl. 54. toč. e/1 lovske uredbe je treba pobrati vselej, kadar občno upravno oblastvo prve stopnje potrdi lovsko zakupno pogodbo po predpisih zakona o lovu, t. j. ob potrditvi dražb — zakupnih pogodb na podstavi § 9. in § 15. odst. tretjega zakona o lovu, pri podaljšanju zakupnih pogodb, na podstavi § 12. zak. o lovu in pri odstopu zakupne pravice (cesija) na podstavi § 14. zak. o lovu. Pri odobritvi

podzakupa v smislu § 14. zak. o lovu se ta prispevek ne pobira, ker je že plačan po zakupniku lovišča. — Po pooblastilu bana šef šumarskega oddelka: Ing. Šivic s. r.

Krvna ali krvava sled? Deveta številka letošnjega »Lovca« prinaša Pravilnik za preizkušnjo lovskih sposobnosti brakov, v katerem je ponovno omenjeno, da pes išče »po krvnem sledu«; tudi pod sliko na strani 362 stoji, da »pride po krvnem sledu do srnjaka«.

Kaj je krvno in kaj je krvavo?

Če hočem na to odgovoriti na splòh, tedaj bi rekel: krvno je to, kar je s krvjo v zvezi, krvavo pa ono, kar vsebuje kri.

Krvno je torej sorodstvo, ki temelji na krvi; krvna je osveta v sorodstvu, ki pa ni treba, da je krvava; današnja medicina deli ljudi po krvnih skupinah, meri krvni pritisk, pozna nekatere krvne lastnosti.

Krvava je klobasa, ker je v njej kri; krvavo je znamenje na obleki, če je na njej kapljica krvi; krvav je obračun, če pri njem teče kri.

In kakšna je sled, po kateri gre pes za ranjeno divjadjo? Krvava! Pač pa je krvno njegovo delo, ker je v zvezi s krvjo.

Potemtakem bomo pravilno rekli: pes opravlja (krvno) delo po krvavi sledi ranjene divjadi.

V naši lovski besedi so se razpasle oznake: »barvna sled«, »barvno delo ali delo po barvi« in za psa, ki tako delo opravlja, »barvar«.

Od dobrega lovskega psa zahtevamo, da išče z nosom in ne z očmi! Besede »barvno delo, delo po barvi, barvar« greše proti osnovnim zahtevam za dobrega lovskega psa, izmaličijo v označbi njegove lovske dobrine, ker preneso stvar z nosa na oči. Čas je in potreba tudi, da »barvo« in kar je ž njo v zvezi, opustimo in nadomestimo s praviimi izrazi, ki tega, kar hočemo in zahtevamo, v osnovi ne izprevržejo.

Pravilno bomo torej odslej govorili in pisali o »krvávi sledi« ranjene divjadi in o pasjem »delu po krvi«, »o krvnem delu« psa itd.

Kaj pa »barvar«?

Jasno je, da moramo zavreči tudi njega, če izbrišemo »barvo« iz našega lovskega slovarja! In nadomestek? »Pes krvár« ali samo »krvár«, kadar nam zveza pokaže, da gre za lovskega psa. Krvár je oblikovno ravno tako dober oziroma slab kakor »barvar«, je pa smiselno daleko boljši in točnejši, lovsko torej primernejši.

Avgustova številka »Zdravniškega vestnika« prinaša moj sestavek, ki se peča s temi in takimi besedami, ki smiselno spadajo sèm. Ker je pač malo lovcev, ki dobe »Zdravniški vestnik« v roke, in ker bo gotovo zanimalo vsakogar, ki ima za take stvari čut in smisel, naj navedem nekaj teh besed:

Vodéno je vse, kar »je iz vode«, česar glavna sestavina je torej voda: vodén curek, vodéna bula (cista), vodéna kila (Wasserbruch), vodéni mehurček na koži je napolnjen z vodo, vódní mehurček pod slapom pa z zrakom, na vodi samo plava; ljudje potujejo v Ameriko po vodni poti, kadar se vozijo z ladjo, če bi plavalí, bi morali reči: po vodéni poti; vodéno mleko, vodéna juha, vodéno sadje.

Ledéno je iz ledú: ledéna plošča in ledéna gora; ledén pogled, ki je mrzel ko led; ledna omara led zgolj shranjuje; ledne razmere na drsališču.

Snežénega moža so otroci zgnatli iz snega; snežna poročila pa nam javljajo o snežnih razmerah v gorah; o snežénih plazovih, snežénih viharjih, snežénih metežih.

Lesní trgovec ima na lesnem skladišču lesno zalogo; lesna sova, ker živi v lesu. Lesnáta pokrajina je polna lesovja.

Meséna klobasa je mesna jed, kadar hočemo označiti, da ni postna; goveja juha je mesna juha, ragú pa je meséna juha, je iz mesa.

Senéna kopica in senéni zdrob sta oba iz sena; sénska košnja je košnja sena, senska mrzlíca (Heufieber).

Na koncu naj še omenim, da imamo za nemško Innzucht v slovenščini prav dobro oznako »sókrvje« ali »sókrvnost«; iz tega se da izpeljati pridevnik »sókrven« ali »sókrvnosten«. Prevelika živčnost je menda sokrven pojav, sokrvnosten znak izrodja (degeneracije). Izrod, izródek pravimo degenerancu.

Dr. Mirko Čerňič, Maribor.

*

Pravilno je krvna sled. S tem izrazom označuje lovec vsako sled, to je dah, ki ga pušča obstreljena, ranjena žival, najsi bo sled krvav ali ne. Žival po ranitvi svoj dah nekako izpremeni, kar pasji nos čuti. Za psa ni važno, če ima krvna sled tudi krvav sled. Morda na izpremenjeni dah divjadi in njene sledi vpliva kri, ki ima svoj značilen duh. Zato lovci, govoreč po občutku pasjega nosu, pravijo zaradi ranitve izpremenjenemu dahu divjadi oziroma dahu njene sledi krvna sled, odtisom telesa (parkljev, šap) pa krvni sled, ki je lahko krvav. Neranjena divjad pušča zdravo sled na zdravih sledovih, namreč dah, ki pasjemu nosu pove, da je žival zdrava — neranjena.

Ur.

Prsk srnjadi v kamniškem okolišu 1939. Že dolgo let ni bil lov ob prsku tako slab kot prav letos. Lovci so ugotovili nekaj vzrokov, ki utegnejo tudi držati. Glavni vzroki pa bi bili:

1. Pomlad je bila zelo topla in ugodna in so se srne mladice začele goniti prej kot navadno, pa tudi mladiči so bili poleženi bolj zgodaj. Prav za prav niti ne moremo govoriti o kakem rednem prsku, ki traja — seveda z izjemami — navadno od 15. julija do 15. avgusta. Nekateré srne so se že gonile v začetku julija in že konec junija je padel v lovišču Paloviče prvi srnjak na klic. Torej ves prsk se je letos raztegnil na dva meseca.

2. Nekatera lovišča so bila v zadnjih treh letih strahovito izčiščena. Tako so

tudi mrharili v nekem lovišču, ki ima gozda komaj kakih 170 hektarjev. V pičlih treh letih so postrelili čez šestdeset kosov srnjadi. Kakšni kosi so to bili — o tem rajši molčim. Pretežen del vse te srnjadi je padel po brakah, kjer so streljali seveda s šibrami. Koliko pa je bilo pri tem divjadi obstreljene! Omenim naj samo še, da so se teh lovov udeleževali tudi neki gospodje iz Ljubljane, ki se prištevajo med »pravične lovce«. Vse posledice te »čistke« se sedaj jasno vidijo v sosednjih loviščih, od koder je tudi prihajal material za mesarjenje. Najsi so si sosedje še tako prizadevali za gojitvijo, ni nič pomagalo, ker srnam niso mogli prepovedati izhoda iz svojih lovišč. Hvala Bogu in svetemu Hubertu, da je novi lovski zakon vsaj nekoliko napravil red!

3. Precej gotov vzrok je nereguliran stalež srnjadi in njeno slabo spolno razmerje. V nekaterih loviščih pride na enega srnjaka celo pet do sedem srn in bo veljalo precej časa in truda, preden bo spolno razmerje brez škode uravnovešeno na razmerje 1:2.

4. Suša in sopara sta bili neznosni, tako da se je divjad polenila in se je gibala samo ponoči in v zgodnjih jutranjih urah.

5. Za časa najboljših dni srnjega prska je bila polna luna in zavoljo nje svetle noči ter so srnjaki gonili skoraj samo ponoči, čez dan pa so polegali v goščah in jih tudi najboljšje muziciranje z bukovim listom ali Buttollovo piščalko ni moglo privabiti.

Tudi kolobarjev je bilo letos manj videti. Prejšnja leta sem jih videl po dvajset, pet in dvajset, medtem ko sem jih letos opazil komaj sedem. Menim, da so srnjaki s svojo gonjo kar bolj naglo opravili.

Kolikor sem poizvedel od lovskih tovarišev, ki so klicali v kamniškem okolišu, so se vsi zelo pritožili nad slabim lovom. V juliju je še nekam šlo, medtem ko je avgust skoraj popolnoma odpovedal.

Sam sem lovil v zelo dobro zasedenem gozdnem lovišču med Kamnikom in Lukovico ter sem klical z redkimi izjemami vsak dan na različnih prostorih.

Prvikrat sem slišal gonjo 17. julija zvečer.

Dne 21. julija sem priklical prvega srnjaka. Bil je v rasti zaostal šesterak z osem centimetrov visokimi rogovi in sem ga zaradi tega tudi položil na dlako. Tehtal je izčiščen dvanajst kilogramov.

Dne 23. julija sem slišal gonjo na dveh mestih. Na klic se ni nič premaknilo. Do 26. julija sem klical vsak dan, pa nisem videl niti dlake.

Dne 26. julija sem priklical dva srnjaka šilarja in šesteraka, ki je prišel šele čez dobro uro, pa se ni dosti zmenil za moje pivkanje in je legel v visoko travo. Čakal sem še kaki dve uri, potem so me pa pričeli srbeti podplati in sem odšel proti srnjaku. Ko sem prišel na mesto, kjer bi moral srnjak ležati, nisem našel drugega kot posteljico, ki pa je bila že hladna. Najbrž me je moral dobiti v nos in jo je na skrivaj popihal, ker ga potem, ko je legel, nisem več videl. Streljati ga pa prej nisem mogel zaradi gostega grmovja in visoke trave.

Dne 27. julija sva klicala z očetom ves dan in sva oba skupaj privabila tri srnjake, ki so vsi prišli zelo leno in nekoliko postali za kakih debelim drevsom, nato pa so počasi odtavali v zatišje.

Dne 28. julija sem zjutraj priklical in ustrelil srnjaka, ki mi je edini od vseh letos priklicanih urno pristal na klic. Bil je čeden šesterak, toda star komaj štiri leta. Škoda je bilo zanj, pa se človek tudi včasih zmoti in ustrelil kozla, kakršnega ne bi smel. Ta dan potem nisem več klical.

Dne 29. julija so čuvaj in tudi gozdni delavci videli na več mestih goniti. Jaz sam sem videl le srno v dvema kozličkoma.

Dne 30. in 31. julija nisem niti videl niti slišal ničesar.

Dne 1. avgusta sem klical na nekem prostoru in sem dobro uro po tem, ko sem nehal klicati, odšel naprej. Ko sem bil kakih tri sto korakov od mesta, kjer sem klical, sem na istem mestu zaslišal bokanje srnjaka.

Dne 2. avgusta sem spodil srnjaka, ki se je potem kmalu ustavil vrh nekega griča in bokal name z globokim glasom. Odgovarjal sem mu, pa se ni hotel premakniti; stal je namreč za debelo jelko in sem videl le glavo in zadnji konec. Tako sva se dajala kake četrt ure, nakar se je srnjak umaknil v goščavo.

Dne 3. avgusta sem videl goniti srnjaka; hotel sem ga streljati, ker je imel slabo razvite roge, pa je šel prehitro in to še v gošči. Tudi drugi so pravili, da so ta dan videli na več mestih gonjo.

Dne 4. avgusta sem priklical mladega šesteraka, ki je bil čisto dober v rogovju, toda slab v teži — letos so bili sploh vsi kosi zelo lahki in je bilo prav malo takih, ki bi imeli čez 20 kg — in ga nisem hotel streljati, ker je bil vzrejni srnjak. Prišel je potem še na drugo mesto, več kot pol ure oddaljeno od mesta, kjer sem ga privabil prvič. Preteklo je med tem približno tri ure časa. Saj je tako znano, da se srnjad za časa prska ne omejuje samo na svoje stalne prostore in gre včasih tudi kilometre daleč.

Dne 5. in 6. avgusta je bilo vse moje klicanje glas vpijočega v puščavi.

Dne 7. avgusta sem doživel krasno zabavo. Poldrugo uro potem, ko sem na nekem prostoru jenjal klicati, je prišel po dolinici navzgor srnjak vilar in se ustavil kakih trideset korakov od mene na majhnem obronku. Ker sem takoj videl, da je lanski, sem ga pustil in čakal, kaj bo storil. Zabokal sem kot srnjak, radoveden, kaj bo ta napravil. Srnjak je obstal nepremičen in gledal proti meni. Čakal sem kakih pet minut in srnjak je še vedno stal

na istem mestu kakor ulit. Pri tem je komaj vidno drgetal kot pes ptičar, ki stoji na zajca. Nato sem glasno dejal: »Sedaj pa le pojdi naprej, že vem, kakšen si!« Srnjak je stal še naprej kot pred petimi minutami in buljil vame. Jaz pa sem vzel iz oprtnika foto-grafsko kamero in sem ga takega dvakrat pritisnil. (Škoda, da sta se obe sliki ponesrečili, ker je v aparat prišla svetloba.) Potem sem vzel še skicirko in narisal srnjaka, ki je stal še vedno tam nepremično — pa že kar dobrih deset minut. Ves ta čas sva se z lovцем glasno pogovarjala. Šele ko sem proti srnjaku zalučal storž, je poskočil, spustil od sebe vse svoje iztrebke in napravil kake tri skoke ter se je zopet ustavil. Nato se je z zadnjogo popraskal za ušesom in počasi odšel. Nikoli še nisem videl srnjaka, bi ki se tako čudno obnašal, posebno če je bil tako blizu ljudem. Najbrž še nikoli ni prišel v stik z ljudmi, ker je tam zelo malo naselbin, in ni vedel, kaj se pred njim dogaja. Da bi pa imeli tam v bližini kakega udomačenega srnjaka, ki je ušel, mi pa tudi ni znano. Ta dan sem še klical na več prostorih in na dveh sem slišal šumenje v grmovju, videl pa ničesar.

Mladi kanji.

Dne 8. avgusta na vse zgodaj sem na travniku, trideset korakov od hiše, kar bolj mimogrede podrl šesteraka z močnim, toda grdim rogovjem. Priklical sem še dobrega šesteraka, ki pa ni hotel priti ves iz gostega grmovja in sem videl le glavo in vrat. Sicer sem pa imel enega srnjaka za ta dan dovolj.

Dne 9. avgusta sem popoldne priklical še enega srnjaka, ki je pristal šele čez poldrugo uro. Bil je vedno srednje vrste in nikoli nič posebnega, zato sem ga položil na dlako.

Dne 15. avgusta sem še po klicanju slišal šumenje v grmovju, pa se ni nič pokazalo na ogled.

Lovski čuvaj je videl gonjo zadnji-krat 18. avgusta.

Sedaj, v začetku septembra, so si srnjaki in srne že od prska opomogli in že kolikor toliko redno hodijo na pašo.

Torej letos prav slabi rezultati. Ni vsako leto enako, včasih lahko igraš na orglice, pa ti bo pridiral na tri korake najkapitalnejši srnjak, drugič pa lahko piskaš še tako mile viže — magari po notah — pa se ne bo premaknila nobena dlaka. Predlani sem v istem lovišču privabil v komaj treh urah šest različnih srnjakov, pa letos ni bilo nič manj srnjakov kot takrat. Pač slabo leto.

Še več lovcev pa je bilo, ki so želi še večje neuspehe kot jaz. V nekem sosednjem lovišču sploh niso priklicali nobenega srnjaka, pa so klicali veliko in tudi srnjadi je tamkaj dovolj. Skoraj povsod so najboljši dnevi med 6. in 10. avgustom popolnoma odpovedali. Nekateri pravijo, da je bil prsk že julija končan, pa jaz tega le ne verjamem, ker sem sam videl še avgusta goniti in pripisujem neuspehe največ hudi vročini in svetlim nočem, ker je bilo podnevi videti zelo malo srnjadi.

Srne precej rade pridejo na klic, pa mi je prišla letos le ena sama.

Klical sem s klicalom »Springbock«, ki ima izmed vseh piščalk, kar sem

jih imel doslej v rokah, najbolj naraven in nežen glas ter ga lahko uporabljamo za pivkanje in za blečanje. Potem ko sem nehal klicati, sem vselej počakal vsaj tri četrt ure, včasih pa cele tri ure, ker po navadi srnjak, ako je le v bližini, vedno pride pogledat na mesto klicanja, če ne takoj, pa gotovo pozneje. Več od polovice srnjakov mi je prišlo šele čez pol ure, ko sem prestal z vabljenjem. Na samo pivkanje se sploh nobeden ni zmenil.

Pomladanski zalaz in čakanje sta prav tako dala slabe rezultate. Kdor je lovil prve dni junija, je lahko imel še kaj uspeha, pozneje pa je vse pokvarilo deževje, po njem pa roji komarjev, muh in obadov, ki so nadlegovali divjad in lovca. Zgodaj spomladi so na več krajih videli, kako so se srnjaki med seboj ruvali, vendar ne tako izdatno kot prejšnja leta. Tudi oglašali so se letos veliko bolj porredko.

V rogeh so bili letos precej slabi in je bilo le malo dobrih in kapitalnih srnjakov. Rogovi so bili sicer dosti visoki, vendar tenki, gladki in svetli; tudi venci so bili neprimerno majhni. Tudi teža rogov je bila zelo majhna. Pričakovali smo, da bo letos dobro leto za srnjad, saj ni bila zima tako huda. Mogoče je pa le kriva mila pomlad? Bolezni je bilo malo. Bilo je nekaj primerov nosnega obada in metljivosti. Teža srnjadi je bila, kakor sem že omenil, zelo majhna, komaj kaj nad 20 kg. Sicer je srnjad v kamniških predelih vedno bila bolj šibka v teži, medtem ko je bila v rogeh še precej dobra, zlasti v južnih delih. Zelo veliko je bilo slabih šilarjev in kržljavcev. Pa so še vedno ljudje, ki tako golazen puste živeti in streljajo samo dobre. Ne vem, kaj bo, če bo šlo še tako naprej. Vendar je večina lovišč sedaj po novih dražbah v boljših rokah in upajmo, da se bosta stalež in njega kakovost v primernem času popravila.

Letos je pač bilo neugodno, pa potrpiamo, bo že še nekoč boljše. Pa bomo morali tudi sami nekoliko v roke pljuniti in naše lovske njive zorati in opleti!

Mitja Krejči.

Zgodnja selitev divjih gosi. 15. avgusta ob 23.15 sem šel po Marijinem trgu v Ljubljani in sem zaslišal kakih 100 m nad seboj gaganje in sikanje peroti divjih gosi. Nad Ljubljano jih je privabila svetloba, posebno ker je Ljubljana tiste dni bila zaradi gasilskega kongresa bolj razsvetljena kot navadno. Nad Ljubljano so divje gosi krožile približno pol ure, nakar so odletele v smeri proti ljubljanskemu barju.

Mitja Krejči.

Redek plen. Dne 24. septembra t. l. je žand. poročnik g. Dimitrije Trbojevič v lovišču Vrhnje pri Radovljici ustrelil sivo čapljo, ki je imela na nogi obroček z napisom: »Museum Zoolog. B. Polonia Varsovia 508237.« O najdbi je bil obveščen naš Ornit. observatorij.

Hribar Ivan.

Ne streljajte čapelj! Dne 3. julija 1936 je bila od »Vogelwarte Rossitten (Zulicherdorf — Prov. Brandenburg)« obročkana čaplja (*Ciconia ciconia*) s št. 50.505. Čaplja je bila izročena preparatorju Walnerju v Mariboru dne 9. VII. 1939 z naročilom, da jo nagači. Ustrelil jo je V. V. v št. Rupertu v Slov. goricah.

Vljudno naprošamo svoje člane, da ne preizkušajo svojih strelskih zmožnosti nad pticami, ki so koristne, akoravno niso zaščitene.

S. A.

Obročkani zajci. Naš član Šef Ivan, gostilničar in trgovec v št. Ilju v Slov. goricah, je vzredil štiri zapuščene ne-bogljene divje zajčke z mlekom na svojem domu. Ko so odrasli, jih je opremil z medenim obročkom v desnem uhlju ter jih izpustil dne 1. VII. tega leta. Gosp. Šef prosi svoje lovske sosede, da mu sporoče preko »Lovskega društva Maribor«, kje je bil kateri izmed teh zajčkov ustreljen.

S. A.

Zastrupljanje vran v Ijutomskem srezu. Vran se letos opaža manj kakor

zadnja leta, ker so jih v mnogih loviščih zakupniki po hvalevredni pobudi in podpori sreskega načelstva in lovskega društva spomladi zastrupljali z jajci, zastrupljenimi s fosfogenom. Na podlagi zadevnih opazovanj se je dosegel 80—95% ni učinek zastrupljanja v korist lovstva in kmetijstva, saj vprav vrane delajo ogromno škodo med divjadjo, na poljskih posevkih, zlasti na koruzi in med domačo perutnino. Želeti je, da se splošno zastrupljanje sistematično nadaljuje, ker se bo mladi rod ostalih vran drugo leto že spet znatno pomnožil.

Ing. Ferdo Lupša.

Pozna gnezda fazanov in jerebic. Pod našim zelenim Pohorjem so jerebice prilično dobro zastopane, medtem ko se trudimo, da število fazanov šele dvignemo. Jasno je torej, da skušamo vsako gnezdo rešiti propada. Tako mi javi sredi julija nek kmet, da so žanjice našle fazanje gnezdo z enajstimi jajci. Mislil sem, da mi jih bo koklja zvalila že v nekaj dneh; zgodilo se je to šele 7. avgusta. Danes so v velikosti slabih jerebic. Torej zelo pozno gnezdo.

Ob primerni gojitvi in le majhnem odstrelu fazanov — seveda samo petelinov — se bo posrečilo tudi v gornji dravinjski dolini razmnožiti pisanega petelina naših polj.

Ob priliki lova na jerebice (20. avgusta) mi ptičar pokaže gnezdo s petnajstimi jerebičjimi jajci. Ista so se izvalila šele 24. avgusta, medtem ko je bila večina ostalih jerebic že dobro zrasla. Skoraj bi težko verjel, da je jerebica po prvi ponesrečeni valitvi zlegla drugo tako številno gnezdo. Možnosti seveda ne izključujem.

Sekirnik, Oplotnica.

Albinistična vrana. V januarju letošnjega leta sem pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah ustrelil sivo vrano, katera je imela na vsaki peruti precej širok, čisto bel pas. To je prva vrana, ki sem jo videl do sedaj z znakom albinizma. Dal sem jo v nagačenje ter jo odstopil meščanski šoli pri Sv. Lenartu.

Blizu Sv. Jurija sem pa dvakrat videl popolnoma snežnobelo veverico. Lahko bi ji bil prikrajšal življenje, a sem ji prizanesel, ker se mi je res zdelo škoda, oropati gozd tako lepega naravnega okrasa. Feliks Ciuha.

Društvene vesti

† Dr. Miroslav Lukan, veliki župan v p., bivši odbornik in član L. d. Ljubljana in lovec po srcu in znanju, ka-

kršnega more le Bog dati, je legel k večnemu počitku, kamor smo ga letos zadnje dni avgusta spremili. Po svoji šegavosti in žgoči ironiji je bil pristen Dolenjec, rojen 1875. v Št. Vidu pri Stični, mož visoke izobrazbe in inteligence svetovne širine.

A predvsem je bil lovec in kot tak vzgleden tovariš, ki je s svojo visoko, sloko postavo navadno nadvladoval družbo in jo s svojo duhovitostjo tudi vodil.

Svoje lovsko udejstvovanje je pričel v nekdanji ljubljanski lovski družbi kot družabnik, a je pozneje v teku tridesetih let imel v zakupu do mala vsa lovišča od Grosupljega preko

Ljubljane do Planine na Krasu, nekaj časa tudi visokogorsko lovišče Mojstrana. Vendar je bilo njegovo lovsko srce doma na Barju in na slovenskem Krasu, kjer je svoj čas tudi služboval. Nič manj temeljit je bil kot ribič in poznavalec gob. Pravo razodetje je bil pohod z njim v naravo, iz katere je čital kakor iz odprte knjige in zadivljal tovariše s svojim znanjem, spominom in lovskimi veščinami. Med lovci je bil znan posebej še kot odličen lovec na kljunače. Trajna škoda je, da nam ni utegnil zapustiti svojo bogato lovsko prakso v tisku.

Kdo ni poznal mogočne postave, ki se je zdelo, da je ne zmore niti smrt! Toda iztekle so se ure mnogo prezigodaj in izpolnil se je večni ukaz. Zgubili smo dragega lovskega tovariša izmed največjih po postavi in duhu. Naj mu bo ohranjen trajen, časten in svetel spomin!

M. Š.

*

Jaka Bolčin. Kdo ga ne pozna, tega zvestega pristaša »zelene bratovščine« v Loški dolini in moža, ki sta mu gozd in narava tako k srcu prirastla! A ne samo tu, pač pa tudi daleč izven naših meja je Bolčin dobro poznan v lovskih krogih, saj je ta mož tako tesno zvezan z našimi notranjskimi revirji, da se mora vsak, kdor je bil že tu na lovu, nehote spomniti tudi njega.

Dne 25. julija letos je Jakob Truden, tako se namreč »Bolčin« pravilno podpisuje, dočrtil svoje 70. leto in zato naj mu bodo posvečene te skromne vrstice v »Lovecu«, ki ga on že dolga leta vedno z največjim zanimanjem prebira.

Ko sem še pohajal v šolo, sem v mrzlih zimskih jutrih, ko so se lovci zbirali v očetovi hiši k lovu, vedno med njimi opazil tudi Bolčina. Naj je bil še tak mraz, naj je bil sneg še tako visok, njega ni nikoli manjkalo ob takih prilikah, vedno je bil prvi na mestu.

Ko sem kasneje dorastel lovski puški, je bil ravno Bolčin oni, ki me je

avedel v prve lovske skrivnosti ter mi dal na pot v lovsko življenje vse one nauke, ki so neobhodno potrebni vsakemu pravemu lovcu v naših tukajšnjih revirjih.

Dolga leta so od tedaj minula, a kakor vedno, tako je tudi danes še Bolčin vedno prvi pri vsakem lovskem pohodu. Leta mu niso mogla vzeti veselja do lova in do gozda, njegovi hoji se ne pozna teža let, še vedno je, kot je bil, največji prijatelj in najboljši zaščitnik naših revirjev.

V zgodnji jutrnji uri ga že lahko dobiš kje visoko v gori, kjer meri in

vostjo ve, kje se zadržuje srnjad ob posameznih časih, kam se najraje zatekajo jeleni, ko pritisneta mraz in sneg, pokazal ti bo jelko, kjer poje petelin.

Zato je še danes Bolčin vedno vodja vsakega lova, ker najbolje ve, kako se taki reči streže.

Tudi vnet polhar je naš Bolčin. Njegova leta mu prav nič ne branijo, da bi marsikatero noč ne prebil v gozdu z nastavljanjem šklopov.

Je pač pravi gozdni mož, vedno zdrav in svež kljub svojim letom, in želimo mu, da bi tak ostal še dolgo. FRKO.

*

Opozorilo. Po sklepu Zveze lovskih društev bo uredništvo objavljalo oglase le za one pse, ki so vpisani v rodovno knjigo.

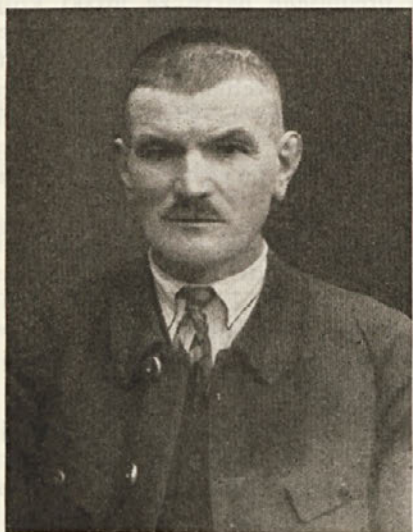
V poročilo o strelskih tekmah v prejšnji številki se je vrinila napaka. Podpora v znesku 1000 din je naklonil ban dravske banovine in ne kraljevska banska uprava dravske banovine, kar popravljamo ter se ob tej priliki gospodu banu ponovno zahvaljujemo za njegovo pozornost in naklonjenost.

L. D. Ljubljana.

Lovsko društvo v Ljubljani je namesto venca na krsto svojega bivšega odbornika pokojnega dr. Miroslava Lukana darovalo »Zelenemu križu« 200 dinarjev. Iskrena hvala!

Lovski večeri L. d. Ljubljana za poživitev družabnosti in lovske misli. Poleg prijetnega naj bi bilo tudi zrno koristnega v obliki lovskih razgovorov, razprav in predavanj. Zato prosimo vse tovariše, ki bi hoteli na teh večerih sodelovati s predavanji, da čim prej prijavijo svojo témo v društveno pisarno tov. Janku Skaletu, ki je poverjen, da organizira te sestanke, ki so se pred nekaj leti že vršili. Čas in kraj bomo pravočasno naznanili, ako se zgleda primerno število predavateljev.

Nadsvetnik Anton Mladič je poklonil »Zelenemu križu« 100 din. Hvala!

prevzema les za »Korleta«, pri čigar hiši je že od nekdaj zaposlen in kjer ga smatrajo malo ne za člana družine, a velikokrat ga ulovi tema še na Gornjih Poljanah, od koder ima dve dobri uri hoda do doma. Čuditi se moraš njegovi neumornosti, nobeno še tako slabo vreme ga ne zadrži in nič čudnega, če je še vedno strah in trepet vseh krivolovcev.

Marsikaj zanimivega je že doživel z divjimi lovci v dolgi dobi, odkar čuva naše revirje, vsak kotiček, vsak grm teh obširnih gozdov mu je dobro poznan in ni ga menda med nami lovca, ki bi tako temeljito poznal življenje v revirjih kot ravno on. Z goto-

Kinološke vesti

Psarna brakov jazbečarjev Hrastnik pokojnega inž. Frica Burgerja je prešla v last Karla pl. Mihaloviča, prokurista in upravnika združenih tovarn stekla Hrastnik. Zaščita psarne postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih ugovorov.

Savezni tajnik.

Oglasi

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Iščem službo. Imam gozd. šolo. Kot lovski in gozdni čuvaj sem v službi že 25 let, toda zaradi odprodaje gozda sem ostal brez službe. Poznam v podrobnosti službo gozdnega in lovskega čuvaja. Kdor želi imeti red v svojem gozdu in v svojem lovišču, prosim, naj me sprejme v službo, ker neustraheno zasledujem tatove in divje lovce. Pok. Ludvik, Beltinci, Prekmurje.

Radijski aparat dam za puško, čebele ali panje. Jenko Metod, Hrastnik.

Srna, pet mesecev stara, udomačena, naprodaj. Ponudbe na: Robnik Rado, posestnik, Smolnik, Ruše.

Prodajam zaradi opustitve lova puško dvocevko-brezpetelinko, kal. 16, z ejektorjem, in psico, nemško, kratkodlako, dve leti staro, dresirano. — Sfiligoj A., Sv. Jurij ob Taboru.

Lovski koledar za november

Sonce	vzhaja:	dne 11. ob	6.55 ^h
„	zahaja:	„ 11. „	16.42 ^h
„	vzhaja:	„ 21. „	7.09 ^h
„	zahaja:	„ 21. „	16.32 ^h
„	vzhaja:	„ 30. „	7.20 ^h
„	zahaja:	„ 30. „	16.27 ^h

Mesec je 11. v mlaju, 26. v ščipu.

Iščem balkanskega braka, čistokrvnega, z rodovnikom, zaradi paritve. Ponudbe z navedbo cene za zaskok je poslati na naslov: Urbanija Alojz, Domžale, Solska ulica.

Kupim lovskega psa ali psico braka istrijanca. Biti mora dober zajčar in lisičar. Vilko Žunko, Selnica ob Dravi.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kože, izdelovanje predložnikov itd.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski kroj. Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiri športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča tvrdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Nagrado 200 din dobi, kdor bi pripomogel izslediti tatu hammerles dvocevke, kal. 14, ki je bila ukradena 1. oktobra t. l. Janezu Bertonclju, lovskemu čuvaju, Bukovica nad Skofjo Loko.

Srne in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

Ugodno naprodaj: Berger, Die Jagd aller Völker im Wandel der Zeit. Knjiga je na ogled v Zvezi lovskih društev.

Strojenje vseh vrst kožuškovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuščekov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Kupim že rabljen strelni daljnogled za puško in navaden prizmatičen daljnogled že iz druge roke. Ponudbe na: Rajko Marenčič, špecerijska trgovina, Kranj.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Puškár F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnice Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
Mauser repetirka, kal. 8 mm,
z daljnogledom 2000 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
dvocevka petelinka, kal. 16,
za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
dvocevka petelinka, kal. 20,
za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

**LUKLEIN podplati za lovce
SPORT-KMET**

Ljubljana, Aleksandrova cesta 7

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALJNOGLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine,
ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi
in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g,
dalje od naših novih lahkkih modelov kot
svetlobno močen daljnogled za zalaz in
čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za
nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56, 8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi,
teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za
zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki
ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI

OPTIČNA TOVARNA D. D., WETZLAR

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame z jamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje **Peter Remer**, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptiče in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator **Lucin Valentin**, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju **Albinu Šifrerju** v Ljubljani na Gosposvetski cesti števil. 12, telefon števil. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov **Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff**, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12

Ivan Petelin

Ali so naše brakade lovsko pravične

Članki, ki opisujejo pogone s psi, so polni poezije in naravnost slavospevi lepo ubranemu zvonjenju poslušnih brakov. Nalezljivo lepi so ti članki, ki poudarjajo samo sončne strani brakad, lepe lastnosti brakov, plemenite užitke lovcev-ljubiteljev brakad in sploh samo lovsko pravično izvajanje lova z gonečimi psi. Škoda, da ti članki opisujejo brakade, kakršne bi morale biti, kakršnih si pravi lovec želi, kakršne bodo morda kdaj v bodočnosti; kakršnih pa v naših loviščih v resnici skoraj nikjer ni. Posamezne in redke izjeme pa ne morejo biti pravilo.

Brakade, kot se izvajajo pri nas, ne pomenijo ničesar drugega kot zakonito dovoljeno preganjanje divjadi in so leto za letom vojna napoved vsem živalim v loviščih. Za časa brakad je razna divjad — ne glede na spol, starost in kakovost — plen tako lovcev, kakor tudi roparic, bolezni in samih brakov. Preganjanje divjadi pa je v neopravičljivem nasprotju s temeljnim pravilom, ki ga lovci vedno poudarjamo in povsod slišimo, pa na brakadah nikdar ne izvajamo, t. j. da mora v revirju vladati največji mir in tišina.

Volčja nadloga, ki se je lovci tako bojimo, je bila manjše zlo, kot so naše današnje brakade. Naravni zakon je bil, da so volkovi skozi leto in dan preganjali divjad, ki pa je bila zato tedaj budna, utrjena in izvežbana od stalnih borb za obstoj in

vedno pripravljena, da se reši svojih zasledovalcev z vztrajnim in hitrim begom. Volkovom so podlegale prvenstveno slabotnejše, manj odporne in manj vztrajne živali. Zdrava in vztrajna divjad je v tej borbi vzdržala in si navadno poiskala manj ogrožene kraje. Na ta način so celo volkovi doprinesli svoj delež za ohranitev zdrave, krepke, odporne in utrjene divjadi, kakor tudi za stalno osveževanje krvi. Sedanja divjad bi nenadni volčji nadlogi seveda mnogo prej podlegla, ker ni navajena, da bi mogla vzdržati vztrajnosten beg na življenje in smrt.

Mislim, da ni zgolj slučaj, ako uplenimo v kočevskih in sosednjih loviščih, kjer so bili volkovi še nedavno doma, tako lepe in močne trofeje.

Resnica v oči bode! Kljub temu pa moramo opisati brakade tako kot jih doživljamo v zeleni praksi, v spreminjajoči se jesenski in zimski naravi.

Do oktobra vlada v revirjih mir in čeprav pade tu in tam posamezen strel, vendar se divjad le malo in neskrbno giblje. V oktobru pa vzvalovi novo življenje med lovci, posebno med tistimi, ki prej vse leto niso imeli puške v rokah. Lepega jutra se povabljeni in drugi lovci zberejo okrog lovskega gospodarja, ki morda pove, kaj in kako se bo lovilo. Zberejo se tudi brakirji s svojimi psi. Med lovci so gospodje, ki cenijo udobnost v taki meri, da ne morejo zapustiti gorkih postelj tedaj, ko je čas počakati ali zalesti plemenitega srnjaka, in katerih mišice so tako ohlapne, da ne zdrže majhnega napora, ki je združen s klicanjem jerebov itd. Čemu napor, ko pa morejo jeseni — založeni z vsemi dobrotami — mirno počakati na svojem stolčku, da jim pridni braki pripode upehano divjad pred puškino cev. Na brakade prihajajo leto za letom novinci, ki jim je lov le šport in zabava, včasih pa tudi prilika za bahanje z nabito denarnico. Na take love pridejo tudi tako imenovani kmečki lovci, ki so že med letom lovili za svoj račun. Ti lovci nimajo v redu potrebnih listin, potrebni pa so, da zaprejo stojišča in vrzeli, kjer bi sicer ušla kakšna dlaka. Pri tem pa seveda dobe novo potuho za nadaljnje izvajanje divjega lova.

Psi so zopet poglavje zase. Vidiš pse vseh mogočih barv, postav in velikosti, ki jih ne moreš opredeliti v nikako pasmo brakov. Tem psom je navadno skupno le to, da so bolj podobni okostnjakom kot živim živalim. Večinoma so to navadni kmečki psi-križanci, ki v prepovedanem času gonijo na lastno pest in si pri tem naberejo vseh mogočih »vrlin«. Kdo bo kupoval in redil čistokrvnega braka, ko pa dobi za kovača ali dva takega braka, ki gre čez tri gore v tuje lovišče iskat srnjad, ki je v

domačem lovišču ni več najti. Tudi tak pes včasih lepo zvoni za zajcem, ki ga žene tako daleč, da se nazadnje vrne sam, pokri! z zajčjo dlako in s smrčkom, rdečim od zajčje krvi.

Zaradi izučenih, ubogljivih in čistokrvnih brakov si ne delajmo utvar, ker napredek ni mogoč, dokler bo kot lovski brak priznan vsak cucek, ki zna odpirati gobec in ki niti lastnemu gospodarju ni vreden toliko, da bi ga pošteno nakrmil.

Ljubitelji psov in brakov posebe tudi pri nas žrtvujejo visoke vsote za nabavo in vzdrževanje prvovrstnih pasemskih živali. Navdušenje za mladiče takih psov je v začetku navadno zelo veliko, vendar se pri novih lastnikih pasma kmalu skazi in skriža v potomstvo, ki v ničemer ni podobno prednikom. Pri tem so pa najboljši in najbolj iskani ter najdražje plačani tisti braki, ki najhuje gonijo srnjad. Tudi med čistokrvnimi braki moramo pri nas še vedno z lučjo v roki iskati take brake, ki so res poslušni, da se dajo odpoklicati, odložiti, ki so naučeni, da ne trgajo obstreljene divjadi itd. To moremo videti že iz smoter psov brakov. Na smotro prijavijo lovci mogoče 15 brakov, na smotro samo jih privedejo kakih 10; bolj ali manj zadovoljivo ocenjenih je pa končno pet brakov. Te številke, čeprav niso povsem točne, vendar dovolj jasno govore.

V načelu sicer nisem nasprotnik pogonov s psi, sem pa odločno proti brakadam na srnjad. Brakade na zajce in lisice s prvovrstnimi in čistokrvnimi braki naj bi že bile v božjem imenu. Zajce spomladi vseješ, jeseni pa požanješ, če jih je kaj. Posebno ponosen pa lovec seveda ne sme biti na plen, ki ga udobno ustrelil na stojišču in ga pridobi brez lastne zasluge in truda. Navsezadnje pa mora biti lovec vsaj dober in uren strelec, ako hoče pogoditi bežečega zajca ali zvito lisico. Brakade na srnjad in na drugo dlakasto divjad velikega lova pa morajo nehati. Tukaj se dela velika in nepopravljiva škoda, ker ni mogoče izbirati in na stojišču v nekaj trenutkih ugotoviti, kaj je primerno ali zrelo za odstrel. Vsi tozadevni izgovori so popolnoma jalovi in so samo izraz nemirne vesti strelca. Strel s šibrami na stojišču v tako velik cilj pa tudi ne zahteva posebne spretnosti. Nekaj šiber se srnjadi že prime, čeprav žival ne obleži na mestu.

Vrnimo se k lovski družbi, ki se je medtem postavila na odkazana stojišča. Lovci čakajo dogovorjenega znamenja, ko gonjači spuste pse. Lovski rog poje. Nenadoma nekje daleč zacvili pes, ki je vzdignil zajca. Ostali psi se mu takoj pridružijo. Zajec beži proti stojišču dobrega strelca, ki ga z lepim strelom položi na dlako. Ne utegne ga pa pobrati, ker so pri njem takoj

sestradani psi, ki ga v trenutku raztrgajo na kose. To je »užitek«, ki ga le prepogosto nudijo naše brakade. Za zajcem, ki zdrav uteče strelec, se psi pode, dokler ne zgube sledi, ali dokler ga ne upehajo in raztrgajo. Prav gotovo pa psi raztrgajo zajca, ki je bil na stojišču samo obstreljen. Lovci in gonjači čakajo celo večnost, da se psi vrnejo. Kmalu vzdignejo srnjad. Lovci na stojiščih pokajo na vsako daljavo najprej po največjih kosih — po »jalovih« srnah, potem pa seveda še po mladičih, kar je navsezadnje bolje, kot da bi nedorasli mladiči poginili v zimskem času. Pogled na mrtvo vodečo srno ali na mladiča, komaj zajčje velikosti, je tudi »užitek«, ki mora pravemu lovcu zagabiti take brakade.

Poslušaj! Tam zadaj v globeli renče in se trgajo psi. Na mestu najdeš zastreljeno srno, volkovi v pasji podobi pa ji pri živem telesu trgajo cele kose mesa. Grozen in žalosten pogled, ki te preganja celo v sanjah, ti pa kljub temu še vedno hodiš na take brakade.

Mirno stojiš na odkazanem ti mestu in čakaš. Morebiti ti bo Diana naklonjena. Nekje daleč poženejo psi in gonja se ti približuje. Čvrsto stisneš puško, že vidiš, kako se zamaje grmovje in praprot, neka senca se ti bliža in že je puška pri licu. Na muhi puške pa zagledaš glavo lovca s soslednjega stojišča, ki smatra za dolžnost, da prestreže tebi namenjenega zajca. Preblediš, treseš se — ne zaradi lepega užitka brakade — ampak od jeze, notranjega nemira in strahu. Pri vsem tem pa tak primer nima vedno srečnega konca.

Če končno upoštevaš jezo, zabavljanje in opravljanje gostov, ki navadno po lastni krivdi niso prišli do zaželenega plena, ne vem, če moreš trditi, da so naše brakade lepe in poetične. Dejstvo je, da take brakade niso lovsko pravične in da pravemu lovcu ne morejo nuditi nikakih plemenitih misli in čustev.

Kakšen pa je stalež srnjadi po takem klanju? Nekaj živali leži mrtvih, še več zastreljenih pa v mukah poginja kot dobrodošel plen lisicam in drugim roparicam. Drugo je pred podivjanimi psi pobegnilo daleč čez hribe in doline, ako pri begu ni prišlo iz dežja pod kap, t. j. pred cevi lovskega soseda, ki opreza ob meji. Srnjadi, ki po srečnem naključju ubeži, nenadni in dolgotrajni beg škoduje, da zboli in poginja. Ostanek morda najde miren kotiček v revirju kakega pravega lovca, deloma pa najde svoje prvotno bivališče, kjer ji pa preti nezogiben pogin od ponavljajočih se brakad. Take brakade ne puste srnjadi, da bi se mogla rešiti. Človek je večja zver in

večji škodljivec, kot so bili nekdaj volkovi, kar je dovolj žalostno, a le preveč resnično.

Lepo je, ako po možnosti ohranimo lepe običaje naših prednikov lovcev. Sklicevati se na naše dede, ki so lovili z braki, pa se mi ne bi smeli. Ko so lovili naši predniki, je bilo manj lovcev, več divjadi in primitivno lovsko orožje. Divjad je bila tedaj kljub brakom v boljšem položaju kot lovec s sulico, lokom ali nezanesljivo kremenjačo. Naši dedi so morali biti vztrajnejši, spretnejši in bolj previdni, kot je to treba danes nam, njihovim potomcem z modernim orožjem, ki ubija divjad na kilometrske daljave. Lepo, pravega lovca vredno bi bilo, ako bi s svojo razantno risanico posnemal svoje prednike pri zalezovanju srnjaka in se mu približal na 30 in manj korakov, kar so naši predniki morali znati s svojim skromnim orožjem. Vsega, kar je bilo dobro v starih zlatih časih, mi ne moremo in ne smemo posnemati. Stopati moramo z duhom časa in se prilagoditi spremenjenim razmeram v prosoh lovstva in v dobrobit naše divjadi, ki potrebuje ljubezni in nege, ki jo v dobi naših dedov še ni potrebovala, sicer se nam ne bi bila ohranila.

Stavbo pričenmo graditi pri temeljih. Zakaj bi tudi brakad ne zgradili na popolnoma novi, našim sedanjim razmeram primerni podlagi. V ta namen bi bilo potrebno:

- a) prepovedati brakade v sedanji obliki;
- b) postopoma dovoljevati nove brakade, ako bi bili izpolnjeni naslednji pogoji:

1. da bi psi braki pripadali kaki čistokrvni priznani pasmi brakov;

2. psi bi morali imeti spričevalo, da so prestali predpisano smotro z zadovoljivim uspehom. Na smotri bi se poleg drugih pogojev moralo brezpogojno zahtevati, da braki puste sled zdrave srnjadi pri miru;

3. lovski upravičenci bi morali biti obvezani, da izgotove načrt brakad za svoj revir, kateri načrt bi morala odobriti pristojna oblast po zaslišanju Zveze lovskih društev, in to tako, da bi lovska soseda ne mogla istočasno prirejati brakad ob skupni meji;

4. ponavljanje brakade na istem delu revirja bi moralo biti prepovedano;

5. gonjači ne bi smeli v nobenem primeru streljati divjadi;

6. lovski upravičenec bi moral biti nerazdelno odgovoren s položeno kavcijo in drugo imovino za vse globe, ki bi bile iz-

rečene nasproti njegovim gostom, ki ne bi imeli v redu predpisanih listin za posest in nošenje orožja ter izvajanje lova;

7. streljanje srnjadi na brakadah bi moralo biti prepovedano.

Lepi, čistokrvni in primerno izučeni psi braki bi bili v veselje in ponos lastnikov, ki bi temu primerno tudi lepo z njimi ravnali. Lovski mejaši bi vedeli, da imajo pred seboj lovske pse, ako bi slučajno zašli v tuj revir. To danes ni mogoče, ker se uporabljajo na brakadah vsi mogoči križanci in drugi psi, ki sploh nimajo lovske krvi, ne sence lovske postave. Kakšne pojme o lovskih psih imajo nekateri lovci, naj služi resnično dejstvo, ko je neki lovec iz meščanskih slojev resno hvalil vrline svojega psa ptičarja (fermača), o katerem je sam priznal, da je križanec resastega foksterierja in braka jazbečarja.

Načrti so danes skoraj povsod potrebni. Zakaj ne bi po določenem načrtu prirejali tudi brakad v naših loviščih. Ako bi bilo tozadevno nekaj več reda, bi niti lovcem, niti divjadi ne bilo v škodo.

Ako divjad srečno prestane brakado, naj ima v tistem letu mir. Naj ostane seme za žetev v prihodnjem letu.

Če bi na skupne love zahajali le lovci, ki imajo vse potrebne listine v redu, bi mnogo neupravičenih pušk prenehalo pokati v naših revirjih in to ne samo na brakadah, temveč tudi tedaj, ko take puške sicer ne priznajo pravic lovskega upravičenca in ne spoštujejo lovskega zakona ter drugih predpisov.

Gonjači na brakadah ne bi smeli streljati, da ne bi ogrožali lovcev na stojiščih, pa tudi zato ne, da bi bila divjadi vsaj med njimi odprta vrata za rešitev.

Za srnjad pa brakade v naših loviščih niso potrebne, ker smo v stanju, da dovoljeni odstrel izpolnimo z risanico na čakanju, zalazu, na klic in pri drugih prilikah. Tedaj imamo priliko in dovolj časa, da srnjad pravilno ocenimo in odstrelimo tisto, kar je primerno ali potrebno za odstrel.

Na brakadah se lovec ne more poglobiti v skrivnostno življenje srnjadi, katero teče po pradačnih zakonih, pa je vendar vedno novo in zanimivo. Pri opazovanju srnjadi, bodisi na zalazu, čakanju ali pri drugih prilikah, pa odkrije lovec vedno kaj novega, kar mu nudi plemenite užitke v toliki meri, da divjad vzljubi in da izvršuje lov res pravilno in lovsko pravično.

Vedno sem imel rad srnjad. Že kot otrok sem jo zamaknjen opazoval v prostranih ribniških gozdovih. Posebno pa sem vzljubil srne tistega lepega junijskega jutra, ko sem ustrelil

svojega prvega srnjaka in preživel edinstvene trenutke, ki mi bodo ostali vse življenje v svežem spominu.

Srnjak, ki se je tedaj pasel v družbi dveh srn, ni bil sicer nič posebnega. Ker pa je bil moj prvi, se mi je tresla roka, ko sem dvigal risanico. Kljub temu je srnjak po lepem strelu padel na mestu. Srni sta po strelu v divjem begu zbežali v bližnji gozd, sam pa sem stopil do mrtvega srnjaka in ga občudoval z mešanimi občutki veselja in notranjega vznemirjenja. Sklonil sem se — ne, hotel sem se skloniti — da bi pobral mrtvega srnjaka, pa sem okamenel na mestu. Dih mi je zastal, kajti tesno poleg sebe sem opazil dve srni, ki sta se vrnili, me opazovali s svojimi lepimi velikimi očmi, da sem nehote moral misliti, da me žival obtožuje. Stal sem na mestu pol ure, mogoče celo več; končno pa sem moral pobrati in odnesti srnjaka, da ne bi zamudil dela. Srni sta ostali na mestu in gledali žalostno za menoj. Pa ne samo to. Ko sem bil že doma, se je precej kasneje pripeljal z avtom lovski družabnik, ki je slišal moj strel, poiskal mesto, kjer je padel srnjak, in videl obe srni, ki tudi pred njim nista bežali. Pustili sta ga tako blizu, da bi jih mogel prijeti z roko. To je bil gotovo svojevrsten doživljaj, ki ga ne more nuditi nobena brakada in o katerem bi kdo mislil, da je lovska latinščina, pa je vendar prava in pristna resnica.

Vzroka, da sta srni opustili vso svojo običajno plahost in previdnost, ne poznam. Vem pa, da njunega pogleda ne bom nikoli pozabil. Ta moj doživljaj je rešil življenje mnogim drugim srnam, ki sem jih na raznih brakadah s povešeno puško spustil preko svojega stojišča v zlato svobodo. Končno je ta doživljaj vzrok, da me — sicer mirnega človeka — pograbi vselej nepremagljiv srd, ako vidim psa, ki preganja srno, to najlepšo in najprijaznejšo žival naših gozdov.

Z željo, da stvarne razprave razbistre pojme o pravilnem izvrševanju lova, zlasti na srnjad, prinašamo tudi ta članek, čeprav se mnogi lovci s temi izvajanjem morda ne strinjajo. Sicer smo pa mnenja, da bodo brez posebnega odseka za lov in brez lovske policije ostali tudi najustreznejši predpisi le papir. — Uredništvo.

J. S.

Spomin

III.

Ko je Stvarnik svet ustvarjal, se je najbrž dalj časa pomudil na kraju, kjer stoji sedaj naša Ljubljana. Iz svoje torbe je vzel ravnice, visoke s snegom pokrite gore, temne griče in gričke, potoke in reke. Iz vsega tega je ustvaril ljubljansko okolico. Na jugu je postavil skrivnostni Krim in še nešteto njemu podložnih hribov in zelenih gričev. Med Krimom in Mokricem pa je potegnil od juga proti severu globoko, divje razorano brazdo »Iško«, po kateri šumi smaragdnozeleni hudo-urnik »Iška«. Vse je »Iška«, dolina in potok in še celo vas, ki se skriva v tej soteski, ima isto ime. Odkar se je začel svet modernizirati in odkar potrebujejo mestni ljudje več zraka, je dobila »Iška« moderno ime, in sicer »Iški Vintgar«. Še ni dolgo tega, ko je bila prekrščena, in ne dalj od tega, ko je bila Iška še neomadeževana po obiskih oddiha potrebnih mestnih trpinov. Bil je to tih, skrivnosten kot zemlje. Tihote ni motil prešeren smeh mestnih nimf, ki si hodijo v poletnem času ohlajati v potok prevroče srce, ne oddiha potrebnih starih in mladih junakov vrišč in trušč, spremljan po disonančnih akordih slabih kitar in sličnih instrumentov lovcev na »sveži zrak«.

Ko postanejo sence dolge in se začno zbirati lastovice, opominjane po jesenskih meglah, da bo kmalu čas velike selitve, takrat zakraljuje v Iški zopet tihota. Odšli so vsi, ki so v poletnih mesecih uživali vsak po svoje Iško. Ostale so le lične hišice, postavljene ob bregu potoka, neme in tihe. Ostala sta nam lovca Iška in okolica v vsej prelestni krasoti taka, kakršna je dal Stvarnik iz rok. V tihoti se napaja Iška le nekaj tednov. Ko se bliža »kvatrti teden«, to je teden v sredini meseca septembra, takrat raztrga tihoto zopet nekdo, ki se mu

zahoče ljubezni, in razodene v nizkem baritonu iz širokih prsi stisnjeno željo vsem tistim, ki razumejo ta glas. S hriba v hrib zagrmí »aaauuu«, da se strese glas nad dolinami in utone v temnih gozdovih. Zopet in zopet se ponavlja ta mogočni vzdih in boža ušesa tistih, ki ga že dneve in dneve pričakujejo...

V mesecu septembru svatuje pri nas kralj gora — jelen, in v kvatrnem tednu pijejo jelen in njegove družice iz čaše opojnosti. Vse leto nemi in plahi paša je postal nemiren in srborit. Srce mu je jelo hitreje biti, ni mu bilo nikjer obstanka, zahotelo se mu je ljubezni. To hotenje ga vsega obvlada, da stegne močni kosmati vrat, vzdigne z mogočnim rogovjem kronano glavo proti mrzlemu nebu in iz širokih prsi bruhne v nizkem baritonu za košute tako privlačni äääuuäää-äüä«. Ta glas pa ne presune samo src košut, temveč požene tudi lovčevno srce. Tam in tukaj strast, strast po uživanju! Košute strižejo z uhlji in love klic tistega, ki si ga žele. Hočejo ljubezni, hočejo, vodene po naravi, biti ljubice in matere. Drve proti glasu, iščejo njega po širnem gozdu, ga najdejo, se mu vdajajo in zopet beže. On — jelen — poosebljena moč, pa drvi lahkih nog s povešeno glavo za srečo in užitkom, drvi za ljubico, ki se umika. Saj tam na drugem vrhu se oglašá še nekdo, ki divje prosi ljubezni. Še močnejše se oglašá, fant od fare mora biti. Ta glas ga razjezi, ljubosumje mu stiska srce, oči so mu, išoč tekmece, krvavo podplute. Hreščeče zarjove bojni klic, pripravljen za napad. Rezek pok... Skrči se močno jelenovo telo, mišice delujejo kot stroj, z vso ogromno silo prestavlja noge, ki so od trenutka do trenutka težje. Ne more se več premakniti. Telo se v krču strese, klecne na prve noge, njegove velike lepe oči očitajoče iščejo tekmece... Težak vzdih — med praprot in korenine debelih jelk se preváli drgetajoče telo... lovec si za klobuk zatakne smrekovo vejico...

Dvanajsti, štirinajsti in tudi šestnajsti september je že minul in še vedno ni bilo nikakega lovčevega sporočila, da so jeleni že začeli rukati. Prejšnja leta je v tem času že zapel telefon s sporočilom, da se jelen že oglašá. Ni mi bilo več obstanka v mestu. Nabašem nahrbtnik za nekaj dni in hajdi tja v gore, tja, kjer jelen kliče svojo srečo — svojo smrt. S kislim obrazom me sprejme lovec. »Nič še ni gospod, nisem še slišal glasu, čeprav sem skoraj dan in noč v hosti. Ni in ni, vrag vedi, kako je to; najbrž bo tudi to letos narobe, kakor je ves svet.« Tako nekako me je potolažil, ali upanja mi ni strl, ker sem imel še en adut v roki. Kvaterni teden je bil še pred mano in v tem tednu se gotovo oglašajo jeleni. Če pa v tem tednu ni

slišati rukanja, je znamenje, da jelenov sploh ni. Ker sem pa vedel, da so gotovo v lovišču, me lovčeva malodušnost ni bogve kako potrla.

Nastanil sem se v prijazni lovski koči na gričku med smrekami na robu senožeti. Ne daleč od kočice pada svet strmo v Iško. Ni minulo jutro, ne večer, da ne bi bil na preži napenjal oči, še bolj ušesa. Vendar kakega znaka o pojatvi nisem pri vsej lovski fantaziji mogel ujeti. Brez najmanjšega doživljaja je minulo še nekaj dni, nekaj mokrih dni, tako da sem bil dodobra opran vseh mestnih pregreh in dišav. Nasprotno z dnevi so bile noči jasne kot ribje oko, rana jutra pa meglena. Iz dolin so se valile megle in gledal sem v hosto z obupom, gledal kakor v bel lonec. Apatično sem kolovratil po hosti v beli smetani in tu in tam zarukal v školjko. Nobenega odziva iz megle. Minula je že sedma ura, zatorej splezam na rob Iške, da pogledam, če še kuha megle. S pelerino ogrnjen se stisnem med skale in gledam megleno morje pod sabo, nad tem meglenim morjem je pa gledal ubogo lovsko paro brez upov in nad široki Krim. Bolj iz dolgega časa kakor zaradi lovske žilice zarukam na školjko. Nisem bil še gotov s klicem, je bil že odmev, to pot pa ne odmev, temveč je pravi pravcati jelen zarukal kakih dve sto metrov pod mano v megli. Vendar že! Zatrepetalo je v lovski strasti telo in vse na telesu s puško vred. Za naskok ni bilo misliti, ker je bila med mano in jelenom meja, katero sme prestopiti brez kazni le on — kralj. Zato sem užival celo dolgo uro le glasbeni pouk, ker ni hotel svojega visočanstva premajati preko meje. Želel sem mu zbogom in na svidenje. Ves dan je bil rožnat. Upi in nade so rastle kot gobe po gorkem dežju. Še preden bo zazvonilo zdravamarijo, bova skupaj, sem računal. Ker sem delal račun sam sebi, je bil tudi najlepši. Bil pa nisem krčmar, ker krčmar je proti večeru zopet odprl zatvornice s tako silo, da so vse rožnate nade šle dobesečno po vodi. Zopet sem moral čakati jutra, jutra vsaj brez dežja. Z lovcem sva sedela v koči kot mokra jereba, poparjena in maloglasna, ker ni dosti kazalo, da bi dež prejenjal in se nama, pristnima Kranjcema, vremena zjasnila. In vendar! Komaj sva v jutru, bilo je štiri ura, stopila pred kočico, že naju presune jelenov pozdrav. Aäääuuuää-ääüä. ki zadoni od popolnoma drugega kraja kot prejšnje jutro. Bila je še tema in tudi na moj odziv ni več odgovarjal. Šel je visokost paša s svojim spremstvom, ne da bi mi povedal kam. Pač smola. Če je pa že smola pri hiši, se rado še kaj takega pripeti, da moraš kleti kot cigan. Iz goste megle se usuje zopet dež. Ker sem bil pa že na večer zadosti namočen, me zgrabi taka neje-

volja, da sem sklenil opustiti lov in se pobrati domov. Ker je pa imel lovec nastavljenih nekaj šklopov za polhe, se je namenil, da jih pregleda in pobere plen. Želel sem mu dosti uspeha in prijetno zabavo v nalivu. Sam sem šel v kočo, da pospravim svojo ropotijo. Pred sedmo uro dež je stare babe ples, pravijo, ker nobeden ne traja dolgo. Tako se je tudi zgodilo. Počasi se je zdanilo, prejenjalo je curljati in tu in tam se je celo pokazala modrina. Jaz, lovec, sem pa sedel v bajti. Ucvrem jo za lovčem in v pičli pol uri sem ga že našel čepečega ob stezi pri svojih polhih in po večini praznih šklopih. »Saj se mi je kar zdelo, da pridete za mano. Le hitro skočite, morebiti bo še čas, da malo zarukate.« Tako me je lovec z veselim obrazom sprejel, upajoč na drobtinico uspeha. Z naglimi koraki prevalliva strmino in na robu soteske se pripraviva na poizkus. Zaradi hitre hoje in velike strmine sem bil dodobra izdelan. Sonce je motno pozlatilo jelke. Aaaaauaaa zabundam v školko. Aäääuuuää—äuää odgovor ne daleč za hrptom. »Vsi svetniki, saj je čisto blizu jelen,« izdavi lovec. Porinem lovcu hitro školjko v roke z naročilom, da naj zaruka sem in tja, pač kakor ve in zna, samo da se bo še oglasil. Sam sem pa šel jelenu nasproti. Moram priznati, da je v meni vse šklepetalo kakor v starem stroju in znoj mi je lil v oči, tako da sem videl kot potapljač v vodi. Na vsak lovčev ruk se je jelen mogočno odzval. Bil je že čisto blizu, nekje na strmem robu globoke doline, zakrit v gostem podrastju. V elegantnih skokih se vsuje iz labirinta vej in grmovja čreda štirih košut ravno proti meni. Na nekaj korakov obstanejo. Kaj je lovska mrzlica, prej nisem vedel, a to pot mi je razodela vse svoje prijetnosti. Telo je postalo mehko kakor da bi bilo brez kosti in bi stalo v struji močnega električnega toka. V tej brezupni situaciji sem med košutami iskal jelena in trepetal kot bilka na vodi v strahu, da me zaradi bližine ne dobe košute v nos. Le nekaj sekund je trajala ta situacija, veliko premalo, da bi premagal mrzlico, a dovolj, da je stopil po sledi košut iz zakrivajočega ga zatišja on, tisti veliki »on«, ki sem ga gledal tolikokrat v sanjah. Široko temnosivo glavo je tiščal k tlom, nad ušesi je pa nosil močno, idealno rogovje. Dvanajst konic se je zableščalo in to tako veličastno, da me je neusmiljena mrzlica oropala še poslednje trohice miru. Trepetajoč vržem risanico v ramo, v puškinem daljnogledu je pa skakal jelen kot zbesnel konj. Sam vrag zadaj mi ukrivi prst. Nad jelenovim vratom zazija v smreki bela rana krogle — — —. Skok, trušč in »potem pa vse tiho je bilo«... Tam ob smreki je pa čepel nekdo, ki bo lahko sanjal in obujal ta spomin.

Ing. Mirko Šušteršič

Gojitev srnjadi

(Konec.)

8.

Na prelomu dobe našega lovstva smo. Ne glede na novi zakon o lovu, ki nam odpira druge in širše možnosti udejstvovanja, čutimo čas, ki kuje nove življenjske principe, nov sistem človeške družbe in gospodarstva. Čutimo, da je čas potisnil pod kladivo usode vse, kar je človeškega, in tudi naše lovstvo in včerajšnjega lovca. Prekovalo nas bo, to vemo. Zato skušajmo, ker je neizbežno, da bomo mi sami kladivo in da se prekujemo smotrno in zavestno, kakor to terjajo čas in razmere. Lovska prosveta, strokovno znanje in disciplina so one sile, ki lahko vodijo kladivo časa.

K lovski prosveti sem hotel prispevati zrno naše slabo založene lovske kašče. Teh nekaj misli je namenjenih predvsem lovskemu naraščanju, zato da bi ob čitanju dobil vzpodbudo za lastno premišljevanje in opazovanje. Obenem je pa to skromen kažipot onim, ki imajo srce, voljo in možnost, pa so pri prvem koraku v zadregi kako. Mnogi, zlasti starejši praktiki se morda v marsičem ne bodo strinjali in zlasti očitati, da je vse to bolj ali manj — siva teorija. Morebiti je res. Toda krivi smo sami, če se nam

zdi to le papirnata — siva učenost, zato ker morda nikoli nismo krenili na to pot. Vsi smo grešili, ker je bil v nazorih zgrešen čas, ki smo ga živeli. Spoznanje je prvi korak k poboljšanju in napredku. In če sem s svojimi teoretičnimi ali praktičnimi izvajanjem doprinesel pezdirc k spoznanju, sem dosegel svoj namen.

Volja prestavlja gore, znanje pomaga. Če se zdi, da so nam danes na poti še gore zaprek, je to le zaradi tega, ker nimamo pravega znanja in zato ne prave volje. Morda sem tudi k znanju slovenskega lovca pridejal perišče. Čas — veter, ki pleve razpihava in zrno pušča — bo to odločil.

Tu podani nazori o gojitvi srnjadi so v mnogočem osebni. So pa tudi zgolj bistveni temelji, na katere naj bi se oslanjala gojitev. Kajti vsaka pokrajina ima svoj obraz in svoje posebnosti, ki jih ni mogoče zajeti v splošno, povprečno podobo. Zato je prva dolžnost, da vsak lovec in gojitelj vedno in povsod motri in opazuje okolico ter vestno proučuje krajevne razmere v najmanjše podrobnosti. Šele to, z nabranimi lastnimi skušnjami v praksi, oprto na strokovno znanje, bo podelilo njegovemu delu vrednost in uspeh kot plačilo za trud.

Narava se ne da oblikovati po enem kopitu, temveč ima toliko obrazov, od kolikor strani jo gledaš. In če za koga, velja gotovo za lovca dejstvo, da je narava človeku edina učiteljica modrosti, resnice in spoznanja.

Moj dopust 1939

Imam sicer priložnost, da se kot lovski sozakupnik oziroma zakupnik udejestvujem v lovu, vendar mi je to žal zaradi službene obveze zelo na skopo odmerjeno. Zato sem izrabil ugodno priliko svojega letnega dopusta na Sv. Planini za lov.

Sv. Planina (985 m) je samo proti jugu moleči odtенок Javorja (1119 m), ki leži na zahodni strani trboveljske in severozahodni strani zagorske kotline. Bivša štajersko-kranjska meja je potekala po Javorju in Sv. Planini natančno po njenem grebenu nekako v smeri od severa proti jugu; na vrhuncu Sv. Planine se je stikala tudi meja med trboveljsko in zagorsko politično občino. To je vzrok, da je Javor razdeljen v lovskem oziru v tri revirje. So to revirji politične občine Št. Jurij ob Taboru na severni strani, revir politične občine Trbovlje ob južni in po izvršeni komasaciji tudi deloma na zahodni strani ter lasten revir TPD na skrajni zahodni strani Javorja. Lovski razmere na zahodnem delu Javorja, ki je spadal prej pod politično občino Zagorje ter je sedaj dodeljen politični občini Trbovlje, dozdevno še niso urejene. Posledice so pa vidne ter se pozneje nanje povrnem.

Iz posebne prijaznosti mi je bilo omogočeno lovsko udejestovanje v vseh treh revirjih ter sem bil tako v položaju, da sem temeljito spoznal ves revir Javor, ne oziraje se na veljavno razdelitev po revirjih.

Ko sem odhajal na svoj dopust, mi je lovski prijatelj K. kot bivši solastnik enega zakupnih revirjev na Javorju s precejšnim pomilovanjem namignil, da je s srnjaki na Javorju slaba. Bil sem sicer malo potlačen, ker sem se bal, da ostanem brez slehernega lovskega doživljaja, pa ugotavljam, da se je moj prijatelj s svojo verjetno dobronamerno napovedjo temeljito zmotil.

Svoje lovske pohode in opazovanja na Javorju sem začel v torek, 18. julija popoldne. Vsak lovski gospodar mi je dal osebno svoja navodila, kje je »doma« najboljši siguran srnjak. Nekaj časa me je dobričina Minik, kolikor je utegnil, spremljal na mojih lovskih podvigih.

Prve dni, ko sem hodil po večini v revir samo proti večeru, se mi je že zdelo, da se bo prerokovanje prijatelja K. uresničilo. Videl nisem ne repa. Zdelo se mi je pa le čudno, ker sem v revirju na primernih mestih našel polno popolnoma svežih po-

steljc srnjadi. Na planinah okoli vrha Javorja se je namreč že pričela košnja in tako ni bilo miru ne zvečer, ne zjutraj, ravno v času, ko izstopa srnjad iz goščave na travnike na pašo.

Prvega res lepega srnjaka sem opazil šele nekega dne na južni strani Kisovca. Preden sem mogel priti v primerno daljavo, ga je vzela previdnost. Bil je res močen, z lepo razvitim visokim rogovjem.

Svoje pohode sem nato nameril v revir TPD. Je to po večini mlad smrekov nasad, ki z nezasajenimi jasami, porastlimi z visoko travo in deloma grmičevjem, malinjem in robidovjem nudi v svojem sedanjem stanju srnjadi idealna skrivališča in pašo. Tudi sicer uživa srnjad v tem revirju vso nego in zaščito ter smatram po svojem opazovanju, da bi bil primeren odstrel srnjakov in tudi starejših srn umesten. Izvršitev tega je pa združena s precejšnjimi težkočami, ker ima, kakor že omenjeno, srnjad v gozdu zadosti hrane ter ne izstopa na bližnje planine. V gornjem delu tega revirja sem proti koncu julija naletel na več srnjakov (po dva, tri in enkrat tudi štiri na večer), pač pa na eno samo, zelo staro srno.

Medtem se je približal čas, ki ga z nemirnim srcem pričakuje vsak lovec, prihajala je doba, ko se srnjak odzove klicu svoje družice, da zaplešeta ženitovanjski ples. Ko sem že nekaj dni poskušal svojo srečo s klicanjem, je prišla sobota, 5. avgusta. Med lovci je znano, da je čas za klic srnjaka v dneh od 5. do 13. avgusta navadno uspešen.

Poskusil sem tega dne brezuspešno svojo srečo že na nekaj krajih. S primerno previdnostjo sem se namestil v visoki travi med vrstami mladih smrek na precej strmem pobočju. Bilo je pol sedmih zvečer ter vroč, sončen dan. Takoj po prvih klicih začujem na kakih 50 korakov v hribu nad seboj izdaten ropot, ki se je hitro večal in bližal. V trenutku vidim, da pridrvi po vzporedni vrsti med smrekami proti meni mlad srnjak, napravi tik pred menoj oster okret v levo skozi vrsto smrek na moji desni strani in že stoji tik pred menoj, ki sem sedel v visoki travi — srnjaček šilar. Gledal me je nepremično kakih pet sekund, nakar je z vidnim nerazumevanjem položaja odskočil. Lep dogodek me je zadržal, da sem nepremično sedel še nekaj sekund in z napetimi živci pričakoval še kakega lepega doživljaja. In res: največ deset korakov desno nad menoj zaslišim rahel šum, nato pa prav mogočen boe, boe; bil je še en srnjak, očitno starejši in krepkejši, ki se je mojemu klicu sicer odzval, a je bil previdnejši in ne tako buren kakor neizkušeni mladenič. Ker je bila smer vetra proti njemu, me je dobil v nos ter

se po kratkem godrnjanju precej šumno in glasno poslovil v smeri proti vrhu pobočja. Kakih 100 korakov oddaljena se nahaja v pobočju gosto zaraščena zareza in tam je godrnjanje zamrlo. Po približno 20 minutnem odmoru se počasi in previdno pomaknem proti tej zarezi, od katere me je ločil greben, širok največ 3 metre, približno toliko visok in do 20 metrov dolg. Na zunanji strani grebena se previdno krijem ter ponovim klic. Ni trajalo pet sekund, ko zaslišim od onstran grebena neko šumljanje, kakor da se kdo prav previdno plazi po tleh. Na ponovni klic se šum ponovi in se mi dozdeva, da prihaja iz neposredne bližine. Zlezel sem popolnoma med grmičje in hotel pogledati preko grebena, kjer sem slutil srnjaka. Previdnost me je zadržala. Srce mi je bilo, da sem ga čutil že kar v vratu. Tak napet položaj je trajal gotovo nekaj minut. Očividno se je pa prebrisancu srnjaku zdelo le neverjetno, da bi se željno ga pričakujoča izvoljenka tako nezaupno skrivala: naenkrat je namreč dal duška svojemu vstajajočemu nezaupanju, se jezno oglasil boe, boe ter se počasi spet pomaknil više proti vrhu. Medtem je nastala tolika tema, da sem med grmičevjem opazil samo še rdečo liso.

Drugi dan zjutraj sem se spet napotil tja. Imel sem pa smolo, da sem na srnjaka naletel v posteljici, komaj 20 korakov od roba gozda, da se je z glasnimi protesti poslovil. Zato sem se tudi sam odstranil ter podal proti Medvednici. Na poti na severni strani Javorja sem šel brez vsake previdnosti precej šumno, ko čujem ob četrto na sedem zjutraj iz bukovega gozda glasno lomljenje suhih bukovih vej. Opozorjen pogledam natančneje v gozd in vidim v bližini nekega malinovega grmičevja v sicer precej razglednem gozdu troje srnjadi v živahnem gibanju. Z daljnogledom ugotovim: srno, mladega šilarja in nekoliko vstran precej lepega šesteraka. Ta je bil očividno zelo nerazpoložen ter je to izražal z jeznim, globokim bokanjem v presledkih po pet do deset sekund. Ob stojim in opazujem. Nenadoma se je šesterak z velikim zaletom pognal proti šilarju, ki je z vso naglico pobegnil v smeri proti meni. Ker je šilar bežal zadosti hitro, ga je preganjalec pustil že po kratkem pregonu. Šilar se je ustavil pred menoj na kakih 10 korakov ter me opazoval najmanj pet minut. Obenem pa tudi početje svojega tekmeča.

Ta se je, ko je pregnal mladeniča, pognal za srno. Delala sta nato po bukovem, položnem gozdu kroge, spočetka večje, kasneje vedno manjše. Gonja je trajala precej časa ter je bilo slišati glasno sikajoče dihanje obeh živali. Končno se je srna na majhnem parobku ustavila za približno pet sekund ter jo je

srnjak zaskočil. Vse to sem opazoval z daljnogledom na okoli 60 korakov. Dozdevno pa srnjak do svojega končnega cilja ni prišel, ker se je gonja takoj spet začela. Prenesla se je za greben gozda in šilar jo je v primerni daljavi sledil. Zame je bilo konec izrednega doživetja.

Naslednjega jutra sem po previdnem približanju v bližini spet klical srnjaka. Po precej dolgem čakanju sem čul v daljavi 200 korakov bokanje. Klical sem še enkrat in nato po krajšem postanku nadaljeval pot v smeri, od koder je prihajal glas srnjaka. Na pol poti se slučajno ustavim in oprezujem. Naenkrat opazim šesteraka, ki je z globoko sklonjeno glavo prav polagoma stopal od kraja, od koder sem prej čul njegov glas, v smer, od koder sem prvotno klical. Stal sem nepremično, sicer pa nekrit na poti ter se mi je srnjak med grmičevjem in visoko travo približal na kakih 25 korakov. Takrat je nenadoma dvignil glavo, se obrnil proti meni in počasi zginil spet v smer, od koder je prišel. Srnjak mi je podal dokaz, da sem ga na prvotnem mestu premalo časa čakal. Na ta način sem si raztolmačil nekaj podobnih nepravil, ki so se mi že primerile in postal sem previdnejši.

Naslednji dan, v petek dopoldne, sva z ženo sedela ob gozdni poti pod vrhom Javorja. V oddaljenosti slabih 60 korakov je v gozdu z bukovino obraščena ravnica. Od tam začujeva močno lomljenje dračja ter v tem že tudi vidiva srnjaka, ki je z vso vnemo gonil srno. Gonja je trajala več minut ter se je razločno slišalo močno sopihanje obeh živali, ki sta to gonjo nekje v zaklonu končali. To je bilo ob pol devetih dopoldne. Ob pol dvanajstih sva z ženo še tam sedela, ko sta se šum in gonja ponovila. Obe živali sta naju brez dvoma morali dobro videti, vendar ju to pri njunem početju ni niti najmanj motilo. Tudi sedaj se je gonja v nekem zaklonu nehala. Popoldne istega dne sem od gornje strani previdno zalezel dotični zaklon, kamor sta dopoldne zginila srna in srnjak. Našel sem tam v posteljici prežvekujočo srno, srnjaka ni bilo pa nikjer, dasiravno sem bližnjo in daljno okolico z daljnogledom iz svojega skrivališča temeljito pregledal. Očividno se je podal na nova podjetja. Prsk se je pa tudi že bližal koncu.

V soboto popoldne ob oblačnem vremenu sem se napotil v Kisovec klicat poznanega srnjaka. Poleg lepe poseke, kjer sem v neposredni bližini ugotovil dosti znakov njegove neposredne

Vsi člani lovskih društev in čuvaji so zavarovani za nezgode na lovu in naj se poslužijo te ugodnosti s pravočasno prijavo.

navzočnosti, sem z vso previdnostjo poskusil srečo. Po klicanju sem — opozorjen po prejšnjih smolah — čakal dobre četrte ure in ker ni bilo odziva, se pomaknil previdno naprej. Vendar sem bil še premalo previden. Komaj sem storil nekaj rahlih korakov, začujem v bližini kakih 20 korakov med gostim grmičevjem skok ter kmalu nato prav ogorčeno bokaње razočaranega ženina. Razočaran sem bil tudi sam, ker temu rogaču, ki je bil najlepši, kar sem jih v revirju videl, sem namenil, da ga kljub vsej njegovi lepoti vzamem na muho.

V nedeljo, 13. avgusta, na vse moje kar mogoče vabljivo klicanje ni bilo odziva. Videl sem pa v svoji neposredni bližini dve srni, a nobenega srnjaka. Prsk je bil očitno po večini končan. Ni mi bila dana prilika, da bi oddal z uspehom strel na srnjaka, ki bi bil strela tudi res vreden. Vendar mi to niti najmanj ne zmanjšuje velikega lovskega užitka, ki sem ga bil deležen v tej lovski sezoni in sezoni prska na Javorju.

Javorski revirji so pa znani tudi po lepem staležu divjih petelinov. Zakupnik P. je ugotovil tri srečno dorasla legla divjih kur ter sem na svojih pohodih ponovno videl bodisi divjega petelina ali kuro. Tudi tole se mi je primerilo: Na posekah v revirju TPD se seje, da se iztrebi nepotrebno grmičevje in plevel, tri zaporedna leta žito. Tam nasejana pšenica je dozorevala konec julija in kopa snopov je bila zložena ob vozni poti pod vrhom Javorja. Lepega sončnega dopoldneva ob 11. uri se približam po poti taki kopici pšenice, ko iz daljave dveh korakov od mene odleti s kopice, na kateri je očitno obiral pšenico, lep divji petelin. Odmaknjen sem nadalje opazoval kopico ter v 15 minutah videl še staro kuro in pet piščet, ki so pa bila že skoraj dorastla in so v presledkih prečkala pot, ki je vodila med stoječo pšenico in kopico.

Kakor sem uvodoma navedel, je Javor razdeljen dejansko med tri lovske gospodarje, kar za lov ni ugodno. Najbolj škodljiva za divjad v revirjih Javorja je pa množica raznih psov, ki se klatijo po okolici. Posledice tega kaže naslednja zgodbica:

Nekako v sredini meseca maja je slišal Janez Murn v revirju na južni strani Javorja močno pasjo gonjo. Ko je prišel na kraj, kjer se je gonja začela, je našel tam nebogljenega srnjačka, starega komaj nekaj dni, ki mu je tak pes potepin pregnal mater neznano kam. Pobral ga je, oddal Miniku, lovskemu zaupniku P., ki je srnjačke skrbno negoval. Srnjaček se je brž navadil na steklenico s cucljem. V odpomoč pri vzgoji je bila tudi psica Mala, ki je v tisti dobi ravno dobila svoj prvi naraščaj. Srnjaček je pri sesanju iz steklenice kazal povsem na-

vade govedi. Kadar mu je prepočasi teklo kljub izdatni luknjici na cuclju, je pač s smrčkom dregnil v steklenico. Tudi pri Mali je tako poskusil, a Mala s tem ni bila sporazumna. Kljub temu je Mala malega srnjačka, ki se ga je prijelo ime Pikec, docela prevzela v svoje varstvo in ko so ji odvzeli njen naraščaj, je vso materinsko ljubezen prenesla na Pikca. Bila sta neločljiva. Pikec je po malem začel tudi zahajati v bližnji gozd in kadar ga je bilo treba iskati, ga je Mala najzanesljiveje pripeljala nazaj. Če je izostal Pikec tudi preko noči, je postala Mala kar vsa otožna. V zadnji dobi je Pikec, posebno od takrat, ko je odšel Minik v dolino, čimdalje bolj pogosto izostajal od doma in si v bližini sam iskal hrane. Kakšna bo njegova nadaljnja usoda, seveda ne vem, bojim se pa zelo, da bo zaradi tam okoli pote-pajočih se psov-klatežev postal njihov plen.

Dne 5. septembra sem bil spet na Sv. Planini. Močno je deževalo in je pravcati naliv trajal do okoli pete ure popoldne. Pikca ni bilo do tedaj na spregled že nad teden dni. Ko je pa prenehal dež, sem ga opazil na dvorišču pred drvarnico, kjer je bilo svoj čas njegovo in Malino bivališče. Poklical sem ga ter me je takoj spoznal in se previdno približal. Dal sem mu kos črnega kruha, ki ga je z izrednim tekom snedel iz mojih rok. Skupno je spravil pod streho tri izdatne kose kruha, nato se pa odžejal z vodo. Videlo se je, da me dobro pozna, dočim je takoj odskočil, ko se mu je približal še kdo drug. Odkar ga nisem videl, se je dobro okrepil, da bo zmožen prenesti tegobe bodoče zime.

Ko se je nasitil in napojil, je polagoma spet ubral pot v svobodo — v bližnji gozd.

Pred pogonom na medveda v Borovcu (vardarska banovina).
Gonjačem pomaga ciganski boben.

Joža Hrovat

Jesenska

September se je odmaknil oktobru. V Hribih je padla prva slana ter poparila ajdo. Iz megle se pršeče kadi; sonce se kisa ter leno leze čez horizont. Večerne sape so postale hladne. Mežikajoče sonce je pozlatilo brda, pobočja in vinske gorice. Krvavordeči zublji so se razposajeno igrali na orumenelem listju brajd. V sodih je vrel mošt.

V lovskih srcih se je pričel oglašati nemir. Zajci so se pomaknili bliže na polje, njihova barva se ujema z jesenjo. Obilo jim je pomagala jesen, čimdalje bolj so debeli. Naravnost »ko-

losalni« so, kakor pravi stric gozdar iz Brezovega Dola. Pri njem je itak vse kolosalno; sicer mu pa ne zamerim, saj je Abrahama že zdavnaj zadaj pustil. Med nami rečeno jih je ob letošnjem moštu imel že eno manj kot šestdeset. Pa ga je še »tič«, da zlepa takega ne dobiš. V gozdu med divjadjo je mojster, v streljanju pa še bolj.

Z jesenjo so dobili v lovsko kočjo nad Sotesko novega gozdarja. Pravijo, da je strog. Hvali se, da imajo divji lovci pred njim »rešpekt«. Sicer je pa to prav, pri nas takih lovcev še dosti manjka.

Tudi jaz sem začel vonjati jesen. V zraku je ležala, neopazljiva, kot lovska past. Postal si od nje omamljen, dobil si hrepenenje do gozda, razritih ozar, orumenelih obronkov ter svežih sap, ki jih je sedaj v jeseni dovolj. Gnalo me je ven, med hribe in senožeti. Vabilu sem se odzval.

S Fricem iz Podlesja sva se zmenila za v soboto. Tudi stric iz Brezovega bo prišel. In kjer je stric zraven, tam je itak vse »kolosalno«.

V soboto sem bil ob sedmih že pri znamenju na Špici. Fric me je že čakal z veselim »dobrim jutrom« na obrazu, z zelenko v žepu. Ker »elektrike« ne pijem, je samo Fric naredil nekaj krepkih požirkov, potem sva jo čez njive mahnila ter po bliž-

njicah udarila na križaje. Tam je po zagotovu Frica na naju čakal stari.

Na križajih je bilo prazno in strica nikjer. »Lej ga, zlomka! Kaj pa, če nas je stari potegnili za danes in ni prišel?« sem se začel pritoževati. »Ne verjamem, ker stric nima te navade,« je menil Fric. Pa je res ni imel. Doli s steze začujemo klice: »Le dol, fanta, kaj bi se, vraga, gori prepirala, če sem tu ali ne? Jaz mislim, da sem! Le kar dol!«

Ko sva prišla dol po stezi v globel, sva dobila strica v čudnem položaju. Na vsak korak se je pripognil, nekaj pobral s tal in dal v stranski žep. Med pobiranjem je neznansko strmel v tla, z glavo majaje na vse strani ter venomer ponavljajoč: »Ta vražja zadeva, salamenska reč!« Ko sva prišla bliže, sva videla, s čim ima opravka. Veste kaj, pobiral je čisto navadne »šibre«, take, ki so za zajca. Fric se je začel za mojim hrbtom na glas smejeti. »Kaj, za vraga, pa delate, stric?« je rekel, ker se mu je zdela stvar ravno tako čudna kot meni.

Stari se je počasi zravnil, prižgal čedro, brez katere ni šel nikoli nikamor, pljunil krepko skozi zobe, da je začvrčalo. Tako ni znal nobeden kot on. Bil je mojster v svoji stroki. Sem že večkrat treniral v njegovi umetnosti, pa se ne da.

»Vesta fanta, ta stvar je pa taka. Davi pridem tjale gor, sedem na hlode ob križpotju, ker tamle salamensko rad pride kakšen dolgouhec, bodisi s polja dol ali s senožeti ali pa po poti iz občinskega boršta. Tamle gori je res »kolosalen« prostorček. Ni bilo treba dolgo čakati; kar ti jo primaha s polja gor »kolosalen« zajec. Šel je prav počasi, kot da se mu nikamor ne mudi. Jaz pripalim enkrat, a zajec kar mimo mene naprej. Še enkrat pomerim in usekam, zajec pa še vedno kar naprej. Fanta, mene poznata! Ampak to vama pa povem, Jože in Fric, obakrat sem ga pošteno zadel. Grem na strel; nekaj dlake, poleg na stezi tri šibre, potem pa dalje po stezi sled in šibre. Saprabolt, na drugem strelu ravno tako, šibre po tleh in to lepo na vsak meter jih je zajček stresal raz sebe kot da jih je sejal. In da me ne bosta tako čudno zijala, vama še tole povem: Francelj mi je polnil patrone. Fant je še od zadnjič jezen, ko mu nisem hotel dati srnjakovega roga za ročaj noža; in ravno fant mi je tole »naštimal«. Včeraj sem mu rekel, naj mi napolni patrone. Ko jih je pa polnil, se je nevoščljivo smejal. Potem pa jih je izročil meni, rekoč: Stric, glejte, da bomo jutri jedli golaž za kosilo! Jaz sem takoj slutil, da nekaj ni v redu; in ko se mi je danes tole pripetilo, sem takoj vedel, pri čem sem. Ko je fant polnil patrone, je nasul na smodnik kar naravnost šibre — ne da bi

prej porinil na smodnik čep. Smodnik je sicer porinil šibre iz cevi, a te so le prav na lahko zadele zajca ter mu obtičale bolj v dlaki. Zajec jih je potem, ko je poskakoval, lepo iztresal.« Stric je krepko pljunil skozi zobe in s tem končal.

Tisti dan nas je »stari« gnal še preko senožeti čez hrib na Lipovška polja. Tam, je rekel, so »kolosalni« zajčki. Tisti dan smo nekolikokrat streljali, pa nikoli nič pobrali. Mogoče je tudi nam kakšen Francelj patrone polnil. Tisto, koliko bomo dobili, je ostalo samo pri »kolosalnem« brez zajčkov.

Pri znamenju smo se potem razšli in počasi porazgubili v meglo, ki je prihajala iz doline. Pri Svetem Janezu je zazvonilo k nedelji. Mrzli dih severa me je bičal v obraz, da sem hitreje stopal ter pospešil korak bolj uspelim in »kolosalnim« uspehom nasproti.

Foto dr. M. Dular

S. Lapuh

»Žena na Poljanah«

Lovska pripovedka.

Ko sem trgal še »petelinove« hlače in se veselil svobode mladih dni, ki sem jih preživiljal na oltarju naše lepe Gorenjske v idiličnih Zasipih, ki jim dobrotno kraljuje starodavna cerkvena sv. Katarine na Homu, sem imel večkrat priliko slišati, da ima kovač Torkar dve babi: eno doma, ki je bila znana kot skrbna gospodinja, medtem ko mu druga na dve uri oddaljenih Poljanah varuje njegov »part«. Dobro Torkarjevo mamó sem sicer poznal, toda kakšna naj bi bila ona druga, ki poleti in pozimi, v soncu in dežju varuje Torkarjeve smreke in bukve, sem bil pa res radoveden!

Nekaj let kasneje sem potoval z nekim starejšim domačinom, ki je poznal vse rovté in gmajne blizu in daleč. Hodila sva po cesti, ki pelje iz Gôrij preko Radovne čez Poljane na Jesenice. Ko sva imela že dobršen del doline za sabo, me tovariš opozori na mogočen kamnat kolos, ki se dviga na vzhodnem porobju gozdnate Mežaklje. »To je Torkarjeva baba ali, kakor jo imenuje pripovedka — 'Žena na Poljanah',« me pouči prijatelj. Z zanimanjem sem motril ta bajeslovni lik, o katerega nastanku sem še kot majhen učenček domače enorazrednice bral zanimivo pripovedko.*

Ta mogočni kamnitni steber, ki v grobih obrisih res spominja na človeško postavo in nosi na »glavi« smrečico, je podoben Igli pri Lučah v Zgornji Savinjski dolini. Podobne geomorfološke primerke najdemo n. pr. v Dčinskih stenah v Češki Švici, kakor tudi v tirolskih Dolomitih (Drei Zinnen). Vzroke takim morfološkim pojavom pa moramo iskati v preperevanju kamnitnih skladov, odnosno izpiranju po deževnici in snežnici, kakor tudi v kolebanju dnevné in letné temperature in končno v kemičnem preperevanju, ki ga vršita zrak in voda. Na podlagi omenjene procedure nastopajo oblike, kot Žena na Polja-

* Na visokem Gorenjskem sta nekoč živelá grajski gospod in gospa. Imela sta edino hčer, ki pa je bila zelo ohola in trdosrčna. Ni poznala usmiljenja niti do človeka, niti do živali. Nekega jesenskega dne se je vršil velik lov. Grajska hči je stala na visoki skali, pričakujoč divjadi. Zgodilo pa se je, da je v njeni bližini napadla huda zver slabotnega starčka. V bližini se nahajajoči lovci niso smeli pomagati in tako je zver raztrgala ubogega starčka. Trdosrčno grajsko hčer pa je še tisti trenutek zadela kazen božja, da je okamenela. Ko sta oče in mati zvedela za ta dogodek, sta zapustila te kraje in se podala v širni svet.

nah, Igla pri Lučah i. dr., tudi v vodoravno uslojenih plasteh, če so te preklane v navpičnih razpokah. Preperjevanje se loti teh razpok; voda odplavlja preperelino in prejšnja planota se razcepi v stolpom podobne sklade s strmimi stenami.

To bi bilo nekako geofizikalno ozadje, kako se je »rodila« žena na Poljanah!

Preprosto ljudstvo pa si je iz tega pojava ustvarilo pravljico, katere korenine segajo pravno in socialno nazaj v srednjeveško dobo fevdalnega gospodstva.

Kakor v mnogih drugih legendah, vzraslih na podrtijah razpadlih srednjeveških gradov na naših tleh, tako tudi tu kot nekaka centralna osebnost nastopa grajska hči, le da je ta za greh svoje prevzetnosti in trdosrčnosti okamenela, medtem ko je v večini drugih primerov zakleta v kačo. Kača pa nastopa v pripovedki navadno tam, kjer je v rodbinski tragediji igral vlogo strup, v našem primeru pa o tem ni govora, kajti ko sta oče in mati zvedela, kaj se je zgodilo ljubljenu bitju, sta v togi žalosti zapustila domačijo ter se podala v širni svet, kakor končava pripovedka.

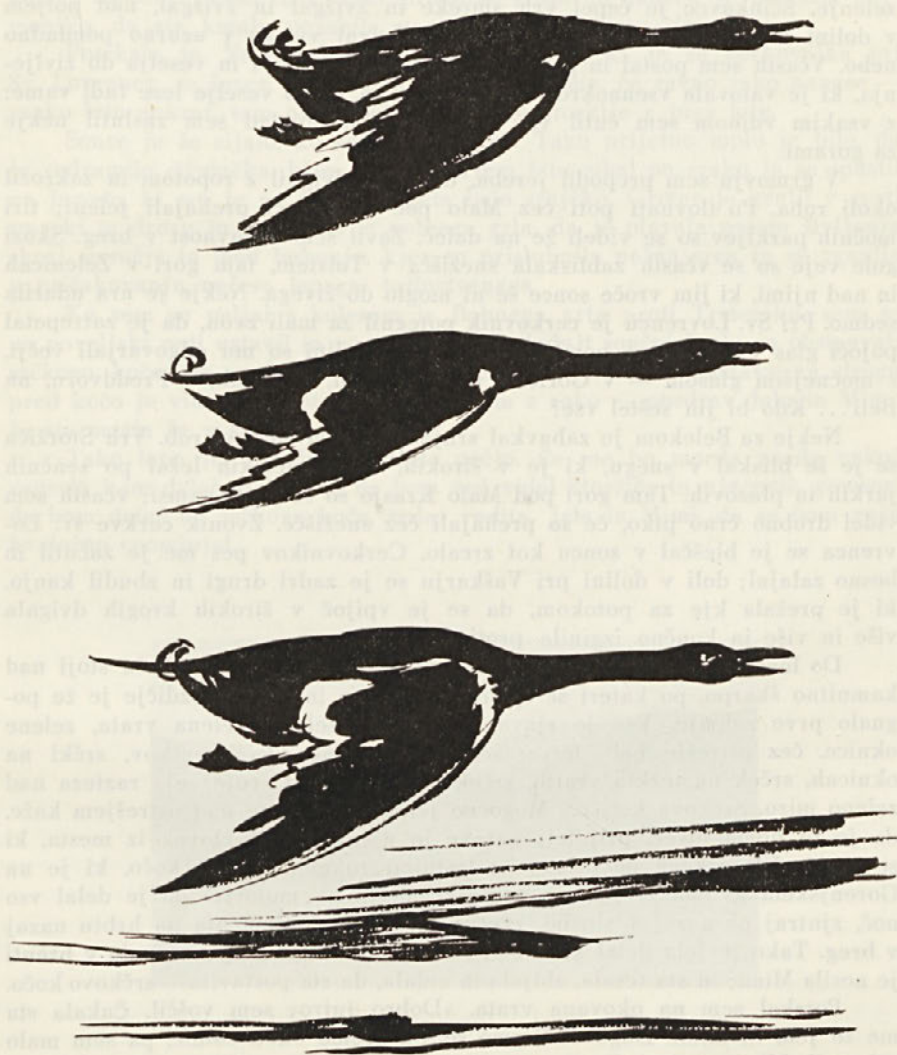
Ker je gorenjski svet zlasti med Karavankami, predgorji in planotami triglavskega območja za poljedelstvo kaj malo prikladen, ima tem več sposobnosti za živinorejo, ki jo poleg nižinskih »gmajn« pospešujejo mnogi planinski pašniki. In tako so sončne rebri, kakor tudi mogočni smrekovi in bukovi gozdovi v prejšnjih dobah, ko je fevdni gospod zasledoval divjad še z lokom, v začetku novega veka pa z okorno prednjačo, nudili zadostnega zavetja in obilne hrane tako plemeniti divjadi: jelenu, srnjadi, gamsu in razni divji kuretini, kakor tudi zverem: medvedu, volku in risu.

In res izvemo iz starih urbarijalnih zapiskov, da so bili kmetje blejskega in sosednjih gospodstev dolžni na velikih gosposkih lovih sodelovati kot gonjači. Ker pa so bili kot taki le slabo oboroženi, pač ni čuda, če je tak gonjač postal žrtev te ali one, pred stoletji na Gorenjskem še živeče zveri! No, in tako je po tej pripovedki huda zver napadla slabotnega starčka, ki mu po pripovedi ohole grajske gospodične, ki je kot lovka stala na skali — že takrat so si odličniki pridrževali najboljša stojišča —, v bližini se nahajajoči in bolje oboroženi — morda je bil grajski logar — ni smel priskočiti na pomoč.

Ta lovska pripovedka pa podčrtava tudi krutost ženske iz tako imenovanih boljših, privilegiranih krogov, ki ji je bilo, kot nekoč »plemenitim« Rimljankam v amfiteatru, užitek gledati na raznih turnirjih v krvi se valjajoče konje in jezdece...

Nepokvarjeni čut pravičnosti v preprostem ljudstvu pa je v tem primeru poslal očitno kazen božjo nad trdosrčno grajsko hčer.

Vendar pa vsi elementi v »Ženi na Poljanah«, tako bivanje srednjeveške gospode na visoko ležečih krajih, dalje o grajskem lovu, ki se ga udeležuje ženska v družbi vitezov-trubadurjev, kakor tudi o kmetu-gonjaču, dovolj jasno nakazujejo socialne odnose med široko slovensko plastjo kmečkega življa in redkimi vrhovi gospode tuje krvi na naših tleh.

Koča nad Malo pečjo

Sonce je vstajalo izza Bašeljskega sedla. Počasi je rasla žareča krogla in s prijetno svetlobo oživiljala naravo, da je nekje globoko v sebi začutila pomlad. V širokih trakovih so sipali žarki skozi vrhove smrek in risali svetle maroge na debela, na goste veje, na mahovita tla. Če je zavel veter, so te lise zaplesale in zamigljale v živem plesu, da sem si z dlanjo zakril oči, ki so ščemele od te žarke svetlobe. Počasi sem se pel iz Babnega vrta proti Mali peči, po ozki izhojeni stezi med debelimi bukvami, ki so v pričakovanju že napele popje, iz katerega bo v nekaj dneh izlezlo prvo nežno zelenje. Ščinkavec je čepel vrh smreke in žvižgal in žvižgal, nad poljem v dolini se je škranec s svojo pesmijo dvigal visoko v azurno pomladno nebo. Včasih sem postal in prisluhnil pesmi hrepenenja in veselja do življenja, ki je valovala vsenaokrog. Zdelo se mi je, da to veselje leze tudi vame; z vsakim vdihom sem čutil več volje v sebi, pomlad sem zaslutil nekje za gorami.

V grmovju sem prepodil jereba, da se je dvignil z ropotom in zakrožil okoli roba. Po ilovnati poti čez Malo peč so ponoči prehajali jeleni; tiri močnih parkljev so se videli že na daleč. Zavil sem naravnost v breg. Skozi gole veje so se včasih zablistala snežišča v Tolstem, tam gori v Zelenicah in nad njimi, ki jim vroče sonce še ni moglo do živega. Nekje je ura udarila sedmo. Pri Sv. Lovrencu je cerkovnik potegnil za mali zvon, da je zatrepetal pojoči glas v prebujeno pomladno jutro. Po dolini so mu odgovarjali večji, z močnejšim glasom — v Goričah, na Trsteniku, v Mačah, v Preddvoru, na Beli... Kdo bi jih seštel vse?

Nekje za Belekorn je zabavkal srnjak, ko sem dosegel rob. Vrh Storžiča se je še bliskal v snegu, ki je v širokih, dolгих jeziki ležal po senčnih jarkih in plazovih. Tam gori pod Malo Krasjo so se pasli gamsi; včasih sem videl drobno črno piko, če so prehajali čez snežišče. Zvonik cerkve sv. Lovrenca se je bleščal v soncu kot zrcalo. Cerkovnikov pes me je začutil in besno zalajal; doli v dolini pri Vaškarju se je zadril drugi in zbudil kanjo, ki je prežala kje za potokom, da se je vpijoč v širokih krogih dvigala višje in višje in končno izginila proti Gradišču.

Do lovske koče nad Malo pečjo sem dospel. Prijazna, vabeča stoji nad kamnitno škarpno, po kateri se spenjajo jablane in trta; grozdčije je že poglalo prvo zelenje. Vsa je rjava, a ostrešje zeleno, zelena vrata, zelene oknice, čez ostrešje bele letve; okoli bajte pas rdečih srčkov, srčki na oknicah, srček na težkih vratih, srček na smreki, ki svoje veje razteza nad zeleno mizo. Srčkova koča... Mogočno jelenovo rogovje nad ostrešjem kaže, da je tu doma lovec, prijatelj narave in njenih lepote, človek iz mesta, ki se ni strašil težkega dela in je z lastnimi rokami zgradil kočo, ki je na Gorenjskem ni enake. Noč za nočjo iz mesta na motorju, da je delal vso noč, zjutraj pa nazaj v službo, zvečer spet z vrečo cementa na hrbtu nazaj v breg. Tako je Jela delal kočo nad Malo pečjo. Deske, opeko, vodo v brenti je nosila Mimi; in sta tesala, zbijala in zidala, da sta postavila — srčkovo kočo.

Potrkal sem na okovana vrata. »Dobro jutro« sem voščil. Čakala sta me že Jela in Mimi. Dogovorili smo se, da gremo okoli solnic, pa sem malo zakasnil. Mi zamerita? O, ne, saj sta sama tudi šele prišla nazaj v kočo — ruševce že poje. Kje? V Javorniškem grabnu, pa v Kopeh in na Malem Storžiču. Toliko jih je? Dosti jih je, letos ga že bom, enega, pripoveduje

Jela, medtem ko mi skrbna Mimi ponuja kozarček žganega za vročino, pa skodelico čaja za žejo in cel krožnik prekajenih dobrot zoper lakoto.

Trpali smo solnice, drugo za drugo; začeli smo na Jakovi frati in končali gori pod čermi. Dolga je bila klobasa, ki smo jo zašpilili spet pri koči. Pa nam je Mimi postregla s kosilom, ki je odtehtalo vso dolgo pot. Pomenili smo se to in ono, pomodrovali o petelinih, o srnjakih, o gamsih. Da, o gamsih. Kako smo lazili za njimi po snegu na Silvestrovo, pa sva jaz in Rudko obupala gori pod Malo Krasjo, Jela in Rajko sta pa gazila in bredla, bredla ves dan do pasu in ko je že davno noč zakrivala vso puščobo starega leta, sta na saneh izmučena privlekla vsak svojega gori iz Kopa in se sedla pri vratih v kočo. In lakota takrat! Saj ves dan nista jedla, zvečer sta pa lonce z mlekom drug drugemu pulila iz rok, da sva jih z Rudom komaj nasitila. Pa so tisti večer prišle še gospe in Janček je prinesel harmoniko, da sta kmalu pozabila na vse tegobe tistega dne.

Potrkal je. Vstopil je France. Ja, France, ki je za cerkovnika pri Sv. Lovrencu, za lovca pri Jelu in za babico doma, če ravno tako nanese — vsako leto enkrat, tam okoli Velike noči, ko štorclje z juga lete.

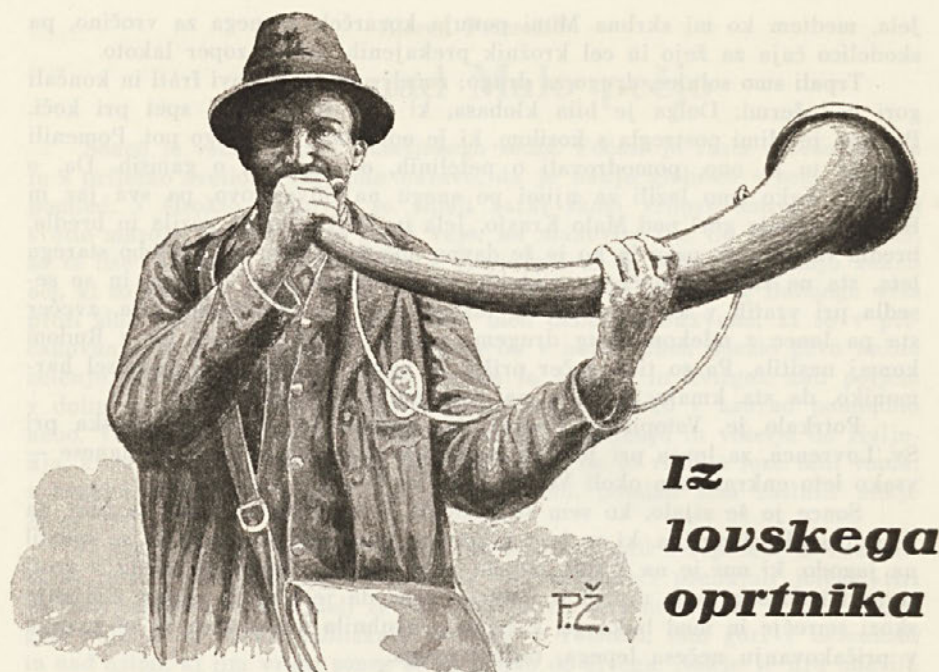
Sonce je še sijalo, ko sem se poslovil. Tako prijetno toplo je bilo, da je vzdramilo citrončka, ki se je v majavem letu zibal po zraku in se spustil na jagodo, ki mu je na široko odpela belo srajčko. Grivar je grulil v gosti smreki in drozg jo je urezal iz polnega grla, da je plaval pesem življenja skozi smrečje in med bukovje, kjer so prisluhnila nežna srca in se zganila v pričakovanju nečesa lepega, tajinstvenega.

Ko sem se peljal s kolesom iz Babnega vrta proti Trsteniku, sem se na poveljski poti ustavil in pogledal nazaj. Zadnji sončni žarki so obsipavali srčkovo kočo, da se je svetila bela eternitna streha in zastava na drogu pred kočjo je vihrala v vetru. Pomahal sem z roko — pozdrav Jelu in Mimi, ki sta ostala še v koči.

Tako lepo je v koči nad Malo pečjo. Če me bo morda usoda nekoč zanesla kam daleč, daleč, da ne bom več videl Storžiča in njegovih gamsov, da bom daleč od srčkove kočje, tedaj vedita, Jela in Mimi, da se bom vaju hvaležno spominjal.

Na Jablanici po pogonu — brez medveda.

Iz lovskega oprtnika

Tovarišem sodelavcem in piscem se ob koncu leta uredništvo »Lovca« toplo zahvaljuje za njihovo požrtvovalno podporo in delo, brez katerega bi ne bilo našega strokovnega lista. Glasniki ste bili slovenske lovske miselnosti in kažipot vsem, ki hodijo z ljubeznijo v naša lovišča. Zaslužili ste zahvalo in priznanje slovenskih lovcev in uredništvo se priporoča, da mu tudi za bodoče ostanete zvesti. Obenem vabi vse, ki žele prispevati kamen k zgradbi našega lovstva, da včasih zamenjajo puško s peresom. Četudi se kak stavek ponesreči, je dobra misel zapisana in se ne izgubi. Vsi pa, katerih pisana beseda ni mogla iti v tisk ali morajo čakati, naj ne zamerijo, ker so sredstva za list in njegov obseg omejena in uredništvo mora položiti vsak spis v slovensko rešeto, ki nepristransko loči zrno od plev.

Zlasti je uredništvo z veseljem ugotovilo, da šteje med sodelavce čedalje več poklicnih lovcev in takih, ki jim je bila šola zgolj gozd, polje in divjad. In tem, ki s težko roko napišejo svoje zdrave lovske misli, še posebna zahvala!

Ko se bliža setev za prihodnje leto, naj bo vsak lovec-sejalec pripravljen s polno vrečo semena, da bo leto osorej žetev še obilnejša. Vsem tem zvestim sejalcem lovski pozdrav!

Uredništvo.

Postopek s kavcijami pri oddaji lovišč v zakup. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani je dne 18. okt. 1939 pod III/7. št. 3078/1 izdala okrožnico vsem sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom:

Po smislu določil § 9. uredbe o občinskih hranilnicah (Sl. list št. 597/98 iz leta 1938.), oziroma § 3. uredbe o

spremembi uredbe o občinskih hranilnicah (Sl. list št. 512/82 iz leta 1939.), je dopustno polaganje varščin (lovskih kavcij) po odst. sedmem § 8. zakona o lovu v hranilnih knjižicah občinskih (mestnih) hranilnic, osnovanih po predpisih gorenje uredbe.

O tem se obveščate dodatno k tuk. okrožnicama III/7. števil. 2772/1 z dne

17. oktobra 1957 in III/7. št. 4207/4 z dne 27. avgusta 1955 z naročilom, da ne odklanjate prevzema lovskih kavcij, položenih v hranilnih knjižicah občinskih ali mestnih hranilnic in tudi ne v vložnih knjižicah Hranilnice dravske banovine.

Namestnik bana, pomočnik:
Dr. Majcen s. r.

Fotografijo srne na str. 456 v 11. številki je posnel dr. Milan Dular, naš spreten lovec s kamero, kar je pomotoma kot pripomba pod sliko izostalo.

Izrazoslovje. Priznani jezikoslovec gospod prof. dr. A. Breznik nam piše: »Na str. 469 zadnje številke »Lovca« pišete pod sliko: Zajec je napravil možička. To je grda nemška fraza, slovensko se reče: zajec stoji kozolec, za nemško: der Hase macht ein Männchen. To slovensko rečenico poznajo na štajerskem. Rabil jo je večkrat pesnik A. Funtek. Pozna jo tudi Oton Župančič, ki pravi v Veroniki Dese-niški: Zajček pa bo dvignil ušesca v zrak in bo pred Bogom in ljudmi kozolček stal (str. 57). Prinesite popravek v prih. številki, da se ne bo grdi germanizem širil med lovci...«

Op. u r. Do sedaj smo uporabljali izraz »možic« in zato uredništvo sorodne besede »možiček« avtorju pod sliko ni popravilo. Nemški lovski izraz je tudi »Kegel machen, stehen«. Prosimo tovariše lovce za mnenje, katera beseda naj obvelja za lovsko izrazoslovje.

Kako leže kukavica svoja jajca. Zadnjič sem bral v neki francoski reviji — žal se ne morem spomniti njene imena, vem le, da jo imajo v ljubljanskem Francoskem institutu — zelo zanimiv članek, ki opisuje, kako kukavica leže svoja jajca. Vsebinske je približno takale:

Prav do zadnjega so mislili, da kukavica znese jajce v gnezdo kakega drugega ptica, najrajši sinice, ker svojih jajc, kakor je že davno dognano, ne vali in tudi sama ne dela gnezda. V resnici je pa to nekoliko drugače.

Kukavica znese namreč jajce kar na tla, kadar jo pač notranja potreba k temu prisili; nato pa takoj jajce pogoltne in ga ima spravljenega toliko časa v golši, dokler ne pride do primerne gnezda, kamor jajce izbljuje. To so dognali predvsem z opazovanjem in tudi na ta način, da so v aprilu, maju in juniju ustrelili precejšno množino kukavic; od teh jih je imela dobra tretjina jajce v golši. Vse, ki so imele jajce v golši, pa so bile samice.

Ako je kdo kdaj videl kukavičje jajce, je opazil, da je presenetljivo majhno v primeri z njeno velikostjo in da je tudi v barvi podobno jajcem drugih ptic. Kukavičje jajce je pa majhno iz dveh vzrokov: da ga kukavica lahko pogoltne in je ne ovira pri tem v letenju ter dihanju in zaradi sličnosti z jajci drugih ptic.

To so zanimiva dognanja francoskih ornitologov, ki so izvrstni znanstveniki in imajo o ornitologiji veliko literature in tudi dosti pogojev za napredek te lepe in zanimive znanosti.

Mitja Krejči.

Zapozneno vaško lastovico je videl 1. nov. t. l. v Gornjem gradu član LD tov. Alojzij Jurčič, višji sod. ofic. v pokoju.

Prsk v kočevskih revirjih 1939 je bil dovoljen. V predprsku se srnjaki niso odzvali klicu, toda v dneh od 4. do 8. avgusta so radi prihajali. Opazil sem pa, da niso prihajali v divjem hrupnem diru, ampak počasi. Ker je bilo vreme te dni vroče in zemlja osušena, so se srnjaki dobro slišali, ko so stopicali po suhem listju in dračju. Bil sem v lovišču tudi od 12. do 15. avgusta. Tudi te dni so prihajali na klic, in sicer večkrat kakor ne. V vročih dneh so izstopali šele pozno zvečer in se vračali v zaklonišča še v temi zjutraj. Ko je med gromom in bliskom 14. avgusta popoldne začelo izdatno deževati (skoraj po šestih tednih), je srnjad takoj, ko se je grmenje in bliškanje malo pomirilo, začela izstopati.

Sel sem še med dežjem v lovišče in videl na posekah in jasah dosti srnjadi, ki se ni plašila na daljavo kakih tri sto korakov, ampak le gledala čudno postavu z lovskim dežnikom. Streljal sem na nekega dozdevno starega srnjaka (kar je tudi bil) navzgor v hrib na 140 korakov, ki jih je lovec potem odštel. Po strelu je srnjak le pozorno gledal. Repetiral sem in drugič streljal. Tudi zdaj se srnjak ni zganil. Pomerim tretjič tri prste nad križem, kar bi moral že prvič, in po strelu se zvrne srnjak na mestu. Še ta strel je prijel precej nizko, toda krogla je od spodaj navzgor zajela pljuča in srce. Da me je srnjak tako mirno počakal, sem si razlagal le na ta način, da je še uro poprej silno grmelo, kakor bi s topovi streljal, in je žival imela moja strela za grmenje. Že v mraku sva sedela z lovcem na nizki preži. Klical sem tiho, toda šele v poltemi se iz gozda izviije srnjak, ki je šepal. S prostim očesom sem komaj razločil njegove obrise, toda v puškinem daljnogledu se je še precej dobro videl in po strelu se zvrne na hrbet, vse štiri noge v zraku. Dvigniti se ni mogel več in zato je priskočil lovec in ga rešil muk. Desno močno steblo z dolgimi izrastki je kazalo pravilnega osmeraka, levo steblo je bilo nad prvim očesnim izrastkom obstreljeno. Strel sam je bil vrhu križa. Ko obrneva srnjaka, opaziva na drugi strani v višini pleč drugo rano, toda ne čisto svežo. Na enem uhlju so bile tri luknjice in sveža kri. Takoj je bilo nama jasno, da izvira rana na levi strani in luknjice v uhljih od šiber kakega tatu. Čudno se mi je zdelo, da je bila leva veja do polovice odstreljena. Pa tudi to sem si pojasnil. Srnjak je v trenutku, ko sem oddal strel, obrnil glavo globoko na levo, da je lahko lizal rano od šiber. Ker je krogla le malo ranila križ, je odletela in odbila kos roga, ki ga je lovec tudi našel. Srnjak je bil streljan najbrž v drugem lovišču, kajti kočevski »ša-

henc, kjer se je to zgodilo, je razdeljen v tri lovišča.

Višje v gorovju so srnjaki prihajali na klic tudi še do 19. avgusta.

Dr. R. M.

Beg kragulja iz ječe. Kmet Pustotnik iz Krnic mi je letos v maju prinesel velikega živega kragulja. Ujel ga je v gnezdu ne daleč od svoje kmetije v čisto navadno past, kakršno nastavljajo po naših kmečkih domačijah podganam. Hudo je robantil nad nepridipravom, ki mu je odnesel pol ducata piščet, lotil pa se je celo že kure. Ko je prejel primerno nagrado, mi je obljubil, da prinese naslednji dan še enega z mladiči vred. Kapitalnega kragulja (samico), ki je imel polomljenih le nekaj prstov na obeh nogah, sem hotel popoldne odposlati živalskemu vrtu v Ljubljano. V ta namen sem mu zvezal nogi in ga zaprl v večji zaboj, kamor je skozi reže prihajalo dovolj svetlobe in zraka. Na vrh sem povezal še en zaboj in koš za smeti. Prav ko sem popoldne pripravljal vse potrebno za ekspedicijo na tako zanimiv način ulovljene ujede, me presenetil zgoraj v prvem nadstropju, kjer je bil jetnik zaprt, zagoneten žvenket šipe. Takoj mi je prišlo na misel, da bi utegnil uprizoriti kako hudobijo moj roparski jetnik. Takšen sum mi je hkrati potrdilo tudi nemirno vreščanje lastovic in škorcev, ki jih je okrog hiše vedno dovolj. V tem že prihiti nasproti služkinja in mi razburjeno pripoveduje, da je »jastrebe«
zdrobil šipo in odletel v svobodo. Nemogoče! Saj je bil vendar tako skrbno zaprt. Pogled na okno z zdrobljeno šipo v prvem nadstropju mi je razodel, da jo je grešnik resnično odkuril. Sosedov hlapec Nac, ki je pripravljal v bližnjem vrtu kompost, ga je videl, kako je blisknil skozi razbito okno, zavil okrog hišnega vogla in se izgubil v smeri proti Dobrovljam. Brž sem se napotil v veliko sobo v prvo nadstropje, da bi se prepričal, kako se je moglo zgoditi. česar ne bi bil nikoli verjel. Kakor da

bi se bili pretepali pijanci v krčmi, taka slika se mi je nudila. Na tleh sta ležala prevrnjen koš za smeti in zaboje. Pokrov zaboja, v katerem je bil junak zaprt, je bil odrinjen, na mizi so ležali razcefedrani koščki motvoza, s katerim je imel jetnik zvezane noge, pred oknom je bil pa podolgovat belkastosiv madež, ki ga je pustolovec izvil iztisniti iz sebe pred svojim pobegom iz jetnišnice. Nič kaj prijetna mi ni bila čudna zgodba, ali pomagati se ni dalo več. Preslabo sem ga bil priprl, ker sem pač podcenjeval kraguljeve moči. Ropar bo še nadalje neusmiljeno gospodaril v goščavah in na kurjih dvoriščih in bo nemara poslej še večji krvolok, kakor je bil doslej.

Naslednje jutro mi je Pustotnik na moje veliko presenečenje prinesel še lepšega kragulja, očitvidno samca, s tremi mladiči vred. Ujel ga je približno prav ob istem času, ko se je samici posrečil tako romantični beg skozi zaprto okno. Ker je imel zlomljeno eno nogo tik pod kolenom, sva ga s prijateljem takoj rešila nadaljnjega trpljenja, enako pa storila tudi z mladiči.

P. D.

Teta in zajček. Lovski tovariš mi je povedal tole zgodbico: Ob šopu smrek na poraslem griču sem čakal na golobe, ki so se s polja radi tja preletavali. Marsikaterega sem že tamkaj pogodil, to pot pa na uspeh ni bilo misliti. Grič je namreč odmeval od vpitja letoviščarskih otrok, ki so po gozdu nabirali jagode pod skrbnim nadzorstvom svoje tete, kakor je bilo to posneti iz klicev in nagovorov. Da je bilo bolj živahno, je imela ta družčina s seboj tudi harmoniko, ki se je pogostoma oglašala z »Na planincih pa sončece sije«. Druge pesmi nima niso znali. Ker nisem imel drugega dela, sem ostal na preži, se jezil in premišljeval, kaj bo z našimi lovišči, če se razpasejo letoviščarji, kakor so se uši med svetovno vojno. Poleg mene je dremala moja stara ptičarka »Aza« in se ob zvokih harmonike ježno namrdavala. Sonce je zatonilo. Teta

je sklicala svojih pet varovancev in čuti je bilo, da se odpravljajo domov. Kmalu so ob glasovih harmonike prikorčili po stezi ne daleč od mene. Niso me opazili. V sveti jezi mi šine maščevalna misel v glavo. Ko so mi koklja in purančki pokazali hrbet, sem ustrelil v zrak. Vseh šest je zavrisnilo od strahu, teti je padla iz rok košarica in bežali so vsi, kar se je dalo. Začuvši pok plane Aza pokonci, steče proti padli košarici in mi prinese — mladega zajčka.

Kakor se je pozneje izkazalo, je bil zajček v košarici. Teta se je izgovarjala, da so našli ubogega zajčka čisto zapuščenega v borovničju, in ker se jim je revček smilil, so ga nesli domov, kjer bi ga vzredili in potem izpustili. »Saj smo zanj,« je pravila, »že tudi natrgali hrastovega in bukovega listja, da bi ga jedel doma.«

Z opazko o neumni gosi in še z nekaj več je končal tovariš. Nisem ga sicer hvalil, smejala pa sva se oba od srca in ugibala, če je bilo pri teh letoviščarjih kaj več perila zaradi prestanega strahu.

S. B.

Dvoboj med vrano in podlasico. Ko sta se spopadli, je ležal paznik Korošec Janez iz Spuhlja ravno v neki detelji pri Borovskem hrastju in filozofiral. Tega pa ni delal morda samo iz nagnjenja, temveč tudi zaradi neznosne vročine, ki vpliva nanj kakor zakurjen štedilnik na svečo. Je v tem oziru sicer revež, toda preden bi zanemaril službo, ti raje pusti vse delo — da ga pozneje ob kakšni priliki hkrati opravi.

Kakor mi je pripovedoval in s »pr moj duši, no« potrdil, so vrane tisto jutro priletele od nekod iz Podvinskih lesov — namenjene seveda na njive s koruzo. Pripravljen na dostojen sprejem vidi nenadoma, kako se ena izven strelne daljave od krdela odcepi in švigne proti zemlji. Elektriziran, če ni morda vzela na piko mladega zajčka ali fazančkov, dvigne gornji del telesa, a na srečo opazi, da se izbrana žrtev sama brani, presledkoma celo

tako uspešno, da se je morala roparica odmakniti. Vrana, zaradi odpora še besnejša na nasprotnico, ker ji je hotela uiti med okopano koruzo, je zato podvojila udarce s perotjo in kljunom ter jo zasledovala toliko časa, da je žrtev omagala. Omamljeno je v krempljih dvignila že kakih 20 m v zrak, kar je vrana nenadoma zavreščala, plen pa izpustila. Ko je kepa padla na zemljo in se zgubila v deteljo, je Korošec v oteti žrtvi spoznal gibčno podlasico. P. M.

Lovske novice s Pohorja. Srnjaki, lisice, zajci in še cela vrsta razne dlakaste in pernate divjadi živi, kakor je znano, pri nas pod Veliko Kopo lepo ter brezskrbno življenje kakor v gorskem paradižu. Kamor koli oko pogleda, povsod sam gozd, povsod kritje, povsod obilna in sočna paša. Vendar povsem nemotene pa tudi te vesele gozdne družine niso. Tudi tukaj so doma lovci.

Kakor rečeno, brez lovcev nismo. Čedna četa jih stopa v hrib, kadar se lotijo stvari resno. Po lovu pa, ako se jim posreči, radi po lovski navadi uspeh proslave. Posebno študirani so v lovski latinščini. Navadno so vsi prav dobri strelci. Kakor pa ni rože brez trnja, tako ni lovca brez smole. Preklicana smola! Če ne večkrat, enkrat si sleheren lovec osmoli prste. Šicer ni lovec, kakor tudi voznik ni, pravijo, kdor voza nikoli ne prevrne.

S to smolo se je srečal pri nas pred nedavnim nekdo, nekje in nekako. Ne izprašuj preveč, popotnik!

Le toliko vemo in povemo: Naš »Riko« ni najslabši lovski pes. Je koražna in pametna živalca. Česar se loti, da le pride na pravo sled, ne izvrši brez odlike. Tudi brez ponosa ni.

Pred nekaj dnevi pa jo je »Riko« izkupil, pošteno izkupil. Postal je invalid. Desna prednja taca mu je odpovedala. Za kako dolgo, bo pokazal čas. Nesrečo mu je zakrivila ženitev. Zakrivila ljubezniva nevesta pasjega rodu pri sosedu. Da bi ne prišel lju-

dem v zobe, je uhajal k svoji ljubici bolj skrito, preko smrekovega gozda. In ta potuljenost je bila zanj usodna, še bolj njegova lisičja velikost ter dolga lisičjerjava dlaka. Dobil je strel v nogo. Tako smo ugotovili, rekli in zaključili:

»V gozdu je nedvomno prežal skrit lovec na lisico.« Lovec, poln lovskega nagona ter razvnetih živcev pri pogledu na rjavo postavo pred seboj. Pa je pomeril in sprožil. Prav verjetno je to še tem bolj, ker letos ta tatinska zalega nastopa pri nas izredno oblastno in predržno. Zato je seve imel lovec tako zelo prav, da je prežal v gozdu na lisico. Še več naj bi jih skušalo podkuriti tatici, ki zna tako pretkano umikati svoj kožuh lovcu in krznarju. Le eno bi bil rad videl, namreč moža, kakšen obraz je naredil, ko je po strelu zacvilil lisičjerjavi »Riko«.

Takšno lovsko srečo je gotovo prav pristrčno prekel in uspeh zabeležil v tajne akte. Ne iz strahu, o ne, lovci imajo hrabro srce, a tem bolj občutljivo za zasmeh.

Pa nič zato. Sreča je pač opoteča, tudi lovska sreča. Kar eden zgreši, pa drugi popravi, tako da ostane lovska čast vedno cela. To je nekaj dni zatem rešil dovtipen kmetič, včasih lovec, kar s sekiro. To ni lovska latinščina.

Kakor rečeno, so lisice letos pri nas posebno oblastne in predrzne. Slast in poželjivost po kurji pečenki je privabila eno izmed teh zloglasnih tetk neko popoldne tudi k hiši tega kmetiča. Ni pa bil to njen prvi obisk, a vselej ji je dosihmal spodletelo. Navzlic temu pa svoje nakane ni opustila; strast je menda močnejša od bojazni. Strast je pa tudi gotova propast, pravi naš rek.

Bilo je neki torek popoldne preteklega meseca. Kmet K., včasih tudi lovec, kakor pač nanese, je imel tega dne opravke s sekiro v gozdu. Klestil je plohe. Ker ni bilo daleč od doma, se je ozrl včasih proti hiši. Naenkrat mu sekira zastane. Vidi-li prav ali le

sanja? Po orački nizzdol proti gozdu jo briše lisica s kokoško v gobcu. Pri njegovi hiši jo je torej smuknila. »Čakaj, pritepenost, morda te sreča privede semkaj!« in kmetič počene za grm na prežo. Zrl je napeto, srce pa mu je igralo čimdalje bolj poskočno in glasno. Lisica se je bližala, prav kakor da bi jo bil klical, naravnost h grmu.

»Tu, kanalja, plačilo za vse tvoje grehe,« in kmetič zapodi ostro sekuro lisici pod noge. Imel je ali spretno roko ali posebno srečo; morda oboje. Ostrina je preparala tetki stegno. Navzlic temu se je trdovratno poganjala navkreber ter skušala odnesti svojo kožo. Kar pa je tatitci neštetokrat uspelo, ji je to pot spodletelo. Podleči je morala sekiri urnega kmeta.

Nihče ni žaloval za predrzno navihanko, zato tudi mi ne bomo.

Mi-Ci.

»Nevarni zajci.« »Deutsche Jäger-Zeitung« iz l. 1914. navaja pod tem naslovom na str. 608. dopis »Grazer Tagespost« od 12. maja 1914, v katerem poroča iz Idrije 10. maja 1914: »Iztrebljenje zajca v loviščih Kranjske.«

V tem članku poroča, da je tedaj kranjski deželni zbor sklenil nov lovski zakon, v katerem med drugim označuje zajca kot splošno škodljivo žival, ki jo je treba zatreti. Dopisnik dvomi, da bi ta zakon dobil sankcijo. Deželni odbor je v tistem času izdal na občine okrožnico, da občinski svet lahko sklene iztrebitev zajca v občinah, kjer se posebno goje trta, sadje in sočivje. Če ta sklep potrdi tudi deželni odbor, odpade v tistih občinah lovopust za zajca. Zakupniki lovišč imajo potem dolžnost, da brezobzirno

preganjajo zajca in skrbе za to, da ga v svojih loviščih popolnoma zatro, sicer to na zahtevo občine preskrbi deželni odbor itd. Če bi novi zakon stopil v veljavo, bi lovozakupnik lahko odstopil od zakupne pogodbe, oziroma zahteval znižanje zakupnine. Dopisnik je mnenja, da bi v tem primeru dežela in občine izgubile lepe dohodke. Zakon tedaj ni stopil v veljavo, ker je avstrijski cesar odklonil sankcijo.

H koncu pa uredništvo »Deutsche Jäger-Zeitung« dobesedno pripominja: »Zajci na Kranjskem morajo biti pač posebno požrešni in nevarni, da jih je treba s korenino iztrebiti. Ubogi dolgo-uhec! Pri nas večkrat slabo ravna jo s teboj, toda v primeri s kronovino Kranjsko živi v Nemčiji vendarle kakor v raju.« Š.

Kragulj se loti tudi kanje. 17. avgusta 1939 dopoldne sem šel skozi precej ozko, po obeh bregovih zaraščeno dolinico, v kateri se vije majhen potok, ob njem pa kolovoz.

Ko pridem izza nekega ovinka, opazim velikega kragulja, ki je pravkar odletel s kolovoza. Hitro snamem puško, pa mi ga le prezgodaj zakrije grmovje, tako da ne pridem do strela. Ko pa pridem do mesta, kjer je kragulj sedel, opazim na svoje veliko začudenje mrtvo kanjo, ki je bila že nekoliko načeta. Znano je, da se kragulj loti precej velike divjadi, še celo malih srnic, pa človek le ne bi pričakoval, da napade in umori svojo posestrimo kanjo, ki je večja od njega in ima povrh tega tudi dobro orožje.

Zdi se mi pa vseeno, da je morala biti kanja bolna, da jo je lahko premagal. Mitja Krejči.

Uredništvo prosi vse cenjene dopisnike in sodelavce, da pišejo samo po eni strani in da puščajo primerno širok rob za pripombe.

Zlasti prosi one, ki pišejo s strojem, da ne tipkajo v goste vrste, ker je vsak popravek nemogoč in zaradi nepreglednosti tudi stavljenje močno otežkočeno.

Društvene vesti

† **Janez Kramar**, posestnik v Lutrškem selu in župan občine Sv. Peter-Bela cerkev, naš lovski tovariš, je umrl v 61. letu starosti.

V večnem snu naj Ti, dragi tovariš, prijetno šuštiijo lepi dolenski gozdovi in šumi zelena Krka, ob kateri si delal, trpel in preživel svoje ure.

Prerani zadnji »Lovski zdravo« naj Te spremlja v večna lovišča.

Tovariši.

† **Anton Deleja**. V soboto pod večer sva se srečala in si stisnila roki. Tvoja je bila mrzla, vsa ovela in težka. Ali oči so bile bistre kakor vedno.

»Kam pojdemo jutri?« si me vprašal.

»Brakirali bomo od Mlačnika proti Fužirju. Tja se le redkokdaj podamo, zajcev je pa nič koliko, pa tudi jerebi prihajajo te dni že kar na prvi klic.«

»Da, tudi jaz pridem, vendar ne tako rano zjutraj. V triinosemdeseto sem zlezel tamle v poletju, noge mi postajajo težke. A pridem zanesljivo. Čakal bom kar spodaj na cesti, da prestrežem, kar bo vam zgoraj ušlo.«

Potem sva si spet krepko stisnila roki. Kdo bi slutil, da poslednjič. Drugo jutro Te ni bilo več. Še prekmalu smo izvedeli za kruto resnico. Verjeti pa le nismo mogli. Zjutraj si neobičajno dolgo potegnil ta dan. Ko so Ti prinesli zajtrk, si še vedno spal.

Tako spokojno kakor vselej. Sele ko so Te hoteli zbuditi, so opazili, da si za vekomaj zadremal. Mi smo osupnili.

Še ni pritisnil mraz, še ni gozd zadnjikrat zažarel v vsej svoji zlati krasoti, ko je odpadel kljubujoči oveli list, ki ga je odtrgal dih jesenskega vetra, noseč s seboj zadnji izdih Tvoje blage in bogate duše. Zate je bil tak konec pač najlepši. Saj kako bi bil trpel, ako bi bil dlje časa priklenjen na posteljo. Srce bi se Ti trgalo, ko bi skozi odprto okno zaslišal zvočenje brakov in poke lovskih pušk.

Gozdna tišina, kamor si se v svoji dolgi življenjski dobi neštetokrat za-

tekkel, Ti je bila v uteho in počitek. Tu si se izživljal in veselil, tu nabiral zdravih življenjskih sokov, ki so Te ohranili toliko let krepkega, čilega in mladeniškega.

Da, mladeniškega. Še pred letom dni, ko smo otvarjali lovsko kočo na Konečki planini, si se navzlic poznim

letom z lahkoto popel z nami. In kako si prepeval in se veselil. Tvoj mladeniški tenor se je razlegal v tiho jesensko noč tja do Brložnika pod Smrekovcem.

Tudi letos si hotel z nami. Zjutraj si mislil kreniti na pot, da bi bil do večera pri koči. Ali zaman si se odločil, zaman veselil. Poprej si se napotil v večna lovišča, od koder ni več povratka. Tako brez slovesa si se poslovil. Da, midva sva se poslovila, poslovila potem še enkrat pred vrati Tvojega zadnjega tesnega domovanja. Lovski rog, salva in zelena vejica — tako lep in turoben običaj pri zadnji brakadi.

Med nami bo ostal svetel spomin nate do zadnjega diha. P.D.

† Franci Bleiweis, sin posestnika, gostilničarja in trgovca iz Podšentjurijskega pri Zagorju, se je dne 18. ok-

tobra t. l. na lovu smrtno ponesrečil. Naboj iz lastne puške mu je pretrgal mlado nit življenja v starosti komaj 29 let.

Ob zadnji poti v večna lovišča so ga spremljali njegovi najožji lovski tovariši, odjeknila je poslednja salva in zatrobil lovski rog v njegov spomin.

Opozorilo članom! Lovska društva so priložila položnice in pozivajo člane, da čimprej nakažejo članarino za leto 1940, ker sicer društva ne morejo izstaviti članskih izkaznic za nabavo lovskih kart. Za redne člane nakažite 83, za čuvaje 63 din.

Vsem članom! Zavarovalnica »Jugoslavija« nas glede jamstvenega zavarovanja opozarja, da naj zavarovanci, ki še niso plačali zavarovalne premije za leto 1938 in 1939, to takoj store, ker bi sicer, če to do 1. januarja 1940 ne store in bi se dogodil kak primer jamstva, zavarovalnica zavarovalne vsote ne izplačala.

Zveza lovskih društev.

»Jugoslavija«, splošna zavarovalna družba, ravnateljstvo za dravsko banovino v Ljubljani, je izplačala do sedaj odškodnino lovcem-zavarovancem, in sicer:

Jamstvo:

Primec Albert, Ptuj . . .	din 4.215.—
Pirich Josip, Maribor . . .	1.000.—
Plavec Anton, Ormož . . .	600.—
Zupančič Franc, Radež . . .	800.—

Nezgode:

Troha Jan., Kostanjevica . . .	din 1.200.—
Weis Leopold, Metlika . . .	2.500.—
Čuš Blaž, Sv. Lovrenc . . .	2.000.—
Grabner Franc, Rakovec . . .	5.000.—
Brezinšek Ivan, Rogatec . . .	600.—
Pihler Alojz, Vumbah . . .	1.000.—
Odlazek Jože, Zagorje . . .	3.000.—
Škapin Franc, Sodražica . . .	5.000.—
Roglič Alojz, Hrastnik . . .	1.600.—
Ledinek Peter, Skomarje . . .	29.400.—
Vodopivec Filip	5.000.—

Poleg teh je nerešenih še nekaj manjših škod in ena večja.

»Dunav«, zavarovalna d. d. v Zagrebu, podružn. Ljubljana, je od 1. aprila 1936 naprej izplačala nezgodne škode sledečim lovskim čuvajem:

dec. 1936 Meiningerju . . . din 8.500
 maja 1938 Grabnerju, Vitanje „ 12.500
 apr. 1939 Škapinu, Sodražica „ 12.500
 avg. 1939 Dobravcu, Turjak „ 10.000
 sept. 1939 Brezinšku, Rogatec „ 1.500

Razen teh izplačanih odškodnin je še več škod, katere še niso rešene.

Kinološke vesti

Občni zbori. Vse edinice JKS pozivamo, da skličejo občne zборе v januarju ali februarju 1940. Takoj po občnem zboru predložite JKS poročilo.

Narodni park Ljubljana. Mestno poglavarstvo Ljubljana, V. št. 56.303 od dne 3. novembra 1939, Jugoslovenskemu klubu ljubiteljev športnih psov v Ljubljani. — Z ozirom na Vašo vlogo z dne 29. avgusta 1939 Vas mestno poglavarstvo opozarja na sledeče predpise zakona o lovu.

Mestni lovski in gozdni čuvaji imajo pravico v kompleksu Šišenskega vrha, Rožnika in Gradu ubiti pse, ki pohajajo in preganjajo divjad, kakor tudi mačke, ki jih zalotijo več kot 200 m od najbližje hiše.

Pse se sme voditi samo po potih, vodijo jih po javnih potih lahko privezane ali ne, vendar tako, da jim ne uhajajo s pota.

Če pes uide svojemu gospodarju s pota, ne da bi preganjal divjad, je lastnik psa sicer kazniv, vendar pa čuvaj ne sme ubiti takšnega psa.

Po tivolskih nasadih je dovoljeno voditi pse samo na vrvi.

Kdor se pregreši proti zgoraj navedenim predpisom, se kaznuje z denarno kaznijo od 30 do 300 din ali z zaporom od enega do deset dni.

Po pooblastilu predsednika, načelnik gospodarskega oddelka, mestni višji svetnik: Dr. Rupnik s. r.

Hrvatsko kinološko društvo. Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) Zagreb je imelo 2. novembra 1939 izredni občni zbor, na katerem je bila soglasno sklenjena sprememba imena v Hrvatsko kinološko društvo. Naslov društva: Zagreb, Tuškanac-Gvozd 21, vodja matica: Zagreb, Ulica Andrije Medulića 2 a. Savezni tajnik.

Prijavljena legla (7. seznam). Dne 14. septembra 1939 je plegla nemška kratkodlaka psica »Tita« JRP 153 B po »Blisku Dravskem« JRP 109 A — štiri (5—1) mladiči; lastnik psice je Viktor Hausmaninger, Maribor. Dne 5. oktobra 1939 je plegla koker-španijelka »Nigma di Rocca Guglielma« JRS 15 V po »Ocky Piry« JRS 22 U — enega mladiča (0—1); lastnica psice je gospa Thea Pirich, Maribor. A. Sch.

Dražba lovišč

V ponedeljek, dne 4. decembra t. l., se bo vršila pri sreskem načelstvu v Novem mestu, soba št. 17, od 8. ure naprej dražba občinskih lovišč v naslednjem vrstnem redu za dobo 12 let, t. j. od 1. aprila 1940 do 31. marca 1952.

1. Občinsko lovišče Bela cerkev, v izmeri 1076.83 ha, izklicna cena 200 din.

2. Občinsko lovišče Brusnice, v izmeri 2587.70 ha, izklicna cena 300 din.

3. Občinsko lovišče Črmošnjice I. d. o. Poljane, Stara žaga, Podstenice, del Črmošnjic, v izmeri 2482.96 ha, izklicna cena 200 din.

4. Občinsko lovišče Črmošnjice II. d. o. Blatnik, Štale, del d. o. Črmošnjice, v izmeri 2944.10 ha, izklicna cena 300 din.

5. Občinsko lovišče Mirna peč I. d. o. Golobinjek in Globodol, v izmeri 2074.64 ha, izklicna cena 250 din.

6. Občinsko lovišče Mirna peč II. d. o. Mirna peč, Zagorice, Hmeljčice, v izmeri 2953.52 ha, izklicna cena 200 din.

7. Občinsko lovišče Novo mesto, v izmeri 501.80 ha, izklicna cena 30 din.

8. Občinsko lovišče Orehovica, v izmeri 1919.44 ha, izklicna cena 200 din.

9. Občinsko lovišče Prečna, v izmeri 3171.83 ha, izklicna cena 500 din.

V ponedeljek, dne 11. decembra t. l., se bo dražba nadaljevala pod istimi pogoji za sledeča občinska lovišča:

10. Občinsko lovišče Šmarjeta, v izmeri 2312.05 ha, izklicna cena 250 din.

11. Občinsko lovišče Šmihel-Stopiče I. d. o. Jurka vas, Vel. Podljuden, v izmeri 3074.21 ha, izklicna cena 200 din.

12. Občinsko lovišče Šmihel-Stopiče II. d. o. Šmihel, Gotna vas, Stranska vas, Črmošnjice, v izmeri 2154.19 ha, izklicna cena 200 din.

13. Občinsko lovišče Šmihel-Stopiče III. d. o. Ragovo, Smolenja vas, Potov vrh, Zajčji vrh in del d. o. Hrušica, v izmeri 2628.88 ha, izklicna cena 150 dinarjev.

14. Občinsko lovišče Šmihel-Stopiče IV. d. o. Lakovnice, Vinja vas, v izmeri 2547.81 ha, izklicna cena 150 din.

15. Občinsko lovišče Šmihel-Stopiče V. d. o. Težka voda, Cerovo in del d. o. Hrušica, v izmeri 2047.16 ha, izklicna cena 100 din.

16. Občinsko lovišče Št. Peter, v izmeri 2381.78 ha, izklicna cena 300 din.

17. Občinsko lovišče Vel. Loka, v izmeri 3898.81 ha, izklicna cena 250 din.

18. Občinsko lovišče Žužemberk, v izmeri 4238.16 ha, izklicna cena 200 din.

Zakupni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu, v sobi št. 17, med uradnimi urami. Drazitelj se mora izkazati z veljavno lovsko karto, mora odgovarjati določilom § 28 zakona o lovu in mora pred dražbo položiti vadij v višini izklicne cene dotičnega lovišča.

V ponedeljek, 18. decembra t. l., ob 8. uri se bo vršila v istem lokalu ponovna dražba, eventualno tudi pod izklicno ceno, ako bi katera zgornjih dražb ne uspela.

Sresko načelstvo v Laškem bo oddalo potom javne ustne dražbe dne 6. decembra 1939 sledeča občinska lovišča: Laško, Sv. Krištof, Sv. Lenart nad Laškim in Jurklošter.

Dražbe se bodo vršile po sledečem redu: Ob 10 za lovišče Laško, ob 11 za Sv. Krištof, ob 12 za Sv. Lenart nad Laškim in ob 13 za Jurklošter. Dražbe se bodo vršile v sobi št. 2 pri sreskem načelstvu v Laškem.

1. Lovišče Laško meri 5156 ha, 86 a, 74 m². Izklicna cena je 520 din.

2. Lovišče Sv. Krištof meri 4945 ha, 5 a. Izklicna cena je 1795 din.

3. Lovišče Sv. Lenart nad Laškim meri 3034 ha, 10 a, 26 m². Izklicna cena je 300 din. Iz tega lovišča je izločen del lastnega lovišča Falter Irene iz Jurkloštra v izmeri 20 ha, 67 a, 32 m².

4. Lovišče Jurklošter meri 3535 ha, 47 a, 28 m². Izklicna cena je 200 din. Iz tega lovišča je izločeno lastno lovišče Falter Irene iz Jurkloštra v izmeri 1390 ha, 20 a, 94 m².

Zakupna doba za vsa ta lovišča traja 12 let in sicer od 1. aprila 1940 do 31. marca 1952.

Dražitelj more biti samo oseba, ki dokaže, da ima veljavno lovsko karto in da ni od dražbe izključen po predpisih zakona o lovu. Tuji državljani se lahko udeleže dražbe samo, če ustrezajo predpisom § 27. zakona o lovu in če predlože pismeno odobritev bana.

Pred dražbo mora vsak dražitelj položiti v gotovini varščino v višini izklicne cene. Kdor hoče dražiti za drugega, mora vodji dražbe predložiti pravilno kolkovano pooblastilo.

Natančnejši pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu v Laškem ob običajnih uradnih urah.

Ako dražbe lovišč pri navedeni izklicni ceni ne bi uspele, se bodo vršile v petek, dne 15. decembra 1939, po istem časovnem redu, v istem prostoru in ob istih pogojih ponovne dražbe brez posebnega oklica.

Oglasl

Mali oglasi morejo biti natisnjeni v naslednji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do vključno 20. vsakega meseca. Vsi ostali nujni spisi in obvestila pa le, če jih uredništvo dobi vsaj do 15. v mesecu.

Opozorilo. Po sklepu Zveze lovskih društev bo uredništvo objavljalo oglase le za one pse, ki so vpisani v rodovno knjigo.

Službo lovskega oz. gozdnega čuvaja iščem. Kdor želi dobro, zanesljivo in strokovno moč, naj se usmili štirih nepreskrbljenih otrok. Alojz Mlakar, Semič.

Poklicnega lovca, samskega, vojaščin prostega, 25 do 30 let starega, ki je zanesljiv, pošten, trezen, ima veselje do narave in zaščitene lovne divjadi, veselje do psov in je pripravljen opravljati tudi vsa druga mu odkazana hišna dela, potrebujem za svoje nižinsko lovišče. Hrana, stanovanje in perilo v hiši, plačilo po dogovoru. Nastop takoj. Ponudbe z zahtevami in spričevali ali prepisi prejšnjih služb poslati uredništvu »Lovca« pod šifro »Poklicni lovec«.

Rudolf Unger, preparator, Ljubljana 7, Lepodvorska 20.

Večje število visokodebelnih sadnih drevesc in nekaj pritličnih ima za odajo za jesen in prihodnjo pomlad Jager Joško, drevesničar in lovski čuvaj v Dramljah pri Celju.

Dobro ohranjene in lepo nagačene živali, sesalce in ptice, kupi profesor Viktor Cotič, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/IV.

Strojenje in barvanje srnjih, jelenjih in gamsjih kož na semiš (pralno in barvodržno) prevzame zajamčeno v prvovrstno izvedbo specialno podjetje Peter Remer, strojarna, Studenci (Maribor). — Kupujemo tudi po najvišjih dnevnih cenah v vsaki množini surove srnje, jelenje ter gamsje kože.

Srnje in jelenje kože stalno kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1, in skladišče na Rudniku št. 24.

France Barbič, preparator, Ljubljana, Igriška ul. 10, in Medvode. Prepariranje vseh vrst živali. Montiranje rogovja, strojenje kož, izdelovanje predložnikov itd.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Lovci, pozor! »Vulpesin« je vaba za lisice in je nedosežno sredstvo, katero že pri oddaljenosti 200 korakov obrne lisico naravnost proti vabi ali čakališču. S pomočjo »Vulpesina« sem preteklo zimo po strupu pobral 17 lisic in 2 kuni. Napravite poizkus in naročite steklenico, katera Vam zadostuje za vso sezono. Naročite pri Josipu Plazniku, Hrastnik.

Zatekel se je v začetku meseca oktobra mlad mešani brak. Natančne informacije pri Karlu Rupniku, nadlovcu, Dole pri Litiji.

Prodajam 10 letnikov »Lovca«, 1927 do 1931 vezani, 1932 do 1937 nevezani, vsi kot novi, za primerno ceno, ali zamenjam za dobrega braka ali braka-jazbečarja, 2 do 5 let starega, ki ne goni več kot pol ure. — Zaletel Karel, Velika Loka, Dolenjsko.

Lovski koledar za december

Sonce vzhaja: dne 11. ob	7.33 ^h
„ zahaja: „ 11. „	16.25 ^h
„ vzhaja: „ 21. „	7.41 ^h
„ zahaja: „ 21. „	16.28 ^h
„ vzhaja: „ 31. „	7.44 ^h
„ zahaja: „ 31. „	16.34 ^h

Mesec je 10. v mlaju, 26. v ščipu.

Pristni tirolski loden za lovske obleke predpisane barve za lovski krog, Hubertus plašče in pelerine, nepremočljivo platno, blago za letne platnene obleke, veliko izbiro športnega blaga za dame in gospode in ostalo manufakturno blago priporoča trdka Fabiani & Jurjovec, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za boe in plašče, izdelavo polhovk in kožuškov, strojenje in barvanje irhovine, izdelavo in popravilo irhastih hlač in rokavic izvršuje solidno in hitro Ivan Burger, diplomirani usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdanega denarja naj vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifererju v Ljubljani na Gospodovski cesti št. 12, telefon št. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovske puške, lovskega pribora, streliva in ribiških potrebščin v največji izbiri po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, opremljenje daljnogledov na puške, najvestnejša in točna pristrelitev pušk.

Puškar F. K. Kaiser naznanja gg. lovcem in ribičem, da se je preselil v sosedno hišo, v prejšnjo prodajalno trdnice Toni Jager, Dvorni trg št. 1. Cenjenim lovcem in ribičem se pri nakupu priporoča.

V komisiji ima te puške:
 Mauser repetirka, kal. 8 mm,
 z daljnogledom 2000 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1400 din,
 dvocevka petelinka, kal. 16,
 za brezdimni smodnik . . . 1250 din,
 dvocevka petelinka, kal. 20,
 za brezdimni smodnik . . . 1600 din.

Hensoldt

DIALYT PRIZMATIČEN DALINOGLLED

sedaj še lažji

zaradi uporabe neke nove lahke kovine, ki prednosti lahkosti posebne konstrukcije D. R. P. še zvišuje.

Prav posebno priporočamo:

kot priročen daljnogled za zalaz podnevi in v mraku:

SPORT-DIALYT 6×30

ekstra lahek, svetlobnost 25, teža 290 g, dalje od naših novih lahkkih modelov kot svetlobno močen daljnogled za zalaz in čakanje:

LOVNI DIALYT 6×42

svetlobnost 49, teža 500 g.

LOVNI DIALYT 7×42

svetlobnost 36, teža 500 g.

kot svetlobno najmočnejši daljnogled za nočno čakanje:

NOČNI DIALYT 7×56, 8×56, 10×56

svetlobnost 64 pri sedemkratni povečavi, teža 685 g.

kot lahko merilni strelni daljnogled za zalaz in čakanje:

DURAL-DIALYTAN 4×

svetlobnost 81, teža 300 g.

DURALYT 6×

svetlobnost 49, teža 395 g.

Zahtevajte naš najnovejši cenik B 63, ki ga radi brezplačno pošljemo.

M. HENSOLDT & SINOVI
OPTIČNA TOVARNA D. D. WETZLAR

Franc Kumer, preparator v Celju, Samostanska 8/II., preparira vse živali. Montiranje rogovja v solidni izdelavi, strogo naravno in vendar po najnižji ceni.

Peteline, velike in male, ter vse ostale ptice in sesalce preparira po najnovejšem sistemu in po nizki ceni preparator **Lucin Valentin**, Maurerjeva ul. 23, Sp. Šiška (pri šoli), Ljubljana VII.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Vaba za lisice!

VULPESIN

Ni noben lekarniški izum, temveč plod mojih dolgoletnih preizkusov. Izognite se slabi volji, ko se zjutraj vračate praznih rok s čakališča ali od pasti. Jamčim, da se lisica pri oddaljenosti do 200 korakov obrne naravnost proti pasti, strupu ali čakališču, ako ste pri tem uporabili po navodilih VULPESIN. Napravite poizkus in naročite steklenico, katera Vam zadostuje za vso sezono. — Naročila sprejema in razpošilja franko vsaka pošta po povzetju 50.— din A. Štraus, Hrastnik.

»HIMALAJA«

olje in mast za orožje ter konzerviranje

Nedosežno sredstvo za sigurno in hitro čiščenje vseh vrst orožja po streljanju z raznim smodnikom je garantirano in preizkušeno ter ščiti pred rjo. — Samo en poizkus, pa ne boste več kupovali drugega olja.

»HIMALAJA« • Oil depot • Maribor, Koroška c. 105

Za prehrano lovskih psov si nabavite

DVOPEKE, katere razpošiljam à din 3.50 za 1 kg.

Moji kolači (dvopeki) vsebujejo mesne odpadke, dolgo se drže, ne plesnijo, a psi jih radi jedo. Psi postanejo zdravi, močni in izdržljivi na terenu.

1 kg kolačev obstoji iz 10 kosov; ker zadostujejo za psa 3—4 kosi dnevno, je ta hrana tudi poceni.

»HUBERTUS«, Slav. Požega, Poštni predal 12